СЛУЖБЕНИ ЛИСТ
АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

„Службени лист АПВ“ излази по потреби, на шест језика: српском, мађарском, словачком, румунском, русинском и хрватском. – Рукописи се не враћају: – Огласи по тарифи	**Нови Сад** **4. март 2016.** **Број 10 Година LXXII**	Годишња претплата 7.300 динара - Рок за рекламације 15 дана. - Редакција и администрација: Нови Сад, Војводе Мишића 1. ISSN 0353-8427 COBISS.SR-ID 17426178 Email: sl.listapv@magyarszo.com

241.

На основу члана 31. алинеја 2. и 5. а у вези са чланом 13. Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 68. став 1. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09 – др. закон, 43/11 – одлука УС), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ
О ПРОГРАМУ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ
ЗА ПЕРИОД 2016–2025. ГОДИНЕ

Члан 1.

Овом покрајинском скупштинском одлуком (у даљем тексту: одлука) утврђује се Програм заштите животне средине Аутономне покрајине Војводине за период 2016–2025. године.

Члан 2.

Програм из члана 1. ове одлуке чини њен саставни део.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 5-5/15
Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

Програм заштите животне средине
Аутономне покрајине Војводине
за период 2016-2025. године

1. УВОД

Програм заштите животне средине на територији Аутономне покрајине Војводине, за период од 2016. до 2025. године (у даљем тексту: Програм), израђен је на основу Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон), којим је прецизирано да се такав програм доноси на националном и на локалном нивоу, те да се односи на аутономну покрајину, општину и град.

Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06) прописује да надлежности над заштитом животне средине имају Република Србија, аутономна покрајина и локална самоуправа, као и други субјекти. Устав гарантује право на здраву животну средину коју грађанима, пре свега, омогућавају наведени нивои власти, с тим што највећу одговорност сносе Република Србија и аутономна покрајина. Предвиђено је да се програм заштите животне средине доноси за период од најмање десет година.

Прикупљање података и њихова обрада ради израде адекватног програма заштите животне средине, уз усаглашавање интереса и активности на економском, социјалном и еколошком плану, подразумевало је примену принципа одрживог развоја друштва. Програмом се остварује и мултисекторски приступ, јер се питање проблема заштите животне средине актуелизује отвореним дијалогом заинтересованих субјеката. Активности на изради програма на националном нивоу, трајале су седам година и развијале су се у више пројектних фаза, потпомогнутих европским фондовима. Национални програм заштите животне средине Републике Србије донет је у марту 2010. године. Програми заштите животне средине за територије Града Београда и Новог Сада донети су крајем 2015. године. Велика већина локалних самопурава у Републици Србији још увек није донела своје програме заштите животне средине.

Много фактора утиче на ниво и ефикасност мера заштите животне средине и сви они чине оквир за израду овог програма. Животна средина, као медијум у којем се рефлектују и испољавају последице свих активности човека, разматра се у ширем друштвеном контексту, сходно укупној социјалној, привредној и економској ситуацији. На подручју Аутономне покрајине Војводине, Програм представља кључни документ за установљавање/планирање политике заштите животне средине у наредном десетогодишњем периоду; интегрисање проблема заштите животне средине у друге секторске политике постиже се усклађивањем различитих интереса. Он је показатељ и основа за израду стратешких развојних докумената пољопривреде, енергетике, индустрије, саобраћаја и тако даље.

У првој фази припреме Програма, након вишегодишњих активности у погледу сакупљања и обраде бројних података и информација, објављена је публикација „Стање животне средине у Аутономној покрајини Војводини: стање–изазови–перспективе”. У изради овог документа учествовало је 60 експерата из 15 реномираних стручних и научних институција. Приликом оцене стања и промена основних елемената и параметара животне средине, примењен је индикаторски приступ. Касније, у сарадњи са Заводом за урбанизам Војводине, уз анализу више од девет милиона података за медијуме вода, амбијентални ваздух и земљиште, израђена је „Студија о просторној диференцијацији животне средине на територији Војводине ради идентификације најугроженијих локалитета”. Овај својеврсни еколошки атлас Војводине веома је значајан као полазна основа за планирање и провођење стратешких активности у простору, посебно у зонама деградиране животне средине. Објављивање поменута два документа, као и усвојени Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине до 2020. године представљали су основ и услов за успешан завршетак израде овог програма.

1.1. Скраћенице и изрази који се употребљавају у Програму

Скраћенице које се употребљавају у Програму:

BAT - најбоље доступне технике
CFC - гасови који оштећују озонски омотач
CENELEC - Европски комитет за стандардизацију у области електротехнике

CMR - хемикалије класификоване као карциногене, мутагене и токсичне по репродукцију
EEA - Европска агенција за животну средину
EIA - процена утицаја на животну средину
EIONET - Европска мрежа за информисање о животној средини
ELV - возила на крају употребног века
EMAC - систем управљања и контроле заштите животне средине
EMEP - Програм мониторинга и евалуације преноса загађујућих материја у ваздуху на великим удаљеностима
EMC - систем управљања заштитом животне средине
GEF - Глобални механизам за финансијску подршку у области животне средине
GHS - Глобално хармонизовани систем класификације и обележавања хемикалија
GTZ - Програм техничке помоћи Немачке
IAEA - Међународна агенција за атомску енергију
ICPF - Међународни кооперативни програм за шуме
IPA/ИПА - Инструмент за претприступну помоћ
IPPC - интегрисана превенција и контрола загађења
IRPA/INRI - Међународна асоцијација за заштиту од зрачења
OECD - Организација за економску сарадњу и развој
PAH - полиароматични угљоводоници
PBT - перзистентне, биоакумулативне, токсичне супстанце
PCB - полихлоровани бифенили
PCDF/D - полихлоровани дибензофурани и диоксини
PM - суспендоване честице
POPs - дуготрајне органске загађујуће супстанце
REACH - Уредба Европске уније о регистрацији, евалуацији, ауторизацији и ограничењима
PRTR - регистар загађења и трансфера загађујућих материја
QC - контрола квалитета производа
SIDA - Шведска агенција за међународну сарадњу
SWOT - анализа предности, слабости, шанси и претњи
VOC - испарљива органска једињења
UNECE - Економска комисија Уједињених нација за Европу
UNICEF - Фонд Уједињених нација за децу
UNFCCC - Оквирна конвенција Уједињених нација о промени климе
WHO - Светска здравствена организација
БДП - бруто друштвени производ
БПК - биохемијска потрошња кисеоника
ДЛП - добра лабораторијска пракса
ЕУ - Европска унија
ГМО - генетски модификовани организми
ГВЕ - гранична вредност емисије
ХПК - хемијска потрошња кисеоника
ЈКП - јавно комунално предузеће
СРПС - српски стандард
ЛЕАП - локални акциони план за заштиту животне средине
НЕАП - Национални акциони план заштите животне средине
НПЗЖС - Национални програм заштите животне средине
НПИ - Национални програм за интеграцију Републике Србије у ЕУ
НСОР - Национална стратегија одрживог развоја
ОИЕ - обновљиви извори енергије употребе хемикалија
РЗС - Републички завод за статистику
ППРС - Просторни план Републике Србије

Навешћемо значење појединих израза који се користе у Програму.

Животна средина јесте скуп природних и створених вредности, чији комплексни међусобни односи чине окружење – простор и услове за живот.

Природа представља јединство геосфере и биосфере, изложено атмосферским променама и различитим утицајима и обухвата природна добра и природне вредности које се исказују биолошком, геолошком и предеоном разноврсношћу.

Acquis communitaire јесте правна тековина ЕУ која садржи (поред оснивачких уговора) више од двадесет хиљада прописа из секундарног законодавства и четири хиљаде судских пресуда.

Биодиверзитет јесте разноврсност организама у оквиру врсте, међу врстама и међу екосистемима и обухвата укупну разноврсност гена, врста и екосистема на локалном, националном, регионалном и глобалном нивоу.

Економски инструменти јесу категорија инструмената чији је циљ да утичу на понашање економских чинилаца променом финансијских подстицаја ради побољшања исплативости управљања заштитом животне средине и природним ресурсима.

Емисија јесте испуштање и истицање загађујућих материја у гасовитом, течном и чврстом агрегатном стању или емисија енергије из извора загађивања у животну средину.

Геодиверзитет јесте присуство или распрострањеност разноврсних елемената и облика геолошке грађе, геолошких структура и процеса, геохронолошких јединица, стена и минерала различитог састава и начина постанка и разноврсних палеоекосистема мењаних у простору, под утицајима унутрашњих и спољашњих геодинамичких чинилаца током геолошког времена.

Ниво загађујуће материје јесте концентрација загађујуће материје у животној средини, којом се изражава квалитет животне средине у неком времену и простору.

Извори загађивања животне средине јесу локацијски одређени и просторно ограничени тачкасти, линијски и површински извори загађујућих материја и енергије у животну средину.

Инфраструктуру за заштиту животне средине чине постројења за спречавање загађења или третман загађења на крају процеса (постројења за пречишћавање отпадних вода, санитарне депоније, опрема за смањење загађења ваздуха).

Капацитет животне средине јесте способност животне средине да прихвати одређену количину загађујућих материја, без нарушавања равнотеже и наступања неповратне штете у животној средини.

Регистар извора загађивања животне средине јесте скуп систематизованих података и информација о врстама, количинама, начину и месту уношења, испуштања или одлагања загађујућих материја у гасовитом, течном и чврстом агрегатном стању или испуштања енергије (буке, вибрација, топлоте, јонизујућег и нејонизујућег зрачења) из тачкастих, линијских и површинских извора загађивања у животну средину.

Квалитет животне средине јесте стање животне средине које се исказује физичким, хемијским, биолошким, естетским и другим индикаторима.

Мониторинг јесте планско, системско и континуално праћење стања природе, односно делова биолошке, геолошке и предеоне разноврсности, као део целовитог система праћења стања елемената животне средине у простору и времену.

Биомониторинг је организован систем праћења биолошких промена у времену и простору, који на најбољи могући начин осликава комплекс природних и антропогених појава, утицаја и процеса.

Најбоље доступне технике представљају најделотворније и најмодерније фазе у развоју активности и начину њиховог обављања, које указују на практичну погодност одређених техника за утврђивање основа за одређивање, односно достизање граничних вредности емисија,у циљу спречавања или, ако то није изводљиво, с циљем смањења емисија и утицаја на животну средину као целину.

Регулаторни инструменти јесу категорија инструмената за спровођење политике у области заштите животне средине којима органи управе налажу потребан учинак који треба да се оствари или технологије које треба да се користе у области заштите животне средине.

Оператер јесте свако физичко или правно лице које, у складу с прописима, управља постројењем, односно комплексом или га контролише или је овлашћен за доношење економских одлука у области техничког функционисања постројења.

Ризик јесте мера одређеног нивоа вероватноће да нека активност, директно или индиректно, изазове опасност по животну средину, живот и здравље људи.

Санација, односно ремедијација јесте чишћење или коришћење других метода за уклањање загађења с локације, до нивоа који је безбедан за будуће коришћење.

Удес јесте изненадни и неконтролисани догађај који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу, одлагању или дуготрајном неадекватном чувању.

Заинтересована јавност јесте јавност на коју утиче или на коју може утицати доношење одлуке надлежног органа или која има интереса у томе, укључујући и удружења грађана и друштвене организације које се баве заштитом животне средине и које су евидентиране код надлежног органа.

1.2. Надлежности Аутономне покрајине Војводине у области заштите животне средине

Аутономна покрајина Војводина (у даљем тексту – АП Војводина), путем својих органа, у складу са Законом о утврђивању надлежности АП Војводине („Службени гласник РС”, бр. 99/09, 67/12 – одлука УС), Статутом АП Војводине („Службени лист АПВ”, бр. 20/14) и посебним законима у области заштите животне средине

- доноси акт о стављању природног добра под заштиту, у складу са законом којим се уређује заштита природе;
- доноси програм заштите животне средине на својој територији у складу с националним програмом, акционим и санационим планом и својим интересима и специфичностима;
- доноси планове и програме управљања природним ресурсима и добрима у складу са стратешким документима;
- врши контролу коришћења и заштиту природних ресурса и добара на територији АП Војводине;
- обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине (мониторинг) и доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу с програмом мониторинга који доноси Влада Републике Србије за период од две године;
- даје услове за обезбеђење мера и услова заштите животне средине, на захтев органа надлежног за припрему и доношење просторних и урбанистичких планова, а на основу услова и мишљења надлежних стручних организација;
- учествује у поступку припреме и доношења просторних и урбанистичких планова и других планова;
- доноси екстерни план заштите од удеса, који је саставни део плана за реаговање у ванредним ситуацијама на основу надлежности из прописа којим се уређује материја заштите и спасавања;
- у случају удеса, проглашава стање угрожености животне средине на територији АП Војводине, у складу са законом којим се уређује заштита животне средине;
- оснива буџетски фонд у складу са прописом којим се уређује буџетски систем, који ће се финансирати из прихода остварених на територији АП Војводине;
- оснива Покрајински завод за заштиту природе, ради обављања послова заштите природе и природних добара која се у целини налазе на територији АП Војводине;
- даје сагласност на програме унапређења рибарства на рибарским подручјима на територији АП Војводине;
- уступа на коришћење рибарска подручја на територији АП Војводине;
- убира средства од накнада за коришћење рибарског подручја на територији АП Војводине;
- даје сагласност на студију о процени утицаја на животну средину, за пројекте за које одобрење за изградњу издаје надлежни покрајински орган за послове урбанизма;
- даје сагласност на извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину за територију АП Војводине;
- издаје интегрисане дозволе за постројења и активности за која дозволу и одобрење за изградњу и почетак рада, односно извођење или обављање активности, издаје други надлежни покрајински орган;
- даје претходну сагласност у поступку доношења основа, планова и програма заштите и унапређивања заштићеног природног добра, флоре и фауне, шума и вода на територији ;
- образује информациони систем за заштиту и унапређивање животне средине, као део јединственог информационог система Републике Србије;
- решава по жалби против решења општинске, односно градске управе на територији АП Војводине;
- обавља послове инспекцијског надзора у области заштите и одрживог коришћења рибљег фонда корисника рибарских подручја у заштићеним природним добрима на територији АП Војводине и промета риба на територији АП Војводине;
- врши инспекцијски надзор у области заштите животне средине и предузима мере за отклањање незаконитости у тој области, осим инспекцијског надзора: у случају удеса, у области јонизујућег зрачења, над прекограничним кретањем роба које подлежу надлежности републичке инспекције за заштиту животне средине, као и над испуњеношћу услова оператера за добијање дозволе за прекогранично кретање роба (радиоактивност, отпад, отрови, супстанце које оштећују озонски омотач, заштићене биљне и животињске врсте), над одређеним објектима на територији АП Војводине, који ће бити одређени посебним актом;
- врши инспекцијски надзор над коришћењем и заштитом природних добара и ресурса;
  - у области управљања отпадом – учествује у изради стратегије и појединачних националних планова управљања отпадом, координира и обавља послове управљања отпадом, који су значајни за аутономну покрајину и прати стање, даје сагласност на регионалне планове управљања отпадом на својој територији, издаје дозволе, сагласности, потврде и друге акте у складу са законом, води евиденцију и податке достављa министарству (поверени послови), врши надзор и контролу мера поступања са отпадом на својој територији у складу са законом (поверени послови), врши и друге послове утврђене законом;
  - у области заштите ваздуха – успоставља локалну мрежу мерних станица за фиксна мерења на територији АП Војводине; доноси план квалитета ваздуха, односно краткорочне акционе планове ради достизања граничних/циљних вредности; издаје дозволе за рад новоизграђеним или реконструисаним стационарним изворима загађивања за које није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе, односно израде студије о процени утицаја на животну средину;
  - у области заштите од буке – утврђује мере и услове заштите од буке, односно звучне заштите у плановима, програмима и пројектима и обезбеђује финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији;
  - у области заштите од нејонизујућих зрачења – обезбеђује систематско испитивање нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини, учествује у изради Програма и обезбеђује финансијска средства за његову реализацију на територији АП Војводине; утврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења од посебног интереса, као и за испитивање нивоа нејонизујућег зрачења од посебног интереса.
  - У области заштите природе – обезбеђује контролу мера у складу са Законом о заштити природе у оквиру заштићена подручја на територији АП Војводине, као и контролу промета и сакупљања ретки и угрожених врста.

1.3. Садржај, сврха и структура Програма

Програм заштите животне средине на територији АП Војводине, за период од 2016. до 2025. године обухвата све значајне аспекте ове мултидисциплинарне области, са основном сврхом да омогући институционални и финансијски оквир за очување и унапређивање стања основних компоненти животне средине и њиховог мудрог коришћења у функцији обезбеђивања одрживог развоја локалних заједница на територији АП Војводине. Планирање и управљање заштитом животне средине обезбеђује се и остварује спровођењем овог програма.

Законом о заштити животне средине дефинисано је да јединице локалне самоуправе и аутономне покрајине доносе своје посебне програме заштите животне средине, у складу са стратешким документима на националном новоу, уз уважавање регионалних и локалних специфичности и особености.

Циљ израде Програма јесте дефинисање приоритета, праваца развоја и политике управљања животном средином на територији АП Војводине, у периоду од десет година. Основни принципи за израду Програма утврђени су у Националној стратегији одрживог развоја Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 57/08) и Националном програму заштите животне средине („Службени гласник РС”, бр. 12/10). Приликом израде овог програма, посебно су у обзир узете две студије („Стање животне средине у Аутономној покрајини Војводини: стање−изазови−перспективе” и „Студија о просторној диференцијацији животне средине на територији Војводине ради идентификације најугроженијих локалитета”).

Програм је конципиран тако да садржи све релевантне сегменте значајне за ову веома комплексну област која се прожима путем бројних секторских политика. У његовој структури и садржају обрађују се следеће посебно важније теме:

- опис и оцена стања животне средине, уз идентификацију главних проблема и изазова;
- дефинисање тенденција основних компоненти животне средине;
- дефинисање циљева и критеријума за спровођење заштите животне средине у целини, по областима и просторним целинама, с приоритетним мерама заштите;
- давање услова за примену најповољнијих привредних, техничких, технолошких, економских и других мера за одрживи развој и управљање заштитом животне средине;
- дефинисање дугорочних и краткорочних мера за спречавање, ублажавање и контролу загађивања;

У првом делу Програма приказане су полазне основе за израду програма, где су дефинисане основне поставке о привреди и друштву, природним ресурсима, правном и институционалном оквиру. Након тога, представљено је постојеће стање животне средине у АП Војводини, с посебним акцентом на воду, ваздух, земљиште, климатске промене, природу, биодиверзитет и геодиверзитет и шуме.

У другом делу Програма идентификовани су међусекторски узроци деградације животне средине, где су посебно обрађени отпад, хемикалије, хемијски удеси, бука и вибрације, нејонизујуће и јонизујуће зрачење, као и утицај животне средине на здравље, с посебним акцентом на контролу популација комараца и амброзије.

У трећем делу Програма обрађени су поједини привредни сектори и њихов утицај на животну средину, са посебним осврtом на утицај индустрије, рударства, енергетике, пољопривреде, шумарства, водопривреде, рибарства, ловства, саобраћаја. Посебно је анализиран значај просторног планирања и урбанизма, као и туризма на животну средину.

Посебан део Програма посвећен је идентификацији циљева заштите животне средине на територији АП Војводине у наредних десет година. Дефинисан је стратешки оквир за одређивање општих циљева, као и избор приоритета. Према временском оквиру за имплементацију, циљеви политике заштите животне средине подељени су на краткорочне (2016−2020), средњорочне (2021−2025) и континуиране циљеве (2016−2025).

У наредном делу Програма обрађене су мере за његово успешно спровођење, с динамиком реализације. Посебно су разматрана поглавља о реформи регулаторних инструмената и институционалног оквира, о мониторингу животне средине и информационом систему, као и о економским мерама и систему финансирања животне средине. Обрађено је и поглавље о развијености свести грађана о значају животне средине, с посебним акцентом на удружења грађана и образовни систем, као и поглавље о значају прекограничне и еврорегионалне сарадње.

На крају Програма обрађен је веома значајан аспект финансирања области животне средине и реализације самог Програма, дефинисањем постојећих и потенцијалних извора финансирања и неопходних улагања у наредној деценији. На крају, дефинисано је праћење спровођења програма, уз осврт на израду пратећих докумената, акционих и санационих планова.

У оквиру појединих тематских целина Програма, приказано је актуелно стање животне средине у АП Војводини, с посебним осврtом на оно што се дешавало у ближој прошлости. На основу тога, сагледане су тенденције промена, изведени су одговарајући закључци и дефинисане препоруке и циљеви. Сагледавањем стања, притисака и трендова, дефинисане су приоритетне активности за достизање стања одрживог развоја у наредној деценији. Програм је припремљен ради развоја модерне политике заштите животне средине у АП Војводини, у складу са ЕУ стандардима. Програм је урађен тако да омогући подизање квалитета животне средине и унапређивање услова живота становништва у АП Војводини, како би се досегли потребни критеријуми у овој области ради придруживања Републике Србије Европској унији.

1.4. Методологија израде Програма

Вишегодишње активности на припреми Програма захтевале су фазну реализацију и мултидисциплинарни приступ, уз укључивање широког круга сарадника и заинтересованих страна. Приликом утврђивања циљева политике у области заштите животне средине и идентификације средстава за њихово постизање, полазило се са становишта да је одговорност за ову област подељена на више субјеката и новоа власти. При изради Програма, тежило се постизању већег степена интеграције с другим секторским политикама, стратегијама и програмима. Посебна пажња посвећена је анализи стања животне средине у локалним самоуправама на подручју АП Војводине (укупно четрдесет пет општина и градова), на њихове специфичности, проблеме и потребе у области заштите животне средине.

Сама израда Програма била је фазна и партиципативна. Прво су прикупљени и обрађени доступни подаци, а затим су утврђени кључни проблеми у области животне средине. Уколико су поједине значајне информације са одређених подручја недостајале, приступало се њиховом допунском прикупљању − у складу с могућностима. На основу формиране базе података и идентификованих проблема, одређени су општи и специфични циљеви политике заштите животне средине за следећу деценију на територији АП Војводине.

Током израде појединих значајних студија које интегрално обрађују област животне средине на трериторији АП Војводине (стање животне средине, диференцијација животне средине и идентификација посебно угрожених подручја), одржали су се бројни радни састанци, уз укључивање заинтересованих страна и шире јавности. Организоване су јавне презентације и конференције за штампу. Све то је помогло да се на избалансиран начин обраде поједина поглавља унутар Програма, с посебним акцентом на одређивање општих и специфичних циљева и издвајање приоритета.

Након конципирања основних текстова и структуре Програма, припремљени нацрт стављен је на увид јавности путем сајта и одговарајуће презентације, те прослеђен стручњацима за поједине области на допунску проверу. Укључивањем свих релевантних сугестија и мишљења, конципирана је завршна верзија Програма.

2. НАЧЕЛА ПРОГРАМА

У креирању и имплементацији Програма примењена су следећа начела.

2.1. Начело одрживог развоја

Начело одрживог развоја дефинисано је на Конференцији Уједињених нација о животној средини и развоју, одржаној 1992. године у Рио де Жанеиру.

Одрживи развој јесте развој који задовољава потребе садашње генерације, без угрожавања потреба будућих генерација за живот у оквиру капацитета животне средине. То подразумева да је одрживи развој усклађени систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју, с циљем да се − на принципима економичности и разумног коришћења природних и радом створених вредности Републике Србије − сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације.

Одрживи развој је дугорочни концепт који подразумева стални економски раст с циљем да се обезбеди смањење сиромаштва, праведна расподела богатства, унапређивање здравствених услова и квалитета живота, уз смањење нивоа загађења на ниво капацитета чинилаца животне средине и спречавање будућих загађења, те уз и очување биодиверзитета.

Важан фактор чине и етички принципи који претпостављају подстицање свих оних мера, радњи и процеса којима се подстиче подизање еколошке свести (прилагођавање економских, привредних, културних и социјалних образаца понашања очувања животне средине), сензибилизација (оспособљавање друштва – личности, институција и привредних субјеката − за препознавање потенцијалних еколошких опасности и решавање постојећих, историјских загађења) и хуманизација друштва (усклађивање и дефинисање односа међу људима, према природи, животној и радној средини).

Полазећи од концепта одрживог развоја, Програм обезбеђује решавање кључних проблема заштите животне средине на територији АП Војводине, који су усклађени са заштитом животне средине, економским и друштвеним развојем.

2.2. Начело очувања природних вредности

У остваривању циља одрживог развоја, путем начела очувања природних вредности, потребно је обезбедити поштовање принципа одрживог коришћења природних вредности и прихватљиве супституције.

Природне вредности користе се под условима и на начин којима се обезбеђује очување вредности геодиверзитета, биодиверзитета, заштићених природних добара и предела. Обновљиви природни ресурси користе се под условима који обезбеђују њихову трајну и ефикасну обнову и стално унапређивање квалитета. Необновљиви природни ресурси користе се под условима који обезбеђују њихово дугорочно економично и разумно коришћење, укључујући ограничавање коришћења стратешких или ретких природних ресурса и супституцију другим расположивим ресурсима, композитним или вештачким материјалима. Посебно када је у питању супституција фосилних горива и необновљивих извора енергије, обновљивим материјалима и материјалима/енергијом добијеном из отпада.

2.3. Начело компензације

Компензацијом се утврђује начин ублажавања штетних последица на еколошки значајно подручје или заштићено природно добро, изазваних реализацијом пројеката, радова и активности у природи. Спроводи се ради обнављања или замене оштећених делова природе то јест станишта, строго заштићених дивљих врста или заштићених дивљих врста и њихове функције, који подлежу активностима.

Компензација се одређује у зависности од предвиђених или проузрокованих оштећења природе и то: успостављањем новог локалитета који има исте или сличне особине као оштећени локалитет; успостављањем другог локалитета значајног за очување биолошке и предеоне разноврсности, односно за заштиту природног добра; новчаном накнадом у вредности проузрокованог оштећења локалитета − у случају да није могуће спровести компензацијске мере.

Компензација се користи када се мерама санације не достиже природни опоравак и обнова делова природе, с обзиром на њихову функцију и референтно стање.

2.4. Начело интегралности

Државни органи, органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе обезбеђују интеграцију заштите и унапређивања животне средине у све секторске политике, спровођењем међусобно усаглашених планова и програма и применом прописа путем система дозвола, техничких и других стандарда и норматива, те обезбеђењем финансирања, као и подстицајним и другим мерама заштите животне средине. Ово начело захтева да се питања заштите животне средине укључе у друге секторске политике (на пример: индустрија, пољопривреда, енергетика, транспорт, социјална политика). Заштита животне средине треба да буде саставни део друштвеног и економског развоја.

2.5. Начело „загађивач плаћа”

Ово је једно од кључних начела које је усмеравало развој Програма. Загађивач плаћа накнаду за загађивање животне средине када својим активностима проузрокује или може проузроковати оптерећење животне средине, односно ако производи, користи или ставља у промет сировину, полупроизвод или производ који садржи штетне материје. Загађивач, у складу с прописима, сноси укупне трошкове настале угрожавањем животне средине, који укључују трошкове превенције и уклањања штете нанете животној средини. Интернализација штете настале услед загађења даје велики подстицај, посебно индустрији, да смањи и спречи загађење.

2.6. Начело „корисник плаћа”

Ово начело промовише тврдњу да је свако ко користи природне вредности дужан да плати реалну цену за њихово коришћење, санацију и ремедијацију простора.

2.7. Начело примене подстицајних мера

Државни органи, органи аутономне покрајине, односно органи јединица локалне самоуправе предузимају мере за смањење притисака на животну средину применом економских и других мера, избором најбољих доступних техника, постројења и опреме која не захтева прекомерне трошкове и избором производа и услуга.

2.8. Начело заједничке одговорности

Природа загађења захтева да проблеме животне средине решавају све стране погођене загађењем или које су одговорне за загађење.

2.9. Начело супсидијарности

Начело супсидијарности представља децентрализацију одлучивања до најнижег могућег нивоа. Надлежности и одговорности преносе се с централног нивоа на регионални и локални ниво у складу с донетим законима. Влада Републике Србије одговорна је за успостављање и спровођење стратешког и законског оквира којим се обезбеђује систем заштите и унапређивања квалитета животне средине и који омогућава да се њени јасно изражени циљеви остваре на свим нивоима.

2.10. Начело превенције и предострожности

Начело превенције промовише превенцију загађења животне средине као ефикаснију од решавања проблема загађења када до њега дође. Начело предострожности промовише избегавање активности које представљају опасност по животну средину или здравље људи.

Свака активност мора бити планирана и спроведена тако да: проузрокује најмању могућу промену у животној средини; представља најмањи ризик по животну средину и здравље људи; смањи оптерећење простора и потрошњу сировина и енергије у изградњи, производњи, дистрибуцији и употреби; укључи могућност рециклаже, спречи или ограничи утицај на животну средину на самом извору загађивања.

Начело предострожности остварује се проценом утицаја на животну средину и коришћењем најбољих доступних техника и технологија.

Непостојање пуне научне поузданости не може бити разлог за непредузимање мера спречавања деградације животне средине у случају могућих или постојећих значајних утицаја на животну средину.

2.11. Начело подизања нивоа свести о значају заштите животне средине

Ово начело истиче важност образовања о значају заштите животне средине како би јавност боље разумела проблеме и питања заштите животне средине и како би се што више заинтересовала за њих. Унапређивање стања животне средине не може се ефикасно спровести без активног учешћа целог друштва.

2.12. Начело информисања и учешћа јавности

У остваривању права на здраву животну средину свако има право да буде благовремено и потпуно обавештен о стању животне средине и да учествује у поступку доношења одлука чије би спровођење могло да утиче на животну средину. Подаци о стању животне средине су јавни.

2.13. Начело одговорности загађивача и његовог правног следбеника

Правно или физичко лице које својим незаконитим или неисправним активностима проузрокује загађење животне средине одговорно је за то, у складу са законом. Загађивач је одговоран за загађивање животне средине и у случају ликвидације или стечаја предузећа или других правних лица, у складу са законом. Загађивач односно његов правни следбеник обавезан је да отклони узрок загађења и последице директног или индиректног загађења животне средине. Промена власништва предузећа и других правних лица или други облици промене својине обавезно укључују процену затеченог стања животне средине и одређивање одговорности за загађење животне средине, као и намирење дугова (терета) претходног власника за извршено загађивање и/или штету нанету животној средини.

2.14. Начело заштите права на здраву животну средину и приступа правосуђу

Грађанин или групе грађана, њихова удружења, професионалне или друге организације, право на здраву животну средину остварују пред надлежним органом или судом, у складу са законом.

2.15. Начело усаглашавања националног законодавства с правним тековинама ЕУ (acquis communautaire) у области животне средине

Имајући у виду то да је Република Србија од 2000. године укључена у процес стабилизације и придруживања ЕУ, као и то да је Народна скупштина Републике Србије ратификовала Споразум о стабилизацији и придруживању у септембру 2008. године, Програм је један од кључних докумената у процесу придруживања и приступања ЕУ.

Обавеза усклађивања законодавства Републике Србије с правним тековинама ЕУ први пут се спомиње у Резолуцији о придруживању Европској унији, усвојеној у Народној скупштини Републике Србије октобра 2004. године. У том акту наводи се да ће усклађивање прописа бити приоритет у раду Народне скупштине Републике Србије, уз увођење посебних процедура за побољшање ефикасности.

У октобру 2008. године Влада Републике Србије усвојила је Национални програм за интеграцију Републике Србије у Европску унију, као стратешки документ који обједињује сва документа и акционе планове неопходне за процес европских интеграција и дефинише обавезе свих актера за период до краја 2012. године.

Процес европских интеграција састоји се од три кључна елемента:
- преношење законодавства ЕУ у национално законодавство и његова ефикасна примена;
- успостављање одговарајућих административних и институционалних капацитета на свим нивоима ради правилног преношења и примене прописа ЕУ;
- обезбеђивање финансијских средстава и економских инструмената.

Хармонизација прописа је обиман и неодложан процес за државу која претендује на чланство у ЕУ. Област животне средине је у сталном развоју, па се − сходно потреби правног регулисања ове области − обим ЕУ прописа константно повећава, што захтева стално праћење развоја ЕУ законодавства ради усаглашавања с домаћим прописима. У НПИ документу, ова област је подељена на следећа поглавља: хоризонтално законодавство, квалитет ваздуха и климатске промене, управљање отпадом, заштита и управљање водама, заштита природе, хемикалије, контрола индустријског загађења и управљање ризиком, генетички модификовани организми, заштита од буке, шумарство и и цивилна заштита.

За имплеменацију најкомплекснијих и финансијски најзахтевнијих делова acquis-a потребно је неко време. Искуство нових земаља чланица ЕУ показује да су најсложенији делови acquis-a неке од директива из области квалитета ваздуха, вода, отпада и индустријског загађења.

3. ОПШТИ ПОДАЦИ

3.1. Простор и становништво

3.1.1. Географски и административни положај АП Војводине

Република Србија − и унутар ње АП Војводина− смештена је на јужном делу Панонског басена и као таква представља природни мост између западне Европе и Блиског истока. Војводина заузима северни део Републике Србије. Простире се на Панонској низији, с површином од 21.506 km2, што чини 24,9% укупне територије Србије на којој живи око два милиона становника. На северу се граничи с Мађарском, на истоку с Румунијом, на југу границу чине Дунав и Сава, на западу се граничи са Хрватском, а на крајњем југозападу − с Републиком Српском. Административне границе одступају од географских, тако што Војводини припада део Мачве (насеља око Мачванске Митровице), а Србији део југоисточног Срема (Земун, Нови Београд и ужа околина) и југозападни Банат (део Панчевачког рита). Војводина има повољан географски положај и подељена је на три региона: Бачку, Банат и Срем.
- Бачка је привредно најразвијенији регион, одликује се квалитетном црницом погодном за постизање високих и стабилних приноса у ратарској и повртарској производњи.
- Банат као регија обухвата шире подручје, јер се простире преко територије три државе – Србије (Војводина), Мађарске и Румуније, што отвара могућности за успешну прекограничну сарадњу. Претежно је равничарска регија, богата речним токовима и језерима, у којој се налази највиша тачка Војводине (Вршачки брег 641 m надморске висине) и највећа континентална пешчара Европе (Делиблатска пешчара).
- Срем се поносно уздиже Фрушком гором, која је око 50 km дуга, с више од 500 m надморске висине. Просторно се налази између централне Србије на југу и Хрватске на западу.

3.1.2. Демографски подаци

Према последњем попису из 2011. године, АП Војводина има 1.931.809 становника, што чини 21,56 % од укупног броја становника Републике Србије. АП Војводина позната је по својој мултиетничности и мултиконфенционалности − чак 26 националних

заједница насељава њено подручје, негујући своју традицију, културу и обичаје у хармонији с другима нацијама, што представља јединствен пример на европском нивоу.

Статут АП Војводине − који представља основни правни акт на нивоу покрајине – дозвољава, поред српског, службену употребу још и мађарског, словачког, румунског, русинског и хрватског језика, којим говоре припадници најбројнијих националних мањина - националних заједница.

Демографска кретања у АП Војводини, током последње деценије, карактерише популациона регресија имајући у виду смањење укупног броја становника, пад наталитета, пораст нивоа морталитета, концентрацију становништва у урбаним срединама и пражњење руралних подручја, као и изразито демографско старење становништва. Демографски показатељи старосне структуре становништва упозоравају на то да је веома уочљив старосни дебаланс (константан раст учешћа старије популације у укупној), што је посебно изражено у појединим пограничним и недовољно привредно активним подручјима (округима, општинама). То се одразило и на виталност локалног становништва, предузетничку активност и величину активног и радно-способног контигента.

Промена броја становника, изазвана природним и механичким кретањем, одразила се на економски потенцијал подручја (општине, града) и њихов развојни ниво. Бројност и структура становништва по општинама указује на то да постоји висока корелација између привредних кретања и демографских трендова.

3.2. Природни ресурси

АП Војводина захвата јужне и најниже делове пространог Панонског басена. Изузимајући две нископланинске оазе, она је највећим делом низијско и равничарско подручје, где се степенасто смењују благо заталасане и заравњене рељефне целине. Посматрано од највиших ка најнижим областима, у рељефу Војводине могу се издвојити следеће главне геоморфолошке јединице: планине, пешчаре, лесне заравни, лесне терасе и алувијалне равни.

Данашњи рељеф Војводине резултат је набирања, раседања, периодичног навејавања леса, ерозивног рада река, падавина и тако даље. Војводина је изразито равничарски крај, настао после отицања Панонског мора (захвата југоисточни део простране Панонске низије). Стога, рељеф Војводине изразито је равничарски и на ниској надморској висини, те ју карактерише равничарски пејзаж са уздигнутим степенастим површинама. Равница је оивичена ниским планинама − Фрушком гором у северном делу Срема између Саве и Дунава и Вршачким брегом у југоисточном делу Баната. У јужном Банату − између Тамиша, Дунава и Белоцркванске котлине − простире се Делиблатска пешчара, а према Мађарској и на југу према Телечкој − Суботичка пешчара. Гудурички врх (641 m) највиши је врх у Војводини и налази се на Вршачким планинама, док је Црвени чот (539 m) највиши врх на Фрушкој гори. Војвођанска равница спушта се у виду степенастих површина до река. Током миленијума, ветар је наносио прашину и тако је велики део Војводине прекривен дебелим лесним наслагама. На многим местима издвајају се у равничарском пејзажу лесне заравни, од којих су веће Тителски брег и Телечка у Бачкој, Банатска лесна зараван, јужно од Зрењанина у Банату и Сремска, око Дунава и испод јужних падина Фрушке горе у Срему. Делиблатска пешчара у јужном Банату захвата површину од око 300 km2, док је Суботичка пешчара мања, а пружа се северно од Суботице и према истоку до Тисе. Алувијалне равни, познатије као ритови, где су реке усекле своја широка и плитка корита, ниже су десетак метара од лесних тераса, те је њихова надморска висина од 66 до 85 метара.

Клима Војводине је умерено континентална, са извесним специфичностима. Карактеристичан је велики распон екстремних температура, средње максималне температуре у јулу (средња месечна температура − 21,4°C) и средње минималне температуре у јануару (средња месечна температура − 1,3°C), а средња годишња температура ваздуха је 11°C, што одговара пролећу. Режим падавина у Војводини носи делом обележје средњеевропског, тј. подунавског режима расподеле падавина, са врло великом неравномерношћу расподеле по месецима. Средња годишња количина падавина у Војводини се креће од 550−600 mm/m², где се могу издвојити изразито кишни периоди почетком лета (јун) и периоди без падавина или с малом количином падавина (октобар и март). Ветрови који дувају у Војводини јесу кошава, северац и јужни ветар.

Природни ресурси АП Војводине обухватају: пољопривредно земљиште, минералне сировине, воде, потенцијал обновљивих извора енергије, као и различите категорије заштићених природних добара.

Пољопривредно земљиште сврстава се у ред оних природних ресурса без чијег се одрживог коришћења не може говорити о одрживом развоју пољопривреде и друштва у целини. Неодговорним коришћењем пољопривредног земљишта продуктивност опада, до његове коначне деструкције. Како земљиште представља сложен и динамичан сиситем, под утицајем пољопривредне производње мењају се његова биолошка, хемијска и физичка својстава. Интензивна пољопривредна производња узрокује опадање квалитета земљишта. Од укупне површине АП Војводине (2.150 600 ha), површине под ораницама износе 1,574 милиона хектара (72,97% укупне површине), под воћњацима је 14. 322 ha (0,66%), под виноградима – 17 630 ha (0,82%), вртовима – 423 ha (0,02%) и ливадама – 41.912 ha (1,90%). Њиве, вртови, воћњаци, виногради и ливаде заједно представљају обрадиво земљиште које обухвата 1,647 мил. хектара, или 76,36% укупне територије АП Војводине. Необрадиво земљиште обухвата укупно 140.657 ha (6,52% укупне територије) и чине га пашњаци – 122 995 ha (5,70%), трстици и мочваре – 17.663 ha (0,82%). Збир обрадивог (76,36%) и необрадивог (6,52%) земљишта представља укупно пољопривредно земљиште с површином од 1.788 мил. хектара (82,89% укупне територије). Према начину коришћења земљишта, АП Војводина представља изразито ратарску област. Најраспрострањенији типови земљишта јесу черноземи и ливадске црнице, а у влажним пределима – ритске црнице и слатине. Черноземи – који захватају 60% обрадивог земљишта – одликују се великом плодношћу, а на њима, као и на ливадским црницама, највеће површине користе се за пшеницу, кукуруз, шећерну репу, сунцокрет, соју и друго индустријско биље, као и за поврће и крмно биље.

Земљишта АП Војводине по својој плодности сврставају се међу најбоља у Европи и у потпуности омогућавају производњу квалитетне хране, али уз неопходност примене система контроле плодности, с циљем постизања профитабилног приноса, уз очување земљишта и агробиоценозе уопште. Главни процеси у вези с губитаком и деградацијом земљишта на територији АП Војводине јесу следећи: промена намене коришћења и губитак и оштећења земљишта услед индустријских, рударских, енергетских и саобраћајих активности, смањење садржаја органске материје земљишта, алкализација и заслањивање земљишта, различити облици загађивања земљишта, еолска ерозија и сабијање – компакција земљишта. Од свих наведених видова деградације, најинтензивнија је ерозија ветром.

АП Војводина је најмање пошумљена регија у Европи (свега 6,8%). Оптималана шумовитост у АП Војводини требало би да износи 14,3 %, што захтева да се подигну нове шуме. Укупна површина шума и шумског земљишта износи 175.136,05 ha (ЈП „Војводинашуме" газдује на 130.589,26 ha, приватне шуме су на 5.567,09 ha, водопривредне организације – 7.575 ha, пољопривредне организације – 5.989 ha, месне заједнице – 722 ha, ВУ „Карађорђево" – 2.243 ha и ЈП НП „Фрушка гора" – на 22.450 ha), што представља 8.10% површине АП Војводине.

Некада Панонско море – данашња Војводина, једно је од најбогатијих подручја у Републици Србији по воденим површинама и токовима. Површина слатководних вода износи око 32.000 ha, што чини више од половине површине вода Републике Србије.

Широку равницу секу велике реке: Дунав, Сава и Тиса, многе мање и канали система Дунав–Тиса–Дунав. Све реке одликују се малим падом, спорим и кривудавим током, великом акумулативном моћи и склоношћу ка стварању мртваја и меандара. Дунав

протиче кроз АП Војводину дужином од 370 km, ширина корита је од 380 до 2000 m, а дубина од 5 до 23 m. У ширим деловима има доста рукаваца и пространих ада. На територији АП Војводине сливна подручја формирају и мали водотоци, као што су Кривача и Чик у Бачкој; Манђелоски поток, Галовица, Јарчина и већи број потока који се сливају са Фрушке горе, као и Босут и Студва у Срему; Златица, Бегеј (Стари и Пловни), Тамиш, Брзава, Моравица, Караш, Нера, Надела, Поjга у Банату. Пловни путеви у Војводини су дугачки око 14.000 km.

У прошлости, у АП Војводини било је много бара и језера. Када је у 18. веку почела интензивнија обрада земље, приступило се са мелиорацијама и прокопавању канала. Још 1793. године почела је изградња Великог канала који спаја Дунав и Тису, протичући средишњом Бачком у дужини од 118 km. Након великих поплава, у другој половини 19. века предузет је велики захват у измени хидролошке слике АП Војводине: скраћена су речна корита, пресецани меандри, прокопавани многобројни канали, исушивани ритови крај река, подизани одбрамбени бедеми и грађене црпне станице. Иако су многе баре и језера исушени, АП Војводина је још увек богата овим водама. Највеће језеро је Палић код Суботице, с површином од 5 km2. Постоје бројна природна и вештачка водена станишта.

Током Римског периода, термални извори и термалне воде користили су се у Аквинкуму (данас је то Стари Сланкамен), а за време владавине Аустроугарског краљевства, у Војводину је уведена традиција лечења термалним водама и лековитим блатом. Данас су најпознатије бање: Кањижа, бања Русанда у Меленцима, Јунаковић, Врдник, Јодна бања Бечеј, Темеринска, Бездански и Сланкамен. Богатство термалним водама је велико, али је још увек недовољно искоришћено.

Минерални ресурси сврставају се у групу необновљивих природних ресурса и веома су значајни.

Највеће резерве нафте откривене су у АП Војводини око 97% од укупних резерви, а нешто у мањем обиму на подручју Стига. Домаћа нафта је углавном доброг квалитета, већином је парафинског типа, не садржи сумпор и друге примесе у штетним количинама. Нафта се прерађује у двема рафинеријама Панчеву и Новом Саду.

Природни гас сврстава се у групу гасовитих енергената. Његов значај све више расте, у првом реду као супституит за остале енергенте – угаљ, нафту и огревно дрво. Лежишта природног гаса углавном су повезана с лежиштима сирове нафте. Највећа лежишта лоцирана су на подручју Војводине.

На територији АП Војводине постоје лежишта мрког угља и лигнита, а укупне резерве угља се процењују на нивоу 525.000.000 милиона тона. Квалитетан мрки угаљ, дуги низ година експлоатисан је у Врдничком угљоносном басену, на јужним падинама Фрушке горе. На северним и западним обронцима Фрушке горе, као и на десној обали Дунава, постоји више потенцијалних лежишта: Черевић, Баноштор, Сремска Каменица и и друга. На територији АП Војводине данас се експлоатација угља врши само у руднику угља „Ковин". Експлоатација лигнита из ковинског рудника врши се из подводног копа, с дна корита реке Дунав.

Потенцијална лежишта металичних минералних сировина на подручју АП Војводине регистрована су и истраживана само на Фрушкој гори и на Вршачком брегу. Међу појавама металичних минерала/минералних сировина, никал и гвожђе заузимају доминантно место, а затим следе појаве олова и цинка.

На територији АП Војводине регистровано је и истражено преко 360 појава и лежишта за 16 врста неметаличних минералних сировина. Истражени и утврђени потенцијали неметаличних минералних сировина знатно су већи од њихове тренутне експлоатације. Као сировине за производњу грађевинских материјала користе се цементни лапорац, кречњак, туф и опекарска глина, а такође регистроване су и истражене следеће неметаличне минералне сировине: магнезити, бентонити, азбест, полудраги камен, тресет, пелоиди – лековито блато и зеолити. Од наведених неметаличних минералних сировина, на територији АП Војводине експлоатише се тресет из лежишта „Велики Лап" у насељу Гај–Дубовац код Ковина и експлоатише се пелоид из лежишта „Русанда" у Меленцима.

Природна баштина АП Војводине је богата и разнолика. Одликује се израженим екосистемским, специјским и генетским диверзитетом. На подручју АП Војводине, смештене у југоисточном делу Панонског басена, налазе се изузетне природне целине, јединствене у том делу Европе, као што су Делиблатска пешчара (највећа у Европи), Фрушка гора и Вршачке планине, велике равничарске реке и њихове простране плавне зоне (нпр. ритови у Горњем Подунављу, Ковиљско-петроварадински рит, Обедска бара, Царска бара). Посебно треба навести очувана слатинска подручја Баната, јединствена на националном нивоу, као што су Слано копово, Русанда и Окањ. Систем очувања природе, успостављање посебно заштићених подручја, контрола и управљање регулисани су Законом о заштити природе („Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка), Законом о заштити животне средине и актима надлежних органа о заштити појединих природних добара.

У АП Војводини под заштитом се налази 133 подручја, на 133.675,89 ha или 6,22% од укупне површине. То су: један национални парк, шеснаест специјалних резервата природе, једанаест паркова природе, два предела изузетних одлика, два заштићена станишта, деведесет четири споменика природе.

До сада је на листу Рамсарских подручја уписано осам подручја, као међународно значајна станишта за птице издвојено је двадесет једно подручје (IBA), а као међународно значајна ботаничка станишта (IPA) издвојено је двадесет седам подручја.

3.3. Привреда

Територија АП Војводине, поред изузетно повољног географског положаја, има богату природну, културну и духовну баштину, што пружа повољне услове за привредни развој и задовољавајући животни стандард. Међутим, повољни природни услови и изграђени привредни капацитети нису подједнако распоређени у свим подручјима, па нису једнаки ни услови за будући привредни развој.

Карактеристично за АП Војводину јесте то да је реч о малој привреди која није довољно усклађена са европским и међународним нормама и стандардима; индустријски производи су недовољно конкурентни и узрокују висок дефицит трговинског биланса. На додатни проблем указује чињеница да је доминација секторских критеријума над структурним и просторним критеријумима, у вишедеценијском периоду, допринела неравномерном развоју, нерационалном регионалном распореду привредних активности, демографском пражњењу сеоских подручја и великој поларизацији. Постојећа привредна структура АП Војводине условљена је закаснелом транзицијом, дугогодишњом изолацијом и одсуством са светског тржишта, дуготрајним недостатком инвестиција и значајним технолошким заостајањем за развијеним привредама.

3.3.1. Економски положај АП Војводине у Републици Србији (Републички завод за статистику) 31. октобра 2014. године

1. Бруто друштвени производ – Регион Војводине, са остварених 557.000 динара БДП по становнику, јесте 3% изнад просека у Републици Србији, што га према Закону о регионалном развоју сврстава у развијен регион. Учешће АП Војводине у стварању укупног националног БДП у 2013. години износи – 27,5%.

2. Локалне самоуправе према степену развијености – Од укупно 45 локалних самоуправа у АП Војводини, чак 26 (58%) сврстава се у категорију равијених, у неразвијене само једна, а девастираних нема. Према Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе у 2013. години, у прву групу

развијености (степен развијеноси изнад републичког просека) разврстано је укупно 20 јединица локалне самуоправе Републике Србије, од којих чак једанаест с територије АП Војводине. У другу групу развијености (80%–100% републичког просека), од укупно 34 локалне самоуправе из Републике Србије, петнаест је из АП Војводине. У трећу групу развијености, коју чине недовољно развијене (у распону од 60% до 80% републичког просека), од укупно 47 јединица локалне самоуправе из Републике Србије, осамнаест је из АП Војводине. Четврту групу чине изразито неразвијене општине (испод 60% републичког просека), односно 44 јединице локалне самоуправе из Републике Србије, од чега свега једна (Општина Опово) из АП Војводине.

3. Просечне нето зараде по запосленом (јануар – септембар 2014. године) – Просечна нето зарада у наведеном периоду у АП Војводини износила је 42.278 динара, док је републички просек 43.918 динара. Предњачи Београдски регион са 54.705 динара, док доста заостају регони Шумадија и Западна Србија (37.082) и Јужна и Источна Србија (37.912).

4. Запосленост и незапосленост – Према броју незапослених у 2013. години у АП Војводини, уочава се смањење за 1.186 лица у поређењу са 2012. годином, док је укупно повећање у Републици Србији за 8.061 лице. Број незапослених лица на крају септембра 2014. године у АП Војводини износи 106.289, а у Републици Србији укупно 748.549. Знатно већа незапосленост приметна је у остала три региона (Београдски регион – 188.823, Регион Шумадија и Западна Србија – 241.014 и Регион Јужна и Источна Србија – 194.917). Према подацима НСЗ-а, број незапослених лица у Србији у септембру – у односу на просек 2013. године – смањен је за 2,7%. Највеће смањење броја незапослених лица, закључно са септембром, у поређењу с просеком из 2013. године, уочено је у региону АП Војводине (5,5%, – 10.947 лица). Укупан број запослених лица у АП Војводини на крају 2013. године (подаци РЗС) био је 443.296, док је на крају 2012. године био 447.963.

5. Финансијски подаци регионалног развоја од 2010. године и у периоду јануар – септембар 2014. године – Према подацима Агенције за привредне регистре, учешће АП Војводине у подстицајним средствима регионалног развоја у Републици било је далеко испод учешћа АП Војводине у укупном становништву (27%) и њеног учешћа у стварању БДП у 2013. години (27,5%). Од укупних подстицаја реализованих у Републици Србији, који су у 2014. години износили 269,5 милијарди динара, на подстицаје регионалног развоја у АП Војводини усмерено је свега 14,4 милијарде динара, дакле, 4,6% укупних подстицајних средстава. Индустријска производња у АП Војводини у периоду од јануара до септембра 2014. године забележила је раст од 0,9% у односу на исти приод 2013. године.

6. Извоз и увоз – Укупна спољнотрговинска размена привреде АП Војводине за 2014. годину остварена је у износу од 6.120 милиона евра. Повећање обима спољнотрговинске размене у АП Војводини, имајући у виду исти период 2013. године, јесте 5,5%, док је повећање на нивоу Републике Србије – 2,3%.

Увоз АП Војводине у 2014. години већи је за 4,6% од увоза у истом периоду претходне године.

Посебан проблем АП Војводине јесте регионална поларизација између Новог Сада, односно Јужнобачког округа и осталих делова покрајине. Прилив капитала и његово ефикасно улагање основни је предуслов привредног раста, зато је неопходно и остале области Војводине – поред Јужнобачког округа – учинити атрактивним за привлачење инвестиција. За то је првенствено неопходно улагање у савремену привредну инфраструктуру.

У АП Војводини привреда је заснована на великом богатству квалитетног обрадивог земљишта, које захвата 84% њене површине, и чија је природна плодност побољшана мрежом канала за наводњавање, тако да је од 1,78 милиона хектара обрадиве земље око 0,5 милиона дренирано. Око 70% приноса са ових поља отпада на житарице, 20% на индустријско биље, а 10% на остале културе. Део плодова се извози, али већина се прерађује у домаћој прехрамбеној индустрији, стационираној углавном у АП Војводини (погони за прераду меса, воћа и поврћа, уљаре, шећеране, млекаре, итд.)

Постоји и снажна базична индустрија која производи машине за обраду метала, електричне уређаје и каблове, грађевинске материјале, нафтне деривате, хемијске производе, електромоторе, рото-папир. Развијена је и индустрија производа високог нивоа обраде, попут зубарске опреме, возила, фармацеутских производа, порцелана и другог.

Део прихода војвођанске привреде долази и од туризма, нарочито развијеног на рекама, језерима, термалним изворима и на Фрушкој гори, где се налазе бројни православни манастири српско-византијског стила, подигнути између 15. и 17. века.

4. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

4.1. Воде

4.1.1. Стање вода и водоснабдевање

АП Војводина има велики водни потенцијал у водотоцима – Дунаву, Сави, Тиси и развијеном каналском систему Дунав–Тиса–Дунав. Свега 1% водних ресурса површинских вода су домицилне воде.

Водоснабдевање у АП Војводини оријентисано је искључиво на коришћење подземних вода из различитих водоносних издани („прва" издан, основна издан и плиоцен-субартеска и артеска издан). Процењује се да је укупно захватање просечно око 6,8 m3/s (Бачка 57%, Банат 31% и Срем 12%), од чега на снабдевање водом за пиће (становништва, привреде и јавне потребе), путем јавних водовода, отпада око 5,5 m3/s. Највише се експлоатише основна издан, више од 44% од укупне количине. На подручју северне Бачке и северног Баната захватају се подземне воде скоро искључиво из основне издани (дубина од 60m до 220m). У западној и јужној Бачкој, јужном Банату и Срему захватају се подземне воде из свих водоносних средина (55% основна издан, 26% плиоцен, 18% остала изворишта).

Од укупно захваћених подземних вода за јавно водоснабдевање градских насеља и општинских центара, користи се више од 85% од укупне количине, а за јавно снабдевање водом за пиће сеоских насеља користи се само око 15% од укупне количине захваћених подземних вода.

На свим изворištима градских насеља на којима се захватају подземне воде из водоносних средина основног комплекса, као и водоносних средина плиоцена врши се „надексплоатација", тј. захватају се количине подземних вода које су знатно веће од обновљивих резерви.

Квалитет подземних вода основних издани најбољи је у подручју југоисточног Баната, а нешто гори у јужном Срему, северној и јужној Бачкој. Сличног квалитета су и воде у Јужном Банату, а најгорег квалитета су воде у северном и средњем Банату и западној Бачки, где поједине компоненте (органске материје, гвожђе, манган и арсен) битно одступају од норми квалитета воде за пиће.

Велики део подземних вода у АП Војводини садржи високе концентрације арсена. Већина водовода не поседује технологије за уклањање арсена из подземних вода, те је садржај арсена у води за пиће, на већем делу подручја АП Војводине, изнад 10 μg/l, што је законски лимит. Најугроженији региони су Северни и Средњи Банат, Западна Бачка, а делом и Северна и Јужна Бачка.

4.1.2. Квалитет површинских вода

Непречишћене отпадне воде насеља, индустрије, пољопривреде и из осталих извора загађују акватичне екосистеме, а последица тога су велика одступања квалитета површинских вода од законских норми.

У АП Војводини регистровано је више од 500 концентрисаних загађивача, доминантно из индустрије. Емисија из прехрамбене индустрије чини око 80% укупног индустријског загађења у АП Војводини.

Укупна продукција отпадних вода, комуналних и индустријских, износи 5,25 милиона еквивалент становника (ЕС), од чега се пречишћава само 10% (европски стандард – 87%). Укупно има двадесет два постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода, од чега половина трајно није у функцији. Капацитет градских постројења која раде јесте око 0,5 милиона ЕС. Свега 7% становништва прикључено је на градска постројења за пречишћавање отпадних вода, те се неприхватљиво велика количина отпадних вода из домаћинстава (50%) испушта у воде прве издани. Третман је неадекватан и само два постројења имају терцијарни третман. Само три постројења имају обраду муља.

Само 30% популације повезано је на јавну канализацију, што је незадовољавајуће према европском стандарду (93%). Не постоји град/насеље с потпуном покривеношћу јавном канализационом мрежом. Само У Новом Саду, више од 90% становништва прикључено је на јавну канализацију.

Као последица испуштања непречишћених отпадних вода, региструју се интензивна еутрофикација и акумулација тешких метала у акватичним екосистемима. Концентрације тешких метала прелазе циљне вредности и најизраженији проблем је њихова депозиција у седименту, као и акумулација осталих приоритетних и приоритетних хазардних супстанци (пестициди, PAH, PCB итд.). Најугроженије деонице су мали водотоци и каналска мрежа због ниске способности самопречишћавања (ДТД канал Врбас–Бездан, Бегеј, Надела, Кудош, Криваја).

4.1.3. Квалитет воде за пиће

На територији АП Војводине има укупно осамнаест постројења за припрему воде за пиће, капацитета 20–1500l/s. Од укупно захваћене подземне воде на територији АП Војводине око једна трећина подвргава се третману на постројењима за припрему воде за пиће.

Од укупне количине захваћених вода, око 58% троши се за домаћинства, око 19% за пословне потрошаче, а преосталих 23% су губици (нпр. физички губици, нерегистрована потрошња).

Пречишћена хлорисана вода за пиће доступна је становништву у свега 16 (36%) од укупно 45 општина на територији АП Војводине. И поред пречишћавања и дезинфекције, у води за пиће је у појединим насељима утврђен повишен садржај гвожђа, мангана, амонијака, природних органских материја, нитрита, арсена и продуката разградње дезинфекционих средстава. Такође, региструје се и повишен садржај укупног броја микроорганизама, показатеља неадекватног и недовољно ефикасног поступка дезинфекције и пречишћавања воде за пиће.

Око 40% становништва у подручју АП Воводине снабдева се са водом која садржи више од 10 μg/l арсена. У већини случајва, концентрација арсена у води за пиће се креће од 50 до 100 μg/l, али има и градова (Зрењанин, Темерин), где се концентрација арсена у води за пиће креће од 150 до 250 μg/l. Међутим, поред арсена, у води за пиће у насељима на подручјима средњег и северног Баната и западне Бачке и делом у јужној Бачки налазе се и ПОМ (природне органске материје) у концентрацијама изнад 5 mg/l TOC (укупни органски угљеник –TOC), па чак и до 13 mg/l TOC, какво је стање у општинама Зрењенину, Нова Црња и Житиште. Исто тако, утврђено је да преко 70% воде за пиће садржи амонијак изнад дозвољених вредности.

На основу резултата испитивања, квалитет воде за пиће генерално је незадовољавајући. Унапређивање дистрибутивних система, односно њихова реконструкција, умногоме може побољшати микробиолошки квалитет. У погледу физичко-хемијског квалитета, неопходно је применити технологије прераде воде, како би се досегао законски захтевани квалитет.

4.2. Ваздух

На квалитет ваздуха у урбаним срединама у АП Војводини утиче велики број термоенергетских постројења и индивидуалних котларница и ложишта, интензиван саобраћај у градским срединама, застареле технологије и ниска енергетска ефикасност постројења у сектору енергетике и индустрије, дифузно загађење из пољопривреде и друго. Емисије у ваздух сумпорних и азотних оксида, тешких метала, честица, амонијака и других полутаната из разних извора основни су извор загађења. Квалитет ваздуха се посебно погоршава током неповољних метеоролошких услова и током грејне сезоне.

У термоенергетским постројењима, поред природног гаса, користе се течна и чврста фосилна горива с већим процентом сумпора, а индивидуална ложишта користе различите врсте горива, врло често непознатог порекла. Емисија загађујућих материја из саобраћаја условљена је квалитетом горива (високосумпорни дизел и оловни бензин), процесом сагоревања у моторима у односу на старост возила, густином саобраћаја, инфраструктурним и урбанистичким решењима. Удео емисије азотних оксида, амонијака и метана потиче из пољопривредне производње, као последица неадекватне употребе ђубрива и природне денитрификације.

4.2.1. Емисије загађујућих материја

Емисије оксида сумпора – Емитоване количине оксида сумпора директно зависе од његовог садржаја у гориву, режима сагоревања горива, као и од коришћења система за одсумпоравање, а њихов штетан утицај огледа се у закисељавању постојећих екосистема.

На основу података Агенције за заштиту животне средине, укупна емисија сумпорних оксида у периоду од 2009. до 2012. године у АП Војводини бележи опадајућу тенденцију. У укупној емисионој вредности сумпор-диоксида доминантан је удео хемијске индустрије, а потом следи у далеко мањој мери емисија из прехрамбене индустрије-шећерана. Највећа емисија регистрована је у Панчеву, са уделом од 51% у укупној емисији (2012), доминантно из НИС Рафинерије нафте Панчево. Далеко мањи удели у укупној емисији у 2012. години регистровани су из шећерана у општинама Ковачица (12.6%), Врбас (11.5%) и Пећинци (10.9%). Примена алтернативних горива у фабрици цемента Лафарж БФЦ Беочин утицала је на то да се знатно смање емисије сумпорних оксида у периоду од 2011. до 2012. године (66%). Такође, регистрован је знатан пад емисије у Новом Саду, с доминатним уделом Панонских ТЕ-ТО Нови Сад.

Емисије оксида азота – Висока концентрација азотних оксида има штетан утицај на природне екосистеме (закисељавање и еутрофикација). Такође, значајно утичу на разарање озона у вишим слојевима атмосфере, а у тропосфери представљају један од прекурсора озона.

На основу података Агенције за заштиту животне средине, укупна емисија азотних оксида у периоду од 2009. до 2012. године у АП Војводини бележи опадајућу тенденцију. У укупној емисионој вредности азотних оксида доминантан је удео хемијске индустрије, а потом следи у далеко мањој мери емисија из енергетског сектора. Највећа емисија регистрована је у Панчеву, са уделом од 41,9% у укупној емисији (2012), доминантно из НИС Рафинерије нафте и ХИП Азотаре. Далеко мањи удели у укупној емисији у 2012. години регистровани су у Беочину (21%) и Новом Саду (9,3%). Примена алтернативних горива у фабрици цемента Лафарге БФЦ Беочин утицала је на знатно смањење емисије азотних оксида у периоду од 2011. до 2012. године (72%).

Емисије суспендованих (прашкастих) материја – Емитоване количине прашкастих материја зависе од врсте коришћеног горива, а затим и од сектора употребе, што условљава режим сагоревања, степен оптерећења, као и постојање система за пречишћавање отпадних гасова.

На основу података Агенције за заштиту животне средине, укупна емисија суспендованих честица у периоду од 2009. до 2012. године у АП Војводини бележи опадајућу тенденцију. У укупној емисионој вредности суспендованих честица доминантан је удео хемијске индустрије, а потом следи у далеко мањој мери емисија из осталих активности у ИППЦ постројењима. Највећа емисија регистрована је у Панчеву, са уделом од 23% у укупној емисији (2012.), доминантно из НИС Рафинерије нафте, ХИП Петрохемије и ХИП Азотаре.

4.2.2. Квалитет амбијенталног ваздуха

Праћење квалитета амбијенталног ваздуха у АП Војводини спроводи се аутоматским и мануалним мерењима од стране бројних стручних институција. Системом мониторинга квалитета ваздуха, успостављене су државна мрежа и локалне мреже мерних станица и мерних места за фиксна мерења на територији АП Војводине. Мануални мониторинг квалитета ваздуха обављају заводи за јавно здравље с територије АП Војводине (ЗЗЈЗ–118 мерних места) и СЕПА (седам мерних места) на укупно 125 мерних места.

Квалитет ваздуха у државној мрежи аутоматског мониторинга прати Агенција за заштиту животне средине (СЕПА) на седам мерних станица у АП Војводини. На локалном нивоу, успостављене су две мреже аутоматског мониторинга – од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине за територију АП Војводине (седам аутоматских станица) и Града Панчева за територију Панчева (четири аутоматске станице).

Мреже аутоматског мониторинга стално прате полутанте са основним метеопараметрима. Једночасовне средње мерене концентрације шаљу се путем ADSL/GPRS-a у реалном времену на даље процесирање у централне системе за обраду података који се даље шаљу Европској агенцији за заштиту животне средине. Постоји спецификација мрежа аутоматског мониторинга по EoI класификацији, односно типу станица и мереним основним и специфичним параметрима.

Све аутоматске станице за праћење квалитета ваздуха имају значајне проблеме у обезбеђивању континуалног рада и оптималног функционисања, услед недостатка финансијских средстава. Због проблема у одржавању и сервисирању, ниједна аутоматска станица не испуњава у потпуности захтеве у погледу квалитета података.

За мрежу којом управља ПСУГЗЖС, у наредном периоду, неопходно је обезбедити замену дотрајалих анализатора, с обзиром на дуг експлоатациони период и све веће трошкове одржавања и сервисирања, као и набавку нових анализатора како би се обезбедило праћење свих релевантних параметара (посебан акценат је на суспендованим честицама које представљају највећи проблем у АП Војводини). Неопходно је извршити репозиционирање и промену типа појединих аутоматских станица – у складу са законском регулативом и ЕУ директивама (Зрењанин – саобраћајна у базну и Сомбор – саобраћајна у базну с релокацијом у Суботицу). За све локалне мреже у наредном периоду неопходно је обезбедити праћење квалитета ваздуха путем овлашћеног правног лица, ради адекватног управљања системом аутоматског мониторинга са успостављеним QA/QC протоколима, прикупљањем, обрадом и валидацијом резултата мерења.

4.2.3. Оцена квалитета ваздуха по агломерацијама/зонама

У складу са законском регулативом, на територији АП Војводине одређене су једна зона и две агломерације (Зона „Војводина”, Агломерација „Нови Сад”, Агломерација „Панчево”). У 2013. години, на основу расположивих параметара добијених аутоматским мониторингом квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама, оцењен је квалитет ваздуха по зонама/агломерацијама. Све станице сврстане су у прву категорију квалитета ваздуха, али ова оцена се мора узети као условна, с обзиром на ограничен број обрађених података (неки параметри нису били мерени и за неке параметере није био испуњен услов за минималну расположивост података/валидност података). Неопходно је нагласити и то да резултати мерења у дугорочном периоду (2009–2013) јасно указују на проблем загађења суспендованим честицама и приземним озоном. У посматраном периоду, регистрована су прекорачења дневних и годишњих граничних вредности за PM10, као резултат загађења из саобраћаја, индивидуалних ложишта и индустрије. Највећи број дневних прекорачења регистрован је зими, то јест у току грејне сезоне. Број прекорачења дневне граничне вредности на појединим мерним местима био је изнад дозвољене границе (46 дана/год), с највишом 36. вредношћу, врло често изнад толерантне вредности. У истом периоду, повишене средње годишње вредности за PM2.5 забележене су на станицама Беочин-центар, НС Дневник и Панчево–Ватрогасни дом, са уоченим сезонским трендом (повишене концентрације зими). Однос PM2.5 /PM10 има јасно уочене сезонске промене, с нижим вредностима током лета. Сезонски тренд овог фракционог односа повезан је са сезонским карактером рада појединих емисионих извора. Током зиме већи је удео финијих честица (PM2.5) које се емитују приликом сагоревања, док су лети доминантније честице биогеног порекла већег промера (нпр. полен). На проблем загађења суспендованим честицама указују и резултати мануалних мерења чађи, укупних суспендованих честица и укупних таложних материја.

Максималне дневне осмочасовне средње вредности за приземни озон биле су више од циљне вредности за здравље људи (120 µg/m3). Уочава се сезонски тренд с регистрованим прекорачењима лети, то јест током интензивнијег сунчевог зрачења и виших температура.

Из резултата мерења у посматраном периоду, јасно се могу издвојити подручја у којима је саобраћај доминантан извор загађења током целе године и подручја у којима током зиме то јест током грејне сезоне концентрације загађујућих материја расту услед сагоревања фосилних горива или горива непознатог порекла.

4.2.4. Полен

Полен биљака за човека је један од најзначајнијих алергена у ваздуху. Биолошка улога полена јесте оплодња биљака, али је полен, нажалост, и један од најзначајнијих алергена и узрочника респираторних алергијских болести. Полен амброзије сврстава се у специфичне агенсе који загађу ваздух, а ветар га може разнети и на удаљеност од неколико стотина километара. Поленова зрна у више од 20% људске популације изазивају алергијске реакције (бронхитис, коњуктивитис, дерматитис, поленска кијавица), док у случају дуготрајног и вишегодишњег излагања високим концентрацијама, један део људске популације оболева од хроничног бронхитиса и бронхијалне астме. Загађеност ваздуха у урбаним, индустријским срединама доприноси појачаном алергијском дејству аерополена. Полен се везује са осталим загађивачима, тако да има још неповољније дејство по човека у урбаним срединама.

Негативан утицај на здравље људи, који изазива полен појединих биљних врста, сврстава ове честице у „природне” загађиваче ваздуха. Концентрација полена биљака у ваздуху зависи од низа фактора који владају у природним стаништима и урбаним срединама. Веома је важно познавање временске и просторне дистрибуције, као и врсте аероалергеног полена, како би се стање пратило и издавало путем извештаја о стању полена, прогноза за наредни период, као и формирање календара полена. Од биологије биљне врсте и од параметара спољашње средине (температура, влажност, инсолација) зависи када, колико дуго и која количина полена ће се наћи у ваздуху. Ови подаци су намењени: превенцији код сензибилисаних особа, као помоћ у ефикаснијем лечењу пацијената у здравственим институцијама, побољшању рада комуналних и урбанистичких служби на уништавању трава и корова које су узрочници алергијских болести, бољем сагледавању потребе увођења законске регулативе, укључивању у међународну сарадњу, јер су проблеми аерополена не само локалног, регионалног, него и глобалног карактера. Један од специфичних агенаса који загађују ваздух јесте полен амброзије. Неспецифични агенси – као што су SO2, NO2, CO2 – уз деловање UV зрака изазивају повећану продукцију полена амброзије и промене хемијског састава једињења који су саставни делови поленових зрна и тиме повећавају број алергогених протеина. Овом чињеницом објашњава се значај аерозагађења за повећан број алергијских респираторних болести. У последњих десет година, концентрација амброзије порасла је десет пута и највећа је јутарњим сатима и пре подне, а након кише концентрација полена у ваздуху се смањује. Суво и ветровито време је повољно за ширење полена и неповољно је раздобље за преосетљиве особе. Полен се у великим количинама ослобађа током топлих и сунчаних дана, рано ујутру, па како дан одмиче и температура расте, повећава се његова кон-

центрација у ваздуху. До касних поподневних сати ова концентрација је висока, да би касније, услед хлађења ваздуха, количина полена опала. Кишно раздобље повољно делује на пацијенте, јер се тада ваздух чисти од диспергованих поленових честица. Ниске температуре спречавају издуживање филамената прашника, а влажност ваздуха спречава отварање поленских кесица.

Временска дистрибуција варирања десетогодишњих просечних дневних концентрација анализираних типова полена и просечног десетодневног тренда указује на појаву три јасно диференцирана периода током годишњег циклуса:

1. период – траје од 1. јануара до 30. априла. Карактеристично за овај период јесте то што обухвата појаву првих поленових зрна у новој сезони, то су поленова зрна дрвенастих биљних врста, код којих се фенофаза цветања и главни део сезоне реализују у овом периоду.
2. период – траје од 1. маја до 31. јула. Карактеристично за овај период јесте регистровање поленових зрна зељасте вегетације, при чему овој групи припада поленова зрна типа: poaceae, plantago, rumex и urticaceae. Ниске дневне концентрације наведених типова полена јављају се у ваздуху крајем првог, али се оне задржавају и током трећег периода.
3. период – траје од 1. августа до 31. октобра. Карактеристично за овај период јесте регистровање поленових зрна зељасте рудералне, коровске вегетације аутохтоне и или адвентивне флоре. Зељастој рудералној, коровској вегетацији припадају поленова зрна типа: chenopodiaceae/amaranthaceae, artemisia и ambrosia.

Резултати вишегодишњег мониторинга аерополена у АП Војводини указују на присуство јаких алергених типова полена у ваздуху, као и на висок степен варирања карактеристика параметара сезоне.

Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине располаже с пет мерних станица за мерење концентрације полена у ваздуху, које су распоређене тако да покривају цело подручје АП Војводине. Континуирано мерење врши се на следећим мерним местима: Сремска Митровица, Врбас, Сомбор, Зрењанин и Кикинда. Оваквим распоредом клопки обезбеђује се покривеност већине територије АП Војводине. Прати се концентрација за 24 типа полена (јавор, јова, амброзија, пелен, бреза, конопље, граб, пепељуге/штиреви, леска, јасен, орах, дуд, бор/јела/смрча/кедар, боквица, платан, траве, топола, храст, киселица, врба, тиса/чемпрес, липа, брест и коприве), међу којима се налазе значајни узрочници поленских алергија, али и типови полена значајни у пољопривреди. Поленова зрна прегледају се и пребројавају на оптичком микроскопу на увеличању 400x. Прегледају се траке са узорцима дужине 48 mm, које одговарају периоду узорковања од 24 часа. Поленова зрна прегледају се и пребројавају дуж три хоризонталне линије, а дневне концентрације полена (ПЗ/m3) израчунавају се множењем укупног броја сваког типа полена с корекционим фактором. Потом се припремају недељни календари полена и редовно се информише јавност о стању аерополена у АП Војводини.

Како би се осигурао квалитет и употребљивост добијених података, мониторинг аерополена спроводи се стандардизовано Хирстовом волуметријском методом са апаратима за седмодневно комтинуирано узорковање ваздуха (марке „Burkard Manufacturing Co.Ltd.).

Податак о укупним дневним концентрацијама полена дрвећа у АП Војводини у 2014. години није могуће поредити с протеклим сезонама. Високе дневне концентрације полена дрвећа регистроване у априлу јесу резултат завршетка ослобађања полена током самог краја сезона цветања: брезе ораха, дуда, платана и храста. Током маја, јуна, затим током лета у септембру и октобру регистрована су поленова зрна борова, кедра и липе, што је на годишњем нивоу свакако мали део укупне количине и временске диструбуције полена дрвећа.

Полен многих биљних врста породице трава, укључујући цереалије, чини укупну количину полена „трава”. Уз веома широки спектар и опсег екофизиолошких карактеристика фенофазе цветања, разумљива је појава изузетно дуге сезоне појаве полена овог типа у ваздуху. Полен трава носи алергена јединења на које реагује велики број осетљивих особа. Током 2014. године, мерења нису обухватила готово цео месец од када се полен трава појављује у ваздуху као појединачна поленова зрна. Забележене су разлике у интензитету сезона и временској дистрибуцији дневних концентрација између градова који су дефинисани као мерна места. Посебно се истичу неуобичајено високе дневне вредности забележене у Кикинди и Зрењанину крајем августа и почетком септембра месеца. Поред јаких алергених својстава полена трава, дуга изложеност повишеним дневним концентрацијама додатно повећава неповољан утицај на настанак, ток алергијских симптома и сензибилизацију грађана Војводине на овај тип алергена.

Подаци о укупним дневним концентрацијама полена корова у АП Војводини ове године показују уобичајен ток и интензитет у односу на раније године. Полен корова у Војводини појављује се у ваздуху од маја до краја сезоне. Започиње нижим дневним концентрацијама током маја (полен, боквице, киселице, почетак сезоне полена коприва), а наставља се током јуна и јула, са значајним варирањем и високим дневним вреднстима полена коприва. Типични типови полена корова као што су пепељуге, пелен и коприва доприносе високим концентрацијама полена које се региструју у свих пет градова у АП Војводини током августа и септембра. Ипак, доминатан тип полена у ова два месеца јесте полен амброзије.

Појава полена типа амбросиа карактеристична је за јул, а задржава се у ваздуху до новембра. Просечно, главни део сезоне почиње у првој декади августа, а завршава се у трећој декади септембра. На завршетку, као и на самом почетку годишњег циклуса, ово је тип полена који се најчешће налази у ваздуху, а има секундарно порекло, то јест поленова зрна доспевају у ваздух подизањем с места природног депоновања. Просечно, 99 дана траје период током којих се овај тип полена појављује у ваздуху. Током 2014. године за тип полена амброзија у Војводини утврђен је веома уједначен почетак и завршетак главног дела сезоне у свим градовима. Сомбор је град с највишим вредностима интензитета сезоне (полен индекс и максимална дневна концентрација). Кикинда је град с највише дана када је регистрован полен амброзије. Број дана с повишеним концентрацијама креће се од 39 у Зрењанину до 51 дан у Сомбору. Чак три града (Врбас, Сомбор и Кикинда) имају преко двадесет дана с високим дневним концентрацијама овог типа полена.

Праћење тренда концентрације полена амброзије омогућава потпуније праћење ефикасности акције уништавања амброзије, што је још један разлог за мониторинг полена. Мониторинг полена и аеропалинолошка истраживања могу имати примену у многим областима живота и рада човека. Досадашњи резултати развоја аеропалинолошких истраживања представљени су просторном и временском карактеризацијом стања полена. Крајња потреба да се помогне алергичним особама водила је карактеризацији како алергених особина самог полена, тако и његовог утицаја на осетљиве особе. Резултати анализа аеропалинолошких података недвосмислено потврђују то да полен и појаве повезане с реализацијом његове основне биолошке функције утичу или могу утицати на квалитет животне средине, па самим тим – и на човека. Управо ове чињенице указују на нове правце истраживања и могућност употребе резултата као показатеља квалитета животне средине.

4.3. Природа, биодиверзитет и геодиверзитет

4.3.1. Постојеће стање

АП Војводина налази се у северном делу Републике Србије, у југоисточном делу Панонске низије и заузима површину од 21.506km2. Представља просторно широку равницу која карактеришу изузетне природне и предеоне целине на малом простору.

У АП Војводини, где доминирају пољопривредне површине и где је производња хране једна од основних активности, заштићене природне целине су значајне због општег очувања биолошке

разноврсности насупрот моноагрокултура. АП Војводина, са 82,8% пољопривредних површина, представља типично агрокултурно подручје, где се 74,5% површина обрађује, а 6,8% јесу ливаде и пашњаци. У поређењу с Панонским биогеографским регионом, где се под агрокултуром налази 75% површина, а од тога су 8% травне површине, уочава се да у АП Војводини има 7,8% више површина под агрокултуром, да су ливаде и пашњаци мање заступљени за 1,2%, а више се обрађује 7,5% земљишта. То указује на то да природних станишта има процентуално мање, да су остаци природних станишта очувани на малим површинама и изоловани попут острваца. Губитак површина, фрагментација, изолација и неравномеран просторни распоред узрокује деградацију постојећих природних станишта, угрожавајући биолошку разноврсност Војводине (Пањковић, Сабадош, 2009). Војводина се налази у југоисточном делу карпатског басена. Припада Панонском биогеографском региону и заузима 9 % региона (Адамовић, 2008). Биљногеографски, на подручју Војводине одражавају се утицаји Панонске провинције понтско јужносибирске регије (Horvat, Glavač, Ellenberg, 1974). По климазоналној вегетацији, то је подручје шумо – степе у оквиру свезе Aceri – tatarico – Quertion (Јанковић, 1984).

Уједно, ова подручја представљају оазе очуване природе, важне за одржавање опште еколошке равнотеже у региону. Изворност природних процеса чини их подручјима с највишим нивоом квалитета животне средине, вредним за очување основних животних ресурса, воде, ваздуха и земљишта. Такође, природна добра и боравак у природи представљају важан аспект квалитета живота становништва.

Велика биолошка разноврсност на територији АП Војводине условљена је биогеографским положајем, отвореношћу територије према другим регионима у окружењу, као и историјским процесима флорогенезе и фауногенезе у последњих неколико стотина хиљада година. Савремене процене биодиверзитета одређених територија заснивају се на фундаменталним истраживањима и сазањима таксономије, биогеографије и екологије.

Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка) уређују се заштита и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине. Под појмом природе – у овом контексту – подразумева се јединство геосфере и биосфере, изложено атмосферским променама и различитим утицајима, као и природна добра и природне вредности које се исказују биолошком, геолошком и предеоном разноврсношћу.

Већина значајних подручја за очување биодиверзитета у АП Војводини јесу заштићена, успостављањем просторне заштите на националном и међународном нивоу. Она су уједно значајна и за успостављање еколошке мреже у Републици Србији, као дела Паневропске еколошке мреже. Просторне целине које садрже станишта значајна за очување биолошке разноврсности, представљају централна подручја еколошке мреже, дефинисане Уредбом о еколошкој мрежи (2010), као еколошки значајна подручја. Према правном статусу, то су: просторне целине које су валоризоване као подручја од међународног значаја (Рамсарска подручја, IBA – значајна подручја за птице, IPA – ботанички значајна подручја, PBA – одабрана подручја за дневне лептире), заштићена подручја значајна за заштиту дивљих врста или станишта, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја.

Заштићена природна добра јесу једна од најважнијих заоставштина које човечанство може оставити будућим генерацијама. Наиме, заштићена природна добра су заштићена подручја, заштићене врсте и покретна заштићена природна документа. Заштићена подручја представљају просторе који имају изражену геолошку, биолошку, екосистемску или предеону разноврсност и због тога се актом (документом) о заштити проглашавају заштићеним подручјима од општег интереса.

У АП Војводини под заштитом се налазе 133 заштићена подручја, на 133.675,89 ha или 6,22% (извор података: Регистар заштићених природних добара ПЗЗП, стање на дан 1.04. 2015) од укупне површине. То су: један национални парк, шеснаест специјалних резервата природе, једанаест паркова природе, два предела изузетних одлика, два заштићена станишта, деведест четири споменика природе. Заштићеним подручјима прописује се категоризација вредности подручја и примењује се тростепени режим заштите и то: режим заштите I степена, као режим стриктне заштите по моделу очувања „дивљине”, режим заштите II степена, као прелазни режим заштите по моделу „полудивљине” и режим заштите III степена, као слободнији режим заштите са контролисаним коришћењем природних ресурса. Посебна јавна предузећа, основана законом, управљају националним парком, а осталим заштићеним подручјима – јавна предузећа, друштвене организације, ловачка удружења, еколошке организације и други којима је поверено управљање актом о установљењу заштићених подручја, а у складу са законом, уредбама, одлукама, просторним плановима тог подручја, плановима управљања заштићеним подручјем, плановима и програмима коришћења природних ресурса и тако даље.

Поред природних добара заштићених у националним оквирима, у АП Војводини су издвојена и заштићена подручја која су значајна по међународним прописима. Међународно значајна природна добра у АП Војводини такође су основ за развијање међународне и регионалне сарадње, размене искустава, а ради унапређивања заштите природе.

Према правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, на подручју АП Војводине налази се 122 врста васкуларних биљака, 17 врста риба, 14 врста водоземаца, десет врста гмизаваца, 166 врста птица гнездарица и 35 врста сисара.

Геодиверзитет АП Војводине представља разноврсност геоматеријала, појава и процеса под притиском антропогених активности (урбанизације, индустријализације, пољопривреде, и другог). Експлоатација и природних ресурса, изостанак рекултивације земљишта, изградња разних објеката без одговарајућих инжењерско-геолошких подлога и планских документација, употреба агротехничких мера у пољопривреди (које узрокују загађења подземних вода), као и природни геолошки процеси (клизишта, одрони, земљотреси, бујице итд.) јесу фактори који утичу на садашње лоше стање у овој области.

Подручје АП Војводине, од свих делова Србије, највише је изменило свој изглед, посебно у последњих неколико стотина година. Највећим делом Војводине простирала су се влажна станишта плавних подручја великих река, а на вишим деловима степе и слатинска станишта. Данас у Војводини доминира културни предео с пољопривредним површинама, насељима и индустријским регионима, а природна станишта одржала су се у виду мањих издвојених целина. Негативан антропогени утицај одразио се на укупну биолошку разноврсност. Поједине врсте потпуно су нестале, док је многима бројност знатно смањена, према Црвеној књизи флоре Србије, постоји преко 80% биљака које расту у Војводини, а којима прети изумирање због промена и нестанка њихових станишта.

Основни показатељ који указује на то да је стање заштићених подручја у АП Војводини незадовољавајуће јесте њихов удео у укупној површини покрајине, који износи занемарљивих 6,22%. Ради достизања регионалних потреба и европског плана – који износи око 10% – потребно је осмислити стратегију валоризације, повећати заштићене површине и проглашење природних добара. Будући да само постизање статистичког циља није једини имератив, паралелно с повећањем заштићених површина, потребно је очувати и унапредити стање у постојећим природним добрима. Приказ угрожености сваког од наведених заштићених подручја указује на потребу побољшања општег приступа заштите и управљања овим просторима. У том смислу, потребно је првенствено решити питања управљача заштићеним подручјима, који су често недовољно стручно и материјално опремљени, а умногоме и у сукобу интереса, будући да су истовремено и корисници простора. Из тога би произишло и решење за одговарајуће чуварске службе.

Задаци на заштити, очувању и унапређивању богатог природног наслеђа АП Војводине захтевају мултидисциплинарни приступ и учешће читавог низа стручњака различитог профила. Посебна

пажња посвећује се очувању, санацији и ревитализацији осетљивих/фрагилних екосистема, по којима је Војводина препознатљива, као што су влажна станишта, слатине, степе и пешчаре. На пословима заштите природних вредности АП Војводине, посебно биодиверзитета и природних добара од изузетног националног и међународног значаја, неопходно је укључити све расположиве потенцијале, од државних до невладиних организација и локалних заједница, уз сарадњу међународних фондација и експерата.

Последњих година евидентно је побољшање промоције, популаризације и заштите, а посебно мере активне заштите на ревитализацији станишта, што се превасходно остварује финансирањем Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, стручном помоћи Покрајинског завода за заштиту природе и управљача. Чишћење ливада, измуљивање бара, сузбијање инвазивних врста, ревитализација водених режима представљају најважније активности које у перспективи треба наставити и појачати, уз обавезно праћење ефеката.

Ради успостављања одрживог развоја АП Војводине, посебна пажња посвећује се формирању и развоју екотуристичких садржаја у заштићеним подручјима. Активности су усмерене на изградњу центара за посетиоце, чије су основне функције промоција заштићених подручја, едукација, рекреација, али и размена информација и искустава. Развијени туристички садржаји, не само да обезбеђују средства неопходних за заштиту природних вредности и унапређивање подручја у целини, већ и значајно доприносе популаризацији заштите природне баштине.

4.3.2. Притисак на природу, биодиверзитет и геодиверзитет

Подручје АП Војводине претрпело је значајне промене изгледа предела услед обимних мелиорација, крчења шумских станишта, развоја пољопривреде и изградње насеља. Некада су се њеним највећим делом простирала влажна станишта плавних подручја великих река, а на вишим деловима степска и слатинска станишта, типична за панонски регион. Међутим, данас у АП Војводини доминира културни предео с пољопривредним површинама, насељима и индустријским регионима, а природна станишта одржала су се у виду мањих издвојених целина.

Негативни утицаји различитих човекових активности на шумске екосистеме, као и на друга осетљива станишта изазвали су значајне промене у природи. Прекомерна и неконтролисана експлоатација природних ресурса који су ограниченог капацитета, врше највећи притисак на биодиверзитет и геодиверзитет.

Праћењем стања природних вредности, животне средине и људских активности у заштићеним подручјима, на основу извештаја управљача, Покрајинског завода за заштиту природе и инспекцијских органа, издвојени су многобројни параметри који представљају најзначајније притиске на природу.

Међу најзначајнијим притисцима на природу, биодиверзитет и геодиверзитет издвајају се:

- антагонизам између потреба заштите и коришћења простора; фрагментација екосистема развојем инфраструктуре (просторно раздвајање и изолација станишта и смањење процеса у њима);
- нарушавање и измена природних станишта (деградација и промена намене земљишта подизањем плантажних засада клонских топола посебно на местима где су раније биле влажне ливаде и пашњаци односно исушивање бара и мочвара, комплекси аутохтоних ритских шума замењују се засадима брзорастућих топола, остаци некадашњих пространих степа се преоравају и преводе у обрадиво земљиште, а слатине се претварају у рибњаке); изградња одбрамбених насипа и измена тока река;
- изградња мреже канала и хидромелиорациони радови (последица – снижавање нивоа подземних вода, исушивање, еутрофизација и нестајање влажних станишта);
- неадекватно управљање заштићеним подручјима; неодговарајуће коришћење природних ресурса (прекомеран и неконтролисан излов дивљачи и рибљег фонда и интензивно коришћење шума, неконтролисано сакупљање дивљих биљних и животињских врста и гљива ради стављања у промет), узнемиравање животиња у репродуктивном периоду;
- уношење алохтоних инвазивних врста флоре и фауне, надирање инвазивних врста дрвећа и жбуња (багремац, пајасен), интродукованих патогена (храстова пепелница и др.) и биолошки јачих аутохтоних врста (јасен, жешља, клен, топола);
- преоравање пољопривредних површина до обале и укрупњавање пољопривредних површина без пољозаштитних појасева, ремиза, живица, заклона; прекомерна употреба хемијских средстава у пољопривреди (примена неодговарајућих метода и хемијских препарата за сузбијање штеточина);
- ширење насеља и индустријских постројења (загађивање ваздуха, водотокова и земљишта загађујућим материјама пореклом из индустрије, енергетике, пољопривреде и саобраћаја);
- урбанизација и интензивни туризам у зонама осетљивих екосистема и заштићеним подручјима (отпадне воде, комунални отпад, премашени капацитети инфраструктуре и броја туриста);
- развој саобраћајне инфраструктуре, хидромелиорација и изградња водних акумулација;
- климатске промене и акцидентна загађења (чешћа појава пожара и поплава);
- геолошки хазарди – клизишта, одрони, слегање терена, земљотреси, бујице, ерупције подземних флуида током рударских радова;
- неадекватно успостављена комунална инфраструктура (неуређеност система за пречишћавање отпадних вода, отклањање отпадака);
- нелегална и непланска градња у заштићеним подручјима;
- бесправна градња објеката којима се угрожавају природне и културне вредности, а штета нанета природи и самовољно понашање инвеститора урушавају систем заштите животне средине.

Многобројни притисци на природу негативно се одражавају на укупну биолошку разноврсност. Поједине врсте су потпуно нестале, док је многима бројност знатно смањена. Због негативних утицаја човека на овим подручјима, преко 80% од најугроженијих биљака којима прети изумирање расте у АП Војводини (Црвена књига флоре Србије 1). Све врсте које насељавају Војводину, највише су угрожене променом и нестанком њихових станишта.

Међутим, генерално гледано – у поређењу с протеклим периодом – заштита природних добара допринела је томе да се у њима процеси који узрокују нарушавање природних станишта, предела и органских врста, одвијају спорије него на подручјима ван граница заштите. Међутим, није постигнут циљ да се у њима потпуно зауставе сви негативни процеси, што представља кључни задатак за наредни период.

4.3.3. Узроци нарушавања природе, биодиверзитета и геодиверзитета

Узроци нарушавања природе, биодиверзитета и геодиверзитета у АП Војводини јесу бројни индиректни фактори који имају изузетно сложен међусобни однос. Настали су услед финансијских, економских, институционалних, али и других недостатака.

Систем очувања природе утврђен је Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – испр.), пратећим подзаконским актима и актима надлежних органа о заштити појединих природних добара. Важна стратешка документа која су усвојена до сада, а односе се на област природе, биодиверзитета и геодиверзитета, јесу Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године са Акционим планом за спровођење Стратегије биолошке разноврсности РС („Службени гласник РС”, бр. 13/2011), Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, бр. 33/2012), као и Регионални просторни план Ау-

тономне покрајине Војводине у складу са Одлуком Скупштине Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, бр. 22/2011), где је један од важних циљева заштита и унапређивање природних добара и биодиверзитета.

Основни показатељ који указује на то да је стање заштићених подручја у АП Војводини незадовољавајуће, јесте њихов процентуални удео у укупној површини те покрајине. Чак и уколико бисмо у укупни збир уврстили и подручја у поступку заштите, то још увек не би било довољно да се достигну регионалне потребе и европски план. Имајући у виду ту чињеницу, неопходно је да се унапреди стратегија валоризације и проглашења заштићених подручја.

Управљање заштићеним подручјима изузетно је сложено и врло захтевно. Проблеми управљања заштићеним подручјима у АП Војводини најчешће настају због непостојања организационе јединице која се бави заштитом природе и биодиверзитета, недовољаног броја стручног особља, неразвијеног информационог система, недовољних финансијских средстава, као и неадекватних привредних активности унутар заштићених подручја. Негативне последице неадекватног управљања посебно се одражавају на стање осетљивих екосистема (слатине, степе, старе шуме, влажне ливаде, пашњаци, плитке баре), односно доводе до губитка биодиверзитета. Евидентан је проблем у управљању шумским ресурсима (што укључује сечу, сакупљање биљака, лековитог биља и гљива), јер је врло честа усредсређеност на економску добит, па је очување биодиверзитета у шумским стаништима недовољно вредновано. Такође, недовољна је контрола увођења инвазивних врста, а последица тога је велик притисак, посебно на аутохтоне врсте и станишта.

Узроци проблема:

- неодрживо, односно нерационално коришћење природних ресурса;
- неадекватни правни механизми и финансирање очувања биодиверзитета, геодиверзитета и заштите природе, као и управљања заштићеним подручјима – слабо спровођење постојећих механизама;
- недовољно ефикасно спровођење законских прописа у погледу области заштите животне средине, заштите природе и природних добара;
- неадекватна и недовољна рекултивација деградираних површина;
- непостојање јединственог информационог система и индикатора за мониторинг биодиверзитета и геодиверзитета, како у оквиру заштићених подручја, тако и изван њих;
- недовољна интегрисаност биодиверзитета и геодиверзитета у секторске и законске политике;
- недостатак препознавања и разумевања економске вредности биодиверзитета и геодиверзитета;
- неефикасно спровођење просторног и урбанистичког планирања и неодговарајући систем уређења земљишта;
- непостојање информација, капацитета и координације у управљању и очувању биодиверзитета и геодиверзитета;
- низак ниво јавне свести о значају биодиверзитета и геодиверзитета;
- неефикасан систем и механизам управљања заштићеним подручјима;
- неефикасан систем контроле сакупљања и промета биљних, животињских врста и гљива.

4.3.4. Заштићена природна добра

Систем заштите природних добара утврђен је Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10). У складу с тим законом, заштићена природна добра могу бити заштићена подручја, заштићене врсте и покретна заштићена природна документа.

Регистар заштићених природних добара води се на основу Правилника о регистру заштићених природних добара („Службени гласник РС”, бр. 30/92). На територији АП Војводине регистар води Покрајински завод за заштиту природе, који спроводи поступак ревизије и категоризације свих природних добара и припрема предлоге надлежним органима (Влада Републике Србије, надлежни орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе) за доношење нових аката о проглашењу и категоризацији природних добара, усаглашених са законом.

4.3.4.1. Заштићена подручја

Подручја која имају изражену геолошку, биолошку, екосистемску и/или предеону разноврсност и која су значајна као станишта врста птица и других миграторних врста значајних у складу с међународним прописима, могу се прогласити за заштићена подручја од општег интереса. Проглашавањем неког подручја заштићеним директно се штити простор и стварају се основни предуслови за очување природе. Заштићена подручја могу се прекогранично повезивати са заштићеним подручјима суседних држава. План управљања и мере заштите заштићеног подручја које је прекогранично повезано са заштићеним подручјем суседне државе, споразумно се утврђује с надлежним органима те државе, а уз сагласност надлежног министарства.

На територији АП Војводине налазе се 133 заштићена подручја, укупне површине 133.675,89 ha, која обухвата 6,22% подручја АП Војводине (извор података: Регистар заштичених природних добара ПЗЗП, стање – 1.04.2015. године).

То су: један национални парк (Фрушка гора), шеснаест специјалних резервата природе (Лудашко језеро, Обедска бара, Царска бара, Селевењске пустаре, Пашњаци велике дропље, Ковиљско-петроварадински рит, Карађорђево, Засавица, Делиблатска пешчара, Горње Подунавље, Слано копово, Краљевац, Багремара, Тителски брег, Окањ бара, Ритови доњег Потисја), девет паркова природе (Јегричка, Стара Тиса код Бисерног острва, Тиквара, Бегечка јама, Палић, Пољавица, Камараш, Бељанска бара, Русанда), два предела изузетних одлика (Суботичка пешчара, Вршачке планине), два заштићена станишта (Трсковача, Мали Вршачки рит), два регионална парка природе (Панонија, Зобнатица), осам строгих резервата природе, деведесет три споменика природе (Футошки парк, Каменички парк, Парк челаревског дворца, Парк Бландаш, Стари парк у Влајковцу, Арборетум Стари парк код Сонте, Стари парк Соколац у Новом Бечеју, Вршачки парк, Парк челаревског дворца, Парк Института за грудне болести и туберкулозу у Новом Саду, Парк дворца Јагодић, Парк Алекса Шантић, Парк дворца у Конаку, Дунавски парк у Новом Саду, Стари парк у Темерину, Стража, Ивановачка ада, Чарнок, Шума Јунаковић, Ритске шуме на Мачковом спруду, Хумка на потезу Ливаде, Састојина старих славонских храстова Смогва, Дворска башта у Сремским Карловцима, Стари парк у Великом Гају, Стари парк у Чоки, Жупанијски парк у Зрењанину, Парк челаревског дворца, Парк у Хоргошу, Стари парк у Новом Кнежевцу, Парк у Бачкој Тополи, Парк на ПД Кривај, шездесет дрвореда, група стабала, појединачних стабала, геоморфолошких објеката и меморијалних комплекса и Заштићена околина Манастира Ковиљ). Паркови и заштићена стабла заузимају само незнатни део ове површине. Највеће целине очуваних станишта, а с тим и највеће заштићене површине јесу у брдским деловима (НП Фрушка гора, ПИО Вршачке планине) и у широким плавним подручјима Подунавља и Посавине (СРП Горње Подунавље, СРП Ковиљско-петроварадински рит, СРП Обедска бара), док су на подручјима повољним за развој пољопривреде заштићена добра знатно мања и често састављена од већег броја просторно изолованих целина. У АП Војводини само четири заштићена подручја већа су од 10 000 ha (СРП Делиблатска пешчара – 34 829,32; НП Фрушка гора – 25 393; СРП Горње подунавље – 19 605; Босутске шуме – ревизија, око 17 000 ha). Величину од 1 000 ha до 10 000 ha има једанаест заштићених подручја. Највише има заштићених подручја која заузимају површину од 100 ha до 1.000 ha (15), а нека природна добра имају површину мању од 100 ha (нпр. СП Јуришина хумка – 0,18 ha; СП Чарнок – 3.22 ha; СП Ивановачка ада – 6.07 ha). Природна станишта у заштићеним подручјима очувана су на знатно мањим површинама у односу на укупну површину заштићеног подручја. На Суботичкој и Делиблатској пешчари доминирају монокултуре багрема и црног бора, док су остаци исконских пешчарских и степских станишта очувани на

шумским чистинама, ливадским и пашњачким површинама. То се уочава и у природним стаништима под режимима заштите I и II степена, која су мозаично распоређена. Појединачна микростаништа флористичких реткости на пешчарама најчешће су мања од 0,01 ha. Као последица фрагментације природних станишта, у границама заштићених подручја понекад се налази неколико субјединица, делимично изолованих (СРП „Слано Копово", СРП „Лудашко језеро") или потпуно одвојених (СРП „Пашњаци велике дропље", СРП „Селевењске пустаре"). Поједина природна добра су острвског карактера потпуно окружена пољопривредним или урбанизованим површинама (СП „Чарнок", СП „Јуришина хумка"). Матрица предела састоји се од обрађених површина или од шумских монокултура, које из аспекта заштите природе представљају извор негативних утицаја који се манифестују на природним стаништима као ефекат руба. Како ефекат руба делује на целој површини фрагмената који су мањи од 100, понекад и 500 ha, просторна заштита само успорава ишчезавање исконских заједница и угрожених врста. Заштићени водотоци и лесне долине (ПП Јегричка, Лесне долине реке Криваје – ревизија, СРП Засавица, ПП Бељанска бара) линеарног су облика, што их чини рањивима, па представљају станиште типа руба под директним утицајем окружења. Више од половине заштићених подручја нема успостављену заштитну зону, зато је код заштићених подручја мањим од 1.000 ha израженији утицај угрожавајућих фактора који делују на ефекат руба. Одсуство заштитне зоне омогућава потпуно испољавање ефекта руба, што је нарочито изражено код добара која имају неповољан облик (Пањковић, Сабадош, 2012).

Угрожавајући фактори:

- Фрагментација природних станишта јесте процес који се одвија у континуитету, захваљујући неусклађености постојеће законске регулативе из области пољопривреде, шумарства и водопривреде са заштитом природе, као и због економских интереса.
- Величина и структура заштићених подручја у директној је зависности од степена фрагментације природних станишних типова и већина заштићених подручја нема довољну површину за очување унутрашњих, неизмењених делова станишта и с њима повезаних специјализованих врста.
- Неповољан облик заштићених подручја са израженим рубним ефектом омогућава дубље продирање негативних утицаја из непосредне околине, због чега у Војводини заштитна зона има важну улогу у спречавању негативних утицаја из окружења.

У поступку проглашења, као заштићена подручја од покрајинског значаја налазе се четири подручја, и то: ПИО „Караш-Нера", ПП „Мртваје горњег Потисја", ПП „Јегричка" – ревизија и ПП „Стара Тиса" код Бисерног острва – ревизија.

Међународно значајна подручја у АП Војводини

- Рамсарска подручја – подручја која имају међународни статус према Рамсарској конвенцији (конвенција о очувању и одрживом коришћењу; та подручја су од међународног значаја, нарочито као станишта за птице мочварнице) у АП Војводини. До сада, на листу Рамсарских подручја уписано је осам подручја : Обедска бара, Лудашко језеро, Стари Бегеј – Царска бара, Слано копово, Горње Подунавље, Засавица, Лабудово окно и Ковиљско-петроварадински рит, заузимајући 57.255 ha, односно 2,369% територије АП Војводине. За номинацију се разматра још петнаест подручја.
- IBA подручја (Important Bird Areas) – као значајна станишта за птице од међународног значаја издвојено је двадесет једно подручје, укупне површине 354.786 ha која заузимају 16,5% простора АП Војводине;
- IPA подручја (Important Plant Areas) – у оквиру међународног IPA пројекта (значајна ботаничка подручја), у АП Војводини издвојено је двадесет седам подручја, укупне површине 328.208 ha, тј. 15,3% њене територије;
- PBA подручја (Prime Buterfly Areas in Europe) – одабрана подручја дневних лептира Европе обухватају 91.107 ha и заузимају 4,2% простора АП Војводине; у питању су следећа подручја: Горње Подунавље, Фрушка гора, Делиблатска пешчара и Засавица;
- Резервати биосфере – у оквиру пројекта UNESCO „Човек и биосфера" чији је циљ обједињавање заштите биодиверзитета, културних вредности и економског развоја одређеног подручја за резерват биосфере номиновано је СРП „Горње Подунавље", док су СРП „Обедска бара" и СРП „Делиблатска пешчара" предложени за номинацију;
- EMERALD подручја – укупно је издвојено седамнаест подручја;
- Значајна прекогранична подручја – издвојени су НП „Фрушка гора", ПП „Палић", СРП Лудашко језеро", СРП „Селевењске пустаре", СРП „Горње Подунавље", као део будућег прекограничног резервата биосфере „Драва–Мура–Дунав" (TBR MDD), који ће се пружати у пет држава (Аустрија, Словенија, Мађарска, Хрватска и Србија), СРП „Засавица" и СРП „Делиблатска пешчара".

4.3.4.2. Заштићене врсте

Заштићене врсте у смислу овога закона одређују се на основу националних и међународних црвених листа или црвених књига, стручних налаза и научних сазнања.

Актом о проглашењу утврђују се мере заштите за строго заштићене и заштићене дивље врсте биљака, животиња и гљива, као и мере заштите њихових станишта; тај акт објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије".

На подручју АП Војводине, према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС", 5/2010), налазе се 364 дивље врсте. Евидентирано је 481 станиште заштићених и строго заштићених дивљих врста, укупне површине 373 786 ha, што представља 17,4% територије АП Војводине. Регистрована станишта (подручја заштићена као приоритетна станишта у Европи, подручја са улогом коридора или пуфер-појасева, у зависности од резултата валоризације) представљају основу за формирање националне еколошке мреже. Приликом даље валоризације ових станишта, утврђује се на којим стаништима постоје услови за трајно очување природних вредности, а за које постоје други приоритети одрживог развоја.

Из Црвене књиге флоре Србије 1 – ишчезли и крајње угрожени таксони, од 171 таксона, у флори АП Војводине присутно је 52. У Прелиминарној црвеној листи васкуларне флоре Србије налази се преко 800 таксона, од којих је 250 на подручју АП Војводине. Влажна, слатинска и степска станишта погодују очувању типичне ентомофауне с бројним ретким и заштићеним врстама. Веома су значајни и угрожени шумски комплекси храстових и букових шума на Фрушкој гори и Вршачким планинама, као и низијске шуме у плавним подручјима река.

У Републици Србији постоји око 95 врста риба, а на територији АП Војводине око 75 врста из 15 фамилија. На подручју АП Војводине забележено је 17 строго заштићених врста. Реке – по саставу врста – припадају ципринидном (шаранском) региону.

Од 23 врсте водоземаца који живе у Србији, подручје Војводине насељава 17 врста или 74%. Од тог броја, 14 врста је строго заштићено.

Од 24 врсте гмизаваца које живе на територији Србије, подручје Војводине насељава 14 врста или 58%, а десет врста је строго заштићено.

Поред основних видова угрожавања путем нарушавања станишта, птице у Војводини угрожене су и директним утицајима, међу којима су илегалан лов, узнемиравање, страдање на путевима, сакупљање јаја и пестициди. Од укупно 193 врста птица гнездарица у Војводини, 166 врста птица су строго заштићене. Међу најугроженије врсте сврставају се ретке гнездарице степских и шумо-степских подручја: орао крсташ (Aquila heliaca), велика дропља (Otis tarda), степски соко (Falco cherrug) и модроврана (Coracias garrulus).

Од 98 врста сисара који живе у Србији, подручје Војводине насељава 75 врста или 76,5%. Од тог броја, 35 врста је строго заштићено у Војводини. Већи број представника реда бубоједа (Insectivora) и слепих мишева (Chiroptera) строго су заштићени. Представници оба реда су регулатори бројности инсеката. Из реда глодара, значајне су две угрожене врсте – слепо куче (Spalax leucodon) и текуница (Spermopohilus citelus) – које су од некада широко распрострањених и бројних, доспеле на националне и светске црвене листе као ретке и угрожене врсте.

Мониторинг и заштита заштићених и строго заштићених врста

Како је успостављање еколошке мреже Натура 2000 у складу с критеријума ЕУ један од најактуелнијих задатака заштите природе, активности мониторинга треба да се фокусирају на овај задатак, посебно на обједињавање података о величини и бројности популација.

Теме из области очувања специјског диверзитета умногоме су у вези са заштитом и праћењем стања најугроженијих врста дивље флоре и фауне, њихових популација и станишта.

Допуна базе података станишта заштићених и строго заштићених врста

База података станишта заштићених и строго заштићених врста представља део документационе основе еколошке мреже и регистра који се води за територију АП Војводине. Допуна података предвиђена је ради праћења промена на познатим полигонима, односно у случају евидентирања нових станишта.

Контрола коришћења и промета дивље флоре и фауне

Ова контрола врши се у оквиру јавних овлашћења на спровођењу Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС”, бр. 31/05, 45/05 – исправка, 38/08, 9/10) и представља следеће активности: утврђивање контигената, односно дозвољених количина за сакупљање и промет, разматрање захтева откупљивача, односно радних организација, узгајивача биљних и животињских врста на територији АП Војводине ради издавања мишљења за сакупљене биљне врсте из природе (округ, количина и период тражења врсте), за фарме пужева и биљне плантаже, инспекцијски надзор у контроли сакупљања, рада откупљивача и фармера и спречавања недозвољеног промета, сарадњу са откупљивачима ради усавршавања начина правилног сакупљања врста у складу са овом уредбом, као и прикупљање што објективнијих информација о сакупљеним количинама и подручјима на којима се сакупља, ажурирање базе података о регистрованим откупним станицама за сакупљање заштићених дивљих врста, као и података о плантажама и фармама у оквиру информационог система Завода, ревизију поменуте уредбе и Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, израда периодичног извештаја о раду на спровођењу ове уредбе, мишљења на увоз/извоз врста и њихових деривата које су на Правилнику контроле промета дивљих биљних и животињских врста, као и на CITES листама.

Заштита станишта

Теме из области очувања станишта, поред мултидисциплинарних истраживања с циљем заштите одређених подручја и стручног надзора и мониторинга у заштићеним подручјима, односе се и на издвајање потенцијалних подручја за еколошку мрежу, чија је основа успостављена током 2009. године, у перспективи и за мрежу Натура 2000. Поред заштићених подручја, као основних елемената ове мреже, потребно је прецизирати потенцијална заштићена подручја и станишта строго заштићених врста, као и еколошке коридоре.

Анализом укупне површине, као и учешћа различитих станишних типова у укупном броју и површини издвојених станишта у националној еколошкој мрежи, утврђено је смањење или нестанак појединих станишта. На пример, случај низијских тресава које припадају глобално најугроженијој групи станишта, а у АП Војводини има их на свега четири локалитета с веома малим површинама. Незнатна укупна површина (0,8%) станишта текућих вода (река и потока) потиче од неповољних еколошких особина регулисаних водотокова. Површина регистрованих значајних станишта ван заштићених подручја јесте показатељ и степена заштићености станишта. Мали проценат неких станишта у бази података ПЗЗП указује на то да су они већ укључени у заштићена подручја, као што је то случај с пешчарским стаништима. Велики проценат слатина указује на изостанак просторне заштите и на угроженост ретких слатинских врста, од којих су многе од међународног значаја. Треба истаћи и то да слатинска и степска станишта представљају доминантне типове исконске вегетације Војводине, због чега треба да добију приоритет приликом планирања будућих заштићених подручја. Панонске лесне и пешчарске степе, као и панонске слатине јесу приоритетна станишта за заштиту, не само у Србији (Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, 2010), него и у земљама ЕУ (Directive 92/43/EEC Annex I), што указује на њихову угроженост и у међународним размерама.

Појава вештачких влажних станишта скоро у једној трећини станишта унутар еколошке мреже у АП Војводини објашњава се измењеном структуром културног предела региона. Нестанком исконских влажних станишта због регулације река и одводњавања, све већи број ретких и угрожених врста насељава рибњаке, копове, акумулације и индустријске лагуне. Рибњаци и индустријске лагуне значајне су за гнежђење, сеобу и зимовање птица водених станишта (Tucakov et al, 2006; Tucakov et al, 2009), а мозаици влажних станишта у запуштеним коповима меког супстрата представљају изванредна заменска станишта птица, ситних кичмењака или угрожених бескичмењака (Сантовац, 2007).

Еколошка мрежа „Натура 2000”

Прва фаза успостављања еколошке мреже подручја од европског значаја одвија се у оквиру Твининг пројекат CP07-ИБ-ЕН-02 „Јачање административних капацитета заштићених подручја у Србији – Натура 2000”. У том смислу, у плану је учешће у идентификацији подручја за еколошку мрежу Натура 2000 и у изради стручних основа за планове управљања подручјима у оквиру мреже.

Национална еколошка мрежа

На основу члана 13 Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/2010), Покрајински завод, у сарадњи с Републичким геодетским заводом, идентификује границе делова еколошке мреже на простору АП Војводине, на државној карти у размери 1:5.000, тако што се на ортофото подлози државне карте, преко које су преклопљене границе катастарских парцела, наносе границе делова еколошке мреже. Базе података о стаништима допуњују се сагласно извршењу послова на идентификацији и картирању, воде се у Покрајинском заводу, доступне су јавности у складу са законом и достављају се Републичком заводу.

На територији АП Војводине утврђено је двадесет еколошки значајних подручја и дванаест еколошких коридора од међународног значаја. Управљање деловима еколошке мреже спроводи се на основу планова управљања. По члану 11. Уредбе о еколошкој мрежи, на подручју еколошке мреже обезбеђује се праћење стања станишта популација дивљих врста, типова станишта од посебног значаја очување и ефективности спроведених мера заштите и унапређивање, као и степена остварења утврђених циљева очувања и унапређивања функционалности и интегритета еколошке мреже.

Стање еколошке мреже прати поменути завод, у сарадњи с другим стручним и научним институцијама и управљачима, а у складу са законом. Референтно стање еколошких коридора ће бити снимљено приликом идентификације. Први период мониторинга треба да пружи информације о првој фази примене планова управљања, а резултати мониторинга треба да обезбеде стручну основу за унапређивање стања еколошке мреже у наредном периоду.

За успешно планирање и спровођења заштите веома је важно познавање просторног распореда, површине и структуре станишних типова, а посебно приоритетних типова станишта за заштиту. На територији АП Војводине заштита природе успостављена је на 6,22% површина, и издвојено је 683 станишта, која се налазе изван заштићених подручја (површина: 159221 хектар, или 7,41%). Регистрована станишта – подручја заштићена као приоритетна станишта у Европи, подручја са улогом коридора или пуфер-појасева у зависности од резултата валоризације –,представљају основу националне еколошке мреже и еколошке мреже NATURA 2000. Ради очувања метапопулација на расцепканим, малим и изолованим стаништима, неопходно је омогућити кретање јединки између подручја међу којима је и раније постојала природна веза, очувањем или формирањем еколошких коридора (Bloemenn et al, 2004). Еколошки коридори на простору Војводине треба да одговарају захтевима врста влажних, шумских и травних станишта. Водотоци долазе из суседних земаља као елементи међународних еколошких мрежа (Уредба о еколошкој мрежи Србије, 2010). Како урбанизација приобаља смањује функционалност речних коридора, неопходно је применити адекватна планска и техничка решења за пробољшање њихове проходности (Kicošev et al, 2008). Најзначајнија шумска станишта у Војводини налазе се у плавним подручјима великих река или се надовезују на речне коридоре, због чега очување и унапређивање станишта и коридора на овим просторима представља јединствен циљ (Киш и сар., 2011). За повезивање остатака панонских слатина и степа потребно је очувати још постојеће ливаде и пашњаке, формирајући слатинско-степске коридоре травних станишта. У аграрним подручјима, где су еколошки коридори уништени или деградовани, неопходно је идентификовати оне полуприродне или вештачке просторне елементе који функционишу као коридори. Мрежа мелиоративних канала, равномерно распоређена на простору Војводине, повезује већину слатинских и ливадских фрагмената, због чега представља важан елеменат еколошке мреже за врсте влажних и травних станишта аграрног предела (Szabados et al, 2011). Заштитни појасеви одговарајућег састава и структуре (Buček et al, 1995), могу да повезују руралне мозаике, шумостепске остатке и шумарке – како међусобно, тако и с коридорима вишег реда. Већина постојећих појасева високог зеленила у Војводини не поседују својства еколошких коридора, јер им недостаје основна функција, тј. повезивање шумских екосистема значајних за очување биолошке разноврсности. Они представљају станишта за врсте адаптиране на пољопривредно окружење (Пањковић, Сабадош, 2012).

Доминантни типови исконске вегетације Војводине нису обухваћени просторном заштитом природних добара у довољној мери, али значајна површина подручја АП Војводине под степама и слатинама као приоритетним станишним типовима у Европи указује на чињеницу да еколошка мрежа Војводине може да се формира по европским нормама.

Најугроженије врсте, у великом броју случајева, евидентиране су на полуприродним или секундарним (антропогена) стаништима која представљају погодна „заменска" станишта због деструкције пространих природних подручја. Очување ових станишта не може да се остварује проглашавањем заштићених природних добара, али она треба да постану делови еколошке мреже.

Интеграција еколошки значајних подручја у регионални развој

На подручју АП Војводине, у складу са смерницама Просторног плана Србије, предвиђени су заштитни појасеви за спречавања еолске и флувијалне ерозије. Заштитни појасеви сложене структуре (са одређеним процентом травнате и жбунасте вегетације) представљају станишта за врсте аграрних предела, а на одређеним локацијама могу да имају улогу и ловне ремизе. Усмерено уређење предела с циљем побољшања квалитета ловишта у складу је с међународним стандардима заштите природе. Уз модификације структуре, ови појасеви могу да имају и улогу еколошких коридора. Уређени пуфер-појасеви и заштитне зоне могу да допринесу и развоју туризма као привредне делатности и да задовоље потребе локалног становништва – као простори предвиђени за рекреацију и туризам.

Заједнички интереси водопривреде, пољопривреде и шумарства са сектором заштите природе јављају се приликом заштите хидролошких целина, унапређивања еколошких коридора, мултифункционалног уређења тампон-појасева и ревитализације влажних станишта приликом стварања мултифункционалних ретензија за заштиту од поплава. Мелиоративна мрежа ствара основу еколошке мреже пољопривредног предела, повезујући већину слатинских и ливадских станишта. Имајући у виду да квалитет воде и стање приобаља одређује и функционалност еколошког коридора, унапређивање стања каналске мреже треба да буде приоритет за сарадњу између сектора водопривреде и заштите природе.

Картирање станишта

У складу са Уредбом о еколошкој мрежи, у сарадњи са другим стручним и научним институцијама, поменути завод припрема документацију и обавља послове идентификације и картирања типова станишта, а и базе података о стаништима за територију АП Војводине воде се у њему.

Основне активности на спровођењу картирања станишта представљају израда дигиталних карата типова станишта – ГИС базе података за имплементацију Правилника о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување, као и допуњавање и ажурирање података на простору АП Војводине о стаништима издвојеним на основу Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива. Кад се анализирају површине заштићених подручја, природних добара у поступку заштите и подручја приоритетних за валоризацију и стављање под заштиту, уочава се да се у АП Војводини под заштиту државе може ставити око 11% њене територије.

Значајна површина АП Војводине под приоритетним станишним типовима у Европи (степе и слатине) указује на чињеницу да еколошка мрежа АП Војводине може да се формира по европским стандардима, што омогућује повећање површина издвојених за заштиту природе за још неколико процената. Под заштитом се налази 16,51% (заштићена подручја, подручја у поступку заштите и еколошка мрежа). Унутар националне еколошке мреже (рачунајући и коридоре и заштитне зоне мреже) и ЕУ еколошке мреже Natura 2000, може се очекивати да буде обухваћено највише до 18% површине у АП Војводини. Предстојећим процесом валоризације издвојених природних станишта треба да се утврди на којим стаништима постоје услови за трајно очување природних вредности, а за које постоје други приоритети одрживог развоја.

4.3.4.3. Покретна заштићена природна документа

Покретна заштићена природна документа односе се на делове геолошког и палеонтолошког наслеђа, као и биолошка документа од нарочитог научног, образовног и културног значаја. Покретна заштићена природна документа могу бити различити типови фосила, минерали и/или кристали и минералне друзе на лежишту, типске врсте фосила појединачних минерала и кристала, различите миколошке, ботаничке и зоолошке збирке, као и други појединачни препарати органских врста. Сходно закону, забрањено је сакупљање и уништавање ових заштићених природних добара и уништавање или оштећивање њихових налазишта.

4.4. Шуме

4.4.1. Постојеће стање

Прегледно стање шумског покривача на подручју АП Војводине, и с тим у вези еколошке, привредне и друге конотације које из приказане површине, структуре и састава шума произлазе, можемо сагледати интерепретацијом података Регионалног просторног плана АП Војводине („Службени лист АПВ", број 22/2011). Према подацима овог плана интегралног карактера, под шумом се у АП Војводини налази свега 6,7% површине, од

чега је у државном власништву 87%, у приватном власништву 7%, док је преосталих 6% у другим облицима својине. У периоду након доношења цитираног плана, реституцијом шума десиле су се незнатне промене власничке структуре шума (манастирске шуме), чиме су створене нове газдинске јединице и нови корисници шума. У погледу састава шума, Србија се налази међу свега седам европских земаља у којима монодоминанатне шуме покривају преко 40% укупне површине шума, а које у Војводини имају учешће од чак 52% укупне површине шума. У наведеној категорији налазе се и монокултуре хибридних топола које чине 20,5% шумског покривача. Овакав састав шумског покривача указује на знатно одступање, односно флористичко сиромашење у поређењу с природном шумском вегетацијом Војводине, приказаном у бројним научним радовима. Анализом просторног распореда шумског покривача, може се увидети да неколико већих шумских целина сачињава око 90% шумског покривача, док су преостале шумске површине расцепкане унутар културног предела. Мање од 1% шумског покривача има дванаест општина, 1% до 2% – десет општина, од 3% до 5% – пет општина, што заједно сачињава око 60% територије АП Војводине. Наведене констатације, у погледу састава, структуре и просторног распореда, указују на знатно умањену могућност испољавања позитивних еколошких, економских и социјалних фукција шума, препозантих Законом о шумама („Сл. гласник РС”, бр. 33/2010 и 93/2012), односно екосистемских услуга шума исказаних Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса („Сл. гласник РС”, брј 33/2012). Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара наводи се као један од најзначајнијих стратешких докумената у Националној стратегији Србије за приступање ЕУ. Шуме и шумски екосистеми препознати су као најзначајнији биоеколошки ресурс и најсвестранији чинилац обновљивих природних ресурса који, поред директног социо-економског значаја (продукцијом биомасе – као основне сировине механичке и хемијске прераде дрвета), истовремено представљају екосистеме од непроцењивог значаја у заштити природе и регулацији квалитета животне средине. У решавању проблема очувања, заштите и унапређивања квалитета животне средине, шуме својим екосистемским услугама остварују позитивно глобално дејство на све компоненте животне средине и тиме обезбеђују повољне услове за обављање привредних делатности. Уважавајући све функције које имају шуме, наведено стање је више него забрињавајуће. Потенцијали шума у АП Војводини омогућавају годишњу производњу око 1.2 милиона m3 дрвета, што представља само део производних могућности шума, узимајући у обзир укупну биолошку продукцију шумских екосистема.

Заштићеним подручјима обухваћено је 50,4% шумског покривача АП Војводине, при чему је око 58% укупне површине заштићених подручја покривено шумама и шумским засадима. Под одређеним режимом заштите налази се 12.895.044 m3 или 45,6% запремине шумског фонда. Унутрашњом поделом заштићених подручја на режиме заштите I, II и III степена заштите, за већи део шума прописан је III степен заштите, у којем је дозвољено редовно коришћење шума у оквирима одрживог газдовања шумама, са забраном крчења и превођења шума у друге намене. Режимом заштите I степена – који једини искључује могућност коришћења шума– обухваћено је мање од 1% шума у Војводини. Анализом распрострањења и одлика вегетацијског покривача заштићених подручја и станишта заштићених и строго заштићених врста обухваћених полигонима Еколошке мреже Србије, утврђено је да се удео шумских монокултура унутар заштићеног подручја креће се од 36% до 90%.

Осим производне функције, нарочито у културном пределу као што је Војводина, с доминацијом обрадивих површина, од велике важности јесу и заштитно-регулаторне функције шума. Ремедијација земљишта, ваздуха и вода путем циклуса кружења воде и материје, представља веома важну екосистемску услугу, коју нам шумски екосистеми пружају истовремено са осталим услугама. Укупна економска вредност наведених директних и индиректних производа и услуга које нам шуме пружају највећа је управо код алувијалних шума. Томе доприноси велики капацитет влажних шума за фиторемедијацију, што посебно треба имати у виду с обзиром да се око 65% процењених водних залиха у Србији налази у алувијалним изданима. Просечна површина шумског и ваншумског зеленила по становнику у Војводини износи само 7 ари, што пре свега указује на потребу очувања постојећег шумског и ваншумског зеленила, односно целовито вредновање шумских површина приликом одређивања намене и потенцијалне промене намене шумских целина. Планирано је повећање шумовитости Војводине на око 12%, подизањем преко 100.000 ha нових шума и заштитног зеленила, чија реализација умногоме зависи од планског издвајања деградираних пољопривредних земљишта у поступку комасације земљишта и усклађивања секторских планова.

4.4.2. Притисци на шуме

Мала шумовитост, ширење урбаних зона, нагле промене станишних услова, пораст потражње за техничким и огревним дрветом, промена намене земљишта и други социо-економски проблеми, велики су изазов за одрживо управљање шумама у АП Војводини. Међу проблемима који представљају непосредан антропогени утицај на шумовитост и стање шума, издваја се њих неколико. У поступку израде просторно-планске документације, променом намене шумских целина (у грађевинско подручје, радне зоне), трајно се губе шумска станишта са свим производним и заштитно-регулаторним функцијама шума, што се може видети увидом у референтне карте просторних планова општина. Имајући у виду укупну вредност добара и услуга шума у поплавним подручјима, истиче се недостатак анализе кумулативног утицаја промене намене шумских површина у речним сливовима. Ширењем грађевинских подручја ка обалама река, осим директног уништавања шумских станишта, стварају се „уска грла“ у протицајним профилима водотока, што за последицу има повећање апсолутних кота водостаја, а тиме и веће ризике од поплава. Повећање учесталости екстрема хидролошких параметара, евидентирано хидрометеорошким осматрањима (појава стогодишњих вода којима следи период дуготрајне суше), доводи до девитализације шумских екосистема. Након суше и дефицита влаге током 2012. и 2013. године, уследило је акутно сушење шума у АП Војводини. Сушењем су једнако погођење и хигрофилне шуме алувијалних подручја, услед пада нивоа подземних вода. ЈП „Војводинашуме” евидентирало је преко 80.000 m3 у стаблима за санитарну сечу, што представља додатних 15% у односу на укупан годишњи сечиви принос тог предузећа. ВУ „Моровић”, РЈ „Карађорђево” у истом периоду евидентирало је око 15.000 m3 за санитарну сечу. Услед мањих капацитета за газдовање и контролу здравственог стања, у шумама сопственика количина сувих стабала није евидентирана. Досадашња искуства у реализацији санитарних сеча указују на значајан губитак вредности добијених сортимената у односу на здрава стабла. Осим неочекиваног смањења шумског фонда (живе дрвне запремине), који носи производност шума, санација шума захтевала је хитност поступања и промене у планираним радовима на сечи и обнови шума. Да би се наведени шумски радови реализовали у складу са законом, приступљено је измени шумских основа, с додатним трошковима и ангажовањем служби за планирање газдовања шумама. Велик број сувих стабала у шумама такође доноси и повећање ризика од озлеђивања (лом сувих грана), како шумских радника, тако и излетника и других корисника шумских подручја. Поплавни талас Саве који је потом уследио 2014. године, акцидентним изливањем у шуме Босутског басена маја месеца, услед немогућности благовремене евакуације поплавних вода проузроковао је прекомерно влажење шума, пропадање тек обновљених шума и изваливање здравих стабала. Недостатак интегралног управљања поплавним подручјем и техничких решења којима би се омогућила евакуација поплавних вода заробљених у залеђу одбрамбеног насипа, резултује додатним губитком шумског покривача и повећањем трошкова обнове шума.

Пољопривредно земљиште у државној својини, којим газдују привредне организације у стечају, реструктуирању, као и пољопривредно земљиште које из других разлога није обрађивано неколико деценија, често је обрасло шумском вегетацијом. Такве шуме нису обухваћене постојећим системом газдовања шумама, који обавезује на израду и спровођење шумских основа и планова газдовања. Изостанак планског газдовања и контроле омогућава нелегалне сече и деградацију шума, што је током 2013. и 2014. године и забележено у југоисточном Банату, у сливу река Караш и Нера.

Од свих биолошких притисака на шуме, истиче се ширење инвазивних биљних врста. Биљним инвазијама угрожено је 76% заштићених подручја и 25% станишта заштићених врста изван природних добара, што представља значајну деградацији шумских станишта. Највише је заражена станишна категорија шумских плантажа (74%), јер се обрадом површинског слоја земљишта ствара билошки празан простор који инвазивне биљне врсте насељавају брже од аутохтоних. У садашњим условима обилне појаве инвазивних врста и периодичних дистурбација станишта чистом сечом, стабилност шумских заједница и синдинамски процеси битно су измењени, а промене у вегетацијском покривачу имају одлике антропогено усмерене сукцесије.

Планирано повећање пошумљености АП Војводине, на око 12%, углавном на ниско продуктивним и земљиштима нижих категорија (IV, V и више), представља велики изазов за секторе шумарства, пољопривреде и заштите природе. Законом о пољопривреди („Сл. гласник РС”, бр. 41/2009 и 10/2013) омогућено је подизање шума на свим бонитетним класама пољопривредног земљишта. Значајна средства за пошумљавање обезбеђују се из Буџетског фонда за шуме АП Војводине, која су усмерена на повећање шумовитости и унапређивање стања шума. И поред отворених конкурса за субвенционисано пошумљавање пољопривредног земљишта, укључујући и земљишта сопственика, одзив потенцијалних корисника није довољан да се утроше обезбеђена средства. У периоду од 2011. до 2014. године, финансирана су нова пошумљавања на 1703,34 ha, као и мелиорације деградираних шума на 521,56 ha, чиме је незнатно повећана шумовитост покрајине. Међу основним узроцима слабог одзива на конкурс за пошумљавање државног земљишта јесте већ устаљен систем давања државног земљишта у закуп, чиме локалне самоуправе обезбеђују сигуран извор прихода. По обављеном издавању у закуп, без корисника остају парцеле ниског бонитета, најчешће заслањења или песковита земљишта. Природан развој шумске вегетације на слатинама ограничен је станишним условима, услед чега пошумљавање таквих станишта представља еколошки неодрживу и економски неоправдану инвестицију, без остваривања директних или индиректних користи од таквог зеленила. На тим, за пољопривреду и шумарство сиромашним и маргиналним земљиштима, налазе се веома ретка травна станишта, која у ЕУ уживају статус приоритетних станишта за заштиту у оквиру Европске еколошке мреже Natura 2000. Њихово очување, путем одрживог газдовања у складу с наменом, препознато је и као саставни део принципа одрживог газдовања шумама.

4.4.3. Законодавни оквир

Газдовање шумама на целокупном подручју Републике Србије регулисано је општим и посебним прописима, односно Законом о шумама с подзаконским актима, као и прописима из других области. Кровни документи за планирање развоја шумарства на одржив начин јесу Стратегија развоја шумарства Републике Србије, Стратегија одрживог коришћења природних ресурса и други стратешки документи. Општи циљ одрживог коришћења шумских ресурса јесте уравнотежен однос у коришћењу свих функција шума, којим се обезбеђује трајна вишефункционалност у пружању материјалних добара и других екосистемских услуга од шума. Од прописа из других области/сектора, газдовање шумама нарочито је усмерено прописима из сектора заштите природе, што је сасвим разумљиво, имајући у виду да шуме удомљују око 80% биолошке разноврсности копнених станишта и да су као тип станишта приоритетне за заштиту према националним, али и међународним прописима транспонованим у националну законску регулативу.

Савремене тенденције у шумарству, првенствено стицање сертификата о одрживом газдовању шумама, умногоме се преклапају с потребама очувања биолошке разноврсноти и заштите животне средине. Иако релативно нова, сертификација одрживог газдовања шумама веома је значајна и води газдовање шумама ка вишем степену одрживости. Шуме којима газдује ЈП „Војводинашуме” обухваћене су сертификатом о одрживом газдовању шумама (SGS-FM/COC-005064), који се заснива на испуњењу десет принципа, са 56 критеријума одрживости. Сертификат садржи неколико важних мера за очувања биолошке разноврсности и заштиту животне средине, од којих су посебно значајне мере у погледу састава и структуре шума, успостављања заштитних појасева и очувања високовредних екосистема. Издвајањем неког процента површина репрезентативних природних и блископриродних шума и других типова станишта, за површине високих конзервационих вредности, подржава се очување ретких врста и угрожених типова станишта. Шуме којима газдују водопривредна предузећа и шума сопственика нису у систему сертификације. Даљим развојем међусекторске сарадње и имплементацијом научних сазнања и европских норми у планирању, може се знатно повећати укупна продуктивност и стабилност шума, уз истовремено пружање других екосистемских услуга друштву.

4.4.4. Корисници шума

Шумама у државној својини у АП Војводини газдују јавна предузећа (ЈП „Војводинашуме”, ЈВП „Воде Војводине”, ЈП „НП Фрушка гора”, општинска предузећа), као и други правни субјекти којима су шуме поверене на газдовање (Институт за низиско шумарство и животну средину, Војна установа Моровић). Шумама с правом својине газдују сами шумовласници или организације којима су одговарајућим уговором пренета одређена права и обавезе (нпр. манастирске шуме у НП „Фрушка гора”, Шумска заједница из Беочина). Процесом реституције, значајне површине шума враћене су верским организацијама (манастири, патријаршија), мада те промене нису значајније промениле редослед корисника шума према величини поседа. Јавно предузеће „Војводинашуме” газдује с преко 70% шума АП Војводине. Међу већим корисницима војвођанских шума налазе се и ЈП Национални парк „Фрушка гора”(16% са услужним газдовањем манастирским шумама), водопривредне организације (4,4 %), те Војна установа „Моровић” (2,8 %). Мање површине шума налазе се у поседу пољопривредних задруга и пољопривредних добара, од којих су многе приватизоване, затворене или у стечају.

Пошто шуме нису биле предмет приватизације, сада се њима не газдује у складу са Законом о шумама.

4.5. Земљиште

Глобални концепт одрживог управљања земљиштем има важну агро-еколошку и социо-економску димензију, а развијен је као резултат растуће свести о утицају који људске активности имају на животну средину. Ради очувања земљишта АП Војводине, у оквиру интегралног система заштите животне средине прати се стање и начин коришћења земљишта, идентификују се осетљива подручја, одређују се степен и карактеристике загађења.

4.5.1. Распрострањеност, својства и пољопривредна вредност најзаступљенијих типова земљишта у АП Војводини

У АП Војводини заступљен је разноврстан педолошки покривач с бројним типовима и њиховим подтиповима и варијететима, што су последице хетерогености матичног супстрата и наглашено различитих услова влажења плитким подземним водама. Најзаступљенији типови земљишта у АП Војводини јесу: черноземи (60%), ливадске црнице, ритске црнице и алувијална земљишта формирана у алувијалним равнима река. Од осталих типова земљишта, која су значајније распрострањена у АП Војводини, важно је поменути: делувијална земљишта, ритске смонице, гајњаче, иницијална земљишта, смеђа степска земљишта, смонице, псеудоглеј, рендзине, парарендзине и тако даље. Такође, значајне површине у АП Војводини покривају земљишта из класе слатина, чији су представници солончак, солоњец и солођ, а која су најзаступљенија у Банату.

4.5.2. Структура и категорије коришћења земљишта АП Војводине

Укупна површина АП Војводине износи 2.156.626 ha. Анализирајући структуру коришћења земљишта, уочава се да шуме и шумско земљиште покривају 6,7% укупне територије АП Војводине, односно 144.388 ha, што њу карактерише као једну од најслабије пошумљених регија у Европи. Удео по општинама креће се од 0.01% (С. Пазова) до 41.52% (Беочин).

Анализирајући категорије коришћења земљишта, може се закључити да се АП Војводина сврстава у привредну регију са изразитом пољопривредном производњом. Неплодна земљишта чине 10,4% укупне територије АП Војводине, односно 224.682 ha. Неопходно је напоменути и то да се под категоријом неплодних земљишта подразумевају и водене површине, односно површине речних и каналских токова, језера и влажна станишта.

Анализирајући категорију пољопривредног земљишта, може се закључити да већина општина у АП Војводини имају преко 70% пољопривредног земљишта, осим Беочина (43,46%), Сремских Карловаца (50,31%) и Шида (59,73%). С друге стране, највеће површине под пољопривредним земљиштем има општина Мали Иђош (93,52%). Високи проценат пољопривредног земљишта (преко 85%) одликује углавном општине на чијој територији се не налазе речно-каналски системи, влажна станишта и шумске површине односно тамо где су минимално заступљени.

4.5.3. Промена начина коришћења земљишта

Анализа промена начина коришћења земљишта у АП Војводини, у периоду од 2000. до 2006. године, показује да су највеће промене у оквиру категорије вештачких површина, при чему се уочава повећање од 938 ha (0.85%). Пољопривредне површине у посматраном периоду повећавају се за 4827 ha (0.28%). Површине под категоријом шума генерално се смањују за 4970 ha (3.28%), при чему су се смањиле површине под широколисним и четинарским шумама и то за 5147 ha (3.69%), док су се површине под мешовитим шумама повећале за 176 ha (3.6%). Категорија полуприродних површина (природни травнати предели, прелазно подручје шумски предео/жбуње, плаже, дине, пескови), смањене су за 2933 ha (3.04%). Уочене су и промене у оквиру површине под влажним подручјима, коју карактерише класа копнених мочвара, а које су се повећале за 1044 ha (5.77%). Подручја под воденим басенима повећана су за 948 ha (2.43%), углавном због изградње нових вештачких језера.

Анализа Corine Land Cover базе података за 2006. годину, за АП Војводину, показује да има 26 од 44 класа CLC номенклатуре, при чему доминирају пољопривредне површине, око 81%, затим шуме и полуприродна подручја 10,78%, вештачке површине 5,14%, водени басени 2,13% и влажна подручја 0,88%.

У оквиру пољопривредних површина које су заступљене са око 81%, 70% заузима категорија оранице које се не наводњавају, 0,25% заузимају површине под виноградима, 0,19% површине под воћњацима, 2,67% површине је под пашњацима, 5,4% заузимају комплекси парцела које се обрађују, док су на 1,9% претежно пољопривредна земљишта са значајним површинама под природном вегетацијом.

Да би се приказали главни покретачи и притисци који доводе до промене начина коришћења земљишта на нивоу АП Војводине, анализира се заузимање земљишта различитим типовима антропогених активности.

Такође, анализира се заузимање земљишта различитим типовима људских активности у периоду од 2000 до 2006. године.

Анализа доприноса појединих категорија начина коришћења земљишта које су заузете урбаним развојем у Војводини у периоду 2000–2006. показује да су углавном заузимана земљишта под ораницама које се не наводњавају, комплексима парцела које се обрађују и пашњацима.

Према подацима Републичког завода за статистику, на простору АП Војводине прати се промена употребе пољопривредног земљишта пренаменом у друге класе пољопривредног земљишта. Праћењем површина под пољопривредним земљиштем у периоду 2006–2012. уочава се тренд смањења површина под пашњацима и повећање површина под ораницама и баштама.

4.5.4. Ерозија земљишта

Ветар и вода су два основна природна агенса ерозије земљишта. Водна ерозија се у Војводини јавља на занемарљиво малим површинама (600 ha еродираног земљишта, Републички завод за статистику Србије, 2005) и то на нагнутим теренима (обронци Фрушке горе) а флувијална ерозија јавља се у речним коритима (117.000 ha поплављено спољним водама, Републички завод за статистику Србије, 2005).

Земљиште у АП Војводини угрожено је еолском ерозијом, будући да је она изузетно слабо пошумљена. У АП Војводини је 144.388 ha под шумом. Неповољна околност је што су површине под шумом концентрисане на области Фрушке горе, Делиблатске и Суботичко-хоргошке пешчаре, као и уз долине великих река, док на највећем простору АП Војводине шуме заузимају испод 5% површине. Пре подизања шумских засада, најугроженија подручја АП Војводине еолском ерозијом биле су Делиблатска и Суботичко-хоргошка пешчара.

Земљиште у АП Војводини угрожено је ветровима различитог интензитета и праваца, који премештају честице земљишта с незаштићених пољопривредних површина, засипају каналску мрежу, комуникације, насеља и друге површине, и на тај начин чине непроцењиве штете пољопривреди, водопривреди, урбанизму, животној средини и тако даље. Ови процеси су посебно заступљени у западном делу Бачке, где су доминантни северни и северозападни ветрови, нарочито у зимско-пролетњем и јесењем периоду кад су пољопривредне површине углавном без заштите.

На подручју АП Војводине не постоје одговарајућа истраживања интензитета еолске ерозије. Степен угрожености земљишта еолском ерозијом, у зависности од начина његовог коришћења, односно, стања заштитног покривача, зависи од више параметара од којих су најважнији: ветар, структура и влага земљишта, еродибилност и вегетација и друго.

4.5.5. Садржај органског угљеника у земљишту

На простору АП Војводине није рађена систематска процена резерви органске материје у земљиштима. Појединачни пројекти, који су имали циљ да утврде квалитет земљишта, обухватали су и испитивање удела органске материје у површинском слоју земљишта. Међутим, до сада није вршена интегрална процена резерви органске материје на нивоу наше земље.

Базни статус органске материје у земљишту представља садржај органске материје утврђен у периоду до 1990. године. Сматра се да су у периоду након 1990. године промене начина коришћења земљишта и климатских фактора значајније утицале на промену садржаја органске материје у земљишту.

4.5.6. Управљање контаминираним локалитетима

Циљ израде Инвентара је да се идентификацијом контаминираних локација обезбеде систематизовани подаци о изворима загађења као што су: врста, количина, начин и место испуштања загађујућих материја у земљиште, како би могле да се спроведу мере спречавања, санације и ремедијације. Инвентар контаминираних локација представља саставни део информационог система заштите животне средине, који води Агенција за заштиту животне средине.

Прикупљени подаци обухватају локалитете на којима су испољени процеси деградације и деструкције (одлагалишта отпада, локације привредних субјеката-оператера чије загађење проузрокују активне или неактивне инсталације, или оператери у чијем окружењу су депоноване опасне материје, локације удеса, односно локације загађене услед ванредних догађаја, и индустријски девастиране локације односно „brownfield" локације на којима су се обављале делатности које су могле да допринесу значајној контаминацији земљишта.

Закључно с подацима из 2013. године, на територији АП Војводине идентификована су 174 потенцијално контаминирана локалитета. Анализом мера спроведених на идентификованим локалитетима, утврђено је да се највећи број контаминираних локалитета (88) налази на локалитетима где се врши експлоатација и прерада нафте, а следе депоније отпада (44). Анализом спроведених мера на идентификацији локалитета утврђено је да је на највише локалитета извршена само њихова идентификација. Такође, утврђено је да је на веома мало локалитета (5,14%) извршена ремедијација.

У оквиру истраживања, разматрано је и питање који су ризици главни приоритети за иницирање мера за смањење ризика по људе и животну средину на потенцијално контаминираним и контаминираним локалитетима.

Циљ на Републичком нивоу постављен у Националној листи програма за заштиту животне средине („Службени гласник РС”, бр. 12/10) односи се на успостављање приоритетне листе локалитета за ремедијацију до 2014. године, а за 2015. годину циљ представља ремедијација 20% приоритетних локалитета.

4.5.7. Системско праћење квалитета и деградације земљишта

Земљиште, као условно обновљив природни ресурс, подноси све већи притисак. Коришћењем земљишта често долази до поремећаја равнотеже појединих састојака земљишта, што неминовно доводи до његовог оштећења. Једна од мера заштите и очувања земљишта јесте спровођење мониторинга – праћења промена у пољопривредном и непољопривредном земљишту, а посебно праћења садржаја опасних и штетних материја као и интегралног посматрања са другим чиниоцима животне средине у систему заштите.

Подаци добијени реализацијом програма систематског праћења квалитета земљишта у државној и локалној мрежи праћења квалитета земљишта користе се за оцењивање квалитета земљишта, као и за израду извештаја о стању земљишта и саставни су део информационог система заштите животне средине.

Мониторинг земљишта у периоду 2002–2014. који је финансирао ПСУГЗЖС, обухватио је праћење хемијских, радиолошких и биолошких индикатора квалитета:

- пољопривредног земљишта (педесет локалитета по критеријуму заступљености појединих геоморфолошких целина – алувијални наноси, лесни плато, лесна тераса, еолски пескови, Фрушка гора и Вршачке планине, и типови земљишта преко 1000 ha);
- непољопривредног земљишта на преко сто локалитета у индустријским зонама већих градова (Панчево, Беочин, Сомбор, Нови Сад, Врбас, Зрењанин, Суботица и Кикинда), заштићеним подручјима и другим угроженим локалитетима (бензинске пумпе, дечја игралишта, основне школе, водоизворишта, депоније).

На основу испитивања квалитета пољопривредног земљишта, која су имала за циљ добијање глобалне слике о стању плодности и евентуалне загађености земљишта Војводине, може се закључити да је ово подручје перспективно за производњу високовредне хране.

Испитивано земљиште индустријских зона у погледу хемијских особина не одступа у већој мери од особина околног пољопривредног земљишта, те се не може указати на евентуално загађење. Регистровано је присуство тешких метала на појединим локалитетима индустријских зона (Сомбор – Фабрика акумулатора: олово, Беочин – БФЦ Лафарж: никал) и заштићених природних добара (Вршачке планине, СРП Ковиљско-петроварадински рит: бакар, као резултат дуготрајне примене фунгицида на бази бакра), које је последица антропогеног загађења. Микробиолошка испитивања указују на смањење биогености земљишта услед неповољних физичко-хемијских својстава. Испитивања на другим угроженим локалитетима такође указују на значајан антропогени утицај.

5. МЕЂУСЕКТОРСКИ УЗРОЦИ ДЕГРАДАЦИЈЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

5.1. Општи узроци проблема у животној средини

1. Непостојање стратешких и планских докумената из области заштите животне средине и одрживог коришћења природних ресурса дефинисаних Законом о заштити животне средине и посебним законима
2. Слаба интеграција политике заштите животне средине у политике других сектора. У креирању политике у Републици Србији и АП Војводине, још увек доминира секторско планирање уз врло мало хоризонталног интегрисања. Постојеће секторске стратегије нису довољно усаглашене у односу на заштиту животне средине.
3. Недовољни институционални капацитети. Капацитети институција нису довољни да одговоре широј реформи политике, односно законодавства у области заштите животне средине. Услед недовољне институционалне координације, како на хоризонталном, тако и на вертикалном нивоу, доношење и спровођење стратешких докумената, закона и других прописа је отежано. Евидентно је да посебно капацитети на локалном нивоу нису довољно развијени за спровођење четири закона из децембра 2004. године. Новим законима из области заштите животне средине, усвојеним у мају 2009. године, настављено је преношење надлежности на локални ниво тако да даља подела надлежности у правцу децентрализације спровођења политике и прописа захтева јачање капацитета.
4. Неделотворан систем мониторинга и извештавања. Нису утврђени сви релевантни критеријуми и индикатори за мониторинг. Систем мониторинга заштите животне средине није још на задовољавајућем нивоу. Карактерише га недостатак референтних лабораторија, недовољно коришћење стандардних метода и контрола квалитета анализа.
5. Недовољно ефикасно спровођење прописа у области заштите животне средине произлази из незаокруженог правног система, недовољних институционалних капацитета, недовољно ефикасног инспекцијског надзора и спорости судова.
6. Низак ниво свести о животној средини, недовољна едукација о животној средини и неадекватно учешће јавности у одлучивању. Општи ниво свести о значају заштите животне средине у Републици Србији јесте низак. Уочљиво је велико неразумавање важности и хитности решавања ових питања ради очувања здравља људи. Формално образовање из области заштите животне средине у оквиру васпитно-образовног рада, од предшколских установа до универзитета, још није задовољавајуће. Недовољно неформално образовање из области заштите животне средине изражено је као последица недоступности одговарајућих информација и ограниченог интереса медија. Недовољно је учешће грађана у програмима образовања становништва и подизања јавне свести о значају заштите животне средине. Не постоје довољно развијени механизми за учешће грађана у одлучивању о проблемима заштите животне средине.

5.2. Отпад

Индикатори животне средине представљају кључни/основни инструмент за процену стања животне средине. То су они елементи-компоненете који негативно утичу на животну средину. У анализи утицаја управљања отпадом, полази се од индикатора који су дефинисани Правилником о националној листи индикатора у области заштите животне средине: укупна количина произведеног отпада, количина произведеног комуналног отпада, количина произведеног опасног отпада, количина произведеног индустријског отпада, количина произведеног отпада по посебним токовима отпада, санитарне депоније, овлашћени привредни субјекти за управљање отпадом, количина рециклираног отпада, количина биоразградивог отпада и количина издвојено прикупљеног отпада.

5.2.1. Постојеће стање

АП Војводина не поседује потпуне и поуздане податке о количинама, саставу и токовима генерисаног отпада. Нарочито је лоше стање инфраструктуре за управљање отпадом: недостају потребна постројења за третман, постојећи капацитети за обраду су неадекватни, са застарелим технологијама и не користе се на задовољавајући начин. Посебан проблем представља одређи-

вање локација за постројење за поступање с отпадом. Недовољно су развијене активности у области едукација и подизања нивоа јавне еколошке свести (идивидуалне и колективне).

5.2.2. Токови отпада

Количина комуналног отпада у АП Војводини. Већина јавних комуналних предузећа, којима је поверена делатност сакупљања и одлагања комуналног отпада, не поседује опрему за мерење и не евидентирају одложене количине па, отуда, доступни подаци представљају, највећим делом, паушалне процене. Поједине општине не поседују никакве податке. С обзиром на ове околности, Агенција за заштиту животне средине, која прикупља податке о количинама комуналног отпада и броју домаћинстава из којих се он сакупља, има непоуздане податке будући да се разликују од општине до општине.

Расположиви подаци указују на то да се на подручју АП Војводине генерише 572.589 тона комуналног отпада годишње, при чему градско становништво генерише просечно 1 кг комуналног отпада по становнику на дан, док сеоско становништво просечно генерише 0,7 кг отпада по становнику на дан.

Састав комуналног отпада у АП Војводини. Будући да се не раде одговарајуће анализе и мерења, подаци који се налазе у различитим студијама, а тичу се састава отпада, засновани су на проценама.

Према морфолошком саставу, органски отпад (баштенски отпад и остали биоразградиви отпад) заузима готово 50% у маси комуналног отпада, при чему је остали биоразградиви отпад са 37,62% око три пута заступљенији од баштенског. Укупни отпад од пластике чини 12,73%, док укупна количина картона износи 8,23%, затим следе стакло (5,44%), папир (5,34%), текстил (5,25%), пелене за једнократну употребу (3,65%) и метал (1,38%).

Биоразградиви отпад из домаћинства. Количина укупног биоразградивог отпада, укључујући биоразградиви отпад са зелених површина, износи 50%, односно 300.000 тона годишње. Поуздани подаци о количинама биодеградабилног индустријског отпада не постоје. Карактеристике комуналног отпада поседује и отпад „из туризма" који је, свакако, подложан сезонским варијацијама. Процењена количина овог отпада је 500 тона.

5.2.3. Опасан отпад

Због смањене активности индустрије, претпоставља се да и настајање индустријског опасног отпада стагнира. Податке за Интегрални катастар загађивача (Регистар извора загађивања), који води Агенција, доставило је преко шестсто предузећа. У току је успостављање информационог система који ће омогућити ефикасно прикупљање и анализу података према различитим параметрима и доступности јавности. Постоје, међутим, и заостале велике количине отпада настале услед неадекватног третмана – историјски отпад. Треба истаћи да је, у протеклом периоду интензивних индустријских активности, била изражена нестазмерно висока продукција отпада по јединици производа, као и нерационално коришћење сировина и ниска енергетска ефикасност.

У АП Војводини постоји, према прелиминарној листи, седамдесет постројења за која се, у складу са законом, издаје интегрисана дозвола. То су истовремено и постројења која стварају највеће количине индустријског опасног и неопасног отпада. Према Извештају о стању животне средине у РС за 2012. годину, генерисано је 238.480,72 тона опасног индустријског отпада у Републици Србији. Опасан отпад генеришу и оператери који не подлежу интегрисаној дозволи. Због своје бројности и широког спектра делатности, ови оператери стварају значајан део опасног отпада. У АП Војводини не постоји ниједна локација за одлагање опасног отпада, али се у последње време примењују поступци солидификације и биоремедијације опасног отпада. Такође, не постоји трајно складиште опасног отпада ни на територији Републике Србије, ни АП Војводине. Произвођачи опасног отпада привремено складиште опасни отпад на сопственим локацијама у привременим складиштима, (у некима од њих отпад стоји и више од двадесет година). Промет отпада подлеже систему дозвола, у складу са Законом о ратификацији Базелске конвенције о прекограничном кретању отпада и његовом одлагању, Законом о заштити животне средине као и Законом о управљању отпадом. Увоз опасног отпада је забрањен. Изузетно се могу увозити поједине врсте опасног отпада које су потребне као секундарне сировине прерађивачкој индустрији, у складу с националним циљевима прераде тих отпада. Република Србија је чланица Базелске конвенције и прекогранично кретање отпада одвија се у складу са усвојеним принципима.

5.2.4. Неопасан отпад

Подаци о количинама неопасног отпада такође су недовољно прецизни. Према Извештају о стању животне средине у РС за 2012. годину, генерисано је 1.540.407,13 тона неопасног индустријског отпада у Републици Србији, без отпада из термичких процеса. По групама делатности, највеће количине отпада су из прерађивачке индустрије, знатне су количине отпада из пољопривреде, експлоатације минералних сировина и из грађевинарства. Ради поновне употребе и рециклаже, неопасни отпад се увози, а у зависности од тражње на тржишту и извози. За извоз, увоз и транзит неопасног отпада потребна је дозвола коју издаје министарство. Анализирајући статистичке податке прекограничног кретања отпада, може се закључити да је извоз отпада и остатака доминантан у односу на увоз. Најчешће су се извозили отпадни метали, а посебно отпад од гвожђа и челика. И код отпада од алуминијума и бакра и легура бакра присутан је уочени тренд. Увоз отпада и остатака углавном је равномерно расподељен по свим врстама.

5.2.5. Посебни токови отпада

Амбалажни отпад. У АП Војводини недостаје организован систем управљања амбалажним отпадом; количина се стално повећава због раста удела неповратне амбалаже, посебно ПЕТ-а и лименки. Највећи део сакупља се заједно с комуналним отпадом и одлаже на депоније. Поједине општине имају систем одвојеног сакупљања ПЕТ амбалаже, папира, пластичних кеса и фолија које спроводи локално јавно комунално предузеће. Амбалажни отпад сакупља се и путем делатности приватних привредних субјеката који су исходовали дозволу за управљање отпадом.

Истрошене батерије и акумулатори. Процењује се да се у Војводини генерише око девет хиљада тона отпадних оловних акумулатора и да се комплетна количина рециклира, али поуздани подаци не постоје. Не постоји организован систем сакупљања истрошених батерија, тако да завршавају на депонијама. Поједине локације су контаминиране због декомпозиције оловних акумулатора. Капацитети оператера који обављају организовано сакупљање и преузимање отпадних оловних акумулатора у АП Војводини износи четрдесет седам хиљада тона по години (Сомбор АД и Монбат Инђија).

Отпадна уља. Процена је да се годишње троши око десет хиљада тона различитих уља минералног порекла. Осим тога, процена је да се на територији АП Војводине потроши и око две до три хиљаде тона моторних и других уља и мазива. Поједини оператери врше сакупљање и привремено складиштење, док су у знатно мањој мери заступљени сакупљање и регенерација уља из сопствене производње, као и регенерација уља код приватних предузетника. Део отпадних уља се извози на коначно збрињавање и третман, а један део се нелегално сакупља и „збрињава", најчешће у енергетске сврхе. Отпадна јестива уља, која се организовано сакупљају, најчешће се користе за производњу биодизела. Постоје и одређени капацитети за третман уљних емулзија ултрафилтрацијом и накнадно збрињавање насталог уљног концентрата поступком солидификације. Фабрика цемента ЛАФАРЖ Беочин има дозволу за суспаљивање отпадних уља.

Отпадне гуме. Процењује се да у Воводини има преко десет хиљада тона отпадних гума. Организованим легалним сакупљањем и коначним збрињавањем у енергетске сврхе (коин-

синерација), бави се цементара у Беочину, која има дозволу за коришћење максимално петнаест хиљада тона годишње. Изражено је и организовано сакупљање и извоз гумене пиљевине која настаје у процесу протектирања истрошених гума. У АП Војводини постоји инсталисани капацитет за рециклажу отпадних гума различитих димензија који је тренутно на нивоу од око тридесет шест хиљада тона годишње.

Отпадна возила. Сакупљање и збрињавање отпадних возила у највећој мери зависи од понуде и потражње. Пре поступка рециклаже отпадних возила не издвајају се опасне материје. Делови који имају употребну вредност издвајају се у незнатној мери, сходно израженој старости и истрошености отпадних возила. У Војводини постоји неколико фирми које се баве рециклажом и продајом ауто-делова. Отпадна возила се у највећем броју случајева уступају или продају као секундарне сировине. Постоји велики број ауто-отпада који складиште извожена возила и баве се прометом половних делова, али не правом рециклажом отпадних возила.

Отпад од електричне и електронске опреме. Сакупљање и збрињавање отпада од електричних и електронских производа заступљено је само у највећим урбаним срединама. Најзаступљеније је сакупљање отпадне рачунарске опреме. Забрањен је увоз половних компјутера, односно електричне и електронске опреме, осим за сопствене потребе. У Војводини се рециклира 5–10% електронског отпада годишње. Део прикупљене отпадне рачунарске опреме се репарира и поново враћа на тржиште. У Војводини постоје оператери који обављају организовано сакупљање и рециклажу (Еко-метал у Врднику, Божић и синови у Панчеву и Фармаком АД из Сомбора). Рециклажа се врши мануелним растављањем и одвајањем засебних компоненти отпада, или машински, с мануелном селекцијом.

Отпад контаминиран дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs отпад). Категорија POPs отпада подразмева отпад загађен POPs хемикалијама – стабилна органска једињења која се практично не разграђују хемијским, фотолитичким и биолошким деловањем. У животној средини су присутни у малим количинама, међутим водом и ваздухом се преносе и подручја где никад нису били у употреби. Стокхолмска конвенција забранила је даљу производњу и коришћење POPs хемикалија и поставила услове и рокове за њихово уништавање. У Републици Србији је током 2006–2008. године урађен извештај националних инвентара POPs отпада загађеног са PCB (пре свега PCB трафо-уља, и опрема њима загађена) и POPs пестицидима. Извештај је ажуриран 2014. године. Посебну врсту POPs отпада представља отпад који је настао током НАТО бомбардовања 1999. године и који још увек није санирaн , а загађен је PCB уљима. POPs отпад се у АП Војводини не сакупља и не прерађује. Појединци организовано извозе PCB опрему.

Медицински отпад. Прелиминарну процену стања медицинског отпада спровео је Секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој АП Војводине, путем анкете 2004. године, у преко шестсто здравствених институција у државном и приватном сектору, ради процене нивоа продукције медицинског отпада и стицања увида у постојећу праксу управљања овом врстом отпада. Процена количине отпада који се годишње генерише у здравственим установама у Војводини износи око 1700 тона месечно, односно двадесет хиљада тона на годишњем нивоу. Високо ризични/хазардни токови отпада покривају мање од 10% укупне продукције отпада. Инфраструктура за прераду опасног медицинског отпада не постоји. Уз помоћ ЕАР, у Војводини је аутоклавима за стерилизацију медицинског отпада снабдевено десет општина.

Отпад животињског порекла (анимални отпад). Животињски отпад настаје у кланицама, постројењима за прераду меса, риба, објектима за узгој и држање животиња и тако даље. Поступање са животињским отпадом подразумева сакупљање, разврставање према степену ризика (категорије), складиштење и третман. У Војводини има 240 погона за клање стоке и прераду меса. Више од половине генерисаног отпада животињског порекла генерише се у кланицама, а остали део у домаћинствима. Такође, биохазардни отпад животињског порекла генерише се и у ветеринарским станицама (28) и институтима. Постројења за третман отпада животињског порекла отвореног типа у АП Војводини постоје у Инђији, Сомбору, Зрењанину и Бачкој Тополи. Објекти затвореног типа су у Сремској Митровици, Житишту, Врбасу и Пландишту.

Пољопривредни отпад. Настаје од остатака из пољопривреде, шумарства, прехрамбене и дрвне индустрије. Процењено је да се сваке године у Војводини произведе девет милиона тона биомасе (72% од укупне количине у Србији). Од ове количине, четвртина биомасе може да се користи за заоравање или као простирка за производњу стајњака с циљем повећања плодности земљишта, четвртина може да се користи за производњу сточне хране, четвртина за производњу топлотне енергије и четвртина за остале сврхе. Поступање с пољопривредним отпадом је недовољно и неадекватно, имајући у виду његов велики потенцијал. Највећи проблем представља неконтролисано паљење и бацање пољопривредних отпадака.

Последњих година отпадна биомаса из агро-комплекса користи се за загревање простора индивидуалних сеоских домаћинстава, а приметан је пораст коришћења биомасе у индустрији, (индустријски котао на отпадно дрво „Таркет" – Бачка Паланка). Урађено је више котлова на отпадну биомасу у Митросрему у Ср. Митровици (на сламу пшенице) у уљарама у Сомбору, Шиду, Новој Црњи, Зрењанину, Врбасу (сировина љуска сунцокрета). Брикетирање и пелетирање биомасе слабо је заступљено. Изграђена је Фабрика за брикетириње биљног отпада у Вршцу.

Отпад из сточарске производње. Укупно 269.000 говеда која се узгајају у Војводини производи око 5.300 m3 стајског ђубрива, док је количина ђубрива пореклом од узгоја свиња око 4.400 m3, од оваца и коза 5600 m3 и живине 1322 m3. Неадекватно је управљање отпадом на фармама (не постоје постројења за пречишћавање отпадних вода ни објекти за складиштење стајског ђубрива), што доводи до загађења водотокова нутријентима.

Муљ из уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода. Према подацима из статистичког годишњака, количина комуналних отпадних вода која настаје у Војводини износи 71,6 милиона m3 годишње. Од укупне количине комуналних отпадних вода пречишћава се 32,9 механички или биолошки или комбинованим системом. Муљ који настаје након пречишћавања отпадних вода одлаже се на депоније, што у овом тренутку износи око четири хиљаде тона годишње и не представља значајан притисак. Међутим, изградњом постројења за третман комуналних отпадних вода, очекује се велике количине отпадног муља који треба збринути на одговарајући начин.

Према расположивим подацима, током протекле четири деценије започето је или је пак изграђено више од двадесет централних постројења за пречишћавање градских отпадних вода капацитета изнад 2.000 ЕС. Највећи део постројења не ради, или пак ради с незадовољавајућим ефектом.

На три постројења постоји адекватна обрада муља, са стабилизацијом и машинским одводњавањем.

Поред већих централних постројења за пречишћавање градских отпадних вода постоји известан број мањих постројења капацитета до 2.000 ЕС. О њиховим локацијама и броју нема поузданих података.

Муљ из постројења могао би да се користи у пољопривреди, уз адекватан третман и постизање карактеристика које би се користиле за прехрану земљишта.

Грађевински отпад и отпад од рушења. Процењује се да у Војводини годишње настаје око 0,3 милиона тона грађевинског отпада и отпада од рушења. Грађевински отпад у Војводини завршава на депонијама комуналног отпада, а користи се и као инертан материјал за прекривање отпада на депонији. Рециклажа

грађевинског отпада не постоји (у малим количинама се рециклира асфалт), иако се поново може употребити око 80% грађевинског отпада.

Отпад који садржи азбест. Збрињавање отпада који садржи азбест у Војводини није решено. Отпад који садржи азбест може се наћи у грађевинском отпаду. Поједини оператери имају дозволу за сакупљање и превоз отпада који садржи азбест, а санитарна депонија у Кикинди има дозволу за одлагање под контролисаним условима.

Отпад од експлоатације минералних сировина и отпад из енергетике. У Војводини постоје привремене депоније исплаке од нафтних бушотина. За одлагање овог отпада изграђена је депонија у Новом Милошеву и решено је коначно одлагање 600.000 m3 исплаке. Депонија исплаке је интерна депонија у власништву руске компаније Гаспром-Њефт.

Отпадне флуоресцентне цеви које садрже живу. Флуоресцентне цеви, електронски и електрични уређаји, производи који садрже живу могу се наћи на сметлиштима, јер немају економску вредност на црном тржишту.

Не постоје подаци о количинама отпадних флуоресцентних цеви. У Војводини не постоји одвојено сакупљање ових цеви. Оне се, заједно с комуналним отпадом, одлажу на депоније. Део флуоресцентних цеви које садрже живу прикупља се и третира код овлашћених оператера који имају лиценцу за третман ове врсте отпада.

Индустријски отпад. Процентуални удео индустријског отпада у укупно генерисаном отпаду на територији АП Војводине износи 30%. Опасан отпад створен у оквиру индустријских комплекса углавном се не складишти на законски и технички исправан начин тако да представља велику опасност по здравље људи и животну средину. У оквиру опасних отпада који се складиште у АП Војводини највише су заступљени различити катализатори, муљеви из десалтера и сепаратора, рабљена уља, киселине и базе, отпадни разређивачи, шљака и песак из ливница. Количина отпада која је ускладишена на одговарајући начин врло је мала, углавном је то случај код нових постројења која су добила интегрисану дозволу. Четири су таква у АП Војводини: Монбат Инђија, Дуохем Нова Пазова, Сирмиум стил Ср. Митровица и Метал цинкара Инђија. Највеће (неадекватне) индустријске депоније налазе се у Суботици (фосфогипс) и у Панчеву (ХИП – петрохемија, муљ контаминиран живом у количини од 11 m3 и муљ настао из постројења за прераду отпадних вода у количини од 50.000 m3), рафинерија нафте Нови Сад, зауљена земља као последица бомбардовања и пуцања резервоара. У АП Војводини као посебан проблем јављају се депоније исплаке које настају у току експлоатације нафтних бушотина. За одлагање овог отпада изграђена је депонија у Новом Милошеву и решено је коначно одлагање око 600.000 m3 исплаке. По нашој информацији постоји још око педесет зауљених исплачних јама на територији Војводине, које треба санирати. Највећи број њих налази се око Србобрана – Турија (25). Процењена количина исплачног материјала је сто хиљада тона. У току 2011. и 2012. Гаспром – НИС а.д. Нови Сад санирао је, изместио, рекултивисао осамдесет исплачних јама на територији АП Војводине и санирано земљиште предао власнику. У нашој земљи рециклира се око 15% индустријског отпада што је далеко испод европског процента рециклаже.

5.2.6. Управљање отпадом

Интегрално управљање отпадом подразумева сагледавање отпада од његовог настајања, минимизације, преко сакупљања, транспорта, третмана и одлагања. Систем за прикупљање, прераду и коначно одлагање комуналног чврстог отпада заснива се на следећој хијерархији: минимизирање отпада на месту настајања, обнављање материјалних ресурса на местима настајања отпада кроз примарну и/или секундарну селекцију и рециклажа тако издвојених секундарних сировина, изградња трансфер-станица у којима се, осим претовара из транспортних возила у возила за трансфер, врши и сабијање отпада и алтернативно, зависно од бројних фактора; одлагање непрерађеног отпада на санитарну депонију или прерада отпада у постројењу за обнављање материјалних и енергетских ресурса, па коначно одлагање инертног остатка и пепела на санитарну депонију и опасног отпада на депонију опасног отпада, те компостирање отпада.

Сакупљање отпада у АП Војводини.

Под термином сакупљање отпада подразумева се не само сакупљање отпада из различитих извора, већ и његов транспорт до локације на којој ће обавити пражњење возила за транспорт отпада. Сакупљање комуналног отпада у општинама АП Војводине није организовано на задовољавајућ начин. Отпад се сакупља из урбаних средина, али недовољно и непотпуно из руралних. Организовано сакупљање комуналног отпада обављају јавно-комунална предузећа чији су оснивачи општине. На основу расположивих података, проценат обухвата становништва од ког се сакупља комунални отпад износи 70%.

Компостирање.

У Војводини се не врши организовано компостирање, иако Војводина с релативно великим садржајем органског отпада, као и с пољопривредним отпадом има основу да развија ову опцију прераде отпада.

Рециклажа отпада.

Основни начин за сакупљање секундарних сировина јесте изградња мреже постројења за рециклажу и сакупљање отпада, којом би се сакупила највећа количина доступног папира, стакла, пластике и метала из отпада из домаћинстава, комерцијале, индустрије и вратила у процес прераде. Регионална постројења за сортирање морају бити изграђена за завршно сортирање селективно сакупљених материјала. Ова постројења такође служе и за припрему материјала за транспорт (балиран или издробљен отпад). У АП Војводини је обим рециклирања комуналног отпада веома скроман. Недостаје највећи број интегралних шема изворне сепарације секундарних сировина. Поједини градови и општине у АП Војводини већ дужи низ година раде на успостављању рециклаже и постоји значајна приватна иницијатива, тако да је организован низ предузећа која се баве рециклажом појединих токова отпада.

На територији Града Новог Сада функционише прво изграђено Постројење за сепарацију и балирање отпада, које је отворено 2002. године у Новом Саду.

На преосталом делу територије АП Војводине, највећи удео у спровођењу рециклаже има неформални сектор.

Дозволе за управљање отпадом.

За обављање једне или више делатности у области управљања отпадом издаје се дозвола за обављање делатности управљања отпадом, и то за: сакупљање отпада, транспорт отпада, складиштење отпада, третман отпада и одлагање отпада. За обављање више наведених делатности може се издати једна дозвола. Ове дозволе издају се за обављање делатности за које се, према закону, не издаје интегрисана дозвола.

Надлежни орган аутономне покрајине издаје: дозволе за складиштење, третман и одлагање инертног и неопасног отпада на територији више јединица локалне самоуправе на територији аутономне покрајине; дозволе за сакупљање, транспорт, складиштење, третман и одлагање отпада за сва постројења за која дозволу за рад издаје надлежни орган аутономне покрајине.

Од доношења Закона о управљању отпадом (2009), надлежни орган АП Војводине, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, издао је укупно 213 дозвола за управљање отпадом, од тога 113 за сакупљање и транспорт отпада на територији АП Војводине и 98 за складиштење и/или третман отпада – од тога 19 само за делатност складиштења

отпада, 42 дозволе за складиштење и/или третман опасног отпада, од којих је 14 за медицински отпад, две за отпад из ветеринарских установа и једна за фармацеутски, те 56 дозвола за складиштење и третман неопасног и две дозволе за одлагање отпада.

5.2.7. Одлагање отпада

Стање одлагања.

Комунални отпад у АП Војводини највећим делом одлаже се на општинским депонијама на неконтролисан начин. Уочљиво је да се на депоније одлажу велике количине корисних компоненти комуналног отпада. Оваква пракса онемогућава искоришћавање енергетских и материјалних потенцијала из отпада, односно представља велики губитак ресурса и несагледиву опасност по животну средину и здравље људи. На основу сакупљених података из свих општина на територији АП Војводине о броју и површини депонија (сметлишта), начину организовања рада и опреме и другим параметрима, релевантним за систем сакупљања и одлагања отпада, уочава се да су постојеће депоније у надлежности јавно-комуналних предузећа у већој или мањој мери неуређене, а комунални отпад се најчешће одлаже директно на депонију, на неконтролисан начин, без сабијања или прекривања, односно без уважавања санитарно-хигијенских услова, који су прописани за ову намену. Изузетке представљају: депонија у Новом Саду која има вагу, компактор, постројење за сепарацију отпада, примењује мере заштите животне средине у складу с пројектом санације и Кикинда и Сремска Митровица које имају санитарне депоније. У неким општинама (Панчево, Инђија) граде се нове санитарне депоније у складу са захтеваним прописима. Поред комуналне неопремљености, на већини депонија се не примењују предвиђене мере заштите животне средине. Релативно су добро лоциране у односу на околне садржаје, али без ограде и зеленог заштитног појаса.

Регионално планирање.

Национална стратегија управљања отпадом Републике Србије (2010–2019) најзначајнији је стратешки документ у области управљања отпадом и установљава оквир за управљање чврстим отпадом, дефинише хијерархију управљања отпадом, предлаже правне, техничке и економске алате, а такође укључује програм хармонизације са ЕУ. Један од кључних принципа Стратегије управљања отпадом јесте принцип близине и регионални приступ управљању отпадом, што значи да отпад треба да се третира или одлаже што је могуће ближе месту његовог настајања, односно у региону у којем је произведен да би се у току транспорта отпада избегле нежељене последице на животну средину. Регионално управљање отпадом обезбеђује се развојем и применом регионалних стратешких планова заснованих на европском законодавству и националној политици.

На основу до сада потписаних међуопштинских споразума о заједничком вршењу послова у управљању чврстим комуналним отпадом, на територији АП Војводине успостављено је девет регионалних центара за интегрално управљање отпадом односно девет регионалних депонија са одговарајућим бројем постројења (трансфер станице, сабирни центри, рециклажни центри, компостане, постројења за третман отпада и друго).

На територији АП Војводине, формирано је девет региона за управљање отпадом, с потписаним међуопштинским споразумима и то Суботица (Суботица, Сента, Кањижа, Бачка Топола, Чока, Мали Иђош и Нови Кнежевац), Инђија (Инђија, Ириг, Рума, С. Карловци, Шид, Стара Пазова, Пећинци), Сомбор (Кула, Оџаци, Бач, Апатин и Сомбор), Вршац (Вршац, Бела Црква, Пландиште и Алибунар), Сремска Митровица (Сремска Митровица и Шабац), Панчево (Панчево и Опово), Кикинда (Кикинда, Ада, Бечеј и Нови Бечеј), Зрењанин (Зрењанин, Сечањ, Ковачица, Тител и Житиште) и Нови Сад (Нови Сад, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Жабаљ, Србобран, Темерин, Врбас).

Регионална депонија Сремска Митровица изграђена је и добила је дозволу за пробни рад. Укупна вредност изградње санитарне регионалне депоније износи 6.320.000 евра, и у њеном финансирању учествовали су: ЕУ са донацијом од 5.020.000 евра, кроз програм за развој општина МИСП, градови са 1.000.000 евра, док је 300.000 евра обезбеђено преко некадашњег Еко фонда министарства за заштиту животне средине.

Регионална депонија Инђија има изграђено тело депоније и приступни пут са саобраћајницама, али због недостатка средстава обустављени су радови. Изградња депоније до сада је коштала 642,5 милиона динара. Како би се депонија увела у функцију, на њој је потребно изградити вагу, те халу за постројење за сепарацију.

У току је реализација Пројекта санације регионалне депоније Долово у Панчеву, коју је подржала шведска агенција Сида. Укупна обезбеђена средства за завршетак прве фазе и стављање депоније у функцију јесу 517.000 евра.

Регионална депонија Суботица финансира се средствима Европске уније као пројекат ИПА прве компоненте, те из домаћих извора. Средствима опредељеним из ИПА фонда Европске уније финансира се изградња регионалне депоније, изградња и опремање трансфер станица, набавка опреме за регионални центар и надзор над извођењем радова у износу од 16.850.000 евра.

Санитарна депонија у Кикинди у приватном је власништву, на основу међуопштинског споразума има регионални статус, али још није почела с депоновањем отпада из околних општина.

Регионална депонија Нови Сад још прибавља планско-техничку документацију. Регионални центри Сомбор, Зрењанин и Вршац заостају с реализацијом пројеката.

Дивље депоније.

Посебан проблем представља постојање великог броја неуређених сметлишта које је неопходно санирати и рекултивисати. Агенција за заштиту животне средине је током 2006. започела с прикупљањем података о депонијама у Србији; подаци су сачињени на основу достављених упитника од стране ЈКП-а. Идентификацију дивљих депонија урадио је Факултет техничких наука у Новом Саду, у оквиру пројекта „Идентификација и категоризација дивљих депонија, процена финансијских средстава за њихову санацију – ремедијацију на територији АП Војводине" 2008. године. Према подацима приказаним у овој студији, регистровано је 569 неуређених-дивљих депонија; забележене су површине депоније, облик, те евентуално постојање неких других објеката од интереса у непосредној близини. Овим пројектом успостављена је прва база података стања дивљих депонија у Војводини.

Прекогранични промет отпада

Прекограничан промет отпада врши се с циљем поновног искоришћења и рециклаже. У Републици Србији дозвољен је прекогранични промет неопасног отпада, тако да се одређене количине неопасног отпада извозе и увозе, сходно захтевима тржишта.

Евиденцију о прекограничном кретању отпада врше министарство и Агенција за заштиту животне средине. Не ради се посебна евиденција о стању увоза и извоза отпада за АП Војводину. За извоз, увоз и транзит неопасног отпада потребна је дозвола коју издаје министарство надлежно за животну средину.

5.2.8. Карактеристике стања и препоруке

Основне карактеристике стања су: недостатак стратешког планирања у управљању отпадом, непостојање базе података, подаци који се базирају на проценама, недовољно развијена инфраструктура и покривеност организованим прикупљањем отпада, неадекватно управљање посебним токовима отпада, непостојање система одвојеног прикупља отпада и тако даље.

АП Војводина мора увести интегрално управљање отпадом,

односно управљање отпадом у свим његовим фазама, закључно с коначним одлагањем. Такође, мора се увести управљање свим токовима отпада.

Ради увођења интегралног управљања отпадом, потребно је следити одређене препоруке, и то: за комунални отпад обезбедити јачање капацитета надлежних институција, доношење регионалних планова за управљање отпадом, формирање базе података на основу прецизних мерења, санација постојећих сметлишта, организација рециклаже, увођење компостирања, пуна накнада трошкова за услуге сакупљања и одлагања отпада и увођење подстицајних инструмената за поновно коришћење и рециклажу отпада; за опасан отпад: јачање капацитета, формирање базе података, јачање инфраструктуре за сакупљање, прераду и извоз опасног отпада, увођење концепта чистије производње у постројењима у Војводини; за амбалажни отпад: спровођење активности сакупљања амбалажног отпада, поновне употребе и уз увођење стимулативних мера за коришћење рециклираних материјала; за посебне токове отпада: израда плана управљања у Покрајини, организовати одвојено сакупљање посебних токова отпада, утврдити прецизно количине које се генеришу, стимулисати рециклажу; за медицински отпад: израдити план управљања у Покрајини, успоставити систем селективног сакупљања и третмана медицинског отпада и основати центре за третман инфективног отпада; за отпад животињског порекла: успоставити систем за територију АП Војводине, реконструисати постојеће кафилерије, израда операционог плана за управљање отпадом животињског порекла с програмом сакупљања, складиштења и транспорта отпада животињског порекла по прописаним категоријама, као и успостављање третмана; за пољопривредни отпад: урадити програм за коришћење пољопривредног отпада као енергента и коришћење анималног отпада за производњу биогаса, и за муљ из уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода, урадити програм са анализама за коришћење стабилизованог муља из постројења за обраду отпадних вода у пољопривредне сврхе.

5.3. Хемикалије

5.3.1. Постојећи документи и законска регулатива

Законом о хемикалијама („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12), који је усаглашен с прописима ЕУ, створен је савремени регулативни оквир који се заснива на начелу предострожности. Циљ овог прописа је да се осигура да произвођач и увозник, а потом и дистрибутер, ставља у промет хемикалије које не представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину, као и да се осигура комуникација у ланцу снабдевања, како би се пренело обавештење о опасности и ризику који поједине хемикалије представљају.

Овај циљ се остварује:

- проценом опасности и проценом ризика од хемикалија;
- класификацијом и обележавањем опасних хемикалија, дистрибуцијом безбедносног листа за те хемикалије и обележавањем простора у малопродајним објектима где се продају опасне хемикалије;
- ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија;
- информисањем о својствима и добијањем сагласности за увоз и извоз одређених опасних хемикалија;
- контролом дистрибуције хемикалија, као и коришћења од стране физичких лица, а нарочито опасних хемикалија;
- систематским праћењем хемикалија и биоцидних производа.

5.3.2. Постојеће стање

Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана је важна област индустрије чији су приходи, запосленост, извоз и увоз значајни. Слабости овог сектора су недовољна енергетска и сировинска ефикасност, висок ниво стварања индустријског отпада по јединици производа, примена застарелих технологија, дотрајалост постројења и високи трошкови адекватних технологија и постројења за смањење загађења. Мали је број предузећа која су увела и примењују систем управљања животном средином. Претежно се примењује приступ финалног третмана отпадних токова, док је решавање узрока настајања проблема у технолошком процесу врло ретко. У процесу приватизације, у већини случајева, проблеми заштите животне средине нису адекватно третирани.

Предузећа базне хемије обухватају производњу: хемикалија, хемикалија за пољопривреду, хемијских влакана и пластичних маса, вештачких и синтетичких влакана. Предузећа која се баве прерадом хемијских производа обухватају производњу: лекова и фармацеутских сировина, средстава за прање и козметичких препарата, боја и лакова, амбалаже од пластичних маса, као и прераду пластичних маса и друго.

Хемијска индустрија је у изузетно лошем стању, далеко од захтева БАТ-а, изузев фармацеутске индустрије и појединих позитивних примера. Проблем представљају загађење земљишта и воде неприкладним складиштењем хемикалија које нису употребљене, и загађење ваздуха, воде и земљишта неконтролисаном и неадекватном употребом опасних хемикалија. Предузећа хемијске индустрије су врло осетљива из аспеката безбедности процеса и појаве удеса, чије су потенцијалне негативне последице на животну средину велике.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине (IPPC), дефинисана је интегрисана дозвола, која се издаје за рад нових постројења, као и битне измене постојећих постројења која су у обавези да прибаве интегрисану дозволу до 2015. године, односно на основу Закона о изменама и допунама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађења до 2020 године. Чланом 12. Директиве, обавезују се надлежни органи да контролишу:

- избор локације нових постројења;
- модификације постојећих постројења;
- планирање изградње нових повредивих објеката у близини постојећих опасних постројења, као што су саобраћајна чворишта, објекти јавне намене, велики тржни центри, стамбене зоне и друго.

Дугорочно посматрано, спровођење наведених услова обезбедиће одговарајућа сигурносна одстојања између опасних постројења и стамбених зона, зграда и простора јавне намене, рекреационих и других осетљивих зона. Ови услови подразумевају да се просторне импликације већих акцидената морају узети у обзир приликом планирања намена земљишта. То је прва и најважнија мера заштите од последица акцидената већих размера.

Прописи који су уређивали област управљања хемикалијама до маја 2009. нису дефинисали критеријуме за класификацију хемикалија на начин како је то уређено прописима ЕУ и нису довољно прецизирали техничке детаље који су неопходни за класификацију хемикалија. То је узроковало бројне проблеме при класификацији, а самим тим и неадекватно обележавање хемикалија које је имало за последицу да корисници нису били адекватно информисани о својствима хемикалија. Овакав приступ у домаћим прописима показао се као неодржив у пракси и зато што расподела обавеза и одговорности за класификацију између државних органа и произвођача, односно дистрибутера, није била адекватна, што је створило „уско грло” приликом класификације. У новом закону о хемикалијама дат је правни основ за прописивање детаља о класификацији, паковању и обележавању у подзаконским прописима који ће бити у складу са одговарајућим прописима ЕУ.

Поред неодговарајуће класификације, обележавања и паковања, један од значајних узрока неинформисаности професионалних корисника било је и непостојање обавезе да се сачини одговарајући безбедносни лист.

Из аспекта уређања ове области, веома је значајна свеобухватна база података о хемикалијама на тржишту. Из тог разлога, успостављање и развој информационог система за управљање хемикалијама веома су важни, јер омогућавају формирање и константно ажурирање базе података о хемикалијама, биоцидним производима

и средствима за заштиту биља на тржишту, односно Интегралног регистра хемикалија, као и планирање превентивних мера за смањење ризика и спровођење инспекцијског надзора.

За контролу појединих ограничења која су у складу са ЕУ прописима, као и контролу класификације, обележавања и паковања, потребна је посебна методологија инспекцијског надзора, која подразумева и специфична стручна знања инспекције.

Такође, тренутно не постоји праћење промета и коришћења нарочито опасних хемикалија, које би минимизовало могућност да оне доспеју у руке опште популације. У Закону о хемикалијама предвиђа се издавање дозвола за обављање делатности правним лицима која дистрибуирају, односно физичким лицима која користе нарочито опасне хемикалије.

5.4. Хемијски удеси

5.4.1. Постојеће стање

Хемијски удес јесте изненадни и неконтролисани догађај, који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу, одлагању и дуготрајном чувању.

Дана 23. маја 2009. године ступио је на снагу Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине, а 25. маја 2009. године ступио је на снагу Закон о ратификацији Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Службени гласник РС”, број 42/09), чиме је створен нови законски оквир којим се хемијски удес у Србији регулише на начин који је усклађен с важећим прописима ЕУ (Директива 96/82/ЕЗ - Seveso II упутство и наведеном конвенцијом).

5.4.2. Предузећа која манипулишу опасним хемијском материјама у АП Војводини

С циљем идентификације локација које представљају највеће потенцијалне ризике од хемијског удеса, 2008. године сачињена је Прелиминарна листа Seveso II постројења, нижег и вишег реда, која подлежу обавезама израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, односно која су у обавези да израде Политику превенције удеса. То су предузећа која обављају различите врсте делатности и која на својој локацији могу имати одређене врсте опасних материја у количинама изнад прописаних. Неке од њих су:

- НИС а.д. Нови Сад, организациони део Рафинерија нафте Панчево и Рафинерија нафте Нови Сад;
- ХИП Азотара – вештачка ђубрива;
- ХИП Петрохемија – петрохемијски производи.

5.4.3. Значајни хемијски удеси протеклих година на територији АП Војводини

Значајнији хемијски удеси који су се десили током протеклих година јесу:

- изливање смеше вода–пепео у водоток реке Турије (2007);
- пожар у одељењу топионице фабрике „Радијатор” Зрењанин. Овај пожар је захватио 600 кондензаторских батерија пуњених ПЦБ-ом (2008);
- испарења техничке азотне киселине 57%, услед грешке приликом утакања у аутоцистерну у ХИП Азотара Панчево (2008);
- истицања нафте и контаминација околног земљишта на дубини и до три метра, услед оштећења нафтовода Нови Сад – Панчево, код места Глогоњ, Панчево (2008).

Јула 2009. године, Министарство је издало приручник Водич за одговор на удес (превод америчког водича Emergency Response Guidebook – ERG2008), намењен инспекторима, ватрогасним јединицама, полицији и свим службама чији припадници први стижу на место удеса који се десио приликом превоза опасних материја. Приручник је користан у идентификацији или генеричкој класификацији материја и садржи упутства за заштиту учесника и становништва током почетне фазе одговора на удес.

Изливање нафте и хемикалија из пловила на водотоковима представља значајан извор загађења. Доношење Закона о хемикалијама први је и најважнији корак којим се успоставља јединствен систем управљања хемикалијама у Републици Србији, осигурава висок ниво заштите здравља и животне средине и побољшава слободан промет хемикалијама са земљама Европске уније.

5.4.4. Узроци проблема

Узроци проблема су:

- неадекватно и недовољно спровођење закона и прописа о управљању ризиком од удеса;
- непостојање система за управљање ризиком;
- недовољна координација међу учесницима у управљању ризиком (индустрије, надлежни органи и организације и друго);
- неправилно складиштење хемикалија и опасног отпада;
- застареле индустријске технологије;
- недовољна технолошка дисциплина и обученост;
- слаба организација и спровођење превентивних мера, као и непажња и неправилно руковање хемикалијама и опасним отпадом;
- лоше стање саобраћајне инфраструктуре и средстава;
- утицај на животну средину:
- загађење земљишта и вода ослобађањем опасних материја;
- загађење ваздуха ослобађањем опасних материја.

5.5. Бука у жувотној средини

5.5.1. Постојеће стање

Основни циљ утврђивања и праћења нивоа буке у животној средини јесте заштита здравља људи и очување и унапређивање стања животне средине. Према подацима Светске здравствене организације, бука представља значајан фактор ризика у животној средини и њено штетно дејство на здравље људи добија све веће размере у урбаним срединама. Највећи узрочник буке је саобраћај, а остали извори као што су индустрија, грађевински и јавни радови, рекреација, спорт и забава, заступљени су у мањој мери. Извори буке из природе (удар грома, јаки ветрови, водопади) мање су значајни од антропогених.

Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС”, број 36/09) и пратећим прописима и правилницима, створен је законски оквир да се област штетног дејства буке регулише на начин усклађен с важећим прописима ЕУ (Директива 2002/49/ЕС о процени и управљању буком у животној средини).

5.5.2. Мониторинг буке у животној средини

У складу са чланом 7. Закона о заштити од буке у животној средини („Сл. Гласник РС” бр. 36/2009 и 88/2010) аутономна покрајина утврђује мере и услове заштите од буке, односно звучне заштите у плановима, програмима и пројектима и обезбеђује финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији.

У складу са члановима 7. и 23. овог закона, АП Војводина обезбеђује процену, праћење и контролу нивоа буке у животној средини и обезбеђује финансијска средства за његово спровођење. Мониторинг буке врши се систематским мерењем, оцењивањем или прорачуном одређених индикатора буке.

У складу са чланом 20. овог закона, аутономна покрајина има обавезу обезбеђивања и доставе података Агенцији за заштиту животне средине о нивоима буке у животној средини, који су основа за израду стратешких карата и акционих планова заштите од буке.

Приоритет за израду стратешких карата буке јесу агломерације с више од сто хиљада становника, главни путеви с просечним годишњим протоком саобраћаја већим од 3.000.000 возила, и пруге с просечним годишњим протоком саобраћаја већим од тридесет хиљада возова.

Контрола нивоа буке у животној средини један је од показатеља квалитета животне средине и захтева континуално праћење стања.

Секретаријат због недостатка финасијских средстава није спроводио мониторинг буке у животној средини. На основу података који су добијени из јединица локалних самоуправа које су спроводиле мониторинг буке у периоду од 2009. до 2014. године, извршена је анализа нивоа буке у животној средини на територији АП Војводине. Од четрдесет општина/градова (од укупно 45 у АП Војводини) које су доставиле тражене податке, само 19 општина (45%) спроводи мониторинг буке, који се разликује по броју мерних места, учесталости и методи мерења. Локалне самоуправе Тител, Мали Иђош, Нови Кнежевац, Бела Црква и Пландиште, нису доставиле тражене податке.

У 2014. години, систематско испитивање нивоа буке у АП Војводини вршило је 13 локалних самоуправа (29%) на укупно 123 мерна места. У току пролећно-летњег периода, ниво буке у животној средини мерио се на 65 мерних места од којих је у 49,2% мерних места (32мм) меродавни ниво буке за дан изнад граничних вредности за дату зону мерења, док је у 72,3% мерних места (47мм) меродавни ниво буке за ноћ изнад граничних вредности. У току периода јесен/зима, ниво буке је праћен на 83 локације, где је меродавни ниво буке за дан прекорачен на 49,4% мерних места (41 мерно место), док је на 61,4% мерних места (51мм) прекорачен меродавни ниво буке за ноћ. Доминантни извор буке је друмски саобраћај. У току периода јесен/зима 2014. године, просечни измерени ниво буке за дан и ноћ (61dB и 54dB) виши је за око 2 dB од просечног измереног нивоа буке у току пролећно-летњег периода (59dB и 52dB), што се може приписати утицају саобраћаја при лошијим временским условима.

Утврђено је да су у просеку највећа прекорачења дозвољених нивоа буке у зони подручја за одмор и рекреацију, у стамбеним подручјима и подручјима зоне градског центра и градских саобраћајница.

Приликом мерења нивоа буке на саобраћајницама истовремено је праћен и број тешких и лаких возила и мотоцикала у дефинисаним временским интервалима, на основу чега је извршена процена броја возила током 24 часа.

Акустично зонирање извршиле су следеће локалне самоуправе: Апатин, Ириг, Кикинда, Ковачица, Нови Сад, Рума, Сента, Србобран, Стара Пазова и Кула. За град Нови Сад урађена је стратешка карта буке за део градског подручја (Лиман 1–4), а до 30. јуна 2015. године планира се израда стратешке карте буке за део градског подручја које недостаје.

5.6. Нејонизујуће зрачење

Технолошки развој условио је велики број вештачких извора електромагнетног зрачења у животној средини (радио и ТВ предајници, мобилна телефонија, далеководи, трансформатори, електрични и електронски уређаји). Употреба све већег броја оваквих уређаја допринела је све вишем нивоу професионалне и амбијенталне изложености човека електромагнетном зрачењу и довела до повећања електромагнетне емисије.

Основни циљ заштите од нејонизујућих зрачења јесте да се ризик од излагања сведе на „прихватљив ниво". Проблем заштите у области електричних, магнетних и електромагнетних поља (0Hz-300GHz) условљен је непотпуним познавањем биолошких дејстава ових поља на људски организам и утицаја на здравље, а самим тим и ризика услед излагања.

5.6.1. Мониторинг нејонизујућих зрачења

Законска регулатива прописује базична ограничења и референтне граничне нивое излагања становништва електричним, магнетним и електромагнетним пољима различитих фреквенција. Базична ограничења излагања су ограничења у излагању временски променљивим изворима електромагнетних поља (нискофреквентна, високофреквентна, укључујући радио-фреквенцијска, микро-таласна и друга). Физичке величине којима се ова ограничења изражавају, зависно од фреквенције поља, јесу густина магнетног флукса или магнетна индукција, густина струје, специфични ниво апсорбовања енергије и густина снаге. Референтни гранични нивои служе за практичну процену изложености како би се одредило да ли постоји вероватноћа да базична прекорачења буду прекорачена.

У циљу откривања присуства, утврђивања опасности, обављања и предузимања мера заштите од нејонизујућих зрачења, на територији АП Војводине спроводи се систематско испитивање нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини у нискофреквентном (трансформаторске станице, подземни и надземни далеководи) и високофреквентном подручју (радиобазне станице мобилне телефоније и телекомуникациони предајници радиорелејних система).

Ниво нејонизујућих зрачења испитиван је према утврђеном програму републичке владе, у насељеним местима у АП Војводини, у зонама повећане осетљивости (подручја стамбених зона у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно; школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, дечја игралишта; површине неизграђених парцела намењених, према урбанистичком плану, за наведене намене, у складу с препорукама СЗО).

Мониторинг је реализован у периоду 2011–2014. у 13 насељених места (Нови Сад, Србобран, Суботица, Сомбор, Зрењанин, Кикинда, Панчево, Сремска Митровица, Вршац, Врбас, Бачка Паланка, Бечеј, Кула) у нискофрекевентном подручју (трансформаторске станице – 254 мерна места; надземни електроенергетски водови – 240 мерних места), а у десет насељених места (Нови Сад, Суботица, Сомбор, Зрењанин, Кикинда, Панчево, Сремска Митровица, Вршац, Врбас, Бечеј) у високофрекевентном подручју (радиобазне станице мобилне телефоније – 238 мерних места; телекомуникациони предајници радиорелејних система – 253 мерна места). Утврђено је да измерене вредности интензитета електромагнетног поља не прелазе референтне граничне вредности дефинисане законском регулативом у овој области.

5.7. Животна средина и здравље људи

Одржив развој животне средине један је од миленијумских циљева (циљ 7) Уједињених нација, а здрава и безбедна животна средина један од циљева Светске здравствене организације, дефинисаних у оквиру програма „Здравље у Европи за 21. век". У складу с тим је и Европска унија у своју стратегију развоја уврстила решавање проблема везаних за квалитет животне средине и здравље. Здрава и чиста животна средина јасан је предуслов доброг здравља.

На људско здравље утичу многобројни фактори свакодневног живота, као што су стил живота, начин исхране и услови радне и животне средине. Човек је изложен загађењу из ваздуха, воде, земљишта, хране, отпада, хемикалија и производа који се употребљавају у домаћинству или на послу.

Микробиолошка загађења присутна у човековој околини, посебно микробиолошка загађења воде за пиће, воде намењене рекреацији и купању грађана, хране и ваздуха доприносе порасту броја заразних болести у популацији, а нарочито међу осетљивом групом становништва (одојчад, деца, труднице, дојиље, старе и оболеле особе).

Физичко-хемијски утицај животне средине на здравље људи је разнолик. Удисање честица прашине и гасова може допринети развоју појединих плућних и срчаних обољења и алергијских болести, изложеност човека прекомерној комуналној буци доводи до оштећења слуха, психосоматских обољења и представља доприносни чинилац настанка и развоја кардиоваскуларних обољења, интезивно УВ зрачење доприноси настанку рака коже, различити хемијски утицаји могу изазвати хормонске поремећаје, па и поремећаје раста и развоја.

Важност утицаја животне средине на здравље људи тешко је измерити. И поред многобројних досадашњих истраживања о могућем утицају животне средине на здравље људи, врло је мало података којима се може показати, а посебно доказати, директан утицај животне средине на здравље људи. Посебан проблем у прикупљању таквих података јесте доказивање веза између одређеног утицаја околине и здравља људи. Истраживања су често дуготрајна, индикације могу бити последица посредног или непосредног утицаја, очекивани здравствени ефекат је различит у односу на старосну структуру становништва и тако даље.

5.7.1. Сузбијање комараца

У свету постоји око три хиљаде врста комараца распрострањених скоро на целој земљиној кугли – у тропским прашумама, саванама, али и поларним пределима. У војводини је до сада регистровано 33 врсте комараца који се различито понашају у смислу биологије, бројности, сезонске активности, миграције и избора домаћина. За наше подручје значајне су врсте:

Aedes – полажу појединачна јаја на сувом тлу или вегетацији која је плављена;

Culex – полажу јаја у групама (стотину и више) у стајаћу воду богату органским материјама;

Anopxeles – полажу јаја, с крилцима која им омогућују да плутају, на површину свеже воде с воденим биљкама које обезбеђују заштиту од риба и других предатора.

Без обзира на то којој врсти припадају, током живота комарци пролазе кроз четири развојне фазе, а то су јаје, ларва (четири развојна стадијума), лутка (нимфа или пупа) и одрасли (имаго или адулт). Територија АП Војводине са својим хидролошким режимом, климатским карактеристикама и географским положајем представља врло повољан регион за развој и масовну појаву комараца. Речни токови с великим плавним теренима и мочварним областима, густа каналска мрежа, сталне и повремене стајаће воде, као и висок ниво подземних вода на овом подручју чине идеалне услове за масовни развој ове врсте инсеката.

Осим тога што су потенцијални преносиоци болести попут маларије, жуте грознице, Рихтерове грознице, енцефалитиса Западног Нила, комарци својом бројношћу могу ометати извођење пољопривредних радова, коришћење рекреативних центара и излетишта и свакодневне активности људи. На основу података Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут" Београд, 2012. године, пријављен је 71 лабораторијски дијагностикован случај, а од тога је девет случајева са смртним исходом, а у 2013. години, званично су пријављена 302 случаја оболевања од грознице Западног Нила од чега је на територији АП Војводине регистровано деведесет оболелих. У току 2013. године на територији целе републике регистровано је 35 смртних исхода који се могу довести у вези са инфекцијом вирусом грознице Западног Нила. Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут" током 2014. године званично је пријављено 56 лабораторијски потврђених случајева и двадесет вероватних случајева инфекције вирусом Западног Нила. Регистровано је девет смртних исхода који се могу довести у везу са инфекцијом вирусом грознице Западног Нила. Светска здравствена организација, такође у циљу превенције и спречавања ширења опасних болести, као најзначајнију меру препоручује сузбијање вектора–комараца. Из тих разлога, неопходно је организовано и континуирано сузбијање ових инсеката.

Покрајинским средствима финансира се искључиво спровођење биолошког концепта контроле бројности ларви комараца, док се хемијски адултицидни третмани спроводе само када је то неопходно у случајевима прекорачења критичних бројности популација одраслих форми комараца и то из средстава локалних самоуправа.

Концепт интегралног сузбијања комараца заснован је на пажљивом избору по животну средину нешкодљивих мера и средстава борбе, дефинисању одрживог биолошког и финансијског обима сузбијања комараца с познавањем толерантне бројности за различите еколошке средине и врсте комараца и циљем да се њихова бројност контролише у стадијуму ларве (када насељавају најмањи простор). Овакав приступ подразумева контролу њихових потенцијалних станишта, биолошку контролу (употреба природних непријатеља комараца у контроли бројности), затим употребу билошких препарата и на крају хемијских, али тек након утврђивања потребе третирања на основу реалне ситуације на терену, односно праћења животног циклуса комараца.

Спровођење биолошког концепта сузбијања ларви, који се дужи низ година реализује на територији целе АП Војводине, подразумева сузбијање комараца у стадијуму ларве, које је ограничено на водене површине и прихватљивије је из аспекта заштите животне средине и дугорочно из економског аспекта, у односу на сузбијање одраслих форми комараца, које се изводи једино хемијским средствима. Најзначајнија предност је висока селективност, чиме се штити животна средина од негативних утицаја који могу настати масовном применом хемијских третмана комараца и смањују се третиране површине уз мањи утрошак препарата што обезбеђује и економску предност. Применом биоларвицида постиже се висока ефикасност у условима правовремене примене, висока селективност, немогућност појаве резистентних форми комараца, нема токсичности за пчеле, животиње и човека и тако даље. На овај начин доприноси се очувању биодиверзитета и обезбеђује квалитетнији систем заштите животне средине и унапређује животна средина. Ларвицидни третмани спроводе се биолошким препаратом на бази бактерије Bacillus thuringiensis var. islaelensis регистроване од стране надлежног органа. Bacillus thuringiensis var. islaelensis јесте високоселективни биоинсектицид, први пут описан 1978. године. Када се препарат на бази Bti унесе у воду у којој су ларве комараца, оне их уносе у тело, а будући да Bti споре садрже кристализовани токсин чијом разградњом настају руптуре у дигестивном такту ларви, они угињавају. Третман ларви комараца се изводи у приобалном подручју река, мелиорационим каналима, језерима, и другим сталним или привременим воденим површинама. На овај начин Војводина се приближава начину сузбијања комараца који се примењује у високоразвијеним земљама.

Покрајинска влада задужила је Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине за спровођење, организовање и координацију покрајинске акције сузбијања ларви комараца. Секретаријат је 2004. и 2005. године суфинансирао општинске акције сузбијања комараца, а од 2006. године, самостално спроводи акцију биолошког сузбијања ларви комараца у АП Војводини.

Година	Са земље	Из ваздуха	Укупно хектара
2006.	18.145	37.400	55.545
2007.	37.876	92.535	130.411
2008.	41.524	176.476	218.000
2009.	15.964	84.630	100.594
2010.	19.218	86.650	105.868
2011.	10.036	72.684	85.000
2012.	7.067	80.233	87.300
2013.	-	126.000	126.000
2014.	-	126.000	126.000

Секретаријат предлаже обезбеђење потребних средстава из буџета АП Војводине, годишње финансијске планове, дефинише услове за избор извођача, анализира резултате акције, усклађује обим послова с финансијским могућностима и прати реализацију акције сузбијања ларви комараца. Средства намењена биолошком сузбијању ларви комараца на територији АП Војводине омогућују да се годишње биолошки третман ларви комараца врши на површини од око 120.000 хектара. Акција сузбијања ларви комараца обухвата сва већа изворишта на територији АП Војводине и третмани се врше континуирано на воденим површинама у приобаљу свих река у АП Војводини, каналима, језерима, и другим воденим стаништима погодним за развој ларви комараца. Трети-

рање ларви комараца спроводи се и на делу подручја заштићених природних добара у АП Војводини, на којима је установљен режим заштите III степена. На бази показатеља бројности ларви комараца, заступљеним врстама и фазама развоја утврђује се време третирања, начин апликције и површина коју је потребно третирати. Секретаријат издаје налог извођачу да изврши третман на одређеном локалитету и у одређеном временском року. Извођач је дужан да о термину извођења третмана обавештава Секретаријат као наручиоца посла и локалну самоуправу на чијој територији се врши третман. Представницима заинтересованих локалних самоуправа омогућено је присуствовање третманима. Извођач је након сваког обављеног третмана достављао Секретаријату извештаје о извршеним услугама с подацима о локалитету, станишту, величини третиране површине, утрошку препарата, уз приложене ци-пи-ес снимке као доказ о обављеном третману.

Реалне потребе за територију АП Војводине на основу стручне процене због хидролошке ситуације и климатских прилика веће су од предложеног обима, поготово у условима климатских промена и општег отопљавања, који дугорочно стварају повољне услове за развој ларви и одраслих форми комараца, као и могућност за појаву и ширење нових врста и болести које до сада нису регистроване на нашем подручју. Ограничење на предложени обим условљено је економским приликама и могућностима у оквиру буџета.

5.7.2. Сузбијање амброзије

Последњих година, подручје Панонске низије и АП Војводине потпуно је освојила коровска биљка амброзија. Присуство ове врсте и њен полен у ваздуху доводи до алергијских реакција. Полен ове биљке изузетно је опасан у периоду од јула до октобра, а његова највећа концентрација у ваздуху је крајем августа и почетком септембра. Стога, у том периоду више особа има тегобе у дисајним органима. Биолошка улога полена јесте оплодња биљака. Међутим, полен је и један од најзначајнијих алергена и узрочник респираторних алергијских болести. Најчешће од тога обољевају деца и млади, а 80% особа било је алергично пре 2014. године. Пошто у нашем окружењу нема природних предатора, њен полен постаје доминантан алерген и спада у специфичне агенсе који загађују ваздух. Имајући у виду да се полен ове коровске биљке разноси путем ветра и до неколико десетина па и стотину километара, добри резултати на њеном сузбијању могу се постићи само координираним активностима и правовременим реаговањем, у складу с биологијом врсте.

Ради успешности оваквог подухвата, земље у окружењу увеле су у своју законску регулативу обавезност сузбијања амброзије. Бројност амброзије у суседним земљама опомиње нас да можемо очекивати њену константну присутност на нашим просторима, због чега се мора планирати и континуирано спроводити њено сузбијање.

С обзиром на то што се полен амброзије разноси на десетине до стотину километара у пречнику зависно од руже ветрова, потребно је спроводити активности истовремено на целој територији АП Војводине.

Покрајинска влада задужила је Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине за спровођење, организовање и координацију покрајинске акције интегралног сузбијања коровске биљке амброзије. Акција интегралног сузбијања амброзије на територији АП Војводине спроводи се у предвиђеном обиму и у складу са обезбеђеним средствима. Извођач спроводи праћење присуства амрозије на терену у континуитету и доставља Секретаријату податке о локалитету, станишту, мапу са уцртаном или означеном површином, бројност биљака по метру квадратном, фенофазу развоја амброзије, предлог мера, начин сузбијања (механичко или хемијско), рок за извршење третмана, врсту уређаја којим је најподесније извршити третман и површину на којој је потребно извршити сузбијање. На основу предлога, Секретаријат одређује тачне термине извођења самог третмана и извођачу издаје налог мера сузбијања коровске биљке амброзије. Извођач за сваки механички и хемијски третман обезбеђује праћење третмана путем ци-пи-ес уређаја и о томе у року од седам дана након третмана достави извештај.

Хемијско сузбијање врши се у раним фазама развоја биљке на неуређеним површинама и депонијама применом екотоксиколошки безбедних препарата на бази активне материје глифосат, у складу са упутством произвођача за примену, а механичко сузбијање применом механизације или ручним кошењем у зависности од конфигурације и величине површине за третман у фенофази пре цветања, зависно од динамике појављивања биљке и динамике раста и развоја. Циљ организовања и реализације акције сузбијања амброзије јесте смањење броја оболелих од алергијских болести респираторног тракта који је у последњих неколико деценија у порасту. Велики број уређених зелених површина, као и простори који нису приведени намени, грађевинско земљиште, речна приобаља и канали, путеви поред пруга, представљају идеална станишта за ову коровску биљку што омогућава њено даље ширење и пораст бројности. Законска регулатива која се односи на обавезу сузбијања амброзије као и на казнену политику у случају непоштовања ове обавезе није довољно развијена у Републици Србији.

6. ПРИВРЕДНИ СЕКТОРИ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

6.1. Индустрија

Индустрија је грана привреде која захтева велику количину природних ресурса и извора енергије да би се добио крајњи производ. Индустрија захтева велике количине почетних улагања капитала, пре него што почне да се реализује добит.

Индустрија је важан извор прихода и подлога развитка и запослености, али и извор знатних притисака на околину. Индустрија троши природне ресурсе, велике количине енергије и воде, емисијама оптерећује ваздух, земљиште и воду, те производи и велике количине отпада. У наставку циклуса – током промета и потрошње индустријских производа, животна средина додатно се оптерећује. У случају индустријских акцидената или несрећа, постоји потенцијални ризик за људе, околину и имовину. С друге стране, индустријски погони најчешће представљају велике и лако препознатљиве изворе нечистоће, те су стога поједине индустријске гране рано препознате као извори оптерећења околине, те су биле у жаришту интереса и јавности и законодавства.

6.1.1. Постојеће стање

Могућности војвођанске индустрије су значајне, јер се базира на природним богатствима, развијеној инфраструктури, добро обученим кадровима, као и знатној примени научних достигнућа, посебно пољопривредних наука. Застој који је настао последица је недостатка капитала. Закључно са 1990. годином, физички обим индустријске производње већи је 9,5 пута, повећан је квалитет и асортиман производње. У периоду 1991–1993. драстично је смањена индустријска производња и сведена је у просеку на само 37% остварене производње у 1990. години. Крајем 1997. године у тринаест привредних грана, производња је испод једне трећине производње у 1990. години, у осам – испод половине, у четири – испод две трећине и у седам – преко две трећине производње постигнуте у 1990. години. У процес реформи 2001. године индустрија је ушла с недостатком сопственог обртног капитала и с технолошком основом којој је био нужан процес обнављања. Преласком на тржишну привреду и смањењем субвенција и других облика финансирања губитака, многа индустријска предузећа која су имала значајан удео на тржишту, нашла су се у веома тешком положају. Индустрији је због својих специфичности требало доста времена за промене, с обзиром на то што су промене у индустријским предузећима веома дуготрајне. Индустријску производњу у АП Војводини у периоду 2000–2005. карактерише: технолошко економско заостајање већине капацитета (технологија и опрема стара од десет до двадесет година), нагомилани губици, неликвидност и недостатак обртних средстава, неефикасност пословања и високи трошкови производње, незадовољавајући ниво квалитета производа, висок увоз (посебно у прерађивачкој индустрији), низак ниво маркетинга и управљања производњом, вишкови радне снаге, ишчекивања у вези с приватизацијом, недостатак страних инвестиција и тако даље. У реформском периоду 2001–2005. постигнути резултати у макроекономској сфери пружају нове могућности и шансу за развој ин-

дустријске производње. Важни индустријски сектори и производне локације у АП Војводини истовремено су места извора загађења животне средине и они се пре свега односе на: енергетски сектор, транспортни сектор (моторна горива), индустријска постројења хемијске и прехрамбене индустрије. Емисије у ваздуху из индустрије варирају, пратећи обим и врсту индустријске производње. У индустрији, примарне емисије сумпор-диоксида (SO_2) потичу из процеса сагоревања фосилних горива. Затим следе производња сумпорне киселине и папира, рафинерије нафте. Све више предузећа послује према ISO 14001 норми, иако првенствено због тржишних и маркетиншких разлога.

Прехрамбена индустрија у АП Војводини једна је од најстаријих грана индустрије. Богатом сировинском основом, знатним издвајањем друштва за развој прерађивачких капацитета и развој и примену науке у овој области, праћењем достигнућа у свету на подручју прехрамбене технологије, достигнут је висок степен развоја прехрамбене индустрије, како по обиму тако и по структури прерађивачких капацитета. Најзначајније загађујуће материје које произлазе из сектора прехрамбене индустрије: Cr, Ni, бензин, бензен, хлороформ дихлоретан, метан, киселине, базе, угљен-тетрахлорид, трихлоретан, тетрахлоретан.

У укупној индустријској производњи АП Војводине овај комплекс учествује са 10%, при чему се на производњу нафте, гаса, електричне енергије и паре односи око 4%, а на производњу деривата нафте 6%. Производња нафте, гаса и прераде деривата нафте – моторна и индустријска горива, уља и други производи на бази нафте, обједињени су у јавном предузећу НИС – Нафтна индустрија Србије са седиштем у Новом Саду. Поред предузећа из области производње нафте и гаса, промета и инжењеринга која су у саставу НИС-а Нови Сад, на подручју АП Војводине лоциране су и две рафинерије нафте у Панчеву и Новом Саду. Најзначајније загађујуће материје које произлазе из енергетског комплекса: As, Pb, Cr, Cu, Ni, Se, V, Zn, Hg, Sb, Cd, антрасен, бензин, бензен, диброметан, дихлоретан/пропан, етилбензол, нафталин, PAH, PCB, PCN, феноли, TCDD, киселине, базе, катранско уље, тетрахлоретан, оловотетраетил, толуол, трихлоретан/етан, ксилол, амонијак, азбест, бензо/а/пирен, бензол, флуорен, крезол, мезитилен, фенол, угљен-тетрахлорид, толуол, цијанид, хлороформ, дихлорметан, флуорид, и тако даље.

Учешће хемијског комплекса у укупној индустрији Покрајине износи 31% при чему је највише заступљена производња базних хемијских производа 22%, као и прерада хемијских производа, око 8%. Последњих година један број произвођача у базној хемији – по величини – убраја се међу највеће произвођаче у Европи, а најзначајнији су: ХИП „Петрохемија" Панчево, метанолско-сирћетни комплекс Кикинда, „ХИПОЛ" Оџаци, фабрика каучука у Елемиру, четири фабрике минералних ђубрива и заштитних средстава, ХИНС Нови Сад. Прерађивачки комплекс хемије најразвијенији је у области производње лекова и фармацеутских сировина. Најзначајнији произвођачи у овој групацији јесу: Концерн „Хемофарм" Вршац, и „Југоремедија" Зрењанин. Производња средстава за прање и козметику има веома дугу традицију; већи произвођачи у претходним годинама су: „Албус" Нови Сад, „Луксол" Зрењанин, „Хемик" Кикинда. Производња пластичних маса представља најпропулзивнији сектор прерађивачке хемије, а најзначајнији произвођачи су: „Уча" Вршац, „Пластика" Житиште, „Банатпласт" Пландиште. У производњи премазних средстава, боја и лакова највећи произвођач је „Хемпро" Шид. Прерада каучука, као део хемијског комплекса, развијала се у правцу производње тракторске пнеуматике и производње гумено-техничке робе. Најзначајнији капацитети у овој области су: „Рума-гума" Рума, „Гума пластика" Инђија, „Гуминс" Нови Сад. Најзначајније загађујуће материје које произилазе из хемијске индустрије: As, Sb, Pb, Cd, Cr, Cu, Hg, Se, Zn, Be, Ti, V, Ni, хлороформ дихлоретан, перхлоретилен, тетрахлоретилен, антрацен, бензин, базе, бензен, хлорбензен/фенол, хлороформ, цијанид, дихлорметан, динитрофенол, толуен, етил-бензен, флуорантен, флуорид, флоурсиликат, динитрофенол, тиоцинанат, крезол, мезитилен, нафталин, нитробензен, PAH, PCB, фенол, пентахлорфенол, фталат, киселине, амонијак, катранска уља, терахлоретан/етен, угљен-терахлорид, толуен, трихлоретан/етан, ксилол, амонијум-нитрат.

Производња и прерада неметала учествује у укупној индустријској производњи са 2,09%, а најзначајнији капацитети били су Индустрија стакла Панчево и „Термика" Зрењанин. Најзначајније загађујуће материје које потичу из сектора производње и прераде неметала: As, Sb, Cr, Pb, Cu, Hg, Se, Ti, Zn, Ni, бензен, цијанид, флуорид, и друге.

Металски комплекс обухвата осам грана из области индустрије прераде метала, а у укупној индустријској производњи учествује са 12,41%. Најзначајнији представници ове индустрије у области алатних машина јесу: „ЛЖТ" Кикинда, „Потисје" Ада, „Мајевица" Бачка Паланка, „Победа" Нови Сад, „Минел" Зрењанин и „Металпрогрес" Зрењанин. У области електричних машина и каблова, најзначајнији представници су „Север" Суботица, „Новкабел" Нови Сад и „Елкон" Беочин. На сектору пољопривредне механизације (линије за шећерну репу), најзначајнији представници су „Инекс Лифам" Стара Пазова и „Мајевица" Бачка Паланка. У производњи опреме за наводњавање, најзначајнији произвођачи су „Север" Суботица, „Фадип" Бечеј, „Румапласт" Рума. У производњи опреме за припрему земљишта (сејачице и за заштиту биља), значајни произвођачи су „Мајевица" Бачка Паланка, „Пољоброј" Оџаци, „ФОП" Нови Бечеј. АП Војводина има седам бродоградилишта. У ремонту и производњи шинских возила најзначајнији произвођачи су „Братство" Суботица и „Шинвоз" Зрењанин. Развијена је и индустрија грађевинске браварије и арматуре, где се по величини истичу „Бане Секулић" Сомбор и „Истра" Кула, док су то у преради жице „Милан Видак" Футог и „Арма" Бач. Најзначајније загађујуће материје које произлазе из сектора производње и прераде метала: As, Sb, Pb, Cd, Cr, Cu, Ni, Hg, Se, Be, Zn, V, бензин, бензен, цијанид, хлороформ, дихлорметан, флуорид, фенол, киселине, базе, угљен-тетрахлорид, тетрахлоретен, трихлоретан/етан, и тако даље.

Текстилни и кожарско-прерађивачки комплекс обухвата четири гране и учествује у укупној индустријској производњи са 8%. Развијена је индустрија предива, тканина и подних облога. Највећи произвођачи су: „Синтелон" Бачка Паланка, „Пролетер" Зрењанин и Индустрија штофа Кула. Такође, развијена је производња готових текстилних производа и галантерије, а ту су најзначајнија предузећа „Новитет" Нови Сад, „Железничар „Суботица, „Плантекс" Пландиште и „Слога" Зрењанин. Међу произвођачима коже и крзна, по значају се истичу: фабрика коже „Рума", „Етерна" Кула, „Тоза" Зрењанин, Индустрија крзна Инђија и друге. Индустрија обуће и галантерије веома је развијена, а по величини производње међу првима су: „Фрушка Гора" Рума, „Борели" Сомбор, „Меркур" Бачка Паланка, „Солид" Суботица и „Укус" Ковачица. Најзначајније загађујуће материје које произлазе из сектора производње текстила: As, Sb, Cr, Pb, Cu, Hg, Zn, бензен, цијанид, епихлорхидрин, флуорид, PCB, катранско уље, трихлоретан/етан,пентахлорфенол, киселине, базе, тетрахлоретен, талијумтрихлорбензол, муљ, чађ, пепео, прашина, чврсти отпад, и тако даље.

Грађевинарство и индустрија грађевинског материјала веома су развијени у АП Војводини. Најзначајнији произвођачи у индустрији грађевинског материјала јесу: „Беочинска фабрика цемента" Беочин, „Тоза Марковић" Кикинда, „Полет" Нови Бечеј и „Потисје" Кањижа. У грађевинарству, носиоци ове активности су: „Неимар" Нови Сад, „Интеграл" Суботица и „Будућност" Нови Сад. Најзначајније загађујуће материје које произилазе из индустрије грађевинског материјала: As, Sb, Cr, Pb, Cu, Hg, Zn, бензен, цијанид, епихлорхидрин, флуорид, PCB, катранско уље, трихлоретан/етан,пентахлорфенол, киселине, базе, тетрахлоретен, талијумтрихлорбензол, и тако даље.

Производња папира у укупној индустријској производњи учествује са око 2%, а најзначајнији капацитет је „Лепенка" из Новог Кнежевца. Најзначајније загађујуће материје које произлазе из сектора производње папира: As, Sb, Cr, Pb, Cu, Hg, Zn, бензен, цијанид, епихлорхидрин, флуорид, PCB, катранско уље, трихлоретан/етан, пентахлорфенол, киселине, базе, тетрахлоретен, талијумтрихлорбензол, и тако даље.

Шумске површине у АП Војводини покривају укупну површину од око 142.000 хектара. Формирано је посебно јавно предузеће за управљање шумама под називом „Војводинашуме". У оквиру овог

јавног предузећа успостављена су четири шумска газдинства: Шумско газдинство „Сремска Митровица" Сремска Митровица, Шумско газдинство „Банат" Панчево, Шумско газдинство „Нови Сад" Нови Сад и Шумско газдинство „Сомбор" Сомбор. Индустрија прераде дрвета, целулозе и папира обухвата три гране и учествује у индустријској производњи са 5%. Најзначајнији произвођачи прераде дрвета су произвођачи намештаја: „Жарко Зрењанин" Зрењанин, „Будућност" Суботица, „8. октобар" Бечеј, „Уметност" Бачка Топола, „Срем" Инђија и „1. Новембар" Сремска Митровица. Веома дугу традицију у производњи имају и произвођачи грађевинске столарије и паркета и лесонит и шперплоча. У производњи и преради папира највећи произвођач је Фабрика лепенке и амбалаже „Лепенка" Нови Кнежевац. Најзначајније загађујуће материје које потичу из индустрије прераде дрвета, целулозе и папира: As, Cr, Sb, Cu, Hg, Ni, Zn, Pb, бензин, DDT, епихлорхидрин, дихлорметан, динитрофенол, флуорантен, флуорсиликат, крезол, нафталин, PCB, PCN, пентахлорфенол, тетрахлоретен, талијумтрихлорбензол, фенол, киселине, базе, ТЦДД, катранско уље, угљен-тетрахлорид, толуол, трихлоретан, ксилен, и тако даље.

6.1.2. Индустријски сектори у АП Војводини који имају највећи утицај на животну средину

Узроци загађења у индустријским секторима јесу застареле технологије, непречишћавање продуката сагоревања из димњака или слаба ефикасност филтера, лош квалитет сировина и ниска енергетска ефикасност, као и неадекватно функционисање и одржавање. Главни извори загађења воде јесу непречишћене индустријске и комуналне отпадне воде, пољопривредни одводи, процедне воде с депонија као и загађење у вези с речним саобраћајем.

Опасност по животну средину представљају и одлагалишта рафинеријског муља. Главни извори загађења околине које изазива металургија јесу емисије честица и гасовитих загађујућих материја, неправилно поступање и одлагање чврстог отпада и испуштање отпадних вода без обраде. Отпадне и загађујуће материје могу бити и канцерогене.

Главни загађивачи ваздуха су NOX, SO2 и прашина. Следе CO, CO2, испарљива органска једињења, деривати хлора и флуора и присутни метали. Највећи део емисија прераде неметала потиче из пећи за топљење примарних сировина. У производњи минералне вуне као опасне материје јављају се и феноли, амонијак и формалдехид. У производњи стакла и производа од стакла постоји велики потенцијал рециклаже. Посебно енергетски захтевне су производња цемента и креча. Највише енергије троши се у процесу топљења примарних сировина. Производња неметала загађује земљиште отпадом. У технолошким процесима прераде не стварају се велике количине отпадних вода. Присуство буке такође је веома изражено. Технолошки процеси и постројења често су застарели. Складиштење индустријског и опасног отпада озбиљан је проблем. Недовољно је и неадекватно праћење емисија загађења. Нема адекватних технологија и постројења за смањење загађења.

Слабе тачке сектора за производњу хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана недовољна су енергетска и сировинска ефикасност, висок ниво стварања индустријског отпада по јединици производа, примена застарелих технологија, дотрајалост постројења и непостојање адекватних технологија и постројења за смањење загађења. Предузећа базне хемије обухватају производњу: хемикалија, хемикалија за пољопривреду, хемијских влакана и пластичних маса, вештачких и синтетичких влакана. Предузећа која се баве прерадом хемијских производа обухватају производњу: лекова и фармацеутских сировина, средстава за прање и козметичких препарата, боја и лакова, амбалаже од пластичних маса, као и прераду пластичних маса и другог. Хемијска индустрија је у изузетно лошем стању. Проблем представља загађење земљишта и воде неприкладним складиштењем хемикалија које нису употребљене, те загађење ваздуха, воде и земљишта неконтролисаном и неадекватном употребом опасних хемикалија. Предузећа хемијске индустрије врло су осетљива из аспеката безбедности процеса и појаве удеса, чије су потенцијалне последице велике. Мониторинг емисија загађења животне средине или не постоји или је неадекватан. Посматрани сектор испушта велике количине отпадних вода с високим концентрацијама токсичних материја, амонијака, разних киселина, емулгованих масти и уља, детерџената, честица и другог. Нема шире примене савремених система за прање опреме и инсталација. Коришћење енергије је неефикасно, а индустријска енергетска постројења су дотрајала. Погони често не раздвајају отпадне воде од атмосферских вода, што потенцијално угрожава подземне воде и водотокове.

Прехрамбена индустрија озбиљан је загађивач животне средине, нарочито због испуштања непречишћених отпадних вода богатих органским материјама у реципијенте, што може озбиљно угрозити акватичну флору и фауну. Са отпадним водама, из погона се избацују многи пратећи производи и разноврсне хемијске материје које се користе у производном поступку. Само већи погони имају уграђене системе за предтретман отпадних вода, а постројења за коначно пречишћавање је мало. Изграђена постројења за пречишћавање отпадних вода углавном не функционишу ефикасно, а многа од њих су ван погона и руинирана. Поступање са споредним производима у прехрамбреној индустрији крајње је незадовољавајуће. Многи драгоцени споредни производи, нпр. крв из кланица, сурутка из производње млека, органски талози и вишак квасца из погона пивара, винарија и дестилерија, избацују се са отпадним водама, чинећи највећи део њиховог загађења. Поступање са органским отпадом такође је незадовољавајуће, јер се он одлаже на депоније – сметлишта, а његовим разлагањем настају гасови стаклене баште. Највише отпада ове врсте продукују погони за примарну прераду биљних сировина.

У сточарској производњи долази до загађења земљишта и еутрофикације, повезаних углавном с неконтролисаним испуштањем непречишћених отпадних вода са сточних фарми богатим нутријентима.

У индустријској преради млека настају отпадне воде које садрже сурутку и адитиве, као и хемикалије које се користе за прање. Због тога, отпадне воде су основни загађивачи животне средине које проузрокују млекаре.

У производњи машина и уређаја постоји много предузећа – углавном малих и средњих предузећа (око 700). Производњу карактерише застарелост производне и енергетске технологије и дотрајалост постројења.

6.1.3. Коришћење природних материјала и минералних сировина

Индустрија грађевинског материјала искључиви је произвођач репродукционог материјала за српско грађевинарство. У цени грађења грађевински материјал учествује од 35 до 40%.

Главни производи у индустрији грађевинског материјала АП Војводине јесу: цемент и остала минерална везива; креч и гипс; опекарски производи (цигла, цреп); бетонски префабрикати; топлотни и хидроизолациони материјал; лаке грађевинске плоче и камен, песак и шљунак.

6.2. Енергетика и рударство

6.2.1. Постојеће стање

Енергетика и рударство су сектори чији је утицај на животну средину (и природно окружење) значајан. Производња било ког облика енергије и активности које јој претходе, односно које је прате; почев од истраживања преко експлоатације/прераде минералних сировина, транспорта и коришћења, врше одређен притисак на животну средину.

С друге стране, производња енергија и истраживање и производња минералних сировина, предуслов су за опстанак и развој друштва у целини, јер се на тај начин обезбеђује несметано одвијање привредних активности и осигурава одређен животни стандард. Вечити антагонизам између привредног и економског развоја и заштите животне средине најизраженији је у енергетском и рударском сектору.

Помирити два битна цивилизацијска захтева, стално растућу потребу за енергијом/енергентима – минералним сировинама и ефикасну и ефективну заштиту животне средине, основни/најважнији је задатак, а могуће га је остварити уравнотеженим избором енергетских извора и оптималним начином експлоатације минералних сировина

Константан раст потрошње енергије/енергената у АП Војводини, огледа се првенствено у расту емисије гасова са ефектом стаклене баште и других загађујућих материја. На овај начин повећава се негативан утицај енергетског и рударског сектора на природно окружење и животну средину, посебно кад се има у виду да у структури потрошње енергије у АП Војводини доминира употреба фосилних горива (нафта, земни гас и угаљ), чије учешће у укупној потрошњи износи око 80%.

Коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ) и поред расположивих ресурса, природних предиспозиција АП Војводине и напора које улажу надлежни органи ове покрајине, није се значајније променило.

Концепт чистије производње и најбољих доступних техника (БАТ) примењује се, односно припрема се за примену током реконструкција постојећих постројења, као и увођењем аутоматизације у управљању просецима.

Укупна потрошња примарне енергије представља потребну количину енергије да се задовољи потрошња у земљи. Израчунава се као збир бруто потрошње свих енергената (угаљ, нафта, гас, хидропотенцијал, обновљиви извори енергије: биодизел, геотермална енергија, сопарна енергија, огревно дрво), а износила је у АП Војводини 4,0147 Mten-a (2013. године).

Према заступљености појединих врста горива, у укупној потрошњи доминира нафта и нафтни деривати са учешћем од 40 до 47%, а затим следи природни гас са учешћем од 26 до 34%, уз напомену да учешће овог енергента константно опада, нарочито у сегменту – становништво. Учешће електричне енергије у укупној потрошњи у посматраном периоду релативно је уједначен и креће се око 20%. Учешће електричне енергије у укупној потрошњи релативно је уједначено и креће се око 20%. Енергетским интензитетом назива се остварена укупна потрошња енергије по јединици бруто домаћег производа (БДП), који је индикатор целокупних економских активности. До 2005. године овај индикатор праћен је и на нивоу покрајина (па чак и нижих територијалних организационих јединица), а од тада се води само на нивоу Републике. Из неведеног разлога немогуће је са сигурношћу одредити кретање енергетског интензитета на територији АП Војводине, али се може тврдити да је у посматраном периоду и у АП Војводини смањен енергетски интензитет.

Према подацима Агенције за заштиту животне средине (Извештај о стању животне средине у Републици Србији), за разлику од држава Европске уније, где је смањење енергетског интензитета углавном последица повећане енергетске ефикасности, на смањење енергетског интензитета у Србији највише су утицале структурне промене у привреди.

У АП Војводини за потребе производње примарне енергије експлоатишу се фосилна горива; нафта, природни гас и угаљ, а у малим количинама користе се и обновљиви извори енергије, пре свега огревно дрво, геотермална енергија, чврста биомаса, биодизел и биоложуља, који се једино евидентирају у енергетском билансу АП Војводине и то тек од 2007. године. Коришћење чврсте отпадне биомасе из агроиндустријског и индустријског комплекса је у зачетку (производи се само топлотна енергија), а остали обновљиви извори енергије као што су хидропотенцијали, комунални отпад, енергија ветра и сунца недовољно се користе у односу на потенцијал.

У периоду после Другог светског рата, на подручју АП Војводине реализована су значајна геолошка и геофизичка истраживања нафте и природног гаса. Избушено је преко 2.000 бушотина, укупне дужине од око 3.350.000 m и урађено је преко 38.200 km сеизмичких профила и при томе је откривено 110 нафтних поља, нафтно-гасних и гасних поља с преко 300 појединачних лежишта. Површина свих нафтних, нафтно-гасних и гасних поља износи око 650 km2, што чини око 3,02% од укупне површине АП Војводине.

Од краја деведесетих година 20. века, до 2011. године, није откривено ниједно ново поље угљоводоника у АП Војводини. Од фебруара 2011. године до краја 2014. године откривена су два мала гасна лежишта и три мала нафтна лежишта, а пуштена су у производњу та два нова гасна лежишта и једно ново нафтно лежиште.

Повећање производње нафте и гаса, у периоду 2010–2014. године, проузроковало је неколико ерупција (неконтролисано истицање гаса) на лежиштима у производњи у околини Кикинде.

Прерада сирове нафте из домаће производње и увоза, као и прерада компоненти, које обезбеђују НИС и „трећа лица" за потребе целе Србије, обавља се на територији АП Војводине у рафинерији у Панчеву која је у власништву НИС-а. Завршена је модернизација рафинерије Панчево, чиме је повећана ефикасност прераде сирове нафте, а такође је повећана и ефективност заштите животне средине.

Транспорт сирове нафте за потребе целе Србије, ради прераде у војвођанским рафинеријама обавља ЈП „Транснафта", нафтоводима који се налазе на територији АП Војводине. Укупна дужина нафтовода у власништву ЈП Транснафта на територији АП Војводине износи 154,4 km (Сотин – Панчево). Саставне делове инфраструктуре нафтовода представљају терминал у Новом Саду, лоциран уз саму рафинерију, са складишним капацитетом од 4x10.000 m3 и пумпном станицом, као и мерна станица уз рафинерију нафте у Панчеву. Поред овог нафтовода у власништву компаније НИС, налази се нафтовод од нафтног поља Велебит до Рафинерије у Новом Саду.

Увоз и транспорт гаса на територији Србије обавља ЈП Србијагас, а дистрибуцију гаса на територији АП Војводине, осим ЈП Србијагас, обављају још и 23 локална дистрибутера. Транспортни гасовод (висок притисак), капацитетет око 6.100.000.000 m3/годишње, на територији целе Србије дугачак је 2.202 km, а дистрибутивни гасовод средњег притиска на територији АП Војводине 1217 km и на њега су прикључена 862 индустријска корисника. Дужина дистрибутивних гасовода ниског притиска на територији АП Војводине је 9580 km и на њега је прикључено преко двеста хиљада корисника.

Подземно складиште гаса у Банатском двору једини је објекат такве врсте у АП Војводини (и Србији) и кад буде комплетно завршено у њега ће се моћи утиснути и по потреби исцрпети осамсто милиона Nm3 природног гаса. За сада је завршена само прва фаза која омогућава утискивање око триста милиона m3 и повлачење око пет милиона m3 природног гаса дневно.

У Елемиру налази се фабрика за производњу течно-нафтног гаса (ТНГ) с дневном производњом од око педесет тона ТНГ, што чини око 3–3,5% од укупних потреба Републике Србије за овим енергентом (остатак се обезбеђује из производње у Панчеву, око 30–33%, односно из увоза око 63,5 до 67%).

Минералне сировине, опекарска глина и лапорац, производе се у смањеном капацитету због смањене употребе у грађевинском сектору.

АП Војводина нема формално успостављен информациони систем у вези са: катастром истражних и експлоатационих поља, катастром поља рударског отпада, катастром напуштених рудника и рударских објеката, катастром активних и санираних рударских објеката и књигом исправа, као део информационог система за геологију и рударство. Надлежан орган издаје одобрења за геолошка истраживања и одобрења за експлоатацију минералних сировина и извођење рударских радова и обавља инспекцијски надзор у области геолошких истраживања и експлоатације на територији АП Војводине. Надлежан орган путем одговарајуће

комисије утврђује и оверава разврстане резерве минералних сировина и подземних вода за територију АП Војводине и израђује за сваку годину Биланс ресурса и резерви минералних сировина АП Војводине. Израђена је и База података „Катастар напуштених копова на територији ап војводине". За све познате напуштене копове на територији АП Војводине евидентирано је тренутно стање, као полазна основа за вођење евиденције о напуштеним коповима/рудницима, планирању средстава за спровођење санације и рекултивације и вођењу евиденције о санираним и рекултивисаним рудницима, а све у складу са Законом о рударству и геолошким истраживањима и дефинисаним приоритетима. Катастром напуштених копова на територији АП Војводине обухваћени су сви напуштени копови и активни копови, делови старих копова, делимично рекултивисани копови, глиништа, позајмишта и слично. Поред правих рударских копова, пописане су и све остале површине с којих се у прошлости нелегално експлоатисале неке минералне сировине (углавном глина и песак). Стога, под термином напуштених копова треба имати у виду да, поред правих копова у рударском смислу, у овом катастру збројани су разни стари копови/деградиране површине које су настале неконтролисаним и непланским копањем сировина, глиништа, позајмишта и слично.

На територији АП Војводине електрична енергија производи се у јавним топланама, у термоелектранама – топланама (ТЕ, ТО) у Зрењанину, Сремској Митровици и Новом Саду (когенерација) и у индустријским енерганама; МСК – Кикинда, Сојапротеин – Бечеј, и готово у свим шећеранама, као и у „Linde Gas" – Бечеј. Укупна инсталисана снага генератора Панонских ТЕ–ТО је 425 MW, док трајно расположива снага на прагу електрана износи 363 MW. Уобичајена годишња производња ових електрана раније се кретала између 650 и 780 GWh, што је знатно ниже од могуће производње, али тако је обезбеђивано и 8–10% укупних потреба АП Војводине за електричном енергијом, да би та производња последњих година задовољавала само око 3% војвођанских потреба за електричном енергијом – због нерентабилног рада ТЕ–ТО услед високе цене природног гаса и мазута.

АП Војводина има потенцијал да годишње из обновљивих извора енергије (ОИЕ) произведе 1,293 Mten-a, али је према подацима из Енергетског биланса АП Војводине – План за 2011. годину, у 2009. години произведено свега 0,019 Mten-a, што чини 2% од укупно произведене примарне енергије (0,961 Mten-a) у овој покрајини. Међутим, када би се користили сви расположиви потенцијали из обновљивих извора енергије, а у случају да производња из необновљивих извора енерегије (НОИЕ) остане на истом нивоу, АП Војводина би могла да удвостручи производњу примарне енергије уз минимално повећање емисије загађујућих материја.

Билансирање енергије из обновљивих извора енергије, како је већ истакнуто, у АП Војводини једино се врши у делу производње биогорива – биодизела.

Коришћење осталог потенцијала обновљивих извора енергије за сада се не евидентира у АП Војводини на организован и систематичан начин. Остали потенцијали из обновљивих извора енергије (ветар, сунце и хидропотенцијали) за сада се не користе у АП Војводини.

6.3. Пољопривреда

6.3.1. Постојеће стање

АП Војводина, захваљујући изузетним природним богатствима, пре свега квалитетним типовима земљишта високих производних вредности, богатствима вода и уређеном водном режиму са умереном континенталном климом, представља најзначајнији пољопривредни рејон Републике Србије, идеалан за интензивну пољопривредну производњу и остваривање високих и стабилних приноса.

АП Војводина располаже са 2.153.372 ha укупне површине земљишта, од чега је 1.650.000 ha обрадиво пољопривредно земљиште, што представља 76,62% укупне површине ове покрајине.

Пољопривредне површине по категорији коришћења земљишта деле се на: оранице и баште, воћњаке, виногради и ливаде, док се по власништву деле на приватно, друштвено и државно земљиште. Од укупног земљишта у АП Војводини обрађује се око 1.650.000 ha од чега су оранице 1.580.000 ha, воћнаци 17.800 ha, виногради 10.900 ha и ливаде 38.500 ha. Рибњаци заузимају око 10.000 ha. Непродуктивног земљишта има око 200.000 ha. На највећем делу пољопривредних површина узгајају се културе као што су: пшеница, кукуруз, сунцокрет, соја, шећерна репа, поврће, крмно биље и ароматично и лековито биље.

Пољопривреда, као посебна еколошка целина, узајамно је повезана одређеним производним чиниоцима: земљиштем, климатским чиниоцима, гајеним биљкама, домаћим животињама као и самим човеком. Повећање површине пољопривредног земљишта, интензивирање начина производње, као и повећана употреба минералних хранива и средстава за заштиту биља негативно утичу на животну средину. Интензивна пољопривредна производња подразумева често неконтролисану употребу минералних хранива, хемијских мелиораната, микроелемената, инхибитора нитрификације и пестицида.

Минерална хранива су највећи узрочници загађења земљишта. Последица нерационалне примене минералних хранива, без претходне контроле плодности земљишта јесте њихово присуство у агроекосистемима у много већој количини него што је потребно. На тај начин наноси се не само директна економска штета, већ се снижава продуктивност земљишта, квалитет приноса биљака и повећава еутрофизација водених басена. Таквим односом могу се проузроковати озбиљне еколошке последице у виду смањења производне способности земљишта, али и губитка агробиодиверзитета.

Систем контроле плодности земљишта и употребе минералних хранива из научног аспекта заснован је 1980. године, а законски је заживео 1985. године. Систем обухвата контролу свих фактора који одређују плодност земљишта и дејство ђубрива, односно путем исхране утичу на раст, развиће и приносе биљака. Овај систем обухвата мере којима се наведени фактори усмеравају ради остварења високе и стабилне производње уз примену економичности и заштиту свих елемената животне средине. Током протеклих 15 година, услед економске кризе и ратних разарања, поменути систем није довољно спровођен у пољопривредној пракси. Од 2002. године до данас спроводи се акција бесплатне хемијске анализе узорака пољопривредног земљишта на територији АП Војводине. Узорковањем и анализом земљишта на параметре контроле плодности земљишта, пољопривредни произвођачи добијају информацију о правилном ђубрењу у погледу врсте и количине ђубрива, као и време њихове примене. Ова мера доводи до знатне рационализације употребе ђубрива у поређењу са ђубрењем без претходних анализа земљишта, које је у АП Војводини још увек умногоме заступљено.

Савремена пољопривредна производња незамислива је без употребе пестицида. Производња ових средстава представља важан сегмент производње у сектору хемијске индустрије у Србији, а поготово у АП Војводини и веома је значајна за даљи развој пољопривредне производње код нас. Ефикасност заштите биљака не зависи само од одабраног препарата, већ и од примењене дозе, времена и начина примене. Потрошња средстава за заштиту биља изражава се у тонама потрошње активне материје укупно по хектару годишње.

Суше, као екстремне хидролошке појаве у АП Војводини све су учесталије, а зависно од интензитета и трајања могу знатно смањити приносе пољопривредних култура. Посебно јаке суше биле су 2000. и 2003. године, што се изузетно негативно одразило на принос. Обрачун водног биланса земљишта указује на то да је количина воде која се губи евапотранспирацијом у току вегетационог периода, већа од укупне количине падавина на подручју АП Војводине.

Наводњавање је најсложенији део хидротехничких мелиорација, при чему треба имати на уму основне дефиниције и начела концепта одрживости. Одрживо наводњавање подразумева при-

мену тачно одређене количине воде доброг квалитета, у право време, потребне за оптималан раст биљних култура, уз минимизирање превлаживања, испирања и отицања. Примена наводњавања омогућава и промену структуре сетве, увођење профитабилних семенских и повртарских култура што резултује већом економском добити.

Доминантно изворište воде за наводњавање јесу површинске воде. Ипак, значајну улогу имају „вештачке површинске воде" то јест водне акумулације којима се отклања временска дисхармоничност расположивих количина и захтева за водом у појединим регионима (као на пример у Северној Бачкој). По површинама под системима за наводњавањем, наша земља налази се на последњем месту у Европи. Укупне површине под системима у АП Војводини износе око 80.000 ha. Осим што је овај податак незадовољавајућ по обиму, нема места задовољству ни у погледу њихове техничке опремљености нити по степену њиховог коришћења. Посебан значај, када су у питању изворишта воде за наводњавање у АП Војводини, има вишенаменски Хидросистем Дунав–Тиса–Дунав. Основна каналска мрежа (ОКМ) овог хидросистема омогућава захватање воде за наводњавање 510.000 ha пољопривредног земљишта (210.000 ha у Бачкој и 300.000 ha у Банату) што је знатно веће од до сада изграђених система за наводњавање. Површине пољопривредног земљишта које нису обухваћене наводњавањем из ових изворишта, захваћене су регионалним системима за водоснабдевање, као што су „Северна Бачка" са седам подсистема за наводњавање 132.000 ha и „Срем" са четири подсистема за 225.000 ha пољопривредних површина.

АП Војводина у погледу климе спада у семиаридна подручја. То значи да се током ванвегетационе сезоне често појављују вишкови површинских вода, мада се они могу у краћем или дужем временском интервалу јавити и током вегетационог периода, а посебно на нижим теренима. Такве воде умногоме ограничавају могућност искоришћавања земљишта у пољопривредној производњи, или га чине и сасвим привредно неупотребљивим. Одводњавање сувишних унутрашњих вода, на простору АП Војводине, има дугу традицију и једна је од основних делатности која је усмерена у правцу уређења водно-ваздушног режима земљишта. Ова хидротехничка мера нарочито је значајна на пољопривредним производним површинама у равничарском делу АП Војводине, где је отицање воде и по површини терена и кроз само земљиште веома споро или практично и не постоји. Као реципијенти за ове сувишне воде могу се јавити детаљна каналска мрежа за одводњавање или природни водотоци. Такође, као својеврсни реципијенти јављају се и плитке микродепресије и мезодепресије у оквиру производних пољопривредних површина у којима услед тога долази до стварања водолежи. У њих, заједно с водом, сливају се и ерозионим процесима покренуте честице глине и праха и бивају исталожене на најнижим котама ових земљишта, што проузрокује повећавање површине захваћене водолежом као и дужине њеног трајања.

С почетком изградње Великог бачког канала, негде крајем 18. века па до данас, у АП Војводини изграђено је око триста система за одводњавање са око 20.100 km детаљне каналске мреже, 45.146 ha хоризонталне цевне дренаже, 169 црпних станица са инсталисаним капацитетом од 437 m3/s, а површине које се одводњавају су 1.776.509 ha (од чега је 1.423.076 ha у Бачкој и Банату и 353.433 ha у Срему).

Сточарство је релативно мало заступљено у АП Војводини, са свега 24 условна грла на 100 ha пољопривредне површине. Сматра се да би максимум требало да буде у просеку око два условна грла по хектару. Максимум се поставља због заштите околине и рационалног искоришћења стајњака. У структури сточног фонда АП Војводине доминантно место заузима свињарство са 49%, затим следе говедарство са 38%, живинарство 7% и овчарство са 3%. АП Војводина учествује са 15% у основном стаду говеда, 17% у репродуктивним капацитетима свињарства и 11% у основном стаду оваца у Србији. Сточарство у Србији, и поред изразито повољних природних услова, налази се у великој кризи. У последњој деценији број стоке опадао је по годишњој стопи од два до три одсто, а опала је и производња меса са 600.000 тона (деведесетих година) на 450.000 тона (данас). Смањена је и потрошња меса по једном становнику са 65 на 43 килограма. Посебно је неповољна ситуација у говедарству, овчарству и свињарству. Узроци се налазе у нарушеним паритетима цена, губитку тржишта, немогућности извоза, смањеној куповној моћи становништва, недовољним средствима у аграрном буџету и сличном.

Концепција коришћења и заштите пољопривредног земљишта заснива се на интегралном управљању природним ресурсима, на начин којим се обезбеђује опште побољшање стања животне средине, рехабилитација тла, воде, ваздуха и природних предела и очување флоре и фауне и њихових станишта, међусобним усклађивањем активности предузиманих у следећим областима:

- унапређивање економских и социјалних услова живљења на селу: подршка развоју непољопривредних делатности, оснивању и развоју микропредузећа и развоју сеоског туризма ради повећања запослености становништва и промоције предузетништва; подршка обезбеђењу базичних услуга за руралну привреду и становништво, обнови и развоју сеоске архитектуре и очувању културно-историјског наслеђа и природних и пејзажних вредности руралних подручја;
- на подручјима интензивне ратарске и повртарске производње, приоритет има предузимање мера за спречавање еколошких и здравствених ризика у вези са интензивном, монокултурном и високомеханизованом производњом, уз истовремено унапређивање система за наводњавање и одводњавање; развијање биолошких система производње, рециклирање инпута, редуковање потрошње минералних ђубрива и пестицида; подизање просечних приноса; спречавање ацидификације земљишта; рационално коришћење енергије и развијање обновљивих енергетских извора;
- традиционални виноградарски рејони и бројна виногорја захтевају свестрану, конзистентну и синхронизовану подршку просторне, аграрне и инвестиционе политике, ради очувања њихових предеоних, туристичких и економских вредности, унапређивањем агротехничких услова узгајања винове лозе, технологије производње вина и маркетинга.

Удео укупног пољопривредног становништва у укупном становништву АП Војводине је испод 11%. Пољопривредно становништво АП Војводине чини око 26% пољопривредног, односно 24% активног пољопривредног становништва Србије. На једног становника долази 0,88 ha пољопривредне, или 0,78 ha ораничне површине. Имајући у виду да просечна величина поседа сељачког газдинства у Војводини износи 3,59 ha коришћеног обрадивог земљишта и да сваки посед у просеку има три одвојене парцеле, може се закључити да АП Војводина има неповољну поседовну структуру.

Највећи проблем из аспекта заштите животне средине представљају лагуне и лагунски системи из кланичне индустрије и са фарми, због емисије штетних гасова са ефектом стаклене баште, посебно метана и загађења нутријентима, нарочито азотом и фосфором који доспевају у водотокове.

6.3.2. Узроци проблема

Узроци проблема су следећи:

- непостојање систематске контроле примене ђубрива и средстава за заштиту биља;
- неадекватно управљање плодношћу земљишта и применом минералних и органских хранива;
- неадекватно управљање стајњаком на великим сточним фармама, што доводи до загађења животне средине;
- пракса у пољопривреди и шумарству која подстиче ерозију земљишта;
- низак ниво свести о животној средини међу пољопривредним произвођачима;
- регионализација пољопривредне производње и неравномерна употреба средстава за заштиту биља, која доводи до појаве локалних и регионалних „hot-spots" тачака;

- непостојање систематског праћења стања земљишта;
- нису идентификована подручја под ризиком за загађење земљишта и подземних вода прекомерном употребом ђубрива и средстава за заштиту биља;
- нису идентификована подручја под ризиком од ерозије, смањења органске материје, заслањивања, клизишта и набијања земљишта;
- некоришћење биогаса и биомасе.

6.4. Шумарство

6.4.3. Постојеће стање

Структура шумског покривача приказује се на основу збирних података добијених из прегледних анализа планских докумената у шумарству.

Јавно предузеће ЈП „Војводинашуме" газдује са укупно 131.154 ha шума и земљишта, од чега на шуме и шумске културе отпада 99.552 ha, те 31.602 ha необраслог земљишта. Од површине шума и шумских култура, шуме се налазе на 61.322 ha и шумске културе – вештачки подигнуте и вештачки обновљене шуме на 38.231 ha. Од укупне површине необраслог земљишта, шумска земљишта налазе се на површини од 6.420 ha, неплодна земљишта (баре, трстици и друго) 12.590 ha, земљишта за остале сврхе (сабраћајнице, остали објекти инфраструктуре и друго) 3.892 ha и земљишта у категорији заузећа и у поседу других власника – 549 ha. Из наведених података види се да су шуме и шумске културе (укључујући и вештачки обновљене шуме) подједнако заступљене у шумском фонду предузећа, с напоменом да је један значајан део шума храста лужњака у Посавини у основи антропогеног порекла, а оне се и данас обнављају комбинованом методом – методом природног и вештачког обнављања. Непошумљена шумска земљишта представљају значајан потенцијал за подизање нових шума, уз очување функционалне целине с другим природним стаништима. У шумама којима газдује ЈП „Војводинашуме" најзаступљеније су следеће врсте шумског дрвећа: меки лишћари (тополе и врбе), храст лужњак, амерички јасен, пољски јасен, багрем, цер, остали лишћари (граб, липе, храстови, копривић и други) и четинари (претежно црни и бели бор). Квалитетне очуване шуме присутне су на 67.936 ha, а разређене и деградиране шуме са 28.295 ha. У разређеним и деградираним шумама и шумским културама и вештачки обновљеним шумама, коришћење производног потенцијала шумских станишта несумњиво је на нивоу нижем од 30%. Површина разређених и деградираних шума од 28.295 ha представља значајан потенциал за унапређивање стања шума. И поред горенаведеног релативно доброг стања шума, може се са сигурношћу тврдити да се производни потенцијали у шумама Јавног предузећа „Војводинашуме" користе на нивоу испод 70% могућег, што указује на значајне могућности унапређивања постојећег стања. Укупна залиха дрвне запремине у шумама НП „Фрушка гора" износи 5.507.205 m³ или просечно 244 m³/ha, а годишњи запремински прираст – 140.170 m³ или просечно – 6,22 m³/ha. Наведени подаци упућују на натпросечну залиху дрвне запремине, која је резултат високог производног потенцијала шумских станишта и неблаговременог обнављања ових шума.

У шумама Националног парка „Фрушка гора" заступљено је преко педесет врста шумског дрвећа, од којих су у погледу заступљености у укупној залихи дубеће дрвне запремине најзначајније следеће: сребрнолисна липа са 2.073.829 m³ (37,6%), храст китњак 1.036.851 m³ (18,8%), цер 650.829 m³ (11,8%), буква 482.786 m³ (8,8%), граб 364.001 m³ (6,6%), багрем 116.116 m³ (2,1%) и храст лужњак 108.200 m³ (2,0%). Наведних седам врста шумског дрвећа учествују у укупној залихи дрвне запремине од 5.507.205 m³ са 4.831.955 m³ (87,7%), а све остале врсте са 675.250 m³ (12,3%). Садашње стање шума посебно оптерећује високо учешће изданачких шума и ксено-спонтане промене у саставу природних шумских заједница. Високо учешће изданачких шума у укупном шумском фонду Националног парка резултат је газдовања преко шездесет различитих власника ових шума у периоду пре Другог светског рата. Значајна измењеност састава шумских екосистема настаје под утицајем ширења састојина сребрнолисне липе на рачун природних храстових шума.

ЈВП „Воде Војводине" газдује са укупно 13.060 ha шума и необраслог шумског и осталог земљишта, од чега обрасло земљиште заузима 6.155 ha, а необрасло 6.945 ha. На обраслом земљишту природне шуме су заступљене на 3.839 ha, а шумске културе и вештачки обновљене шуме на 2.275 ha. У укупној површини необраслог земљишта, шумско земљиште заступљено је са 2.886 ha, неплодно земљиште – 1.821 ha, земљишта за остале намене – 1.665 ha и заузећа – 268 ha. Високо учешће необраслог земљишта у укупној површини земљишта којим газдује ово предузеће упућује на недовољно коришћење потенцијала шумског земљишта у производњи дрвета. Притом, мора се напоменути и то да знатан део тог земљишта представљају депресије настале копањем материјала за изградњу насипа, у којима током већег дела године лежи вода и која најчешће нису погодна за развој шумске вегетације. Постојеће стање умногоме оптерећује и неповољна структура шума, јер од укупне површине шума 6.404 ha, високе шуме налазе се на површини од 2.397 ha, шумске културе и вештачки обновљене шуме 2.419 ha и изданачке шуме 1.587 ha. У категорији високих шума, очуване се налазе на 1.279 ha, разређене 481 ha и деградиране 636 ha. Очуване шумске културе и вештачки обновљене шуме заступљене су са 1.663 ha, разређене 545 ha и деградиране 209 ha. Очуване изданачке шуме налазе се на 392 ha, разређене 499 ha и деградиране 696 ha. У укупној површини шума категорији очуваних припада 3.334 ha, разређених 1.527 ha и деградираних 1.542 ha. У шумама којима газдује ЈВП „Воде Војводине" углавном су заступљене следеће врсте дрвећа: меки лишћари (врбе и тополе), пољски јасен, амерички јасен, багрем, лужњак и друге. Укупна залиха дрвне запремине наведених врста, према стању шумских основа, износи 541.012 m³, а у којој поједине врсте учествују у следећим односима: меки лишћари 505.476 m³ (93,44%), амерички јасен 18.371 ha (3,40%), багрем 11.002 ha (2,04%), пољски јасен 5.195 m³ (0,97%), лужњак 194 m³ (<0,01%) и остало 772 m³(<0,01%). Према залихама дубеће дрвне запремине и економском значају, меки лишћари представљају привредно најзначајније врсте дрвећа, а затим амерички јасен, багрем и пољски јасен. Све остале врсте у шумском фонду симболично су заступљене. Просечни годишњи прираст дрвне запремине износи 37.422,17 m³ у коме поједине врсте учествују у следећим односима: меки лишћари 34.310 m³ (91,69%), амерички јасен 2.070 m³ (5,53%), багрем 929 m³ (2,48%), пољски јасен 75 m³ (0,20%), храст лужњак 5,4 m³ (<0,01%) и остало 31,60 m³ (<0,01%). Као и у случају залиха дубеће дрвне запремине, годишњи прираст убедљиво је највећи код меких лишћара, односно врба и топола. Приказани подаци упућују на закључак да се на подручју шума ЈВП „Воде Војводине" производни потенцијал шумских станишта користи испод 50% капацитета.

Укупна површина Националног парка „Фрушка гора" износила је 25.548 ha, док је новим Законом о националним парковима Србије из 2015. године она повећана на 26.672 ha. Од укупне површине земљишта под управом Националног парка, 22.486 ha обрасло је шумом, 1.835 ha је необрасло земљиште, а 38 ha представља заузеће. Површина природних шума износи 21.636 ha, а вештачки подигнутих састојина 851 ha. Реституцијом шума дошло је промене власничке структуре унутар националног парка.

Неповољан размер добних разреда карактерише неравномерна заступљеност појединих добних разреда, која се испољава у ниском учешћу Ia, Ib и II добног разреда и несразмерно високом учешћу VII и VIII добног разреда. Наведено стање добних разреда у претежно изданачким шумама овог националног парка упућује на закључак да је процес обнављања шума врло успорен, а нарочито процес превођења изданачких шума у високи састојински облик.

Укупна залиха дрвне запремине у шумама Националног парка „Фрушка гора" износи 5.507.205 m³ или просечно 244 m³/ha, а годишњи запремински прираст 140.170 m³ или просечно 6,22 m³/ha. Наведени подаци упућују на натпросечну залиху дрвне запремине, која је резултат високог производног потенцијала шумских станишта и неблаговременог обнављања ових шума. Високи приноси дрвне запремине представљају још једну потврду производног потенцијала станишта, генетског потенцијала врста шумског дрвећа и могућности даљег унапређивања производних потенцијала, која се може остварити успостављањем правилног односа добних разреда и превођењем изданачких шума у високе састојинске облике.

Садашње неповољно стање шума посебно оптерећује високо учешће изданачких шума и критичне промене природних шумских екосистема. Високо учешће изданачких шума у укупном шумском фонду поменутог националног парка резултат је газдовања преко шездесет различитих власника ових шума у периоду пре Другог светског рата. Значајна измењеност састава шумских екосистема настаје под утицајем ширења састојина сребрнолисне липе на рачун храстових шума. Према типолошкој припадности највећи део површина Фрушке горе припада храстовим шумама (китњак, лужњак, сладун, медунац, цер и други). Липе представљају важне пратеће врсте дрвећа у храстовим екосистемима и чине фактор прогресивне сукцесије у склопљеним храстовим састојинама. Међутим, липе представљају фактор регресивне сукцесије у фази обнављања храстових шума, када наступа њихова доминација у изданачком облику. У том случају изданачке липове састојине представљају завршну фазу деградације храстових шума, када храстови нестају као главни едификатори ових станишта

6.4.4. Унапређивање стања шума

Унапређивање стања шума и боље коришћење производних потенцијала шумских станишта и генетичког потенцијала врста шумског дрвећа може да се оствари подизањем нових шума, заштитних зелених појасева, превођењем изданачких шума у високе шуме, мелиорацијом деградираних шума, реконструкцијом деградираних и разређених високих шума и у мањој мери бољим коришћењем производних потенцијала постојећих квалитетних и очуваних шума.

Унапређивање стања шума посебне намене (шуме заштићених подручја), а нарочито Националног парка „Фрушка гора", мора да буде у примарној функцији очувања и заштите шумских екосистема, њихове биолошке разноврсности, стабилности и заштитно регулаторних функција шума. Унапређивање економско-производних функција у овим шумама одвија се упоредо са унапређивањем општег стања шума, у границама одрживог управљања шумским екосистемима и специфичностима заштићеног подручја. Посебно се истиче потреба свеобухватног вредновања и потребе очувања шума, препознавања свих директних или индиректних добара и услуга које нам пружа шумски покривач, а на којима се темељи стабилност привредног развоја друштва.

Неопходно је дугорочно планирати расадничку производњу са аутохтоним садним материјалом, пронаћи одговарајуће површине за садњу и обезбедити адекватно чување и негу засађаних површина. Значајан допринос на пословима подизања шумовитости и заштитних зелених појасева треба да пруже локалне самоуправе, јавна предузећа, као и удружења грађана међу којима се посебно истиче Покрет горана са својим искуством и мрежом организација и расадника.

6.5. Ловство

6.5.1. Постојеће стање

На територији АП Војводине налази се 98 ловишта површине од 2.156.956 ha којима газдује шест корисника. Највећи корисник је Ловачки савез Србије који газдује над 61 ловиштем и преко 57 ловачких удружења (1.991.605 ha). Осталих пет корисника газдују над 37 ловишта (165.351 ha), међу којима су и два јавна предузећа. Јавно предузеће „Војводинашуме" газдује над 14 ловишта (108.988 ha), док Јавно предузеће „НП Фрушка гора" газдује над једним ловиштем (22.420 ha). Војска Србије газдује над четири ловишта (13.251 ha), пољопривредно предузеће над једним ловиштем (2.537 ha) и на 17 рибњака формирана су ловишта на површини од 18.154 ha. Ловишта у Бачкој заузимају 42,40%, у Банату 41,52% и у Срему 16,08% укупне ловне површине у АП Војводини. Најраспрострањенија су ловишта мозаичног типа с доминацијом пољопривредног земљишта, као и са барским стаништима, док најмање има ловишта у шумским стаништима, чија површина у АП Војводине износи свега око 7%. Прва ловачка друштва у Војводини основана су још давне 1873. године.

Данас се ловишта у АП Војводини убрајају међу најпознатија у Србији, јер су природни потенцијали за гајење разних врста дивљачи повољни. Ловишта су карактеристична по племенитим врстама дивљачи које су изузетно интересантне за ловни туризам, а то су од крупних врста дивљачи: европски – ритски јелен, срнећа дивљач, дивља свиња (аутохтоне врсте), и јелен лопатар, муфлон и вирџинијски белорепи јелен (алохтоне врсте). Од ситне дивљачи: зец, пољска јаребица, дивље патке, дивље гуске, гугутке, као аутохтоне врсте, и од миграторних врста: грлица, голуб гривнаш, препелица, лисаста и мала лисаста гуска, као и неколико врста дивљих патака (крџа и звиждара), и од алохтоних врста фазан.

У отвореним ловиштима Војводине заступљен је зец, фазан, јаребица, а на воденим и мочварним површинама дивља патка и дивља гуска. Током летњих месеци има доста миграторних птица (нпр. грлице, препелице) а од крупне дивљачи у ловиштима су присутни срна, дивља свиња и јелен. Војводина је позната и по узгоју крупне дивљачи у ограђеним ловиштима.

Ловишта у оквиру Јавног предузећа „Војводинашуме" формирана су на површини од 108.988 ha, што износи 5,05% од укупно формираних ловишта у Војводини. Са 14 ловишта предузећа газдују четири шумска газдинства: „Нови Сад" Нови Сад, „Сомбор" Сомбор, „Банат" Панчево, „Сремска Митровица" Сремска Митровица и пети део предузећа „Војводинашуме – Ловотурс" Нови Сад – Петроварадин. „Војводинашуме" газдује над девет ограђених ловишта и пет отворених ловишта. Укупна површина ограђених ловишта износи 25.552 ha, односно 23,5% од укупне површине свих формираних ловишта овог предузећа. У отвореним ловиштима узгаја се: јелен, дивља свиња и срнећа дивљач – од крупне дивљачи, а зец, фазан, пољске јаребице, дивље гуске и дивље патке – од ситне дивљачи. Ловишта овог предузећа су равничарског типа осим ловишта „Вршачке планине" које припада брдском типу.

Ловиште ЈП „Национални парк Фрушка гора" обухвата површину од 22.420 ha од које је ловна површина 20.000 ha. Састоји се од затвореног – ограђеног дела (резерват Ворово на 1.750 ha, и репроцентар – прихватилиште, у којем су 2009. године на 109 ha донети – реинтродуковани: тридесет шест јелена из Мађарске – тридесет кошута и шест јелена) и отвореног дела ловишта. У ограђеном делу ловишта „Ворово" узгајају се јелен лопатар и муфлон, као алохтоне врсте и дивља свиња као аутохтона врста, док се у отвореном делу ловишта гаји срнећа дивљач и дивља свиња и од 2011. године: јелен, зец, фазан, пољска јаребица, дивље гуске и дивље патке и тако даље. Резерват ловишта „ЈП Национални парк Фрушка гора" има површину од 4.885 ha односно 21,70 % од укупне површине од чега је 913 ha у I степену заштите. Карактеристика ловишта је сложена и врстама бројна фауна, што је у складу са општим природним, климатским и орографским условима терена, као и флористички богата вегетација. Поред тога, већи део ловишта располаже правилно распоређеним изворишти ма воде, што додатно поспешује узгој дивљачи на овом подручју. Ловиште је брдског типа.

ВУ „Моровић" газдује ловиштима „Карађорђево" у Карађорђеву и „Непречава – Моровић" у Моровићу. Ловиште „Карађорђево" обухвата површину од 4.520 ha. Ограђени део ловишта је површине 3.330 ha и у њему се узгајају јелен, дивља свиња, јелен лопатар, муфлон и у мањем броју вирџинијски белорепи јелен. Ловиште „Непречава – Моровић" обухвата површину од 2.857 ha. Површина ограђеног дела ловишта износи 1398 ha. У ловишту се узгајају европски јелен, јелен лопатар, дивља свиња и срна.

У Војводини постоји око 22.000 ловаца који су организовани у 394 ловачка друштва и 57 ловачких удружења. У Бачкој је регистровано 26 ловачких удружења, у Банату 23, а у Срему осам ловачких удружења.

По свим показатељима, Зрењанин има најбројније ловачко удружење, док су Сремски Карловци једина општина у којој нема ловачког удружења. Ограђена ловишта служе за интензиван начин гајења аутохтоних узгојних врста (јелен и дивља свиња) и алохтоних узгојних врста (јелен лопатар и муфлон). Циљ узгоја

дивљачи јесте да се под контролисаним условима обезбеди генетски материјал за формирање фонда дивљачи, повећање трофејних вредности дивљачи и тако даље. Успех у гајењу дивљачи може изостати, уколико се не газдује плански. Планско газдовање темељи се на усаглашавању одстрела с реалним прирастом дивљачи у ловишту.

Ако се узму у обзир чињенице да је у ограђеном ловишту могуће држати већи број грла по јединици површине односно гушћу популацију, да се савремена технологија гајења дивљачи уз примену савремене селекције и неопходне здравствене заштите лакше спроводи у ограђеном ловишту, него у неограђеном, да се у ограђена ловишта могу населити одговарајуће врсте крупне дивљачи које иначе не живе у слободној природи тога подручја, онда се у потпуности може сагледати значај гајења крупне дивљачи у ограђеним ловиштима. Гајење крупне дивљачи у ограђеним деловима ловишта има и својих негативних страна. Пре свега, ограђивањем ловишта, чак и при ограђивању неколико десетина хиљада хектара, дивљачи се ограничава животни простор, а тиме и могућност већег избора и проналажења хране.

Ловишта „Козара" Бачки Моноштор, „Апатински рит" Апатин, „Плавна" Бач, „Каракуша" Сремска Митровица, „Драгићев Хат" Делиблатска пешчара, најпознатија су ограђена ловишта за узгој јеленске дивљачи. У овим ловиштима поред јелена као доминантне врсте, као пратећа врста узгајају се дивље свиње. У ловишту „Камариште" узгаја се дивља свиња као једина врста, док се у ловишту „Карађорђево" узгаја као пратећа врста, с јеленом као доминантном врстом. Муфлонска дивљач и јелен лопатар се узгајају у ограђеном ловишту „Суботичка пешчара", „Карађорђево" и „Ворово".

У ловиштима ЈП „Војводинашуме" поред крупне дивљачи заступљене су и врсте ситне дивљачи као што су фазан, зец, дивља патка, дивља гуска и др. Ово предузеће располаже са три фазанерије за узгој фазана потенцијалног производног капацитета 300.000 фазанских пилића. То су „Храстовача", „Каракуша" и „Кленак". Садашњи коришћени капацитет се креће на годишњем нивоу од 30 до 50% од инсталисаног капацитета.

Према подацима Ловачког савеза Војводине, у ловиштима АП Војводине најзаступљенији је зец, знатно мање је заступљен фазан, пољска јаребица, јелен европски, дивља свиња, јелен лопатар и муфлон са око петсто јединки. Реализација одстрела на бази Годишњег плана газдовања ловиштем, а у складу с Ловном основом, јесте мера која се спроводи ради рационалног коришћења фонда дивљачи и њених делова. Рационализација подразумева максимално коришћење уловљене дивљачи и трофеја, меса и накнада за лов и организацију лова.

Плански карактер ловства и потребе усклађивања с додирним гранама производње у оквиру исте природне целине захтевају да се процени степен прикладности ловишта за живот дивљачи и одреди број дивљачи који – имајући у виду природне и привредне услове – може бити трајно присутан у ловишту. Добра планска основа, утврђивање бонитета и капацитета ловишта, као и развијени принципи заштите дивљачи темељ су ловног газдовања које је дефинисано општим и посебним циљевима.

Криволов и недостатак средстава за обнављање популација гајених врста дивљачи најчешћи су узроци опадања званичног улова. Последњих година ловокрађа и криволов представљају велики проблем у ловству који је настао услед повећаног броја оружја код неловаца. Ангажовање корисника ловишта, као и ефикасност судских органа и МУП-а, недовољни су за његово решавање. Зато је неопходно ојачати ловочуварску службу, и притисцима настојати да се повећа ефикасност органа правосуђа.

Подаци о процени бројности и одстрелу дивљачи у АП Војводини који су преузети од Ловачког савеза Војводине за период 2005–2009. година, нису потпуни и не могу се потпуно сагледати, јер поједина ловачка удружења своје годишње податке о бројности и одстрелу дивљачи нису доставила Ловачком савезу Војводине. На основу података добијених од ЈП „Војводинашуме" за период 2005–2009. године, може се уочити да је бројност најзначајних врста дивљачи смањен. Такође, може се уочити да је одстрел појединe крупне дивљачи (дивља свиња, срна) у ловиштима овог предузећа последњих година повећан у поређењу са 2005. годином, док је излов фазанске дивљачи смањен до 2008. године, а потом бележи знатан пораст. Ловни туризам представља врло специфичан облик туризма који захтева строга правила понашања у условима добро организованих свих карика у ланцу пружања услуга.

Први почеци развоја ловног туризма у АП Војводини везани су прво за понуду крупне дивљачи. Интерес страних ловаца туриста био је неочекивано велик. Ловци су долазили из Италије, Немачке, Аустрије, Француске, Шпаније и других земаља. Најинтензивнији ловни туризам одвијао се у периоду од 1979. године до 1990. године када су остварени највећи девизни приходи. Од 1991. године па све до данас, ловни туризам одвија се спорадично, с тим што резултати нису баш значајни. Ово је, пре свега, последица социјалне и економске ситуације у земљи и окружењу.

Промена геополитичког положаја наше земље, те увођење нових рестриктивних прописа Европске уније из области ветеринарско-здравствене заштите, проузроковали су смањење броја страних ловаца у нашој земљи, јер су се они преоријентисали на ловна тржишта у Мађарској, Словачкој, Чешкој, Румунији, Бугарској. Као последица целокупне ситуације, изостала су значајнија улагања у ловишта, смањено је уношење вештачки произведене дивљачи, у првом реду фазана и повећао се притисак на аутохтоне врсте дивљачи.

Имајући у виду да у АП Војводини данас има око 22.000 ловаца, 98 ловишта, 394 ловачка друштва (секција) и око 300 ловачких домова, процењује се да тренутно на годишњем нивоу приходи ловачких удружења од ловног туризма износе око 2.000.000 евра. Применом концепта одрживог развоја у ловству могуће је избећи нарушавање животне средине, јер простор се не мора и не сме се деградирати, већ оплеменити. Такав приступ омогућава економску добит и задовољење друштвених потреба при чему се не девастирају природни ресурси и не угрожава живот дивљачи. На тај начин пружа се могућност развоја екосистема и ловног туризма на трајним основама.

Када је реч о ситној дивљачи и миграторним птицама, а на основу одстрела у претходном периоду, војвођанска ловишта сврставају се међу најбоља ловишта у Европи. Доказ за то су и резултати постигнути у ловном туризму у периоду од 1960. године (када је био почетак) па све до 1990. године (када је ловни туризам био најинтензивнији). У том периоду, годишње је долазило по неколико хиљада страних ловаца туриста и одстрељивало знатне количине ситне дивљачи. Тако на пример, у ловном туризму од 1979. до 1990. године у војвођанским ловиштима одстрељивано је годишње од 26.949 фазана (1980) до 37.811 фазана (1988), од 758 јаребица (1987) до 3.290 јаребица (1990), грлица (и гугутки) од минимално 76.839 (1984) до максимално 208.061 грлице (1979). Препелице су одстрељиване за период од 1979. до 2000. године од минималних 1.758 (1993) до максималних 59.999 (1989), дивље патке – у периоду од 1979. до 1990. године – од 1.428 (1979) до 8.041 (1989). Дивљих гусака, чији је одстрел у ловном туризму занемарљив, највише је одстрељено 1989. године – укупно 1.271 дивља гуска. Посебна евиденција гугутки води се од 1991. до 2000. године. Најмањи одстрел забележен је 1999. године, свега 732 птице, а највећи 1998. године (6.309 птица). За период од 1979. до 2000. године у ловном туризму одстрељено је највише грлица, 1.482.616, на другом месту су препелице са одстрелом од 455.244 птица и на трећем месту су фазани са 416.733 одстрељених птица. Осталих врста много је мање одстрељено у односу на ове три врсте.

6.6. Рибарство и одрживо коришћење рибљег фонда

6.6.1. Постојеће стање

Риболовне воде Републике Србије организационо су подељене на шест рибарских подручја и за свако од ових подручја прописан је одређени вид риболова – рекреативни и привредни, или само рекреативни риболов. Привредни риболов дозвољен је на рекама: Дунав, Тиса и Сава.

Количине воде у водотоцима директно зависе од стања хидрометеоролошких прилика у сливном подручју. Количина и квалитет воде најважнији су фактори за размножавање, раст и узгој свих врста риба. Као потенцијални извор свеже и квалитетне рибе, на територији АП Војводине могу бити природни водени екосистеми као што су: реке, језера, акумулације, ритови. Већи део риболовних вода на риболовном подручју „Србија–Војводина" припада β-α мезосапробним водама. Главне риболовне воде на територији АП Војводине представљају реке, природна језера, хидроакумулације, плавне зоне и канали Хидросистема ДТД.

Од 2010. године, Покрајински секретаријат за урбанизам, грађевинарство и заштиту животне средине обавља послове из области рибарства, врши инспекцијски надзор, додељује риболовне воде на коришћење и координира радом корисника путем програма управљања рибарским подручјем. Рибарско подручје „Србија–Војводина" тренутно користи тринаест корисника, од чега су дванаест корисника уједно и управљачи заштићених подручја. До ступања на снагу Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС", број 128/2014) приход од накнаде за коришћење рибарских подручја на територији АП Војводине користио се путем покрајинског буџетског фонда за заштиту животне средине и то наменски за заштиту, унапређивање и одрживо коришћење рибљег фонда. У периоду од 2010. до 2015. године издвојено је укупно 70.000.000,00 динара за суфинансирање радова и активности на ревитализацији рибљих плодишта с циљем очувања, заштите и одрживог коришћења рибљег фонда, за суфинансирање набавке средстава и савремене опреме рибочуварских служби за контролу риболовних вода у АП Војводини као и за суфинансирање набавке рибље млађи аутохтоних врста за порибљавање.

Од укупно 94 врсте риба, регистрованих на територији Србије, седамдесет врста насељава реку Дунав. Неке од њих јављају се веома ретко, посебно када је реч о миграторним врстама којима је изградњом бране Ђердап I и II онемогућен пролаз узводно на мрест. Такође, од јесетарских риба у нашем делу налазимо само кечигу (Acipenser ruthenus). По броју врста на прво место долази фам. Cyprinidae (шаранске рибе); заступљене су са 33 врсте. Економски најцењенија врста из ове фамилије јесте шаран (Cyprinus carpio), чије се учешће у укупном улову рибе на отвореним водама Војводине из године у годину смањује. Деверика (Abramis brama) не представља нарочито цењену рибу, али је њено учешће у улову значајно. Грабљивице имају посебан значај у структури ихтиофауне, а посебно су значајне штука (Esox lucius), смуђ (Stizostedion lucioperca) и сом (Silurus glanis). У отвореним водама Војводине лове се крупни примерци биљоједних, алохтоних врста риба као што су бели амур (Ctenopharyngodon idela), бели толстолобик (Hypophthalmichthys molitrix) и сиви толстолобик (Arystichys nobilis). Ове алохтоне врсте у отворене воде доспеле су порибљавањем, а доказано је да се успешно мресте у Дунаву и Тиси. Према Закону о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС", број 128/2014), забрањено је порибљавање отворених вода алохтоним врстама.

6.6.2. Узроци проблема

Један од главних разлога пада бројности популације рибљих врста јесте угроженост плавних зона као резултат опсежних хидромелиорационих радова, чиме се смањује број плавних зона у којима се рибе мресте. Као најзначајније плавне зоне на војвођанском сектору Дунава јесу специјални резервати природе „Горње подунавље", „Ковиљско-петроварадински рит" и Строги природни резервати „Босутске шуме". Нажалост, доводно-одводни канали (вокови) су запуштени, те при повлачењу воде рибља млађ остане у плавној зони без могућности повратка у речно корито.

Новим Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС", број 128/2014), онемогућен је прилив средстава од накнаде за коришћење рибарских подручја на територији АП Војводине у покрајински буџетски фонд за заштиту животне средине, што представља значајан проблем корисницима риболовних вода који пре свега немају довољно средстава за повећање броја рибочувара и њихово опремање ради спречавања рибокрађе и уништавања рибљих станишта.

Старооци рибарских подручја, на појединим секторима Дунава, Тисе и Саве, као и на осталим риболовним водама, порибљавају шаранску млађ, али из рибњачког узгоја, која се тешко адаптира на отворене воде.

Снажан развој спортског риболова односно рекреативног риболова, изражен криволов уз нарушавање природних станишта рибљих популација, као и порибљавање комерцијалним агресивним врстама у претходном периоду, значајно су смањили бројност аутохтоних врста, док су поједине врсте – у погледу њиховог опстанка – постале угрожене .

6.7. Саобраћај

6.7.1. Постојеће стање

Кроз АП Војводину пролазе многе важне саобраћајнице, као што је ауто-пут (Е-75) који иде из централне Европе и Хоргоша на граници према Мађарској, па преко Новог Сада до Београда и даље на југоисток ка Нишу, где се рачва: један правац води на исток ка граници с Бугарском; други – на југ, према Скопљу и Солуну. Трећи крак аутопута (Е-70) у Срему се одваја на запад, према суседној Републици Хрватској и даље ка западној Европи. Око аутопута је развијена и мрежа локалних путева и железничких праваца.

Три највеће реке у Војводини пловне су целим својим током. Дунав у дужини од 588 km и његове притоке Тиса (168 km), Сава (206 km) и Бегеј (75 km). Између њих прокопана је разграната мрежа канала за наводњавање, одводњавање и транспорт, укупне дужине 939 km, од чега је 673 km пловно.

У АП Војводини постоји више спортских аеродрома и то у Суботици (Биково), Кикинди, Ечкој, Ченеју, Сремској Митровици, Панчеву, Белој Цркви и Зрењанину.

У историји развоја и настанка савременог човечанства саобраћај заузима веома значајно место. Висок квалитет живота у савременом смислу не може се ни замислити без низа погодности које нам саобраћај пружа. Међутим, заједно с тим погодностима јавио се низ пропратних појавних облика који умањују позитиван утицај саобраћаја. Вероватно један од најзначајнијих јесте неповољан утицај саобраћаја на животну средину.

6.7.2. Оцена стања

У структури јавног превоза путника јављају се друмски и железнички саобраћај. Доминантно је учешће друмског саобраћаја у величини броја превезених путника, и на годишњем нивоу износи близу 90%.

У структури превоза робе јављају се друмски, железнички и речни саобраћај. У анализираном периоду, количина превезене робе на годишњем нивоу, углавном, је око пет милиона тона, једино у периоду од 2005. до 2008. године она прелази шест милиона тона. У укупној структури превоза робе, на годишњем нивоу, највеће је учешће железнице (око 50%, док је 2003. године достигло вредност од 76%), затим речног саобраћаја (последњих година више од 40%), а најмање друмског саобраћаја (последњих година чак испод 10%).

Друмски саобраћај и потрошња моторних горива. Укупан број регистрованих возила повећавао се из године у годину, да би највећу вредност (610.697 регистрованих возила) достигао 2006. године, али већ следеће године нагло опада. У наредним годинама (2007–2009) број регистрованих возила расте и 2009. године достиже 590.376. У укупној структури возила, највеће је учешће путничких аутомобила (око 70%), затим теретних возила (око 7%) и аутобуса (око 0,4%). Поред ових основних врста возила, могу се издвојити трактори (унутар групе „остала возила") и њихово учешће је око 20% у укупној структури броја возила. Број регистрованих путничких аутомобила није се знатније мењао (осим у 2006. години када је тај број за 22% већи у односу на 1998), тако да је 2009. године за 13% већи од броја путничких аутомобила из

1998. године. Број теретних возила се повећао, тако да је у 2009. години он за 26% већи у односу на 1998. годину, док се број аутобуса смањио за 16% у односу на 1998. Број „осталих возила" повећао се у поређењу са 1998. годином за 25%. Такође, значајно је истаћи и то да је повећан број трактора и мотоцикала и мопеда.

Укупна потрошња горива у друмском саобраћају представља најдоминантију потрошњу у саобраћају. У званичној статистици подаци о продаји горива у трговини на мало праћени су до 2000. године. После тога, поготово после 2003. године, нема званичних статистичких података о промету погонским горивима. Једини статистички извор јесу подаци о производњи, увозу и извозу нафтиних деривата, али ни они нису комплетни. Нема података о производњи и увозу течног нафтног гаса, а производња и увоз бензина и дизел-горива води се збирно, без рашчлањивања података о оловном и безоловном бензину, као и дизелу и евродизелу. Такође, разликују се и процене релевантних институција (Министарство енергетике, Републички завод за статистику, међународне студије о потрошњи енергије у региону) о учешћу саобраћаја у укупној потрошњи енергије. Подаци се заснивају пре свега на грубим проценама, јер у Републици Србији не постоји тачно дефинисана методологија вођења евиденције о потрошњи енергије, као и одговарајуће базе података које би давале тачне податке за анализе, процене и планове у вези са енергијом у транспорту.

Удео транспорта у примарној потрошњи енергије у Србији је знатан, слично као и у другим земљама света, тако да у потрошњи енергије учествује са око 26–30% од укупне потрошње енергије по секторима. Код нас се углавном као извор енергије за транспорт користе фосилна горива. У потрошњи енергије по видовима транспорта код нас доминира друмски и градски транспорт са око 90%, ваздушни око 5%, железнички око 4%, док је потрошња у транспорту на унутрашњим пловним путевима око 1%. У погледу инсталисане снаге погонских мотора јасно је уочљива доминација средстава друмског саобраћаја у укупној инсталисаној снази, са око 98,5%, затим следи железнички саобраћај са учешћем од око 1%, и на крају ваздушни саобраћај са 0,3% и водни саобраћај са око 0,2%.

Имајући у виду податке о производњи и увозу моторних бензина, дизел-горива и течног нафтног гаса, као и процене релевантних институција, процењена је потрошња горива у друмском саобраћају за Републику Србију и АП Војводину. Потрошња горива у АП Војводини у корелацији је са обимом индустријске производње, бруто домаћим производом и бројем становника, а процена је да се креће у границама од 28 до 32% у односу на укупну потрошњу у Србији (без КиМ)?.

Потрошња свих врста погонских горива у АП Војводини из године у годину расте. У 2008. години у односу на 1998. потрошња дизела порасла је за 3,36 пута, потрошња бензина за 1,13 пута и потрошња ТНГ за близу 55 пута . Ово се може објаснити економском ценом појединих врста горива и њиховом приступачношћу платежној моћи становника. Због повољне цене све већи број возила опремљен је ТНГ уређајима што је узроковало огромно повећање потрошње ТНГ у АП Војводини у претходном периоду.

6.7.3. Потрошња горива у осталим видовима саобраћаја

ЈП „Железнице Србије" функционише као јединствено предузеће и нема званичних података разврстаних по територијалном принципу. Главни железнички правци који пролазе кроз територију АП Војводине електрификовани су и припадају краковима железничког коридора X. Бочне везе с коридором X нису на задовољавајућем нивоу, тако да је и густина саобраћаја и промет робе и путника веома мали. Обнављање железничке инфраструктуре и средстава захтева велика улагања, тако да за сада не треба очекивати значајније повећање промета робе и путника, односно потрошње горива.

Саобраћај на унутрашњим пловним путевима на територији АП Војводине одвија се на међународним и међудржавним рекама (Дунав – коридор VII, Сава и Тиса), као и на основној каналској мрежи Хидросистема Дунав–Тиса–Дунав (ОКМ ХС ДТД). У протеклих двадесет година саобраћај на унутрашњим пловним путевима прво је претрпео драстичан пад обима промета, затим готово потпуни престанак улагања у инфраструктуру и изградњу нових пловних средстава. Последњих неколико година уочен је благи пораст робног промета који су остварила страна домаћа предузећа, али и даље су у питању вредности које знатно одступају од пређашњих. После обнове мостова на Дунаву (срушених 1999. године) значајно је порастао транзит Дунавом, тако да транзитни робни промет премашује домаћи. Потрошња горива прати тенденције робног промета, тако да саобраћај на унутрашњим пловним путевима, укључујући и транзит, у укупној потрошњи горива учествује са свега пар процената.

На територији АП Војводине, за сада, нема путничког и теретног ваздушног саобраћаја. Ваздушни саобраћај обављају: пољопривредна авијација (примена агротехничких мера из ваздуха), спортски аеро-клубови и флота пилотске школе у Вршцу (у склопу ЈАТ-а). Потрошња горива за потребе пољопривредне авијације евидентира се у оквиру потрошње у пољопривреди, а потрошња у аеро-клубовима и пилотској школи је занемарива.

На подручју АП Војводине опасне материје превозе се друмским, железничким и речним транспортом. Тек од 2005. године у званичним статистикама води се посебна евиденција о превезеној количини опасних материја. Потешкоће постоје у оквиру утврђивања количине превоза на железници, јер се не води посебна евиденција о превозу опасних материја на овом подручју. Количина превезених опасних материја на подручју Војводине последњих година опада. Превоз опасних материја посебно је изражен у речном саобраћају и годишње се превезе преко 200.000 t различитих врста опасних материја. У друмском саобраћају посебно је изражено смањење превезених опасних материја, тако да је у 2007. години укупна количина износила 628 t, што је знатно мање у односу на 2005. годину када је превезено 19.931 t.

У АП Војводини нафта се превози друмским и речним транспортом и нафтоводом. Нафтоводом се годишње транспортује око 3.500.000 t нафте. Увозна сирова нафта транспортује се од Сотина до Панчева, око 3.100.000 t на годишњем нивоу, а домаћа (нафта с поља Велебит транспортује се нафтоводом НАФТАГАС-а до рафинерије у Новом Саду, где се прерађује) од Новог Сада до Панчева у количини од око 370.000 t годишње. Саставне делове инфраструктуре нафтовода престављају терминал у Новом Саду, лоциран уз саму Рафинерију нафте, са складишним капацитетом од 4 × 10.000 м3 и пумпном станицом, и мерна станица уз рафинерију нафте у Панчеву. Транспорт нафтиних деривата представља важан део робног промета на територији Републике Србије, самим тим и на територији АП Војводине. Пошто се сви прерађивачки капацитети и, готово сви, значајнији потрошачи нафтиних деривата (рафинерије и петрохемијски комплекси) налазе на територији АП Војводине, јасно је да ове робе заузимају друго место по оствареном промету, после пољопривредних производа. Прецизне евиденције о токовима нафтиних деривата не постоје, пошто један део моторних горива (бензин, евродизел и течни нафтни гас) долази из увоза и одлази у малопродајну мрежу која није у оквиру НИС-а. Ови робни токови остварују се применом сва три вида саобраћаја, с тим што је и у овом сектору друмски саобраћај има изразити примат.

6.7.4. Акциденти у саобраћају

Појава акцидената на неком простору може изазвати озбиљне последице по животну средину. Најчешће се акциденти јављају у индустрији у зони манипулисања са опасним материјама, али се могу јавити и у осталим областима друштва, па и саобраћају.

За подручје АП Војводине не постоји званична статистика о акцидентима у превозу опасних материја. Ово представља значајан проблем, што отежава комплетну организацију и стратегију рада при планирању и вредновању мера заштите опасних материја у транспорту. Ради отклањања овог проблема неопходно је дефинисати процедуре евидентирања акцидената у саобраћају, како би се створили услови за детаљну анализу сваког појединачног догађаја.

6.7.5. Узроци проблема

Штета коју саобраћајне активности могу нанети животној средини настаје не само услед конструисања и карактеристика инфраструктуре (пут и путна околина), већ и као резултат саобраћаја и кретања возила. Негативан утицај нарочито се огледа у загађивању ваздуха, тла и воде, повећању буке, као и у претварању природне у техничку околину. Поред тога, у структури превоза све значајније место заузимају опасне материје. Разорна моћ експлозивних, радиоактивних, запаљивих и отровних материја може да изазове катастрофалне последице, поготово ако до њиховог активирања дође током транспорта насељене урбане средине.

Негативни утицаји саобраћаја на човекову околину веома су комплексни, јер нису локално везани (као на пример утицај индустрије), пошто се основни извори утицаја (транспортна средства) крећу. Све ово доприноси нарушавању еколошког биланса, чиме је отежано одржавање динамике равнотеже сложеног система околине.

Најзначајнији штетни утицај који транспорт има на окружење јесте загађење ваздуха. Сваки литар горива које сагори погонски мотор транспортног средства, односно потроши, у окружење ослободи 100 gr угљен-моноксида (CO), 20 gr веома штетних органских једињења, 30 gr оксида азота, чак 2,5 kg угљен-диоксида (CO2), укључујући и многа друга штетна дејства као што су једињења олова, сумпора и других полутаната. Свако од поменутих једињења доприноси загађењу ваздуха, а угрожавање природе и људског здравља крајњи је ефекат који настаје њиховом емисијом у животну средину.

Многе активности које обављају транспортна средства генерално су окарактерисана као активности које угрожавају, односно загађују животну средину. Заступљеност неких материја, тј. полутаната анализира се до детаља зато што за њих постоје расположиви, релевантни и поуздани подаци који се редовно прате, мере и упоређују с дефинисаним границама. За остале полутанте, ти подаци су веома оскудни и недовољни да прикажу право стање у животној средини. Отуда се намеће закључак да је за неке полутанте могуће обезбедити чврсту и поуздану основу, у смислу релевантних података за све типове возила. За другу групу полутаната, могуће је обезбедити само неке просечне показатеље, углавном базиране на одређеним проценама и то преко интензитета емитовања штетних утицаја. Проблем је у томе што за ове полутанте има веома мало правих, односно релевантних и поузданих података.

6.8. Утицај осталих сектора на животну средину

6.8.1. Урбанизам и просторно планирање

Просторни и урбанистички планови један су од најснажнијих инструмената који треба да обезбеде рационалну организацију, уређење, коришћење и заштиту простора. Они су кључна карика у систему управљања животном средином, посебно у домену заштите и рационалног коришћења природних ресурса. Њима се интегришу заштита животне средине, економски и социјални развој, па самим тим имају суштинску улогу у имплементацији концепта одрживог развоја, који представља усклађени систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у којем се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности АП Војводине с циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. Ефикасно коришћење постојећих просторних ресурса, еколошки опоравак животне средине, унапређивање локалног и регионалног економског развоја, представљају основна начела одрживог развоја и императив су успешног управљања локалних самоуправа.

Анализа квалитета животне средине, као обавезан део просторних и урбанистичких планова, указује на начин коришћења простора у односу на могућности и ограничења природних ресурса и створених вредности, а истовремено представља полазну основу у оптималном планирању и дефинисању основних опредељења просторног развоја.

Основна сврха урбанистичких и просторних планова управо јесте да усмеравају и контролишу организацију и уређење простора интегрисањем концепције и пропозиција из других области развоја (економског, социјалног, еколошког и другог), будући да планске пропозиције о уређењу и коришћењу простора не могу бити спроведене применом само просторних мера и инструмената, већ и применом инструмената из наведених области као и великог броја правних аката, међународних уговора и националних прописа, а који се односе на дату област.

Основни проблеми у домену заштите животне средине везани су за неспровођење и непознавање важећих прописа од стране становништва и локалне самоуправе, надлежних инспекцијских служби, стручних установа и институција, те за нерационално коришћење природних ресурса, слабу покривеност планском и урбанистичком документацијом и слично.

Доношењем Закона о просторном плану Републике Србије („Службени гласник РС” бр. 88/10) и Регионалног просторног плана АП Војводине („Сл. лист АПВ” бр. 22/11), успостављен је основни стратешки оквир за дугорочну политику организације и уређења простора у АП Војводини, усклађивањем и интеграцијом просторних аспеката различитих секторских стратегија, планова и програма.

Велики напредак у интегрисању питања заштите животне средине у просторно и урбанистичко планирање направљен је усвајањем Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09 и 72/09). Њиме је обезбеђен правни оквир за процену утицаја просторних и урбанистичких планова на животну средину (стратешке процене планова и програма, као и процене утицаја појединачних пројеката).

У подручјима у којима је деградирана и угрожена животна средина, неопходно је предузети одговарајуће активности, путем ангажованих пројеката који ће санирати последице њиховог рада и унапредити технологију до нивоа да се минимизира негативни утицај на животну средину. Притисак на животну средину мора бити узет у обзир при процени утицаја који ће велики пројекти имати на простор при изградњи, током коришћења и после престанка рада, као и када је реч о новим условима у простору.

Дакле, неопходно је да унапређивање животне средине буде засновано на рационалном коришћењу природних ресурса, повећању енергетске ефикасности (смањење емисије штетних гасова), уз коришћење обновљивих извора енергије и увођење чистијих технолошких решења (посебно енергетских и саобраћајних), знатном смањењу негативних утицаја у урбаном и руралном окружењу, развојем зелених површина у градовима, пошумљавањем и уређењем предела и другим мерама које ће обезбедити здравији и удобнији живот у АП Војводини, у складу с вишим стандардима у Европи.

Узроци проблема:

- непоступање у складу са постојећим планским документима;
- недостатак адекватне информационе основе (формирање базе података о простору и стању животне средине). Формираном базом података постигла би се идентификација, евиденција и класификација стања животне средине, односно мониторинг животне средине (на пример, симулације загађења узрокованих емисијом гасова, поплавних таласа и сличног). Информациона база представљала би основ будућих истраживања. На тај начин је могуће формирати и базе података не само о стању животне средине, већ и деградационих пунктова, природних добара, туристичких локалитета, привредних зона и тако даље. Успостављање таквих регистара из различитих области омогућило би повезивање и преклапање база података и зона утицаја, што би довело до адекватног сагледавања простора, а како би се приступило стратегији регенерације деградираних локација.
- недовољно развијене и примењене методе за одрживо просторно и урбанистичко планирање;

- недостатак методологије за праћење и остваривање планова (развој система просторних индикатора у оквиру мониторинга);
- недостатак економских инструмената за имплементацију планских докумената;
- недовољно развијени инструменти за свеобухватно и истовремено разматрање економских, еколошких и друштвених питања;
- недовољно укључење критеријума енергетске ефикасности у пројектно-планским документима.

Утицај на животну средину:
- неравномерна урбанизација и погоршање животних услова у урбаним областима;
- притисак на заштићена природна добра, биодиверзитет и геодиверзитет услед бесправне градње и неадекватног коришћења простора. На територији АП Војводине, претходно наведено је минимизирано израдом и доношењем просторно-планске документације;
- депопулизација руралних насеља и демографски раст великих урбаних центара;
- незадовољавајући и неусклађен саобраћајни систем у градовима;
- незадовољавајућа саобраћајна повезаност између насеља, нарочито у руралним подручјима;
- непотпуно инфраструктурно опремљене индустријске и привредне зоне;
- бесправна изградња, нарочито на прилазним и рубним деловима града;
- неадекватно коришћење природних ресурса;
- фрагментација природних екосистема и нарушавање вредних особина предела.

6.8.2. Туризам

Очувана животна средина је веома важна претпоставка успешног развоја туризма. Позитиван утицај развоја туризма на потребу очувања животне средине проистиче из чињенице да је реч о делатности која углавном тежи ка адекватном коришћењу природних ресурса, унапређењу предела и одржавању еколошких, економских и социо-културних вредности локалних заједница.

Туризам, као и друге привредне делатности, утиче на квалитет животне средине у смислу потрошње природних и других ресурса: земљишта, воде, горива, електричне енергије и хране, али и као произвођач значајне количине отпада и емисије. Негативни утицаји туризма на животну средину изражени су кроз притисак на природне ресурсе, живи свет и станишта, као и стварање отпада и загађење.

Према статистичким подацима из 2013. године, на територији АП Војводине евидентирано је 347.138 туриста, од тога 195.281 домаћи и 151.857 страних туриста. Туристички промет у периоду јануар–децембар 2014. године износио је 371.490 туриста. Боравак туриста у 2013. години трајао је у просеку 2,8 дана када су у питању домаћи туристи, односно 2,5 дана за стране туристе. У АП Војводини током 2013. године реализовано је укупно 928.606 ноћења, 554.777 домаћих туриста и 373.829 страних.

Кључни туристички производи АП Војводине, који су најафирмисанији су: манифестациони туризам, ловни туризам, градски туризам и бањски туризам. Туристички производи изузетног потенцијала, али недовољно уређени и афирмисани јесу: наутички туризам, рурални туризам, културни туризам, етно-гастрономски туризам, пословни туризам и екотуризам. Најпосећенији градови у 2013. години на подручју АП Војводине су: Нови Сад, Суботица, Вршац, Зрењанин, Апатин, а најпосећенија туристичка дестинација је Палић. Две дестинације које остварују највећи проценат туристичких ноћења су Нови Сад са Фрушком гором и Суботица с Палићем, што указује на то да пословни туризам и догађаји представљају значајне туристичке производе у структури туризма Војводине.

Развој туризма на подручју АП Војводине дефинисан је Стратегијом туризма Републике Србије, која је донета 5. октобра 2006. године („Службени гласник РС”, број 91/06), као и Маркетинг стратегијом туризма Војводине („Службени гласник АПВ”, број 6/10). Стратегијом је истакнут концепт одрживог развоја, при чему природни ресурси пружају могућности за постизање економских и других циљева у туризму и представљају допринос ка остварењу добрих резултата у туризму. С циљем реализације поменуте стратегије, на подручју АП Војводине урађено је седам мастер планова за следеће туристичке дестинације: Мастер план Палић, Мастер план Горње Подунавље, Мастер план Доње Подунавље, Мастер план Сремски Карловци, Мастер план Фрушке горе Мастер план Бач, Бачки Петровац, Бачка Паланка и Мастер план Ново Милошево.

Туризам се развија захваљујући развоју инфраструктуре и померању тежишта с примарног и секундарног на терцијарни сектор. Кроз програме инвестирања у туристичку и комуналну инфраструктуру подиже се атрактивност туристичких места, а тиме се подстиче и запошљавање људи на подручју АП Војводине.

Ради уравнотеженог развоја подручја Војводине, приоритет је дат оним програмима развоја туризма за просторе са адекватним потенцијалом који садрже природне, културне и историјске вредности и очувану животну средину.

Законом о туризму („Службени гласник РС”, број 36/09, 93/12) прописани су услови и начини планирања и развоја туризма. Законом је предвиђено и проглашење и одрживо коришћење туристичког простора, који због својих карактеристика, вредности и приоритетне туристичке намене захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите или се на њему предвиђа изградња објекта од националног интереса. На делу подручја туристичког простора који истовремено представља подручје заштићеног природног добра, примењују се режими заштите и унутрашњи ред у складу с прописима којима се уређује очување и коришћење тих добара.

Постојећи негативни утицаји туристичке делатности на квалитет животне средине проузроковани су лошим спровођењем планске регулативе, недостатком инфраструктуре за пречишћавање отпадних вода, неконтролисаним одлагањем отпада, као и неефикасним управљањем заштићеним природним добрима.

Развој туризма на заштићеним подручјима дефинисан је режимима заштите за дато подручје. С тим у вези, у циљу унапређивања одрживог туризма, потребно је користити искуства развијених земаља која се односе на: еколошко васпитање и информисање, управљање кретањем посетилаца у заштићеним подручјима и око њих, пословање хотела на начин који најмање угрожава животну средину и тако даље.

Узроци проблема:
- недовољно спровођење просторних и урбанистичких планова;
- бесправна изградња објеката у заштићеним природним добрима;
- недовољна искоришћеност потенцијала и природних ресурса (коридор X и VII за развој туризма);
- неадекватно управљање заштићеним природним добрима;
- недовољна изграђеност и неопремљеност туристичке инфраструктуре;
- успорени привредни раст и недостатак инвестиција у оквиру туризма у складу са одрживим развојем;
- недовољна међусекторска сарадња.

Утицај на животну средину:
- бесправном изградњом туристичких објеката негативно се утиче на животну средину, природне ресурсе и биолошку разноврсност;
- проблем нетретираних отпадних вода;
- непрописно одлагање отпада;
- емисијом аерозагађивача од саобраћаја и индивидуалних ложишта као и повишеним нивоом буке као пратећег феномена саобраћаја и других извора (угоститељски објекти, манифестације);
- неконтролисани и еколошки неприхватљив развој туризма у заштићеним подручјима и другим вредним природним добрима;
- уништавање станишта и узнемиравање дивљих животиња од стране посетилаца.

7. ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

7.1. Стратешки оквир за одређивање циљева

Циљеви Програма развијени су у стратешком оквиру који је обухватио следеће елементе:

- стање животне средине;
- проблеми у области животне средине; законски, институционални и инфраструктурни узроци проблема;
- надлежности АП Војводине у области животне средине;
- основна начела у области заштите животне средине;
- SWOT анализа (предности, слабости, шансе и претње) везана за животну средину;
- постојећи институционални и финансијски капацитети.

Приликом идентификације приоритетних циљева, примењени су одређени критеријуми, на основу којих су они рангирани у односу на степен важности.

7.1.1. SWOT анализа (предности, слабости, шансе и претње)

Предности:

- постојање стручних и институционалних капацитета за област заштите животне средине;
- стратешка опредељеност администрације и институција за заштиту животне средине;
- растући ниво свести грађана у области животне средине;
- велики број удружења грађана у области животне средине и њихов активизам;
- мрежа очуваних заштићених подручја и биолошке разноврсности;
- значајни потенцијали природних вредности са посебним освртом на водне ресурсе;
- значајан потенцијал обновљивих и алтернативних извора енергије;
- разграната прекогранична и међурегионална сарадња;
- традиција становништва усклађена са заштитом животне средине.

Слабости:

- недостатак основних стратешких докумената;
- неодрживо коришћење природних ресурса и добара;
- прекомерна експлоатација налазишта подземних вода, нафте, гаса, шума и других природних ресурса;
- ниска енергетска ефикасност у производњи, дистрибуцији и потрошњи енергије;
- недостатак процене ризика по квалитет животне средине од „природно-технолошких" догађаја;
- недостатак процене ризика од последица климатских промена на квалитет водних тела;
- неодговарајућа временска и просторна расподела вода;
- губитак осетљивих природних станишта;
- изражени процеси ерозије земљишта;
- прекомерно загађење вода;
- загађење вода, земљишта и ваздуха услед неадекватног управљања отпадом;
- прекомерно загађење ваздуха у индустријским зонама, рударским и енергетским подручјима, као и саобраћаја;
- знатан недостатак инфраструктуре у области животне средине (пречишћавање отпадних вода, третман и одлагање отпада и смањење загађења ваздуха);
- неадекватан мониторинг и извештавање;
- недовољан надзор над спровођењем прописа, посебно на локалном нивоу;
- недовољни институционални капацитети, посебно на локалном нивоу;
- недостатак подстицаја за смањење загађења;
- непостојање ефикасног система финансирања заштите животне средине;
- недовољно развијен информациони систем заштите животне средине.

Шансе:

- доношење стратешких, програмских и планских докумената дефинисаних основним законима о заштити животне средине и просторног планирања;
- јачање институционалних капацитета на покрајинском и локалном нивоу;
- јасно постављени циљеви политике заштите животне средине;
- увођење норми и прописа ЕУ којима се обезбеђује квалитет животне средине;
- јака политичка воља за спровођење законских реформи у политици заштите животне средине;
- доступност фондовима ЕУ у процесу пре придруживања и опредељеност осталих донатора;
- модернизација и приватизација привреде;
- реализација стратешких докумената сектора енергетике у делу који се односи на област енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије;
- доследна примена Стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара;
- увођење норми и прописа ЕУ којима се обезбеђује повећање енергетске ефикасности;
- подизање нивоа свести о потреби унапређења енергетске ефикасности;
- унапређивање конкурентности на међународном тржишту;
- увођење концепта чистије производње;
- рационално коришћење сировина;
- увођење нових технологија и најбољих доступних техника;
- појачано учешће заинтересоване јавности у одлучивању о животној средини;
- подизање нивоа свести о потреби заштите животне средине;
- интензивирање међународне сарадње;
- забрана изградње нуклеарних електрана.

Претње:

- преклапање надлежности институција;
- недовољна хоризонтална координација;
- дисконтинуитет рада државних органа у овој области;
- недовољно спровођење закона, програма и планова;
- сиромаштво, задуженост и успорен привредни развој;
- споро јачање институција;
- релативно низак ниво еколошке свести;
- немогућност грађана да плате реалну цену комуналних услуга;
- ненаменско коришћење средстава за заштиту животне средине;
- рестриктивна буџетска политика;
- покретање индустријске производње са застарелим технологијама;
- ниво саобраћаја уз коришћење горива чији квалитет није усаглашен с постојећим националним прописима;
- низак ниво свести о мерама за рационалну употребу енергије и енергетској ефикасности;
- недовољна интеграција принципа енергетске ефикасности у процесу планирања и организације саобраћаја, грађевинарству, индустрији, технологијама заштите животне средине;
- оптерећеност пољопривредног земљишта минералним хранивима и пестицидима.

7.2. Општи циљеви политике заштите животне средине

Општи циљеви политике заштите животне средине произлазе из стања и трендова, као и идентификованих проблема у односу на поједине медијуме и области животне средине. Да би се унапредило неповољно стање, један од кључних предуслова јесте одговарајућа идентификација и ефикасно спровођење општих и специфичних циљева политике заштите животне средине у свим секторским политикама. Општи циљеви политике заштите животне средине нису поређани по приоритетима и груписани су по следећим областима:

1. Доношење стратешких и планских докумената из области заштите животне средине и одрживог коришћења природних ресурса, дефинисаних Законом о заштити животне средине и другим посебним законима;

2. Интеграција политике заштите животне средине са другим секторским политикама. Учествовање у припреми и спровођењу секторских стратегија у деловима који се односе на животну средину. Интегрисање принципа заштите животне средине и енергетске ефикасности у просторно и урбанистичко планирање;
3. Јачање институционалних капацитета за креирање и имплементацију секторских политика и политике заштите животне средине у целини и успостављање система за реаговање у акцидентним ситуацијама; успостављање јединственог информационог система са свим постојећим геоподацима и формирање ГЕОПОРТАЛА;
4. Унапређивање система контроле квалитета животне средине акредитацијом овлашћених лабораторија, применом норматива и прописа, обавезном контролом квалитета мониторинга чинилаца животне средине и аналитичких метода, развијањем мониторинга загађивача, израдом катастра загађивача, израдом инвентара гасова са ефектом стаклене баште, успостављање јединственог информационог система;
5. Унапређивање правног система у области заштите животне средине доношењем секторских закона и подзаконских прописа, побољшањем надзора над спровођењем прописа и подизањем капацитета инспекције, истражних органа и правосудног система;
6. Развој ефикасног система финансирања заштите животне средине и економских подстицаја. Потребно је обезбедити поново формирање Републичког фонда за заштиту животне средине и потпуну примену начела „загађивач плаћа". У одговарајућим законима дефинисати механизме који ће омогућити да 30% од свих такси и накнада у области животне средине, прикупљених на територији АП Војводине, буду директан приход у покрајинском буџетском фонду за заштиту животне средине, а 20% од прикупљених средстава да одлази у наменске фондове за животну средину локалних самоуправа у односу на количину средстава које су таквим накнадама прикупљене. Ефикасан систем економских инструмената треба да буде уведен ради подстицања смањења загађења. Треба увести ефикасне финансијске механизме да подстичу улагања у животну средину и обезбеде сигурне изворе финансирања Фонда. Они могу укључити и механизме конверзије дуга у улагање у животну средину, пуну надокнаду трошкова за услуге у области животне средине, инвестиционе програме у приватизованим компанијама и друго. Ваља подићи ниво инвестирања у животну средину ради покрића трошкова за рад, одржавање и модернизацију/проширење постојеће инфраструктуре у области заштите животне средине и технологија за смањење загађења. Потребно је подстицати конкуренцију и укључење приватног сектора у области обезбеђивања услуга, посебно у секторима управљања отпадом и водама;
7. Унапређивање стања животне средине и обезбеђивање одрживог развоја, имплементацијом законске регулативе и просторно-планских докумената и санкционисањем загађивача животне средине и оних који је угрожавају на друге начине, као и промовисањем примера добре праксе;
8. Унапређивање формалног и неформалног образовања о заштити животне средине и енергетској ефикасности, које треба да буде засновано на Националној стратегији образовања у области заштите животне средине. Подизање нивоа свести бољим информисањем и комуникацијом с јавношћу и развијањем механизама њиховог учешћа у одлучивању у погледу животне средине, у складу са Архуском конвенцијом.

7.3. Временски оквири за имплементацију циљева политике заштите животне средине

7.3.1. Краткоточни циљеви за период од 2016. до 2020.

Општи краткорочни циљ је да се изгради делотворан оквир политике заштите животне средине, који би омогућио значајно унапређивање квалитета животне средине у Аутономној покрајини Војводини. Приоритети политике за период од 2015. до 2019. године обухватају најважније циљеве који би омогућили значајну реформу политике заштите животне средине уз релативно ниске трошкове. Циљеви су усмерени на унапређивање имплементације законског оквира, развоја секторских стратегија, инвестиционих планова и унапређивање система мониторинга.

7.3.2. Средњорочни циљеви за период 2021 – 2025.

Средњорочни циљеви су они чији се почетак спровођења предвиђа након 2020. године. Ови циљеви обухватају инвестиционе пројекте нижег приоритета, с тачке гледишта смањења загађења и спровођења одредби acquis-а ЕУ нижег приоритета.

7.3.3. Континуирани циљеви за период 2016 – 2025.

Континуирани циљеви представљају активности које се започињу у 2015. години, чија имплементација захтева дужи низ година и могу се постићи током целокупног временског периода који обухвата овај програм. Циљеви политике везане за овај период односе се на проширење и унапређивање инфраструктуре у области заштите животне средине, на мониторинг, као и циљеве везане за очување природе и биодиверзитет.

7.4. Приоритетни циљеви заштите животне средине

7.4.1. Квалитет вода

7.4.1.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- ревидирати Стратегију водоснабдевања и заштите вода у АП Војводини и у складу с дефинисаним стратешким приоритетима реализовати циљеве;
- обезбедити израду пројектне документације за одабране микрорегионалне системе водоснабдевања.

7.4.1.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- за одабране локације обезбедити истраживање технологија ремедијације с начином депоновања седимента и израду пројектно-техничке документације (генерални пројекат и студија изводљивости ремедијације седимента);
- обезбедити израду пројеката на одрживом управљању речним сливовима у прекограничном контексту (идентификација карактеристика речног слива и притисака на водна тела у сливу, одређивање статуса водних тела, постојећих и планираних заштићених подручја, дефинисање развојних потенцијала и идентификација програма радова у сливу);
- квантификација притисака на основу постојећих студија и проширивање мреже мониторинга уз анализу физичко-хемијских, хемијских и биолошких елемената квалитета (акценат на вештачким и значајно измењеним водним телима).

7.4.1.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- обезбедити подршку и иницирати усвајање и примену основних мера које ће бити у Плану управљања водама и иницирати и реализовати додатне мере на територији Аутономне покрајине Војводине;
- обезбедити нове технологије у постојећим постројењима за припрему воде за пиће, као и реконструкцију дистрибутивне мреже ради постизања законских норми квалитета;
- обезбедити адекватну контролу у зонама санитарне заштите из аспекта заштите животне средине;
- обезбедити хидрогеолошка истраживања постојећих и потенцијалних изворишта с циљем квантитативног и квалитативног сагледавања ресурса за водоснабдевање;
- обезбедити испитивање могућих технологија припреме воде за пиће изворишта која имају потенцијал за регионално и микрорегионално водоснабдевање и изградити наведена постројења;

- унапредити мониторинг површинских и подземних вода ради оцене еколошког статуса/потенцијала површинских вода и хемијског статуса површинских и подземних вода у складу са законском регулативом и ЕУ директивама (учесталост, обим параметара и мерних места);
- обезбедити развој информационог система у области управљања водама и формирање ГЕОПОРТАЛА (интегрисан систем свих надлежних институција у области заштите животне средине);
- обезбедити проширење и реконструкцију канализационе мреже;
- обезбедити реконструкцију постојећих и изградњу нових постојења за пречишћавање отпадних вода;
- идентификовати загађене локације површинских вода и загађиваче који испуштају отпадне воде, те урадити карактеризацију отпадних вода идентификованих загађивача.

7.4.2. Управљање отпадом

7.4.2.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- усаглашавање прописа са ЕУ директивама;
- развити регионалне и локалне планове управљања отпадом до 2019. године;
- повећати број становника обухваћених системом сакупљања отпада на 90% до 2019. године;
- изградити четири регионална центра за управљање отпадом до 2019. године (регионалне депоније, постројења за сепарацију рециклабилног отпада, постројења за биолошки третман отпада и трансфер станице у сваком региону);
- успоставити систем управљања опасним отпадом (изградити централна регионална складишта опасног отпада и започети изградњу постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада до 2020. године);
- смањити одлагање биодеградабилног отпада на депоније на 50% до 2019.

7.4.2.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- изградити два регионална центра за управљање отпадом (регионалне депоније, постројења за сепарацију рециклабилног отпада, постројења за биолошки третман отпада и трансфер станице у сваком региону);
- санирати постојећа сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину и локације „црних тачака" од историјског загађења опасним отпадом;
- ремедијација контаминираних локација опасног отпада и ревитализација простора;
- подстицати коришћење отпада као алтернативног горива у цементарама, железарама и термоелектранама – топланама, у складу с принципом хијерархије отпада;
- увођење одвојеног сакупљања и третмана опасног отпада из домаћинстава и индустрије;
- јачање професионалних и институционалних капацитета за управљање опасним отпадом;
- подићи стопу поновног искоришћења и рециклаже амбалажног отпада (стакло, папир, картон, метал и пластика) на 50% од његове количине.

7.4.2.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- промоција и подстицање рециклаже и поновног искоришћавања отпада ради очувања природних ресурса и животне средине;
- развити систем примарне селекције отпада у локалним самоуправама;
- смањење биоразградивог отпада који се одлаже на депоније;
- успоставити систем управљања посебним токовима отпада (отпадним гумама, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима, отпадним возилима, отпадом од електричних и електронских производа);
- успоставити систем управљања медицинским и фармацеутским отпадом;
- унапредити систем управљања отпадом животињског порекла.

7.4.3. Управљање хемикалијама и заштита од удеса

Циљ Програма у области управљања хемикалијама и хемијском удесима јесте: унапређивање система контроле управљања хемикалијама и биоцидним производима и превенција и смањење последица хемијских удеса.

7.4.3.7. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- успостављен и унапређен систем управљања хемикалијама и биоцидним производима на територији Републике Србије на основу развијене регулативе, процедура и стандарда усклађених са ЕУ Acquis communautaire;
- успостављено адекватно информисање и едукација корисника хемикалија и биоцидних производа о њиховим опасним својствима и мерама за смањење ризика.

7.4.3.8. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- развијена професионална знања и подигнути капацитети у надлежним органима, индустрији и научноистраживачком сектору у области управљања хемикалијама и управљања заштитом од удеса, као и подигнута свест грађана о ризицима и мерама за смањење ризика од хемикалија и удеса;
- постићи да се хемикалије користе на безбеднији начин и смањен ризик по људе и животну средину заменом хемикалија и биоцидних производа високог ризика са безбеднијим алтернативама;
- успостављено систематско праћење промета и коришћења хемикалија и биоцидних производа.

7.4.3.9. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- адекватно опремљене, акредитоване у складу са стандардом СРПС ИСО/ИЕЦ 17025:2006 и сертификоване у складу са ДЛП лабораторије које спроводе испитивања потребна за процену опасности (класификација) и процену ризика од хемикалија и биоцидних производа;
- смањење ризика по људе и животну средину од опасних хемикалија.

7.4.4. Квалитет ваздуха и климатске промене

7.4.4.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- унапређивање регистра емисија загађујућих материја у ваздух за територију АП Војводине;
- обезбедити процену емисија из извора који нису обухваћени ПРТР регистром.

7.4.4.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- Унапредити локалну мрежу аутоматског мониторинга квалитета амбијенталног ваздуха на територији АП Војводине, којом управља ПСУГЗЖС ради оцене квалитета ваздуха по зонама/агломерацијама у складу са законском регулативом и ЕУ директивама (већи обухват параметара и репозиционирање појединих мерних станица).

7.4.4.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- одржавање мерних места за аерополен на територији АП Војводине;
- спровођење мерења концентрације полена континуираном волуметријском методом препорученом од стране IAA (Интернационална асоцијација аеробиолога);
- праћење стања, прогноза и редовно информисање јавности с циљем превенције алергијских болести;
- обезбеђивање континуитета у формирању базе података аерополена за израду „календара полена", спроведени акциони планови за побољшање квалитета ваздуха у подручјима где је ниво загађујућих материја већи од прописаних граничних вредности у складу са Законом о заштити ваздуха;

- истраживање могућности и начина иновираног планирања, изградње и постављање стандарда у складу с климатски одговорним односом према окружењу (доприноће унапређивању квалитета ваздуха, очувању ресурса, очувању урбаног и природног окружења) .

7.4.5. Заштита природе, биодиверзитет и шуме

7.4.5.1. Краткорочни циљеви за перод од 2016. до 2020.

- ревизија Стратегије биолошке разноврсности Републике Србије;
- повећање површине под заштићеним подручјима, успостављање националне еколошке мреже (чији део представља еколошка мрежа АП Војводине) и идентификација подручја за европску еколошку мрежу;
- унапређивање система финансирања заштите природе и управљања заштићеним подручјима;
- унапређивање капацитета управљача заштићених подручја;
- израда пописа биодиверзитета, посебно пописа угрожених екосистема и станишта ретких и ендемичних врста;
- унапређивање заштите аутохтоних врста и заустављање уношења инвазивних врста;
- успостављање мониторинга компоненти биодиверзитета;
- унапређивање заштите и одрживог коришћења дивљих биљних и животињских врста и гљива;
- успостављање заштите и очувања миграторних врста;
- успостављање интензивнијег мониторинга у природи;
- усклађивање националних прописа у области заштите природе, биодиверзитета и шума са законодавством ЕУ и међународним конвенцијама;
- унапређивање сарадње, едукације, размене искустава и информисања;
- интеграција принципа и критеријума одрживог коришћења биолошких ресурса у националне практичне политике развоја, секторске практичне политике, стратешка и планска документа, с циљем хоризонталне и вертикалне интеграције;
- контрола инвазивних врста и генетски модификованих организама;
- успостављање мониторинга утицаја климатских промена на биодиверзитет и у заштићеним подручјима, у складу са Одлуком 9-ХВИ ЦБД и Препоруком савета Европе број 135 Савета Европе;
- очување, унапређивање и проширење постојећих шума (повећање површина под шумама и унапређивање структуре шума);
- сачинити инвентар објеката геонаслеђа у АП Војводини.

7.4.5.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- јачање законског и регулаторног оквира за очување геодиверзитета/геонаслеђа и његово усклађивање с релевантним међународним иницијативама;
- развој националног стратешког оквира за очување и одрживо коришћење геодиверзитета и заштиту геонаслеђа;
- интегрисање циљева очувања геодиверзитета и геонаслеђа у стратегије развоја и просторног планирања;
- развој еколошке мреже у складу с међународним стандардима и успостављање система управљања;
- јачање националних капацитета, институционалних и људских, у области очувања биодиверзитета и рационалног коришћења биолошких ресурса;
- обезбеђивање да корисници биолошких ресурса сносе трошкове за њихово искоришћавање;
- успостављање еко-коридора за фрагментисане фрагилне екосистеме;
- успостављање механизма примене традиционалних вештина у области одрживог коришћења биодиверзитета и очувања права староседелаца и њихових знања у овој области;
- смањење губитка и притисака на биодиверзитет;
- усклађени планови управљања заштићеним подручјима у складу са Законом о заштити природе;
- примена система управљања који унапређују постојећу праксу управљања земљиштем како би се заштитиле специфичне вредности геодиверзитета и рањиви објекти геонаслеђа у свим врстама власништва над земљиштем и употребе земљишта.

7.4.5.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- заштита и очување миграторних врста;
- успостављање интензивнијег мониторинга у природи;
- унапређење/осавремењивање планова управљања и јачање оспособљености управљача заштићених подручја: номинација и проглашење заштићених подручја од међународног значаја, повећање бројности популација ретких и угрожених врста и реинтродукција ишчезлих;
- заштита, очување и унапређивање природних вредности и одрживо коришћење природних ресурса;
- благовремено спречавање активности и делатности које могу проузроковати негативне последице у природи;
- заштита, обнова и санација заштићених подручја, уз очување еколошке равнотеже;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и других) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи;
- заснивање информационог система заштићених подручја;
- усклађивање законских прописа из области заштите са законодавством ЕУ;
- укључивање у међународне листе еколошки значајних подручја и примена међународних прописа у вези са заштићеним подручјима;
- укључивање локалних заједница и других заинтересованих страна у реализацију програма управљања заштићеним поручјима;
- промоција и реализација интердисциплинарних истраживања усмерених на различите видове очувања биодиверзитета, одрживог коришћења биолошких ресурса и очувања традиција и локалних заједница;
- укључивање локалних заједница и других заинтересованих страна у реализацији програма очувања и одрживог коришћења геодиверзитета;
- побољшање заштите посебних заштићених зона за птице;
- успоставити управљање појединачним стаништима, врстама и коридорима миграторних врста од међународног значаја на територији Србије;
- унапређивање система управљања заштићеним подручјима од националног и међународног значаја (укључујући информациони систем, надзор над економским активностима и туризмом, имплементацију планова управљања на период од десет година, усаглашавање компетенција и тако даље);
- подизање јавне свести о значају очувања биодиверзитета и одрживог коришћења биолошких ресурса;
- интеграција заштићених подручја у регионални развој;
- контрола коришћења и промета дивље флоре и фауне;
- ревизија и валоризација заштићених подручја.

7.4.6. Рибарство

7.4.6.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- повећати број рибочувара и побољшати чување риболовних вода с циљем смањења рибокрађе;
- предузимање хитних мера за санацију станишта риба на локацијама које су најугроженије.

7.4.6.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- квалитетнија заштита угрожених рибљих врста, заштита млађих узрасних класа риба од превременог излова, заштита матичних риба, као и унапређивање управљања рибљим популацијама.
- повећати број надлежних инспектора за рибарство и појачати стручни надзор.

7.4.6.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- успоставити систематски мониторинг газдовања риболовним ресурсима;
- успоставити мониторинг квалитета риболовних вода;
- мере ревитализације рибљих станишта с циљем очувања аутохтоне фауне риболовних вода АП Војводине;
- очување квалитета воде као основног предуслова за повећање продукције;
- порибљавање аутохтоним врстама и излов алохтоних врста.

7.5. Остали циљеви заштите животне средине

7.5.1. Заштита земљишта

7.5.1.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- унапређивање регистра емисија загађујућих материја у земљиште за територију АП Војводине;
- обезбедити процену емисија из извора који нису обухваћени ПРТР регистром;
- унапредити локалну мрежу мониторинга квалитета земљишта на територији АП Војводине у складу са законском регулативом и ЕУ директивама (већи обухват параметара и мерних места).

7.5.1.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- обезбедити израду инвентара контаминираних локација на којима су испољени процеси деградације и деструкције ради систематизовања података о изворима загађења и предузимања мера спречавања, санације и ремедијације.

7.5.1.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- обезбедити развој информационог система у области управљања квалитетом земљишта и формирање ГЕОПОРТАЛА (интегрисан систем свих надлежних институција у области заштите животне средине);
- санација и ремедијација еколошки девастираног земљишта, посебно на локацијама загађеним због индустрије, неадекватног одлагања отпада, испуштања отпадних вода и последица бомбардовања.

7.5.2. Бука

7.5.2.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- ускладити законску регулативу са ЕУ директивама;
- ускладити методе мерења нивоа буке.

7.5.2.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- обезбедити израду локалних стратешких и конфликтних карата буке за агломерације веће од 100.000 становника, као подлоге за доношење локалних акционих планова заштите од буке у животној средини;
- обезбедити акустично зонирање на нивоу локалних самоуправа;
- обезбедити развој информационог система у области заштите од буке и формирање ГЕОПОРТАЛА (интегрисан систем свих надлежних институција у области заштите животне средине).

7.5.2.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- обезбедити израду стратешких карата буке за главне путеве с просечним годишњим протоком већим од 3.000.000 возила и главне пруге с просечним годишњим протоком саобраћаја већим од 30.000 возила;
- обезбедити израду акционих планова на територији локалних самоуправа за подручја где постоје прекорачења граничних вредности;
- успоставити мониторинг буке на територији АП Војводине, као допуну мониторингу који раде локалне самоуправе.

7.5.3. Нејонизујуће зрачење

7.5.3.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- Унапредити мониторинг нејонизујућих зрачења на територији АП Војводине, у складу са законском регулативом и ЕУ директивама.

7.5.3.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- Обезбедити израду регистра извора нејонизујућих зрачења са свим техничким карактеристикама за територију АП Војводине (називна снага, ефективно изражена снага, режим рада, напонски ниво, оптерећење, фреквенцијско подручје).

7.5.3.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- Обезбедити развој информационог система у области заштите од нејонизујућих зрачења и формирање ГЕОПОРТАЛА (интегрисан систем свих надлежних институција у области заштите животне средине).

7.5.4. Сузбијање комараца

7.5.4.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- Заштита људи и животиња од комараца и болести које они преносе третманом одговарајућих водених станишта на еколошки прихватљив начин.

7.5.4.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- Унапређивање заштите људи и животиња од комараца и болести које они преносе, повећањем обима третмана уз заштиту животне средине.

7.5.4.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- Организовање редовних годишњих акција контроле популација комараца на територији АП Војводине, уз примарно коришћење биолошких препарата.
- превенција ширења различитих врста болести;
- спречавање уношења и ширења нових вектора ширења зараза (комарац азијски тигар) и нових вируса;
- заштита животиња, смањивање губитака у пчеларству и омогућавање слободне испаше пчела без измештања;
- обезбеђивање несметан боравак у природи и развијање туризма, лова и риболова;
- доношење програма сузбијања комараца на територији АП Војводине;
- очување биолошке равнотеже у третираним стаништима;
- очување еколошки осетљивих станишта.

7.5.5. Сузбијање амброзије

7.5.5.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- подизање свести грађана о штетности алергене биљке амброзије;
- доношење програма за систематско сузбијање коровских алергогених врста биљака, првенствено амброзије Ambrosie artemiisifolie.

7.5.5.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- успоставиће се субкоординација са системима сузбијања амброзије са земљама у окружењу;
- промоција кодекса добре пољопривредне праксе ради сузбијања и спречавања ширења алергених биљака;
- приказ просторне дистрибуције амброзије кроз информације постављене на сајту ради информисања грађана о амброзији на терену.

7.5.5.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- смањење концентрације полена у ваздуху интезивним сузбијањем;
- смањење броја алергичних особа на полен;
- унапређивање мониторинга и контрола ефикасности сузбијања алергених биљака;
- адекватно спровођење законске регулативе у овој области;
- редовно извештавање грађана о концентрацијама полена у ваздуху најважнијих алергених биљних врста.

7.6. Приоритетни циљеви заштите животне средине у привредним секторима и чистија производња

7.6.1. Индустрија

Проблем данашњице, поред све веће загађености ваздуха, воде и земљишта, јесте огроман пораст количине отпадног материјала. Супстанце које су делимично или потпуно неупотребљиве – отпад, настају у сваком подручју људске делатности. Повећањем броја становништва, порастом индустријске производње и потрошње, настаје све већа количина отпадног материјала, који доводи до повећаног загађења животне средине.

Током ндустријског развоја многоструко се повећава количина индустријског отпадног материјала и загађивача који могу да садрже отровне, тешко разградиве супстанце, течне и муљевите конзистенције. Утицај индустријског отпадног материјала на животну средину зависи од врсте његових компонената.То су загађујуће супстанце које директно или преко својих продуката разградње штетно утичу на човеково здравље и природну околину. Потребно је изналажење могућих начина и технологија за коришћење насталог отпада као ресурса.

7.6.1.2. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- унапређивање концепта чистије производње, очувањем сировина, воде и енергије, смањењем примене токсичних и опасних сировина и смањењем количина и токсичности свих емисија и отпада на извору производног процеса;
- укључивање бриге за заштиту животне средине при пројектовању постројења за производњу и пружању услуга;
- измена постојећих и доношење нових прописа ради поспешивања коришћења чистије производње и усклађивања са законодавством ЕУ;
- смањење количина енергије, воде, отпада, сировина и осталих помоћних материјала по јединици производа, што доводи и до смањења трошкова производње и чистије околине.

7.6.1.3. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- успоставити систем замене сировина и помоћних материјала тамо где је то могуће, посебно оних који имају штетан утицај на здравље људи и животну средину;
- побољшање ефикасности процеса, аутоматизацијом, оптимизацијом процеса, изменама пројекта опреме, заменом појединих операција и процеса;
- измена карактеристика производа и његове амбалаже ради заштите животне средине.

7.6.1.4. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- смањење утицаја производа на животну средину, здравље и безбедност, кроз цео циклус од експлоатације сировина, преко израде и коришћења производа, до коначног одлагања;
- развој сарадње са Центром за чистију производњу;
- изградња инфраструктуре у области чистије производње – реализација инвестиционих пројеката у области истраживања (студијска и развојна истраживања, као и изградња индустријских постројења); развој индустријско-технолошких паркова, кластера, иновационих центара и инкубатора;
- успостављање система управљања индустријским отпадом, с посебним нагласком на могућности минимизације настајања отпада и искоришћавањем отпада као секундарне сировине и извора енергије;
- реконструкција или унапређивање постојећих технолошких процеса;
- едукација у области и примени чистијих технологија, енергетске ефикасности у функцији заштите животне средине;
- рационализација употребе сировина, воде и енергије, замена опасних материја еколошки прихватљивим и смањење токсичности и емисије штетних гасова и отпада у природу;
- повећање уштеде кроз рециклажу, смањење потрошње хемикалија и воде и енергетска ефикасност;
- замена постојеће технологије новом технологијом која је у складу са животном средином (ЕСТ).

7.6.2. Рударство

7.6.2.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- завршене започете активности на ремедијацији и рекултивацији;
- спровођење техничких мера за спречавање загађења ваздуха, воде и земљишта у околини рударских објеката;
- успостављање и јачање мониторинга животне средине у околини свих активних рударских објеката.

7.6.2.3. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- Санирање историјског загађења од отпадних вода и јаловине.

7.6.2.4. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- повећати степен пречишћавања отпадних вода које настају у процесу експлоатације и прераде минералних сировина;
- ремедијација и рекултивација површина деградираних извођењем рударских радова;
- смањити ризик од загађења вода и земљишта, који настаје као последица рударских активности;
- решавање проблема одлагања јаловине и решавање проблема привремених депонија отпадне исплаке настале при изради из нафтних бушотина;
- решавање проблема прераде јаловине и њихово одлагање на адекватно припремљеним и одговарајућим подлогама, са успостављањем мониторинга.

7.6.3. Енергатика

7.6.3.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- оснивање фонда за енергетску ефикасност;
- успостављање система рационалног газдовања енергијом (енергетски менаџмент);
- успостављање система енергетских ревизија у секторима потрошње енергије;
- смањен негативан утицај услед изливања нафте приликом насилног бушења или могућег акцидента на цевоводу градњом оптичког кабла ради вршења континуалног мониторинга потенцијалних цурења.

7.6.3.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- повећан обим коришћења обновљивих извора енергије;
- искоришћење летећег пепела из термоелектрана;
- испостављање система енергетских ревизија у секторима потрошње енергије.

7.6.3.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025.

- имплементација интегрисаног система дозвола за енергетска постројења у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине;
- обезбеђено пречишћавање отпадних вода из енергетског сектора;

- примена прописа ЕУ који се односе на област ОИЕ;
- повећана енергетска ефикасност у свим секторима производње и потрошње енергије;
- прикључивање индивидуалних домаћинстава на систем даљинског грејања;
- повећана енергетска ефикасност и смањен губитак топлоте у топланама и дистрибутивној мрежи;
- успостављање система рационалног газдовања енергијом (енергетски менаџмент);
- подизање нивоа свести и образовања у погледу повећања енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије.

7.6.4. Пољопривреда, шумарство и ловство

7.6.4.1. Краткорочни циљеви за период од 2016. до 2020.

- развијање свести пољопривредних произвођача у области животне средине развојем и промоцијом кодекса добре пољопривредне праксе;
- успостављена евиденција врста и количина употребљених ђубрива и средстава за заштиту биља;
- успостављена евиденција површина на којима се обавља органска пољопривреда;
- идентификована подручја под ризиком за загађење земљишта и подземних вода средствима за заштиту биља и ђубривама;
- унапређено праћење бонитета земљишта;
- контролисана промена намене пољопривредног земљишта;
- спровођење мониторинга земљишта и вода у циљу утврђивања присуства и дистрибуције загађивача, као и њиховог деловања на компоненте екосистема;
- подизање ветрозаштитиних појасева ради спречавања еолске ерозије пољопривредног земљишта;
- извршена процена резерве органске материје у земљишту и развијен индикатор за праћење њеног садржаја;
- мапиране високовредне пољопривредне површине из аспекта биодиверзитета у циљу њихове заштите;
- рестаурација и одржавање традиционалних пољопривредних предела.

7.6.4.2. Средњорочни циљеви за период 2021–2025.

- организовати пољопривредне активности у областима које су идентификоване као осетљиве на загађење нитратима у складу са Директивом 91/676/ЕЕЗ и у заштићеним природним добрима;
- контролисати пољопривредну производњу у заштићеним природним добрима;
- увести граничне вредности за количину тешких метала у пољопривредном земљишту и канализационом муљу који се користи за пољопривреду према Директиви 86/278/ЕЕЗ;

7.6.4.3. Континуирани циљеви за период 2016 – 2025

- извршити процену дифузног загађења земљишта и вода с пољопривредних површина;
- смањити испуштања нутријената и других опасних материја из тачкастих и дифузних извора и идентификовати области које су осетљиве на загађење вода нитратима;
- увести систем контролисане употребе хранива и средстава за заштиту биља на пољопривредном земљишту ради смањења утицаја на животну средину;
- унапредити управљање заштитом животне средине на сточним фармама и погонима за прераду хране;
- развој органске пољопривреде;
- сузбијање и спреачвање ширења алергених и коровских биљака;
- унапређивање система одрживог газдовања, посебно у приватним шумама;
- развој савременог мониторинга штетних и опасних материја у земљишту, шумарству и ловству, као и алергених и коровских биљака (алергеног полена);
- спровођење мера за успостављање одрживог нивоа органске материје у земљишту.

7.6.5. Саобраћај

За унапређивање решавања проблема утицаја саобраћаја на заштиту животне средине неопходно је имати одговарајуће стратегије или бар дефинисане основне циљеве и смернице. Без претходно дефинисаних стратегија развоја и заштите животне средине, не може се установити јасна стратегија енергетске ефикасности у саобраћају, као значајном сегменту привреде и друштва.

Привредни развој може бити: успорен, средњег темпа и убрзан; програм заштите животне средине може бити: без активних мера државе, са активним учешћем државе уз примену нових технологија, и државни приоритет у свим областима привреде и друштва.

У даљем раду сматраће се да ће у будућности заштита животне средине бити предмет активног учешћа државе и да ће увођење нових технологија у привреду бити приоритет. Питање правца и брзине привредног развоја, поред свеобухватне анализе, захтева и увођење низа претпоставки и краткорочних и дугорочних прогноза. Због тога је неопходно усвајање основних претпоставки:

- у наредних десет година неће се значајније променити број становника (поготово радно способних);
- наставиће се тренд миграције у веће градове (Нови Сад, Суботица, Зрењанин);
- поуздани показатељи ефеката транзиције и својинске трансформације добиће се тек пар година после завршетка тих процеса;
- процес стицања статуса државе кандидата за улазак у ЕУ и приступања европском тржишту неће се одвијати великом брзином;
- у наредном периоду порашће робна размена и промет путника између западног и југоисточног дела ЕУ, као и између ЕУ и Турске и Блиског истока, односно транзитни саобраћај ће значајно учествовати у потрошњи енергената и загађењу животне средине.

Инструменти политике заштитне животне средине у саобраћају своде се на

1. Административне мере:
   - дефинисање носилаца националне стратегије развоја саобраћајног система;
   - постављање циљева енергетске ефикасности у свим видовима саобраћаја (смањење специфичне потрошње горива и увођење принципа енергетске ефикасности у саобраћајну политику).

2. Економске, финансијске и фискалне мере:
   - законско обавезивање за учеснике у саобраћају да рационално користе енергију;
   - израда и доношење прописа, одредби и правилника, као подршке и саставних делова закона.

3. Техничке и организационе мере:
   - постављање стандарда за опрему и њену уградњу;
   - увођење принципа заштите животне средине у експлоатацији превозних средстава;
   - информисање превозника и становништва о предностима, обавезама и мерама за заштиту животне средине у саобраћају, образовање кадрова за пројектовање и експлоатацију у саобраћају.

7.6.5.1. Краткорочни циљеви за перод од 2016. до 2020.

- Дефинисање, израда и доношење националне стратегије о развоју саобраћајног система. Национална стратегија развоја саобраћајног система састојала би се из програма и мера за постизање постављених циљева. Основни програми су:
  - Програм развоја саобраћајне инфраструктуре;
  - Програм развоја јединственог и ефикасног транспортног система;
  - Програм развоја интегрисаног превоза путника у градском, приградском и међуградском саобраћају;
  - Програм безбедности саобраћаја и смањења утицаја на животну средину;
  - Програм увођења информационог система.

7.6.5.2. Средњорочни циљеви за период од 2021. до 2025.

- Доношење мера које ће утицати на повећање заштите животне средине у овој области. Мере се могу разврстати по следећим категоријама:
- Усклађивање и хармонизација прописа у Србији с прописима ЕУ
  - Закони који подржавају спровођење програма заштите животне средине (Закон о безбедности саобраћаја на путевима, Закон о јавном превозу, Закон о заштити животне средине и други).
- Старост возила
  - У свим државама је утврђена корелација између БНД (GDP) и стандарда становништва и квалитета и старости возног парка. Због тога је неопходно да се дефинишу мере за стимулисање набавке нових аутомобила, односно за дестимулисање коришћења возила старијих од 15 година.
  - Смањење царине и пореза на увоз нових и аутомобила до три године старости.
  - Дефинисање кредитне политике, система регистрације и обавезног осигурања путничких возила (стимулације при куповини, регистрацији и осигурању нових аутомобила).
  - Прогресивно повећање трошкова регистрације и премије осигурања за путничка возила старија од пет година (максимално дестимулисати категорију путничких возила старијих од двадесет година).
  - Увођење обавезе техничког прегледа сваких шест месеци за путничка возила старија од двадесет година.
  - Прогресивно повећање трошкова регистрације и премије осигурања за путничких возила чија радна запремина прелази 1800 cm3.

7.6.5.3. Континуирани циљеви за период од 2016. до 2025

- Алтернативна горива
  - Дефинисање процедуре и надлежности институција за праћење и контролу уградње уређаја за алтернативна горива у постојећа саобраћајна средства.
  - Стимулисање власника путничких аутомобила на прелазак на алтернативне врсте погонских горива (ТНГ и биодизел).
  - Изградња производних капацитета за производњу алтернативних погонских горива (биодизел, етанол 85, течни и компримовани природни гас).
  - Проширење мреже за продају алтернативних врста погонских горива.
- Аутомобилска индустрија
  - Израда акционог плана развоја домаће аутомобилске индустрије из аспекта модернизације производње и карактеристика возила, повећања заштите животне средине и енергетске ефикасности.
  - Анализа могућности серијске уградње погона на алтернативно гориво у нова домаћа возила.
  - Идејни пројекти возила с погоном на алтернативно гориво.
- Транзитни саобраћајни и робни токови
  - Анализа улазних, излазних и транзитних саобраћајних токова.
  - Израда студије о формирању јединственог система за праћење транзитног саобраћаја.
- Информациони систем за праћење рада саобраћајних средстава (за све видове)
  - Број предузећа која поседују саобраћајна средства (укључујући и транспорт за сопствене потребе).
  - Број транспортних средстава.
  - Карактеристике транспортних средстава (тип, погонско гориво, старост, снага, носивост).
  - Пређени километри.
  - Количина превезене робе.
  - Број превезених путника.
  - Остварени транспортни рад.
  - Потрошња горива (укупна, по предузећу, по јединици рада).
- Систем за праћење техничко-експлоатационих показатеља транспортних средстава и рада руковалаца у свим предузећима која поседују саобраћајна средства (за све видове)
  - Анализа постојећег стања по видовима.
  - Препоруке за увођење.
- Интегрисани систем превоза путника на Коридору X
  - Анализа захтева за путовање и реализација по видовима.
  - Анализа редова вожње у систему.
  - Израда студије увођења јединственог тарифног система.
  - Дефинисање основних критеријума квалитета превозне услуге у систему.
- Јавни градски превоз путника
  - Израда студија о увођењу алтернативних горива у возила градског саобраћаја с моторима СУС (биодизел, компримовани природни гас).
  - Израда студија о увођењу нових система јавног градског превоза путника (лаки шински системи, трамваји).
  - Анализа и модернизација одлука локалних самоуправа о такси превозу (удружења за заједничко коришћење аутомобила – car pooling, аспект енергетске ефикасности и заштите животне средине).
- Унапређивање саобраћаја, превоза путника и транспорта роба
  - Израда студија система саобраћаја у већим градовима Војводине.
  - Израда студија захтева за путовање и реализације по видовима.
  - Израда студија робних токова.
  - Израда студије о унапређивању комбинованог система транспорта (технологије, транспортна средства, претоварна постројења и друго).
- Друмски транспорт
  - Обавеза праћење параметара рада возача и теретних возила за сопствене потребе и подношење извештаја надлежним институцијама.
  - Обавеза праћење параметара рада возача и теретних возила приватних превозника и подношење извештаја надлежним институцијама.
- Железнички саобраћај
  - Реструктурирање јавног предузећа Железнице Србије.
  - Доношење стратегије развоја система железничког саобраћаја у Србији.
  - Стимулисање обнове возног парка.
- Водни саобраћај
  - Завршетак процеса својинске трансформације у предузећима водног саобраћаја.
  - Припремни радови на увођењу РИС технологија у водном саобраћају.
  - Израда акционог плана за модернизацију и обнављање пловног парка.
  - Израда студије о могућностима коришћења специјалних бродова за дистрибуцију палетизованих роба на домаћим унутрашњим пловним путевима.
- Поштански саобраћај
  - Израда студије о унапређивању система пријема, транспорта и доставе пошиљки.

8.МЕРЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

8.1. Динамика спровођења мера

Спровођење циљева Програма захтева значајну реформу политике заштите животне средине и институција. Реформе једног инструмента политике могу зависити од реформи других инструмената и могу омогућити промене других политика. Мере за спровођење Програма односе се на следеће области: регулаторни инструменти, мониторинг и информациони систем, економски инструменти, систем финансирања, институције, образовање и

инфраструктурне потребе у области заштите животне средине. Представљене мере обухватају широк дијапазон инструмената и одражавају захтеве у погледу спровођења циљева Програма. Инструменте треба комбиновати за постизање сваког појединачног циља на сврсисходан начин.

Напоре усмерене ка реформи политике заштите животне средине треба поделити у две фазе.

Краткорочни период (2016–2021) треба да обухвати практичне, финансијски прихватљиве реформе које се одмах могу спровести. Он се првенствено односи на регулаторне и институционалне реформе, које имају за циљ усклађивање са acquis-ем ЕУ за животну средину. Регулаторну реформу треба координирати с јачањем институција, развојем ефикасног система мониторинга и подизањем јавне свести.

Потребно је изградити ефикасан систем финансирања заштите животне средине, који се заснива на наменским фондовима и широкој примени економских инструмената. Средства и инвестиције краткорочно треба усмерити на јачање институционалних капацитета, угрожене локације и приоритетне области, као што је загађење ваздуха из великих индустријских комплекса и термоелектрана, третирање отпадних вода из великих индустрија, пречишћавање градских отпадних вода чији су рецепијенти мали водотокови и у осетљивим зонама (слив изворишта водоснабдевања), санација депонија које представљају највећу опасност по животну средину, изградња регионалних санитарних депонија и ремедијација загађених подручја.

У случају изградње нових постројења и активности за које се издаје дозвола, сви регулаторни услови треба да буду усклађени са законским прописима Републике Србије.

Средњорочни период (2021–2025) зависиће од успешности реализације претходне фазе. Он треба да се усредсреди на ширу примену подстицајних инструмената, убрзано усклађивање регулативе са acquis–ем ЕУ за животну средину, побољшање квалитета животне средине, на повећано учешће јавности и заинтересованих страна у доношењу одлука, као и решавање проблема осталих угрожених локација. Главни инвестициони пројекти ће се спроводити током ове фазе, посебно постројења за пречишћавање градских отпадних вода и инфраструктура за управљање отпадом и смањење индустријског загађења.

8.2. Мониторинг и информациони систем

8.2.1. Преглед постојећег стања

У складу са Законом о заштити животне средине и Законом о утврђивању надлежности АПВ, ПСУГЗЖС обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине (мониторинг) на територији АП Војводине.

Мониторинг квалитета животне средине спроводи се у континуитету на територији Војводине од 2002. године, у складу с препорукама СЗО и ЕУ директивама, ради добијања поузданих и квалитетних информација о стању животне средине. Мониторинг представља основ за доношење адекватних и правовремених одлука с циљем спречавања и минимизирања негативних утицаја на здравље људи и животну средину, развој информационог система и унапређивање стања и дефинисање приоритета у управљању квалитетом животне средине.

Мониторинг се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промена стања и карактеристика животне средине, и то: ваздуха, воде, земљишта, шума, биодиверзитета, флоре и фауне, елемената климе, озонског омотача, нејонизујућег зрачења, буке, отпада.

У периоду 2002–2014. ПСУГЗЖС је финансирао свеобухватан мониторинг медијума и фактора ризика на животну средину. Реализован је мониторинг квалитета амбијенталног ваздуха и ваздуха у затвореним просторијама, пољопривредног и непољопривредног земљишта, површинских, подземних и процедних вода с депонија, нејонизујућих зрачења, као и биомониторинг, са акцентом на праћење строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака и животиња и њихових станишта.

8.2.2. Мониторинг квалитета ваздуха

Праћење квалитета амбијенталног ваздуха у АП Војводини спроводи се аутоматским и мануелним мерењима од стране бројних стручних институција.

Системом мониторинга квалитета ваздуха успостављене су државна и локалне мреже мерних станица аутоматског мониторинга и мерних места за фиксна мерења на територији АП Војводине.

У периоду од 2002. до 2014. године, мануелни мониторинг вршен је на укупно 125 мерних места, од стране завода за јавно здравље на територији АП Војводине.

Праћење квалитета ваздуха у државној мрежи аутоматског мониторинга врши Агенција за заштиту животне средине (СЕПА) на седам мерних станица у Војводини.

На локалном нивоу успостављене су две мреже аутоматског мониторинга, и то од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине за територију Војводине (седам аутоматских станица) и Града Панчева за територију Панчева (четири аутоматске станице).

Локална мрежа аутоматског мониторинга којом управља ПСУГЗЖС успостављена је 2008. године на седам репрезентативних локалитета, као интегрални део EuroAirNet – Европске мреже за праћење квалитета ваздуха. Мрежа прати матрицу атмосферских индикатора загађења, препоручених ЕУ директивама, заједно са основним метеопараметрима, континуално 24 часа, 365 дана у години. Мрежа обухвата праћење утицаја саобраћаја (Суботица, Сомбор, Зрењанин) и индустрије (Кикинда, Нови Сад – Шангај) на квалитет ваздуха. Станице постављене у заштићеним природним добрима (Обедска бара, Делиблатска пешчара) служе као референтне, односно базне станице.

Мрежа аутоматских станица изузетно је значајна за поуздану и компарабилну оцену квалитета ваздуха, развој информационог система и предузимање адекватних мера у спречавању и минимизирању негативних ефеката на здравље људи и животну средину. Подаци добијени са АС служе за процену изложености популације и утицаја на здравље, као основ за стратешко планирање и рад инспекцијске службе и за предвиђање и процену трендова у оцени квалитета ваздуха.

У оквиру ЕУ пројекта „Подршка животној средини без алергена” 2011–2013. године, ПСУГЗЖС успоставио је и мрежу аеропалинолошких станица, у Кикинди, Врбасу, Зрењанину, Сомбору и Сремској Митровици, које прате инхалаторне алергене (полен дрвећа, трава и корова) у периоду полинације (фебруар–новембар). Мерењем се прати концентрација за 24 типа полена (леска, јова, тисе/чемпреси, врба, јасен, бреза, граб, платан, орах, храст, бор/четинари, траве, липа, боквица, киселица, коприве, штирови, пелин, амброзија, дуд, брест, топола, конопље, јавор), припремају се недељни календари полена и редовно се информише јавност о стању аерополена на територији АП Војводине.

Када говоримо о квалитету ваздуха, анализа годишњих трендова полутаната за период 2009–2013. у свим зонама и агломерацијама на територији Војводине, указује на то да највећи проблем представља загађење суспендованим честицама, што је доминантан проблем и у европским размерама. У зони – Војводина утврђена је I категорија квалитета ваздуха, односно чист или незнатно загађен ваздух, док се у агломерацијама Нови Сад и Панчево на појединим мерним местима региструје чак III категорија квалитета ваздуха, односно прекомерно загађен ваздух, управо као последица прекорачених годишњих граничних вредности, доминантно за суспендоване честице.

Као допуна континуалном праћењу, врши се и интервентни мониторинг ради процене секторских притисака на квалитет ваздуха, пре свега индустрије и саобраћаја.

Интервентна мерења указују на оптерећеност ваздуха у близини великих индустријских загађивача, доминантно специфичним загађујућим материјама за дати тип индустрије, као и на значајан негативан утицај саобраћаја на квалитет ваздуха.

Извештавање о квалитету ваздуха на територији Војводине врши се свакодневно путем инернет портала Секретаријата.

8.2.3. Мониторинг квалитета земљишта

Мониторинг земљишта у периоду 2002–2014. финансиран од стране ПСУГЗЖС, обухватио је праћење хемијских, радиолошких и биолошких индикатора квалитета:

- пољопривредног земљишта (педесет локалитета по критеријуму заступљености појединих геоморфолошких целина – алувијални наноси, лесни плато, лесна тераса, еолски пескови, Фрушка гора и Вршачке планине, као и типова земљишта, преко 1000ha);
- непољопривредног земљишта на преко сто локалитета у индустријским зонама већих градова (Панчево, Беочин, Сомбор, Нови Сад, Врбас, Зрењанин, Суботица и Кикинда), заштићеним подручјима и другим угроженим локалитетима (бензинске пумпе, дечија игралишта, основне школе, водоизворишта, депоније).

На основу испитивања квалитета пољопривредног земљишта, која су имала за циљ добијање глобалне слике о стању плодности и евентуалне загађености земљишта Војводине, може се закључити да је ово подручје перспективно за производњу високо вредне хране.

Испитивано земљиште индустријских зона у погледу хемијских особина не одступа у већој мери од особина околног пољопривредног земљишта, те се не може указати на евентуално загађење. Регистровано је присуство тешких метала на појединим локалитетима индустријских зона (Сомбор – Фабрика акумулатора: олово, Беочин – БФЦ Лафарге: никал) и заштићених природних добара (Вршачке планине, СРП Ковиљско-петроварадински, рит-бакар као резултат дуготрајне примене фунгицида на бази бакра), које је последица антропогеног загађења. Микробиолошка испитивања указују на смањење биогености земљишта услед неповољних физичко-хемијских својстава. Испитивања на другим угроженим локалитетима такође указују на значајан антропогени утицај.

8.2.4. Мониторинг угрожених врста флоре и фауне и њихових заједница

Биомониторингом су обухваћени специјски и екосистемски диверзитет, заштићена природна добра од националног и међународног значаја, осетљива станишта која су приоритет заштите у Европи (влажна, степска, пешчарска, слатинска, нека шумска), ретке и угрожене врсте флоре и фауне од националног и међународног значаја, реликтне и ендемичне врсте и њихове заједнице, заштићене биљне и животињске врсте као природне реткости и врсте које су предмет трговине и промета. Биомониторинг је подељен у шест системских целина мониторинга и то:

- поплавних аутохтоних шумских екосистема у карактеристичним плавним подручјима Војводине (СРП Горње Подунавље, СРП Ковиљско-петроварадински рит, ПП Бегечка јама);
- степских станишта и њихових карактеристичних врста (СРП Делиблатска пешчара);
- влажних станишта и живог света влажних станишта (СРП Обедска бара);
- популације ретких и угрожених врста флоре и фауне (преко пет врста биљака, десет врста птица, три врсте сисара).

Резултати биомониторинга показују да Војводина има изузетно богату природну баштину. Разноликост живог света Војводине чини је особеном, а значајан број ретких и угрожених биљних и животињских врста насељава искључиво ово подручје. Неке посебно значајне врсте и осетљиви екосистеми и даље су под негативним антропогеним и другим утицајима, али су уочљиви позитивни помаци као резултат примене активних мера заштите и праћења биодиверзитета и генерално, природне баштине Војводине.

8.2.5. Мониторинг квалитета вода

Површинске воде.

Мониторинг акватичних екосистема, спроводи се с циљем идентификације загађења и израде подлога за процену ризика и успостављање стандарда квалитета и конципиран је као допуна мониторингу површинских вода у државној мрежи. У периоду 2002–2014. реализована су испитивања која су обухватила:

- опште и специфичне хемијске индикаторе квалитета вода и седимената водотокова, каналске мреже, заштићених подручја, језера и бара (преко 120 локалитета);
- микробиолошке и хидробиолошке индикаторе квалитета вода водотокова, каналске мреже и акумулација (преко 37 локалитета);
- преко двадесет радиоактивних полутаната у муљу и седиментима (преко 165 локалитета).
- На основу мониторинга у државној мрежи и комплементарног мониторинга финансираног од стране ПСУГЗЖС дата је оцена еколошког и хемијског статуса површинских вода у АП Војводини.

Водна тела површинских вода у АП Војводини у 2012. године имају еколошки статус/потенцијал од умереног до лошег: III-V класа. Ниво поузданости ове оцене је средњи, с обзиром на то што за оцену нису били расположиви сви индикативни биолошки и физичко-хемијски параметри, као и то што је учесталост мониторинга ових параметара била мања од минималне предвиђене за оцену еколошког статуса/потенцијала.

Хемијски статус површинских вода у односу на посебне групе специфичних загађујућих материја креће се у следећим распонима:

- За метале и металоиде: I–IV класа (III–IV класа – није постигнут добар статус у односу на концентрацију арсена: Бачки брег 2 – Плазовић, Зобнатица–Кривача, Језеро Палић, Језеро Лудаш);
- За органске: I–III класа (III класа – није постигнут добар статус у односу на концентрацију фенола: Жабаљ–Јегричка; Ватин–Моравица; Канали ДТД – Сомбор, Бач, Меленци; Бачки брег 1 – Бајски канал; Језеро Лудаш, Језеро Палић).

Хемијски статус површинских вода у односу на приоритетне и приоритетне хазардне супстанце оцењен је као добар за све испитиване профиле водотока у АП Војводини у 2012. години. Ниво поузданости ове оцене је низак, с обзиром на то што је за оцену хемијског статуса у односу на приоритетне и приоритетне хазардне супстанце коришћено мање од 60% индикативних хемијских параметара (изузев профила Дунав Бездан, где је ниво поузданости средњи, јер је расположивост параметара већа од 60%).

Оцена статуса и тренда седимента указује на то да постоји акумулација тешких метала и органског загађења.

Подземне воде.

Анализа садржаја арсена у води вршена је у преко хиљаду бунара за водоснабдевање становништва у више од двадесет најугроженијих општина АП Војводини, у периоду 2005–2009. године. У више од 50% бунара регистрован је повишен садржај арсена. Посматрано по регионима, квалитет бунарске воде је најбољи у Срему, док су највеће концентрације арсена идентификоване у бунарима на територији градова Зрењанин и Суботица и општина Чока, Ада, Бачка Паланка, Бачка Топола, Врбас, Оџаци и Шид.

8.2.6. Мониторинг нејонизујућих зрачења

Развој нових и унапређење постојећих система мобилне телефоније за пренос говора, порука, интернета дигитализација ТВ сигнала, већи број локалних ФМ радиостаница са припадајућим

антенама у урбаним срединама, као и све више корисника, директно утиче на повећање електромагнетне емисије. Због тога изворима нејонизујућег високофреквентног електромагнетног зрачења треба посветити већу пажњу и спроводити опсежнију и детаљнију контролу како редовним, законским мерењима тако и контролним мониторинзима животне средине, тим пре што су здравствени ефекти нејонизујућег високофреквентог електромагнетног зрачења недовољно познати.

Ради откривања присуства, утврђивања опасности, обавештавања и предузимања мера заштите од нејонизујућих зрачења, на територији АП Војводине спроводи се систематско испитивање нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини у нискофреквентном (трансформаторске станице, подземни и надземни далеководи) и високофреквентном подручју (радио-базне станице мобилне телефоније и телекомуникациони предајници радиорелејних система).

Ниво нејонизујућих зрачења испитиван је према утврђеном програму Владе Републике Србије, у насељеним местима у АП Војводини, у зонама повећане осетљивости (подручја стамбених зона у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно; школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, дечја игралишта; површине неизграђених парцела намењених, према урбанистичком плану, за наведене намене, у складу са препорукама СЗО).

Мониторинг је реализован у периоду 2011–2013. у 13 насељених места (Нови Сад, Суботица, Сомбор, Зрењанин, Кикинда, Панчево, Сремска Митровица, Вршац, Врбас, Бачка Паланка, Бечеј, Кула) у нискофреквентном подручју и у десет насељених места (Нови Сад, Суботица, Сомбор, Зрењанин, Кикинда, Панчево, Сремска Митровица, Вршац, Врбас, Бечеј) у нискофреквентном подручју. Утврђено је да измерене вредности интензитета електромагнетног поља не прелазе референтне граничне вредности дефинисане законском регулативом у овој области.

8.2.7. Информациони систем

У складу са Законом о утврђивању надлежности АПВ, ПСУГЗЖС је успоставио информациони систем за заштиту и унапређивање животне средине, као део јединственог информационог система Републике Србије, који ће користити као подлога за управљање животном средином и имплементацију међународних конвенција, споразума, закона и других прописа везаних за заштиту природних ресурса и добара, ваздуха, воде, земљишта.

У оквиру реализованог ИПА пројекта „Помоћ Агенцији за заштиту животне средине као Националној фокалној тачки за сарадњу са Европском агенцијом за животну средину у јачању EIONET мреже у Србији" Секретаријат је дефинисан као један од главних достављача података у оквиру EIONET – Европске информационе и осматрачке мреже у Србији. EIONET је партнерска мрежа Европске агенције за животну средину (EEA) и њених земаља чланица и земаља учесница, која укључује око хиљаду експерата и више од 350 националних институција које се баве информацијама о животној средини. Циљ пројекта је успостављање интегрисаног система за мониторинг и извештавање за све медијуме и тематске целине заштите животне средине, као подршка у испуњавању међународних и националних обавеза извештавања. У оквиру пројекта Секретаријат је добио хардверску и софтверску опрему као подршку за извештавање.

У 2013. години, Покрајински секретаријат за урбанизам, грађевинарство и заштиту животне средине финансирао је израду „Студије просторне диференцијације животне средине на територији АПВ у циљу идентификације најугроженијих локалитета", коју је реализовао ЈП Завод за урбанизам Војводине. У студији је извршена синтеза просторних и више од два милиона алфанумеричких података добијених мониторингом медијума животне средине и фактора ризика у ГИС окружењу, на основу које је извршена идентификација конфликтних подручја и просторна диференцијација животне средине. Ова студија на свеобухватан начин даје увид у потенцијалне конфликте у простору и представља полазну основу за стратешке активности у простору, било да су у питању стратешки планови управљања одређеним подручјима или израда студијске, просторно-планске и урбанистичке документације. На овај начин је започета нова фаза развоја информационог система ПСУГЗЖС, у којој су подаци из различитих медијума и притисака животне средине интегрисани с просторним подацима. Планирано је да се у сарадњи с Покрајинским секретаријатом за пољопривреду, шумарство и водопривреду (ПСПШВ), Покрајинским заводом за заштиту природе и јавним предузећима која су у надлежности ПСУГЗЖС и ПСПШВ, реализује пројекат „Инфраструктура просторних података" (ГЕОПОРТАЛ). Циљ пројекта је изградња и одржавање регионалне инфраструктуре геопросторних података и повезивање ИС са свим расположивим геопросторним подацима на територији АП Војводине, која ће омогућити јавни приступ информацијама из области заштите животне средине, урбанизма, пољопривреде, водопривреде и шумарства.

8.3. Систем финансирања заштите животне средине

8.3.1. Преглед постојећег стања

Финансирање заштите животне средине заснива се на кључним начелима – „загађивач плаћа" и „корисник плаћа". Како би се остварило ово начело, постоји низ мера, економских, административних и тржишних. Акценат се ставља на економске инструменте и мере. Позитивни учинци економских мера су вишеструки, нпр. омогућавају интернализацију трошкова загађивања животне средине и тиме су важан извор финансирања програма заштите животне средине.

Велики искорак ка обезбеђивању економских инструмената и мера учињен је оснивањем Фонда за заштиту животне средине Републике Србије (у даљем тексту ФЗЖС) 2005. године, који средства за свој рад обезбеђује из накнада за заштиту животне средине. То су накнаде које се примењују за коришћење моторних возила и плаћају се при регистрацији, накнаде за коришћење дивље флоре и фауне, накнаде за одложени или произведени отпад (индустријски неопасан и опасан отпад), накнаде за пластичне кесе, накнаде за супстанце које оштећују озонски омотач, као и накнаде за емисије SO2 и NO2 и прашкастих материја. Емисије SO2, NO2 и прашкасте материје обрачунавају се и плаћају према количини емисија, изражене у тонама за обрачунски период од годину дана. Регистар обвезника води ФЗЖС.

Прикупљена средства утрошена су на спровођење различитих пројеката, програма и мера заштите и унапређивања стања животне средине, енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије. Приоритет у финасирању је решавање проблема управљања чврстим комуналним отпадом (изградња инфраструктуре за збрињавање отпада на регионалном принципу, санација постојећих локалних сметлишта).

У фебруару 2010. године донета је одлука о образовању Покрајинског буџетског фонда за подстицање заштите и унапређивање животне средине („Службени лист АПВ", 1/10, 8/10). Овај фонд је везан за Покрајински секретаријат за урбанизам, грађевинарство и заштиту животне средине. Његово пуњење за сада се врши једино од накнада и такси за коришћење риболовних подручја. У 2010. години укупно је реализовано 9.700.000 динара, а у 2011. години 11.235.000 динара. Тим средствима су суфинансиране активности корисника риболовних вода на територији АП Војводине, за опремање корисника и унапређивање рада рибочуварске службе, ревитализацију мрестилишта и за порибљавање.

Политика цена у области комуналних услуга постепено прелази на систем који се у потпуности ослања на начело „загађивач плаћа" и „корисник плаћа". Накнаде за сакупљање, превоз и одлагање отпада у Републици Србији релативно су ниске.

За комунални отпад, у већини случајева основице за обрачун наканада не подстичу третман отпада и тиме смањење количина отпада. Закон о отпаду оставља могућност да се накнаде обрачунавају према количини отпада или по јединици задужене

површине. Обрачун по количини отпада примењује се већ извесно време у привреди, а обрачун по јединици задужене површине углавном се примењује за домаћинства.

Остале наменске накнаде у области заштите животне средине односе се на коришћење ресурса (воде, шуме). Ради се о накнади за коришћење и заштиту вода и о накнади за коришћење општекорисних функција шума које су приход за територију АП Војводине, ванбуџетског фонда ЈВП Воде Војводине, односно ЈП „Војводина шуме".

Накнада за коришћење минералних сировина (рудна рента), део који припада АП Војводини, приход су њеног буџета, што би требало што пре променити и та средства наменски усмерити на решавање проблема у сектору минералних сировина (геологија, рударство).

8.3.2. Улагања у заштиту животне средине

Финансијска улагања у заштиту животне средине могу се посматрати кроз уложена буџетска средства, али и укупна улагања из других извора, као што су средства прикупљена одређеним ванбуџетским фондовима, властита средства загађивача, зајмови, средства међународних пројеката и донација, и тако даље.

Тренд улагања у животну средину из буџета АП Војводине за период 2002–2011. има узлазни карактер. Удео у буџету показује тренд пораста за период 2002–2008. с највећим скоком у 2008. години (удео у буџету је био 2,2 пута већи у 2008. години у односу на 2007. годину), да би уследио тренд пада за период од 2009. до 2011. године.

У 2011. години свега 0.69% средстава из буџета АП Војводине издвојено је за заштиту и унапређивање стања животне средине. Тај ниво улагања, уз тренд опадања инвестиција у животној средини, није довољан за остваривање зацртаних циљева у овој области. За постизање захтевних ЕУ стандарда, ти износи ће у наредном периоду морати вишеструко да се повећају.

Захваљујући сарадњи Секретаријата са ФЗЖС и надлежним министарством, током 2010. и 2011. године реализовано је више стотина значајних пројеката на територији АП Војводине, средствима ФЗЖС у износу од двеста милиона динара годишње, усмереним ка локалним самоуправама, удружењима грађана, управљачима заштићених подручја, стручним и научним институцијама.

Општа је оцена да су улагања у животну средину недовољна, па се у свим стратешким документима истиче потреба и приоритет повећања улагања у инфраструктуру заштите животне средине. Национална стратегија за апроксимацију у области животне средине за Републику Србију („Службени гласник РС", бр. 80/2011) указује да су економски изазови апроксимације у области животне средине знатни. На основу стања инфраструктуре у животној средини у Републици Србији и екстраполације ситуације у земљама које су скоро постале чланице ЕУ, процењују се да ће укупни трошкови за испуњавање свих правних тековина ЕУ у области животне средине бити око 10,6 милијарди евра (од дана усвајања до 2030. године). Најзахтевнији су сектори вода (5,6 милијарди евра) и отпада (2,8 милијарди евра), као и сектор индустријског загађења (1,3 милијарди евра). Знатан део се односи на оперативне трошкове који се не могу подмирити из међународних извора финансирања и који се морају обезбедити из домаћег буџета, средстава приватног сектора или кроз накнаде.

Према проценама Националног програма заштите животне средине („Службени гласник РС", бр. 12/2010) и извештаја Владе Републике Србије „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду од 2011. до 2013.године" издвајало се свега 0.3% БДП за ресор животне средине у Републици Србији. Тај проценат је драстично опао до краја 2015. године и процењује се да сада износи око 0,1% што је пре свега последица укидања Фонда за заштиту животне средине 2012. године. Ради поређења, земље чланице ЕУ, пре приступања ЕУ, имале су улагања у сектор животне средине од 1,5 до 2,5% БДП. Фонд за заштиту животне средине Републике Србије је од почетка свог рада, 2005. године до 2010. године, остварио укупни приход од преко десет милијарди динара, с порастом удела у БДП од 0,05% (2006. године) до 0,16% (2010. године).

Укидањем Фонда за заштиту животне средине 2012. године, остало је више од 160 нереализованих уговора с корисницима средстава (локалне самоуправе, стручне и научне институције, НВО, управљачи заштићених подручја) с територије АП Војводине у укупном износу од 200.000.000,00 што је имало изузетно негативне последице на животну средину. Посебно се укидање Фонда одразило на ову област у АП Војводини током 2013–2015. због одсуства улагања и због нерегулисаног прилива средстава у Покрајински буџетски фонд. Потребно је пронаћи најповољније начине јачања Покрајинског буџетског фонда у области животне средине, усмеравањем дела средстава прикупљених од такси и накнада с територије АП Војводине.

8.3.3. Фонд за капитална улагања

Фонд за капитална улагања АПВ основан је 2006. године са основним циљем подстицања развоја привреде, равномерног регионалног развоја, запошљавања и побољшања квалитета живота грађана. Фонд финансира програме и пројекте од капиталног значаја за АП Војводину, између осталих и у области заштите животне средине. Основни извори финансирања јесу средства обезбеђена у буџету АП Војводине за финансирање капиталних расхода, средства прикупљена од донација и помоћи страних и домаћих правних и физичких лица, домаћи и инострани кредити и зајмови, средства међународних финансијских организација и институција и донација. У периоду 2006–2009. Фонд је финансирао пројекте у области водопривреде и заштите животне средине у укупном износу од око 13 милијарди динара. Средства су уложена у: 152 водоводне мреже у 152 насељена места (укупна дужина 304 km); 127 система и делова система фекалних и атмосферских канализационих мрежа (укупна дужина 672 km); двадесет одбрамбених насипа дуж речних токова (укупна дужина 107 km); 31 каналска мрежа ХС ДТД (укупна дужина 761 km).

8.4. Образовање и развијање свести

8.4.1. Преглед постојећег стања

Свакодневна пракса показују да је општи ниво друштвене свести о потреби заштите животне средине у Републици Србији недовољно висок, а последице тога су нарушавање животне средине, нерационално коришћење природних ресурса, угрожавање заштићених природних добара, нерешено питање одлагања свих врста отпада и тако даље. У прилог свему је и недовољна примена прописа у области заштите животне средине, неадекватна и недовољна заступљеност овог образовања у наставним плановима и програмима основних и средњих школа, као и недовољна доступност неформалних видова образовања.

Формално образовање у Републици Србији, односно наставни планови, програми као и уџбеници из области животне средине још увек нису достигли ниво међународно утврђених стандарда и смерница. Активности које се односе на формално образовање у области животне средине и еколошке културе у АП Војводини координирају надлежне институције на републичком и покрајинском нивоу. Планирано је да се предузме стратешки план о могућим реформама у вези с формалним образовањем и дате су препоруке да сâм наставни план и програм у основним и средњим школама додатно буде обогаћен садржајима о животној средини у контексту одрживог развоја.

Планови и програми који ће обухватити реформу образовног система, треба да усвоје концепт према коме ће васпитање и образовање у области животне средине и одрживог развоја бити део општег образовања и прожимати све наставне предмете, организовану системску обуку наставника и све аспекте рада у школама.

Неформално образовање као и други видови јачања свести у пракси недовољно су координирани, несистематизовани и нису доступни свим категоријама становништва. Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине заступа становиште јачања учешћа невладиних организација у процесу дијалога у области политике животне средине и њене имплементације како би се обезбедило уравнотежено представљање свих субјеката и системска интеграција свих аспеката животне средине. Посебан циљ треба да представља побољшање узајамне повезаности школа и локалних заједница, јачањем сарадње, умрежавањем и изградњом стратешких партнерстава у области заштите и унапређивања стања животне средине у контексту одрживог развоја. У области политике животне средине и управљања, дефинисана су прироритетна подручја деловања која се односе на: област природе и биодиверзитета, климатске промене као и друге глобалне проблеме животне средине, едукацију и јачање еколошке свести.

Од самог оснивања, Секретаријат спроводи едукативну кампању, путем финансијске и других видова подршке образовних програма које су припремиле невладине организације. У оквиру својих надлежности, организује јавни конкурс за суфинансирање пројеката едукативног карактера, који имају за циљ развој еколошке свести и ширење знања о потреби заштите животне средине.

Информисање, као значајан сегмент неформалног образовања становништва о проблемима животне средине, још увек је парцијално, недовољно стручно и често сензационалистичко. Постоје часописи који се баве заштитом животне средине („Зелени лист", „Геа"), стручни часописи („Ciconia") као и дечја штампа где се поклања већа пажња темама из области животне средине („Чувари равнице"). Међутим, информисање у дневним часописима, број и квалитет еколошких часописа, као и територијална покривеност у Војводини, нису на задовољавајућем нивоу.

Као пример добре праксе и популарисања заштите и унапређивања стања животне средине, путем образовног система, Секретаријат је у сарадњи с Покрајинским секретаријатом за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице и Покрајинским секретаријатом за енергетику покренуо дугорочни пројекат „За чистије и зеленије школе", на територији Војводине од 2002. године. Главни циљ пројекта је развој свести деце, младих и одраслих да прихвате и сносе одговорност за заштиту и одрживо коришћење природних и културних вредности средине у којој живе, као и развијање оних знања и компетенција које ће их научити да воде бригу о свом животном окружењу. Дугогодишњи партнери који су дали допринос на реализацији пројектних активности јесу: Покрајински завод за заштиту природе, Рикен фондација, Национални парк „Фрушка гора", Јавно предузеће „Војводинашуме" и Јавно водопривредно предузуеће „Воде Војводине".

Партнерски односи са удружењима грађана успостављени су још од оснивања Секретаријата, 2002. године. У АП Војводини је регистровано је око 230 удружења грађана, која се баве заштитом животне средине и која се повремено или редовно јављају на конкурсе за суфинансирање пројеката. Посебна пажња посвећује се конкретним пројектним активностима на заштити и унпређивању стања животне средине. У протеклом периоду, од 2007. до 2014. године, подржано је укупно 469 организација путем суфинансирања пројектних активности (25 организација у 2007. години, 114/2008, 39/2009, 92/2010, 90/2011, 26/2012, 38/2013, 45/2014), просечно шездесет пројеката годишње. Према евиденцији Еколошког покрета из Оџака, у АП Војводини постоји чак 1561 удружење грађана, које се искључиво или делимично бави облашћу животне средине.

Секретаријат ће и у будућности, у складу са својим надлежностима, наставити сарадњу са еколошким удружењима, подржавати јачање капацитета и учешћа јавности у доношењу локалних еколошких акционих програма, који су у функцији заштите и унапређивања стања животне средине АП Војводине, на добробит природе и човека. Такође, наставиће тренд подизања еколошке свести јавности, правовременим и објективним информисањем о актуелним дешавањима у области екологије, промовисаће заштиту животне средине и заштићених подручја, али и указивати на проблеме у овој области с којима се свакодневно сусрећемо, те на потребу да се они реше.

8.4.2. Краткорочне мере у образовању и развијању јавне свести из области заштите животне средине 2015–2019.

Подизање нивоа свести о животној средини важан је предуслов реформе политика свих сектора у деловима који се односе на заштиту животне средине.

У краткорочном периоду посебно треба радити на:
- развоју и примени стратешких оквира у области образовања о животној средини у функцији одрживог развоја;
- интеграцији образовања о животној средини у све нивое образовно-васпитног система. То подразумева и имплементацију образовања о животној средини у функцији одрживог развоја у школски систем, као и друге видове формалног образовања;
- пружању подршке образовно-васпитним институцијама ради промовисања заштите животне средине и укључивање одрживости у њихово свакодневно функционисање (енергетска ефикасност, уштеда воде, итд.);
- изради и примени стандарда у образовању и подизању свести о животној средини и одрживом развоју који су усклађени с међународним стандардима;
- иницирању мреже центара за унапређивање образовања о животној средини у функцији одрживог развоја;
- пружању подршке развијању компетенција запослених у образовању за укључивање образовања о животној средини у наставне и ваннаставне активности, изради и обезбеђивању доступности наставних средства и радних материјала;
- унапређивању професионалног образовања о животној средини (едукацијом доносилаца одлука и запослених);
- пружању подршке унапређивању универзитетског образовања (у складу с Прашком декларацијом, усвојеном 2003. године), посебно по питању интердисциплинарних образовних програма усмерених на разумевање научних основа о екологији и животној средини у контексту одрживог развоја;
- подизању свести о климатским променама, мерама за смањење емисија и прилагођавању на измењене климатске услове;
- већем учешћу јавности у доношењу одлука и побољшању приступа подацима о животној средини;
- систематском унапређивању неформалног образовања о животној средини и одрживом развоју, подршком образовним програмима и пројектима стручних институција и удружења, организовањем кампања за подизање нивоа свести и развијањем еколошке културе;
- развоју интернет презентације са базом података, о образовању о животној средини у функцији одрживог развоја.

8.4.3. Средњорочне мере у образовању и развијању јавне свести из области заштите животне средине 2020–2024.

У средњорочном периоду посебно треба обратити пажњу на:
- веће укључивање садржаја из области животне средине у функцији одрживог развоја у наставни програм васпитно-образовног процеса, обуку наставника, даљи развој наставних метода и дидактичких средстава;
- наставак активности унапређивања образовања становништва и подизање нивоа свести у складу с међународним тенденцијама;
- проширивање и унапређивање професионалног образовања у области животне средине у функцији одрживог развоја ради припреме стручњака за интегрално управљање животном средином у складу с принципима одрживог развоја;

- интензиван рад на подизању свести и развијању еколошке културе свих категорија становништва, а посебно у области управљања отпадом, водама, заштити природе и биодиверзитета, нарочито управљања заштићеним природним добрима. У складу с тим, веома је важан рад на даљем развоју информативних центара у заштићеним природним подручјима;
- даљи развој образовања и подизања свести о климатским променама и другим глобалним проблемима животне средине.

8.5. Међународна сарадња

С обзиром на важност успостављања и одржавања сарадње с регијама европских држава, као потенцијалним партнерима, али и донаторима, реализацијом заједничких пројеката и разменом искустава – како би се постојеће разлике у нивоима развијености региона у Европској унији и на њеним границама смањиле, односно ојачала сарадња суседних локалних заједница ради унапређивања економске, али и културне сарадње – Секретаријат перманентно улаже напоре у унапређивање ове области и реализацију међународних пројеката. Тако су реализоване и следеће активности:

- са Републиком Аустријом:

сарадња с Владом покрајине Штајерске

- Пројекат „Одржива решења на унапређењу квалитета воде за пиће са повишеним садржајем арсена у три војвођанска региона" реализован је 2006. године на основу потписане Изјаве о намерама у вези са снабдевањем водом за пиће западног дела Војводине (24. јун 2003. у Бечу), између Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој и Стручног одељења 14б за економску политику владе Покрајине Штајерске. Пројекат су финансирали град Беч у оквиру УТН II мреже, влада Покрајине Штајерске и Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, а реализовала га је аустријска компанија „Bluewaters". На основу овог пројекта, израђена је Студија изводљивости „Пројекат регионалног водоснабдевања у југозападној Бачкој – Кула-Оџаци-Бач-Бачка Паланка" (2010) који је финансиран средствима ЕУ (Програм подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе).
- На основу потписане Изјаве о намерама у вези са управљањем комуналним чврстим отпадом (2004. године), између Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој и Стручног одељења 14б за економску политику владе Покрајине Штајерске, урађена је студија изводљивости „Управљање комуналним чврстим отпадом у јужној Бачкој и Срему", која је презентована 2005. године.
- Изјава о намерама у вези са управљањем медицинским отпадом (2003. године).
- Изјава о намерама о изради Студије изводљивости за коришћење геотермалних вода у одрживом развоју Војводине (2004. године).
- Изјава о намерама – Могућности коришћења алтернативних извора енергије на подручју АП Војводине – Имплементација биогас постројења у циљу добијања електричне и топлотне енергије, (2005. година).
- Изјава о намерама – Имплементација погона за производњу биогаса у регионалном парку „Панонија" (2005. година).
- Изјава о намерама – Имплементација ланца додатних економских користи на основу производње биодизела у Војводини (2005. година).
- Изјава о намерама – Стварање могућности за органску производњу у средњебанатском округу (2007. година).
- Твининг пројекат „Јачање институционалних капацитета у управљању опасним отпадом", који је спроводило Министарство животне средине, рударства и просторног планирања Републике Србије у сарадњи са Агенцијом за животну средину Републике Аустрије. Представници Секретаријата учествовали су у радним групама које се баве усклађивањем легислативе Републике Србије и ЕУ, то јест израдом подзаконских аката за токове опасног отпада и припремом националних планова за посебне токове отпада (реализован пројекат).
- Твининг пројекат „Јачање административних капацитета заштићених подручја у Србији – Натура 2000", који је спроводило Министарство животне средине, рударства и просторног планирања Републике Србије у сарадњи са Агенцијом за животну средину Републике Аустрије и Европским центром за јавно право (Грчка), реализован је у периоду од 2010 до 2012. године и имао је циљ да се побољша очување заштићених врста и њихових станишта у Србији, ојача свест о заштити природног наслеђа Србије и повећају капацитети за примену законских стандарда у заштити природе.
- Твининг пројекат „Јачање инспекције за заштиту животне средине и релевантних заинтересованих страна". Пројекат се спроводи у партнерству између Министарства животне средине, рударства и просторног планирања и Агенције за заштиту животне средине Републике Аустрије. Пројекат је почео 28. фебруара 2011. године, а завршио се 27. фебруара 2013. године. Свеукупни циљ пројекта је побољшање квалитета животне средине и здравља становништва, ефективном контролом спровођења прописа из области животне средине. Још одређеније, циљ је побољшање капацитета и ефективности Инспекције за заштиту животне средине на републичком, покрајинском и локалном нивоу, као и побољшање сарадње с релевантним заинтересованим странама. Посебан фокус биће на индустријском загађењу, хемијским удесима, управљању отпадом, испуштању отпадних вода и угроженим врстама.

- са Савезном Републиком Немачком:

1. Израда Националне стратегије за укључивање Републике Србије у механизам чистог развоја – ЦДМ Пројекат – остварен у сарадњи Републике Немачке и Министарства животне средине, рударства и просторног планирања Републике Србије (2009. и 2010. године).

2. Сарадња с представницима German Water Partneship, која делује као централна координациона канцеларија за иностране клијенте и доносиоце одлука, који траже немачку експертизу у сектору вода, са седиштем у Берлину (2011. и 2012. године). Ова мрежа садржи институције и компаније за различите секторе у области управљања водама. Она је доступна за научне институције, консултантско-инжењерске компаније, предузећа и власти задужене за управљање водама, грађевинска предузећа, произвођаче постројења, индустрију и производњу компонената, државне и јавне институције, организације за развој сарадње. Партнери ове организације јесу пет министарстава Савезне Републике Немачке: Федерално министарство иностраних послова, Федерално министарство образовања и истраживања, Федерално министарство за животну средину, заштиту природе и нуклеарну безбедност, Федерално министарство за економију и технологију и Федерално министарство за економску сарадњу и развој. С обзиром на то што је проблем одвођења и пречишћавања отпадних вода у Војводини највећи приоритет када је у питању комунална инфраструктура и заштита животне средине, ову сарадњу треба наставити и конкретизовати на одабраном проблему и приоритетној локацији, у складу са Стратегијом водоснабдевања и заштите вода у Војводини (2009).

У 2011. години, остварена је сарадња и посета (посредством GIZ) институту ИФАС (Zero emision campus) у Биркенфелду у Немачкој, поводом примене зелених технологија, одрживих начина и бизнис модела, а путем менаџмента материјалних токова, презентација система за третман отпадних вода и обиласка мокрих поља за пречишћавање отпадних вода. Будући да овај институт образује кадрове за примену знања у области животне средине, сарадњу је потребно конкретизовати повезивањем универзитета у Новом Саду и ИФАС института, обуком наших кадрова и преносом знања немачких експерата.

- с Републиком Хрватском:

1. II међународна конференција посвећена успостављању прекограничног УНЕСКО резервата биосфере „Мура–Драва–Дунав", Хрватска, јун 2012. године – Резерват биосфере треба да се успостави у оквиру пет подунавских земаља (Аустрија, Словенија, Мађарска, Хрватска и Србија). Подсекретар др Слободан Пузовић, као представник Секретаријата, учествовао је на скупу међународне радне групе и као представник Републике Србије на II састанку међународног Координационог тела за припрему номинације за резерват биосфере. У наредном периоду потребно је разговарати са свим заинтересованим субјектима на националном нивоу, посебно с представницима пет општина које захватају простор западне Бачке, након чега ће бити припремљена званична студија за номинацију.

2. LIFE III пројекат Заштита биодиверзитета плавног басена реке Саве, 4–5 новембар 2009, Загреб, Република Хрватска.

3. Као водећи партнер, Секретаријат је 15. новембра 2011. поднео предлог пројекта „Вода за људе" – прекогранична сарадња на одрживом управљању сливом реке Босут у оквиру Другог позива за ИПА Прекогранични програм Хрватска–Србија 2007–2013, за меру 1.2. Заштита животне средине. Подручје обухваћено програмом је Сремски округ са српске стране (апликант 1) и Вуковарско-сријемска жупанија са хрватске стране (апликант 2). Партнери са хрватске стране су ЕКО СУСТАВ Предузеће за управљање отпадом из Вуковара; Хрватске воде, Загреб; Јавна установа за управљање заштићеним природним добрима Вуковарско-сријемске жупаније, Винковци; Вуковарско-сријемска жупанија, Вуковар; EQUILIBRIUM – удруга за право околиша, Загреб; Локална акциона група „Босутска низ". Пројекат је прошао два круга оцењивања, али још није добијена информација о коначној оцени пројекта.

- с Републиком Мађарском:

1. У оквиру ИПА прекограничне сарадње Мађарска – Репубика Србија реализован је пројекат „Подршка животној средини без алергена" (Support to allergen free environment), који је суфинансирала Европска унија. Пројекат је трајао две године од 2011. до 2013. године. У овом пројекту, Секретаријат је био водећи партнер, уз Фонд „Европски послови" АП Војводине, Град Сомбор и град Баја (партнер с територије Мађарске). Општи циљ пројекта био је унапређивање стања животне средине у прекограничној сарадњи региона АП Војводине и Бач–Кишкун округа, спречавањем даљег ширења алергених биљака с посебним осврtом на амброзију, праћењем њиховог развоја, едукацијом о штетности алергеног биља, као и смањењем броја оболелих од алергијских болести респираторног тракта и спречавањем даљег ремећења вегетацијске композиције АП Војводине и Мађарске. Пројекат „Подршка животној средини без алергена" изабран је у осам пројеката најбоље праксе у Завршном извештају процене тока спровођења прекограничног програма ИПА Мађарска – Репубика Србија, у периоду 2007–2013. године.

- с Републиком Италијом:

1. Споразум о сарадњи с парковима Региона Ломбардије: парк Ада Норд, парк Норд Милано, парк Вале Ламбро, парк Монте Баро, парк Серио, парк Оље Норд и провинције Бергамо (2006).

2. Споразум о међународној сарадњи с Регионалним парком Ада Норд, регија Ломбардија (2006).

3. Споразум о сарадњи с природним резерватом Фоче дел Исонзо, регион Фриули– Венеција Ђулија (2007).

- с Републиком Бугарском:

1. Споразум сарадње с Друштвом за заштиту природе Републике Бугарске (2007):

2. Споразум сарадње са Асоцијацијом паркова Бугарске (2006).

9. ФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ

За финансирање надлежности аутономне покрајине, буџету аутономне покрајине припадају јавни приходи и примања, и то:

1) део прихода од пореза на добит предузећа оствареног на територији аутономне покрајине у складу са законом;
2) део прихода од пореза на доходак грађана – пореза на зараде оствареног на територији аутономне покрајине у складу са законом;
   2а) други порез или део пореза у складу с посебним законом;
3) покрајинске административне таксе;
4) накнаде у складу са законом;
5) донације и трансфери;
6) приходи настали употребом јавних средстава:
   (1) приходи од камата;
   (2) приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности и покретних ствари у својини Републике Србије, које користе органи аутономне покрајине;
   (3) приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности и покретних ствари у својини аутономне покрајине, у складу са законом;
   (4) приходи настали продајом услуга корисника средстава буџета аутономне покрајине чије је пружање уговорено са физичким и правним лицима на основу њихове слободне воље;
   (5) приходи од новчаних казни изречених у прекршајном поступку за прекршаје прописане актом скупштине аутономне покрајине и одузета имовинска корист у том поступку;
   (6) приходи од концесионе накнаде у складу са законом;
7) примања:
   (1) примања од продаје непокретности и покретних ствари у својини Републике Србије, које користе органи аутономне покрајине;
   (2) примања од продаје непокретности у својини аутономне покрајине у складу са законом;
   (3) примања од продаје покретних ствари у својини аутономне покрајине, које користе органи аутономне покрајине;
   (4) примања од продаје покрајинских робних резерви;
   (4а) примања од продаје драгоцености;
   (4б) примања од продаје природне имовине;
   (5) примања од задуживања;
   (6) примања од продаје финансијске имовине.

Средства Секретаријата користе се за финансирање заштите животне средине, а посебно за:

- заштиту, очување и побољшање квалитета ваздуха, земљишта, вода, ублажавање климатских промена и заштиту озонског омотача;
- санирање депонија отпада, подстицање избегавања и смањивања настајања отпада, обраду отпада и искоришћавање вредних својстава отпада;
- подстицање чистије производње, односно избегавање и смањење настајања отпада и емисија у производном процесу;
- заштиту и очувања биолошке и пејзажне разноликости;
- подстицање одрживе градње;
- подстицање одрживог коришћења природних добара;
- подстицање одрживог развоја руралног простора;
- подстицање одрживих привредних делатности, односно одрживог привредног развоја;
- унапређивање система информисања о стању животне средине, праћења и оцењивања стања животне средине, те увођење система управљања околином;
- подстицање образовних, истраживачких и развојних студија, програма, пројеката и других активности, укључујући и демонстрационе активности;
- остваривање делатности Секретаријата.

Преглед улагања у поједине области животне средине, у периоду од 2011. до 2015. године, што обухвата мониторинг, управљање отпадом, заштиту природе и биодиверзитета, озелењавање, подршку НВО, износио је по годинама између 76.250.000,00 до 129.940.000,00 динара.

У периоду од 2011. године до 2014. године, Покрајински буџетски фонд за заштиту животне средине извршио је реализацију средстава у износу од 64.091.858,30 динара за суфинансирање пројеката у области заштите, унапређивања и одрживог коришћења рибљег фонда, у складу са Одлуком о образовању Покрајинског буџетског фонда за заштиту животне средине („Службени лист АПВ”, бр. 1/10 и 8/10).

У периоду од 2011. до 2014. године, Секретаријат је за спровођење пројеката из области заштите животне средине по ИПА прекограничном програму Мађарска–Србија, за Пројекат „Подршка животној средини без алергена” (HUSRB/1002/1.2.2 SAFE, Support to allergen free environment), користио 390.349,99 евра из претприступних програма ЕУ, с партнерима на пројекту: Фондом „Европски послови” АП Војводине, Нови Сад, Градом Бајом (Мађарска) и Градом Сомбором.

Програм ће се финансирати коришћењем средстава Буџета АП Војводине, буџета Републике Србије, јединица локалне самоуправе, наменских фондова за животну средину, донација и средстава остварених у међународним пројектима. Посебну улогу у финансирању Програма имају Покрајински буџетски фонд за животну средину, који постоји при Секретаријату и будући најављени фонд за заштиту животне средине (Зелени фонд).

Неопходно је законски уредити редовни прилив средстава у Покрајински буџетски фонд за животну средину, обезбеђивањем 30% од укупно прикупљених средства од такси и накнада на територији АП Војводине. Треба обезбедити наменско коришћење средстава из фондова за заштиту животне средине на локалном нивоу (општине и градови).

Имајући у виду да је према Националној стратегији за апроксимацију у области животне средине за Републику Србију („Службени гласник РС”, бр. 80/2011) оцењено да је потребно уложити најмање десет милијарди евра да би се животна средина унапредила према европским стандардима. То значи да је на територији АП Војводине, имајући у виду стање и изазове дефинисане овим програмом, потребно уложити најмање трећину наведених средстава, што износи више од три милијарде еура.

Да би се активности у погледу заштите и унапређивања стања животне средине на адекватан начин реализовале – у складу са овим програмом – неопходно је обезбедити повећање средстава за ову намену у БДП, са садашњих око 0,3% (мање од тога) на 1–3 %.

10. ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

Спровођење Програма захтева много више уложеног труда од саме припреме документа и управљања припремом. За спровођење програма потребно је више имплементационих аранжмана. Искуство европских земаља показало је да без оваквих аранжмана националне стратегије нису спроводиве.

Следеће мере су од велике важности за успешно спровођење Програма:

- израда акционог плана заштите животне средине;
- институционализација Програма;
- финансирање;
- праћење и извештавање о напретку;
- процена, ревизија и ажурирање.

Акциони план је краткорочни инструмент за имплементацију Програма, којим се разрађују регулаторне и институционалне активности, активности мониторинга, студије, израда пројектне документације, економских и финансијских инструмената, информисање, образовање, руковођење и инвестиције. Почетна тачка институционализације Програма јесте његово усвајање на Скупштини АП Војводине. Потребно активно учешће других секретаријата, индустрије и невладиних организација у оперативном спровођењу Програма, као и информисање заинтересованих страна и јавности о резултатима имплементације.

Акциони план заштите животне средине јесте кључни механизам за спровођење Програма. У акционом плану се развијају циљеви политике Програма у сетове активности, сачињених од директних прописа, њиховог спровођења, економских инструмената, планирања, мониторинга, капиталних инвестиција, обуке и образовања и друго. Сетови активности користе ефекат синергије за постизање циљева животне средине на исплатив и кохерентан начин. Акциони план се формулише за краткорочни период – од пет година. Он се представља у форми матрице која дефинише врсту интервенције, очекиване резултате, институције које ће спроводити одређену акцију, временске оквире, статус и извор финансирања. Акциони план формулисан је паралелно с Програмом и његово усвајање од стране Покрајинске владе уследиће после усвајања Програма. Поред акционог плана, Покрајински акциони план утицаја животне средине на здравље (NEHAP; укључујући Покрајински акциони план утицаја животне средине на здравље деце – СЕНАР) треба да буде урађен ради побољшања здравља људи нарушеног деградацијом животне средине.

Финансирање Програма јесте најтежи задатак имплементације. Финансирање у области животне средине ће морати да се у знатној мери повећа током наредних година да би визија из Програма постала стварност. Најважније питање је реформа система финансирања у области животне средине тако да се главни терет финансирања премести са државног буџета на загађиваче и наменске фондове. Износ расположивих финансијских средстава за Програм треба да знатно расте сваке године, а напредак у његовом спровођењу може да се мери у односу на одобрена средства.

Спровођење Програма интегрисано је са аранжманима за праћење напретка, који су засновани на добро дефинисаном и мерљивом скупу критеријума који обухватају критеријуме напретка политике и критеријуме у вези са стањем животне средине. Скуп критеријума који се примењује на праћење напретка спровођења Програма обухвата следеће:

- временски рокови за имплементацију одређеног циља;
- вредност обезбеђених и уложених финансијских средстава за реализацију Програма;
- остваривање постављених специфичних циљева предвиђених Програмом;
- унапређивање система мониторинга и извештавања о животној средини;
- смањење загађења које се испушта у воду, ваздух и земљиште;
- побољшање квалитета ваздуха и воде;
- побољшање управљања отпадом;
- смањење утицаја буке;
- унапређивање здравља људи – мерено животним веком, смртношћу одојчади, смањењем морбидитета у областима са озбиљно деградираном животном средином;
- очување богатства биодиверзитета и његово унапређивање;
- смањење коришћења енергије, сировина и воде по јединици производа;
- развој информационог система заштите животне средине;
- динамике успостављања и развоја ГЕОПОРТАЛА;
- пораст нивоа свести о заштити животне средине – мерен путем испитивања јавног мњења.

Напредак би требало да се прати редовно, ради идентификовања узрока кашњења и евентуалних препрека. Секретаријат ће Покрајинској влади подносити двогодишње извештаје о оцени напретка реализације Програма.

Искуство у спровођењу Програма гради се с временом и омогућава оцењивање, ажурирање и ревизију, те тако иницира нови циклус планирања политике у области заштите животне средине. Добра је пракса када се оцењивањем баве екстерни оцењивачи. Ревизију Програма, уколико је то потребно, треба да координирају радне групе под вођством Секретаријата.

242.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1 Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 35. став 2. Закона о планирању и изградњи

(„Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13 – УС, 54/13 – УС, 98/13 – УС, 132/2014 и 145/2014), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ДОНОШЕЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ „СУБОТИЧКЕ ПУСТАРЕ И ЈЕЗЕРА”

Члан 1.

Доноси се Просторни план подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера” (у даљем тексту: Просторни план), који је одштампан уз ову одлуку и чини њен саставни део.

Члан 2.

Просторним планом разрађују се начела просторног уређења, утврђују циљеви просторног развоја, организација, заштита, коришћење и намена простора, као и други елементи значајни за подручје „Суботичке пустаре и језера”.

Члан 3.

Просторни план садржи текстуални и графички део.

Графички део чине референталне карте: прегледна карта под називом „Целине и потцелине подручја посебне намене” у размери 1:50.000; референтална карта бр. 1 – „Посебна намена простора” у размери 1:50.000; референтална карта бр. 2 – „Мрежа насеља и инфраструктурни системи” у размери 1:50.000; референтална карта бр. 3.1– „Заштита природних и непокретних културних добара ” у размери 1:50.000; референтална карта бр. 3.2 – „Природни ресурси и заштита животне средине“ у размери 1:50.000; референтална карта бр. 4 – „Карта спровођења” у размери 1:50.000.

Текстуални и графички део– референталне карте Просторног плана из става 2. израђују се у седам примерака, и оверава их својим потписом овлашћено лице органа који доноси плански документ.

Члан 4.

Саставни део Просторног плана чини Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера” на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“ на животну средину састоји се из текстуалног дела и графичког прилога.

Графички прилог из става 2. овог члана израђује се у седам примерака, а својим потписом оверава га овлашћено лице органа који доноси плански документ.

Члан 5.

Графички део Просторног плана из члана 3. став 2. ове одлуке чува се трајно у Скупштини АП Војводине (један комплет), Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (два комплета), Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један комплет), Граду Суботица (један комплет), општини Кањижа (један комплет) и Јавном предузећу Завод за урбанизам Војводине Нови Сад (један комплет).

Документациона основа на којој се заснива Просторни план чува се у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине.

Члан 6.

Право на непосредан увид у Просторни план – и у текстуални и у графички део – имају правна и физичка лица, под условима и на начин који детаљније прописује министар надлежан за послове просторног планирања.

Члан 7.

Просторни планови јединица локалне самоуправе, урбанистички планови и пројекти ускладиће се са одредбама ове одлуке, на начин утврђен Просторним планом.

Планови и програми развоја који се доносе по посебним прописима, прописи и други општи акти ускладиће се са одредбама ове одлуке у року од годину дана од дана њеног ступања на снагу.

Просторни планови јединица локалне самоуправе, урбанистички планови и пројекти, те планови и програми развоја донети до дана ступања на снагу ове одлуке, примењују се у деловима који нису у супротности с њом.

Члан 8.

Текстуални део Просторног плана објављује се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

Просторни план се у целости објављује у електронском облику и доступан је путем интернета.

Члан 9.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 3-2/16
Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СУБОТИЧКЕ ПУСТАРЕ И ЈЕЗЕРА

Носилац израде плана:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ, ГРАДИТЕЉСТВО И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Покрајински секретар
др Слободан Пузовић

Обрађивач:

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ-НОВИ САД

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР
Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.

ВД ДИРЕКТОРА
др Александар Јевтић

СИНТЕЗА И КООРДИНАЦИЈА:
Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.

СТРУЧНИ ТИМ:

Посебна намена простора, општа концепција развоја и заштита природних добара:
Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.

Заштита предела:
мр Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.

Природни услови и ресурси:
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план.
Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.
Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ.
Милан Жижић, дипл.инж.маш.

Мрежа насеља и јавне службе:
Бранислава Топрек, дипл.инж.арх.
Мина Миличић, дипл.инж.арх.-мастер

Непокретна културна добра:
Бранислава Топрек, дипл.инж.арх.

Регионални и прекогранични аспекти развоја:
Теодора Томин Рутар, дипл.правник
Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.

Становништво и привреда:
Љиљана Јовичић Малешевић, дипл.екон.

Пољопривреда:
Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ.

Туризам:
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план.

Саобраћајна инфраструктура:
Зоран Кордић, дипл.инж.саоб.

Водопривредна инфраструктура:
Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.

Електроенергетска и електронска комуникациона инфраструктура:
Зорица Санадер, дипл.инж.елек.

Термоенергетска инфраструктура:
Милан Жижић, дипл.инж.маш.

Заштита животне средине:
др Тамара Зеленовић Васиљевић
Тања Топо, дипл.инж.зашт.жив.сред.-мастер

Заштита од елементарних непогода:
Теодора Томин Рутар, дипл.правник

Одбрана земље:
Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх.

Правна регулатива:
Бранка Митровић, дипл.правник
Теодора Томин Рутар, дипл.правник

Геодетско документациона и аналитичко информациона основа:
Милко Бошњачић, мастер дипл.инж.геод.
Јурица Далибор, дипл.инж.геод.
Оливера Његомир, дипл.матем.
Злата Хома Будински, геод.техн.
Дејан Илић, арх.техн.
Драгана Матовић, оператер
Аљоша Дабић, копирант
Ђорђе Кљајић, геод.техн.

КОНСУЛТАЦИЈЕ И САРАДЊА:

Шумарство и предели:
Здравко Ристивојевић, дипл.инж.шум.

Основна и посебна

Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад намена простора:
ЈП „Палић-Лудаш“, Палић
ЈП „Завод за урбанизам Града Суботице“, Суботица

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ 1

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 4
1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦа ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ГРАНИЦА ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 4
1.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ... 4
1.2. ОПИС ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 5
1.2.1. Опис граница посебне намене 5
1.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРЕДЕОНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 12
1.3.1. Предеоне целине у оквиру посебне намене 12
1.3.1.1. Предеоне целине заштићених подручја..... 12
1.3.1.2. Предеоне целине заштитних зона заштићених подручја 20
1.3.1.3. Предеона целина остала посебна намена 22
1.3.2. Предеоне подцелине у оквиру посебне намене.... 23
2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА..... 29
2.1. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА..... 29
2.1.1. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године 29
2.1.2. Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине 36
2.1.3. Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, Суботица - Београд (Батајница) ... 42
2.1.4. Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе.. 45
3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ, ОГРАНИЧЕЊА, SWOT АНАЛИЗА) ... 47
3.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)..... 47
3.1.1. Природни услови 47
3.1.2. Природне вредности..... 49
3.1.2.1. Природна добра 49
3.1.2.2. Предеона разноврсност 56
3.1.2.3. Природни ресурси..... 58
3.1.3. Становништво 61
3.1.4. Мрежа и функције насеља 61
3.1.5. Јавне службе 61
3.1.6. Привреда..... 62
3.1.7. Инфраструктура 63
3.1.7.1. Саобраћајна инфраструктура..... 63
3.1.7.2. Водопривредна инфраструктура..... 66
3.1.7.3. Енергетска инфраструктура 67
3.1.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура 68
3.1.8. Непокретна културна добра 68
3.1.9. Стање животне средине 69
3.1.10. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације 71
3.2. SWOT АНАЛИЗА..... 72

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 75
1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА..... 75
2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА 75
2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ 75

2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ 76
2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности..... 76
2.2.2. Становништво..... 78
2.2.3. Мрежа насеља и јавне службе 79
2.2.4. Привреда..... 79
2.2.5. Инфраструктурни системи 80
2.2.6. Заштита непокретних културних добара 82
2.2.7. Заштита животне средине 82
3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ..... 83
4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 85

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ..... 87
1. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 87
1.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ..... 87
1.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ 88
1.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ..... 89
1.4. ЛОВНА ФАУНА И РИБОЛОВНЕ ВРСТЕ РИБА..... 89
1.5. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ..... 90
2. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ..... 91
2.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ 91
2.2. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА И РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА 91
2.2.1. Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара 91
2.2.2. Организација јавних служби 92
3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ..... 92
3.1. ТУРИЗАМ 92
3.2. ПОЉОПРИВРЕДА И РИБОЛОВ 95
3.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ 95
4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА 96
4.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА 96
4.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА..... 99
4.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА 102
4.3.1. Електроенергетска инфраструктура..... 102
4.3.2. Термоенергетска инфраструктура 103
4.3.3. Обновљиви извори енергије..... 103
4.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА..... 103
5. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА И ОДБРАНА ЗЕМЉЕ У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ..... 106
5.1. ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА 106
5.1.1. Заштићена подручја 106
5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста . 109
5.1.3. Еколошки коридори..... 109
5.2. ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА..... 109
5.3. ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА 110
5.4. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 111
5.5. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА 112
5.6. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ..... 112
6. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 112

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....116
1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ) У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....116
1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА, ПОДЦЕЛИНАМА И ЗОНАМА.....116
1.1.1. Правила уређења у предеоној целини заштићених подручја.....116
1.1.1.1. Предеона целина ПИО „Суботичка пешчара“ 117
1.1.1.2. Предеона целина СРП „Лудашко језеро“ 119
1.1.1.3. Предеона целина СРП „Селевењске пустаре“120
1.1.2. Правила уређења у предеоној целини заштитне зоне заштићених подручја..... 121
1.1.2.1. Предеона целина заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“..... 121
1.1.2.2. Предеона целина заштитна зона СРП „Лудашко језеро“ 122
1.1.2.3. Предеона целина заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“..... 122
1.1.3. Правила уређења у предеоној целини остала посебна намена..... 123
1.2. ОПИС ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА НАСЕЉА У ОСТАЛОЈ ПОСЕБНОЈ НАМЕНИ ЗА ПРИМЕНУ ПОСЕБНИХ МЕРА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ ... 124
1.3. ОПИС ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА НАСЕЉА У ПОСЕБНОЈ НАМЕНИ ЗА ДИРЕКТНУ ПРИМЕНУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 124
1.4. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКАТА ПОСЕБНЕ И ДРУГЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И УСЛОВИ ЗА ЊИХОВО ПРИКЉУЧЕЊЕ..... 126
1.4.1. Саобраћајна инфраструктура..... 127
1.4.2. Водопривредна инфраструктура..... 128
1.4.3. Енергетска инфраструктура..... 130
1.4.3.1. Електроенергетска инфраструктура 130
1.4.3.2. Термоенергетска инфраструктура..... 133
1.4.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије ... 136
1.4.4. Електронска комуникациона инфраструктура 137
1.4.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила138
1.5. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ РАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ПО ЦЕЛИНАМА И ЗОНАМА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ..... 139
1.6. ОПШТИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ 140
1.6.1. Мере заштите и уређења природних добара 140
1.6.1.1. Заштићена подручја..... 140
1.6.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста..... 146
1.6.1.3. Еколошки коридори и заштитна зона еколошких коридора и станишта..... 146
1.6.1.4. Подизање пољозаштитног зеленила 150
1.6.1.5. Геолошко и палеонтолошко наслеђе 150
1.6.2. Мере заштите и уређења непокретних културних добара 150
1.6.3. Мере заштите и уређења предела..... 151
1.6.4. Мере заштите живота и здравља људи..... 152
1.6.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине 153
1.6.6. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација..... 154
1.6.7. Уређење простора од интереса за одбану земље... 156
2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 157
2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ..... 157
2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеним подручјима..... 157
2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју ПИО „Суботичка пешчара“..... 157
2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју СРП „Лудашко језеро“..... 158

2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју СРП „Селевењске пустаре“ ... 158
2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја ... 158
2.1.2.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства - салаши ... 159
2.1.2.2. Објекти за узгој животиња – фарме и газдинства ... 161
2.1.2.3. Узгајалишта дивљачи ... 163
2.1.2.4. Рибњаци ... 163
2.1.2.5. Воћарско-виноградрски објекти ... 164
2.1.2.6. Објекти за примарну обраду и складиштење пољопривредних производа ... 164
2.1.2.7. Стаклености и пластеници ... 165
2.1.3. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони заштићених подручја 165
2.1.3.1. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“ ... 165
2.1.3.2. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони СРП „Лудашко језеро“ ... 166
2.1.3.3. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони СРП „Селевењске пустаре“ ... 166
2.1.4. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у осталој посебној намени ... 167
2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ 168
2.2.1. Правила грађења на шумском земљишту у предеоној целини заштићених подручја ... 168
2.2.2. Правила грађења на шумском земљишту у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени ... 169
2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ . 170
2.3.1. Правила грађења на водном земљишту у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени ... 170
2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ ... 171
2.4.1. Правила грађења у зони ретког становања ван насеља (у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“) ... 171
2.4.2.Правила грађења у викенд зонама (у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“) ... 172
2.4.3. Правила грађења у салашарским насељима (у осталој посебној намени - коридор и заштитна зона еколошког коридора водотока Кереш) ... 173
2.4.4. Правила грађења за едукативно-спортско-рекреативне и туристичке локалитете ... 175
2.4.4.1. Општа правила грађења за едукативно-спортско-рекреативне и туристичке локалитете 175
2.4.4.2. Посебна правила грађења за едукативно-спортско-рекреативне и туристичке локалитете ... 176
2.4.5. Правила грађења за радне зоне и појединачни радни комплексе ... 177
2.4.6. Правила грађења за комуналне и инфраструктурне садржаје ... 178
2.5. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКАТА ... 180
2.5.1. Заштитни појас јавних путева ... 180
2.5.2. Заштитни пружни појас ... 180
2.5.3. Зоне заштите изворишта водоснабдевања ... 180
2.5.4. Зоне заштите одбрамбених насипа ... 181
2.5.5. Зона заштите надземних високонапонских водова 181
2.5.6. Зона ветроелектрана ... 181
2.5.7. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза ... 181
2.5.8. Зона заштите термоенергетске инфарструктуре 181
2.5.9. Зона заштите око противградних станица ... 181
2.5.10.Зона заштите строго заштићених и заштићених врста и еколошких коридора са заштитним зонама ... 181
2.5.11. Зона заштите државне границе ... 182
V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ... 182
1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ... 182
2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНИХ И УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА И ДРУГЕ РАЗВОЈНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА ... 184
2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ... 184
2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРОСТОРА ... 185
2.2.1. Едукативно-спортско-рекреативни и туристички локалитети ... 185
2.2.2. Нови радни комплекси ... 186
2.2.3. Саобраћајна инфраструктура ... 187
2.2.4. Водопривредна инфраструктура ... 188
2.2.5. Електроенергетска инфраструктура ... 188
3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ ... 192
4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ 193

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА

ТАБЕЛЕ

Табела 1. Однос површине подручја обухваћеног Просторним планом и посебне намене ... 5
Табела 2. Укупна површина посебне намене ... 12
Табела 3. Величинска дистрибуција насеља према укупном броју становника ... 61
Табела 4. Мрежа категорисаних путева на територији општина у оквиру обухвата ... 64
Табела 5. ДВ преносна мрежа на подручју Просторног плана 67
Табела 6. Биланс површина у подручју обухвата Просторног плана ... 112
Табела 7. Биланс површина подручја посебне намене ... 113
Табела 8. Биланс постојеће и планиране намене по категоријама земљишта у оквиру подручја посебне намене ... 113
Табела 9. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине ПИО „Суботичка пешчара“ ... 114
Табела 10. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине СРП „Лудашко језеро“ ... 114
Табела 11. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине СРП „Селевењске пустаре“ ... 115
Табела 12. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“ ... 115
Табела 13. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине заштитна зона СРП „Лудашко језеро“ ... 115
Табела 14. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“ ... 115
Табела 15. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине остала посебна намена ... 116
Табела 16. Минимална растојања спољне ивице подземних гасовода од других објеката или објеката паралелних са гасоводом ... 133
Табела 17. Минимална растојања подземних гасовода од надземне електро мреже и стубова далековода ... 133
Табела 18. Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода средњег притиска са другим подземним инсталацијама ... 134
Табела 19. Вредности минималних прописаних растојања гасовода ниског притиска у односу на укопане инсталације ... 135
Табела 20. Растојања МРС од других објеката ... 135
Табела 21. Спровођење Просторног плана у оквиру посебне намене простора ... 193

СЛИКЕ

Слика 1. Режими заштите и заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“ ... 50
Слика 2. ПИО „Суботичка пешчара“ ... 50
Слика 3. Режими заштите и заштитна зона СРП „Лудашко језеро“ ... 51
Слика 4. СРП „Лудашко језеро“ ... 52
Слика 5. СРП „Лудашко језеро“ ... 52

Слика 6. Режими заштите и заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“ 53
Слика 7. СРП „Селевењске пустаре“- Селевењска шума обрасла западним копривићем 54
Слика 8. СРП „Селевењске пустаре“ 54
Слика 9. Саобраћајна мрежа у обухвату Просторног плана 64
Слика 10. НКД споменик културе Магазин за жито 69
Слика 11. Субјединице заштићеног предела у Републици Мађарској 85
Слика 12. СРП „Лудашко језеро“ – Визиторски центар „Лудаш“ 92
Слика 13. Саобраћајна мрежа у оквиру посебне намене простора .. 96
Слика 14. Едукативне стазе у ПИО „Суботичка пешчара“ 107
Слика 15. Едукативне стазе у СРП „Лудашко језеро“ 108
Слика 16. Едукативне стазе у СРП „Селевењске пустаре“..... 109
Слика 17. Локалитет „Мајдан“ 118
Слика 18. Локалитет „Тресетно језеро“ 118
Слика 19. „3D“ приказ планираног уређења локалитета „Тресетно језеро“ 119
Слика 20. „3D“ приказ уређења планираног локалитета на „Келебијском језеру“ 121
Слика 21. Локалитет „Шумарска кућа“ у Селевењској шуми 168
Слика 22. „3D“ приказ планираног уређења локалитета „Шумарска кућа“ Селевењској шуми..... 169
Слика 23. Локалитет „Старо стрелиште“ 176
Слика 24. „3D“ приказ планираног уређења локалитета „Старо стрелиште“ 176
Слика 25. „3D“ приказ планираног уређења локалитета „Старо стрелиште“ 177

Списак скраћеница коришћених у тексту:

- АПВ Аутономна покрајина Војводина
- ГВЕ Гранична вредност емисије
- ГИС Географски информациони систем
- ГЈ Газдинска јединица
- ГМРС Главна мерна регулациона станица
- ДОО Друштво са ограниченом одговорношћу
- ДКМТ Еврорегија Дунав-Криш-Мориш-Тиса
- ДП Државни пут
- ЕД Електро дистрибуција
- ЕК Електронска комуникациона мрежа
- ЕМС Електромрежа Србије
- ЕСУ Европски савет урбаниста
- ЕУ Европска Унија
- ИППЦ Постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе
- ИКТ Информационо-комуникационе технологије
- IPA Important Plant Areas-подручје за биљке од међународног значаја
- IBA Important Bird Area-међународно значајно подручје за птице
- ICPDR International Commision for the Protection of the Danube River-Интернационална комисија за заштиту реке Дунав
- ЈП Јавно предузеће
- ЈВП Јавно водопривредно предузеће
- ЈП ЕПС Јавно предузеће „Електропривреда Србије“
- ЈТС Joint Tisa Survey - Међународни пројект
- КДС Кабловски дистрибутивни систем
- КО Катастарска општина
- к.п. Катастарска парцела
- МРС Мерно-регулациона станица
- МСП Мала и средња предузећа
- MCS Меркалијева скала
- НКД Непокретна културна добра
- ОИЕ Обновљиви извори енергије
- ОКМ Основна каналска мрежа
- ОВС Основни водоносни слој
- ОКМ ХС ДТД Основна каналска мрежа Хидросистема Дунав-Тиса-Дунав
- ПЗЗП Покрајински завод за заштиту природе
- ППРС Просторни план Републике Србије
- ПППППН Просторни план подручја посебне намене
- ПГР План генералне регулације
- ПГС Противградне станице
- ПДР План детаљне регулације
- ПИО Предео изузетних одлика
- ПП Парк природе
- ПТТ Пошта телефон телеграф
- ПЕ Полиетилен
- ППОВ Постројење за пречишћавање отпадних вода
- ПУ Процена утицаја
- РБС Радио базна станица
- РГЗ Републички геодетски завод
- РЗС Републички завод за статистику
- РПП АПВ Регионални просторни план АП Војводине
- РР Радиорелејни
- РС Република Србија
- РТВ Радио телевизија
- СП Споменик природе
- СПУ Стратешка процена утицаја
- СРП Специјални резерват природе
- СТС Стубне трафостанице
- СС Сабирна станица
- СГС Сабирна гасна станица
- СРПС Српски стандард
- TICAD Tisa Catchment Area Development пројекат - Развој слива реке Тисе
- ТС Трафостаница
- ТК Телекомуникациона канализација
- ФУП Функционално урбано подручје
- ШГ Шумско газдинство

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Ред.број	Прегледна карта	Размера
1.	Целине и подцелине подручја посебне намене	1:50 000

Ред.број	Реферална карте	Размера
1.	Посебна намена простора	1:50 000
2.	Мрежа насеља и инфраструктурни системи	1:50 000
3.1.	Заштита природних и кутурних добара	1:50 000
3.2.	Природни ресурси и заштита животне средине	1:50 000
4.	Карта спровођења	1:50 000

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

На основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“ („Службени лист АПВ“, број 36/13), приступило се изради Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“ (у даљем тексту: Просторни план). Саставни део ове Одлуке је Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 36/13).

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине. Обрађивач Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад.

Прелиминарна граница обухвата Просторног плана која је дефинисана Одлуком, у току израде Концепта Просторног плана је проширена на катастарску општину Мале Пијаце у Општини Кањижа.

Посебну намену због које се ради овај Просторни план чине три заштићена подручја (ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“), а разлог проширења границе обухвата Просторног плана је укључивање водоток Кереш и станишта јужно од СРП „Селевењске пустаре“ у посебну намену. Водоток Кереш је међународни еколошки коридор и чини окосницу природних добара која су предмет овог Просторног плана, а станишта јужно од СРП „Селевењске пустаре“ су предмет ревизије овог заштићеног подручја. Просторни план ће представљати планski основ за за заштиту, уређење и коришћење посебне намене, као и за стварање планске целине за прекограничну сарадњу.

Прву фаза израде Просторног плана представља Концепт плана, који је заснован на анализи постојеће документације и експертизама урађеним за све области од значаја за планско подручје и дефинисање планских решења. Концепт Просторног плана је верификован и прихваћен од стране Комисије за стручну контролу планских докумената коју је образовао Покрајински секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад (Извештај о извршеној стручној контроли Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“ број: 130-06-52/2014-01 од 24.02.2014. године).

Упоредо са Концептом Просторног плана, припремљена је и документациона основа планског документа, која се састоји од пристиглих услова и мишљења надлежних органа и организација, студија, стратешких документата општина и других експертиза.

Нацрт Просторног плана представља другу фазу израду планске документације. У складу са одредбом члана 130. став 2. Закона о измени и допуни Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ број 132/14), поступак израде Просторног плана настављен је по одредбама закона по којима је започет. Саставни део Просторног плана је Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“ на животну средину.

У припреми и изради Просторног плана, успостављена је сарадња са стручним институцијама и организацијама, као и предузећима који имају надлежност на планском подручју, у оквиру које су добијени услови за израду Просторног плана.

Овај просторни план се ради у GIS-у, технологији намењеној управљању просторно орјентисаним подацима, што ће омогућити једноставнију размену просторних података, формирање информационог система планских докумената и стања у простору као и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

Просторно планска решења су усклађена са прописима, који посредно или непосредно регулишу ову област:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената („Службени гласник РС“, бр. 31/10, 69/10 и 16/11);
- Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС“, бр. 51/09 и 30/10);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, број 129/07);
- Закон о заштити државне границе („Службени гласник РС“, број 97/08 и 20/15);
- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 18/10, 65/13 и 15/15-УС);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07 и 83/14-др. закон);
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, број 99/09 и 67/12-УС);
- Закона о јавним службама („Службени гласник РС“, бр.42/91, 71/94 и 79/05-др. закон и 83/14-др.закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 53/95, 23/01-СУС, „Службени лист СРЈ“, број 16/01-СУС и „Службени гласник РС“ број 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 65/08-др. закон и 41/09);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 10/13-др. закон);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05, 30/10 и 93/12);
- Закон о добробити животиња („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон,54/96, 101/05-др.закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о јавним путевима („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 123/07, 101/11, 93/12 и 104/13);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС и 55/14);
- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12 и 45/15);
- Закон о железници („Службени гласник РС“, број 45/13);
- Закон о безбедности и интероперабилности железница („Службени гласник РС“, број 104/13);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон и 43/11-УС);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, број 135/04 и 25/15);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, број 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС“, број 107/05, 72/09-др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13, 45/13-др. закон и 93/14);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“ број 36/09);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 25/15);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15);
- Закон о заштити од јонизујућих зрачења и нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12)
- Закон о сахрањивању и гробљима („Службени гласник СРС“, бр. 20/77, 24/85-др.закон и 6/89-др.закон, „Службени гласник РС“, бр. 53/93- др.закон, 67/93- др.закон, 48/94- др.закон, 101/2005 - др. закон, 120/12-УС и 84/13-УС);
- Закон о туризму („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 99/11-др. закон и 93/12);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон);
- Закон о спорту („Службени гласник РС“, бр. 24/11, 99/11-др.закон и 99/11-др.закон);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 88/11);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС 62/14);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14);

- Закон о енергетици („Службени гласник РС“,бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка 6) и став 2. у делу који се односи на тачку 6) и члан 14. став 2.);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ бр. 46/91, 83/92, 53/93-др.закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 91/10-исправка);
- Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС“, број 18/10);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 128/14);
- Закон о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, бр. 111/09, 92/11 и 93/12);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др.закон, 104/09-др.закон и 10/15);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, број 111/09 и 20/15);
- Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС“, број 105/13 и 119/13)
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник СРС“, број 5/68);
- Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС“, број 31/12);
- Уредба о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ („Службени гласник РС“, бр. 127/03 и 113/04),
- Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Лудашко језеро“ („Службени гласник РС“, број 30/06)
- Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“ („Службени гласник РС“, број 37/97).

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план подручја посебне намене се доноси за подручје које због природних вредности захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора, у складу са чланом 21. Закона о планирању и изградњи.

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10) и Регионалним просторним планом АПВ („Службени лист АПВ“, број 22/11), утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене, на основу чега су се стекли услови за израду Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“.

Основни разлог за израду Просторног плана, је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене у складу са заштитом природе. С обзиром на положај, један од разлога израде је и дефинисање активности у области заштите природе, туризма и руралног развоја, ради повезивања групе заштићених подручја која су дефинисана плановима вишег реда (ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Селевењске пустаре“, СРП „Лудашко језеро“ и ПП „Палић“), са прекограничним природним добрима у Републици Мађарској.

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦа ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ГРАНИЦа ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Граница обухвата Просторног плана дефинисана је границама катастарских општина и делом државном границом Републике Србије и Мађарске. Опис границе Просторног плана урађен је на катастарским плановима размере 1:2500 и 1:1000 за катастарске општине у обухвату Просторног плана.

Подручје Просторног плана на северу дефинисано је државном границом Републике Србије и Републике Мађарске, као и северним границама катастарских општина: Стари Град, Нови Град, Палић, Бачки Виногради, на територији Града Суботице и Хоргош и Мартонош на територији општине Кањижа.

Са истока граница Просторног плана дефинисана је источним границама катастарских општина: Хоргош и Мартонош на територији општине Кањижа.

Са југа граница Просторног плана дефинисана је источним границама катастарских општина: Стари Град, Нови Град, Палић и Бачки Виногради на територији Града Суботице и Хоргош, Мале Пијаце и Мартонош на територији општине Кањижа.

Са запада граница Просторног плана дефинисана је источним границом катастарске општине Стари Град на територији Града Суботице.

Граница просторног Плана обухвата следеће катастарске општине: Стари Град, Нови Град, Палић, Бачки Виногради, Хоргош, Мале Пијаце и Мартонош.

Укупна површина обухвата Просторног плана износи око 45499,69 ha (извор података РГЗ – Служба за катастар непокретности општина из 2009. године).

Унутар подручја обухвата Просторног плана дефинисана је посебена намена. Однос површине подручја обухваћеног Просторним планом и посебне намене по катастарским општинама и јединицама локалне самоуправе, приказан је у Табели бр. 1.

Табела 1. Однос површине подручја обухваћеног Просторним планом и посебне намене

Јединица локалне самоуправе (ј.л.с.)	Катастарска општина	Површина кат. општине (ha)	Површина посебне намене у кат.општини (ha)	Учешће површина посебне намене у ј.л.с.(%)
Град Суботица	Стари Град	8070,92	2560,28	
	Нови Град	5794,78	2084,66	
	Палић	10955,77	4404,47	
	Бачки Виногради	2047,60	845,67	
Укупно 1		26869,07	9895,08	36,82 %
Општина Кањижа	Хоргош	8604,84	5109,46	
	Мартонош	5585,40	1352,51	
	Мале Пијаце	4440,38	704,58	
Укупно 2		18630,62	7166,55	38,47 %
Свега (1+2)		45499,69	17061,63	37,50 %

1.2. ОПИС ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Посебну намену у оквиру обухвата Просторног плана чине три заштићена подручја: Предео изузетних одлика (ПИО) „Суботичка пешчара“ (Уредба о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“, „Службени гласник РС“, бр. 127/03 и 113/04), Специјални резерват природе (СРП) „Лудашко језеро“ (Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Лудашко језеро“, „Службени гласник РС“, број 30/06), Специјални резерват природе (СРП) „Селевењске пустаре“ (Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“, „Службени гласник РС“, број 37/97) и део водотока Кереш који представља еколошки коридор од међународног значаја и станишта јужно од СРП „Селевењске пустаре“.

У оквиру границе подручја посебне намене, дате су три целине просторног развоја (три заштићена подручја, делови њихових заштитних зона и остала посебна намена која представља зоне утицаја на природна добра). У оквиру целина заштићених подручја, дефинисане су подцелине, које чине режими заштите I, II и III степена заштите (Прегледна карта бр.1.).

1.2.1. Опис граница посебне намене

Почетна тачка описа границе посебне намене (у даљем тексту – граница) се налази на тромеђи путева, катастарске парцеле (у даљем тексту парцеле) 27711 и 27712/1 (КО Стари Град – град Суботица) и државне границе Републике Србије и Републике Мађарске.

Од тромеђе граница у правцу истока прати државну границу Републике Србије (северна граница катастарских општина Стари Град, Нови Град, Палић, Бачки Виногради и Хоргош) и Републике Мађарске до тромеђе пута, парцела 16866 (КО Хоргош), парцеле 3277 (КО Хоргош) и државне границе.

Од тромеђе граница у правцу југа кроз катастарску општину Хоргош прати источну међу парцела 3257, 3255, 3254, 3253, пресеца пут, парцела 16776/2 и долази до тромеђе пута, парцела 16776/1, канала, парцела 16869 и парцеле 4487/2.

Од тромеђе граница наставља у правцу запада и прати јужну међу пута, парцела 16776/1 до тромеђе путева, парцеле 16776/1 и 16784/1 и парцеле 4973, мења правац ка југозападу и прати источну међу парцела 4973, 5068, 5066, пресеца пут, парцела 16781/1, прати источну међу парцела 5319, 5318, пресеца пут, парцела 16780/1, и даље ка југозападу прати источну међу парцеле 5523 до тромеђе пута, парцела 16779/1 и парцела 5523 и 5524.

Од тромеђе граница скреће ка југоистоку, прати северну међу пута, парцела 16779/1 до тромеђе пута, парцела 16779/1, ауто-пута Е-75 и парцеле 5552/2, мења правац ка југозападу и прати северну међу ауто-пута до тромеђе ауто-пута Е-75, пута, парцела 16777/4 и парцеле 5867/1.

Од тромеђе граница у правцу југоистока пресеца ауто-пут, прати источну међу пута, парцела 16777/2 до тромеђе пута и парцела 5855/1 и 5854/7, пресеца пут и даље ка југоистоку прати гарницу грађевинског подручја насеља Хоргош (План генералне регулације Хоргош, „Службени лист општине Кањижа“ број 12/11) до тромеђе државног пута IIа реда бр.100 (М-22.1) и парцела 7003 и 7008/10.

Од тромеђе граница у правцу југозапада пресеца државни пут и прати његову источну међу, парцеле 16745/1, 16751/1, 16751/3 и 16751/2 до тромеђе државног пута IIа реда бр.100 (М-22.1), парцела 106751/2, пута, парцела 3031 и парцеле 3034.

Од тромеђе граница у правцу истока прати границу грађевинског подручја насеља Хоргош (План генералне регулације Хоргош) до тромеђе путева, парцеле 9063 и 6925 (КО Мартонош) и парцеле 9143.

Од тромеђе граница у правцу југозапада прати границу катастарских општина Хоргош и Мартонош, пресеца железничку пругу, парцела 6829 (КО Мартонош), пута и долази до тромеђе пруге, пута, парцела 70045 (КО Мартонош) и парцеле 12513 (КО Хоргош).

Од тромеђе граница у правцу југоистока прелази у катастарску општину Мартонош, прати јужну међу пута, парцела 7004 и јужну међу железничке пруге, парцела 6829 до тромеђе железничке пруге, парцела 6829, државног пута Iб реда бр.13 (Р-119), парцела 6836 и пута, парцела 6999.

Од тромеђе граница наставља у правцу југоистока и прати западну међудржавног пута до тромеђе државног пута Iб реда бр.13 (Р-119), парцела 6836, пута, парцела 6998 и канала, парцела 6810, пресеца канал и даље ка југоистоку прати западну међу државног пута, парцела 6837 до тромеђе државног пута Iб реда бр.13 (Р-119), парцела 6837, железничке пруге, парцела 6831 и парцеле 4039.

Од тромеђе граница у правцу југа прати западну међу железничке пруге, парцела 6831 до тромеђе пруге, канала, парцела 6810 и парцеле 4033, пресеца пругу у правцу истока, прати источну ножицу насипа пруге, пресеца Жути канал, парцела 6823 и долази до тромеђе канала, железничке пруге, парцела 6832 и насипа, парцела 6844.

Од тромеђе граница у правцу запада пресеца пругу и канал, парцела 6826 мења правац ка југу и прати западну међу канала, парцела 6826 до тромеђе канала, парцеле 6826 и 6827 и пута, парцела 7158, пресеца пут и даље ка западу прати северну међу пута, парцела 7158 до тромеђе путева, парцеле 7162 и 7158 и парцеле 6391.

Од тромеђе граница наставља у правцу северозапада, прати западну међу пута, парцела 7162 до тромеђе путева, парцеле 7162 и 7163 и парцеле 6391, скреће ка југозападу и прати јужну међу пута, парцела 7163 до тромеђе пута и парцела 6391 и 6393, пресеца пут и даље ка северу прати источну и северну међу парцеле 6402 и долази до тромеђе путева, парцеле 7164 и 7166 и парцеле 6402.

Од тромеђе граница у правцу севера пресеца пут и источном међом пута, парцела 7166 долази до тромеђе пута, канала, парцела 6845 и парцеле 6449, пресеца канал, мења правац ка истоку и прати северну међу канала до тромеђе канала, парцела 6845 пута, парцела 7145 и парцеле 5990.

Од тромеђе граница наставља у правцу севера и прати источну међу путева, парцела 7145, 7139/1 и 7141 до тромеђе Жутог канала, парцела 6823, пута, парцела 7141 и парцеле 5944 и наставља у правцу запада пратећи јужну међу канала до преломне тачке на међи канала и парцеле 5942 на одстојању од око 45 m источно од тромеђе канала, парцела 6823 и парцела 5942 и 5756, пресеца канал у правцу севера и даље ка северозападу прати северну међу канала, парцела 6823 до тромеђе канала, пута, парцела 7061 и парцеле 5026.

Од тромеђе граница наставља у правцу североистока прати јужну међу пута, парцела 7061, пресеца га и даље ка северу и прати источну међу пута, парцела 7044 до тромеђе пута и парцела 4890 и 4891, мења правац ка североистоку, дужином од око 120 m прати северну међу парцеле 4891, у правцу севера по граници култура пресеца парцеле 4890, 4886, 4885, 4884, 4883 и пресецајући пут, парцела 7044 долази до тромеђе пута и парцела 4880 и 4881.

Од тромеђе граница наставља у правцу запада и прати северну међу парцеле 4881, пресеца пут, парцела 7045 и даље ка западу северном међом парцеле 5048 долази тромеђе пута, парцела 7039 и парцела 5048 и 5049, пресеца пут и мењајући правац ка североистоку прати источну међу парцеле 5065 и долази до тромеђе Жутог канала, парцела 6823 и парцела 5065 и 5066.

Од тромеђе граница у правцу севера дужином од око 145 m прати источну међу канала, пресеца га и даље ка северу прати његову западну међу до тромеђе Канала, парцела 6823, пута, парцела 7073 и границе катастарских општина Мартонош и Хоргош,

Од тромеђе граница у правцу југа прати границу катастарских општина Мартонош и Хоргош до тромеђе парцела 12925 и 12924/2 (КО Хоргош) и границе катастарских општина Мартонош и Хоргош.

Од тромеђе граница у правцу запада прелази у катастарску општину Хоргош и прати северну међу парцела 12924/2 и 12925, пресеца парцеле 12925 и 16815/1 до тромеђе парцела 16815/1, 12943 и 12938, прати западну међу парцела 12938 и 12925 и долази до тромеђе парцела 12925 и 12926 и границе катастарских општина Хоргош и Мартонош.

Од тромеђе граница у правцу југа прати границу катастарских општина Мартонош и Хоргош до тромеђе пута, парцела 16860 (КО Хоргош), парцеле 15479 (КО Хоргош) и границе катастарских општина Мартонош и Хоргош.

Од тромеђе граница у правцу југозапада прелази у катастарску општину Хоргош, прати северну међу пута, парцела 16860 до тромеђе пута и парцела 15281 и 15277, мења правац ка северу и прати западну међу парцела 15281, 15280 и 15279, пресеца пут, парцела 16484, скреће ка западу и пратећи северну међу пута, парцела 16484 долази до тромеђе пута, Улице Светозара Марковића, парцела 16849 и парцеле 14736.

Од тромеђе граница наставља у правцу севера, дужином од око 375 m прати источну међу улице, пресеца је и даље ка западу прати северну међу парцела 15803/1 и 15803/6 до тромеђе пута, парцела 15815 и парцела 15803/6 и 15803/8, скреће ка северу, прати источну међу пута до тромеђе путева, парцеле 15815 и 15809 и парцеле 15803/7.

Од тромеђе граница у правцу запада пресеца парцеле 15816/1 и 15816/2 и долази до границе грађевинског подручја насеља Мале Пијаце (Просторни план општине Кањижа „Службени лист општине Кањижа“ број 19/12), мења правац ка северу и прати источну границу грађевинског подручја насеља Мале Пијаце до тромеђе пута и парцела 14197 и 14200, скреће ка западу и пратећи северну границу грађевинског подручја насеља Мале Пијаце долази до тромеђе парцела 15817, 15821/1 и 13982.

Од тромеђе граница у правцу југа прати западну границу грађевинског подручја насеља Мале Пијаце (Просторни план општине Кањижа), прелази у катастарску општину Мале Пијаце, прати западну међу парцела 274 и 273, пресеца Улицу Кошут Лајоша, парцела 776 до тромеђе улице и парцела 386 и 388/1.

Од тромеђе граница у правцу североистока прати јужну међу улице до тромеђе Улице Кошут Лајоша, парцела 776, улице, парцела 792 и парцеле 411, мења правац ка југу и прати западну међу улице, парцеле 792, улице Арањ Јаноша, парцела 793, пресеца Улицу Ослобођења, парцела 786 и западном међом парцеле 746 долази до тромеђе парцела 745, 746 , 2733 и 2734 (КО Мале Пијаце).

Од четворомеђе граница у правцу истока прати јужну границу грађевинског подручја насеља Мале Пијаце до тромеђе пута, парцела 4996 и парцеле 734 и 2726, мења правац ка југу и прати западну међу пута до тромеђе путева, парцеле 4996 и 2798 и парцеле 2766/1.

Од тромеђе граница у правцу запада прати јужну међу парцеле 2766/1, 2766/2 и 2766/3, скреће ка југу и прати западну међу парцеле 2769/3 и 2770/3 и пута, парцела 2798 до тромеђе пута, канала Киреш, парцела 4982 и парцеле 2796, пресеца канал и даље ка југозападу прати северну међу Чантавирског пута, парцела 4986 до тромеђе Чантавирског пута, парцела 4986, пута, парцела 4999 и парцеле 2821/2.

Од тромеђе граница у правцу северозапада прати источну међу путева, парцеле 4999 и 4998 до тромеђе Суботичког пута, парцела 4983, пута, парцела 4998 и парцеле 2998, пресеца Суботички пут и у правцу запада прати његову северну међу до тромеђе Суботичког пута, парцела 4983, пута, парцела 4990 и парцеле 1879/1.

Од тромеђе граница у правцу севера прати источну међу пута, парцела 4990 до тромеђе Трудбеничког пута, парцела 4988, пута, парцела 4990 и парцеле 1853, пресеца Трудбенички пут и у правцу северозапада његовом источном међом долази до тачке на међи пута и парцеле 1211, пресеца пут и долази до тромеђе пута, парцела 4988 и парцела 1411 и 1412.

Од тромеђе граница у правцу северозапада прати источну границу грађевинског подручја насеља Носа (Просторни план Града Суботица, „Службени лист Града Суботице“ број 16/12) до тромеђе парцела 1315 и 1314 (КО Мале Пијаце) и пута, парцела 10978 (КО Палић).

Од тромеђе граница наставља у правцу севера и дужином од око 260 m прати границу катастарских општина Мале Пијаце и Палић, скреће ка западу, прелази у катастарску општину Палић, пресеца пут, парцела 10978 и пратећи северну међу пута, парцела 7213 долази до тромеђе пута и парцела 7204 и 7205.

Од тромеђе граница у правцу севера прати границу грађевинског подручја насеља Носа (Просторни план Града Суботица), мења правац ка западу и прати северну границу грађевинског подручја насеља Носа, долази до тромеђе пута, парцела 10974/2 и парцела 7874/2 и 7877 и наставља у правцу југа и прати западну границу грађевинског подручја насеља Носа и долази до међе парцела 7961/3 и 7961/4, скреће ка југу и прати источну међу парцеле 7961/3 до четворомеђе парцела 7961/3, 7961/4, 7759/1 и 7759/3.

Од четворомеђе граница у правцу југа прати источну међу парцела 7759/1, 7756/1 и 7999/1, мења правац ка западу и прати јужну међу парцела 7999/1, 8000 и 8001 до тромеђе парцела 7756, 8001 и 8017/10, скреће ка југу и прати западну међу парцела 7756 и 7734/4 до тромеђе пута, парцела 8029 и парцела 7734/4 и 8017/10.

Од тромеђе граница у правцу истока дужином од око 18 m прати северну међу пута, парцела 8029, скреће ка југу, пресеца га и на одстојању од око 100 m источно од путева, парцеле 8029 и 10979, пресеца парцеле 8030, 8031/1, 8031/2, 8098/1, 8097/1, 8096/4, 8096/3, 8095/1, 8094, 8109/1, 8110/1, 8095/2, 8118, 8117/1, 8127, 8128/1, 8128/3, 8128/2, 8134, 8138, 8139/1, 8139/2, 8152/6, 8246/2, 8256, 8257, 8269/1, 8271/1, 8271/2, 8273, 8272, 8275/1, 8275/3, 8277/1, 8279/1, 8279/2, 8283, 8325, 8400, 8403, 8404, 8407, 8408, 8411/1 и 8411/2 и долази до тромеђе парцела 8416 и 8417 и границе грађевинског подручја насеља Шупљак (Просторни план Града Суботица,).

Од тромеђе граница у правцу запада прати северну међу грађевинског подручја насеља Шупљак (Просторни план Града Суботица) до преломне тачке на парцели 8464, пресеца парцеле пресеца парцеле 8446/2, 8446/3, 8446/2, 8446/6, 8446/8, 8446/4, 8450/1, 8450/2, 8464, 8466, 8468 и јужном међом парцеле 8470 долази до тромеђе пута, парцела 10975/1 и парцела 8469 и 8470.

Од тромеђе граница у правцу северозапада прати северну међу пута, парцела 10975/1 до тромеђе пута и парцела 9253/1 и 9250/1, мења правац ка истоку и прати северну међу парцеле 9253/1, пресеца пут, парцела 10973/4 и пратећи северну међу парцела 8480/18 и 8480/17 долази до четворомеђе парцела 8480/15, 8480/3, 8480/2 и 8480/17.

Од четворомеђе граница у правцу севера прати источну границу грађевинског подручја насеља Шупљак (Просторни план Града Суботица) до тромеђе путева, парцеле 8700/3 и 8741 и парцеле 8707, мења правац ка западу и дужином од око 390 m прати јужну међу пута, парцела 8700/3, скреће ка северу и пресецајући га долази до тромеђе пута и парцела 6307 и 6309.

Од тромеђе граница у правцу севера прати западну међу парцела 6309, 6310, 6317/3, 6317/2, 6321, 6323, 6326/2, 6329, 6333/1, 6333/2, 6334/7, 6334/8, 6334/9, 6336, 6337/1, 6337/4, 6337/2 и 6337/3 и долази до тромеђе парцела 6335/3, 6337/3 и 6338/1.

Од тромеђе граница мења правац ка североистоку и прати северну међу парцела 6337/3 и 6338/2 и пресецајући пут, парцела 10973/3 долази до тромеђе пута и парцела 6746 и 6748.

Од тромеђе граница у правцу северозапада дужином од око 750 m прати источну међу пута, парцела 10973/3, мења правац ка југозападу, пресеца пут и парцелу 6447/3 и прати северну међу парцела 6447/1, 6448/1 и 6477 и долази до тромеђе пута, парцела 6295/5 и парцела 6491 и 6477.

Од тромеђе граница у правцу југоистока дужином од око 200 m прати источну међу пута, парцела 6295/5, пресеца је и у правцу запада прати северну међу парцела 6232/1, 6233/1, 6233/2, 6234/2, 6234/1, 6238/3, 6238/2 и 6238/1 и долази до тромеђе парцела 6206 и 6238/1 и границе грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год. „Службени лист Општине Суботица“ бр. 16, 17 и 26 /06) – Овим Просторним планом се предлаже измена границе грађевинског подручја).

Од тромеђе граница у правцу севера прати источну границу грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.) до тромеђе канала, парцела 5436/1, улице, парцела 5496 и парцеле 5497/1, пресеца канал и у правцу севера прати источну међу улице, парцела 5495 и парцеле 6062 долази до четворомеђе парцела 5219, 5215, 6074 и 6062.

Од тромеђе граница у правцу запада прати северну међу парцела 6062, 6064 и 6063 до границе грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.), мења правац ка северу, прати границу грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.), пресеца парцеле 4835/2 и 4835/1 до пута, парцела 6061, скреће ка западу и прати јужну међу пута, парцела 6061 границе грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.), и даље ка западу прати границу грађевинског подручја до тромеђе парцела 3641/2, 3707/2 и границе грађевинског подручја.

Од тромеђе граница у правцу севера прати источну међу парцела 3641/2 и 3641/1, мења правац ка западу и прати јужну међу парцеле 3636/6 до границе грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.), и наставља у правцу запада и прати границу грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.) и прати источну међу пута, парцела 3031 до тромеђе пута и парцела 3041 и 3042, а затим у правцу запада пратећи северну међу парцеле 3041 долази до тромеђе парцела 3041 и 3043 и границе катастарских општина Палић и Нови Град.

Од тромеђе граница у правцу северозапада прелази у катастарску општину Нови Град и прати источну међу улице, парцела 25503 до тромеђе улица, парцеле 25503 и 25502/1 и парцеле 16679/88, мења правац ка југозападу и дужином од око 307 m прати јужну међу улице, парцела 25502/1, пресеца је и у правцу северозапада прати границу грађевинског подручја Суботица–Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.) до тромеђе железничке пруге, парцела 25519 (КО Нови Град), пута, парцела 25371 и парцеле 25370 (КО Стари Град).

Од тромеђе граница у правцу северозапада прелази у катастарску општину Стари Град, прати границу грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.) до тромеђе улица, парцеле 232336 и 25553 и парцеле 26225, мења правац ка северозападу и прати источну међу улица, парцеле 25533 и 27721 до тромеђе улице, парцела 27721, парцеле 27306 и границе грађевинског подручја Келебија (Просторни план Града Суботица).

Од тромеђе граница у правцу северозапада прати источну границу грађевинског подручја Келебија (Просторни план Града Суботица) до тромеђе улице, парцела 27012/25, пута, парцела 31089 и парцеле 27012/32.

Од тромеђе граница у правцу северозапада прати источну међу пута, парцела 31089 до тромеђе пута, улице, парцела 27011 и парцеле 27012/1, мења правац ка североистоку и дужином од око 110 m прати јужну међу улице, пресеца је и правцу севера долази до тромеђе улице, парцела 27011 и парцела 27006 и 26919.

Од тромеђе граница наставља у правцу североистока и прати северну међу улице до тромеђе улице, пута, парцела 26857 и парцеле 26856/1, скреће ка северу, прати западну међу путева, парцеле 26857, 26819, 27712/1 и долази до почетне тачке описа границе посебне намене.

Површина посебне намене бр. 1 износи око 18061,66 ha.

Границом посебне намене је дефинисано и подручје око Келебијског језера у катастарској општини Стари Град и то на следећи начин: почетне тачка описа границе се налази на међи пута, парцела 31091/3 и парцеле 29024/4, одакле у правцу североистока граница пресеца пут и прати севрну међу парцела 28400/1, 28395/5, 28395/2, 28443, 28444/1, 28444/2, 28445/2, 28445/1, 28446, 28447, 28448/1, 28448/2, 28449, 28450,28451 и дужином од око 75 m северну међу парцеле 28452, мења правац ка југоистоку и прати западну границу грађевинског подручја Келебија (Просторни план Града Суботица) и прати западну међу пута, парцела 31090 до тромеђе пута и парцела 30676/1 и 30677, мења правац ка југозападу и прати границу грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални план Суботица-Палић до 2020. год.) до тромеђе путева, парцеле 31092/1 и 30449 парцеле 30688.

Од тромеђе граница наставља у правцу северозапада и прати западну међу пута, парцела 31092/1 до тромеђе пута и парцела 29785/2 и 29786/1, скреће ка северу и пресеца пут и даље прати западну међу путева, парцеле 31091/1, 31091/2 и 31091/3 и долази до почетне тачке описа границе посебне намене.

Површина посебне намене бр. 2 око Келебијског језера износи око 544,51 ha.

ИЗ ОВОГ ОПИСА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СЕ ИЗУЗИМА ЗЕМЉИШТЕ НА ДВЕ ЛОКАЦИЈЕ:

Локација 1 – се налази у катастарској општини Палић и почетна тачка границе земљишта које се изузима из посебне намене се налази на четворомеђи ауто-пута Е-75, парцеле 5122/15 и 5145/1 и парцела 5145/2 и 5122/16.

Од четворомеђе граница у правцу североистока прати северну међу ауто-пута Е-75 до петомеђе ауто-пута, парцеле 3942/2 и 3943/2 и парцела 3943/1, 3874 и 3942/3, мења правац ка југу, пресеца ауто-пут Е-75 и западном међом парцеле 3931/2 долази до четворомеђе ауто-пута, парцеле 3942/2 и 3931/2, парцеле 3931/1 и границе грађевинског подручја насеља Хајдуково (Одлука о изради Плана генералне регулације за насеље Хајдуково, „Службени лист Града Суботице“ број 40/13).

Од четворомеђе граница у правцу југа прати границу грађевинског подручја насеља Хајдуково (Одлука о изради Плана генералне регулације за насеље Хајдуково) до тромеђе парцела 3942/1,5264/3 и 3904/1, пресеца парцеле 5264/3,6062 и 5693 до тромеђе парцела 5693,5736/1 и 5735/2.

Од тромеђе граница у правцу југа дужином од око 130 m прати источну међу парцеле 5735/2, мења правац ка истоку, пресеца парцеле 5736/1, 5736/2, 5736/10, 5738/2, 5739/1 и 5741/1 и западном међом парцеле 5740 долази до југозападне међе парцела 5740 и 5741/1 и границе грађевинског подручја насеља Хајдуково (Одлука о изради Плана генералне регулације за насеље Хајдуково) и даље ка југоистоку прати источну границу грађевинског подручја насеља Хајдуково до тромеђе парцела 5944/2, 5945/1 и 5936/10.

Од тромеђе граница наставља у правцу југоистока и прати западну међу парцела 5936/10, 5936/19, 5936/16, 5936/11 и даље ка југу, а потом ка западу прати границу грађевинског подручја насеља Хајдуково (Одлука о изради Плана генералне регулације за насеље Хајдуково) и пресецајући ауто-пут Е-75 долази до почетне тачке описа локације 1.

Површина локације 1 која се изузима износи око 246,94 ha.

Локација 2 – се налази у катастарским општинама Бачки Виногради и Хоргош и почетна тачка границе земљишта које се изузима из посебне намене се налази у катастарској општини Бачки Виногради на пута, парцела 4057/1 и парцеле 1045, одакле у правцу североистока пресеца пут, прати северну међу парцеле 1007/3, пресеца пут, парцела 4056/2 и даље ка северу његовом источном међом долази до тромеђе пута и парцела 988/1 и 988/2.

Од тромеђе граница наставља у правцу североистока и прати северну међу парцела 988/1, 915, 893, 827, 825, 826, 749/2, 748, 727/2, 728, 730 и 716 и долази до четворомеђе парцела 711, 712, 716 и 717.

Од четворомеђе граница у правцу југа прати западну међу парцела 717, 721/1, 723/1, западну међу канала, парцела 4101/1 до тромеђе канала, парцела 4101/1 и парцела 653 и 654, пресеца канал и његовом источном међом долази до тромеђе канала и парцела 655 и 657.

Од тромеђе граница наставља у правцу североистока, прати северну међу парцела 655 и 656, скреће ка северу и прати западну међу парцела 612/2, 611/2, 612/1, 609, 605, 603, 601, 597, 596, 595, 591, 585, 579/2, 681, 683, 686, 688 и 691/1 и северном међом парцеле долази до тромеђе пута, парцела 4039/1 и парцела 691/1 и 691/2.

Од тромеђе граница у правцу североистока пресеца пут и северном међом парцеле 417 долази до тромеђе пута, парцела 4048 и парцела 413 и 417, мења правац ка југу и прати западну међу пута, парцела 4048, источну границу грађевинског подручја насеља Бачки Виногради (Просторни план Града Суботица) и западном међом пута, парцела 4050 долази до тромеђе путева, парцеле 4050 и 4046/1 и парцеле 1759/2.

Од тромеђе граница у правцу североистока пресеца пут, парцела 4046/1 и прати његову јужну међу до тромеђе путева, парцеле 4046/1 и 208 и парцеле 237, мења правац ка југозападу и прати западну међу парцела 237, 235, 227/3, 227/2, 227/1, 211/1, 210/4, 210/1, 196/1 и 195/2 и долази до тромеђе парцела 196/5, 195/2 и 195/1.

Од тромеђе граница пресеца железничку пругу, парцела 4078/1 до њене јужне међе и даље ка истоку прати јужну међу пруге до тромеђе пруге, пута, парцела 4068 и парцеле 2290, скреће ка југоистоку и прати источну међу пута, парцела 4068 и северном међом пута, парцела 4069 долази до четворомеђе пута, парцела 4069 и парцела 2311/3, 2307 и 2308.

Од четворомеђе граница наставља у правцу југоистока и прати источну међу пута, парцела 4069 до тромеђе путева, парцеле 4069 и 4070 и парцеле 2464, скреће ка западу и дужином од око 252 m прати северну међу пута, парцела 4070 пресеца га и у правцу југа прати источну међу парцеле 2482 до тромеђе тромеђе државног пута IIа реда бр.100 (М-22.1), парцела 4037 и парцела 2481/1 и 2482.

Од тромеђе граница у правцу истока пресеца државни пут до границе катастарских општина Бачки Виногради и Хоргош, мења правац и у правцу североистока прати границу катастарских општина до тромеђе пута, парцела 16852 (КО Хоргош), парцеле 11556/1 (КО Хоргош) и границе катастарских општина Бачки Виногради и Хоргош.

Од тромеђе граница у правцу југоистока прелази у катастарску општину Хоргош и прати источну међу путева, парцеле 16852 и 16854/2, пресеца пут, парцела 16854/2 и у правцу југозапада прати јужну међу парцела 13663, 13662, 13704, 13705/2, 13703 и 13705/1, пресеца пут, парцела 16856 и даље ка југозападу прати северну међу парцеле 14100/1 до тромеђе пута, парцела 14089 и парцела 14091 и 14100/1.

Од тромеђе граница у правцу југоистока прати источну међу пута, парцела 14089, пресеца пут, парцела 16855/2, мења правац ка југозападу и прати његову јужну међу до тромеђе пута и парцела 14162 и 14163.

Од тромеђе граница у правцу југа прати западну међу парцела 14162, 14166/2, 14169, 14172 и 14178, мења правац ка западу и северном међом парцеле 14182 долази до тромеђе пута, парцела 13994 и парцела 14182 и 14175 где скреће ка северу и прати источну међу пута, парцела 13994 и прати западну међу парцела 13995/2, 13996/3, 13996/4, 13997/1, 13999/2, 14000/4, 14000/5, 14000/6, 14001/2, 14002/2, 14003/2, 14005/2 и 14017/2 и долази до тромеђе парцеле 14017/2 (КО Хоргош), државног пута IIа реда бр.100 (М-22.1), парцела 4037 (КО Бачки Виногради) и границе катастарских општина Хоргош и Бачки Виногради.

Од тромеђе граница у правцу североистока дужином од око 75 m прати границу катастарских општина Хоргош и Бачки Виногради, пресеца пругу и прелази у катастарску општину Бачки Виногради и у правцу севера прати западну међу пута, парцела 4072 до тромеђе пута и парцела 3317 и 3319/1, мења правца ка западу и прати јужну међу парцела 3317,3357/1,3357/4 и 3370 до тромеђе парцела 3375,3372 и 3370.

Од тромеђе граница у правцу севера прати источну и северну међу парцеле 3375, пресеца пут, парцела 4074 и његовом западном међом у правцу севера долази до тромеђе пута и парцела 33118/2 и 3119, мења правац ка западу и прати јужну међу парцела 3118/2, 3117, 3152/2 и 3152/1 до тромеђе парцела 3151 и 3152/1 и границе грађевинског подручја насеља Бачки Виногради (Просторни план Града Суботица).

Од тромеђе граница наставља у правцу југа и прати границу грађевинског подручја насеља Бачки Виногради (Просторни план Града Суботица) до тромеђе парцела 3199 и 3148 и границе грађевинског подручја и даље ка западу прати северну међу парцеле 3418, пресеца пут, парцела 4063/1 и северном међом парцеле долази до тромеђе парцела 3444, 3447 и 3489.

Од тромеђе граница у правцу југа прати западну међу парцела 3444, 3443/2 и 3443/1, пресеца државни пут IIа реда бр.100 (М-22.1), парцела 4037 и даље ка западу прати његову јужну међу до тромеђе државног пута и парцела 3941/1 и 3941/2, пресеца државни пут и у правцу северозапада прати западну међу пута, парцела 3566 до тромеђе пута, парцела 3566, улице, парцела 4076/2 и парцеле 3907.

Од тромеђе граница наставља у правцу северозапада, пресеца улицу и прати западну међу путева, парцеле 3556 и 3687 до тромеђе парцела 1920/2 и 1921 и границе грађевинског подручја насеља Бачки Виногради (Просторни план Града Суботица), прати у правцу југозапада, а потом у правцу севера и североистока прати границу грађевинског подручја насеља Бачки Виногради (Просторни план Града Суботица) до тромеђе пута, парцела 1383 и парцела 1363 и 1365.

Од тромеђе граница у правцу севера прати западну међу пута, парцела 1383 до тромеђе железничке пруге, парцела 4078/1, пута, парцела 1383 и парцеле 1287/6, мења правац ка западу, прати јужну међу железничке пруге до тромеђе пруге и парцела 1286/2 и 1286/3, пресеца пругу и у правцу севера прати западну међу пута, парцела 4056/1 до тромеђе пута и парцела 1185/2 и 1187.

Од тромеђе граница наставља у правцу југозапада и прати јужну међу парцела 1187, 1188, пресеца пут, парцела 4057/2 и даље ка северу прати његову западну међу, пресеца ауто-пут Е-75 и даље ка северу прати западну међу пута, парцела 4057/1 до почетне тачке описа локације 2.

Површина локације 2 која се изузима износи око 1297,60 ha.

Табела 2. Укупна површина посебне намене

Р.бр.	Посебна намена и локације које се изузимају	Површина у ha
	Посебна намена – локација 1	18.061,66
	Посебна намена – локација 2	544,51
1.	Површина локација 1 и 2	18.606,17
	Локација 1 која се изузима	246,94
	Локација 2 која се изузима	1.297,60
2.	Површина локација 1 и 2 које се изузимају	1.544,54
	Укупна површина посебне намене 1 - 2	17.061,63

1.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРЕДЕОНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.3.1. Предеоне целине у оквиру посебне намене

Предеоне целине у оквиру посебне намене простора су: заштићена подручја (ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“) делови заштитних зона ових заштићених подручја и остала посебна намена која представља зону утицаја на природна добра.

1.3.1.1. Предеоне целине заштићених подручја

Заштићена подручја ће чинити три одвојене целине у оквиру посебне намене са деловима еколошких коридора, а обухватиће просторе који су дати по катастарским парцелама у складу са уредбама о заштити.

ПИО „Суботичка пешчара“ (Уредба о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“, „Службени гласник РС“, бр. 127/03 и 113/04)

Из описа границе ове предеоне целине, изузете су парцеле 3040 и 3041 у КО Палић које су у режиму III степена заштите, а обухваћене су Генералним планом Суботица-Палић до 2020. год. и другим важећим урбанистичким плановима на територији Града Суботице.

Опис границе предеоне целине ПИО „Суботичка пешчара“

Почетна тачка границе је у најсевернијој тачки природног добра. Она се налази у северној тачки катастарске парцеле 26137 КО Нови Град (пољски пут на државној граници). Из почетне тачке граница креће кривудавом путањом према југоистоку стално пратећи међународну границу, прво северном ивицом катастарске парцеле 26137 (пут), затим се наставља северном ивицом кат. парцеле 26046, те се даље протеже поново северном ивицом граничног пута (кат. парцела 26042) све до њене јужне тачке, односно до двомеђе КО Нови Град и КО Палић.

Граница природног добра на територији КО Палић и даље следи кривудаву линију међународне границе, те се пружа према истоку, граничним путем (кат. парцела 3247) у затим обухвата северну ивицу парцеле 3301 те се ломи према југоистоку и наставља кривудавом линијом граничним путевима 6052 и 6053. Истом путањом граница наставља северном ивицом парцеле 3852. Даље наставља граничним путем 6059 све до најисточније тачке природног добра (катастарска парцела 3858/3). Граница се ту ломи напуштајући међународну границу и креће се према југозападу јужном ивицом парцеле 3858/3 до пута 3943/1.

Десном ивицом пута 3943/1 граница иде на северозапад, све време држећи се ивице пута, затим десном ивицом парцеле 3851, настављајући десном ивицом пута 6055 до укрштања са путем 3736. Граница природног добра се ломи према југу идући десном ивицом пута 3736 до пута 6057. Пресецајући пут 6057 до међне тачке парцеле 4707 наставља на исток северном граничном линијом парцела 4707, 4706 и 4705 до пута 4689. Ломећи се на северозапад десном ивицом пута 4689, односно граничном линијом парцеле 4688 до пута 4685, где се ломи на североисток десном ивицом пута и даље граничном линијом парцеле 4688. Пратећи десну ивицу пута односно граничну линију парцела 4687/1, 4687/2 и 4686, граница се ломи на југоисток и наставља граничном линијом парцела 4686, 4679, 4678 и 4674. Даље се граница ломи на југозапад и све време прати десну ивицу пута 4685 граничним линијама парцела 4674, 4675, 4676 и 4682 до краја пута и међних тачака парцела 4683/1 и 4682. Даље на југозапад граница иде јужном граничном линијом парцела 4683/1 и 4683/2 пресецајући пут 6057 до међне тачке парцеле 3715 ломећи се на југ и наставља граничном линијом парцела 3715 и 3714 до међне тачке парцеле 3714 и пута 6061. Ломећи се према западу десном ивицом пута 6061 до пута 3711, пресеца пут 6060 и наставља даље на северозапад десном ивицом пута 3716 до пута 6056. Пресеца пут 6056 и ломи се на југозапад граничним линијама парцела 3172, 3170, 3169, 3165, 3164. Пресеца путеве 3162 и 6056 до међне тачке парцеле 3614, те се ломи на југ граничним линијама парцела 3614, 3615, 3617 и 3618. Јужном линијом парцеле 3618 ломи се на запад до пута 3031. Даље се граница ломи ка северозападу десном ивицом пута 3031 до међне тачке граничне парцеле 3040 и иде даље према северозападу пратећи западне ивице катастарских парцела 3040, 3041, 3043, 3037, 6054, 3132, 3130, 3129, 3128, 3127, 3126, 3125, 3124, 3121, односно до северне тачке парцеле 16679/85 КО Нови Град. У тој тачки се граница ломи на југозапад, југозападном ивицом парцела 16679/83 и 25502 до парцеле 25823, а на северозапад источном ивицом парцеле 25823 до парцеле 25817/1, где се ломи на југозапад и наставља југозападном ивицом парцеле 25817/1 до пута 25819/1. Граница даље скреће на северозапад обухватајући пут 25819/1 до међне тачке парцеле 25639/6. Северном граничном линијом парцеле 25639/6 граница или на југозапад, те северном граничном линијом парцеле 25637/3 до парцеле 25672 (пут). Граница прати јужну граничну линију парцеле 25604/1 и затим на северозапад западну граничну линију парцеле 25588 до парцеле 25497. Ломи се на југозапад северном ивицом парцеле 25497 до њене крајње југозападне тачке, односно до границе са КО Стари Град.

Граница природног добра се на размеђи две катастарске општине (Нови Град и Стари Град) ломи према северозападу десном ивицом парцеле 25493 пресецајући парцелу 25510 и трасу железничке пруге Мађарска - Суботица.

У источној тачки парцеле 24451 граница мења правац и идући дуж источних ивица парцела 25451 и 25493 долази до источне тачке парцеле 25494. Ту се граница ломи на југозапад и иде десном ивицом парцела 25494 и 23336 све до њене крајње југозападне тачке. Затим се граница ломи ка североистоку десном ивицом парцеле 25533 до парцеле 27721.

У даљем току граница иде према северозападу кривудавом-изломљеном линијом држећи се десне ивице парцеле 27721 пресецајући пут (катастарска парцела 27714) идући даље дуж десне ивице парцеле 27021 до пута 27713 и међне тачке парцеле 27026. Даље се граница ломи на североисток држећи се граничне линије парцеле 27026 до пута 27024 ломећи се на југоисток и све време пратећи десну ивицу парцела 27024 и 27130 пресецајући пут 27714 и идући даље десном ивицом парцеле 27301 до пута 27717. Даље иде на североисток источном ивицом пута 27717 до наспрам међне тачке парцела 27246/2 у 27189. Граница се ломи на северозапад држећи се десне ивице парцеле 27189. Даље изломљеном линијом ивице пута 27189 све до тромеђе парцела 27190, 27189 и 27165. Граница се даље ломи на северозапад десном ивицом парцеле 27165 пресецајући парцелу 27714, те наставља даље на северозапад десном ивицом парцеле 27155 до њене крајње међне тачке. Граница пресеца парцелу 27713 до међне тачке парцеле 26642, где скреће на југозапад јужном граничном линијом парцела 26642, 27011 и 27019. Обухватајући парцелу 27019 ломи се на северозапад све време пратећи границу парцеле, пресеца пут 27011 и наставља западном граничном линијом парцеле 26640 до међународне границе. Граница у даљем току следи међународну граничну линију, односно северну граничну линију парцеле 27711 до њене крајње тачке. Западном ивицом парцеле 27708 све до међних тачака парцела 27715 и 26633. Ломи се на југозапад граничном линијом парцела 26633, 26634 и 26635, те се ломи на југоисток граничном линијом парцела 26635, 27714, 27177, 27278 и 27279 до пута 27717. Пресеца пут и скреће на североисток јужном граничном линијом парцеле 27717 до међне тачке парцеле 27718. Затим се спушта на југоисток западном ивицом парцеле 27718 до наспрам међне тачке парцеле 26206. Граница се ту ломи на североисток пресецајући парцелу 27718 и наставља јужном граничном линијом парцеле 26206. У истом смеру пресеца парцелу 27708, железничку пругу Будимпешта-Суботица улази у КО Нови Град, пресеца парцелу 26142 КО Нови Град, до међне тачке парцела 25556 и 26142. Граница се ту ломи на северозапад све време се држећи источне граничне линије парцела 26142 и 26099 до међународне граничне линије, односно северне међне тачке парцеле 26136. Граница наставља на исток северним граничним линијама следећих катастарских парцела 26136, 26053, 26052 до њене северне тачке односно до полазне тачке описа границе природног добра.

СРП „Лудашко језеро“ (Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Лудашко језеро“, „Службени гласник РС“, број 30/06)

Из описа границе ове предеоне целине, изузете су парцеле које су у режиму III степена заштите:

- Парцеле 6884, 6765, 6949, 7000/5 и део парцела 6766, 6752, 7000/1 у КО Палић, с обзиром да на основу Одлуке о изради ПГР Хајдуково (Одлука о изради Плана генералне регулације за насеље Хајдуково), улазе у грађевинско подручје насеља Хајдуково и
- Парцеле 8698, 8699 (део), 8541 (део), 8539/2 (део), 8539/1 (део), 8537 (део), 8536, 8534, 8533 (део), 8531/2 (део), 8530/1 (део), 8530/4 (део), 8529/2 (део) и 8529/1 (део) у КО Палић које улазе у грађевинско подручје насеља Шупљак, Просторни план Града Суботица).

Опис границе предеоне целине СРП „Лудашко језеро“

Почетна тачка границе је у најсевернијој тачки природног добра. Северна гранична тачка СРП „Лудашко језеро“ је међна тачка кат. парц. бр. 3859 и 3858/3. Граница иде на југоисток међном линијом катастарске парцеле број 3859 до међне тачке кат. парц. бр. 3859 и 3864/2.

Скреће на исток државном границом до међне тачке катастарске парцеле број 3882/5. Спушта се на југоисток граничном линијом КО Палић и КО Бачки Виногради, прелази испод аутопута са источне стране Кереша, наставља се до пруге, прелази пругу и скреће на североисток граничном линијом кат. парц. бр. 3819 и 3817 (КО Бачки Виногради) до катастарске парцеле број 3814 (пут), где скреће на југоисток међним линијама кат. парц. бр. 3817 и 3815/1 до катастарске парцеле број 4038 (пут). Граница скреће на југозапад међном линијом пута, прелази савезни пут првог реда катастарске парцеле број 4037 до међне тачке катастарске парцеле број 3881.

Граница скреће на југоисток јужном страном савезног пута до међне тачке катастарске парцеле број 3836/2, онда иде на југ до међне тачке кат. парц. бр. 3836/2 и 3886/7, наставља на југ до међне тачке кат. парц. бр. 3937 и 3886/7, потом скреће на исток све време идући северном међном линијом кат. парц. бр. 3937, 3940/1, 3940/2, 3940/3, 3940/4, 3940/5, 3943/1, 3943/2, 3944/1, 3944/2, 3949/1, 3949/4, 3949/3, 3949/2, 3952, 3953/1, 3953/2, 3957, 3958, 3963, 3966, 3969, 3970, 3973, 3974, 3977, 3978, 3984, 3985/1, 3988/2, секући кат. парц. бр. 3988/3 и 3989/1. Затим скреће на север међном линијом катастарске парцеле број 3989/2 до њене северне међне тачке, ту окреће на исток и даље наставља северним међним линијама парцела кат. парц. бр. 3989/2 и 3989/5, где се савија на север обухватајући кат. парц. бр. 3993/1, 3993/2 до међне тачке катастарске парцеле број 3996/1. Граница се наставља на исток северном међном линијом кат. парц. бр. 3996/1, 3996/2, 3998/1, 4000/1, 4001/1, 4003/1, 4005/1, 4006/1, 4007/1, 4008/1, 4014/1, 4013/1, 4018/1, 4019/1, 4022/1, 4023/1, 4028/1, 4032/1, 4032/3, 4033/1, 4035/2, 4036 до крајње источне граничне тачке СРП „Лудашко језеро“, до међне тачке КО Бачки Виногради и КО Мартонош. Потом граница скреће на југ до тромеђе КО Бачки Виногради, КО Палић и КО Мартонош, онда иде на југ међном линијом две општине КО Палић и КО Мартонош до јужне међне тачке катастарске парцеле број 7098/2, КО Палић, скрећући на запад дуж јужне међне линије кат. парц. бр. 7098/2 и 7098/3 до међне тачке кат. парц. бр. 7098/3, 7887 и катастарске парцеле број 10974/2 (пут). Граница скреће на југ западном линијом катастарске парцеле број 10974/2 (пут) до северне међне тачке катастарске парцеле број 7959 (пут). Скреће на запад северозападном међном линијом пута катастарске парцеле број 7959 (пут) до јужне међне тачке катастарске парцеле број 7854 где иде на исток јужном међном линијом исте катастарске парцеле до међне тачке катастарске парцеле број 7844/5 где скреће на југ обухватајући кат. парц. бр. 7844/5, 7844/1, 7843/1, 7843/3. Скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле број 7843/3, до катастарске парцеле број 7959 (пут), окреће се на север источном међном линијом пута до југоисточне међне тачке катастарске парцеле број 7958/1 и обухватајући исту катастарску парцелу наставља се до катастарске парцеле број 7944 (пут). Наставља северозападном међном линијом катастарске парцеле број 7944 (пут) до јужне међне тачке катастарске парцеле број 7906/1, скреће на северозапад међном линијом катастарске парцеле број 7906/1 у дужини од 240 m где се савија на југозапад, секући кат. парц. бр. 7907/1, 7907/2, 7908/1, 7908/2, 7908/3, 7908/4, 7913/3, 7912, 7913/1 до северне међне тачке катастарске парцеле број 7913/2. Граница се наставља међном линијом катастарске парцеле број 7913/2 до катастарске парцеле број 7924 (пут). Наставља пратећи катастарску парцелу број 7924 (пут) све до међне тачке катастарске парцеле број 7933 и катастарске парцеле број 7944 (пут). Граница иде на југоисток источном међном линијом катастарске парцеле број 7945/3 до катастарске парцеле број 7960 (пут), скреће на запад до међне тачке катастарске парцеле број 7990/1, иде на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 7990/1 до њене јужне међне тачке. Наставља на југ секући кат. парц. бр. 7993/1, 7993/2, 7993/3, 7993/4, 7993/5, 7994 и 8002 на дужини од 100 m од њихових међних тачака уз језеро, до катастарске парцеле број 8007. Скреће на исток до међне тачке кат. парц. бр. 8007 и 8017/10. Граница наставља на југ западном међном линијом катастарске парцеле број 8017/10 до катастарске парцеле број 8029 (пут), продужава на исток идући међном линијом катастарске парцеле број 8029 (пут) до катастарске парцеле број 10979 (пут). Наставља на југ западном међном линијом катастарске парцеле број 10979 (пут) до међне тачке катастарске парцеле број 8282/2 и катастарске парцеле број 8420 (пут), сече катастарску парцелу број 8420 (пут) до катастарске парцеле број 8422, потом окреће на југ до тачке, која је удаљена 100 m од језера и среће на запад, при том секући кат. парц. бр. 8422 и 8423 до тачке која је удаљена од језера 150 m по западној међној линији катастарске парцеле број 8423. Скрећући на северозапад међном линијом катастарске парцеле број 8423 граница иде до тачке удаљене 100 m од језера и наставља на запад секући катастарске парцеле на удаљености од 100 m од јужне међне линије катастарске парцеле број 6767 (језеро) до катастарске парцеле број 8457, обухватајући исту катастарску парцелу до катастарске парцеле број 8460, скреће на југ до тачке удаљене 150 m од јужне међне линије језера.

Затим сече катастарску парцелу број 8460 до њене западне међне линије и то до тачке 120 m од језера, скреће на северозапад међном линијом катастарске парцеле број 8460 до тачке удаљене 100 m од јужне међне линије језера. Окреће се на југозапад секући катастарске парцеле на растојању од 100 m од јужне међне линије катастарске парцеле број 6767 (језеро) до међне линије катастарске парцеле број 8466. Скреће на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 8466, обухватајући је наставља на запад јужном међном линијом катастарске парцеле број 8468 до источне међне линије катастарске парцеле број 8470, потом скреће на југ катастарске парцеле број 10975/1 (пут Суботица-Кањижа), што представља јужну граничну тачку СРП „Лудашко језеро“. Граница скреће на запад северном међном линијом катастарске парцеле број 10975/1 (пут) до северозападне међне тачке катастарске парцеле број 9253/1, иде на исток истом катастарском парцелом, обилази катастарску парцелу број 9251 обухватајући катастарску парцелу број 9252 до катастарске парцеле број 10973 (пут).

Граница затим сече пут до северозападне међне тачке катастарске парцеле број 8480/2, наставља на исток северном међном линијом те катастарске парцеле до тачке удаљене 100 m од западне међне линије катастарске парцеле број 6767 (језеро).

Скреће на север секући парцеле на удаљености од 100 m од западне међне линије катастарске парцеле број 6767 (језеро) до катастарске парцеле број 8529/1, где скреће на запад јужном међном линијом исте катастарске парцеле, до тромеђе парцела 8529/1 и 8529/2 и границе посебне намене, скреће ка северу, прати границу посебне намене до тачке пресека границе посебне намене и границе СРП „Лудашко језеро“ на парцели 8541, окреће на североисток секући катастарске парцеле на удаљености од 100 m од западне међне линије катастарске парцеле број 6767 (језеро) до јужне међне линије катастарске парцеле број 8542/5. Граница окреће под правим углом у односу на међну линију катастарске парцеле број 8542/5 и иде на север секући катастарске парцеле до јужне међне линије катастарске парцеле број 8548/1. Скреће уз јужну међну линију катастарске парцеле број 8548/1 до тачке удаљене 100 m од језера, скреће на север и наставља секући катастарске парцеле на удаљености од 100 m од западне међне линије катастарске парцеле број 6767 (језеро) до југозападне међне тачке катастарске парцеле број 8654/2.

Граница скреће на североисток северном међном линијом катастарске парцеле број 8639/3 до југозападне међне тачке катастарске парцеле број 8656. Наставља на север западном међном линијом катастарске парцеле број 8656 до катастарске парцеле број 8657 (пут), пресеца пут и прати западне међне линије кат. парц. бр. 8660 и 8661/1 до северозападне међне тачке катастарске парцеле број 8661/2. Граница скреће на југозапад и наставља секући катастарске парцеле на удаљености од 100 m од јужне међне линије катастарске парцеле број 6757, до тачке удаљене 100 m од западне међне линије катастарске парцеле број 6757 на источној међној линији катастарске парцеле број 8670. Граница окреће на југ пратећи међну линију катастарске парцеле број 8670 у дужини од 50 m, где скреће на запад и сече на удаљености од 50 m од јужне међне линије катастарске парцеле број 6757 до источне међне линије катастарске парцеле број 8677. Потом окреће на југ међном линијом исте катастарске парцеле у дужини од 50 m да би скренула на запад секући катастарске парцеле на удаљености од 100 m од јужне међне линије катастарске парцеле број 6757 до крајње западне међне тачке катастарске парцеле број 6757. Граница се наставља на запад секући катастарске парцеле на удаљености

од 100 m од јужне међне линије катастарске парцеле број 6767 (језеро) до источне међне линије катастарске парцеле број 8699, у правцу запада прати границу посебне намене до тромеђе пута, парцела 10973/3 и парцела 870083 и 8703 и скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле број 10973/3 (пут) до југоисточне међне тачке катастарске парцеле број 6334/7.

Окреће на запад у дужини од 50 m где скреће на северозапад секући катастарске парцеле на растојању од 50 m од катастарске парцеле број 10973/3 (пут) до северне међне линије катастарске парцеле број 6337/4. Граница скреће на исток северном међном линијом исте катастарске парцеле до њене југоисточне међне тачке, наставља на исток пресецајући пут до јужне међне тачке катастарске парцеле број 6750, наставља на исток изостављајући ову катастарску парцелу, иде на север и сече катастарску парцелу број 6749/3 до источне међне тачке катастарске парцеле број 6748, изостављајући је иде на североисток северном међном линијом кат. парц. бр. 6749/3 и 6749/1 до тачке која је удаљена 100 m од западне међне линије катастарске парцеле број 6755. Скреће на север секући катастарске парцеле на удаљености од 100 m од јужне међне линије катастарске парцеле број 6755 до катастарске парцеле број 10973 (пут). Граница сече пут и наставља на север линијом удаљеном 100 m од западне међне линије пута до јужне међне линије катастарске парцеле број 6461. Скреће на запад обухватајући исту катастарску парцелу до јужне међне линије катастарске парцеле број 6659/3 и окреће на југозапад јужним међним линијама кат. парц. бр. 6659/3, 6659/10, 6659/2, 6659/1, 6646/3, 6658 до међне тачке кат. парц. бр. 6658 и 6657. Граница скреће на југозапад источним међним линијама кат. парц. бр. 6464/1, 6469/1, 6469/2 где окреће на запад јужним међним линијама кат. парц. бр. 6469/3, 6469/4, 6468 до јужне међне тачке кат. парц. бр. 6468 и 6466, савија се на север западном међном линијом катастарске парцеле број 6468 до катастарске парцеле број 6465/1.

Скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле број 6465/1 до међне тачке кат. парц. бр. 6465/1, 6465/2, 6467/2, скреће на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 6467/2 до њене источне међне тачке где окреће на запад јужном међном линијом канала Палић-Лудаш, обухватајући део канала испод аутопута до међне тачке кат. парц. бр. 6510/2 и 6510/3. Граница скреће на југозапад обухватајући кат. парц. бр. 6510/3 и 6508 до јужне међне линије канала. Наставља на запад све време пратећи јужну међну линију канала до четворомеђе парцела 6108/1, 6108/2, 6151/1 и 6151/2, скреће ка североистоку и прати источну међу парцеле 6108/2 и даље граница иде на исток северном међном линијом канала Палић-Лудаш, обухватајући канал који прелази испод аутопута Е-75, окреће на север пратећи западну међну линију канала до западне међне тачке катастарске парцеле број 10972/2. Граница се окреће на североисток, прати северну међну линију катастарске парцеле број 10972/2 у дужини од 550 m где се савија под правим углом секући исту катастарску парцелу до североисточне међне тачке катастарске парцеле број 6653. Граница креће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле број 10972/1 до источне међне линије канала Палић-Лудаш, пратећи канал, окреће на југ источном међном линијом канала, да би кренула на исток северном линијом канала до катастарске парцеле број 10973/2 (пут), обухватајући катастарску парцелу број 10973/2 иде на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 10973/3 (пут) до северозападне међне тачке катастарске парцеле број 6789, скреће на исток северном међном линијом кат. парц. бр. 6789, 6788 и 6787 до језера.

Скреће на север до југозападне међне тачке катастарске парцеле број 6753, наставља на север западном међном линијом исте катастарске парцеле обухватајући катастарску парцелу број 6774/3 наставља се западно међном линијом катастарске парцеле број 6753 (канал Беге), прелазећи испод савезног пута и наставља јужном међном линијом катастарске парцеле број 5436/3, полази испод аутопута Е-75, наставља јужном међном линијом катастарске парцеле број 5436/1 до наспрам југозападне међне тачке катастарске парцеле број 5518/1 где граница скреће на север западном међном линијом катастарске парцеле број 5518/1 до међне тачке кат. парц. бр. 5518/1 и 6075, скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле број 6075, обухватајући део катастарске парцеле број 6075 до пруге, скреће на исток уз пругу до канала, иде се на северозапад, пролази испод пруге до јужне међне линије катастарске парцеле број 6074. Граница скреће на запад јужном међном линијом исте катастарске парцеле до катастарске парцеле број 5219 (пут), скреће на север источном међном линијом катастарске парцеле број 5219 до пута северозападне међне тачке катастарске парцеле број 5218, скреће на исток северним међним линијама кат. парц. бр. 5218, 5217, 5216/1, 5216/2, 5212/3, 5212/4, 5212/2, 5212/6, 5212/9, 5212/8, 5212/7, 5212/1 до међне тачке кат. парц. бр. 5212/1 и 6074.

Граница скреће на југ, па на исток међном линијом катастарске парцеле број 6074, обухватајући парцелу и јужном међном линијом катастарске парцеле број 6074 враћа се на запад до канала. Прелази пругу, скреће на исток обухватајући део катастарске парцеле број 6075 до међне тачке кат. парц. бр. 6075 и 5524/2, наставља на исток северним међним линијама кат. парц. бр. 5524/2, 5524/5, 5525/2 и 5527/1 скреће на југ, пратећи међну линију катастарске парцеле број 5527/1, скреће на исток међном линијом кат. парц. бр.5527/1 и 5527/2.

Граница скреће на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 5527/2 до међне тачке кат. парц. бр. 5527/2 и 5531/1 где се ломи на исток пратећи северну међну линију кат. парц. бр.5531/1 и 5535/1 до међне тачке кат. парц. бр.5535/1 и 5536/1. Граница скреће на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 5535/1 до аутопута. Потом скреће на југозапад западном међном линијом аутопута Е-75 до северне међне линије катастарске парцеле број 5436/4 (канал Беге), где каналом Беге пролази испод аутопута до источне међне линије аутопута, где скреће на североисток међном линијом аутопута до међне тачке кат. парц. бр. 5537/2 и 5539/2. Граница скреће на југоисток северним међним линијама кат. парц. бр. 5538, 5542, 5544, пресеца пут катастарске парцеле број 5548/1 и наставља северним међним линијама кат. парц. бр. 5550/1, 5550/2, 5551/1, 5551/2, 5554, и 5555. Граница скреће на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 5555 до међне тачке кат. парц. бр.5555 и 5436/3 (канал Беге).

Граница скреће на исток северном међном линијом катастарске парцеле број 5436/3 (канал Беге), прелази савезни пут до међне тачке катастарске парцеле број 6753 и 6754, скреће на исток северним међним линијама кат. парц. бр. 6754 и 6753 до границе посебне намене, скреће ка југоистоку и прати границу посебне намене до томеђе парцела 6765, 6885/1 и 6885/2, наставља на југоисток источном међном линијом катастарске парцеле број 6765 до међне тачке кат. парц. бр. 6765, наставља се на југоисток источним међним линијама кат. парц. 6765, бр.6764 и 6766, поново до катастарске парцеле број 6764 до међне тачке кат. парц. бр. 6764 и 6920.

Граница скреће на исток северним међним линијама кат. парц. бр. 6920, 6921, 6922/1, 6922/2 до катастарске парцеле број 6925/3 (пут) где скреће на југ западном међном линијом пута до југоисточне међне тачке катастарске парцеле број 6923. Граница скреће на исток, пресеца катастарску парцелу број 6925/3 (пут) и наставља на исток северним међним линијама кат. парц. бр. 6935, 6936/1 и 6936/2 до међне тачке кат. парц. бр. 6936/2 и 7000/9. Граница скреће на север западним међним линијама кат. парц. бр. 7000/9, 7000/7, до северозападне међне тачке катастарске парцеле број 7000/6. Граница скреће на исток северном међном линијом катастарске парцеле број 7000/6 до међне тачке кат. парц. бр. 7000/6 и 7000/9, скреће на север западним међним линијама кат. парц. бр. 7000/9, 7000/10 и 7000/1 до катастарске парцеле број 7069/1 (пут), скреће на исток јужном међном линијом пута до наспрам међне тачке кат. парц. бр. 7092/1 и 7092/4, скреће на север, пресеца катастарску парцелу број 7069/1 (пут) и наставља западном међном линијом кат. парц. бр. 7092/4 и 7091/1 до савезног пута. Граница потом креће на северозапад, пресеца пут до међне тачке кат. парц. бр. 5936/11 и 5938/1, скреће на северозапад западним међним линијама кат. парц. бр. 5936/11, 5936/16, 5936/10, 5936/17, 5936/9 до источне међне линије катастарске парцеле број 5693 (пут), наставља на северозапад источном међном линијом пута до пруге. Граница прелази пругу до међне тачке кат. парц. бр. 6062, 3881/3 и 5264, скреће на север западном међном линијом кат. парц. бр.3881/3 и 3881/2 до аутопута. Граница испод аутопу-

та пролази са западне међне линије Кереша и наставља на северозапад западним међним линијама кат. парц. бр.3881/4, 3881/1, 3881/7, 3864/2 и 3859 до југозападне међне тачке кат. парц. бр. 3859 и 3858/3. Потом скреће на североисток међном линијом катастарске парцеле број 3859 до северне граничне тачке резервата и до почетне тачке описа границе.

СРП „Селевењске пустаре“ (Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“, „Службени гласник РС“, број 37/97)

Из описа границе ове предеоне целине, изузете су парцеле 6790/6 и 6790/7 у КО Хоргош које су у режиму III степена заштите, а обухваћене су важећим Планом генералне регулације насеља Хоргош.

Опис границе предеоне целине СРП „Селевењске пустаре“

Попис катастарских парцела у режиму II степена заштите:

КО Хоргош: 6189, 6190, 6191, 6192, 6376, 6377, 6380, 6381, 6384, 6385, 6387/2, 6388, 6391, 6392/2, 6393/2, 6394, 6397, 6398, 6400, 6401, 6402, 6403, 6404, 6405, 6407 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6407 (ливаде), 6408, 6411, 6412, 6415, 6416 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6416 (мочваре), 6417 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6417 (ливаде), 6418, 6421, 6422 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6422 (ливаде), 6425/1, 6425/2, 6428, 6429 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6429 (ливаде), 64321, 6432, 6435, 6436 (и то источни (влажни) део парцеле 6436 (ливаде), 6437 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6437 (ливаде), 6438, 6441, 6442, 6444 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6444 (ливаде), 6445, 6446, 6447, 6448, 6449/2, 6451, 6452, 6453, 6454, 6455 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6455 (ливаде), 6456 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6456 (ливаде), 6457, 6458, 4659 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6459 (ливаде), 6461/1, 6461/2, 6462/1, 6462/2, 6463/1, 6463/2, 6466, 6467, 6468, 6469, 6470, 6471 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6471 (њиве), 6473, 6474, 6477, 6478, 6483, 6484, 6487, 6488 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6488 (ливаде), 6490/1, 6490/2, 6491/1, 6491/2, 6494, 6498 (део парцеле и то источни део парцеле 6498 (деоница летњег пута), који је са северне стране омеђен парцелама 6150 и 6189 , а са јужне стране парцелом 6494 КО Хоргош, 6152, 6153, 6154, 6155, 6156, 6157, 6158, 6159/1, 6159/2, 6159/3, 6159/4, 6160, 6161, 6162, 6648, 6649, 6650, 6651, 6652, 6653, 6654, 6655, 6657, 6660, 6661, 6668, 6671, 6675, 6678, 6679, 6682, 6683, 6684, 6685, 6688, 6689, 6690, 6691, 6694/1, 6694/2, 6695/1, 6695/2, 6696, 6697, 6700, 6701, 6702, 6703, 6706, 6707, 6708, 6712, 6742 (део парцеле и то западни део парцеле 6742 (пута) који пролази кроз заштићено подручје Дегелице), 10267, 10270, 10271/1, 10272, 10275, 10277/2, 10286, 10290, 10291, 10296, 10297, 10300, 10305, 10306, 10307, 10308/1, 10308/2, 10308/3, 10309, 31310, 10311, 10312/1, 10312/2, 10313, 10314, 10315/1, 10315/2, 10315/3, 10315/4, 10316/1, 10316/2, 10317, 10318, 10319, 10320, 10321, 10322, 10323, 10324, 10325/1, 10325/2, 10326/1, 10326/2, 10327/1, 10327/2, 10328/1, 10328/2, 10329, 10330, 10331, 10332, 10333, 10334, 10335, 10336, 10337, 10338, 10339, 10340, 10341, 10342, 10343, 10344, 10345, 10346, 10347, 10348, 10349, 10350, 10351, 10352, 10353, 10354/1, 10354/2, 10355, 10356, 10357, 10358, 10359, 10360, 10361, 10362, 10363, 10364, 10365, 10366, 10367, 10368, 10369, 10370, 10371, 10372, 10373, 10374, 10375, 10376, 10377, 10378, 10379, 10380, 10381, 10382, 10383, 10384, 10385, 10386, 10387, 10389, 10390, 10391, 10392, 10393, 10394, 10395, 10396, 10397, 10398, 10399, 10400, 10401, 10402, 10403, 10404, 10405, 10406, 10407, 10408/1, 10408/2, 10409, 10410, 10411, 10412, 10413, 10414, 10415, 10416, 10417, 10418, 10419, 10420, 10421, 10422, 10423, 10424, 10425, 10426, 10427, 10428, 10429, 10430, 10431, 10432, 10434/1, 10434/2, 10478, 10479, 10480, 10481, 10482, 10483, 10484, 10485, 10486, 10487, 10488, 10489, 10490, 10491, 10492, 10493, 10494, 10495, 10496, 10497, 10498, 10499, 10500, 10501, 10502, 10503, 10504, 10505, 10506, 10507, 10508, 10509, 10510, 10511, 10512, 10513, 10514, 10515, 10516, 10517, 10518, 10519, 10520, 10521, 10522, 10523, 10524, 10525, 10526, 10527, 10528, 10529, 10530, 10531, 10532, 10533, 10534, 10535, 10536, 10537, 10538, 10539, 10540, 10541, 10542, 10543, 10544, 10545, 10546, 10547, 10548, 10549, 10550, 10551, 10552, 10553, 10554, 10555, 10556, 10557, 10558, 10559, 10560, 10561, 10562, 10563, 10564, 10565, 10566, 10567, 10568, 10569, 10570, 10571, 10572, 10573, 10574, 10575, 10576, 10577, 10578, 10579/1, 10579/2, 10580, 10581, 10582, 10583, 10584, 10585, 10586, 10587, 10588, 10589, 10590, 10591, 10592 (део парцеле и то најјужнији део парцеле 10592 (деоница летњег пута) која је омеђена са западне стране парцелом 10631 а са источне парцелом 10590), 10631, 10634, 10637, 16738, 16831 (део парцеле и то западни део парцеле 16831 (већина деоница летњег пута), 16832, 16835 (део парцеле и то источни део парцеле 16835 на западном делу), 10037, 10038, 10039, 10044, 10054 (део парцеле и то део парцеле 10054 (деоница летњег пута) која са источне стране делом улази у источни део заштићеног подручја Селевењске шуме између парцела 10044 и 10136, мења правац према северу између парцела 1041 и 10044, те напушта подручја заштите), 10107/1, 10108/1, 10109/1, 10109/2, 10130, 10131, 10132/1, 10133, 10134/1, 10136, 10137, 10138, 10139, 10140, 10141, 10142, 10144, 16826 (део парцеле и то западни део парцеле 16826 (деоница летњег пута) која са источне стране делом улази у заштићено подручје Селевењске шуме), 6198, 6201, 6202, 6203, 5204, 5206, 6207, 6210 (део парцеле и то део парцеле 6210 (десница летњег пута) која пролази кроз најсевернији део заштићеног подручја Селевењске шуме и то између парцеле 6212 са северне стране и 6207 са јужне стране), 6212, 6261, 6262, 6263, 6274, 6275, 6276, 6277, 10661, 10663/1, 10663/2, 10664, 1066/5, 10660, 10667, 10668, 10669, 10670, 10671, 10672, 10673/1, 10673/2.

Попис катастарских парцела у режиму III степена заштите:

КО Хоргош: 9738, 9739, 9740, 9741, 9742, 9743, 9744/1, 9744/2, 9744/3, 9745/2, 9746/1, 9747, 9750, 6241, 6242, 6243, 6244, 6245 (део парцеле и то западни део парцеле 6245 (десница летњег пута) која са источне стране улази у северни део заштићеног подручја Лофеј између парцела 6244, 6243 и 6242 са северне стране, и парцеле 6265 са јужне стране), 6265, 11037/2, 11039, 11040/1, 11040/2, 11040/4, 11040/5, 11040/6, 11040/7, 11040/8, 11041, 11042, 11043, 11044, 11045, 11046, 11047, 11048, 11106, 9912 (део парцеле и то део парцеле 9912 (деоница летњег пута) који пролази кроз заштићено подручје Темпломпарта, а омеђен је са северне стране парцелом 9915, а са јужне парцелом 9916 КО Хоргош), 9915, 9916, 9917/1, 9985, 9993/2, 16777/1 (део парцеле и то део 16771/1) који је са своје источне стране омеђен парцелама 6059/3 и 6953, а са западне парцелама 6787/1, 6787/2 и 67971/1 КО Хоргош), 16826/1, 6053, 6054, 6055, 6056, 6057, 6059/1, 6059/2, 6059/3, 6059/4, 6059/5, 6787, 6788, 6789, 6790/1, 6790/2, 6790/3, 6790/4, 6790/5, 6795, 6953 (део парцеле и то најсевернији део парцеле 6953), 1, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124/1, 124/2, 125/1, 125/2, 126, 127, 128/1, 128/2, 2, 3, 33, 34, 366, 367, 368/1, 368/2, 368/4, 368/5, 369/1, 369/2, 369/3, 369/4, 370, 371, 372, 373, 374/1, 374/2, 374/3, 375/1, 375/2, 375/3, 376/1, 376/2, 377/1, 377/2, 377/3, 378, 4, 4040 (део парцеле и то јужни део парцеле 4040 (десница летњег пута) која са северне стране улази у део заштићеног подручја Лофеј између парцела 367 са западне стране, и парцеле 58 са источне стране), 4041 (део парцеле и то источни део парцеле 4042 (деоница летњег пута) која са западне стране улази у део заштићеног подручја Лофеј између парцела 58, 57, 56, 55, 54, са северне стране и парцела 59, 60, 61, 79, са јужне стране), 53, 54, 55/1, 55/2, 56, 57, 58, 5901, 59/2, 60, 61, 62, 63/1, 63/2, 64, 65/1, 65/2, 65/3, 66, 67, 68, 69, 70/1,70/2,71/1,71/2,72/1,72/2,73,74, 75, 76, 77/1, 77/2, 78/1, 78/2, 79, 80, 81, 97, 98, 99.

1.3.1.2. Предеоне целине заштитних зона заштићених подручја

У оквиру посебне намене се налазе делови заштитних зона три заштићена подручја са еколошким коридорима и стаништима заштићених врста:

Заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“

Из посебне намене је изузет део заштитне зоне ПИО „Суботичка пешчара“: насеље Келебија, делови насеља Суботица и део пољопривредног земљишта у КО Стари Град, КО Нови Град и КО Палић.

Почетна тачка описа заштитне зоне ПИО „Суботичка пешчара“ у границама посебне намене овог Просторног плана се налази на тромеђи путева, парцеле 26819 и 27712/1 и парцеле 26820 у КО Стари Град.

Од тромеђе граница заштитне зоне у правцу севера пресеца пут, парцела 27712/1 и у правцу севера и истока прати државну границу Републике Србије и Републике Мађарске до тачке на међи пута, парцела 6059/1 (КО Палић) и државне границе а у продужетку међе парцела 3858/3 и 3859 (КО Палић), где мења правац ка југозападу и прати јужну међу парцеле 3858/3, пресеца пут, парцела 3943/1 и даље ка југозападу прати јужну међу путева, парцеле 4643, 6058/3 и 6061 до тромеђе путева, парцеле 6061 и 3703/2 и парцеле 3703/1, пресеца пут, парцела 6061 и његовом северном међом долази до тромеђе пута и парцела 3641/2 и 3707/2.

Од тромеђе граница у правцу севера дужином од око 400 m прати западну међу парцела 3707/2, 3707/1 и 3708/1, мења правац ка западу и прати јужну међу путева, парцеле 3640 и 3624/1 и јужном међом парцеле 3648 долази до тромеђе пута, парцела 3031 и парцела 3621 и 3648, где скреће у правцу северозапада и прати источну међу пута, парцела 3031 до тромеђе пута и парцела 3041 и 3042 и северном међом парцеле 3041 долази до четвороме ђе парцела 3041 и 3043 (КО Палић) и путева, парцеле 25503 и 16679/1 (КО Нови Град).

Од четвороме ђе граница прелази у катастарску општину Нови Град и правцу северозапада прати границу посебне намене кроз катастарске општине Нови Град и Стари Град до почетне тачке описа зоне заштите ПИО „Суботичка пешчара“.

Заштитна зона обухвата и подручје око Келебијског језера у катастарској општини Стари Град и она је дефинисана описом границе посебне намене овог Просторног Плана (поглавље I/1./1.2./1.2.1. Опис граница посебне намене).

Заштитна зона СРП „Лудашко језеро“

Из посебне намене је изузет део заштитне зоне СРП „Лудашко језеро“: делови насеља Палић, Хајдуково, Шупљак, Носа и Бачки Виногради.

Почетна тачка описа заштитне зоне СРП „Лудашко језеро“ у границама посебне намене овог Просторног плана се налази на тромеђи се налази на тромеђи пута, парцела 6061 и парцела 4830/2 и 4830/4 у катастарској општини Палић.

Од тромеђе граница у правцу истока прати јужну међу пута, парцела 6061 до тромеђе путева, парцеле 6061 и 6058/3 и парцеле 4788, скреће ка југу, прати западну међу пута, парцела 6058/3 до тромеђе путева, парцеле 6061 и 4837/1 и парцеле 4787.

Од тромеђе граница а наставља у правцу запада, дужином од око 120 m прати северну међу пута, парцела 4837/1, скреће ка југу, пресеца пут и пратећи источну међу парцеле 5124 долази до четвороме ђе парцела 5145/1, 5145/2, 5122/15 и 5122/16, мења правац ка североистоку и прати границу посебне намене до петоме ђе парцела 3874, 3942/3, 3942/2, 3943/2 и 3943/1.

Од петоме ђе граница наставља у правцу северозапада и прати источну међу пута, парцела 3943/1 до тромеђе пута и парцела 3858/3 и 3860/1, мења правац ка североистоку и пратећи јужну међу парцеле 3858/3 долази до тромеђе парцела 3858/3 и 3859 и границе посебне намене (државна граница Републике Србије и Републике Мађарске).

Од тромеђе граница у правцу истока прати државну границу до тромеђе пута, парцела 4057/1 и парцеле 1024/1 (КО Бачки Виногради) и државне границе, скреће ка југу и прати западну међу пута, парцела 4057/1 до парцеле, а затим наставља у истом правцу и прати границу посебне намене до тромеђе пута, парцела 4037 и парцела 4034 и 4035/2.

Од тромеђе граница у правцу истока прати јужну међу пута, парцела 4037 до тромеђе пута и парцеле 4036 (КО Бачки Виногради) и тромеђе граница катастарских општина Бачки Виногради, Мале Пијаце и Палић, скреће ка југу и пратећи границу катастарских општина Бачки Виногради и Палић долази до тромеђе пута, парцела 7213 и парцеле 7331/2 и границе катастарских општина Бачки Виногради и Палић.

Од тромеђе граница у правцу северозапада прелази у катастарску општину Палић и прати границу посебне намене до тромеђе парцела 6064, 5225/1 и 5224/4 (КО Палић), наставља у правцу севера и прати западну међу парцела 5224/4, 5224/7, 5224/2 и 5224/1 до тромеђе пута, парцела 5263/2 и парцела 5224/1 и 5225/1.

Од тромеђе граница у правцу истока прати јужну међу пута до тромеђе путева, парцеле 5263/2 и 5219 и парцеле 5220/1, скреће ка северу и парти западну међу парцела 4916, 4917/1, 4917/2 и 4918, скреће ка западу и прати јужну међу пута, парцела 4837/2 до тромеђе пута и парцела 4914/1 и 4895/1, мења правац ка северу, пресеца пут и источном међом парцела 4831/2, 4831/1, 4829/1 и 4830/2 долази до почетне тачке описа зоне заштите СРП „Лудашко језеро“ у границама посебне намене овог Просторног плана.

Заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“

Из посебне намене је изузет део заштитне зоне СРП „Селевењске пустаре“ коју чини део насеља Хоргош.

Почетна тачка описа заштитне зоне СРП „Селевењске пустаре“ у границама посебне намене се налази у катастарској општини Бачки Виногради на тромеђи пута, парцела 4048 и парцеле 397 и границе посебне намене (државна граница Републике Србије и Републике Мађарске). Од тромеђе граница у правцу истока прати границу посебне намене до тромеђе пута, парцела 16778/2 и парцеле 6110 (КО Хоргош) и државне границе Републике Србије и Републике Мађарске), мења правац ка југоистоку, улази у катастарску општину Хоргош и прати источну међу пута, парцела 16778/2, пресеца канал, парцела 6953 и долази до тромеђе канала, пута, парцела 16778/1 и парцеле 6060. Од тромеђе граница у правцу југозапада прати јужну међу канала до тромеђе канала, пута, парцела 16777/4 и парцеле 6058, мења правац ка југоистоку, прати источну међу пута, парцеле 16777/4 и 16777/3 до тромеђе пута, парцела 16777/3 и парцела 5865/1 и 5854/7 и даље ка југу прати границу посебне намене до тромеђе државног пута IIа реда бр.100, парцела 16751/2 и парцела 3028 и 3034 и наставља у истом правцу пратећи јужну међу државног пута до тромеђе државног пута и парцела 3090 и 11039. Од тромеђе граница у правцу истока прати северну међу парцела 11039 и 11040/2, пресеца пут, парцела 16818/2 и мења правац ка југозападу и пратећи источну и јужну, међу пута, парцела 16818/2 и јужну и источну међу парцеле 11904/4 до тромеђе канала, парцела 11038 и парцела 11904/4 и 11868. Од тромеђе граница у правцу југозапада пресеца канал и прати јужну међу парцеле 11904/1 и јужну међу пута, парцела 16818/1 до парцеле 11820/1, мења правац ка северу, пресеца пут и пратећи западну међу парцела 11502, 11050 и 11049 долази до тромеђе пута, парцела 16819/1 и парцела 11049 и 11056, пресеца пут и скреће ка североистоку пратећи северну међу пута и долази до тромеђе путева, парцеле 16819/1 и 11033 и парцеле 11032/1. Од тромеђе граница у правцу севера прати западну међу пута, парцела 11033 до тромеђе државног пута IIа реда бр.100, парцела 16751/2, пута, парцела 11033 и парцеле 11031, мења правац ка западу и прати јужну међу државног пута и јужну међу парцеле 16752 и долази до тромеђе државног пута IIа реда бр.100, парцела 16751/2, парцеле 11556/4 и границе катастарских општина Хоргош и Бачки Виногради. Од тромеђе граница наставља у правцу севера и прати границу катастарских општина Хоргош и Бачки Виногради до тромеђе путева, парцеле 4046/1 и 4099/1 и границе катастарских општина. Од тромеђе граница у правцу југозапада прелази у катастарску општину Бачки Виногради и прати јужну међу пута, парцела 4046/1 до тромеђе путева, парцеле 4046/1 и 208 и наставља у правцу југозапада пратећи границу посебне намене до тромеђе пута, парцела 4046/1 и парцела 1765/1 и 1772/1, скреће ка северу и прати границу посебне намене до тромеђе пута, парцела 4048 и парцела 413 и 417 и даље ка северу пратећи западну међу пута, парцела 4048 долази до почетне тачке описа зоне заштите СРП „Селевењске пустаре“ у границама посебне намене овог Просторног плана.

1.3.1.3. Предеона целина остала посебна намена

Остала посебна намена која представља зону утицаја на природна добра у посебној намени, обухвата пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште које се налази изван заштићених подручја и њихових заштитних зона, а налази се у границама посебне намене која је дефинисана овим Просторним планом.

Остала посебна намена на територији Града Суботице:
- пољопривредно и водно земљиште у КО Палић северно од насеља Палић и Хајдуково,
- делови пољопривредног и водног земљишта у КО Бачки Виногради на којима су евидентирана станишта заштићених врста и еколошки коридори, источно од насеља Бачки Виногради
- део грађевинског подручја насеља Бачки Виногради са делом коридора водотока Кереш и
- гранични друмски прелаз Бачки Виногради, радни, инфраструктурни и комунални садржаји.

Остала посебна намена на територији Општине Кањижа:
- пољопривредно и водно земљиште у КО Хоргош (јужно од насеља Хоргош), КО Мартонош (западно од насеља Мартонош) и КО Мале Пијаце (северно од насеља Мале Пијаце) на којима су станишта заштићених врста и еколошки коридори и
- део грађевинског подручја насеља Мале Пијаце са делом коридора водотока Кереш, салашарска насеља, радне зоне и инфраструктурни и комунални садржаји.

1.3.2. Предеоне подцелине у оквиру посебне намене

Границе подцелина у оквиру посебне намене простора су: режими заштите у оквиру заштићених подручја.

У оквиру посебне намене простора, дефинисане су подцелине које чине режими I, II и III степена заштите у складу са важећим уредбама о заштити (парцеле које су изузете из појединих подцелина су посебно назначене):

ПИО „Суботичка пешчара“, режим I, II и III степена заштите

Режим I степена заштите

1) Катастарска општина Нови Град: 16679/88 део, 25572 део, 25574 део, 25848 део, 25913, 25914, 25917/1, 25917/2, 25918/1, 25918/2, 25919, 25920, 25921, 25922, 25923, 25924, 25925, 25926, 25927, 25940, 25941, 25942, 25943, 25944, 25945, 25946, 25947, део, 25948, 25949, 25949, 25950, 25951, 25952, 25953, 25954, 25955, 25956, 25957, 25958, 25959, 25960, 25961, 25962, 25963, 25964, 25965, 25966, 25967, 25968, 25969 део, 25970/2, 25971, 25972, 25973, 25974, 25975, 25976, 25977, 25978, 25979, 25980, 25981, 25982, 25983, 25984, 25985, 25986, 25987, 25988, 25989, 25990, 25991, 25992, 25993, 25994, 25995, 25996, 25997, 25998, 25998, 25999/1, 25999/2, 25999/3, 25999/4, 26000, 26001, 26002, 26003, 26004, 26005, 26006, 26007, 26008, 26009, 26010, 26011, 26012, 26013, 26014, 26015, 26016, 26017, 26018, 26019, 26020, 26021/1, 26021/2, 26022, 26023, 26024, 26025, 26026, 26027, 26027, 26028, 26029, 26030, 26031, 26032, 26033, 26034, 26035, 26036, 26037, 26038, 26039/1, 26039/1, 26039/2, 26040, 26041/1, 26041/2, 26042, 26043, 26044, 26045, 26046, 26048, 26049, 26052, 26053/1, 26053/2;

2) Катастарска општина Палић: 3146 део, 3212, 3213/3, 3213/4, 3214, 3215, 3219, 3219, 3220, 3221, 3222, 3223, 3226, 3226, 3229, 3232, 3236, 3240, 3241, 3242 део, 3243, 3244, 3245, 3245, 3246, 3247, 3247, 3248, 3249, 3249, 3250, 3291, 3292, 3293, 3294, 3294, 3294, 3295, 3296, 3297, 3298, 3299, 3300, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3307 део 3310, 3311, 3312, 3318, 3319, 3320, 3321, 3342, 3357 део, 3366, 3380, 3381, 3384, 3385, 3393, 3396, 3415, 3416, 3417, 3435, 3436, 3438, 3513/1 део, 3514, 3515, 3516, 3521, 3523, 3525/3, 3526/1, 3526/2, 3526/3, 3526/4, 3526/5, 3526/6, 3527/1, 3527/2, 3527/3, 3527/4, 3527/5, 3527/6, 3528/1, 3528/2, 3528/3, 3528/4, 3528/5, 3528/6, 3528/7, 3528/8, 3528/9, 3528/10, 3528/11, 3528/12, 3528/13, 3528/14, 3529, 3535, 3543/1, 3543/2 и 3600 део.

Парцеле из Уредбе: 3530, 3531, 3532, 3533, 3533, 3533, 3534, 3536, 3537, 3538, 3539, 3540, 3541 и 3542 се више не воде у катастару непокретности у КО Палић.

Режим II степена заштите

1) Катастарска општина Стари Град: 26207 део, 26209 део, 26210 део, 26211 део, 26213 део, 26214 део, 26215 део, 26217 део, 26246 део, 26247, 26260, 26261 део, 26264 део, 26265 део, 26266 део, 26267 део, 26648/1, 27276 део, 27278 део, 27711 део.

2) Катастарска општина Нови Град: 16679/88 део, 25572 део, 25574 део, 25576 део, 25577/1 део, 25822/1, 25832, 25833, 25834, 25835, 25838, 25839, 25840, 25841, 25842, 25844, 25845 део, 25846 део, 25847 део, 25852 део, 25853 део, 25854 део, 25855 део, 25856 део, 25857 део, 25858 део, 25859 део, 25860, 25861, 25862, 25863, 25864, 25865, 25866, 25867, 25868, 25869, 25870, 25871, 25872, 25873, 25874, 25875, 25876, 25877, 25878, 25879, 25880, 25881, 25882, 25883, 25884, 25885, 25886, 25887, 25888, 25889, 25890, 25891, 25892, 25893, 25894, 25895, 25896, 25897, 25898, 25899, 25900, 25901, 25902, 25903, 25904, 25905, 25906, 25907, 25908, 25909, 25910, 25911, 25912/1, 25912/2, 25928, 25928, 25928, 25929, 25930, 25930, 25930, 25931, 25932, 25932, 25932, 25933, 25934, 25935, 25936, 25937, 25938, 25939, 25947 део, 25969 део, 25970/1, 26047, 26050, 26051, 26054, 26055, 26056, 26057, 26058, 26059, 26091, 26092, 26093, 26094, 26095, 26096, 26097, 26098/1, 26098/2, 26103/1 део, 26103/2, 26103/3, 26138/1 део.

3) Катастарска општина Палић: 3121 део, 3134 део, 3135 део, 3136 део, 3137 део, 3141 део, 3142 део, 3143 део, 3145, 3146 део, 3147 део, 3148 део, 3149, 3150 део, 3151 део, 3152, 3153 део, 3154 део, 3155 део, 3156 део, 3157 део, 3158 део, 3159 део, 3160 део, 3161, 3168 део, 3177/1, 3177/2, 3178/1, 3178/2, 3179/1, 3179/2, 3180/1, 3180/2, 3181/1, 3181/2, 3182/1, 3182/2, 3183/1, 3183/2, 3184/1, 3184/2, 3185/1, 3185/2, 3186/1, 3186/2, 3187/1, 3187/2, 3188/1, 3188/2, 3189, 3205, 3242 део, 3251, 3252/1, 3252/2, 3253, 3258, 3260, 3261, 3274, 3277, 3279, 3286, 3289, 3307 део, 3343, 3357 део, 3358, 3359, 3360, 3364, 3365, 3399, 3400, 3401, 3402, 3403, 3404, 3405, 3410, 3419, 3420, 3421, 3421, 3421, 3422, 3424, 3425, 3427, 3428, 3429, 3430, 3448, 3449, 3450, 3451, 3452, 3455, 3456, 3457, 3458, 3459, 3471, 3472, 3473, 3474, 3475, 3513/1 део, 3546/3, 3549/1, 3550, 3551, 35522, 3553, 3554, 3555, 3556, 3557, 3558/2, 3560/1, 3561/2, 6051, 6052 део.

Парцеле из Уредбе: 3544 и 3545 се више не воде у катастару непокретности у КО Палић.

Режим III степена заштите

Остали простор заштићеног подручја обухваћен је режимом заштите III степена. Парцеле 3040 и 3041 у КО Палић које су у режиму III степена заштите, изузете су из ове подцелине, а обухваћене су Генерални план Суботица-Палић до 2020. год. и другим важећим урбанистичким плановима на територији Града Суботице.

СРП „Лудашко језеро“, режим I, II и III степена заштите

Режим I степена заштите

Режим заштите I степена обухвата тршћаке на самом језеру Лудаш, а састоји се из два дела, и то:

1) североисточни део језера назван „Суви рит“ с пешчаним полуоством површине од 62,8 хектара, чија граница почиње од северозападне међне тачке катастарске парцеле број 7941/2, затим иде на север до источне обале острва Рожа Шандор, обилази острво и наставља на север до јужне међне тачке катастарске парцеле број 6764. Граница скреће на североисток и прати међну линију катастарске парцеле број 6767 (језеро) до северозападне међне тачке катастарске парцеле број 6759, иде на југ пратећи међну линију кат. парц. бр. 6759 и 6767 до преломне међне тачке где скреће на југоисток у дужини од 95 метара. Граница улази у катастарску парцелу број 6767 и иде на исток линијом која је 10 m удаљена од њене међне линије с катастарском парцелом број 10974/3 (пут), затим скреће на југ наспрам катастарске парцеле број 7888 до њене међне линије где скреће на запад међном линијом катастарске парцеле број 6767 (језеро) и прати је све до међне тачке кат. парц. бр. 6767 и 7909, где скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле број 7909 до њене југозападне међне тачке, затим скреће на север западном међном линијом катастарске парцеле број 7909 где наставља западном међном линијом катастарске парцеле број 7010/5 до међне тачке кат. парц. бр. 7910/5 и 6767, потом скреће на југ пратећи међну линију катастарске парцеле број 6767 (језеро) и иде до почетне тачке.

2) нетакнути стари тршћак у јужном делу језера, површине 8,6 хектара: чија граница почиње од међне тачке кат. парц. бр. 6767 и 8482/1, затим иде на север западном међном линијом катастарске парцеле број 6767 до североисточне међне тачке катастарске парцеле број 8522, скреће на североисток, сече катастарску парцелу број 6767 у дужини од 150 m, потом скреће под правим углом на југоисток у дужини од 500m, па поново скреће под правим углом на југозапад у дужини од 100 m до међне тачке кат. парц. бр. 6767 и 8482/1.

Режим II степена заштите

Режим заштите II степена обухвата:

1) централни део језера (257.4 хектара од катастарске парцеле број 6767) и обалу под природном вегетацијом (17,6 хектара) укупне површине од 275 хектара: осим површина залива предвиђених за рекреацију које се налазе у трећем степену заштите и које су одвојене од централног дела језера следећим границама: залив Хајдуково (5 хектара) - северно од граничне линије која почиње од југоисточне међне тачке катастарске парцеле број 6788, КО Палић, иде на исток секући катастарску парцелу број 6767 (језеро) до југозападне међне тачке катастарске парцеле број 6885/1; залив Носа (0.22 хектара) - простор између I степена заштите и уставе, источно од замишљене линије која почиње 30 m источно од северозападне међне тачке катастарске парцеле број 7888, наставља према северу секући катастарску парцелу број 6767 (језеро) до преломне тачке јужне међне линије катастарске парцеле број 10974/3 (пут); залив Шупљак школа (2.8 хектара) - западно од границе, која креће од источне међне тачке катастарске парцеле број 8474/1, иде на север секући катастарску парцелу број 6767 (језеро) до јужне преломне међне тачке катастарске парцеле број 8480/1, КО Палић; залив Шупљак Буџак (1.53 хектара) - западно од границе која почиње од међне линије катастарске парцеле број 8799, КО Палић на удаљености 100 m од међне тачке исте катастарске парцеле и катастарске парцеле број 10973/3 (пут) и правом линијом иде до тачке на међној линији катастарске парцеле број 6751, која је удаљена 100 m од међне тачке исте катастарске парцеле и катастарске парцеле број 10973/3 (пут). Прво приобално подручје у режиму заштите II степена налази се изнад северне међне линије катастарске парцеле број 6767 и обухвата северни део катастарске парцеле број 6764 до Истраживачке станице. Друго приобално подручје режима заштите II степена наслања се на језеро с североисточне стране, а граница тог подручја почиње од катастарске парцеле број 10974/2 (пут) и иде на запад, обухватајући у целости приобалне катастарске парцеле до југозападне међне тачке катастарске парцеле број 7890/1, потом се наставља на запад и паралелно иде на растојању од 50 m од међне линије језера секући катастарске парцеле које излазе на језеро, до југоисточне међне тачке катастарске парцеле број 7910/6, граница онда скреће на југозапад јужним међним линијама кат. парц. бр. 7910/6, 7910/4, 7910/3, 7910/2, до југозападне међне тачке катастарске парцеле број 7910/1, затим скреће на северозапад до тачке која је 50 m удаљена од међне линије језера, па скреће на југозапад и на удаљености од 50 m прати међну линију језера до међне линије катастарске парцеле број 7942/1. Даље граница скреће на југоисток међном линијом исте катастарске парцеле до катастарске парцеле број 7944 (пут), затим на југозапад северном међном линијом катастарске парцеле број 7944 до језера. Треће приобално подручје режима заштите II степена наслања се на источну међну линију катастарске парцеле број 6767 (језеро), а граница полази од тачке која је удаљена 50 m од језера и налази се на северној међној линији катастарске парцеле број 8011, затим иде на југ пратећи растојање од 50 m од међне линије језера до северне међне линије катастарске парцеле број 8017/7, скреће на исток северним међним линијама кат. парц. бр. 8017/7, 8017/8 и 8017/9, па на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 8017/9. Граница потом иде на запад јужном међном линијом, те исте катастарске парцеле до тачке удаљене 50 m од међне линије језера, затим се наставља на југ и на удаљености од 50 m прати међну линију језера до јужне међне линије катастарске парцеле број 8024, где скреће на запад до међне линије језера. Четврто приобално подручје у режиму заштите II степена наслања се на јужну међну линију језера и у целости обухвата катастарску парцелу број 8446/1. Пето приобално подручје у режиму заштите II степена належе на западну обалу језера и овом подручју припадају кат. парц. бр. 6758, 6757, 6756 и 6755.

2) водоток Кереш с плавним подручјима узводно од језера површине 42,5 хектара од пруге Суботица-Хоргош до ушћа у језеро, чија се граница одваја од обале Кереша с јужне стране магистралног пута катастарска парцела број 4037, скреће на исток пратећи јужну међну линију пута до међне тачке пута и катастарске парцеле број 3885, КО Бачки Виногради. Граница потом скреће на југозапад северном граничном линијом катастарске парцеле број 3886/1 до дела територије на коме су објекти „НИС Нафтагас“, обилази га с западне стране и иде до катастарске парцеле број 10974/3 (пут), КО Палић. Затим граница прелази пут до међне тачке кат. парц. бр. 6767 и 6759, скреће на северозапад и прати северну међну линију катастарске парцеле број 6767 до њене међне тачке наспрам катастарске парцеле број 6926. Потом, граница скреће на север, пресеца катастарску парцелу број 6764 до међне тачке кат. парц. бр. 6926 и 6925/3 (пут), иде на исток, северном међном линијом катастарске парцеле број 6764, скреће на север западном међном линијом исте катастарске парцеле и долази до југозападне међне тачке катастарске парцеле број 7000/9. Граница обилази катастарску парцелу број 7000/9 са северне стране и прати њену северну међну линију до међне тачке кат. парц. бр. 7000/9 и 10974/1 (пут), скрећући на североисток, пресеца пут и иде југоисточном међном линијом катастарске парцеле број 7095/4 до међне тачке кат. парц. бр. 7095/4, и 7096/4. Затим поново скреће на северозапад западном међном линијом катастарске парцеле број 7096/4 до катастарске парцеле број 7069/1 (пут), а онда скрећући на исток иде јужном међном линијом пута до Кереша. Овом делу заштићеног подручја у режиму II степена заштите припада и деоница канализованог тока Киреша уз обалу језера између северне граничне линије тршћака „Суви рит“ и катастарске парцеле број 10974/3 (пут), од ушћа у језеро до границе подручја у режиму III степена заштите код уставе на језеру.

3) Плавно подручје водотока Кереш, низводни део, површине 40,01 хектара, чија граница почиње од југозападне међне тачке катастарске парцеле број 7098/3, КО Палић, иде на исток јужним међним линијама кат. парц. бр. 7098/3 и 7098/2 до тромеђе катастарских општина Палић, Бачки Виногради и Мартонош, потом скреће на север до магистралног пута катастарске парцеле број 4037. Скрећући на запад, граница прелази Кереш и иде границом КО Палић и КО Бачки Виноград до југоисточне међне тачке катастарске парцеле број 4035/2, КО Бачки Виногради. Граница се даље наставља на запад пратећи северне међне линије кат. парц. бр. 4035/3, 4033/2, 4032/2, 4028/2, 4023/2, 4022/2, 4019/2, 4018/2, 4013/2, 4014/2, 4008/2, 4007/2, 4006/2 4005/2, 4003/2, 4001/2, 4000/2, 3998/2, 3996/4, 3996/3, 3993/4 и 3993/3 до међне тачке КО Бачки Виногради и КО Палић, потом иде на запад северном међном линијом КО Палић, до међне тачке КО Палић и кат. парц. бр. 3937 и 3886/7, КО Бачки Виногради, онда скреће на север обухватајући катастарску парцелу број 3886/7 до међне тачке кат. парц. бр. 3886/7 и 3886/8. Граница затим креће на исток пресеца катастарску парцелу број 3886/7 до међне тачке катастарске парцеле број 7098/1, КО Палић, савија се на југ западном међном линијом катастарске парцеле број 7098/1, скреће на запад северном међном линијом катастарске парцеле број 7098/3 и наставља до почетне тачке описа.

4) степски фрагмент на брегу Хинга површине 0,11 хектара, обухвата катастарску парцелу број 7844/2 у целости и делове кат. парц. бр. 7843/1 (цела ширина парцеле на удаљености од 15 m источно и западно од тригонометријске тачке) и 7843/2 (простор ширине 5 m и дужине 30 m уз северну међну линију катастарске парцеле, паралелно с простором суседне парцеле у другом степену заштите).

5) влажне ливаде депресије Чурго површине 23,95 хектара, чија граница почиње од међне тачке кат. парц. бр. 10972/2 и 6616/3, иде на североисток јужном међном линијом катастарске парцеле број 10972/2 до међне тачке с катастарском парцелом број 6651/1, окреће на југоисток источном међном линијом катастарске парцеле број 6651/1, да би скренула на североисток међном линијом исте катастарске парцеле и наставила даље на североисток северним међним линијама кат. парц. бр. 6655 и 6660/10 до катастарске парцеле број 10973/3 (пут). Граница затим скреће на југ источном међном линијом катастарске парцеле број 6660/10, окреће на за-

пад јужном међном линијом исте катастарске парцеле до међне тачке катастарске парцеле број 6660/9. Даље се граница окреће на југозапад идући међном линијом до југоисточне међне тачке катастарске парцеле број 6660/2, скрећући на север источном међном линијом исте катастарске парцеле, а затим скреће на запад северном међном линијом кат. парц. бр. 6660/2, 6660/1 и 6646/2. Потом се граница окреће на југ све време пратећи источну међну линију катастарске парцеле број 6646/1, скреће на запад јужном међном линијом кат. парц. бр. 6646/1 и 6657/1. Граница даље иде на запад јужним међним линијама кат. парц. бр. 6642, 6641, 6640, 6639, 6638/2, 6638/1, 6636, 6637, 6635, 6634 и 6633/2, скрећући на северозапад јужном међном линијом кат. парц. бр. 6633/2, 6633/1, 6630, 6629, 6626, 6616/4, 6616/3, 6616/2, 6615/2, 6616/1, 6614, 612, 6611 и 6609, наставља на северозапад и иде западном међном линијом катастарске парцеле број 6609 до јужне међне тачке катастарске парцеле број 6608, одакле скреће на исток јужном међном линијом катастарске парцеле број 6608, сече кат. парц. бр. 6611 и 6612, с јужне стране заобилази катастарску парцелу број 6615/1, сече кат. парц. бр. 6615/2 и 6616/2 до међне линије катастарске парцеле број 6616/3, па окреће на север и иде западном међном линијом исте катастарске парцеле до почетне тачке описа овог дела.

6) влажне ливаде на простору Киваго, површине 15,11 хектара, чија граница почиње код међне тачке кат. парц. бр. 5519 и 6075, затим иде на исток јужном међном линијом катастарске парцеле број 6075 до међне тачке катастарске парцеле број 5524/2, скреће на север западном међном линијом исте катастарске парцеле до њене северозападне тачке. Граница затим скреће на исток северним међним линијама кат. парц. бр. 5524/2, 5524/5, 5525/2 и 5527/1, окрећући на југ источном међном линијом кат. парц. бр. 5527/1 и 5526/1 до ауто пута Е-75. Потом граница скреће на југозапад западном међном линијом ауто пута до југозападне међне тачке катастарске парцеле број 5524/2 скрећући на северозапад и иде 50 m западном међном линијом исте катастарске парцеле, а онда скреће на запад и на удаљености од 50 m прати северну међну линију к.п. бр.5524/10,5524/12 и 5436/1 до међне линије к.п. бр. 5518/2 и 5519 и скрећући на север западном међном линијом катастарске парцеле број 5519 иде до почетне тачке овог дела.

Режим III степена заштите

Остали простор заштићеног подручја обухваћен је режимом заштите III степена заштите. Из ове подцелине су изузете парцеле које су у режиму III степена заштите:

- Парцеле у КО Палић: 6884, 6765, 6949, 7000/5 и део парцела 6752, 6766, 7000/1 које на основу Одлуке о изради ПГР Хајдуково (Одлука о изради Плана генералне регулације за насеље Хајдуково), улазе у грађевинско подручје насеља Хајдуково и
- Парцеле 8698, 8699 (део), 8541 (део), 8539/2 (део), 8539/1 (део), 8537 (део), 8536, 8534, 8533 (део), 8531/2 (део), 8530/1 (део), 8530/4 (део), 8529/2 (део) и 8529/1 (део) у КО Палић које улазе у грађевинско подручје насеља Шупљак, Просторни план Града Суботица).

СРП „Селевењске пустаре“, режим II и III степена заштите

Режим II степена заштите

КО Хоргош: 6189, 6190, 6191, 6192, 6376, 6377, 6380, 6381, 6384, 6385, 6387/2, 6388, 6391, 6392/2, 6393/2, 6394, 6397, 6398, 6400, 6401, 6402, 6403, 6404, 6405, 6407 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6407 (ливаде), 6408, 6411, 6412, 6415, 6416 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6416 (мочваре), 6417 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6417 (ливаде), 6418, 6421, 6422 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6422 (ливаде), 6425/1, 6425/2, 6428, 6429 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6429 (ливаде), 64321, 6432, 6435, 6436 (и то источни (влажни) део парцеле 6436 (ливаде), 6437 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6437 (ливаде), 6438, 6441, 6442, 6444 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6444 (ливаде), 6445, 6446, 6447, 6448, 6449/2, 6451, 6452, 6453, 6454, 6455 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6455 (ливаде), 6456 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6456 (ливаде), 6457, 6458, 4659 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6459 (ливаде), 6461/1, 6461/2, 6462/1, 6462/2, 6463/1, 6463/2, 6466, 6467, 6468, 6469, 6470, 6471 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6471 (њиве), 6473, 6474, 6477, 6478, 6483, 6484, 6487, 6488 (део парцеле и то источни (влажни) део парцеле 6488 (ливаде), 6490/1, 6490/2, 6491/1, 6491/2, 6494, 6498 (део парцеле и то источни део парцеле 6498 (деоница летњег пута), који је са северне стране омеђен парцелама 6150 и 6189 , а са јужне стране парцелом 6494 КО Хоргош, 6152, 6153, 6154, 6155, 6156, 6157, 6158, 6159/1, 6159/2, 6159/3, 6159/4, 6160, 6161, 6162, 6648, 6649, 6650, 6651, 6652, 6653, 6654, 6655, 6657, 6660, 6661, 6668, 6671, 6675, 6678, 6679, 6682, 6683, 6684, 6685, 6688, 6689, 6690, 6691, 6694/1, 6694/2, 6695/1, 6695/2, 6696, 6697, 6700, 6701, 6702, 6703, 6706, 6707, 6708, 6712, 6742 (део парцеле и то западни део парцеле 6742 (пута) који пролази кроз заштићено подручје Дегелице), 10267, 10270, 10271/1, 10272, 10275, 10277/2, 10286, 10290, 10291, 10296, 10297, 10300, 10305, 10306, 10307, 10308/1, 10308/2, 10308/3, 10309, 31310, 10311, 10312/1, 10312/2, 10313, 10314, 10315/1, 10315/2, 10315/3, 10315/4, 10316/1, 10316/2, 10317, 10318, 10319, 10320, 10321, 10322, 10323, 10324, 10325/1, 10325/2, 10326/1, 10326/2, 10327/1, 10327/2, 10328/1, 10328/2, 10329, 10330, 10331, 10332, 10333, 10334, 10335, 10336, 10337, 10338, 10339, 10340, 10341, 10342, 10343, 10344, 10345, 10346, 10347, 10348, 10349, 10350, 10351, 10352, 10353, 10354/1, 10354/2, 10355, 10356, 10357, 10358, 10359, 10360, 10361, 10362, 10363, 10364, 10365, 10366, 10367, 10368, 10369, 10370, 10371, 10372, 10373, 10374, 10375, 10376, 10377, 10378, 10379, 10380, 10381, 10382, 10383, 10384, 10385, 10386, 10387, 10389, 10390, 10391, 10392, 10393, 10394, 10395, 10396, 10397, 10398, 10399, 10400, 10401, 10402, 10403, 10404, 10405, 10406, 10407, 10408/1, 10408/2, 10409, 10410, 10411, 10412, 10413, 10414, 10415, 10416, 10417, 10418, 10419, 10420, 10421, 10422, 10423, 10424, 10425, 10426, 10427, 10428, 10429, 10430, 10431, 10432, 10434/1, 10434/2, 10478, 10479, 10480, 10481, 10482, 10483, 10484, 10485, 10486, 10487, 10488, 10489, 10490, 10491, 10492, 10493, 10494, 10495, 10496, 10497, 10498, 10499, 10500, 10501, 10502, 10503, 10504, 10505, 10506, 10507, 10508, 10509, 10510, 10511, 10512, 10513, 10514, 10515, 10516, 10517, 10518, 10519, 10520, 10521, 10522, 10523, 10524, 10525, 10526, 10527, 10528, 10529, 10530, 10531, 10532, 10533, 10534, 10535, 10536, 10537, 10538, 10539, 10540, 10541, 10542, 10543, 10544, 10545, 10546, 10547, 10548, 10549, 10550, 10551, 10552, 10553, 10554, 10555, 10556, 10557, 10558, 10559, 10560, 10561, 10562, 10563, 10564, 10565, 10566, 10567, 10568, 10569, 10570, 10571, 10572, 10573, 10574, 10575, 10576, 10577, 10578, 10579/1, 10579/2, 10580, 10581, 10582, 10583, 10584, 10585, 10586, 10587, 10588, 10589, 10590, 10591, 10592 (део парцеле и то најјужнији део парцеле 10592 (деоница летњег пута) која је омеђена са западне стране парцелом 10631 а са источне парцелом 10590), 10631, 10634, 10637, 16738, 16831 (део парцеле и то западни део парцеле 16831 (већина деоница летњег пута), 16832, 16835 (део парцеле и то источни део парцеле 16835 на западном делу), 10037, 10038, 10039, 10044, 10054 (део парцеле и то део парцеле 10054 (деоница летњег пута) која са источне стране делом улази у источни део заштићеног подручја Селевењске шуме између парцела 10044 и 10136, мења правац према северу између парцела 1041 и 10044, те напушта подручја заштите), 10107/1,10108/1, 10109/1, 10109/2, 10130,10131,10132/1,10133,10134/1,10136,10137,10138,10139,10140, 10141,10142,10144, 16826 (део парцеле и то западни део парцеле 16826 (деоница летњег пута) која са источне стране делом улази у заштићено подручје Селевењске шуме), 6198, 6201, 6202, 6203, 5204, 5206, 6207, 6210 (део парцеле и то део парцеле 6210 (десница летњег пута) која пролази кроз најсевернији део заштићеног подручја Селевењске шуме и то између парц 6212 са северне стране и 6207 са јужне стране), 6212,6261,6262,6263,6274,6275, 6276,6277,10 661,10663/1,10663/2,10664,1066/5,10660,10667,10668,10669,10670,10 671, 10672, 10673/1, 10673/2.

Режим III степена заштите

КО Хоргош: 9738, 9739, 9740, 9741, 9742, 9743, 9744/1, 9744/2, 9744/3, 9745/2, 9746/1, 9747, 9750, 6241, 6242, 6243, 6244, 6245 (део парцеле и то западни део парцеле 6245 (деоница летњег пута) која са источне стране улази у северни део заштићеног подручја Лофеј између парцела 6244, 6243 и 6242 са северне стране, и парцеле 6265 са јужне стра не),6265,11037/2,11039,11040/1,11040/2,11040/4, 11040/5,11040/6,11040/7,11040/8, 11041,11042,11043,11044,11045,110

46,11047,11048,11106,9912 (део парц. и то део парц. 9912 (деоница летњег пута) који пролази кроз заштићено подручје Темпломпарта, а омеђен је са северне стране парцелом 9915, а са јужне парцелом 9916 КО Хоргош), 9915, 9916, 9917/1, 9985, 9993/2, 10106/1, 16777/1 (део парцеле и то део 16771/1) који је са своје источне стране омеђен парцелама 6059/3 и 6953, а са западне парцелама 6787 и 67971/1 КО Хоргош), 16826/1, 16826/2, 6053, 6054, 6055, 6056, 6057, 6059/1, 6059/2, 6059/2,6059/3,6059/4,6059/5,6787/1,6787/2,6788,6789 ,6790/1,6790/2,6790/3,6790/4, 6790/5, 6795, 6953 (део парцеле и то најсевернији део парцеле 6953), 1, 100, 101, 102, 103,104,105,106,1 07,108,109,110,111,112,113,114,115,116,117,118,119,120,121,122,123, 12 4/1,124/2,125/1,125/2,126,127,128/1,128/2,2,3,33,34,366,367,368/1,36 8/2,368/4,368/5, 369/1, 369/2, 369/3, 369/4, 370, 371, 372, 373, 374/1, 374/2, 374/3, 375/1, 375/2, 375/3, 376/1, 376/2, 377/1, 377/2, 377/3, 378, 4, 4040 (део парцеле и то јужни део парцеле 4040 (деоница летњег пута) која са северне стране улази у део заштићеног подручја Лофеј између парцела 367 са западне стране, и парцеле 58 са источне стране), 4041 (део парцеле и то источни део парцеле 4042 (деоница летњег пута) која са западне стране улази у део заштићеног подручја Лофеј између парцела 58, 57, 56, 55, 54, са северне стране и парцела 59, 60, 61, 79, са јужне стране),53,54,55/1, 55/2, 56, 57, 58, 5901, 59/2, 60, 61, 62, 63/1, 63/2, 64, 65/1, 65/2, 65/3, 66, 67, 68, 69, 70/1, 70/2, 71/1, 71/2, 72/1, 72/2, 73, 74, 75, 76, 77/1, 77/2, 78/1, 78/2, 79, 80, 81, 97, 98, 99 у КО Бачки Виногради.

Парцеле 6790/6 и 6790/7 у КО Хоргош које су у режиму III степена заштите су изузете из ове подцелине, а обухваћене су важећим Планом генералне регулације насеља Хоргош.

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

2.1. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из:

- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11);
- Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11);
- Просторног плана подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Суботица - Нови Сад - Београд (Батајница), („Службени гласник РС“, бр. 69/03 и 36/10) и Измена и допуна Просторног плана подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, Суботица-Београд (Батајница), („Службени гласник РС“, број 143/14).
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15) и такође, план који је у изради, а односи се на део обухвата овог Просторног плана је:
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу ДП првог реда бр. 24 (Одлука о изради „Службени лист АПВ“, број 5/09).

2.1.1. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене. ППРС утврђени су кључни приоритети, надлежности и циљеви просторног развоја Републике Србије.

Биодиверзитет: Основни циљ и принцип заштите биодиверзитета је одрживо коришћење биолошких ресурса.

Концепција развоја заштите биодиверзитета Републике Србије ће се заснивати на:

- заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара;
- заштити и великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста;
- успостављању тзв. „еколошких мрежа“;
- идентификацији подручја која представљају станишта од међународног значаја за поједине таксоне, васкуларне биљке, птице и дневне лептире.

Природно наслеђе: Основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа је очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научно-истраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и националног са међународним системом заштите природе.

Концепција заштите, уређења и коришћења природног наслеђа заснива се на повећању укупне површине под заштитом у планском периоду, успостављању националне еколошке мреже и идентификацији подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000, као и изградњи ефикасног система управљања подручјима која су обухваћена наведеним мрежама.

Подручја од нарочите важности за заштиту и очување дивљих биљних и животињских врста и њихових станишта чине EMERALD мрежу, тзв. Подручја од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest-AsCI) значајних са становишта примене Бернске конвенције у Републици Србији, а представљају основу будуће националне еколошке мреже и европске еколошке мреже NATURA 2000. Еколошка мрежа Србије и начин управљања утврдиће се актом Владе у складу са законом и она ће обухватати међусобно повезана еколошка подручја од националног и међународног значаја. Еколошка подручја и коридори мреже који испуњавају критеријуме Директиве о заштити природних станишта и дивље фауне и флоре (Директива о стаништима) на основу које се идентификују и штите тзв. Посебна подручја очувања (Special Areas of Conservation-SACs) и Директиве о заштити птица (Директива о птицама) на основу које се идентификују и штите тзв. Подручја под посебном заштитом (Special Protection Areas-SPAs) предложиће се за европску еколошку мрежу NATURA 2000 до дана приступања Републике Србије ЕУ.

У циљу јачања прекограничне сарадње Републике Србије у области заштите природе, у планском периоду посебан значај имају:

- кластер заштићених подручја: Палић, Суботичка пешчара, Селевењске пустаре и Лудашко језеро.

Заштита, уређења и развоја предела: Основни циљ су разноврсни, високо квалитетни и адекватно коришћени предели и физички уређена, за живот и боравак пријатна рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

Концепција заштите, уређења и развоја предела подразумева различите приступе обезбеђивања квалитета предела, који се утврђују Студијом о пределима Србије:

- развој усклађен са специфичним развојним и регионалним карактером предела и физичком структуром насеља на целој територији;
- промоција, заштита и одрживо коришћење проглашеног природног и културног наслеђа (предела и природних и културних вредности у насељима) и њихово повезивање у простору (локалне, регионалне, државне еколошке и културне мреже);
- јачање и промовисање постојећих и креирање нових вредности у просторима у којима је вредност предела и амбијената насеља од посебног значаја за развој (туристичка, културна подручја) и/или представљају део интернационалних мрежа и пограничних области;

- санација и креирање нових вредности у просторима у којима је вредност предела у потпуности деградирана, па је могућа рестаурација или креирање нових вредности;
- минимизирање негативних и стимулисање позитивних утицаја новог развоја на карактер и диверзитет предела у просторима са развојним приоритетом.

Заштита и одрживо коришћење културног наслеђа: Република Србија има разноврсну топологију и сложену историју, што као резултат даје богато и вредно културно наслеђе. Главна подручја кретања људи и развоја културе од праисторије не подударају се у потпуности са регионима и границама општина, које су данас дефинисане, већ прате природне условљености.

Основни циљ заштите и одрживог коришћења културно наслеђе је да се артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног идентитета у складу са европским стандардима заштите. Подручје Града Суботице и општине Кањижа, које је у обухвату Просторног плана и дефинисаних граница посебне намене, припада Бачком културном подручју.

Неки од оперативних циљева су:

- потпуно повезивање и усаглашавање политике заштите, уређења и коришћења културног и природног наслеђа;
- заштити природног и културног наслеђа придружује се нематеријално наслеђе, као интегрални део градитељског наслеђа и природног амбијента.

Туризам: Простор третиран Просторним планом,налази се у оквиру туристичког кластера Војводина и представља туристичку дестинацију са мањим учешћем целогодишње понуде. Основни циљ просторног развоја туризма је остваривање одрживог развоја туризма, уз оптимално задовољавање социјалних, економских, просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа и услова прекограничне сарадње.

Оперативни циљеви просторног развоја туризма су: комплетирање и заокруживање целогодишње туристичке понуде; резервација, заштита и активирање нових туристичких подручја; јачање постојећих и увођење нових туристичких производа; изградња туристичке инфраструктуре; унапређење система туристичке сигнализације; информатичка и истраживачка подршка развоју туризма.

За развој туризма релеватни су следећи туристички производи: градски туризам (градски одмори и манифестације), touring (кружна и линеарна туристичка путовања, салаши, вина и гастрономија, пешачење, јахање, лов и риболов), наутички туризам, догађаји, рурални туризам (агротуризам и комбиновани сеоски туризам) као и туризам специјалних интереса (спортско рекреативне активности).

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ управљања шумама у шумским подручјима на простору обухвата Просторног плана је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на такав начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна при том да се не угрозе и оштете неки други екосистеми.

Концепција просторног развоја шумских подручја обухвата следећа полазишта:

- утврђивање зона са диференцираним режимима заштите;
- очување и заштита шума и шумског земљишта;
- унапређење управљања развојем, заштитом и уређењем шума у шумским подручјима;
- примена конвенција, стандарда и норми заштите и развоја шума у шумским подручјима, реформа закона, секторских стратегија, инструмената, мера и политика уз усклађивање међусекторске координације и учешће надлежних институција и локалних заједница;
- одрживи развој еколошки прихватљивих делатности и активности, у односу на полифункционални значај шума;
- побољшање саобраћајне доступности и повезаности са окружењем;
- функционалне везе и интеграција шумске привреде са осталим делатностима које се одвијају у шумским подручјима и у том смислу континуирани развој;
- коришћење шума као обновљивих извора енергије (мултифункционално коришћење шума и шумског земљишта).

Одрживо ловно газдовање на простору обухвата Просторног плана подразумева газдовање ресурсима популација дивљачи на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популације дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање еколошких, економских, и социјалних функција ловства одржавајући њихов потенцијал ради задовољења потреба и тежњи садашњих и будућих генерација.

Пољопривреда: Простор који обухвата Просторни план припада региону I, који обухвата руралне општине у Војводини и већи део Мачве. Има повољне земљишне и климатске услове, претежно задовољавајући демографски потенцијал, капитално-интензивну пољопривредну производњу, добру инфраструктуру и повезаност са прерађивачком индустријом.

Простор у оквиру дефинисаних граница посебне намене, налази се делом у Севернобачкој а делом у Севернобанатској области, што даје смернице за приоритетне правце просторне оријентације пољопривредне производње.

За Севернобачку област, која је у целости у равничарском подручју главну грану тржишне производње представљају ратарство и повртарство, а комплементарну говедарство и свињарство. Као посебно усмерење (посматраног) ужег локалитета фигурира виноградарство.

Севернобанатска област је, такође, у целости у равничарском подручју, а та чињеница у први план ставља ратарство и повртаство, као главне гране тржишне делатности, док се као посебна усмерења ужих локалитета јављају виноградарство и лековито биље.

Демографија: Према ППРС, основни дугорочни циљ демографског развоја је ублажавање негативних тенденција које би се остварило кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације).

Мрежа насеља: Према ППРС, у саставу функционално урбаног подручја (ФУП) државног значаја, чији је центар Суботица, налази се и општина Кањижа чији су делови у обухвату овог Просторног плана. Поред тога, полазећи од постојећег стања у мрежи насеља, дефинисаних ФУП-а и потреба будућег одрживог и територијално уравнотеженог развоја извршено је рангирање центара у Републици Србији према функционално-хијерархијској структури.

Јавне службе: Основни циљеви просторне организације и дистрибуције јавних служби су постизање социјалне једнакости и кохезије у доступности и квалитету услуга од општег интереса, јачање људских ресурса и оспособљавње локалних заједница за унапређење услуга од општег интереса.

Саобраћајна инфраструктура: ППРС је утврдио саобраћајне капацитете који се односе на простор у обухвату Просторног плана.

У оквиру концепта путног (друмског) саобраћаја планиране су одређене активности на следећим путним правцима:

- ДП IIб реда бр.300 (М-24), Суботица-Велебит - веза са државним путем 102;
- ДП Iа реда бр.1 (М-22) (Е-75), државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош) - Нови Сад - Београд - Ниш - Врање - државна граница са Македонијом (гранични прелаз Прешево);
- ДП IIа реда бр.100 (М-22.1), Хоргош – Суботица - Бачка Топола - Мали Иђош – Србобран -Нови Сад - Сремски Карловци – Инђија - Стара Пазова - Београд;
- ДП Iб реда бр.11 (М-17.1) (Е-660), државна граница са Мађарском (гранични прелаз Келебија) - Суботица - веза са државним путем А1.

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или више регионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција.

На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута. На планираним трасама (коридорима) извршиће се доградња и изградња:

- завршетак изградње друге половине аутопута у дужини од 107 km: Хоргош - Нови Сад (Коридор Хб)[1];
- рехабилитација и изградња деоница државног пута I реда Сомбор (веза са Мађарском и Хрватском) – Врбас (веза са коридором Хб) – Сента – Кикинда (веза са Румунијом);
- комплетирање аутопутске обилазнице око Суботице (Y крак аутопута Е-75) (гранични прелаз Келебија - петља Суботица југ) (М-17.1).

Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

У оквиру концепта развоја железничке мреже Републике Србије на подручју обухвата Просторног плана егзистираће следеће железничке пруге:

- Е 85 коридор X: (Београд) - Стара Пазова - Нови Сад - Суботица - државна граница - (Келебија);
- Суботица - Хоргош - државна граница;
- Банатско Милошево - Сента – Суботица;
- Кањижа – Хоргош.

Планира се ревитализација ових пруга (приоритет коридор X), у циљу повећања доступности овим просторима и задржавање коридора свих раније укинутих пруга са циљем обнове уз претходно утврђену оправданост.

У оквиру гравитационог подручја овог простора у односу на ваздушни саобраћај, егзистираће аеродром у Суботици (Биково), док ће и даље основни капацитет у трансферу путника и CARGO саобраћаја за овај део Војводине бити аеродром „Никола Тесла“ у Београду.

Сви делови мреже унутрашњих пловних путева у Републици Србији су директно или индиректно ослоњени на Дунав, који као стратешки правац треба да постане стециште највећих транспортних токова. У оквиру обухвата Просторног плана налази се међудржавни /међународни пловни пут реке Тисе, као унутрашњи пловни пут међународног значаја (класа IV).

У односу на интермодални транспорт и логистичке центре, окосницу транспортног система Републике Србије чине путно-железнички коридор X и унутрашњи пловни пут-коридор VII-Дунав. Ови коридори припадају категорији интермодалних. Активности у оквиру ових коридора су везане за обезбеђења техничке базе и примену технологија интермодалног транспорта.

Развој интермодалног транспорта директно је повезан са реконструкцијом и изградњом друмског и железничког Коридора X и ревитализацијом пруге Београд-Бар са једне, и изградњом интермодалних терминала са друге стране.

Логистички центри међународног-регионалног карактера омогућили би услугу тржишту Балкана (Мађарска, Румунија, Бугарска, Грчка и земље бивше СФРЈ, а у појединим случајевима и осталим земљама ЕУ (Италија, Словенија, Аустрија, Немачка, Холандија), који би омогућили привредни развој и пружање интермодалних услуга регионалним центрима. Предлаже се Суботица као потенцијална локација интермодалних терминала и логистичких центара.

У оквиру обухвата Просторног плана налазе се и основни гранични прелази Хоргош и Келебија (друмски и железнички). ППРС осим модернизације постојећих даје могућност отварања и других граничних прелаза у складу са потребама прекограничног саобраћаја преко надлежних министарстава.

Водопривредна инфраструктура: На јединственом водопривредном простору Републике Србије развијају се две класе водопривредних система: (а) регионални системи за снабдевање водом насеља; (б) речни системи - у оквиру којих се реализују објекти и мере за интегрално коришћење, уређење и заштиту вода. Дугорочна стратегија водоснабдевања у АП Војводина се заснива на формирању више регионалних система за водоснабдевање који се ослањају на акумулационе просторе површинских вода и заштићена изворишта подземних вода. Из њих ће се снабдевати највећи број насеља, као и они технолошки процеси у којима је неопходна вода највишег квалитета.

Простор обухваћен овим Просторним планом, припада регионалном систему Горње Тисе (изворište: подземне воде из основног водоносног слоја-ОВС; насеља и општине које снабдева: Суботица, Кањижа, Сента, Ада; надексплоатација ОВС).

Речне системе чине објекти за уређење водних режима, акумулације, хидроелектране, ретензије за ублажавање великих вода, каналски системи са уставама, постројења за пречишћавање отпадних вода, захвати воде за разне технолошке потребе и наводњавање. Простор обухваћен овим Просторним планом, припада Бачком речном систему (кључне постојеће акумулације и објекти: Бачки ХС ДТД, ХС Северна Бачка, ППОВ; кључне нове акумулације и објекти: обнова + повећање проточности, ХЕ Северна Бачка, ППОВ).

У речним системима реализују се објекти и мере који обезбеђују њихово вишенаменско деловање.

Енергетска инфраструктура: Уважавајући потребан економски развој привреде Републике Србије, њен гео-положај и ограничен обим, структуру енергетских резерви, као и постојећу инфраструктуру енергетских сектора: основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке инфраструктуре за пренос електричне енергије у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Републици Србији.

Оперативни циљеви су:

- континуитет технолошке модернизације и ревитализације постојећих енергетских инфраструктурних система;
- изградња нових нафтовода и продуктовода за диверсификацију извора снабдевања/правца транспорта рафинерија и складишта;
- изградња нових магистралних система снабдевања/транспорта гаса, укључујући и изградњу складишта природног гаса и станица компримованог гаса за моторна возила;

1 завршена је изградња друге половине траке аутопута, док је у зони Новог Сада комплетирана изградња деонице аутопута, денивелисаних укрштања, сервисних саобраћајница и наплатних станица и аутопут је пуштен у саобраћај.

- изградња разводне/дистрибутивне мреже природног гаса;
- изградња нових електроводова, а највећи део инвестиција до 2015. год. посвећен је рехабилитацији и унапређењу преносног система, изградњи нових 400kV, 220kV и 110kV водова и изградњи нових интерконективних веза са суседним системима.

Минералне сировине: Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Да би се то постигло, треба утврдити следеће оперативне циљеве:

- стимулисање детаљних геолошких истраживања и отварања малих погона за експлоатацију, пре свега геолошких ресурса, који се употребљавају као грађевински материјали;
- подршка програмима коришћења техногених сировина, као замене природних материјала;
- спречавање непланског коришћења минералних сировина (нпр. песак и шљунак) и подземних вода;
- систематично искоришћавање термалних и минералних вода, као извора обновљиве енергије и као фактора у развоју бањског туризма.

Будући развој сектора минералних сировина (обухватајући и коришћење подземних вода), а такође и рударства, као једне од важних привредних грана, подразумева:

- интензивирање и окончање основних геолошких и хидрогеолошких истраживања;
- извођење детаљних истраживања у ширим зонама познатих лежишта;
- коришћење научних сазнања у сврху проналажења нових, економски значајних концентрација минералних сировина;
- при отварању и раду рударских објеката стриктно поштовати и примењивати еколошке услове и стандарде и најбоље доступне технике заштите животне средине, укључујући и потпуну рекултивацију терена по завршетку рударских радова.

Коришћење обновљивих извора енергије: Основни циљ је повећање коришћења обновљивих извора енергије, уз смањење негативних утицаја на животну средину, што је у економском интересу Републике Србије.

Енергетска ефикасност у грађарству, индустрији, саобраћају и комуналним услугама: Основни циљ је повећање енергетске ефикасности у секторима грађарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу Републике Србије, од значаја за заштиту животне средине, а све у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Електронска комуникациона инфраструктура: Развој и унапређење електронских комуникација реализоваће се у складу са просторно-функционалном територијализацијом Републике Србије, а на основу утврђених планова развоја појединих оператера. Ради ефикаснијег и бржег развоја, као и ангажовања свих потенцијалних извора финансирања, приступиће се потпуној дигитализацији система електронских комуникација, обезбеђење универзалног сервиса и широкопојасног приступа мрежи.

Заштита животне средине и одрживи развој: Дугорочна стратегија Републике Србије у области животне средине и одрживог развоја, подразумева побољшање квалитета живота становништва обезбеђивањем жељених услова животне средине и очувањем природе, смањењем загађења и притисака на животну средину, коришћењем природних ресурса на начин да се обезбеди њихова расположивост за будуће генерације.

ППРС дефинисана су основна опредељења, потенцијали и ограничења животне средине, циљеви и принципи заштите, као и концепција и смернице унапређења квалитета животне средине. Основни циљеви у заштити и унапређењу животне средине су заустављање даље деградације и превентивна заштита од свих планираних активности, које могу угрозити постојећи квалитет природне и животне средине, уз санацију и ревитализацију угрожених подручја.

Према просторној диференцијацији животне средине, извршеној за потребе ППРС, Суботица је сврстана у категорију подручја загађене и деградиране животне средине са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота. За ову категорију треба обезбедити таква решења и опредељења којима се спречава даља деградација и умањују ефекти ограничавања развоја. Потребно је санирати и ревитализовати деградиране и угрожене екосистеме и санирати последице загађења, у циљу стварања квалитетније животне средине.

Кањижа је категоризована у групу подручја угрожене животне средине са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. За ова подручја треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности иунапређења животне средине.

У категорију подручја квалитетне животне средине (шумска подручја, туристичке зоне контролисаног развоја, пољопривредне воћарске и виноградарске зоне, подручја са природном деградацијом, ливаде и пашњаци, ловна и риболовна подручја, водотоци II класе) са преовлађујућим позитивним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота, сврстан је рејон Суботичко – Хоргошке пешчаре. За подручја ове категорије треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја. Потребно је резервисати и чувати подручја од загађивања из стратешких разлога.

ППРС у области управљања отпадом дефинисана је неопходност удруживања општина ради заједничког управљања отпадом чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом. Регионални принцип обухвата сакупљање отпада, изградњу регионалих депонија за најмање 20 година, сепарацију рециклабилног отпада, изградњу трансфер станица, као и изградњу постројења за компостирање. Истовремено, неоходно је радити на санацији постојећих званичних одлагалишта отпада, која представљају ризик по животну средину и израдити регионалне и локалне планове управљања отпадом којима ће бити дефинисано управљање отпадом у складу са Стратегијом управљања отпадом.

Заштита од елементарних непогода: Основни циљ је интегрално управљање природним непогодама и технолошким удесима као основа за обезбеђење услова за ефикасан просторни развој, очување људских живота и материјалних добара. У том смислу, неопходно је створити добро организоване и опремљене службе које ће моћи да успешно раде на превенцији од ових катастрофа, као и на одбрани и отклањању последица, уколико се јаве.

Концепција заштите од природних непогода и тенолошких удеса - савремени концепт заштите и управљања, полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода и технолошких удеса, па затим системом превентивних, организационих и других мера и инструмената интервенисати у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво. Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања.

Одбрана земље: Основни циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране, ради сигурног функционисања у условима угрожавања безбед-

ности, обезбеђење просторних услова за несметано функционисање војних комплекса и објеката од посебног значаја за одбрану земље, смањење негативних утицаја војних комплекса на животну средину и подручја посебне намене и стварање услова за цивилну заштиту становништва, материјалних и природних ресурса у случају природних непогода и техничко-технолошких удеса.

2.1.2. Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине

Оквир просторног развоја Аутономне покрајине Војводине (у даљем тексту: АПВ) до 2020. године утврђен је Регионалним просторним планом АП Војводине (у даљем тексту: РПП АПВ).

На основу РПП АПВ, Просторни планови подручја посебне намене ће се радити за просторне целине чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког, односно покрајинског интереса (подручја заштићених природних добара и др.). За потребе израде овог Просторног плана, посебно се издвајају следеће одредбе:

Заштита природних добара и биодиверзитета: Основна концепција заштите природних добара и биодиверзитета, заснива се на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АПВ, идентификацији подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000 и изградњи ефикасног система управљања подручјима која су обухваћена наведеним мрежама.

Посебна пажња мора се посветити очувању, санацији, реконструкцији и ревитализацији осетљивих и фрагилних, најчешће исфрагментисаних екосистема, по којима је АПВ препознатљива, као што су влажна станишта, слатине, степе и пешчаре, као и одрживом, усклађеном и трајном коришћењу биолошких ресурса уз поштовање следећих критеријума: одрживост, количине, употребљивост, угроженост, осетљивост и обновљивост биолошких ресурса.

Међународни статус заштите ће имати подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности, и то: подручја уписана у Рамсарску листу (Лудашко језеро), укључена у EMERALD мрежу (Суботичка пешчара, Лудашко језеро, Селевењске пустаре и Палићко језеро), међународно значајно подручје за птице (IBA) Суботичка језера и пустаре и међународно значајна биљна подручја (IPA), Селевењске пустаре и Суботичка пешчара, Палић и Лудаш.

Еколошку мрежу на простору обухвата Просторног плана представљају међусобно повезана, утврђена еколошки значајна подручја и еколошки коридори. Утврђено еколошки значајно подручје на простору обухвата Просторног плана су „Суботичка језера и пустаре“.

Еколошки значајна подручја и коридори националне еколошке мреже, биће предложени за европску еколошку мрежу NATURA 2000 до дана приступања Републике Србије Европској унији. Истиче се посебан значај кластера заштићених природних добара ПИО „Суботичка пешчара“, ПП „Палић“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“.

Неки од приоритета заштите природних добара и биодиверзитета су:

- ревизија статуса СРП „Селевењске пустаре“ (врсте, режима и граница заштите) и усклађивање са важећом законском регулативом;
- идентификација подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000;
- израда урбанистичких планова за локалитете у заштићеним подручјима на којима је регистрована или планирана изградња већег обима;
- санација деградираних простора (каменоломи, позајмишта, дивље депоније) са најзначајнијим неповољним утицајем на природне вредности и животну средину.

Заштите, уређења и развоја предела: Основни циљ је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. Природне пределе у заштићеним подручјима планским решењима и плановима управљања заштитити: обезбедити заштиту структуре предела и несметано функционисање природних процеса; обезбедити заштиту биодверзитета и очување и успостављање еколошких мрежа; санирати нарушене природне и естетске вредности природних предела (ревитализација и рестаурација) у складу са режимом заштите; обезбедити ревалоризацију вредности и презентацију природних, културно-историјских и естетских вредности предела.

Развој руралних предела засновати на уважавању њиховог специфичног предеоног карактера, затечених вредости и капацитета предела.

Заштита непокретних културних добара: Заштита, уређење и унапређење културних добара мора се посматрати у оквиру развоја целокупне области културног наслеђа, која представља развојни ресурс, који је потребно заштитити, уредити и користити на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета, у складу са европским стандардима заштите.

Један од основних елемента приликом планирања заштите, уређења и унапређења културног наслеђа је валоризација културног наслеђа, као један од основа за интервенције у простору, поштовање постојећих и иницирање израде нових студија заштите.

Заштита и унапређење културног наслеђа ће јачати привлачност и конкурентност подручја за инвестирање и развој туризма.

На простору обухвата Просторног плана се додирују два културна подручја - бачко подручје (са осовином Суботица – Сомбор) и банатско подручје (које се дели на ужа подручја, као што је подручје уз реку Тису), а део територије (шири потез уз реку Тису) припада међународној културној стази.

Туризам: У оквиру развоја и организације туризма, основни циљеви су остваривање концепта одрживог развоја туризма уз сарадњу приватног, јавног и невладиног сектора, јачање прекограничне сарадње (са Републиком Мађарском) као и увођење стандарда и успостављање конкуретне туристичке привреде кроз дефинисање сопственог туристичког производа.

Са аспекта развоја туризма од значаја је формирање следећих туристичких производа са одређеним туристичким активностима/облицима туризма: манифестациони, ловни, етно-гастрономски туризам (заступљен у селима, на салашима, етно кућама), вински туризам (рејон Суботичко-Хоргошке пешчаре – хоргошко и палићко виногорје) и екотуризам (посматрање птица, едукативни туризам, научно истраживачки и рекреативне активности).

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ у области шума и шумског земљишта је њихово одрживо управљање и коришћење на следећим поставкама и опредељењима: допринос шума и шумских станишта на подручју стабилности укупног екосистема, увећање природног богатства и биодиверзитета; повећање површина под шумском вегетацијом пошумљавањем, подизањем заштитних појасева, ловних ремиза и других облика зеленила; унапређење стања шума смањењем учешћа разређених и деградираних састојина, као и превођење изданачких стања у више узгојне облике; унапређење здравственог стања шума; заштита и коришћење посебних природних вредности (заштићених подручја, ретких и угрожених врста, аутохтоних облика биљног заједништва и др.), сагласно актима о проглашењу; изградња оптималних стања састојина према дефинисаним функционално – наменским захтевима.

Концепција развоја у области ловног газдовања се обезбеђује кроз одрживо газдовања популацијама дивљачи и њихових станишта на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популација дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање економских, еколошких и социјалних функција ловства.

Пољопривреда: На основу геофизичких и климатских одлика, демографских и природних потенцијала, постојећих организационих система, социоекономских услова и политичко-административних фактора развоја, издвајају се два основна правца политике даљег, просторно диференцираног, усмеравања развоја и унапређивања пољопривредне производње:

- конвенционална пољопривреда, коригована поштовањем стандарда квалитета животне средине, заштите здравља људи, животиња и биљака, добробити животиња и заштите пољопривредног земљишта, оријентисана на конкурентну производњу основних пољопривредних производа за масовну потрошњу, прехрамбену индустрију и извоз;
- производња хране и пића високе биолошке вредности и/или познатог географског порекла у системима органске, интегралне и традиционалне пољопривреде, паралелено са активностима на одрживом управљању и заштити природних ресурса и развоју локалних прерађивачких капацитета и других пратећих делатности.

Мрежа насеља: Повезивање урбаних центара на територији АПВ, формираних у правилној мрежи, биће значајно за повећање конкурентности, развој, као и повезивање урбаних центара са насељима у њиховом функционалном окружењу (како у АПВ, тако и шире), преко којих ће се активирати ресурси и капацитети појединих области.

Јавне службе: Основни циљ је постизање социјалне једнакости и кохезије у доступности и квалитету услуга и унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга.

Саобраћајна инфраструктура: РПП АПВ је утврдио концепцију развоја саобраћајне инфраструктуре кроз успостављање - системско формирање интегрисаног саобраћајног система који ће имати основну улогу међуопштинског, регионалног и субрегионалног повезивања и трансграничну сарадњу региона. Развој регионалне саобраћајне мреже има и значајну улогу у употпуњавању основне мреже државних путева I реда и аутопутева.

Осим планских активности у области путне – друмске инфраструктуре која су дата и у ППРС-е (завршетак изградње изградња аутопута Е-75, Суботица – Београд, деоница Хоргош - Нови Сад (Коридор Xb), рехабилитација постојеће коловозне траке), планирају се и активности на: комплетирању аутопутске обилазнице око Суботице (Y крак аутопута Е-75) (гранични прелаз Келебија - петља Суботица југ) (М-17.1); рехабилитацији и изградњи деоница државног пута I реда Сомбор (веза са Мађарском и Хрватском) - Суботица (веза са Мађарском) - Сента - Кикинда (веза са Румунијом); реконструкцији и изградњи деонице државног пута I реда Суботица (Y крак)-Бајмок-Сомбор-државна граница Бездан (веза коридора Xb и коридора Vc) са везом на недовршени ауто-пут у Републици Хрватској А5 („Славоника“); као и реконструкција-рехабилитација на изграђеним деловима путне мреже вишег нивоа.

У РПП АПВ, дефинисана је међународна бициклистичка стаза (EuroVelo - европска мрежа бициклистичких рута, рута 11 уз Тису) у контактној зони утицаја на граници обухвата Просторног плана. За развој бициклистичког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама.

Водни саобраћај иако није директно присутан упосебној намени Просторног плана, значајно утиче на саобраћајну приступачност преко међународног/међудржавног пловног пута реке Тисе. Поред овога треба радити на развоју наутичког туризма у Републици Србији на међународним пловним путевима, планирањем марина и наутичко туристичких центара.

У оквиру развоја железничког саобраћаја, планирају се активности на Коридору X први приоритет: Стара Пазова - Нови Сад - Суботица - држ. граница (реконструкција и изградња једноколосечне пруге у двоколосечну са мостом преко Дунава и чворовима Нови Сад и Суботица) као реконструкција, модернизација, регионалних пружних праваца Суботица–Хоргош–државна граница-(Roszke), (Ново) Банатско Милошево – Сента – Суботица.

За регионални пружни правац Сегедин – Суботица – Чикерија – Бачалмаш – Баја, који је дефинисан у РПП АПВ, осим израде Студије оправданости и Генералног пројекта, обавезна је и израда Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора.

Осим основних граничних прелаза Хоргош (друмски и железнички) и Келебија (друмски и железнички), кроз РПП АПВ, њихове модернизације и осавремењавања, даје се могућност отварања и других граничних прелаза у складу са потребама прекограничног саобраћаја преко надлежних министарстава. Ради повећања ефикасности саобраћајног система у АПВ, потребно је у периоду до 2020. године изградити, модернизовати и остале граничне прелазе: Бачки Виногради (Ashothalom) – друмски[2].

Водопривредна инфраструктура: Општи циљ у области водопривредне инфраструктуре је уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

Оперативни циљеви су усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима водопривреде са захтевима директива ЕУ о водама, спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима, ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина, изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје, доградња, реконструкција и ревитализација хидросистема ДТД, изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода, одбрана од поплава.

Енергетска инфраструктура: Посебан приоритет представља повећање коришћења природног гаса и обновљивих извора енергије, коришћење нових енергетски ефикаснијих и еколошки прихватљивих енергетских технологија и уређаја и опреме за коришћење енергије. Од посебног значаја је улагање у нове енергетске изворе са новим гасним технологијама и когенерацијске производне објекте са комбинованом производњом топлотне и електричне енергије.

Изградњом транзитног гасовода „Јужни ток“ за алтернативно снабдевање руским гасом земаља југоисточне и западне европе, Србија постаје важно чвориште гасног тржишта региона и Европе. Могући излази гасовода „Јужни ток“ ка Мађарској су:

- Бечеј, Сента, Кањижа, Хоргош;
- Србобран, Врбас, Кула, Црвенка, Сомбор, Бачки брег.

Електроенергетска инфраструктура: Преносна мрежа ће се развијати у складу са Стратегијом развоја енергетике РС до 2015. год. односно развојним плановима ЕМС-а. Поред технолошке модернизације објеката, развој електроенергетске преносне мреже условљен је и обезбеђивањем нове преносне мреже, услед растуће потрошње. На делу обухвата Просторног плана, планиран је интерконективни 400 kV преносни вод Суботица-Мађарска и 110 kV вод Кањижа-Хоргош.

Технолошком модернизацијом преносне мреже, неопходно је оспособљавање свих техничких система управљања, као и развој нове информационе технологије за системско тржишно управљање, чији је циљ повећање поузданости системских података што је условљено учешћем у будућем тржишту електричне енергије.

Минералне сировине: Коришћење геолошких ресурса АПВ мора да полази од економски расположивих сировина чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима који су значајно присутни у АПВ, а нарочито у подручју заштићених природних добара. Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса, условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

2 Гранични прелаз Бачки Виногради - (Ashothalom) је отворен средином 2013. године за саобраћај

Обновљиви извори енергије: Потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору АПВ, с обзиром на заступљеност пољопривредног и шумског подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске и шумске производње.

Енергетска ефикасност: Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

Електронска комуникациона инфраструктура: У циљу достизања једног од главног покретача нове економије која се карактерише фузијом ICT и њихових примена, електронске комуникације се морају развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавремених технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавремених медијума преноса, потпуна дигитализација свих система електронских комуникација (фиксна, мобилна, интернет, радио-комуникација, КДС, метропилитен мрежа) уз обезбеђење довољно капацитета, равномерног развоја и целокупне покривености простора и обезбеђивање подједнаке доступности свим оператерима.

Заштита животне средине и одрживи развој: У контексту заштите и унапређења животне средине неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја, поштовањем следећих принципа:

- одрживо коришћење природних ресурса и очување и унапређење еколошки осетљивих природних вредности (заштићена природна добра);
- заштита, обнова и санација заштићених природних подручја, уз очување еколошке равнотеже;
- унапређење и јачање еколошке свести становништва пружањем подршке васпитним и образовним програмима у овој области и кроз средства информисања, укључивањем јавности у актуелне еколошке проблеме.

У РПП АПВ, извршена је просторна диференцијација животне средине територије АПВ на 4 категорије загађености, и у том контексту су дефинисана решења, мере и приоритети очувања и унапређења животне средине.

Територије Града Суботице и општине Кањижа, издиференциране су на на подручја и локалитете угрожене животне средине, подручја и локалитете деградиране животне средине (грађевинска подручја насељ), подручја и локалитете квалитетне животне средине и подручја и локалитете веома квалитетне животне средине (заштићена подручја). Посебно је потребно истаћи да подручје Суботичко-хоргошке пешчаре спада у категорију подручја квалитетне животне средине са преовлађујућим позитивним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

У области управљања отпадом, РПП АПВ је дефинисао неопходност удруживања општина, у складу са одредбама Стратегије управљања отпадом и ППРС, ради заједничког управљања отпадом чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом. Подручје Просторног плана припада региону Суботице са планираном регионалном депонијом на територији Града Суботица.

Процена утицаја планова и програма на животну средину представљају значајан основ за планирање мера заштите животне средине. Кроз инструменте процене утицаја (стратешка процена утицаја - СПУ за планове и програме, процена утицаја - ПУ за пројекте), вршиће се интегрисање заштите животне средине у секторе планирања, пројектовања и изградње.

Заштита од елементарних непогода: Основни циљ у области заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса је минимизација ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности.

Приоритети заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса односе се на идентификацију најугроженијих локалитета на територији АПВ, израду катастра простора угрожених елементарним непогодама, развој система заштите и спасавања, доношење стратешких докумената интегралне заштите од елементарних непогода (Процене угрожености и Планови заштите и спасавања у ванредним ситуацијама на нивоу АПВ и јединица локалне самоуправе), санацију и ремедијацију деградираних површина услед дејства природних непогода, као и утврђивање заштитних зона индустријских комплекса, заснованим на процени ризика и последица од удеса.

Одбрана земље: Основу планирања и уређења простора за потребе одбране земље, чини укупна постојећа инфраструктура, оптимално прилагођена за извршавање додељених мисија и задатака Војске Републике Србије и других снага одбране.

У зависности од процене степена угрожености, планирање и уређење простора за потребе одбране, подразумева предузимање одговарајућих просторних и урбанистичких мера у поступцима планирања, уређења и изградње, на усаглашавању просторног развоја у циљу обезбеђења услова за потребе деловања и извршење одбране. Зоне просторне заштите око војних комплекса, условљене су наменом истих и прописују се, у циљу обезбеђења услова за несметано функционисање војних комплекса, безбедности околине од активности у војним комплексима и последица могућих акцидената, и у циљу заштите и безбедности становништва, материјалних, културних добара и заштите животне средине.

2.1.3. Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, Суботица - Београд (Батајница)

Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана је деоница инфраструктурног коридора аутопута Е-75, која је обрађена Просторним планом подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Суботица - Нови Сад - Београд (Батајница), (у даљем тексту: ПП инфраструктурног коридора ауто-пута Е-75) и Изменама и допунама ПП инфраструктурног коридора ауто-пута Е-75, које су, такође, дате у овом изводу.

С обзиром да коридор ауто-пута Е-75 пролази кроз предложену посебну намену и да је у непосредној близини заштићених подручја (ПИО „Суботичке пешчара“ и СРП „Лудашко језеро“), или га сече (СРП „Селевењске пустаре“), извод из ПП инфраструктурног коридора ауто-пута Е-75 ће садржати деонице аутопута, саобраћајне петље и укрштања, услужне центре и паркиралишта и базе за одржавање путева у обухвату Просторног плана, важне са аспекта организације простора и планирања будућих садржаја у оквиру посебне намене.

У зони обухвата ПППППН аутопут Е-75 се налазе следеће деонице аутопута Е-75:

1. Деоница Хоргош - Суботица (север)

Деоница аутопута Е-75 Хоргош - Суботица (север) је дужине 16+844 (од стационаже 0+000 до стационаже 16+844). Аутопут на овој деоници је у облику плитког насипа на равничарском терену тако да омогућује правилну обликованост трасе аутопута која има задовољавајуће крактеристике које омогућују рачунску брзину од 120 km/h. Ова деоница има просторно пружање ван урбаних простора.

Аутопут се на овој деоници денивелисано укрштa (у облику петље) са Р-1191 на стационажи 4+241 и са М-22.13 (граница - Хоргош - Суботица - Бачка Топола - Нови Сад - Београд на стационажи 16+844). Од осталих саобраћајних капацитета аутопут на овој деоници пресеца међународну једноколосечну пругу Хоргош - Суботица - Београд на стационажи 16+810.

М- 22.13 (Хоргош - Суботица) је паралелан путни правац аутопуту на овој деоници и он представља алтернативни путни правац.

Да би се обезбедило правилно саобраћајно комуницирање у окружењу аутопута, као и извршење транспортног рада у оквиру руралних средина са леве и десне стране аутопута постоји 6 денивелација у виду надпутњака, преко којих се остварују везе у систему некатегорисаних атарских путева.

На km 0+000 – 1+126 израђен је гранични прелаз „Хоргош“. На km 4+241 изграђена је петља „Хоргош“. На km 10+000 изграђена је чеона наплатна станица. На km 16+848 изграђена је петља „Суботица-север“.

2. Деоница Суботица (север) - Жедник

Деоница Суботица (север) - Жедник је укупне дужине 20.846 km тј. од стационаже 16+844 до стационаже 37+690. Аутопут Е-75 на почетку ове деонице формира леву кривину којом креће са севера ка југу, да би затим траса постала испружена, одлично прилагођена геоморфолошким и природним условима (Палићко и Лудашко језеро). Основни облик земљаног трупа аутопута Е-75 дуж ове деонице је у насипу просечне висине око 1,5 m, али са возно-техничким карактеристикама које омогућују брзину кретања око ограничења 120 km/h.

Аутопут Е-75 на деоници од Суботице (север) до Жедника пресеца М-22.1[4] (Суботица - Хоргош) на стационажи 16+844. Аутопут Е-75 на стационажи 23+145 пресеца у денивелацији у облику петље „стару трасу М-24“[3] (Суботица - Сента) тј. пут Суботица - Палићко језеро. На стационажи 26+600 постоји денивелација у облику петље где се укрштa аутопут и нова траса магистралног пута М-24 Келебија - Суботица.

Аутопут Е-75 на стационажи 25+400 пресеца пругу Суботица - Сента у облику денивелације - надвожњак где је омогућен профил према захтевима железнице.

Дуж ове деонице су изграђена четири денивелисана укрштања у облику натпутњака, од тога 3 пресецају општинске путеве и један који омогућује одвијање саобраћаја некатегорисаним (атарским) путевима, чиме се остварују везе руралних средина и сировинског залеђа. Аутопут на стационажи 19+385 пресеца општински пут бр. 05 „Кањишки пут“, на стационажи 33+590 општински пут бр. 14 „Чантавирски пут“.

Аутопут на стационажи 27+115 пресеца општински пут бр. 04 „Биковачки пут“ који је у систему општинских и некатегорисаних путева у оквиру општине Суботица.

У зони Града Суботице изграђене су три петље „Суботица север“, „Суботица исток“ и „Суботица југ“. На km 26+600 на петљу „Суботица југ“ надовезује се планирани аутопут за Келебију („Y крак“).

На основу анализа просторно планске и пројектне документације у оквиру аутопута Е-75 и пута Келебија – аутопут Е-75 (а на подручју обухвата Просторног плана) егзистираће следеће саобраћајне петље и укрштања:

Е-75

Назив петље	Стационажа	Изграђеност
укрштање за Хоргош	4+241	изграђена
укрштање Суботица север	16+844	изграђена
укрштање Палић[5]	19+385	планирана
укрштање Суботица исток	23+145	изграђена
Натпутњак, подвожњак	Оријентациона стационажа	Општина
натпутњак	1+350	Кањижа
натпутњак	2+886	Кањижа
натпутњак надвожњак	5+606	Кањижа
натпутњак надвожњак	8+606	Кањижа
натпутњак	11+469	Суботица
натпутњак	15+080	Суботица
надвожњак	16+187	Суботица

Келебија – Е-75

Назив петље	Стационажа	Изграђеност
укрштање Келебија	1+044	планирана
укрштање Таванкут	8+500	планирана
Натпутњак, подвожњак	Оријентациона стационажа	Општина
натпутњак	3+808	Миљкутски пут
надвожњак	6+286	пруга за Бају

На подручју коридора аутопута Е-75 и пута Келебија–аутопут Е-75, (а на подручју обухвата Просторног плана,) предвиђени су следећи услужни центри и паркиралишта (УЦ и П):

Е-75

Бр.	Страна у правцу раста стационаже	Стационажа	Изграђеност	Радни назив	Врста
1	лева десна	2+130 1+956	изграђена изграђена	ССГ „Мол“ ССГ „Мол“	УЦ УЦ
2	лева десна	13+150 13+150	планирана планирана	ССГ „Бачки Виногради“ 	УЦ УЦ
3	десна	20+019	изграђена	ССГ „ЕЛП“	УЦ
4	лева десна	7+198 7+198	изграђено изграђено	„Хоргош“ „Хоргош“	П П

Келебија – Е-75

Бр.	Страна у правцу раста стационаже	Стационажа	Изграђеност	Радни назив	Врста
1	лева	2+000	планирана	ССГ „Келебија“	УЦ
2	лева десна	8+400 8+400	планирано планирано	„Б.Виногради“ „Чекерија“	П П

Дуж аутопута Е-75, (на подручју обухвата Просторног плана) планирана је база за одржавање путева:

Бр.	Садржај	Стационажа	Изграђеност	Радни назив
1.	База за одржавање	23+114	планирана	„Суботица исток“

3 Донета је Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС“, бр. 105/13 и 119/13); у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: Р-119 је ДП Iб реда бр.13;М- 22.1 је ДП IIа реда бр.100;Аутопут Е-75 је ДП Iа реда бр.1.

4 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП:Р-108 је ДП IIа реда бр.109; Р-119.1 је ДП IIб реда бр.303; Р-119 је ДП IIа реда бр.105; М-22.1 је ДП IIа реда бр.100; М-24 није више ДП; Аутопут Е-75 је ДП Iа реда бр. 1.

5 Изградња планиране петље „Палић“ зависиће од интезитета туристичког развоја подручја.

ПП инфраструктурног коридора ауто-пута Е-75 у домену железничке инфраструктуре, планира реконструкцију и модернизацију железничких пруга у оквиру рационалног економског улагања у реконструкцију и очекиване добити током експлоатационог периода.

На основу оцене стања туристичког потенцијала и могућности њиховог бржег активирања у склопу укупне туристичке понуде овог подручја, основни циљеви развоја на основу ПП инфраструктурног коридора ауто-пута Е-75 су:

- Развој туризма у широј зони аутопута прилагодити потребама других туристичких тржишта и локалног становништва, али и захтевима које транзит на међународном аутопуту поставља у погледу удобности и пријатности путовања;
- Уређење и опремање уже зоне аутопута треба прилагодити свим категоријама путника, а просторни размештај тих локалитета ускладити са међународним стандардима.

У контексту заштите животне средине највећи степен еколошког ризика, карактеристичан је за подручје Палићког и Лудашког језера. Овај ризик је изражен у домену највећег броја анализираних потенцијала. Ради се о заштићеним подручјима која се одликују ендемским биотопима, стајаћим водама и другим показатељима, који упућују да се ради о специфичном простору који се мора заштитити.

Средњи ниво еколошког ризика присутан је приликом пресецања свих водених површина, првенствено са становишта њиховог загађења, нарочито у инцидентним случајевима.

С обзиром на карактеристике подручја, кроз које траса пролази, евидентирано је да се њен највећи део одликује малим еколошким ризиком, који је првенствено последица загађења пољопривредног земљишта и заузимања површина за изградњу аутопута и његових пратећих садржаја.

Смернице за заштиту животне средине и природних добара су:

- подизање заштитног зеленила уз аутопут, које би било у функцији заштите пољопривредног земљишта, заштићених природних добара и урбаних средина од емисије загађујућих материја од саобраћајних возила,
- у подручјима са прекораченим или високим нивоом буке неопходно је, на основу типолошких анализа, обезбедити адекватне техничке мере заштите у виду заштитних конструкција,
- подизање ремиза озелењавањем, на местима где су остављени пролази за животиње,
- обезбеђење пролаза за дивљач, чији ће број бити одређен за основу анализе популације, правца и густине кретања, уз уважавање оптималног размака између пролаза од око 2 km.

2.1.4. Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе

На основу Просторног плана подручја посебне намена мултифункционалног еколошког коридора Тисе (у даљем тексту ПППППН), еколошки коридор Тисе представља коридор од међународног значаја и укључује реку Тису са обалским појасом, заштићена подручја ПП „Камараш“, ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“, као и подручја предвиђена/резервисана за заштиту: Горња Тиса и Доња Тиса[6].

Еколошки коридор Тисе, поред водног тела, обухвата и катастарске парцеле небрањеног дела плавног подручја и одбрамбених насипа. Еколошки коридор већим делом се налази на простору водног земљишта[7].

На одређеним локацијама еколошки коридор Тисе обухвата и делове брањеног дела плавног подручја која су значајна за функционисање коридора, као што су ливаде, трстици и сл., који не припадају водном земљишту (ове просторне целине су такође дефинисане катастарским парцелама).

6 У складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10)

7 Чл. 8 и 9 Закона о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12) који одређује појам „приобалног земљишта“

Одрживи развој мултифункционалног еколошког коридора Тисе, захтева усклађеност планираних активности са потребама очувања природе и квалитета животне средине. На подручју обухвата ПППППН, утврђен је висок степен разноврсности, не само станишта, него и степена деградације просторних целина значајних за очување биолошке разноврсности. Посебна намена ПППППН дефинисана је у следећим целинама:

- Еколошки коридор Тисе са заштитним зонама
- Станишта ван еколошког коридора Тисе.

У оквиру целине еколошког коридора са заштитним зонама дефинишу се следеће подцелине:

- Еколошки коридор Тисе и
- Заштитне зоне еколошког коридора до 50 m, 200 m и 500 m.

Заштитне зоне су издвојене на основу процене фактора угрожавања биолошке разноврсности:

- појас до 50 m од границе коридора где је интензитет утицаја урбанизованог и пољопривредног окружења највећи, због чега су и ограничења најбројнија на овом простору. Наглашава се значај мера за унапређење стања простора (побољшање квалитета животне средине и формирање зелених тампон појасева);
- појас до 200 m од границе коридора где делују негативни утицаји надземних инфраструктура и урбанизације (јаки извори осветљења и буке) и
- појас до 500 m од границе коридора представља спољну границу заштитне зоне еколошког коридора, са значајним утицајем на хидролошки режим, утицајем домаћих животиња на дивље врсте, као и утицајем неких типова инфраструктуре као што су ветропаркови.

У еколошком коридору дозвољене су намене и активности непосредно везане за површинске воде:

- плански радови сектора водопривреде и рибарства,
- одрживо коришћење текућих вода као обновљивих извора енергије,
- објекти и активности водног саобраћаја (луке, пристаништа, привезишта), наутичког туризма и спортова на води;
- рекреативне активности које не захтевају промене природне морфологије терена и не прекидају континуитет природне вегетације коридора у потпуности, нпр. формирање плаже укључујући и привремено постављање покретних мобилијара (кабине за пресвлачење, реквизити пешчаних спортских терена сезонског карактера и сл.); рекреативне стазе сезонског карактера без вештачке подлоге и осветљења (за пешачење, јахање и сл.).

Објекти изграђени у складу са раније важећим прописима се задржавају у постојећим хоризонталним и вертикалним габаритима (без промене намене).

Проценом стања, просторне и функционалне повезаности, као и степена угрожености утврђених, издвојених и потенцијалних елемената еколошке мреже на предметном простору, овим ПППППН се дају услови, мере и правила којима ће се остварити одређени ниво заштите на пољопривредном, шумском, водном и грађевинском земљишту.

Спровођење ПППППН односи се на површине под режимом посебне намене, а реализује се кроз:

- директну примену ПППППН у еколошком коридору;
- израду урбанистичке документације у еколошком коридору;
- примену мера заштите у заштитној зони еколошког коридора;

Смернице за спровођење дате су детаљније за:

- Грађевинско земљиште у еколошком коридору и
- Грађевинско земљиште у заштитној зони еколошког коридора.

Услови за изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката и инфраструктуре у делу заштитне зоне се издају у складу са:

- важећим планским документом, уз примену мера заштите из овог ПППППН, или
- новим планским документом, урађеним у складу са смерницама из овог ПППППН.

У случају кад се еколошки коридор Тисе и његова заштитна зона преклапају са посебном наменом другог просторног плана чија је посебна намене заштита природе, важиће правила и мере заштите који се односе на подручје са већим степеном заштите. У случају кад се еколошки коридор Тисе и његова заштитна зона преклапају са посебном наменом другог просторног плана чија посебна намене није заштита природе, већ развој инфраструктурних система, важиће правила и мере заштите који се односе на предметну посебну намену. У циљу заштите еколошког коридора, у плановима чија је израда у току, морају се уважити мере заштите еколошког коридора дефинисане овим ПППППН.

3.СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ, ОГРАНИЧЕЊА, SWOT АНАЛИЗА)

Сагледавање постојећег стања природних и створених вредности, кроз Концепт Просторног плана у оквиру граница обухвата, пружио је детаљну слику о посматраном простору и омогућио да се у потпуности сагледају сви утицаји на заштићена подручја и просторне целине од значаја за очувања биолошке разноврсности. Овакав приступ је омогућио да се у оквиру граница обухвата Просторног плана дефинише посебна намена простора, која због природних вредности захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите.

Скраћени приказ постојећег стања се односи на природне и створене вредности у оквиру посебне намене простора, потенцијале и ограничења, који су сумирани у оквиру SWOT анализе као позитивне и негативне стране свих параметара заштите и развоја посебне намене. У оквиру овог поглавља су анализиране само оне природне и створене вредности које су од утицаја на посебну намену простора.

3.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)

3.1.1. Природни услови

Геолошке и геоморфолошке карактеристике: Са аспекта геоморфологије терена издвајају се три целине посматрано од запада према истоку: Суботичка пешчара, Лудашко језеро и Селевењске пустаре.

Суботичка пешчара је део географске целине Суботичко-Хоргошке пешчаре. Налази се северно од Суботице и простире се од Келебије до Хајдукова дуж границе са Републиком Мађарском. Највећи део је под песком. Одликује се мозаичним распоредом песковитих и лесних подручја са благо заталасаним динским рељефом, што је условило постојећи макро и мезорељеф до Хајдукова и источније до Хоргоша. Просечна надморска висина овог песка креће се од 117-134 m. Порозност и пропустљивост песка омогућава брзо понирање атмосферских талога. За Суботичку пешчару је карактеристично појављивање карбонатног песка до саме површине, што је од значаја за карактер степске вегетације. Највећим делом је добро повезана и заштићена од ветрова, док је местимично под оскудном или без вегетације.

Лудашко језеро је друго по величини у АПВ. Настало је такође у еолском удубљењу источно од Палића, а јужно од насеља Хајдуково, на контакту две геоморфолошке целине, леса и песка. Језеро је меридијанског правца пружања, дужине 4,5 km са ширим делом на северу, ширине 1 km.

Дубина воде само на северозападном делу језера достиже 2 m (максимална дубина 2,25 m), а дубина централног дела језера креће се око 1,5 m. Источна страна језера, Суви рит има дубину мању од 1 m, исто као и јужни део. Северни део језера је у процесу заба-ривања, обрастао бујном вегетацијом. У мочварном делу језера се налази мање острво изграђено од леса, обрасло травом и погодно за станиште разних птица. Геолошка и геомеханичка структура негативно утичу на изражен процес забаривања северног дела Лудашког језера, док близина подземних вода на таласастом терену омогућава процес стварања мочварног и слатинастог земљишта.

Селевењске пустаре као целина на простору у обухвату Просторног плана, налазе се на северу АПВ уз државну границу са Републиком Мађарском, између насеља Бачки Виногради и Хоргош. Пружају се дуж границе Суботичко-Хоргошке пешчаре и лесног платоа Бачке. Близина подземне воде на таласастом терену утицала је на стварање мочвара и слатина. На песковитој подлози, пешчарска вегетација прелази у степску специфичних одлика.

Климатске карактеристике: Анализа климатских елемената, извршена је према подацима са најближе метеоролошке станице на Палићу за временски период од 1991.-2006. год. (Републички хидрометеоролошки завода у Београду). Температура ваздуха се креће од најнижих у јануару (- 0,3°C), до највиших у јулу (22,4°C). Просечна средње годишња температура износи 11,3°C.

Апсолутна вредност максималне температуре ваздуха износи 38°C, апсолутно минималне -23,5°C, те апсолутна амплитуда колебања износи 61,5°C. Средњи датум појаве првог мраза је 25.10., а последњи 04.04. Средње годишњи број мразних дана забележен је од 86,5 дан, док средње годишњи број ледених дана износи 21,6. Релативна влажност ваздуха се током године креће од 61% у јуну до 86,2% у децембру. Средња годишња вредност релативне влажности ваздуха износи 71,8%. Облачност - просечна средње годишња вредност облачности је 52%. Просечан годишњи број ведрих дана у посматраном периоду (облачност ≤20%) износи 72,9 дана, док је просечан број облачних дана (облачност ≥80%) 90,9 дан. Осунчаност – просечна годишња сума осунчаности износи 2227,7 часова. Просечна дневна осунчаност износи 6,2 час/дан. Падавине – вредност годишње висине падавина износи 556,2 mm. Средње годишњи број дана са падавинама (0,1 mm) износи 124,8 дана. Просечан средње годишњи број дана са снегом је 22,6. Број дана са снежним покривачем просечно годишње износи 35,9. Ветровитост – највећу учесталост имају ветрови из северног (71‰), и северозападног (74‰) правца, а најмању из источног (39‰) правца и југ-југоистока (41‰). Средње годишња вредност тишина је 68‰ (C). Просечна брзина ветра износи приближно 2,6 m/s. Средњи број дана у години са појавом јаког ветра (>6 и више степени Бофорове скале) износи 107,5, док просечан број дана са олујним ветром (>8 Бофора), за исти период износи 14,3 дана.

Сеизмика: У погледу сеизмичности, према карти макросеизмичне рејонизације издате од стране Сеизмолошког завода Републике Србије 1987. године за повратни период од 200 година, подручје обухваћено Просторним планом, највећим делом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од 70MCS, те су нужне пасивне и активне мере заштите од трусних померања.

Педолошке карактеристике: У обухвату граница посебне намене постоји више педолошких типова земљишта. У западном делу најзаступљенији су следећи типови: иницијално земљиште на песку и местимично живи песак, антропогенизовани (риголовани) песак имеђе степско земљиште на песку које је слабо развијено.

У источном делу подручја посебне намене најзаступљенији су: чернозем иловасто песковити на песку, черноземи са знацима оглејавања у лесу, ливадска црница солончакаста, ритска црница карбонатна и ритска црница бескарбонатна. У рубним јужним деловима појављује се у одређеној мери чернозем карбонатни на лесном платоу.

У западним деловима подручја посебне намене, пре свега, у Суботичкој пешчари преовлађујући типови земљишта су различити пескови са релативно малим антропогеним утицајем. У источним деловима подручја који обухватају Лудашко језеро и Селевењске пустаре преовлађује чернозем, ливадске и ритске црнице различитих вредности.

Земљиште на којем преовлађује песак је лако за обраду, са добрим физичким особинама и дренираношћу. Песковита земљишта су оскудно снабдевена хумусом и микроелементима са крупним

честицама, што га чини наглашено оцедитим и предиспонираним искључиво за воћарство и виноградарство. На целом подручју местимично су приступачна слатинста земљишта у виду флека тешке ритске црнице и смонице, ниских производних вредности.

3.1.2. Природне вредности

3.1.2.1. Природна добра

Подручја значајна за очување биолошке разноврсности

На подручју посебне намене се налази три заштићена подручја: ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“; станишта заштићених и строго заштићених врста на више локалитета; простор који обухвата део станишта, а планиран је за заштиту кроз ревизију Студије СРП „Селевењске пустаре“; и еколошки коридори (међународни еколошки коридор водотока Кереш, прекогранични - канал Мадарас-Црвени крст и Волујски пашњак и локални еколошки коридори).

Уредбама Владе о проглашењу заштите за сва три заштићена подручја, утврђено је да функцију управљача извршава ЈП „Палић-Лудаш“, из Палића.

Долина водотока Кереш се налази унутар заштићених подручја на дужини од око 20 km, укључујући и деоницу која представља границу између Републике Србије и Републике Мађарске. Овај водоток и његово плавно подручје, у складу са Уредбом о еколошкој мрежи, представља еколошки коридор од међународног значаја. Директно повезује два подручја еколошке мреже „NATURA 2000“ у Републици Мађарској са заштићеним добрима у Републици Србији и има кључну улогу у побољшању водног режима заштићених подручја. Ток Кереша представља главну осу локалне еколошке мреже којом су међусобно повезани ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и ПП „Палић“, а такође, представља и коридор за сва наведена природна добра према еколошком коридору Тисе.

Заштићена подручја

ПИО „Суботичка пешчара“

Суботичка пешчара је део географске целине Суботичко-Хоргошке пешчаре, најјужнијег дела пешчарског комплекса у међуречју Тисе и Дунава. Део подручја Суботичко-Хоргошке пешчаре стављен је под заштиту као предео изузетних одлика, II категорије заштите, као природно добро од великог значаја. Подручје обухвата територију Града Суботица и то катастарске општине Стари Град, Нови Град и Палић. Налази се северно од насеља Суботица и простире се од насеља Келебије до насеља Хајдуково, дуж границе са Републиком Мађарском. На заштићеном подручју, Уредбом је установљен тростепени режим заштите. Око заштићеног подручја је установљена заштитна зона.

Слика 1. Режими заштите и заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“[8]

8 Извор: План управљања ПИО „Суботичка пешчара“ за период 2011.-2020., ЈП „Палић-Лудаш“ 2011.

Према класификацији Међународне уније за заштиту природе (IUCN), ПИО „Суботичка пешчара“ спада у IV категорију – подручја управљања стаништима и врстама (Habitat and species management area). Основна вредност подручја је висока биолошка разноврсност као последица мозаичног распореда станишта које је узроковано динамичношћу песковите подлоге и близином подземних вода. Континенталне пешчаре су у Европи високо вредноване као станишта у нестајању, угрожена људским развојем (пројекат „NATURA 2000“).

Слика 2. ПИО „Суботичка пешчара“

Суботичка пешчара се одликује јединственим еколошким приликама у условима благо заталасаног динског рељефа, мозаичног распореда пешчаних и лесних оаза, сложених педолошких творевина које су детерминисане карбонатним песковима, а пре свега режимом, површини тла блиских подземних вода. Некада је подручје обиловало и површинским водама, што је резултирало појавом бројних језера у депресијама, а у источном делу пешчаре и низијских тресетишта у некадашњој плавној зони речице Кереш.

Разноврсност природних екосистема Суботичке пешчаре, одраз је специфичног мозаика станишта у ком се пешчарске и степске чистине преплићу са засадима багрема и бора, сађеним храстовим шумама, малим оазама аутохтоних шума беле и сиве тополе, као и посебно вредним исконским тресетним екосистемима. Њихова местимична очуваност на својеврстан начин доприноси да ово природно добро буде у европским размерама значајно подручје и несумњив пункт специфичног флористичко-вегетацијског, али исто тако и фаунистичког диверзитета. Висок степен разноврсности биљних заједница различитих типова посебно оних које припадају крхким (фрагилним) екосистемима, са око 20 издвојених фитоценоза барске, мочварне, ливадске, пешчарске, степске и шумске вегетације на релативно ограниченом простору, даје специфичан печат заштићеном подручју. Као важна заштићена врста међу биљним врстама је шафрањика, која у нашој земљи једино још овде расте на микростаништима, затим пешчарска перуника, пешчарски мразовац, ковиље, црвена стежица, гороцвет, зимзелен плавичасти, сибирска перуника, многе орхидеје. Заштићене врсте међу животињским врстама су: слепо куче, смук, жаба чешљуша, степски гуштер, одређене врсте инсеката и птица (орао белорепан, осичар, кобац, јастреб, степска трепетљика, мали сврачак, златоврана, пупавац и др.).

У оквиру ПИО „Суботичка пешчара“ услед смањења нивоа подземних вода, дошло је до деградације свих типова станишта. Угрожавајуће факторе представља ширење инвазивних врста, чији жбунасти и дрвенасти представници (нарочито западни коприви и кисело дрво) зарастањем чистина угрожавају пешчарска и степске станишта.

СРП „Лудашко језеро“

Лудашко језеро са влажним стаништима и степским фрагментима сврстано је у заштићена природно добро од изузетног значаја, I категорије заштите.

Ставља се под заштиту ради очувања екосистема влажних станишта пешчарског и степског простора с високим предеоним и специјским диверзитетом, реликтном степском заједницом и биотопом ретких врста флоре и фауне. Као такав, једини је представник плитких, семистатичних језера степске области у Републици Србији и представља место окупљања и боравка миграторних врста птица, због чега има међународни значај. СРП „Лудашко језеро“ се налази на подручју територије Града Суботица, односно катастарским општинама Палић и Бачки Виногради. На подручју СРП установљен је тростепени режим заштите са заштитном зоном.

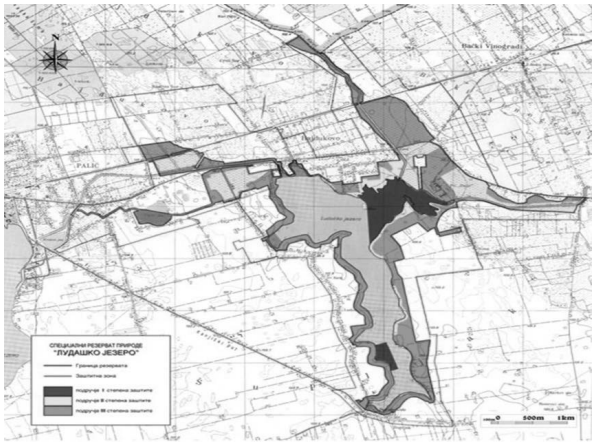

Слика 3. Режими заштите и заштитна зона СРП „Лудашко језеро“[9]

Представља комплекс влажних станишта који садржи отворене водене површине, тршћаке, и разне врсте травних заједница (влажне, степске и слатинске ливаде). Степско језеро Лудаш, величине 328 ha је јединствено у Републици Србији. Његово плитко корито, формирано је радом ветрова на додиру пешчаре и лесне заравни. Различити типови земљишта и близина подземне воде формирају предео мозаичног типа, велике биолошке разноврсности унутар малог подручја.

Слика 4. СРП „Лудашко језеро“

Сложеност физичко-географских одлика средине, условила је на релативно малом простору појаву и опстанак различитих типова станишта: водена (језерско - барско), мочварна, ливадска, слатинска и степска станишта.

Отуда, у складу са биљногеографским положајем овог подручја и велика разноврсност аутохтоне вегетације са читавим низом заједница као што су (поред већ поменутих фитоценоза акватичних цветница), заједнице мочварног типа вегетације, хидрофилне, долинске и слатинске ливаде, а на косинама источне лесне обале Лудашког језера и фрагменти степе. Уз пољске путеве, риболовачке стазе које воде ка обали, везишта чамаца, старе салаше и њихове ограде, развијене су и састојине рудералног карактера. Преовлађујућу компоненту у биљном покривачу представљају травна и мочварна вегетација, док су шумске заједнице опстале само у фрагментима у виду групација врба и топола на влажним ливадама. У питању су едафске шуме чија је појава одраз капацитета простора за изузетно велику акумулацију воде и у постојећим условима аридне степске климе.

Слика 5. СРП „Лудашко језеро“

Поред представника из групе бескичмењака (пијавица, вилини коњици, фауна дна и др.), водена станишта овог подручја насељавају и рибље врсте, међу којима су најзначајније строго заштићене линьак, златни караш и чиков. Група водоземаца и гмизаваца, која није довољно истражена у Резервату, броји 13 врста водоземаца и 9 врста гмизаваца.

Орнитофауна је свакако најбројнија групација, а важан фактор бројности птичијих врста је присуство различитих типова станишта. Мозаик поплавних ливада, шумарака и степских станишта чини са језером недељиву целину значајну за живот бројних врста птица. На Лудашком језеру је према досадашњим истраживањима регистровано 238 врста птица. Лудашко језеро значајно је гнездилиште птица водених станишта, које су веома угрожене услед све раширеније појаве нестајања и деградације адекватних гнездилишта. Ово подручје је изузетно значајна миграторна тачка.

Фауну сисара подручја Лудашког језера одликује присуство врста везаних непосредно уз језеро - воду и тршћаке, као и фауна наслањајућих агробиоценоза. Повезаност језера са околним стајаћим водама преко канала и речице Кереш, има важну улогу у одржавању метапопулације видре у долини Кереша. Поред птица, међу заштићене врсте подручја се убрајају и друге животиње, као што је видра, корњаче, ретке врсте инсеката, али су присутне и ретке врсте биљака (мочварне орхидеје), које се наводе у Црвеној књизи флоре Србије.

Антропогени утицаји на подручју СРП „Лудашко језеро“ су врло интензивни, јер је Резерват окружен насељима, коридором аутопута и пруге. То су, пре свега, измењени хидролошки услови и загађење воде, фрагментација и изолација станишта. Присутно је и ширење алохтоних врста.

СРП „Селевењске пустаре“

Подручје Селевењских пустара је стављено под заштиту као природно добро од великог значаја, II категорије заштите. СРП „Селевењске пустаре“ се налази на подручју територије Града Суботица и Општине Кањижа, односно катастарских општина Бачки Виногради и Хоргош. На подручју специјалног резервата „Селевењске пустаре“ установљен је режим заштите II степена који обухвата подручја Дегелице, Богарзо, Селевењску шуму, Трађик и Килапош и режим заштите III степена који обухвата подручја Волујски пашњак, Темпломпарт, Лофеј, Сточни пашњак и Ченгеш рампу. Има посебну природну вредност коју чини ви-

9 Извор: План управљања СРП „Лудашко језеро“ за период 2010.-2019.год., ЈП „Палић-Лудаш“, 2010. год.

сока разноликост станишта равничарског типа предела са мозаично распоређеним животним заједницама степског, слатинског, пешчарског и мочварног карактера које су специфичне за ово подручје, као и изузетно високи степен флористичког диверзитета са значајним бројем најугроженијих врста изворне панонске флоре и фауне.

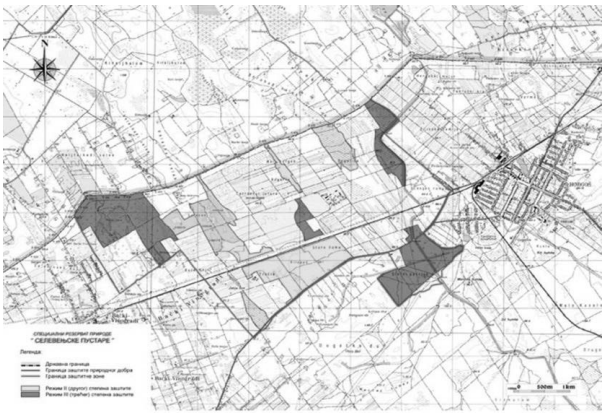

Слика 6. Режими заштите и заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“[10]

Резерват чини 10 подручја очуваних природних вредности са ретким биљним и животињским врстама влажних, пешчарских, слатинских и степских ливада, које су мозаично распоређене међу воћњацима, њивама и виноградима. Ова подручја су величине од 10 ha до 100 ha, од којих се само два просторно додирују. Остала су одвојена обрадивим површинама и саобраћајницама. У оквиру Резервата се налази и Селевењска шума, са површином око 90 ha, док остале делове Резервата чине слатине и влажне ливаде са фрагментима степске вегетације.

Слика 7. СРП „Селевењске пустаре“- Селевењска шума обрасла западним копривићем

Подручје се пружа дуж границе Суботичко-Хоргошке пешчаре и лесног платоа Бачке. Као гранична зона две географске области, припада подручјима повезаног биодиверзитета.

Близина подземне воде, која на таласастом терену ствара мочваре и слатине у непосредној близини екстремно сувих пешчарских станишта, додатно повећава разноврсност. Истиче се својим флористичким вредностима, међу њима су веома атрактивне врсте из породице орхидеја и перуника.

За неке биљне врсте, Резерват је једино налазиште у нашој земљи или је једно од постојећих малобројних налазишта, а 14 се сматрају угроженим по међународним мерилима и заштићене су и у суседним земљама. Од животињских врста, такође, присутне су врсте од међународног значаја, међу њима су барска жаба, пешчарски гуштер, слепи мишеви и неке ретке птице гнездарице на слатинама и у Селевењској шуми.

10 Извор: План управљања СРП „Селевењске пустаре“ за период 2012.-2021., ЈП „Палић-Лудаш“ 2011.

Слика 8. СРП „Селевењске пустаре“

Главне природне и створене вредности и природни ресурси су: степа на песку и лесним острвцима, поплавне шуме, Селевењска шума, шумске пешчарске чистине, биљни и животињски свет пешчаре и животињски свет влажних ливада.

СРП „Селевењске пустаре“ се налази усред подручја интензивне пољопривреде, те је динамика природних система оштећена, а процеси деградације су мање-више присутни на свим деловима заштићеног подручја.

Станишта заштићених и строго заштићених врста

У складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/10 и 47/11), у оквиру посебне намене простора, евидентирани су следећи локалитети станишта заштићених и строго заштићених врста:

- ознака: SUB03a,b,c, назив: „Келебијско језеро“, категорије станишта: ободна вегетација водених система, ливаде, шумарци, ровови и мали канали;
- ознака: SUB04, назив: „Ливаде ход Арањшора“, категорије станишта: ливаде,
- ознака: KAN05, назив: „Канал Мадарас уз границу“, категорије станишта: степе на лесу, ливаде, слатине, ровови и мали канали;
- ознака: KAN07, назив: „Фодор исток“, категорије станишта: степе на лесу, ливаде, слатине, ровови и мали канали;
- ознака: KAN08, назив; „Јанкапуста и Галмбош“, категорије станишта: степе на лесу, ливаде, слатине, ровови и мали канали;
- ознака: KAN09, назив: „Кунто“, категорије станишта: степе на лесу, слатине, ровови и мали канали;
- ознака: KANI10b, назив: „Хатут дуж“, категорије станишта: екстензивне агрикултуре, ровови и мали канали, слатине;
- ознака: KAN14a, назив: „Велики Јараш-Силбаш“, категорије станишта: екстензивне агрикултуре, рурални мозаици, слатине;
- ознака: KAN14b, назив: „Велики Јараш-Силбаш, категорије станишта: екстензивне агрикултуре, слатине.

Еколошки коридори

На основу Уредбе о еколошкој мрежи, на подручју посебне намене је утврђена деоница еколошког коридора од међународног значаја кога чини Кереш и његов обалски појас.

Остали еколошки коридори на подручју посебне намене су:

- Прекогранични еколошки коридор: канал Мадарас-Црвени крст и Волујски пашњак;
- Локални еколошки коридори: канализовани токови Долца и Криваје узводно од регионалног коридора; мелиоративни канал код Келебијског језера; канал Тапша (Радановац); коридор високог зеленила од Великог парка до канала Џомба укључујући заштитно зеленило винског подрума; канал Џомба и Беге (Бегеј) од ушћа канала Џомба до Лудашког језера; канал Арањшор.

Еколошки коридори су део еколошке мреже, чију заштиту је потребно спроводити на основу важеће Уредбе, којом се обезбеђује спровођење мера заштите ради очувања предеоне и биолошке разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста.

Проток врста између станишта се остварује еколошким коридорима, на којима је потребно формирати пролазе за животиње у складу са Правилником о специјалним техничко-технолошким решењима која омогућавају несметану и сигурну комуникацију дивљих животиња („Службени гласник РС“ бр. 72/10). У границама Просторног плана, испод аутопута, делимично су изграђена три пролаза за животиње (изграђени су само два испод аутопута) у виду мултифункционалних мостова канала и водотокова. Код СРП „Селевењске пустаре“, изграђен је пролаз за водоземце који повезује субјединице „Темпломпарт“ и „Килапош“, а између субјединица „Селевењска шума“ и „Килапош“ је предвиђен еколошки мост.

Пролаз на подручју СРП „Лудашко језеро“ код канала Палић-Лудаш није изграђен, угрожавајући на тај начин везу између Лудашког и Палићког језера. У складу са Чланом 9. Овог Правилника, у околини ових прелаза потребно је одржавати вегетацију у оптималном стању.

Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности

На подручју посебне намене, евидентирана су подручја од међународног значаја за очување биолошне разноврсности су:

- Лудашко језеро - уписано на листу Рамсарских подручја на основу Конвенције о мочварама које су од међународног значаја нарочито као станишта птица мочварица („Службени лист СФРЈ - међународни уговори“, број 9/77), којом се обезбеђује оквир за мудро управљање влажним стаништима кроз локалне и међународне активности, како би се обезбедио одрживи развој и мудро коришћење влажних станишта. У смислу одредби Рамсарске конвенције, подразумева одржавање еколошког карактера влажних станишта кроз примену екосистемског приступа, а за добробит људске заједнице (уз снажан фокус на локалне заједнице);
- Лудашко језеро RS0000013, Суботичка пешчара RS0000016, Селевењске пустаре RS0000023, Палић RS0000029 - подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности EMERALD мреже. Еколошка мрежа подручја од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest - ASCI), укључује подручја од посебног еколошког значаја за угрожене врсте и типове станишта заштићених на основу Закона о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 102/07);
- Суботичка пешчара, Палић, Лудаш, Селевењске пустаре - подручја од међународног значаја за биљке (IPA - Important Plant Area,) издвојена међународним пројектом Plantlife;
- Суботичка језера и пустаре RS002IBA - подручје од међународног значаја за птице (IBA - Important Bird Area), издвојено по строгим критеријумима IBA пројекта чији је носилац међународна организација Bird Life International;

Еколошки значајна подручја еколошке мреже Републике Србије

Суботичка језера и пустаре - део еколошки значајног подручја бр. 1 утврђеног Уредбом о еколошкој мрежи, које обухвата заштићена подручја СРП „Лудашко језеро“, СРП „Селевењске пустаре“, ПИО „Суботичка пешчара“, ПП „Палић“; део подручја у поступку валоризације ради стављања под заштиту Капетански рит; подручја ЕМЕРАЛД мреже Суботичка пешчара, Палић, Лудашко језеро и Селевењске пустаре; IPA подручја Суботичка пешчара, Палић, Лудаш, Селевењске пустаре и Северна Бачка II; део IBA подручја Суботичка језера и пустаре и Рамсарско подручје Лудашко језеро.

3.1.2.2. Предеона разноврсност

У оквиру подручја посебне намене су препозната три предеона обрасца дефинисана карактеристичним предеоним елементима који су груписани око три заштићена подручја: ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“.

Скуп ова три предеона обрасца, карактеришу комплексне интеракције између специфичних природних карактеристика (геоморфологија, вегетација), активности у простору (намена, коришћење и управљање земљиштем), као и одреднице специфичног културноисторијског развоја (карактеристична линија разграничења и спајања различитих друштвеноекономских система).

То је довело до тога да простор уз ток водотока Кереш, карактеришу феномени који чине јединствени доживљај низа различитих предеоних елемената чија препознатљивост се огледа у релативно високом степену очуваности и атрактивности. Природни континуитет овог низа прелази државну границу наглашавајући међународни карактер еколошког коридора водотока Кереш.

Карактер подручја са једне стране дефинишу специфични природногеографски услови, а са друге стране саобраћајни токови, гравитационо подручје урбане агломерације Суботице, рационалност пољопривредне производње и различите аграрне политике које су утицале на начин коришћења земљишта и распоред, величину, међусобне релације и морфологију насеља на подручју обухвата Просторног плана.

Валоризација просторних структура у оквиру посебне намене у обухвату Просторног плана, као елемената идентитета ширег простора, заснива се на идентификацији основних, кључних квалитета предеоних елемената које ће се размотрити у односу на:

- природно-географске услове и гео-морфолошке карактеристике,
- квалитет предеоних карактеристика у блиско-природним, руралним, периурбаним и урбаним подручјима у оквиру посебне намене и
- интерпретациони капацитет предеоног обрасца и могуће моделе управљања пределом.

Предходно идентификовани предеони обрасци издвајају се и као три карактеристичне просторне целине по геоморфологији терена: Суботичка пешчара, Лудашко језеро и Селевењске пустаре.

Суботичка пешчара је део Суботичко-Хоргошке пешчаре. Налази се северно од Суботице и простире се од Келебије до Хајдукова. Предеона вредност Пешчаре одликује се мозаичним распоредом релативно хомогених песковитих и лесних површина прекривених наизменичном шумском и степском вегетацијом. Граница геолошких форми леса и карбонатног песка, утицала је и на формирање насеља (Келебија, Суботица, Палић, Хајдуково).

Лудашко језеро представља јединствену предеону целину која је настала као еолска акумулација на контакту двеју геоморфолошких целина леса и песка. Овај предеони образац карактерише бујна вегетација претежно мочварног и забареног језера са спорадичним наносима леса у облику мањих острва.

Како је Лудашко језеро повезано комплексним системом депресија и влажних ливада са Суботичком пешчаром, Селевењским пустарама и водотоком Кереш, оно представља важну карику у низу формираних предеоних образаца.

Селевењске пустаре обухватају простор дуж границе Суботичко-Хоргошке пешчаре и лесног платоа Бачке. Специфичност овог предела карактерише мочварни терен и слатинасто земљиште које постепено прелази у пешчарско прекривено степском вегетацијом. У оквиру предеоног обрасца Селевењских пустара, као специфични предеони елементи састају се просторне целине влажних станишта слатина и екстремно сувих пешчарских станишта.

Специфичност и јединственост овог подручја, утемељена је на чињеници да ова три скупа предеоних, елемената представљају природно наслеђе које је сведочанство геолошке историје, диверзитета и развоја Панонске низије, али и наслеђе, које сведочи о условима формирања насеља и живота на овим просторима.

Посебна вредност система предеоних елемената у обухвату Просторног плана, проистиче из интеракције веома контрастних природних услова овог подручја. Управо, овим драматичним алтернацијама предеоних типова, чије судбине су међусобно повезане, створен је мозаик вегетација који данас обухвата, са једне стране тршћаке, плавне ливаде и типове станишта изразито сланих земљишта које представља сведочанство о некадашњем богатству у површинским водама и високом нивоу подземних вода. Са друге стране, ова структура влажних станишта, нагло је прекинута системима сувих станишта и наглашеним дефицитом воде.

3.1.2.3. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште: Пољопривредно земљиште у ПИО „Суботичка пешчара“ обухвата отприлике трећину површине заштићеног подручја. Преовлађујући начин коришћења у прошлости је било воћарство и виноградарство, а сада је то суво ратарење. Присутне су травне површине, а инвазивне врсте се шире по њивама слабијег бонитета. Заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“ уз насеље Келебија, користи се за ратарску производњу.

У заштитној зони СРП „Лудашко језеро“ заступљено је песковито пољопривредно земљиште, које је квалитетније него у окружењу, а углавном се користи за ратарску производњу на лесној заравни, делимично за традиционалну воћарско-виноградарску производњу код Хајдукова и Хинге, а у северозападним и североисточним деловима су депресије са кошаницама и пашњацима.

Пољопривредно земљиште обухвата већи део површина СРП „Селевењске пустаре“. Преовлађују површине регистроване у катастру као ливаде и пашњаци, али има и њива. У заштитној зони доминирају њиве. Ливаде и пашњаци су значајан пољопривредни ресурс за сточарство, посебно за традиционалне видове коришћења. Западно од насеља Мартонош, преовлађу слатинаста земљишта ниских производних вредности.Изразита заслањеност пољопривредног земљишта на подручју посебне намене на територији Општине Кањижа (између Хоргоша и Мартоноша), усмерава коришћење земљишта на одрживе видове: пашњаке за испашу и кошарење.

У оквиру сва три заштићена подручја интензивно обрађиване површине на песковитој подлози су врло деградиране јер је песковита подлога изложена сталној дефлацији, а подземне воде су изложене загађивању и прекомерној потрошњи.

Шуме и шумско земљиште: У оквиру граница посебне намене се налазе шуме у склопу заштићених подручја, у ПИО „Суботичка пешчара“ и СРП „Селевењске пустаре“, док на подручју СРП „Лудаш“ нема регистрованих шума и шумског земљишта. Шумама у посебној намени газдује ЈП „Војводинашуме“ у складу са прописаним условима у донетим Уредбама о заштити и под надзором надлежне установе заштите природе.

Највећи део површина у ПИО „Суботичке пешчаре“ (68%) је по намени шумско земљиште чији корисник је ЈП „Војводинашуме“, Шумско газдинство „Сомбор“ из Сомбора, а непосредни извршилац је Шумска управа Суботица. На основу Закона о шумама, ово је Севернобачко шумско подручје и припада ГЈ „Суботичке шуме“ са површином од 3899,30 ha, подељеном у три шумска комплекса: Криво Блато-Дашчан, Храстовача–Буквић и Радановац–Хајдуково.

Распоред зона заштите унутар ГЈ је следећа:

I степен заштите природе	130.56 ha
II степен заштите природе	571.07 ha
III степен заштите природе	3207,14 ha
Укупно	3908,77 ha

Мање од 9% шума чине састојине аутохтоних врста док монокултуре алохтоних врста (багрем, црни бор, копривић) чине већину. Иако су плантажни засади веома ниског биолошког диверзитета, имају одређену заштитну улогу, значајну за околину.

У оквиру СРП „Селевењске пустаре“ налази се субјединица Резервата под називом „Селевењска шума“ и то је уједно и шумско земљиште и део је Газдинске јединице „Селевењска шума“ са површином од 85,15 ha. „Агропрестиж“ ДОО који је преузео коришћење осталих површина некадашње ПД „Бачка“, ову површину не користи.

Шуме посебне намене одликује присуство монокултура алохтоних, инвазивних и страних врста, мешовите шуме лошег уређајног и здравственог стања, неравномеран распоред, слаба повезаност шума и процес зарастања у коме доминирају инвазивне стране врсте.

Воде и водно земљиште: Површинске воде: Простор обухваћен посебном наменом, припада регионалном хидросистему „Северна Бачка“. Карактерише га топографски положај претежно између кота 90 mAHB и 130 mAHB, специфичан географски положај тла (континентални лес велике водопропустивости) и дубоки ниво подземне воде. Хидросистем „Северна Бачка“ је пројектован као вишенаменски систем. Поред основне намене, обезбеђење воде за заливање пољопривредног земљишта, хидросистем одезбеђује воду за рибњаке, снабдевање индустрије и градова, за рекреацију, туризам, ловни туризам, као и за освежење воде у природним језерима (Лудаш).

Природни водоток Кереш је регулисан водоток на целој својој дужини и дренира све сувишне воде на целом овом сливу. Главни ток Кереша је, највећим делом, на територији Републике Мађарске. Одликује га потпуно нарушен хидролошки режим, тако да данас често на појединим местима потпуно губи воду. Да је ситуација некад била другачија сведочи податак да су у не тако давној прошлости на овој речици постојали активни млинови.

Мелиоративне системе подручја чине канали разноврсних техничких карактеристика. Претежно служе за одводњавање сувишних вода за време падавина, а један део канала има и двонаменску функцију, односно може да се врши и наводњавање за време сушног периода. Покривеност простора мрежом канала за одводњавање је углавном оптимална за садашње карактеристике пољопривредне производње на простору ван заштићених подручја, а у заштићеним подручјима оваква мрежа доводи до превеликог одвођења воде.

ПИО „Суботичка пешчара“ одликују порозност и пропустљивост песка који омогућава брзо понирање атмосферских талога којих је и иначе мало. У области Пешчаре, дине су сушне, а бунари у њима су на 8-60 метара дубине. Подземне воде су на 2 - 4 метра испод површине тла, а у мезо и микродепресијама често доспевају скоро до саме површине. Иловасти и слабо пропусни слојеви у њима су углавном мочварни и забарени. У већим депресијама су баре („језера“) као на пример Келебијско, Буквађ и др., које данас услед знатно измењених прилика често губе воду.

Језеро Лудаш се највећим делом водом снабдева са подручја Суботичко – Хоргошке пешчаре преко комплекса депресија - влажних ливада. Најважнија притока и отока био је водоток Кереш и ова повезаност је била од пресудног значаја за квалитет вода језера. Регулација вода је почела још 1817. када је Лудаш спојен са Палићким језером каналом Беге, од када је природни режим под антропогеним утицајем. 1971. год. копањем канала Палић-Лудаш, Палићко језеро се празнило преко Лудаша у Кереш. У периоду 1971.-1975. непречишћене воде насеља Суботице су се уливале у језеро, стварајући дебеле наслаге муља. Копањем овог канала је уништено Слано језеро, гнездилиште ретких слатинских птичјих врста. 1973. год. регулацијом вода на целом простору водозахвата Кереша се ствара каналска мрежа за одводњавање.

Успешно одводњавање целог региона крајем 80-тих је утицало да се принос воде Кереша смањује и да главни извор воде за језеро постаје канал Палић-Лудаш. Од 2000. године се убрзава изградња насеља Палић, а тиме и каналска мрежа, чије сакупљене воде завршавају у лагунама северног дела некадашњег Сланог језера, одакле се после краћег задржавања уливају у исти канал и кроз њега доспевају у језеро Лудаш.

СРП „Селевењске пустаре“ представљају граничну зону две географске области. Близина подземне воде на таласастом терену ствара мочваре и слатине у непосредној близини екстремно сувих пешчарских станишта. Проблем преставља снижавање њиховог нивоа, од чега директно зависи опстанак плавних ливада, слатина и низијских тресетишта. У хидролошком смислу простор СРП „Селевењске пустаре“ се налази на микросливу Хоргошко-Мартоношки рит. Резерват са источне стране пресеца главни канал Хоргош-Мартонош (Мадарас - Црвени крст) са ознаком К-XI-0, који је прокопан у периоду 1962.-1965. године, што је регулисано међудржавним споразумом. Недалеко од границе, на мађарској страни постоји устава која регулише протицај упуштања у нашој земљи.

Осим овог канала, постоји и канал нижег реда К-XI-2, који се улива у претходни канал, а такође има функцију да дренира подручје. Заштићено подручје се налази између ових канала који смањују ниво воде за 0,8-1,2 m на свим фрагментима (подаци из 90-тих година).

Подземне воде: Досадашњом експлоатацијом већ су узрокована снижења притиска изданских вода скоро на читавом простору. Снижавање у подручју западне Бачке достигло је 20,0 m. Прецрпљивање је довело до измене у режиму изданских вода. Вишегодишње промене режима се могу везати, углавном, на вештачко настале услове изазване деловањем човека. Током године се осећају промене у зависности од метеоролошких и хидролошких услова. Такве промене су веће у плићим деловима издани, док се са дубином значајно смањују.

Артеска издан формирана у седиментационом комплексу плиоценско-плеистоценске старости у досадашњем периоду представља основну издан из које се врши снабдевање пијаћом водом становништва и индустрије. Имајући у виду експлоатацију вода из ове издани и ефекте исте, изражене кроз изнете промене у режиму издани, јасно је да се мора успоставити равнотежа између експлоатације и могућности природног обнављања резерви.

Експлоатација подземних вода из артеских (и субартеских) издани одвија се путем бушених бунара различитих пречника и конструкција. Њихова дубина најчешће се креће од 60- 160 m, у ређим случајевима прелази 200 m.

На просторима Телечке заравни, Суботичко-Хоргошке пешчаре у подинским деловима леса и еолских пескова, на контакту са квартарним песковитим седиментима језерско-барске фације, могу се формирати јединствене издани са слободним нивом изданске воде. Режим издани је у функцији атмосферских падавина, при чему горње партије леса и еолских пескова врше улогу проводника атмосферских вода. Прихрањују се на рачун инфилтрације атмосферског талога, а празне се на ободу лесних заравни у виду извора, затим преливањем у друге издани са којима су у директној вези, отицањем путем канала и језера и евапорацијом. Ниво изданских вода варира од неколико метара до више десетине метара испод површине терена. Имају ограничене резерве и могу се користити за локалне потребе за појединачне копане или бушене бунаре мањег капацитета.

Ловна фауна и риболовне врсте риба: Ловна фауна: У оквиру заштићеног подручја ПИО „Суботичка пешчара“, налази се већи део ловишта „Суботичке шуме“ којим газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“ на основу годишњих планова који су у складу са Ловном основом ловишта „Суботичке шуме“ за период 2007.—2017. Укупна површина ловишта је 4771 ha. Према важећој ловној основи, у ловишту су заступљене следеће врсте: срнећа дивљач, дивља свиња, јелен лопатар, зец и фазанска дивљач.

Субјединице СРП „Селевењске пустаре“ су обухваћене површинама два ловишта у две јединице локалне самоуправе, Кањижа и Суботица. Већи део припада општини Кањижа и ловишту „Капетански рит“. У ловишту су заступљене врсте крупне и ситне ловне дивљачи. Ово ловиште обухавата девет субјединица којима непосредно газдује Ловачко друштво из Хоргоша. Једна субјединица припада ловишту „Суботичка пешчара“ и њиме непосредно газдују Ловачка друштва у Бачким Виноградима и Хајдукову.

Риболовне врсте риба: Риболовно подручје „Палић-Кереш-Лудаш“ обухвата делове СРП „Лудашко језеро“ и водоток Кереш. Од риболовно атрактивних врста, Лудашко језеро (које се налази у оквиру посебне намене) настањују шаран, смуђ, сребрни караш-бабушка, црвенперка и бодорка, међу којима по биомаси доминира сребрни караш.

Минералне сировине: У оквиру подручја посебне намене се налазе: нафтно поље „Келебија“, нафтно поље „Палић“ и део гасног поља „Мартонош-запад“.

3.1.3. Становништво

Становништво насеља која тангирају посебну намену, у извесној мери, а посебно кроз задовољавање својих рекреативних, едукативних, активности у оквиру руралног, ловног, риболовног, манифестационог и еко туризма, утиче на заштићена подручја.

У оквиру граница посебне намене су: део насеља Шупљак који је у режиму III степена заштите СРП „Лудашко језеро“ и делови насеља Бачки Виногради и Мале Пијаце кроз које пролази еколошки коридор међународног значаја-водоток Кереш. Посебно је изражен утицај становника насеља Шупљак и Хајдуково на заштићено подручје, јер се налазе у непосредном окружењу СРП „Лудашко језеро“.

3.1.4. Мрежа и функције насеља

У окружењу посебне намене простора, мрежу насеља чини укупно десет насеља од којих шест насеља припада Градској општини Суботица (Келебија, Суботица, Палић, Хајдуково - Носа, Шупљак и Бачки Виногради), а четири припадају општини Кањижа (Мале Пијаце, Мали Песак, Хоргош и Мартонош).

Табела 3. Величинска дистрибуција насеља према укупном броју становника

Величинска категорија	Број насеља	Број становника	% укупног броја становника подручја
до 1000	1	94	0,1
1001-3000	6	11291	9,2
5001-10000	2	13480	11,0
50000-100000	1	97910	79,7
Укупно	10	122775	100,00

Дистрибуција становништва према величинским категоријама ових 10 насеља указује да је просечна популациона величина 12278 становника, што је значајно више у односу на просек у АПВ који износи 4351 становник. С обзиром на то да је изузетна концентрација у само једном насељу (Суботица), где живи око 80,0% популације, изузимањем овог насеља добија се реална просечна популациона величина која износи 2763 становника. Једно насеље посматраног подручја има свега 94 становника, највећи број насеља посматраног подручја је у величинској категорији од 1001-3000 становника, два насеља су у величинској категорији од 5001-10000 становника, а једно насеље је у величинској категорији од 50000-100000 становника.

У оквиру обухвата Просторног плана се налази један град – Суботица, која је према РПП АПВ дефинисана и као центар државног значаја.

Локални центар је и насеље Хоргош, насеља са развијеним центром су Келебија, Бачки Виногради и Шупљак, центри заједнице насеља су Мартонош и Мале Пијаце, а сеоско насеље је Мали Песак.

Положај насеља у односу на посебну намену, омогућава формирање туристичких локалитета и пратећих садржаја у насељима, где је укупна инфраструктура лакше доступна, што би значајно допринело и развоју самих насеља. Антропогени утицаји насеља на посебну намену су присутни услед близине централног градског језгра града Суботице заштићеном подручју ПИО „Суботичка пешчара“, као и на подручју СРП „Лудашко језеро“, јер је Резерват окружен насељима Шупљак и Хајдуково (и делом насеља Хајдуково-Носа).

3.1.5. Јавне службе

С обзиром на величину и карактер насеља која се налазе у окружењу посебне намене простора, мрежа објеката намењена јавним службама задовољава потребе становништва.

3.1.6. Привреда

Могућности за развој привреде нису у потпуности искоришћене и поред, у геосаобраћајном смислу, повољног положаја, па се може констатовати да се ради о простору који има потенцијал за развој малих и средњих предузећа у области агробизниса (прерада поврћа и воћа, мини млекаре, кланице, пекаре и сл.), а нарочито у погледу развоја туризма, јер поседује туристички атрактивно природно и културно наслеђе.

Пољопривреда и риболов

У оквиру посебне намене, заступљене су различите гране пољопривредне производње.

У оквиру заштићених подручја, присутна је традиционална пољопривреда (ратарска производња, виноградарство, воћарство, гајење белог лука, дувана итд.), а привредни простор представља и језеро, превасходно због трске и рогоза (прерада трске у насељу Шупљак).

Заштићено подручје ПИО „Суботичка пешчара“ је било први пункт у Србији на ком је заживела интегрална пољопривредна производња и основана прва био-динамичка фарма код нас.

Северне обале језера Палић и Лудаш и насеља у окружењу посебне намене, Палић, Хајдуково и Бачки Виногради, обилују многобројним породичним винаријама, заснованим на сопственој производњи, најчешће аутохтоних сорти, које се јако ретко срећу ван овог подручја. Ове винарије обично нису великих капацитета, али су савремене са укусно уређеним угоститељским објектима, тако да пружају комплетну услугу и обезбеђују пласман основних производа на месту настанка, кроз туристичку понуду.

Риболовно подручје „Палић-Кереш-Лудаш“ обухвата делове СРП „Лудашко језеро“ узводно и низводно од језера (II и III степен заштите) и водоток Кереш. Подручје се користи за рекреативни риболов и по Програму за санациони риболов.

Шумарство и лов

У оквиру посебне намене, шумама и шумским земљиштем у оквиру заштићених подручја се газдује на основу шумских основа и годишњих планова. У овим планским документима се морају испоштовати ограничења у појединим режимима заштите, на основу важећих аката о заштити.

Суботичке шуме су назване шумама заштиног карактера од самог почетка пошумљавања Пешчаре, јер су сађене са циљем заштите од еолске ерозије. Газдовање ограничава чињеница, да се већи део шумског земљишта налази на песковима крајње неповољних особина. Шумске чистине су покривене отвореном пешчарском вегетацијом, што указује на екстремне микроклиматске и хидролошке услове.

Највећи део шуме на простору ПИО „Суботичка пешчара“ припада III степену заштите, где су мере ограничења газдовања минималне: забрањено је пошумљавање шумских чистина и уношење нових инвазивних врста. Није ограничено газдовање багремом и црним бором. Мере заштите ограничавају газдовање шумским засадима само на простору под режимом заштите I и II степена, на укупно 700 ha шумске површине односно 19% шумских површина природног добра. Шумске површине обухваћене режимом заштите I и II степена су претежно чистине и ливаде (390 ha), а свега 309 ha је покривено шумским састојинама.

Ловиштима у оквиру посебне намене се газдује на основу важећих ловних основа, а ловно газдовање је усклађено са режимима заштите. Лов нема привредни значај и одвија се у планским и одређеним количинама и вредностима.

У границама посебне намене на простору ПИО „Суботичка пустара“, у режиму I и II степена заштите је забрањен лов. На свим деловима СРП „Селевењске пустаре“ у оба ловишта забрањен је редован лов осим санитарног и селективног одстрела. За овакве активности је потребно тражити услове и сагласност Покрајинског завода за заштиту природе.

Туризам

Туристичка вредност дефисаног подручја посебне намене, са аспекта његове туристичке валоризације може се оценити као значајна у погледу еколошке очуваности, природне и културне баштине, богатства мотива и приступачности дестинацији.

У односу на садржаје боравка у оквиру посебне намене, од облика туризма заступљени су: рурални туризам (салаши са локалитетима око Лудашког језера и између Палића и Лудаша – Рока салаш који је културно добро које ужива претходну заштиту, Гујаш, Мајки, Цветни салаш и др. и ергеле коња), културно-манифестациони туризам (бројна непокретна културна добра, фестивал рок музике на салашу у ПИО „Суботичка пешчара“ и Дани белог лука у Хајдукову), рекреативни (излетнички локалитети на простору Суботичке пешчаре - Тресетно језеро), еко туризам (посматрање птица, научно истраживачке активности и едукација – Визиторски центар „Лудаш“ у Хајдукову), ловни и риболовни туризам (ловачка кућа „Храстовача“ у ПИО „Суботичка пешчара“, рекреативни риболов на Лудашком и Тресетном језеру) и вински туризам коме доприноси хоргошко и палићко виногорје, као и вински пут.

Сагледавањем климатских прилика на датом простору може се оценити њихов повољан утицај на боравак људи на отвореном.

Специјални резерват природе „Лудашко језеро“, који обухвата језеро и обалу уз насеља Шупљак (стари назив насеља је Лудаш) и Хајдуково, поред очуваних природних вредности (бројне птичије, рибље и биљне врсте, типичне за барско-мочварне екосистеме), има и очуване културне вредности, археолошка налазишта, сеоска и црквену архитектуру, традиционалне занате. Појединачни објекти-салаши, куће у насељима (Шупљак), представљају особености народног градитељства овог краја.

У погледу материјалне базе развоја туризма, постојећи туристичко-угоститељски смештајни капацитети ни по комфору ни по опремљености не задовољавају потребе туристичког развоја, а низак је и ниво развијености туристичке саобраћајне и комуналне инфраструктуре. Такође, осећа се недостатак усклађивања режима заштите са просторним развојем туризма као и недовољна пропаганда и информисање о туристичком потенцијалу датог простора.

3.1.7. Инфраструктура

3.1.7.1. Саобраћајна инфраструктура

Путна инфраструктура

Геосаобраћајни положај АПВ на саобраћајној карти Европе је врло значајан, јер овим простором пролазе важне трасе европских путева у оквиру коридора X који представљају везу средње Европе са југоисточном Европом и Малом Азијом. За простор

обухвата Просторног плана најважнија је веза са путним правцем коридор Хб - ауто-пут Е-75. Саобраћајне везе између насеља у обухвату Просторног плана се остварују преко досад успостављених мрежа државних путева I и II реда.

За остваривање интерречне везе користе се углавном постојећи изграђени мостови на реци Тиси, тако да и то утиче на повећање других итинерера кретања, као и на стварање потенцијалних саобраћајних уских грла на појединим местима у појединим временским периодима.

Слика 9. Саобраћајна мрежа у обухвату Просторног плана (мрежа

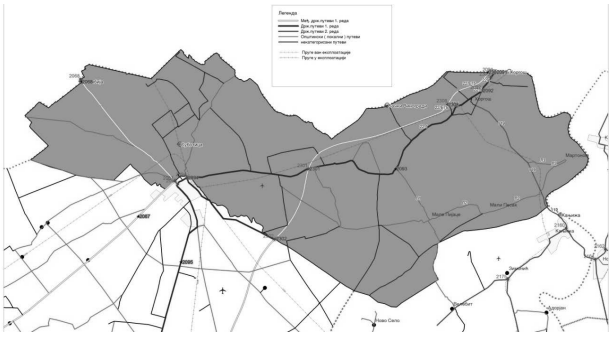

категорисаних путева, пруга, водотока и аеродрома)

Табела 4. Мрежа категорисаних путева на територији општина у оквиру обухвата Просторног плана за 2011. годину у km[11]

ОПШТИНА	ДП I РЕДА		ДП II РЕДА		Општински путеви		Укупна дужина
	Свега	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз	
Кањижа	9	9	44	31	58	48	111
Суботица	77	77	19	19	121	113	217
Укупно	86	86	63	50	179	161	328
Војводина	1568	1529	1752	1673	2266	1701	5586

На основу података из претходне табеле може се закључити да се 5% укупне дужине друмских саобраћајница АПВ налази на територији у оквиру обухвата Просторног плана. Највећу укупну дужину путева има простор Града Суботице (217 km), док је општина Кањижа у обухвату заступљена са (111 km).

У оквиру обухвата Просторног плана, као и на простору посебне намене налазе се делимично или целом својом трасе више државних путева. Од државних путева I реда[12] магистралних праваца најважнији су путеви:

- ДП Iа реда бр.1 (М-22) (Е-75), државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош) - Нови Сад - Београд - Ниш - Врање - државна граница са Македонијом (гранични прелаз Прешево);
- ДП Iб реда бр.11 (М-17.1) (Е-660), државна граница са Мађарском (гранични прелаз Келебија) - Суботица - веза са државним путем А1;
- ДП IIа реда бр.100 (М-22.1), Хоргош – Суботица - Бачка Топола - Мали Иђош – Србобран - Нови Сад - Сремски Карловци – Инђија - Стара Пазова - Београд;
- ДП IIб реда бр.300 (М-24), Суботица-Велебит - веза са државним путем 102;

Саобраћајни подсистем је релативно повољан. Слика саобраћајног оптерећења путних коридора који секу или тангирају обухват је врло различита, што је проузроковано сезонским и месечним варијацијама у оптерећењу, посебно на транзитном правцу – аутопуту Е-75, односно утицајем избегавања аутопутског режима наплате и разливање токова на магистралне и регионалне правце.

11 Извор: општине АПВ, Студија категорисане путне мреже АПВ стање 2011.

12 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: М-24 је ДП IIб реда бр.300; М-22 (Е-75) је ДП Iа реда бр.1; М-22.1 је ДП IIа реда бр.100; М-17.1 је ДП Iб реда бр.11; Р-119 је ДП Iб реда бр.13;

Државни путеви II реда регионални путни правци имају велики значај за повезивање насеља. Најзначајнији међу њима, који је по новој категоризацији прешао у ДП I реда, је:

- ДП Iб реда бр.13 (Р-119), Хоргош – Кањижа - Нови Кнежевац – Чока – Кикинда –Зрењанин – Чента - Београд.

Одређен број праваца категорисаних државних путева I и II реда представљају и прилазне путеве појединим локалитетима у оквиру заштићених подручја која чине посебну намену. Државни путеви бр.100, бр.11 и бр.13[13] у одређеним деловима својих траса секу или тангирају предметне локалитете, што се може сматрати повољним. Аутопут Е-75, мада сече предметни обухват на правцу југ-североисток, није значајан у функцији приступа предметним садржајима, јер је искључиво у транзитној функција даљинског саобраћаја.

Општа карактеристика свих категорисаних путева (изузетак аутопута Е-75), је да су на крају експлоатационог периода и да су у врло лошем стању (коловозне површине, банкине, одводни канали).

Општински (локални) путеви, као значајан део капиларне путне мреже осим примарне функције повезивања унутаропштинских и делимично међуопштинских насеља и локација, такође, повезују значајан број туристичких и излетничко-рекреативних локалитета и представљају потенцијал који би се морао искористити.

Железничка инфраструктура

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама. Међутим, са експанзијом друмског саобраћаја, железнички саобраћај, због својих одређених недостатака (фиксиране линије кретања, потребе преседања при промени правца кретања и друго), изгубио је позиције које је некад имао.

У ранијем периоду (седамдесетих и почетак осамдесетих година прошлог века), знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. Од пруга које су магистралног и регионалног значаја, које тренутно функционишу, треба издвојити правце:

- магистрална пруга бр.4 (Е-85), (Београд) - Стара Пазова - Нови Сад - Суботица-државна граница - (Kelebia);
- магистрална пруга бр. 9 (Е-771), Суботица – Богојево - државна граница - (Erdut);
- регионална пруга бр. 1, Суботица – Хоргош – државна граница – (Röszke);
- регионална пруга бр. 3, Банатско Милошево – Сента – Суботица и
- локална пруга бр. 3, Кањижа - Хоргош;

Железнички саобраћај има мали удео у туристичким кретањима на подручју обухваћеном Просторним планом. Уз бољу организацију и модернизацију капацитета (пруге, постројења и превозна средства), због веће удобности у односу на аутобуски превоз, могао би имати значајно учешће у туристичким кретањима првенствено код путовања већег броја путника.

Водни саобраћај

Тиса као међудржавни (у перспективи међународни) пловни пут IV категорије, тангира предметни простор који је у обухвату Просторног плана и даје изванредне претпоставке за развој пловидбе, теретног и путничког саобраћаја, а такође за развој наутичког туризма. Садашње стање је такво, да путнички саобраћај Тисом и саобраћај за туристичке потребе, практично не постоји.

Ваздушни саобраћај

Ваздушни саобраћај у обухвату Просторног плана је заступљен преко капацитета летилишта у непосредној близини језера Палић („МБМ Кронос“). Инфраструктурно овај садржај

13 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: М-24 је ДП IIб реда бр.300; М-22 (Е-75) је ДП Iа реда бр.1; М-22.1 је ДП IIа реда бр.100; М-17.1 је ДП Iб реда бр.11; Р-119 је ДП Iб реда бр.13;

није посебно захтеван, па самим тим ни посебно опремљен (травната писта). Коришћење овог летилишта је везано за повремене активности у сврху пољопривредног, спортског и рекреативног летења мањих, лаких и ултралаких летелица. Друмски-путни приступ је обезбеђен преко насељске путне мреже.

Немоторни саобраћај

Немоторни саобраћај је значајно заступљен, углавном кроз унутарнасељска (пешачка и бициклистичка) кретања, док у међунасељским комуникацијама, туристичким и рекреативним кретањима није развијен. Основни проблем који је евидентан је питање безбедности, као и трасе кретања, које углавном нису дефинисане.

3.1.7.2. Водопривредна инфраструктура

На простору обухвата Просторног плана становништво и већи део индустрије снабдевају се водом захватањем подземних вода основног водоносног комплекса и артерских и субартерских издани.

На територији Града Суботица, становништво и већи део индустрије снабдевају се водом захватањем подземних вода основног водоносног комплекса. За индивидуална водоснабдевања захватају се подземне воде у водоносним срединама речно-барских наслага. Захвати су искључиво типа бушених бунара. Квалитет подземних вода не одговара нормативима за воду за пиће - садржај гвожђа је знатно изнад МДК, а констатован је и повећан садржај мангана, амонијака и арсена.

На територији општине Кањижа, становништво се снабдева водом захватањем подземних вода артерских и субартерских издани. За индивидуално водоснабдевање индустријских погона, захватају се углавном подземне воде основне издани. Водозахватни објекти су искључиво типа бушених бунара. У бунарима се каптира водоносни слој на дубини између 75 m и 146 m и на дубини између 170 m и 220 m. Квалитет воде је релативно константан, с обзиром на хидрогеолошке и хидрохемијске карактеристике водоносног слоја. Критични параметри у саставу захваћене воде системом водоснабдевања су амонијак, гвожђе, арсен, утрошак KMnO4, боја и др. Степен прекорачења граничних концентрација је различит од насеља до насеља.

Што се одвођења и пречишћавања отпадних вода тиче, слабост тренутног стања хидротехничких система је пракса да се отпадна вода не пречишћава – изузев ППОВ насеља Суботице, где се врши терцијарно пречишћавање. Стање погоршава повезаност канала површинских вода и канализације у исти систем (нарочито у Суботици) и чињеница да се ресурс приповршинских вода загађује отпадном водом. Квалитет приповршинских водоносних слојева је угрожен отпадним водама које се одводе комбинованим системом канализације путем отворених канала. Изградњом мреже контролних пијезометара се може пратити квалитет воде еколошког коридора.

Квалитет отпадних вода индустријских загађивача чије се отпадне воде контролишу, испуњава услове упуштања отпадних вода у градску канализацију у погледу хемијског састава и токсиколошких својстава. Постоје одступања код неких индустријских капацитета, где су увећане вредности МДК неких загађујућих материја (етарски екстрат и укупно таложиве материје). Након третмана делом пречишћене воде се уливају у канализациону мрежу и евакуишу до главног постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) које се налази поред Палићког језера. У зони ППОВ налазе се 3 лагуне и 9 касета за муљ, што уз отворени канализациони канал представља изузетно велики еколошки проблем, посебно за становништво у непосредној близини.

3.1.7.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

Сви потрошачи у обухвату Просторног плана, како постојећи садржаји ван насеља, тако и насеља су покривени дистрибутивном мрежом и објектима за снабдевање електричном енергијом.

Дистрибутивна мрежа обухвата електроенергетску мрежу напонског нивоа до 110 kV, односно мрежу 10 kV и 20 kV, ТС 20/0,4 kV и 110/x kV. Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ (ЈП ЕПС) у складу са Законом о енергетици, надлежно је за редовно снабдевање електричном енергијом тарифних и других купаца на територији Републике Србије са јасно дефинисаним пословима. На подручју Просторног плана за дистрибуцију електричне енергије, управљање дистрибутивним системом надлежност има „Електровојводина“, организована као Привредно друштво са ограниченом одговорношћу и има статус зависног привредног друштва у односу на ЈП ЕПС.

Покривеност простора је обезбеђена, али не и потребна сигурност и квалитет снабдевања електричном енергијом.

Табела 5. ДВ преносна мрежа на подручју Просторног плана

Ред.бр.	Ознака ДВ	Назив ДВ
ДВ 400 kV		
1.	454	Суботица 3 – Шандорфал
ДВ 110 kV		
2	135/4	ЧВ. Шупљак – Граница (Мађ.)
3	160/3	Кањижа-Суботица 3
4	160/4	Суботица 3 – Суботица 1
5	135/2	Суботица 3 – Чвор Шупљак
6	1003	Суботица 3 – Суботица 4
7	1004	Суботица 3 – Суботица 4
8	1101	Суботица 2 – Суботица 3
9	1102	Суботица 2 – Суботица 3
10	135/3	Палић – Чвор Шупљак

Ред. бр.	Корисник објеката	Објекат	Бр. ТР	Преносни однос	Инсталисана снага (MVA)	У погону од
		ТС 110/x kV				
1	ЕПС	Кањижа	ТР1	110/20	31,5	2004
			ТР2	110/20	31,5	1985

Основна карактеристика свих делова енергетског система је технолошка застарелост, ниска енергетска ефикасност, веома неповољно стање са становишта заштите животне средине, нерационално коришћење енергије и заостајање у енергетским индикаторима за чланицама ЕУ и земљама у окружењу.

Термоенергетска инфраструктура

На простору обухвата Просторног плана изграђени су следећи гасоводи са пратећим објектима (ГМРС-главне мернорегулационе станице, МРС-мернорегулационе станице, чистачка места и сабирно отпремна места):

- магистрални гасовод МГ-06 Хоргош-Сента,
- разводни гасовод РГ-06-01 МГ-06-Кањижа,
- разводни гасовод РГ-06-02 за Суботицу,
- магистрлни гасовод МГ-07 Хоргош-Госпођинци,
- разводни гасовод за насеље Мале Пијаце,
- разводни гасовод од СС Адоријан до СС Хајдуково,
- разводни гасовод за насеље Мартонош,
- разводни гасовод за гранични прелаз Хоргош,
- разводни гасовод МГ-06-Хоргош.

У оквиру простора посебне намене се налазе гасоводи високог притиска са својим заштитним коридорима: магистрални гасовод МГ-06 Хоргош-Сента, разводни гасовод РГ-06-02 за Суботицу, магистрлни гасовод МГ-07 Хоргош-Госпођинци, разводни гасовод од СС Адоријан до СС Хајдуково и разводни гасовод РГ-06-01 од МГ-06-Кањижа и дистрибутивна мрежа у насељима која су у подручју посебне намене.

У оквиру простора посебне намене на нафтим и гасним пољима у експлоатацији се налазе бушотине нафте и гаса, бушотински гасоводи и нафтоводи са СС (сабирном станицом) „Келебија 1“, „Келебија 2“ и „Хајдуково“ и СГС (сабирном гасном станицом) „Мартонош запад“.

Истражни простор на локалитету Северна Бачка, обухвата цео простор обухвата Просторног плана, па самим тим и простор посебне намене, а право за истраживање нафте и гаса има НИС а.д. Нови Сад на основу решења Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине.

Обновљиви извори енергије

На простору обухвата Просторног плана за сада не постоји организовано коришћење овог ресурса.

Енергетска ефикасност

Ниска енергетска ефикасност је карактеристика целокупног енергетског система, производног, преносног и дистрибутивног, као и целокупна секторска потрошња (индустрија, саобраћај, зградарство), као и нерационална потрошња енергената.

3.1.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура

Развој електронског комуникационог система на подручју обухвата Просторног плана се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа. Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл. У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комутациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервиси).

На већем делу простора путем радио преноса, мањим делом оптичким кабловима, уведене су услуге мобилних комуникација, изградњом радио-релејних и базних радио-станица.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица. У току је изградња микроталасних система за дистрибуцију радио и телевизијских програма, као и могућност пружања других сервиса, путем кабловског дистрибутивног система.

3.1.8. Непокретна културна добра

У оквиру простора посебне намене евидентирано је:

- 1 непокретно културно добро (НКД) - споменик културе, а то је Магазин за жито у атару Хоргоша (Мали Хоргош, КО Хоргош, к.п. бр. 9905),
- 1 културно добро које ужива претходну заштиту, а то је Салаш Рока поред Лудашког језера (Шупљак, КО Палић, к.п. 8005 и 8006), као и
- 33 археолошка налазишта, од којих се 2 налазе у КО Стари град, 18 налазишта је у КО Палић, 11 је у КО Хоргош и 2 налазишта су у КО Мале Пијаце.

Слика 10. НКД споменик културе Магазин за жито

Евидентирана непокретна културна добра представљају само мали сегмент културне баштине и европског идентитета овог простора. Највећи потенцијал имају богата археолошка налазишта из доба неолита у непосредном окружењу Лудашког језера, затим Рока салаш, који се такође налази у близини Лудаша, као и Магазин за жито у атару Хоргоша.

Археолошка налазишта су недовољно истражена и нису досада презентована посетиоцима, док је Рока салаш ревитализован и, мада скромно, укључен је у туристичку понуду овог подручја.

На простору посебне намене постоји још пуно салаша, које треба оживети. Стари салаши, као вредни примерци сеоске архитектуре су, услед напуштања, изложени пропадању и рушењу, док се са друге стране врши њихово осавремењивање, чиме губе своје основне споменичке вредности (мењају се прозори, врата, кровни покривач, итд).

Магазин за жито (у КО Хоргош), иако представља значајан пример индустријске архитектуре, већ дужи период је напуштен, а без адекватне функције изложен је убрзаном пропадању. Један од приорита у наредном периоду је ревитализација овог споменика културе и, изналажењем адекватне намене, његово интегрисање у простор посебне намене.

3.1.9. Стање животне средине

На основу анализе постојећег стања и доступне документације од значаја за планско подручје, анализирано је постојеће стање, као и утицаји на животну средину који се односе на проблеме загађења ваздуха, воде и земљишта, манифестовања буке, као и управљања отпадом.

Деоница инфраструктурног коридора аутопута Е-75 на подручју посебне намене пролази поред Лудашког језера, а на два локалитета „сече“ Резерват и део његове заштитне зоне. Такође, аутопут пресеца и делове СРП „Селевењске пустаре“ и његову заштитну зону. Највећи степен еколошког ризика карактеристичан је за подручје Лудашког језера, где се и може очекивати у домену заштите флоре и фауне. Еколошки ризик је присутан приликом пресецања свих водених површина, првенствено са становишта њиховог загађења, нарочито у акцидентним случајевима.

Аутопут пресеца и међународни еколошки коридор речице Кереш на локацији која обезбеђује директну везу према ПИО „Суботичка пешчара“ и према подручјима еколошке мреже Натура 2000 у Републици Мађарској и локални еколошки коридор канала „Арањшор“.

Аутопут, такође, пресеца и СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“ формирајући непроходну препреку за кретање дивљих врста и повећавајући фрагментацију заштићених станишних типова као и станишта заштићених и строго заштићених врста евидентираних на овим природним добрима.

Посебно су угрожене слабо покретљиве врсте (водоземци, гмизавци и ситни сисари) и бескичмењаци који нису у стању да реагују на објекте које се крећу брзином моторних возила на саобраћајницама. Делимична изграђеност објеката који обезбеђују кретање дивљих врста и недостатак техничких решења којима се спречава доспевање заштићених и строго заштићених врста на аутопут, угрожава опстанак природних вредности заштићених подручја.

Истраживањем утицаја државних путева на заштићена подручја АПВ, које је обављено проценом угрожености подручја на бази класа оријентационих вредности губитка станишта и секундарних негативних ефеката функционисања саобраћаја, (Kicošev et al, 2014), утврђено је да је укупан релативни губитак простора под заштитом који износи 0,79%, под утицајем саобраћајница ДП IIа реда бр.100 и ДП IIб реда бр.300 сврстава ПП „Палић“ у подручје са високим нивоом ризика (0,5%-1%), док је прекорачење капацитета (>1%) забележено код СРП „Селевењске пустаре“ под утицајем саобраћајница ДП Iа реда бр.1 и ДП IIа реда бр.100, као и код СРП „Лудашко језеро“(1,26%) под утицајем ДП IIа реда бр.100, и ДП Iа реда бр.1.

Еколошки ризик је у највећој мери последица загађења уског појаса пољопривредног земљишта у коридору пута и заузимања површина за изградњу аутопута и његових пратећих садржаја. Манифестовање буке не представља еколошки ризик на заштићена подручја.

Као проблеми, идентификовани су релативно низак степен комуналне опремљености, неадекватан квалитет сирове воде која се захвата ради снабдевања становништва водом за пиће и нерешено пречишћавање отпадних вода у насељима, што индиректно утиче на стање животне средине у заштићеним подручјима. У воде Палићког језера се упуштају непречишћене воде насеља Палић, које затим преко каналске везе Палићког и Лудашког језера загађују воде Лудаша.

Комунални отпад настао на територији Града Суботице и општине Кањижа одлаже се на општинским депнијама. Комунални отпад са територије Града Суботице се одлаже на градској депонији, на локацији на јужном ободу града која није у обухвату овог Просторног плана. На територији општине Кањижа, званична депонија отпада налази се на простору обухвата Просторног плана у посебној намени простора, у КО Мартонош, на кат. парцелама бр. 6015, 6013 и 6014 на државном земљишту, и њоме управља Јавно комунално предузеће из Кањиже (површина депоније износи 50400 m2). Планирано је њено затварање, рекултивација и изградња трансфер станице на делу локације.

Као деградациони пунктови, у погледу угрожености земљишта као природног ресурса идентификују се неуређене депоније комуналног отпада, које се налазе и на простору посебне намене. Такође, неадекватним одлагањем комуналног отпада и животињских лешева, угрожава се земљиште и водоносни слојеви, а индиректно и ваздух, као природни ресурс.

Одлуком о одређивању локације за изградњу регионалне санитарне депоније за Град Суботицу и општине Сента, Кањижа, Бачка Топола, Мали Иђош и Чока („Службени гласник РС“, број 47/2010), формиран је регион за управљање отпадом за наведене општине и одређена је локација регионалне санитарне депоније на територији Града Суботица, катастарска општина Биково, ван обухвата Просторног плана. Успостављањем оваквог вида управљања отпадом, проблем несанитраног одлагања отпада на територији обухвата Просторног плана биће решен.

Подручје ПИО Суботичка пешчара је, због близине централног градског језгра насеља Суботице и околних насеља у великој мери изложено антропогеним утицајима, посебно када су у питању југозападни, јужни и југоистични делови, који се огледају у уништавању станишта и узнемиравању строго заштићених и заштићених врста, илегалној сечи шума и другим активностима. Угрожавајуће факторе представља ширење инвазивних врста, као и зарастање чистина ширењем жбунасте и дрвенасте вегетације.

Подручје СРП „Лудашко језеро“ је предео са очуваним изворним и природоликим вредностима природе у деловима. Антропогени утицај је врло јак, јер је Резерват окружен насељима, коридором аутопута и пруге. Овај притисак је резултат претходних догађања, која имају утицај на садашње стање језера, подручје Резервата и његов живи свет. Непосредни антропогени притисак пољопривреде, насеља и кретања у атару на живи свет Резервата, посебно је изражен, јер се обрадиве површине налазе поред самог језера. Подручје СРП „Лудашко језеро“ карактеришу следећи проблеми: лош квалитет површинске воде која долази из правца Палића и речицом Кереш, велике наслаге муља, нарочито у северном делу, које појачавају процес еутрофизације и утичу на деградацију живог света језера. Уређивање водотока у региону којим се подручје Резервата константно одводњава, чини станишта сувљим, што угрожава бројне биљне заједнице и заштићених врста чија су ово једина станишта у нашој земљи.

СРП „Селевењске пустаре“ се налази усред подручја интензивне пољопривреде, те је динамика природних система оштећена, а процеси деградације су мање-више присутни на целом подручју. Велики део природних екосистема Селевењских пустара поступно је уништаван у циљу добијања пољопривредних површина. Такође, испаша је претерана и неконтролисана, просторно лоше распоређена на оно мало непреораних површина. Истовремено, мало преосталих ливадских површина, које су еколошки врло остљиве (влажне ливаде, степа на лесу и песку, пешчарски типови) се интензивно коси, да би се задовољиле потребе исхране стоке у модерном стајском сточарству.

3.1.10. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

У погледу сеизмичности, према карти макросеизмичне рејонизације издате од стране Сеизмолошког завода Србије 1987. године за повратни период од 200 година, подручје обухваћено Просторним планом, највећим делом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од 7ºMCS, те су нужне пасивне и активне мере заштите од трусних померања.

Највећу учесталост имају ветрови из северног (71‰) и северозападног правца (74‰), а најмању из источног правца (39‰) и југ-југоистока (41‰). Средње годишња вредност тишина је 68‰ (C). Просечна брзина ветра износи приближно 2,6 m/s. Средњи број дана у години са појавом јаког ветра (>6 и више степени Бофорове скале) износи 107,5, док просечан број дана са олујним ветром (>8 Бофора), за исти период износи 14,3 дана.

На простору подручја посебне намене се налази три противградне станице (16-Чавор, 18-Палић и 147-Хоргош), од укупно 11, колико се налази у оквиру обухвата Просторног плана. Све ПГС су у надлежности Радарског центра „Бајша“. Положај противградних станица дат је на Реферaлној карти бр. 3.2. - Природни ресурси и заштита животне средине.

Од природних водотокова, на предметном простору, налази се водоток Кереш, који је регулисан водоток на целој својој дужини и дренира све сувишне воде на целом овом сливу. Одликује га потпуно нарушен хидролошки режим, тако да данас често на појединим местима потпуно губи воду. Слив Хоргошко-Мартоношки рит, налази се на крајњем североисточном делу и овај систем је прилично запуштен, а канали су углавном маловодни са диригованим режимом вода. Природан протицај је мали чак у сушним периодима се и пресуше. Поред канала Хоргош-Мартонош и канала нижег реда К-XI-2, налази се и већи број природних депресија или копаних ригола. На овом подручју не постоји опасност од поплава.

Појава пожара се не може искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Превентивне мере заштите од пожара подразумевају планске мере заштите које се разрађују у плановима нижег реда, а обухватају зонирање насеља, изградњу нових саобраћајница и реконструкцију постојећих одговарајуће ширине, изградњу уличне хидрантске мреже, планирање уређења црпилишта воде за потребе гашења пожара и др.

Могућа је појава пожара на пољопривредном земљишту, која се у већини случајева догађа лети услед људске непажње, као и на површинама под шумама. Заштита шумских састојина од пожара обухвата спровођење мера за њихово уређење и очување које ће омогућити да се створе услови за ефикасну просторну заштиту (шумске просеке, уређене стазе, уређени простори за туристе и др.).

Посебним мерама заштите, штитиће се пољопривредно земљиште. Опасност од пожара ширих размера присутна је на шумском земљишту које је обрасло шумом.

У протеклом периоду, за територију АПВ, није вршена категоризација суше (климатолошка, пољопривредна, хидролошка и социоекономска), већ се суша класификовала најчешће по стању усева, те се елементарна непогода проглашавала у случају великих материјалних штета на усевима.

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине је идентификовало постројења која подлежу обавезама Севесо II директиве и објавило Прелиминарни списак постројења на територији Републике Србије. У оквиру подручја посебне намене нема севесо оператера, ни вишег ни нижег ранга. Севесо оператери вишег реда у непосредном окружењу Просторног плана су у насељу Суботица (Чантавирски пут бб), као и један комплекс оператера нижег реда „Азотара“ Суботица (ул. Биково 33).

3.2. SWOT АНАЛИЗА

Анализом потенцијала и ограничења, у односу на природне и створене услове у оквиру посебне намене простора, сумиране су позитивне и негативне стране свих параметара развоја посматраног простора.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
ПРИРОДНИ КОМПЛЕКС	
- Повољан природно-географски положај и приступачност подручју, - Уређивање система заштите природе и управљања заштићеним подручјима у процесу приступања ЕУ - Прекогранична сарадња у области заштите природе са Републиком Мађарском - Успешно реализовани међународни пројекти - Успешан програм ревитализације – успешна сукцесија у ПИО „Суботичка пешчара“ - Обједињен комплекс влажних станишта–повећана површина СРП „Лудашко језеро“ Актом о заштити из 2006. год. - Постојећа станишта ретких врста у СРП „Селевењске пустаре“ - Просторна блискост СРП „Селевењске пустаре“и повезаност са „NATURA 2000“ површинама у Републици Мађарској - Унапређивање сарадње са секторима пољопривреде и шумарства - Значајне површине обраслог шумског земљишта у ПИО „Суботичка пешчара“	- Угроженост станишта у заштићеним подручјима због активности пољопривреде и концепта уређивања вода у региону са циљем одводњавања - Близина насеља која угрожавају ПИО „Суботичка пешчара“ и СРП „Лудашко језеро“ услед сталног притиска посетилаца/ пролазника - Загађеност воде Лудашког језера услед прилива загађених вода каналом Палић-Лудаш и речицом Кереш - Таложење муља у СРП „Лудашко језеро“ што убрзава процес еутрофизације - Неповољан просторни развој у непосредном окружењу СРП „Лудашко језеро“(коридор аутопута Е5, ширење и развој насеља Хајдуково (Носа) и Шупљак - Близина интензивно обрађиваног пољопривредног земљишта у СРП „Селевењске пустаре“ - Немогућност усклађеног управљања заштићеним подручјима (различити корисници и интереси) - Неравномеран распоред шума и њихова мала међусобна повезаност заштитним појасевима зеленила - Унос монокултура алохтоних, инвазивних и страних врста у оквиру посебне намене и процес зарастања у коме доминирају инвазивне стране врсте - Мешовите шуме лошег уређајног и здравственог стања
ДРУШТВЕНИ КОМПЛЕКС	
- Сарадња са локалним становништвом	- Непланско ширење насеља
ПРИВРЕДНИ КОМПЛЕКС	
- Подстицање развоја сеоског туризма и терцијалних делатности, посебно у области снабдевања и пружања услуга за задовољавање разноврсних потреба становништва и посетилаца - Богата сировинска база за прехрамбену индустрију и традиција и искуство у прерађивачкој индустрији - Развијена мрежа услужно-занатског сектора - Природна добра и богато културно историјско и духовно наслеђе као основа развоја различитих облика туризма - Повољан туристички положај заштићених подручја у оквиру посебне намене - Разноврсност туристичких мотива и садржаја - Разноврсно земљиште високих производних потенцијала за широку палету пољопривредних култура - Близина прерађивачких капацитета и добра саобраћајна повезаност са потрошачким центрима - Пласман знатног дела пољопривредних производа, кроз локалну туристичку понуду	- Недовољно стимулативно пословно окружење - Ниска конкурентност индустријског сектора - Недостатак складишних и прерадних капацитета у прехрамбеној индустрији - Низак ниво инвестиција - Ниска стопа запослености - Квалификована радна снага недовољно обучена за нове технолошке процесе - Људски ресурс недовољно искоришћен за привредни просперитет - Недовољна и неадекватна туристичка валоризација и презентација природних, културних и створених вредности - Аридност целокупног подручја и слабе могућности интензивног наводњавања - Еколошка осетљивост подручја, која ограничава интензивност обраде и заштите - Недовољна искоришћеност амбијенталних вредности за узгој аутохтоних животињских врста

КОМПЛЕКС ИНФРАСТРУКТУРЕ	
- Државна путна мрежа међународног и националног нивоа (Е-75 и ДП бр.11, бр.13, бр.100 и бр.300) и развијена железничка мрежа - Релативно густа путна мрежа општинских и некатегорисаних путева - Довољни ресурси воде из формираних изворишта - Велики број малих изворишта што пружа сигурност водоснабдевања у ванредним приликама - Развијен систем праћења и контроле квалитета воде за пиће - Смањена продукција отпадних вода из индустрије у протеклих двадесетак година - Урађен велики број пројеката канализације и постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) - Покривеност подручја електроенергетском инфраструктуром - Постојање законског оквира за коришћење ОИЕ (геотермална енергија, соларна) - Покривеност подручја савременом електронском комуникационом инфраструктуром - Изграђна гасоводна мрежа - Испитани хидрогеотермални потенцијали - Експлоатација минералних сировина нафте и природног гаса у складу са заштитом природе	- Неадекватност саобраћајне мреже у смислу квалитета, стања, изграђености и опремљености саобраћајних (првенствено путних и железничких) капацитета - Неинтегрисаност саобраћајних видова и непостојање институционалне координације - Економски дисконтинуитет у претходном периоду и непостојање сталних извора финансирања у оквиру саобраћајне инфраструктуре - Оптерећеност основног водоносног комплекса из кога се снабдева већина водоводних система у Војводини пиридним органским материјама („жута вода“) великом укупном минерализацијом, гвожђем, амонијаком и арсеном - Недовољна истраженост потенцијалних изворишта воде за пиће - Недовољна покривеност јавним системом канализације и ППОВ-а - Запуштена одводна каналска мрежа услед неодржавања - Нерационално коришћење енергије и веома низак степен коришћења ОИЕ - Недостатак стандарда и прописа, односно недовољна спремност за примену међународних и европских стандарда из области енергетике - Недовољно коришћење геотермалних потенцијала
КОМПЛЕКС ЗАШТИТЕ	
- Заштићено културно добро – споменик културе (Магазин за жито) у КО Хоргош и богатство археолошких налазишта око Лудашког језера - Формиран регион за управљање отпадом, са локацијом регионалне депоније на територији Града Суботице - Мониторинг природних ресурса - Евиденција привредних субјеката чије делатности имају негативан утицај на стање животне средине	- Недовољна улагања у ревитализацију и презентацију непокретних културних добара, као и слаба повезаност са природним добрима - Антропогени притисак на природна добра, станишта и аутохтону флору и фауну - Нерешени еколошки проблеми настали у претходном периоду - Недовољан степен пречишћавања отпадних вода које се упуштају у природни реципијент - Присуство неуређених депонија
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
ПРИРОДНИ КОМПЛЕКС	
- Даљи развој односа са локалним становништвом у функцији развоја традиционални видова коришћења и екотуризма у заштићеним подручјима - Ренатурализација локалитета у ПИО „Суботичка пешчара“ са циљем обнове природних станишта - Едукативни програми у заштићеним подручјима (посетилачке туре, еко –кампови) - Спровођење активних мера заштите у заштићеним подручјима - Одржавање станишта и популација, сузбијање инвазивних врста и формирање екокоридора у заштићеним подручјима - Развој посебног водопривредног програма /модела мултифункционалног коришћења вода за СРП „Лудашко језеро“ и пољопривреду у окружењу Резервата, са циљем очувања ресурса воде - Развој едукативних програма и Визиторског центра „Лудаш“ - Birdwatching програми у свим заштићеним подручјима у посебној намени - Преношење права коришћења државног земљишта у заштићеним подручјима на Управљача - Формирање фонда за откуп земљишта у заштићеним подручјима - Формирање заштитних појасева зеленила ван заштићених подручја у складу са условима заштите природе	- Фрагментирање станишта у ПИО „Суботичка - пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“ - Даље загађивање вода у СРП „Лудашко језеро“ - Даље урбанизовање површина у окружењу ПИО - „Суботичка пешчара“ и СРП „Лудашко језеро“ - Претварање локалитета заштићених и строго заштићених врста у ПИО „Суботичка пешчара“ у шумско земљиште - Ширење инвазивних врста (дивљи дуван, амброзија, дрвенасте врсте) у ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Селевењске пустаре“ и СРП „Лудашко језеро“ - Повећана опасност од пожара услед новозасађених површине црог бора у ПИО „Суботичка пешчара“ - Илегалне сеча шума у ПИО „Суботичка пешчара“ - Немогућност откупа земљишта у приватном власништву у заштићеним подручјима
ДРУШТВЕНИ КОМПЛЕКС	
- Подстицање даљег развоја постојећих насеља у окружењу посебне намене, уз усмеравање промена у структури делатности, са циљем да се остваре што повољнији односи између привредних и непривредних делатности	- Даље смањење броја становника, пад наталитета, изражени миграциони процеси, даљи одлив високообразованих кадрова и све раширенији самачки живот у насељима у окружењу посебне намене простора - Веома мала густина насељености у односу на просек АПВ

ПРИВРЕДНИ КОМПЛЕКС	
- Образовање кадрова у туризму - Стварање стимулативног пословног окружења - Подршка приватној иницијативи - Коришћење домаћих и иностраних фондова и програма за развој људских ресурса - Повећање запослености укључивањем локалног становништва у туризам и пратеће привредне делатности (нпр. пољопривреда, трговина и др.) - Туристичко позиционирање подручја - Развој туристичких активности заснованих на постојећим подручјима природних вредности и непокретних културних добара, без угрожавања режима заштите природних добара - Брендирање постојећих пољопривредних производа (вино, воће, мед) специфичних за ово подручје - Комплетирање понуде пољопривредних продуката, у складу са потенцијалима и што већи удео њиховог пласмана кроз туризам и угоститељство - Могућности за производњу органске хране - Максимално искоришћавање повољног гео саобраћајног положаја	- Спорост у примени фактора техничког прогреса (иновација, знања, нових технологија...) - Ограничени финансијски ресурси за иницирање оснивања већег броја МСП - Недостатак финансијских средстава у области туризма - Недовољна сарадња надлежних министарстава, локалне самоуправе и других институција са Управљачем заштићеним поручја - Потенцијално нарушавање еколошке равнотеже интензивирањем пољопривреде - Неконтролисано коришћење хемијских средстава упољопривреди
КОМПЛЕКС ИНФРАСТРУКТУРЕ	
-Развој интегралног (мултимодалног) првенствено путничког и теретног саобраћаја, као и немоторног - Примена Оквирне Директиве о водама ЕУ 60/2000 - Изградња регионалних система водоснабдевања „Северна Бачка“ - Искоришћење савремених технологија третмана сирове воде за пиће - Рационално коришћење постојећих ресурса - Реализација програма двонаменског коришћења канала за одводњавање у сврху наводњавања - Ревитализација и реконструкција објеката ХС ДТД -Унапређење енергетске ефикасности, изградња нових производних енергетсих капацитета и модернизација и ревитализација енергетске мреже - Повећање обима коришћења ОИЕ и увођење подстицајних мера и механизама за производњу енергије - Коришћење геотермалних потенцијала за развој бањског и рекреативног туризма и у друге сврхе - Могућност проширења и даље изградње капацитета гасоводне мреже у циљу гасификације	- Успорена изградња-реконструкција саобраћајне и туристичке инфраструктуре - Некоплементарност транспортних стратегија са суседним земљама - Незаштићеност водних ресурса од загађења, како постојећих тако и планираних - Непостојање протокола за акцидентне ситуације - Изградња привредних капацитета у зонама заштите изворишта - Неусклађеност и неспровођење законских прописа у области водопривреде - Конфликт између коришћења енергетских ресурса, експлоатације минералних сировина, развоја термоенергетске инфраструктуре и заштите животне средине
КОМПЛЕКС ЗАШТИТЕ	
- Одрживо коришћење природних ресурса - Коришћење непокретних културних добара (заштићених и објеката под претходном заштитом) за потребе едукативних и визиторских центара или као смештајних капацитета у функцији развоја туризма - Доследна примена активних мера заштите животне средине прописаних развојним и другим документима јединица локалне самоуправе, у складу са важећим законским и подзаконским актима - Усаглашавање планираних привредних активности са еколошким капацитетом простора, имајући у виду ревитализацију и очување природних вредности - Потпуно организован систем управљања комуналним и другим врстама отпада - Успостављање локалних регистара извора загађивања	- Успорена динамика обнове непокретних културних добара која доприноси њиховом континуираном пропадању - Недовољни капацитети надлежних служби за питања заштите животне средине - Неусаглашени интереси у погледу примене начела заштите животне средине - Недовољно финансијских средстава за реализацију еколошких пројеката - Успорена реализација система за регионално управљање отпадом

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни принципи заштите, уређења и развоја подручја посебне намене су:

- Повећање уређености подручја посебне намене у складу са еколошким функцијама подручја;
- Усклађен развој са суседним подручјима и просторно-функционална интегрисаност и трансгранично повезивање са окружењем;
- Заштита животне средине и одрживо коришћење природног и културног наслеђа;
- Развој културног и регионалног идентитета;
- Очување диверзитета предела кроз обезбеђивање идентитета простора;
- Очување вредности предела, кроз идентификацију предеоних целина;
- Управљање квалитетом укупне био-физичке структуре предела;
- Интеграција смерница за обезбеђење квалитета предела у секторске планове у различитим областима;
- Усклађивање приступа обезбеђивању квалитета предела са карактером развоја и развојним проблемима.

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ

Основни циљ просторног развоја подручја посебне намене је очување и унапређење карактера и диверзитета предела, пре свега заштићених подручја, у интересу њихове заштите, промоције и одрживог коришћења, као и развој укупног подручја посебне намене.

Општи циљеви просторног развоја подручја посебне намене, који проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја у просторно-функционалном смислу су:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних вредности кроз заштиту предела, заштићених подручја и природних ресурса;
- Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног и шумског земљишта, вода и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског подручја у границама посебне намене у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја;
- Обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог (уравнотеженог) развоја подручја, као дела интегралног управљања у оквиру целокупног система заштите животне средине;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања.

2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

Заштита предела и природних добара

Заштита природних добара

Општи циљеви заштите природе су:

- унапређење и побољшање општих еколошких услова у заштићеним подручјима, њиховој заштитној зони и зонама утицаја на заштићена подручја;
- стварање услова за развој специфичних функција у заштићеним подручјима и њиховим заштитним зонама у складу са условима заштите и одрживим развојем;
- унапређење стања заштићених подручја, станишта заштићених врста од националног значаја и еколошких коридора;
- сарадња у оквиру националне и регионалне мреже заштићених подручја, нарочито у установљавању прекограничног заштићеног добра са Републиком Мађарском.

У ПИО „Суботичка пешчара“ оперативни циљеви су:

- заштита специфичних и посебних типова пешчарских, степских и влажних станишта, популација ретких и угрожених врста флоре и фауне,
- активна заштита екосистема, санација и ревитализација станишта,
- усклађивање дозвољених видова коришћења природних ресурса (пољопривреда, шумарство, ловство, туризам), са потребама заштите и очувања заштићеног подручја, развијање принципа одрживог развоја,
- успостављање мониторинга стања екосистема, угрожавајућих фактора, ефеката мера активне заштите и утицаја дозвољених активности,

У СРП „Лудашко језеро“ оперативни циљеви су:

- очување биодиверзитета кроз унапређивање управљања, спровођење активних мера заштите и реализацију посебних пројеката (измуљивање, водни режим, развој органске производње, развој екотуризма),
- унапређење досадашњих активности кроз летње радне и истраживачке кампове и пројекте прекогранične сарадње,
- примена концепта активне заштите кроз укључивање локалног становништва у традиционалне видове коришћења простора и природних ресурса (кошење, испаша, сеча трске),
- ревитализација природних станишта кроз откуп и ревитализацију, заштиту хидролошких целина и формирање и одржавање еколошких и зелених коридора (нарочито дуж Кереша),
- успостављање мониторинга стања екосистема, угрожавајућих фактора, ефеката мера активне заштите и утицаја дозвољених активности.

У СРП „Селевењске пустаре“ оперативни циљеви су:

- заштита специфичних и посебних типова влажних, пешчарских, степских и слатинских станишта са популацијама ретких и угрожених врста флоре и фауне,
- активна заштита екосистема, ревитализација станишта, реинтродукција врста,
- повезивање са екокоридорима у окружењу,
- успостављање мониторинга стања екосистема, угрожавајућих фактора, ефеката мера активне заштите и утицаја дозвољених активности,
- усклађивање дозвољених видова коришћења природних ресурса (водопривреда, шумарство, пољопривреда), са потребама заштите и очувања природног добра и развијање принципа одрживог развоја,

Оперативни циљеви за заштиту станишта и еколошких коридора су:

- унапређења стања станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста и еколошких коридора кроз спровођење мера за њихову заштиту,
- успостављање еколошке мреже, кроз повезивање и очување делова еколошки значајног подручја и
- заштита и очување биолошког диверзитета и угрожених врста.

Заштита предела

Општи циљ је интегративно уређење и одрживо коришћење простора који има природни, културно-историјски, туристички, рекреативни и пољопривредни значај, како би се очувале и унапредиле предеоне вредности.

Оперативни циљеви су:

- очување заступљених типова предела у оквиру подручја посебне намене, пре свега предела блиских природи;
- постизање равнотеже између активности у простору и предеоних елемената, ради минимизирања оптерећења на заступљене типове предела и очувања и унапређења предеоне разноврсности;
- уређење предела ради оптимизације стања и заштите животне средине;
- дефинисање и карактеризација предеоних образаца и режима заштите;
- успостављање мера заштите и уређења предеоних елемената у циљу очувања локалног идентитета и подизања атрактивности подручја;
- интеграција у међународне мреже: културне стазе и еколошке мреже.

Заштита и коришћење природних ресурса

Пољопривредно земљиште

Општи циљ је усмеравање коришћења пољопривредног земљишта према алтернативним видовима, који мање оптерећују земљиште и животну средину у целини, а при том омогућавају обнављање природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја.

Оперативни циљеви су:

- заштита и рационално коришћење пољопривредног земљишта у границама заштићених подручја;
- заштита пољопривредног земљишта од неконтролисане примене хемијских сретстава за заштиту биља;

- екстензивирање коришћења пољопривредног земљишта у границама заштићених подручја, односно сетва адекватних врста намењених кошењу или претварању у пашњачке и медоносне површине, уз постепено потискивање инвазивних врста, чиме се омогућава очување биодиверзитета;
- заштита и коришћење пољопривредног земљишта ван заштићених подручја, у складу са мерама заштите природе (станишта врста и еколошки коридори) и принципима одрживог развоја;
- формирање мултифункционалних заштитних појасева, у складу са циљевима заштите биодиверзитета подручја, који ће смањити утицаје еолске ерозије.

Шуме и шумско земљиште

Општи циљ је газдовање шумама у складу са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара.

У оквиру подручја посебне намене оперативни циљеви су:
- одржавање оптималног односа обраслих и необраслих површина, сагласно станишним и условима заштите у заштићеним подручјима;
- повећање и успостављање аутохтоних облика биљног заједништва и смањење учешћа алохтоних врста дрвећа;
- очување предеоних елемената (шикаре, шумарци и мозаичност предела, дрвеће са значајним врстама дрвећа);
- успостављање мера за санирање изразито лоших и нарушених узгојних стања;
- међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловне основе и планова управљања заштићеним подручјима;
- формирање заштитних појасева зеленила на простору посебне намене, ван заштићених подручја, у складу са условима заштите природе;
- ревизија управљања водама и ревитализација влажних станишта у зони хидролошког утицаја на шумски комплекс, које ће побољшати хидролошке услове пошумљених површина.

Ловна фауна и риболовне врсте риба

Општи циљ је унапређење стања ловишта и популације крупне и ситне дивљачи.

Оперативни циљеви заштите ловне и риболовне фауне су:
- заштита станишта аутохтоних врста;
- вештачко насељавање алохтоних врста дивљачи (фазан, муфлон);
- санитарни излов алохтоних врста дивљачи (гатер у Суботичкој пешчари);
- едукадија ловаца у циљу заштите природе;
- подизање ловних ремиза у складу са циљевима формирања еколошких коридора;
- према Програму управљања риболовним подручјем „Палић-Киреш-Лудаш“ предстоји санације водених екосистема, а након тога порибљавање у складу са посебним програмом;
- спровођење мера за заштиту рибљих плодишта, риба и рибље млађи;
- обележавање рибарског подручја и зона ограничења, развој рекреативног риболова;
- едукација риболоваца у циљу очувања животне средине, заштићених подручја и аутохтоне ихтио фауне.

Водни ресурси

Општи циљ је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите.

Оперативни циљеви заштите водних ресурса су:
- успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса;
- рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе;
- смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења из пољопривредног окружења, формирањем мултифункционалних тампон појасева уз обала површинских вода;
- рециркулација коришћених вода;
- унапређење система заштите од вода са посебним освртом на могућности коришћења делова заштићених подручја као природне ретензије.

Минерални и енергетски ресурси

Општи циљ: функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије.

Оперативни циљеви заштите су:
- строго контролисана експлоатација неметаличних минералних сировина и њено ограничавање просторно и по обиму у складу са затитом природе, уз обавезну рекултивацију простора након завршетка активност;
- извођење геолошких истраживања (основних и детаљних) у складу са условима заштите природе.

2.2.2. Становништво

Општи циљ демографског развоја насеља у окружењу посебне намене, односи се на успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактерисика популације.

Оперативни циљеви будућих демографских кретања у насељима у окружењу посебне намене, односе се на побољшање старосне и образовне структуре, као и на стварање услова за повећање степена запослености становништва, односно смањивање степена дневних миграција.

2.2.3. Мрежа насеља и јавне службе

Општи циљ је да се успостави и очува равнотежа између просторног развоја подручја посебне намене и мреже насеља и јавних служби у окружењу посебне намене.

Оперативни циљеви су:
- забрана ширења грађевинских подручја насеља у простор посебне намене;
- дефинисање грађевинског земљишта (целина, зона и локалитета) у подручју посебне намене у којима ће важити специфични услови уређења и изградње, прилагођени режимима и условима заштите;
- строга контрола и ограничени услови изградње салаша и других садржаја на пољопривредном, водном и шумском земљишту у границама посебне намене;
- очување и подстицање традиционалног вида становања, рада и начина градње са истицањем њихових квалитета и предности;
- побољшање квалитета локалне путне мреже, као и развој различитих видова немоторног саобраћаја (бицикистичке, пешачке и јахачке стазе), чиме би се остварила боља комуникација, како садржаја унутар подручја посебне намене, тако и свих насеља у непосредном окружењу;
- побољшање опремљености насеља у окружењу посебне намене комуналном инфраструктуром и јавним службама, што би посредно и непосредно утицало на комуналну опремљеност и просторни развој подручја посебне намене;
- очување и унапређење еколошких, културолошких и других вредности у насељима у окружењу посебне намене.

2.2.4. Привреда

Општи циљ развоја привреде:
- Динамичнији и складнији развој привреде, привредне и друштвене инфраструктуре, подизање укупног друштвеног стандарда и животног стандарда локалног становништва.

Оперативни циљеви развоја привреде:
- развојну политику дефинисати у складу са принципима рационалног коришћења и заштите постојећих природних ресурса и добара,
- развој мањих погона у области агрокомплекса, као и широког комплекса активности које се могу организовати у сеоским домаћинствима (разне одгајивачке и прерађивачке делатности),
- преиспитивање могућности постојећих капацитета за прераду у циљу повећања обима прераде трске, заснованом на планираним мерама за ревитализацију СРП „Лудашко језеро“. Коришћење површина Резервата под трском у смислу обезбеђења основних сировина за производњу и редовног спровођења мера за одржавање еколошке равнотеже Резервата,
- комплексна валоризација најзначајнијих природних и створених потенцијала туристичке понуде подручја, којом ће се обезбедити услови за бржи развој подручја у целини.

Пољопривреда

Општи циљ развоја пољопривреде у посебној намени је остварење производних резултата, уз очување осетљивог еко-система и усклађивање активности у области пољопривреде са принципима одрживог развоја.

Оперативни циљеви развоја пољопривреде су:
- афирмација овог подручја као потенцијалног произвођача органске хране,
- очување и реинтродукција аутохтоних врста биљака (воћа и поврћа) и домаћих животиња и њихова пуна валоризација кроз туристичку понуду,
- брендирање производа са заштићеног подручја (вино, мед) и њихова презентација,
- што већи степен финализације пољопривредних производа и њихова већа тржишна оријентација.

Шумарство и лов

Општи циљ је развој шумарства као привредне гране у складу са условима заштите природе.

Оперативни циљеви развоја шумарства су:
- стварање услова за коришћење шумских и ловних потенцијала по принципу усмереног, одрживог и мудрог коришћења у складу са условима заштите,
- дефинисање радњи и мера (станишни услови, технички објекти, и др.) за повећање учешћа бројности аутохтоних врста дивљачи у ловиштима,
- међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловних основа и планова управљања заштићеним подручјима.

Туризам

Општи циљ је развој туризма у оквиру расположивих потенцијала на одрживим премисама и заштити природне и културне баштине у оквиру посебне намене простора.

Оперативни циљеви су:
- развој туризма у заштићеним подручјима у складу са уредбама о заштити,
- дефинисање приоритетних облика туризма, обима туристичких активности и подручја на којима ће се спроводити,
- формирање и уређење едукативних и визиторских центра у заштићеним подручјима,
- уређење локалитета намењених за остале облике туризма у складу са условима заштите природе,
- инфраструктурно опремање простора у функцији развоја туризма,
- изградња и уређење смаштајних капацитета различитог нивоа услуга (еко-камп, салаши и сл.).

2.2.5. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

Општи циљ је:
- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете у оквиру подручја посебне намене, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума.

Оперативни циљеви су:
- план развоја саобраћајне инфраструктуре у складу принципима интегралног /мултимодалног саобраћаја;
- формирање саобраћајне матрице тако да саобраћајни правци према постојећим и новоустановљеним локалитетима у оквиру подручја посебне намене, представљају важне-засебне саобраћајне правце, како би се задовољили сви нивои будућег интеррегионалног и локалног повезивања овог простора са окружењем;
- стварање услова за развој саобраћајних капацитета заснованих на европским стандардима, тј. стратешким принципима одрживог развоја животне средине.

Водопривредна инфраструктура

Општи циљ је: уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

Оперативни циљеви су:
- интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода;
- изградња и ревитализација регионалних система за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје;
- доградња, реконструкција и ревитализација хидросистема ДТД;
- спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима;
- спровођење контролисаног прихватања, спровођења и пречишћавања отпадних вода од свих потрошача воде, у циљу заштите квалитета подземних и површинских вода;
- ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина;
- ревитализација хидролошког режима заштићених подручја кроз прописивање и одржавање оптималног водног режима;
- осигурање повољног режима коришћења и заштите подземних вода;
- обезбеђење двонаменске функције канала.

Енергетска инфраструктура

Општи циљеви су:
- сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката, смањење и рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину и
- утврђивање програма и смерница развоја термоенергетске инфраструктуре, синхронизација њеног развоја са свим активностима на овом подручју и њен даљи развој.

Електроенергетска инфраструктура

Оперативни циљеви су:
- реконструкција, ревитализација и модернизација постојеће инфраструктуре;
- повећање сигурности напајања корисника електропреносног система, повећање поузданости рада и смањење губитака у преносном систему.

Термоенергетска инфраструктура

Оперативни циљеви су:
- побољшање рада и поузданости постојеће гасоводне и нафтоводне инфраструктуре, као и њихов даљи развој у оквиру подручја посебне намене,
- усклађивање активности у области термоенергетске инфраструктуре са мерама заштите у заштићеним подручјима.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

Оперативни циљ је стварање услова за повећање коришћења обновљивих извора енергије у оквиру подручја посебне намене, пре свега соларне енергије и биомасе.

Енергетска ефикасност

Општи циљ је повећање енергетске ефикасности у свим секторима грађарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу, од значаја за заштиту животне средине, а у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Оперативни циљеви су:
- детаљно сагледавање стања потрошње енергената (према структури и врсти енергетских услуга);
- пројектовање нових енергетски ефикасних зграда и реконструкција постојећих уз поштовање принципа енергетске ефикасности;
- утврђивање ефеката мера које се спроводе у погледу рационалне употребе енергије.

Електронска комуникациона инфраструктура

Општи циљ је уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре, као једног од значајног покретача нове економије и обележја савременог друштва засноване на ICT технологији.

Оперативни циљеви су:
- потпуна дигитализација електронске комуникационе инфраструктуре,
- развој широкопојасне мреже на целом подручју,
- увођење савремених електронских комуникационих услуга,
- обезбеђивање бежичне електронске комуникационе мреже за ретко насељена и удаљена подручја и насеља, као и садржаје ван насеља.

2.2.6. Заштита непокретних културних добара

Општи циљ је валоризација, заштита, коришћење и презентација непокретних културних добара као развојног ресурса за потребе истицања локалног идентитета, а нарочито идентитета подручја посебне намене.

Оперативни циљеви у области заштите непокретних културних добара су:
- интегрална заштита непокретних културних добара са простором посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације непокретних културних добара са принципима очувања природних вредности окружења;
- дефинисање непокретних културних добара као развојног потенцијала подручја посебне намене, а не као ограничавајућег фактора;
- прописивање детаљних услова заштите непокретних културних добара од свих облика неконтролисане промене намене и непримерене реконструкције и изградње;
- коришћење непокретних културних добара у едукативне, културно-уметничке, рекреативне и туристичке сврхе, уз напомену да се интегритет културних и природних вредности морају сачувати;
- усклађивање потреба за оживљавањем и модернизацијом објеката, са једне стране, са принципима очувања културног наслеђа и традиције, са друге стране.

2.2.7. Заштита животне средине

Општи циљ просторног развоја предметног подручја је усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и просторним ограничењима, односно захтевима уређења подручја посебне намене.

Оперативни циљеви у погледу заштите животне средине, у односу на подручје посебне намене су:
- заштита и очување постојећих природних вредности и природних ресурса;
- одрживо коришћење простора заштићених природних добара у циљу њиховог очувања и унапређења;
- санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега свих спонтано насталих неуређених депонија, као и других деградираних простора;
- израда локалних регистра извора загађивања животне средине, као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- успостављање континуалног мониторинга угрожених врста;
- успостављање континуалног мониторинга емитера загађујућих материја, чији се посредан утицај одражава или може одразити на подручје посебне намене;
- рационално коришћење природних ресурса, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије;
- предтретман и пречишћавање свих отпадних вода (комуналних и индустријских) пре упуштања у реципијент;
- снабдевање свих корисника потребном количином квалитетне воде за пиће;
- едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести;
- одлагање отпада животињског порекла у складу са Законом о ветеринарству;
- управљање комуналним и другим врстама отпада према Регионалном плану за управљање отпадом за територијалне јединице чији су делови у обухвату овог Просторног плана;
- успостављање система за управљање посебним токовима отпада;
- промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине;
- примена најбољих доступних технологија.

3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ

Регионални развој подручја посебне намене

У планском периоду је потребно појачати везе између подручја посебне намене и осталог простора на територији Града Суботице и општине Кањижа, а затим и везе са суседним општинама у региону, у циљу остваривања заједничких интереса. Потенцијали ове сарадње се односе, пре свега, на развој саобраћајне и остале инфраструктуре, заједничке привредне, посебно туристичке активности и заштиту природних ресурса и добара.

Саобраћајна мрежа у окружењу подручја посебне намене, омогућава добру повезаност ширег простора. Државни путеви омогућавају међурегионално и међуопштинско повезивање, а планирана је изградња неизграђених деоница путних праваца Сента-Суботица и Y крака ауто-пута који ће омогућити везу и са другим општинама. Развој немоторног саобраћаја (бициклистички коридори), омогућиће повезивање већег броја општина у региону, посебно оних које су уз реку Тису.

Активностима на побољшању железничких капацитета, подићиће се и ниво међурегионалног и прекограничног повезивања (Мађарска - Србија – Мађарска) суседних прекограничних регија.

Река Тиса која тангира простор обухвата Просторног плана, као међудржавни пловни пут IV категорије (у перспективи међународни), пружа такође, добре услове за сарадњу на међуопштинском, међурегионалном и прекограничном нивоу.

Саобраћајна интегрисаност и привредна повезаност ширег простора, омогућавају општинама у региону повезивање у следећим областима:

- у области заштите природе, пре свега Града Суботице и општине Кањижа, у поступку ревизије СРП „Селевењске пустаре“,
- управљање еколошким коридорима ради одржавања и унапређивања функционалне целовитости еколошке мреже, посебно водотока Тиса и Кереш, који су међународни еколошки коридори,
- у области привреде, посебно пољопривреде кроз снабдевање ширег тржишта, уз максимално ангажовање постојећих и развој нових прерађивачких капацитета,
- разматрање могућег заједничког дугорочног решавања водоснабдевања, путем регионалних система,
- заједничко одржавање и унапређење енергетских система,
- постизање рационалније и усклађеније мреже насеља у сврху равномернијег размештаја центара услуга, њихове децентрализације и приближавања корисницима, уз смањење разлика у условима и стандардима коришћења,
- интегрисање туристичке понуде на подручју посебне намене са туристичком понудом окружења,
- стални мониторниг животне средине на правцима могућег деловања извора загађења,
- трајно или за дужи период решавање проблема депоновања комуналног отпада, усмерењем ка центрима за регионално депоновање.

Заједничка сарадња општина у региону, односи се на унапређивање еколошких критеријума у планирању и коришћењу простора, који подразумевају ефикаснију заштититу животне средине и рационалније коришћење природних ресурса, уз поштовање принципа одрживог развоја.

Прекогранични развој подручја посебне намене

Прекогранични аспекти развоја између Републике Србије и Републике Мађарске према Међународном протоколу из 1995. године су базирани на формирању будућег прекограничног заштићеног простора под називом „Körös-ér“. Водоток Кереш ће бити окосница планираног заједничког природног добра које ће чинити заштићена подручја у оквиру посебне намене (ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“), заједно са ПП „Палић“ и заштићеним просторним јединицама на територији Републике Мађарске.

Водоток Кереш настаје у Републици Мађарској северно од насеља Келебија и као већина малих панонских водотока зависи од сезонских количина падавина.

Пре регулације вода, горњи ток Кереша је био привременог карактера и само јужно од Келебије је постојао као сталан водоток. Овај некадашњи природни водоток, данас је највећим делом каналисан и служи за одводњавање вишка подземних вода. У његовом сливу су се очували остаци природних фрагмената предела и то само на местима депресија и деловима земљишта са лошим производним карактеристикама. На овим фрагментима-острвима, очувана је исконска вегетација, угрожена променама околине које настају због развоја (интензивна пољопивреда, претерано одводњавање, ширење насеља и инфраструктуре). Утицај имају и претходни периоди суше, који утичу на снижење нивоа подземних вода у региону. Ток Кереша иде дуж заједничке границе са Републиком Мађарском и иза тзв. јужног Тресетног језера, северно од насеља Хадуково улази у нашу земљу, текући у правцу Лудаша и потом Тисе, пролазећи кроз Капетански рит.

Република Мађарска је већ прогласила у јуну 2013. године заштићени предео који захвата тринаест просторних јединица мозаично распоређених од Келебије до Морахалома и представља северни део будућег прекограничног подручја. Укупна површина која је планирана за заједнички заштитћени предео је око 2800 ha, а чине је станишта - рефугијуми влажних, слатинастих, пешчарских ливада и пустара.

На овим површинама се јављају бројне заштићене и строго заштићене врсте, популације ретких и угрожених биљака и животиња специфичних за регион (тј. на списковима су заштићених врста Републике Мађарске и Републике Србије), или значајне на европском или глобалном нивоу. Остаци станишта на низијском тресету у некадашњем кориту Кереша су станишта од глобалног значаја.

Пешчарска и степска станишта, заједно са заслањеним депресијама овог подручја, налазе се на списку приоритетних станишта за заштиту Европске уније („NATURA 2000“).

Врсте и станишта значајна за заштиту су распоређена по сливном подручју Кереша са обе стране границе. Кереш има кључну улогу у побољшавању водног режима заштићених подручја.

Проблематика очувања и заштите је такође слична. Развој модерне пољопривреде и шумарства, ширење насеља и инфраструкуре, мелиорације и загађење воде, су проблеми са којима се сусреће заштита природе са обе стране границе.

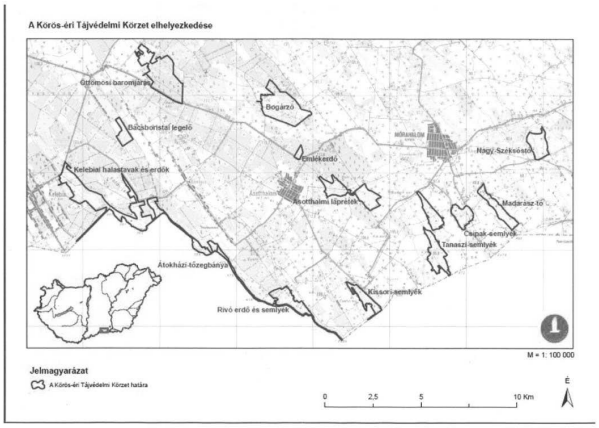

Слика 11. Субјединице заштићеног предела у Републици Мађарској

Формирање прекограничног заштићеног подручја ће побољшати услове за израду новог концепта управљања водама на сливу Кереша и пружиће неопходну основу за задржање воде у влажним депресијама. Заштитом ових подручја значајно се смањује потреба одводњавања: влажне депресије, чија мелиорација је започета са циљем конверзије у обрађене површине, заштићене су као влажна станишта. Влажна станишта заштићених добара на пешчари имају улогу водних резерви и побољшавају услове производње на околним пољопривредним површинама, а такође ублажавају и оштру континенталну климу која се појачава под утицајем климатских промена.

Заједнички приступ Републике Србије и Републике Мађарске у управљању заштићеним подручјима, пријему посетилаца, презентацији и едукацији о овом простору, увелико би помогао у осветљавању целог проблема угрожености и крајњем циљу - очувању природних вредности предела и биодиверзитета овог дела Панонске низије. У том смислу су значајна искуства која се размењују са управљачем Националног парка „Кишкуншаг“ из Кечкемета у Републици Мађарској.

Билатерална сарадња се огледа и у раду међудржавне Комисије за водопривреду, у складу са међудржавним обавезама, регулисаним Заједничким правилником за одбрану од поплава. Циљ сарадње између Републике Србије и Републике Мађарске у области водопривреде је обезбеђење функционисања постојећих водних објеката, при чему се не сме довести у питање остваривање јединственог водног режима на водотоцима и хидротехничким системима који чине или пресецају државну границу.

4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Подручје посебне намене обухвата три заштићена подручја (ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“), делове њихових заштитних зона и осталу посебну намену која представља зоне утицаја на природна добра. Овако издиференцирана посебна намене представља три предеоне целине просторног развоја. У оквиру целина заштићених подручја, дефинисане су предеоне подцелине, које чине режими заштите I, II и III степена (Прегледна карта бр.1. Целине и подцелине посебне намене).

Општа концепција просторног развоја подручја посебне намене, подразумева одрживост просторног развоја, еколошку повезаност и уређеност простора. Приоритет представља заштита природе и њених вредности, посебно наведених заштићених подручја, еколошких коридора, очување биодиверзитета и развој локалног идентитета кроз заштиту предела и заштиту животне средине. Међународни еколошки коридор, водоток Кереш, који директно повезује два подручја еколошке мреже, „NATURA 2000“ у Републици Мађарској са заштићеним добрима унутар обухвата Просторног плана, има кључну улогу у побољшавању водног режима заштићених подручја. Овај водоток је окосница будућег заштићеног природног добра под називом „Körös-ér“, које ће чинити заштићена подручја у оквиру посебне намене (ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“), заједно са ПП „Палић“ у Републици Србији и 13 заштићених мозаично распоређених просторних јединица од Келебије до Морохалома на територији Републике Мађарске.

Концепција развоја подручја посебне намене, подразумева ограничење ширења грађевинског подручја. У посебној намени према планским решењима из овог Просторног плана, налазе се делови грађевинског подручја насеља Шупљак, Бачки Виногради и Мале Пијаце. Границе грађевинских подручја насеља у окружењу посебне намене је потребно усагласити са границама заштићених подручја, као и режимима њихове заштите кроз израду планске документације. Северозападни део грађевинског подручја насеља Суботица који је у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“ је овим Просторним планом изузет из насеља, како би се смањио утицај на режим III степена заштите. Овим Просторним планом је дефинисан као планирана зона ретког становања ван насеља, за коју су дате мере уређења и грађења. За део грађевинског подручја насеља Шупљак који је у режиму III степена заштите СРП „Лудашко језеро“, биће прописана даља урбанистичка разрада, како би се посебним мерама заштитиле природне карактеристике и вредности Резервата. За делове грађевинског подручја насеља Бачки Виногради и део насеља Мале Пијаце, који су у коридору водотока Кереш и његовог плавног подручја и представљају подручје посебне намене, кроз овај Просторни план су дате посебне мере за заштиту природе.

Насеља у окружењу посебне намене, осим насеља Суботица, имају превасходно рурални карактер. Планирање туристичких садржаја у самим насељима, треба да буде у функцији презентације природних добара у оквиру посебне намене. Негативне популационе тенденције у свим насељима која су у окружењу посебне намене, могуће је ублажити преласком на делатности које су у складу са заштитом природе, чиме би се створили услови да се задржи становништво и динамизира привредна активност у складу са условима заштите.

Рурални развој, развој туризма и одрживи развој економских активности, физичка уређеност простора, са посебном акцентом на јачање природног и културног наслеђа, усклађени са заштитом природе и животне средине, представљају основе развоја подручја посебне намене.

У оквиру подручја посебне намене, у оквиру целина и подцелина, су дефинисане зоне за које ће се обезбедити плански услови за њихово уређење у складу са условима заштите природе: зона грађевинских подручја насеља, зона ретког становања ван грађевинског подручја насеља, викенд насеља, салашарска насеља, радни, инфраструктурни и комунални садржаји и едукативно-спортско-рекреативни и туристички локалитети.

Коришћење природних ресурса у оквиру посебне намене, посебно пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, треба да буде контролисано и усклађено са условима заштите природе, нарочито даља изградња на овом земљишту. Пољопривредно земљиште је потребно штитити мерама и активностима којима се трајно обезбеђују природне функције земљишта.

У оквиру посебне намене, шумским земљиштем треба газдовати у складу са мерама заштите биодиверзитета, а у оквиру заштићених подручја у складу са мерама које су прописане у важећим уредбама.

Повећање површина под шумама, формирање заштитних појасева зеленила и рационално коришћење вода, необновљивих извора енергије и минералних сировина, посебно неметаличних, треба да буде, такође, усклађено са условима заштите природе. Посебно су значајне активности у области водопривреде, које треба да буду усмерене на поправљање хидролошких услова заштићених подручја и заштиту вода од загађења.

У оквиру инфраструктурних система, примарни задатак је побољшање веза између заштићених подручја у посебној намени, са насељима у окружењу и веза између постојећих и планираних туристичких локалитета, кроз развој саобраћајне инфраструктуре, а посебно немоторног саобраћаја.

Развој водопривредне инфраструктуре у подручју посебне намене, подразумева успостављање интегралних регионалних вишенаменских система за уређење, коришћење и заштиту вода. У оквиру подручја посебне намене, функционисање постојећих капацитета термоенергетске инфраструктуре треба ускладити са условима заштите природе. Планира се снабдевање енергентима свих корисника, обезбеђење довољних капацитета електронских комуникационих система, као и коришћење обновљивих извора енергије у складу са условима заштите природе.

Заштита природних ресурса и природних добара подразумева дефинисање низа мера и активности ради заштите воде, ваздуха, земљишта и биодиверзитета, чија ће имплементација у процес просторног планирања подручја посебне намене, резултирати квалитетним и међусобно усаглашеним планским решењима.

У складу са оценом карактера предела планског подручја, заштита и уређење предела је суштинска потреба за одрживи развој подручја посебне намене. Заштита, уређење и развој предела заснива се и на реализацијих различитих приступа у обезбеђивању квалитета предела који ће заједно са културним наслеђем у подручју посебне намене допринети успостављању идентитета и презентацији подручја.

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

1. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Уређење и коришћење пољопривредног земљишта у посебној намени простора, мора бити усмерено на заштиту од евентуалне деградације овог природног ресурса. Све активности, пре свега пољопривредне, морају се ускладити са режимима заштите и успостављеним мерама заштите са циљем очувања природних целина на подручјима ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“.

У Суботичкој пешчари треба форсирати следеће процесе:

- екстензивирање коришћења пољопривредног земљишта у правцу формирања пашњака и кошаница,
- едукација и стимулисање локалног становништва и других корисника простора, на преоријентацију на традиционалне облике коришћења (кошење, испаша) и узгој аутохтаних раса стоке,

- контрола присуства алохтоних врста биљака које су инвазивне у ПИО „Суботичка пешчара“ (циганско перје), али имају употребну вредност за пчеларство (багрем, циганско перје) ван заштићеног подручја.

На простору Лудашког језера, као крхке и рањиве еко-целине, потребно је форсирати развој пољопривредних култура које мање оптерећују пољопривредно земљиште и омогућавају његово постепено самообнављање. У ту сврху, потребно је вршити едукацију локалног становништва и организовати пилот пројекте за обуку у области алтернативне пољопривредне производње. Веома је важно формирање ветрозаштитних појасева, са циљем заштите земљишта од еолске ерозије.

Сви делови СРП „Селевењске пустаре“, осим Салевењске шуме, представљају травне површине, погодне за испашу и кошење, а интезитет се одређује на основу степена заштите. Пољопривредно земљиште у заштитној зони треба резервисати за увођење органске пољопривреде.

На стаништима заштићених и строго заштићених врста, обезбедити одрживо коришћење травних површина за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта.

У оквиру израде планова заштите од ерозије, дати приоритет подизању мултифункционалних ветрозаштитних појасева (заштита биодиверзитета, ловство, рекреација) чије формирање и одржавање може да се остварује међусекторском сарадњом.

1.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шумским земљиштем у оквиру посебне намене треба газдовати у складу са мерама заштите биодиверзитета, а у оквиру заштићених подручја у складу са мерама које су прописане у важећим уредбама.

Ове мере у заштићеним подручјима се односе на забрану уношења алохтоних врста, забрану пошумљавања шумских чистина осим фрагментарно, забрану чисте сече аутохтоних врста и предвиђају ревитализацију деградираних и уништених шумска станишта у ПИО „Суботичка пешчара“. У ПИО „Суботичка пешчара“ у режиму заштите III степена, на површини од преко 2500 хектара, газдовање шумама је дозвољено по постојећим плановима, једино ограничење је уношење нових страних врста.

У оквиру СРП „Селевењске пустаре“ је, такође, забрањено уношење алохтоних врста, забрањене су чисте сече осим алохтоних врста и пошумљавање, осим ако је у функцији унапређивања биолошке разноврсности. У Резерват се могу уносити само аутохтоне врсте, као и уз трасу ауто-пута који пресеца заштитну зону Резервата.

Шуме у оквиру заштићених подручја имају, пре свега заштитну, а затим и социо-културну функцију. Одговарајући избор станишта за пошумљавање, избор врста дрвећа, као и примена прописане технологије гајења шума, спада у најважније превентивне мере заштите шума и шумског земљишта. Заштита, коришћење и уређења шума и шумског земљишта подразумева усаглашавање програма и основа газдовања шумама са заштитом.

Повећање степена шумовитости је могуће остварити:

- пошумљавањем непошумљеног шумског земљишта у заштићеним подручјима у складу са важећим уредбама,
- пошумљавањем пољопривредног земљишта у државној својини у посебној намени простора према Програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, а према условима надлежне институције за заштиту природе,
- формирањем заштитних појасева зеленила у складу са интересима очувања биодиверзитета и
- пошумљавањем обрадивог пољопривредног земљишта без обзира на катастарску класу по претходно прибављеној сагласности Министарства;
- унапређењем водног режима Пешчаре са циљем повећања продуктивности шумског земљишта;
- подстицањем пошумљавања у заштитној зони станишта и заштићених подручја.

1.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Коришћење, уређење и заштита водног земљишта у оквиру заштићених подручја ће се вршити у складу са донетим уребама о заштити. Заштита и коришћење водног ресурса подразумева оптимизирање режима вода, праћење стања и анализу квалитета вода.

Уредбом о заштити је ограничено коришћење водног ресурса на подручју ПИО „Суботичка пешчара“, јер се забрањује одвођење или превођење вода водотока Кереша, прокопавање канала и изградња заливних система, извођење радова и активности које би нарушиле геоморфолошку одлике подручја. Истовремено, Уредба налаже прописивање оптималног водног режима влажних станишта и спровођење хидротехничких мера за одржавање овог оптималног режима вода.

На простору СРП „Лудашко језеро“, концепција заштите и коришћења водног ресурса подразумева: програм одржавања оптималног водног режима (привремене бране, нови режим руковања уставама) за поједине локалитете, активности на ревизији пројеката и програма управљања водним режимом подручја, пројекат измуљивања и ревитализацију и уређивање обале Лудашког језера и комплекса влажних ливада.

Концепција заштите и коришћења водног ресурса на подручју СРП „Селевењске пустаре“ у планском периоду је да се утврди стање, начин локалног оптимизирања режима вода и установи механизам мониторинга стања. Приликом ревизије хидролошког режима, потребно је обухватити хидролошки непосредно утицајне површине и део каналске мреже.

У контексту заштите воде, као природног ресурса у оквиру посебне намене, потребно је:

- око постојећих и планираних изворишта подземних вода дефинисати зоне и појасеве санитарне заштите, у складу са Законом о водама и Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС“, број 92/08),
- спроводити мере санације неповољних утицаја на постојећа и перспективна изворишта (бушене бунаре), интервенцијом у производној зони и изградњом канализационе мреже,
- ради заштите и коришћења подземних вода, пратити стање нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих и дубоких подземних вода,
- у циљу заштите вода и водних ресурса, спроводити мере забране упуштања било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама,
- спровести мере забране упуштања отпадних вода свих врста у мелиорационе канале, језера, баре и водотоке, осим атмосферских и условно чистих расхладних вода, које по Уредби о категоризацији вода одговарају IIб класи,
- одржавати систем за одводњавање и наводњавање (чишћење канала од муља и растиња),
- конституисати и спровести техничко-технолошки и хигијенски концепт канализационог система свих насеља, уважавањем принципа повезивања више насеља у јединствени систем,
- изградити и ревитализовати инсталације за третман индустријских отпадних вода,
- израдити инвентар влажних површина које утичу на хидролошки режим окружења и редефинисати њихову намену у складу са њиховом хидролошком и еколошком улогом.

1.4. ЛОВНА ФАУНА И РИБОЛОВНЕ ВРСТЕ РИБА

Заштита и коришћења ловне фауне, подразумева повећање бројности и структуре дивљачи уз очување ретких и угрожених врста. У заштићеним подручјима, ловне активности је потребно ускладити са уредбама о заштити.

На подручју Лудашког језера у складу са еколошким условима и капацитетом простора је дозвољено искључиво вршење рекреативног риболова (пецање). Трајан ловостај је прописан за све строго заштићене врсте, док за поједине заштићене врсте постоји ограничење риболова у одређеном периоду године и ограничење минималне дужине примерака које је могуће изловити (смуђ, штука, шаран, бандар). Поред аутохтоних, воде насељавају и алохтоне и инвазивне врсте риба, за које не постоји ограничење излова. По бројности и биомаси доминира риболовно атрактивна врста сребрни караш. Важећим планским документима (програми управљања рибарским подручјем), прописане су мере и активности на унапређењу стања популација аутохтоних врста. У истим документима дате су и смернице за рад са корисницима простора и заинтересованим странама, са циљем едукације риболоваца и подизања свести о значају и важности очувања фауне риба, али и самог заштићеног подручја.

1.5. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

Минералне сировине су у посебној намени простора заступљене као неметалне минералне сировине за добијање грађевинског материјала (глина, песак), подземне и термоминералне воде и угљоводоници у течном и гасовитом стању (нафта и гас), које треба користити у складу са принципима одрживог развоја.

Експлоатација минералних сировина је дозвољена у посебној намени простора, осим у у оквиру просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, а у складу са уредбама о заштити, позитивним законском регулативом и посебним условима надлежне институције за заштиту природе.

Коришћење минералних ресурса се базира на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја. У том смислу концепција подразумева:

- стимулисање развоја и коришћења обновљивих извора енергије, чиме би се знатно утицало на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине,
- дефинисање простора и услова за експлоатацију на детаљно истраженим локалитетима ван заштићених подручја, уз унапређење технолошких процеса,
- обавезну рекултивацију простора за експлоатацију минералних сировина након завршетка активност.

У посебној намени простора у оквиру просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, на основу важећих уредби за заштиту и мера заштите које се односе на станишта заштићених врста, прописане су забрањене активности везано за коришћење геолошких ресурса.

- На простору ПИО „Суботичка пешчара“ у режиму II и III степена заштите је забрањено: извођење радова којима би се нарушиле геоморфолошке одлике подручја (отварање нафтних бушотина, експлоатација гаса, отварање нових позајмишта песка и експлоатација тресета);
- На простору СРП „Лудашко језеро“ у режиму II и III степена заштите је забрањено: експлоатисати нафту, гас, минералне сировине, тресет и грађевински материјал;
- На целом подручју СРП „Селевењске пустаре“ је забрањено: отварање позајмишта песка и нафтних бушотина и други радови који могу утицати на морфологију терена и стабилност екосистема;
- На стаништима заштићених и строго заштићених врста која се налазе ван грађевинских подручја забрањено је: отварати површинске копове и мењати морфологију терена. Неопходно је прибавити посебне услове заштите природе за геолошка и друга истраживања.

Током експлоатације, у циљу заштите животне средине, обавезно је перманентно спроводити мере неге и заштите, а по завршетку експлоатационог периода, просторе на којима се експлоатишу минералне сировине треба вратити у пређашње стање, ревитализацијом и/или рекултивацијом и дати им намену којом се не угрожава стање животне средине.

2. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ

2.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ

Очекује се да се негативне популационе тенденције ублаже пружањем помоћи локалном становништву (нарочито сеоских насеља) у преласку на делатности које су у складу са заштитом природе подручја, чиме би се створили услови да се задржи становништво, динамизира привредна активност, што ће за последицу имати и подизање на виши ниво укупних услова живота у насељима у окружењу посебне намене. Од велике је важности и да локално становништво препозна свој интерес у чувању природних вредности и очувању предела, као део могућности свог развоја у окружењу заштићеног подручја, али је истовремено потребно и пружити локалном становништву стручну помоћ и друге облике сарадње за развој руралног туризма-еко туризам, брендирања производа традиционалне и органске производње и коришћења био масе у складу са смерницама заштите природног добра. На тај начин се развој локалних заједница, усмерен и на очување заштићеног подручја, уклапа у опште усвојену концепцију одрживог развоја.

2.2. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА И РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА

2.2.1. Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара

У оквиру посебне намене су обухваћени само делови насеља Шупљак, Бачки Виногради и Мале Пијаце. Међутим, мрежа насеља се мора посматрати шире, укључујући и насеља у окружењу подручја посебне намене. Сва ова насеља у обухвату Просторног плана организована су у оквиру шире мреже насеља Града Суботица и општине Кањижа, које су дефинисане Просторним планом Града Суботица и Просторним планом општине Кањижа, а из које произилазе и остали сложени односи сеоских и градских насеља и центара. У складу са тим, у мрежи насеља заступљена је следећа хијерархија:

- Национални центар: Суботица;
- Локални центар (насеља ове категорије имају висок степен опремљености): Хоргош;
- Центри заједнице насеља: Хајдуково, Мартонош и Мале Пијаце;
- Насеља са развијеним центром: Келебија, Бачки Виногради и Шупљак;
- Сеоско насеље (пољопривредна насеља, са минималном опремљеношћу јавним услугама и службама, без спољних функција према суседним селима, функционално усмерена према општинском центру коме припадају): Мали Песак.

Просторна организација насеља која се налазе у обухвату Просторног плана, пружа могућност развоја насељских функција, која проистичу из њихове будуће улоге у заштити и коришћењу природних добара, што се посебно односи на насеља која се налазе непосредно уз границу заштите. У наредном периоду треба искористити веће могућности комплементарног развоја ових насеља и заштићених природних добара, у сврху обогаћивања туристичких садржаја у самим насељима, а ради одрживог коришћења природних добара (обилазак заштићених подручја, рекреативни риболов, организовање разних манифестација у окружењу са специфичним обележјима и сл.) и у случају потреба извршити одређене просторне реконструкције унутар насеља.

С обзиром да већи део подручја у обухвату Просторног плана има превасходно рурални карактер, и да основу његове економије чини пољопривреда, те да још увек значајан део становништва, директно или индиректно, остварује приходе у области пољопривреде, посебну пажњу треба посветити заштити и конзервацији руралног наслеђа, развоју активности које обезбеђују алтернативни приход, развоју и побољшању руралне инфраструктуре и туристичких и занатских активности, као и заштити животне средине.

У циљу обезбеђења неопходних просторних предуслова за бржи развој руралне економије, поред мера у области пољопривреде, неопходно је у свим сеоским насељима обезбедити услове за формирање зона намењених првенствено активностима везаним за локално сировинско залеђе и традиционалне производње, којима се може постићи виши степен финализације пољопривредних производа. Ово ће захтевати и побољшање постојећих и изградњу нових мрежа и објеката комуналне инфраструктуре.

2.2.2. Организација јавних служби

У оквиру посебне намене нема организованих јавних служби, пошто су обухваћени само периферни делови насеља Шупљак, Бачки Виногради и Мале Пијаце. У обухвату посебне намене су, такође, планирана зона ретког становања, уз границу грађевинског подручја Суботице, која у потпуности гравитира том насељу и два салашарска насеља на територији општине Кањижа, која гравитирају насељу Мале Пијаце (центар заједнице насеља).

Утицај посебне намене на развој и организацију мреже јавних служби се односи на:

- Ограничене услове изградње објеката у границама подручја посебне намене;
- Бољу комуникацију и доступност јавних служби (посебно мобилних), побољшањем квалитета локалне путне мреже, као и ширењем мреже бицикистичких, пешачких и јахачких стаза, као видова немоторног кретања у подручју посебне намене;
- Надовезивање мреже јавних служби на нову саобраћајну, комуналну и туристичку инфраструктуру;
- Ревитализацију запуштених објеката и развој нових јавних служби за које постоји интерес локалне заједнице, уз подстицање јавно-приватног партнерства.

3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ

3.1. ТУРИЗАМ

Уз поштовање принципа одрживог развоја на подручју посебне намене, дефинисани су стратешки приоритети за развој следећих туристичких производа/облика туризма, националног и делом интернационалног нивоа: екотуризам (едукативни), рекреативно-излетнички, рурални (сеоски), ловни и риболовни, вински и културни (културно манифестациони и културно историјски).

Слика 12. СРП „Лудашко језеро“ – Визиторски центар „Лудаш“

Развој екотуризма као облика туризма, подразумева различите активности у пределима очуване природе и заштићених подручја. Најзначајнији видови екотуризма су едукативни туризам који подразумева различите активности као што су школе у природи, еколошки кампови, стручни и студијски боравци, посматрање птица и фотосафари у заштићеним подручјима. Поред постојећег Визиторског центра „Лудаш“ у Хајдукову (у СРП „Лудашко језеро“), планирани су и нови локалитети у ПИО „Суботичка пешчара“ (на локалитету „Старо стрелиште“) и СРП „Селевењске пустаре“ (на локалитету „Шумарска кућа“).

Присутност атрактивних биљних и животињских врста које су већ нестале из Западне Европе или су веома ретке у суседним земљама, пружа могућност за формирање понуде екотуристичких програма за посетиоце из иностранства (посматрање птица, орхидеја, перунике итд.). На подручју ПИО „Суботичка пешчара“ постоји специјално уређена осматрачица за фотографисање птица, која омогућује снимање из непосредне близине, без узнемиравање јединки.

У укупној туристичкој понуди подручја посебне намене, посебан значај имају различити видови излетничког туризма, дневног, викенд и празничног карактера, који су углавном везани за потребе становника са простора обухвата Просторног плана (у ПИО „Суботичка пешчара“ локалитет „Мајдан“ и „Тресетно језеро“), које треба додатно уредити.

Спортско рекреативне садржаје је потребно планирати као истраживачке туре, бициклизам, едукативне стазе и др. Планирено је повезивање међународне бициклистичке стазе уз реку Тису са међунасељском бициклистичком стазом која повезује подручја значајне биолошке разноврсности и културно историјског наслеђа („Панонска осмица“).

Поред постојећих едукативних стаза у СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“ и краће едукативне стазе у ПИО „Суботичка пешчара“, планирано је трасирање и нове едукативне стазе по ободу и периферним зонама ПИО „Суботичка пешчара“. Уз понуду других облика туризма је потребно уредити и нове локалитете на Келебијском језеру (у заштитној зони СРП „Суботичка пешчара“), у насељу Шупљак и локалитет „Пореш“ у близини сеоског насеља Носа (у СРП „Лудашко језеро“), локалитет „Мали Хоргош“ и „Хоргошку чарду“ у близини Хоргоша (у заштитној зони СРП „Селевењске пустаре“) и Пецарошко језеро“ недалеко од Мартоноша (остала посебна намена).

Рурални туризам (сеоски туризам), подразумева активности везане за природну и културну баштину. Тржиште за ове производе су велики градови у окружењу подручја посебне намене, а предуслови су изграђена саобраћајна инфраструктура, смештајни капацитети, систем снабдевања и туристичка инфраструктура. Локалитети руралног туризма су ергеле и салаши на територији Града Суботице (Рока, Гујаш, Цветни, Мајкин, Сунчани салаш) и локалитети на територији општине Кањижа (Туро, језеро Балинт, салаш Куцора и др.).

Развој ловног туризма захтева унапређивање станишних услова ловишта у оквиру подручја посебне намене и даље уређење постојећег локалитета у ПИО „Суботичка пешчара“ - ловачка кућа „Храстовача“ са ограђеним ловиштем.

Међусекторска сарадња приликом планирања и подизања мултифункционалних појасева високог зеленила са циљем формирања еколошких коридора, заштите водних ресурса и пољопривредног земљишта, пружа могућност и за побољшање станишних услова за дивљач. Пракса других земаља показује да одређени делови ових мултифункционалних појасева могу бити уређени и за лов на ситну дивљач.

Риболовни туризам је везан за потенцијале Лудашког језера и локалитет „Тресетно језеро“ у ПИО „Суботичка пешчара“.

Планским активностима на унапређењу стања рибљег фонда, обезбеђивањем услова за рекреативни риболов (популаризацијом простора, маркетингом и развојем инфраструктуре за риболовце-приступне стазе, риболовна места и др.) у складу са важећим прописима и у складу са капацитетом простора, може се утицати и на пораст броја рекреативних риболоваца (пецароша).

Будућем развоју винског туризма доприноси хоргошко и палићко виногорје. Туристичку понуду представљају бројни локалитети винског туризма и постојеће винарије, који су представљени на туристичкој мапи као „вински пут“.

Културни туризам подразумева различите форме културних активности. Развој културно-манифестационог туризма захтева у првом реду активности на одржавању, развијању и промоцији

традиционалних манифестација. Значајне туристичке манифестације у оквиру подручја посебне намене су Дани белог лука у Шупљаку и камп рок музике у ПИО „Суботичка пешчара“.

Културно-историјски туризам се заснива на понуди споменика културе и традиционалне салашарске архитектуре. Археолошко налазиште – локалитет „Буџак“ у СРП „Лудашко језеро“ и локалитет „Темпломпарт“ у заштитној зони СРП „Селевењске пустаре“, уз адекватно просторно уређење и презентацију, представљају планиране локалитете културно-историјског туризма.

Услови за развоја туризма на подручју посебне намена су комплетирање понуде, смештајних капацитета, квалитетнији саобраћајни приступ и боље интегрисање са центрима локалне самоуправе као организационим језгрима туристичке понуде.

Приоритети су унапређење и развој туристичке инфраструктуре (терени, стазе, рецептивно-информативни пунктови, туристичка сигнализација и друго) и техничке инфраструктуре (саобраћајна доступност у функцији интегрисања туристичке понуде), али и уређивање и организовање презентација непокретних културних добара.

Поред изградње нових, приоритет има и модернизација, комунално опремање и комерцијализација постојећих и потенциајлних смештајних капацитета. Туристичка понуда, првенствено ће се заснивати на следећим вредностима: природним вредностима (шуме, ливаде, пашњаци, шумске чистине, стари тршћаци, слатине и мочваре, језера); географским предностима (разноликост предела, близина градова, коридора 10 и државне границе, саобраћајна доступност); културно-етнографском наслеђу (богата културна баштина, манифестације, градитељско наслеђе).

Туризам ће бити основа развоја простора који располажу атрактивним мотивима за туристичку и рекреативну тражњу и алтернативна делатност на просторима под заштитом и вид компензације локалном становништву за различита ограничења у развоју. Постојећа туристичка понуда биће унапређена и функционално заокружена, посебно у погледу уређења, опремања и коришћења ових садржаја у простору. Програм и организација садржаја туризма за дугорочни плански хоризонт, конципирани су на опредељењима за очување, заштиту и одрживо коришћење природних и културних вредности.

Поред профилисања туристичког производа који се ослања на напред наведене видове туризма, потебно је оснажити постојеће функције Туристичке организације Града Суботице и Туристичке организације општине Кањижа на плану маркетинга у туризму, информатике, промоције туристичке понуде и мониторинга промета, као и установљење локалних туристичких пунктова.

Потребно је реконструисати постојећу путну мрежу у циљу обезбеђивања адекватног приступа свим локалитетима. У складу са заштитним мерама потребно је обезбедити унапређење, очување и промовисање, као и одрживо коришћење простора, у складу са извесним ограничењима у погледу броја туриста унутар заштићених зона. Посебну пажњу треба усмерити на креирање туристичког идентитета на овом простору.

У планском периоду, треба проширити и осавременити туристичку понуду савременим видовима туризма, нарочито из сегмента посебних интереса и на тај начин је прилагодити већем броју корисника.

3.2. ПОЉОПРИВРЕДА И РИБОЛОВ

Подручје посебне намене, на основу својих педолошких карактеристика и рељефа и на основу пољопривредне делатности, могло би се суштински поделити на три различите целине.

Суботичка пешчара представља највећу целину под заштитом. То је заталасано подручје, са карактеристичним динама и мозаичним распоредом песковитих и лесних подручја. Пољопривредне делатности које карактеришу ово подручје су воћарство, али све више и ратарство. Овакво стање са аспекта заштите подручја је неадекватно, стога пољопривредну делатност треба усмерити ка циљу одрживог развоја и очувања екосистема:

- превођења ораничних површина у пашњаке и кошанице,
- едукација и стимулација локалног становништва за традиционалне видове коришћења (кошење, испаша, узгој традиционалних раса),
- преусмеравање пољопривреде у органску производњу, брендирање заштићеног подручја и његових пољопривредних производа и
- превођења ораничних површина слабијих бонитета (6-8 класа) у пашњаке и кошанице.

Другу целину представља подручје Лудашког језера са хетерогеним педолошким саставом. Традиционална делатност која се везује за северни део заштитне зоне је виноградарство, а на осталом подручју су присутни и остали видови пољопривредне производње од којих доминира ратарство. У наредном периоду потребно је уводити принципе одрживог развоја и пољопривредну производњу, нарочито виноградарство, заснивати на аутохтоним сортама лозе, карактеристичним за Панонску низију (Кадарка, Кевидинка, Езерјо и сл.).

Селевењске пустаре су степско подручје и део Суботичко-Хоргошке пешчаре, које је у значајној мери у функцији ратарске производње, што је у супротности са интересима заштите подручја. Усмеравање пољопривреде треба да буде у правцу рационалног коришћења, у складу са вековним традицијама (тежиште би требало пребацити на формирање пашњака и кошаница, праћено узгојем традиционалних, аутохтоних раса стоке карактеристичних за панонски басен).

У оквиру посебне намене простора на стаништима заштићених и строго заштићених врста која представљају травне површине за кошење и испашу, у складу са капацитетом станишта је могућ развој екстензивног сточарства уз очување старих раса и сорти.

Рибарство као привредна тржишна грана није заступљена на риболовним површинама у заштићеним подручјима. Ван заштићених подручја и ван станишта заштићених и строго заштићених врста, на пољопривредном земљишту се може организовати рибњачка производња у складу са потребама заштите водних ресурса и условима заштите природе.

3.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ

Привредна функција шума у оквиру подручја посебне намене је усмерена на просторе ван заштићених подручја.

На простору ПИО „Суботичка пешчара“ постоје могућности за рационализацију шумске производње која треба да се фокусира на промену намене обрадивих површина слабијег квалитета.

У ловиштима у оквиру подручја посебне намене ће се тежити постизању пуног економског капацитета ловишта и заштити и очувању ретких и угрожених врста у складу са уредбама о заштити природних добара и у функцији развоја лова као привредне гране.

4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА

4.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Основно планско определење у домену путне-друмске инфраструктуре у оквиру посебне намене простора је побољшање капацитивних могућности предметних државних путева, безбедности и нивоа саобраћајне услуге (ДП бр.100/М-22.1, ДП бр.300/М-24, ДП бр.11/М-17.1) и ауто-пута Е-75 (ДП бр.1/М-22)[14], као основних путних капацитета, који ће нудити виши ниво комфора и бољу повезаност овог простора са окружењем. Државни пут I реда, некадашњи регионални пут (ДП бр.13/Р-119)14 такође ће у наредном периоду, поред своје основне функције у међурегионалном и међуопштинском повезивању, преузети и значајан део у обезбеђивању саобраћајне доступности локалитетима у оквиру посебне намене.

14 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: М-24 је ДП IIб реда бр.300; М-22 (Е-75) је ДП Iа реда бр.1; М-22.1 је ДП IIа реда бр.100; М-17.1 је ДП Iб реда бр.11; Р-119 је ДП Iб реда бр.13;

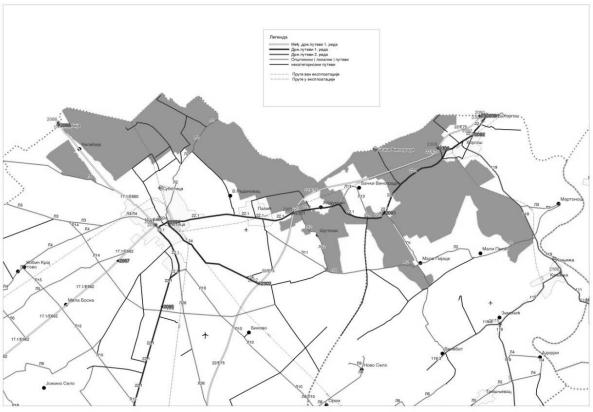

Слика 13. Саобраћајна мрежа у оквиру посебне намене простора (мрежа категорисаних путева, пруга, водотока и аеродрома)

Примарни задатак у развоју саобраћајне инфраструктуре је подизање квалитета и модернизација постојеће мреже. У будућем развоју саобраћаја се мора посебно инсистирати на модернизацији-реконструкцији и рехабилитацији путних праваца државне путне мреже I и II реда као и мреже општинског нивоа.

Операционализација планских решења у домену путног-друмског саобраћаја је и задржавање свих саобраћајних капацитета најнижег хијерархијског нивоа (општински, атарски, шумски и други приступни путеви), уз потребу реконструкције и уклапања у нове функционално-саобраћајне матрице овог простора и окружења.

Претходном анализом и сагледавањем могућих траса нових приступних путева, Просторним планом су дата решења (верификована кроз планове локалних самоуправа у обухвату: делимично Града Суботице и општине Кањиже), која се лако могу реализовати, без повећања трајекторија путовања, експлоатационих трошкова и без значајнијих неповољних утицаја на одрживи развој и биодиверзитет овог простора. Мрежа приступних путева до планираних локалитета, осим основне функције у обезбеђивању доступности, значајна је и у функцији обезбеђења приступа до свих садржаја и микролокација у непредвиђеним и акцидентним сутуацијама. С обзиром на специфичност и „осетљивост“ ових еколошких простора, ова функција се намеће као једна од најважнијих.

Овакав концепт уређења саобраћајница у оквиру простора посебне намене, утицаће на формирање нове јединствене саобраћајне мреже, која ће у потпуности побољшати везе заштићених подручја са насељима, окружењем и постојећим и планираним туристичким локалитетима.

Планом железничког саобраћаја, заснованом на решењима из планских и стратешких докумената вишег реда (ППРС, РПП АПВ, Стратегија развоја саобраћаја РС), предвиђено је задржавање постојећих пруга у оквиру утврђених коридора и побољшање експлоатационих параметара реконструктивним мерама и изградњом.

Планским решењима из планова вишег реда, као и детаљнијим студијским документима (Студија изводљивости железничке пруге Szeged-Röszke-Horgoš-Subotica-Csikéria-Bácsalmás- Baja, IPA пројекат, Влада АПВ, Покрајински секретаријат за привреду), планиран је низ активности на железничким капацитетима. Овим активностима које имају за циљ првенствено побољшања квалитета железничког саобраћаја, подићиће се и ниво међурегионалног и прекограничног повезивања (Мађарска - Србија – Мађарска) суседних прекограничних регија (ДКМТ – Дунав – Криш – Мориш - Тиса), општина и градова: жупаније Csongrád и Bács-Kiskun и Севернобачки округ у АПВ и градови Сегедин, Суботица и Баја.

Реконструкцијом/изградњом свих пружних капацитета, знатно ће се побољшати експлоатациони параметри (повећање носивости и експлоатационе брзине), железница ће приближити захтеваном европском нивоу превозне услуге и створиће се солидни услови за интеграцију са осталим видовима саобраћаја (транспорт путника: возила-вагони-пловила).

Неопходна је ревитализација и модернизација практично целокупног система, чиме ће се повећати безбедност, ефикасност и економичност. Експлоатационе брзине су данас неприхватљиво ниске (Ve ~ 40 km/h), услед чега потенцијални корисници железнице радије бирају друга средства превоза.

У оквиру подручја посебне намене се налази гранични друмски прелаз Бачки Виногради, који је у функцији међуграничног повезивања територије Града Суботице и и Републике Мађарске.

Водни саобраћај у обухвату Просторног плана је заступљен на реци Тиси која тангира предметни простор. Река Тиса је међудржавни пловни пут IV категорије (у перспективи међународни), за развој пловидбе, теретног и путничког саобраћаја, а такође за развој наутичког туризма.

Ваздушни саобраћај у обухвату Просторног плана је заступљен само преко капацитета летилишта у непосредној близини језера Палић („МБМ Кронос“) док су летилиште Кањижа и спортски аеродром Биково ван обухвата.

Планира се перспективно укључивање и овог вида саобраћаја у понуду транспортних услуга, не само за потребе општине Суботица, већ и за евентуалне туристичке и спортско-рекреативне захтеве. Планским решењима из домена саобраћаја се не утиче на функционисање летилишта, посебно узимајући у обзир сезонску и повремену употребу овог ваздушног терминала. Саобраћајна повезаност са овим летилиштем је омогућена преко постојеће путне мреже.

Планска решења немоторног саобраћаја у оквиру посебне намене простора, предвиђају формирање и развој капацитета немоторних-пешачко-бициклистичких кретања (пешачких и бициклистичких стаза унутар и ван насеља и локалитета, део бициклистичке стазе „Панонска осмица“ који повезује насеља Града Суботице и општине Кањижа), као и повезивање са коридором бициклистичких стаза уз реку Тису – међународним цикло коридором XI. Немоторна кретања, као најважнија и еколошки најприхватљивија, доприносе смањењу негативних утицаја саобраћаја на животну средину, побољшању „суживота“ моторног саобраћаја и афирмацији природних и туристичких локалитета, што је и препорука која произилази из Атинске повеље ЕСУ (1998. и 2003).

Регионални аспект саобраћајних мрежа

Улога транспорта и саобраћајне инфраструктуре у регионалном повезивању у оквиру АПВ и суседних регија у окружењу сматра се кључним фактором у свеукупном економском, социјалном и развоју животне средине. У погледу економског развоја, спровођење и реализација регионалних пројеката инфраструктуре (путна мрежа регионалног нивоа, железничке пруге регионалног и локалног нивоа, водни саобраћај – луке, пристаништа и наутички објекти) има позитиван утицај на регионалне економије, доприноси отварању њихових тржишта за нове пословне иницијативе и чини ефикаснијом трговинске размене међу државама и регијама из региона. Регионална саобраћајна мрежа такође помаже побољшање прекограничне сарадње и контакате међу људима.

Регионални аспект путног-друмског саобраћаја

Регионално повезивање у оквиру путног саобраћаја је најзначајније, с обзиром на дужину и покривеност простора АПВ, па и делова севернобачког и севернобанатског округа, саобраћајницама регионалног нивоа (ДП II реда).

Основни правци у оквиру регионалног повезивања су углавном оријентисани на правцу исток – запад, узимајући у обзир да су правци основне мреже (Паневропски коридори, Банатска магистрала) дефинисани на правцу север-југ. У том смислу, потребно је развијати следеће регионалне путне правце, ДП и општинске путеве у пограничним општинама Кањижа и Суботица (ДП II реда бр.100, бр.101, бр.300, као и општинске путеве на територијама ових општина), са суседним регионима/жупанијама у Мађарској: Бач-Кишкун (Bács-Kiskun) и Чонград (Csongrád).

Регионални аспект железничког саобраћаја

Регионално повезивање железничким саобраћајем је врло битно не само са аспекта путничког и робног транспорта, већ и због туристичког потенцијала. Железница као еколошки прихватљив вид превоза има своје место у транспортној подели са свим предностима у односу на остале видове саобраћаја (ефикасније и друштвено рационалније повезивање становништва и привреде у оквиру ширег гравитационог подручја, стварање услова за развој слободне трговине између земаља југоисточне Европе, очување животне средине, уштеда простора, енергије и повећање безбедности у саобраћају).

Са аспекта стварања услова за развој привреде и туризма, потребно је развијати железнички правац (регионално повезивање у оквиру ДКМТ[15] регије): Сегедин – Суботица – Чикерија – Бачалмаш – Баја. У оквиру простора посебне намене овај пружни правац се састоји од постојеће регионалне пруге бр.1 и трасе демонтиране пруге према Бачалмашу и Баји.

4.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Развој водопривредне инфраструктуре на подручју посебне намене, заснивање се на успостављању интегралних регионалних вишенаменских система за уређење, коришћење и заштиту вода. Потребно је обезбедити одговарајуће услове у смислу комуналне опремљености простора (водовод и канализација), као и уређење и обезбеђење водних ресурса од даљег загађивања и расипања.

Водни објекти за уређење водотока

У оквиру подручја посебне намене као вишенаменски, Хидро систем Дунав-Тиса-Дунав (ХС ДТД) служи за наводњавање, снабдевање рибњака, индустрије и насеља водом, пловидбу, рекреацију, туризам, спортове на води, одводњавање сувишних вода, заштиту од штетног дејства вода и спровођење вода које дотичу са територија суседних земаља, прихватање пречишћених употребљених вода, и др..

Хидросистем Северна Бачка (ХС Северна Бачка) се развија на водом најдефицитарнијим северном подручју Бачке. Неопходна је обнова постојећег ХС ДТД, повећање његове проточности и реализација ППОВ насеља и свих индустрија које се наслањају на ХС. ХС Северна Бачка, са више мањих акумулација, треба да омогући увођење воде Тисе и Дунава на плато Телечке, које је најаридније подручје Републике Србије.

Тај ХС има и значајне еколошке функције побољшавања стања језера Палић довођењем воде из Тисе у случају екстремних суша. На просторима заштићених подручја, све хидротехничке радове је потребно ускладити са важећим уредбама о заштити.

Хидросистем, ван заштићених подручја је могуће, без значајних улагања, прилагодити већој потрошњи воде за наводњавање површина, путем продубљивања и проширивања необложених, односно надвишења обложених деоница магистралних канала и формирања нових акумулационих простора у многобројним, за то погодним, долинама Северне Бачке, као и инсталирањем црпних станица чији је капацитет 20% већи.

Према пројектној документацији, Келебијско језеро које је тренутно без воде, подељено је на два сектора. Максимални пројектовани водостај првог сектора је 122,90 mnv, док је за други сектор предвиђен максимални водостај од 123,20 mnv. Вишкови воде би се преливали преко уставе на која се налази на крају Главног Келебијског канала на km 3+767.

15 ДКМТ – ЕУ регија Дунав – Криш – Мориш - Тиса

Водни објекти за заштиту од штетног дејства унутрашњих вода – одводњавање

Регулисање водног режима у земљишту, уз поштовање услова заштите природе и изградњу и реконструкцију постојећих система за одводњавање, омогућиће побољшање пољопривредне производње. Распрострањеност и изграђеност водопривредне инфраструктуре на територији је задовољавајућа, али је због њихове запуштености и неодржавања, проблем одводње сувишних вода и даље присутан.

Полазиште за техничка решења у домену хидротехничких мелиорација је ревитализација постојећих мелиорационих система и постепено смањење садашњег заостајања Републике Србије у домену наводњавања, изградњом нових система на земљиштима највиших бонитетних класа. Будући системи се планирају као интегрални мелиорациони системи (одводњавање, наводњавање, заштита од спољних вода), са свим мерама хидротехничких и агротехничких мелиорација.

Системи за одводњавање реализују се тако да се уклапају у решења интегралног уређења простора, при чему се води рачуна о потреби касније доградње и система за наводњавање.

Мелиорациона каналска мрежа у границама обухвата Просторног плана, подељена је у више сливова и подсливова, а улива се у реципијенте, реку Тису и Кереш, гравитационим путем или путем црпних станица. Сваки канал ове мреже налази се на релативно уском појасу водног земљишта, где у неким случајевима није остављена ни инспекцијска стаза ширине 5 метара (10 метара у ванграђевинском подручју). Редовно одржавање канала, махом се своди на уклањање растиња и измуљивање због одржавања протицајног профила. Извађени муљ, када се просуши, након 1 до 5 године се разастире или се одмах по измуљавању депонује у посебно припремљене касете, у непосредној близини. Одвожење муља се врши само из насеља, због уског појаса неопходног за извођење радова.

Једина могућност да се у појасевима мелиорационе каналске одводне мреже формирају еколошки коридори, је пуна сагласност локалне самоуправе и проширење граница водног земљишта кроз различите видове уређења простора, тако да се у наредном периоду ту могу одржавати захтевани екосистеми, са петогодишњим циклусима водопривредних редовних интервенција, које би се дефинисале плановима нижег реда.

Учесталост суша на подручју Панонског региона, може да се повећа и преко 40%, што указује на потребу очувања постојећих водних ресурса. Влажна станишта заштићених добара имају улогу водних резерви и побољшавају услове производње на околним пољопривредним површинама. Потребно је вршити испитивања улоге влажних станишта у ублажавању сезонских осцилација у количини расположивих вода фреатске издани.

Водни објекти за коришћење вода

Планско решење снабдевања водом засновано је на развоју регионалних система, као најповољнијих са аспекта експлоатационих трошкова и аспекта обезбеђења сигурне и квалитетне дистрибуције. Основу развоја будућих регионалних система за снабдевање водом чине заштићена изворишта подземних и површинских вода.

Принцип је да се до рационалних и еколошки прихватљивих граница искористе локална изворишта подземних и површинских вода, а да се тек након тога регионалним системима допрема само недостајућа вода.

Имајући у виду садашња економска кретања и финансијску моћ локалних заједница, не може се очекивати брза изградња регионалних система за водоснабдевање. Решења која се сада раде, или ће се радити у скорој будућности, морају бити компатибилна са будућим повезивањем у регионалне системе.

Краткорочна орјентација снабдевања водом обухвата развијање микрорегионалних водоводних система (повезивање неколико насеља или општина у једну целину у зависности од расположивих изворишта). Временом, ови системи би се повезивали и обједињавали у веће целине, тј. у одређеном временском периоду у регионални систем ослоњен на изворište воде регионалног нивоа. Овакав приступ омогућава да се корисници, снабдевају са два или више изворишта и да се уз локалне могућности (микрорегионално и локално изворište), постиже највиши степен сигурности, како у погледу испоруке количине воде, тако и погледу њеног квалитета. Овде је економски елеменат један од најбитнијих чинилаца рационалног развоја.

Оптимална дугорочнија оријентација снабдевања водом становништва представља изградњу регионалних и међурегионалних водоводних система у који би били интегрисани и постојећи водоводни системи. Рок израде ових система је 2020. године. Проблем највећег приоритета је водоснабдевање области у којима је у води за пиће присутан токсични арсен и повишен садржај природних органских материја и натријума.

Подручје посебне намене се наслања на Регионални систем горње Тисе за обезбеђење воде највишег квалитета. За снабдевање овог региона предвиђене су, поред постојећих изворишта, и прерађене речне воде Тисе. С обзиром на квалитет вода ове реке, посебна пажња се мора посветити начину пречишћавања ових вода. Овом систему припадају насеља у општинама: Суботица, Кањижа, Нови Кнежевац, Сента, Чока, Ада, Кикинда и Нова Црња. Алтернативна решења везана су за довођење вода са веће удаљености. Подразумева се остварење међудржавне сарадње којом би се квалитет речне воде Тисе поправио или најмање задржао на садашњем нивоу.

Појединачни локалитети у оквиру посебне намене простора, водом ће се снабдевати или повезивањем на најближи насељски систем, уколико постоје могућности за такав прикључак, или индивидуално, путем бунара бушених у границама локалитета.

Водни објекти за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода и заштиту вода

Ради заштите подручја посебне намене, предвиђа се интегрална заштита вода, која подразумева примену технолошких, водопривредних и организационо-економских мера заштите. Технолошке мере подразумевају пречишћавање отпадних вода насеља у окружењу у постројењима за пређишћавање отпадних вода (ППОВ) свих насеља већих од 5.000 ЕС, као и мањих насеља која се налазе у зони заштите изворишта. У ППОВ ће се уводити отпадне воде општинских центара и свих приградских насеља повезаних на групне канализационе системе. Производна предузећа ће реализовати своја комплетна ППОВ, или предтретмане. Предтретманом се отпадне воде из технолошких процеса, пречишћавају до стања у коме се могу упустити у градску канализацију и упустити према ППОВ. Морају се уклонити све опасне материје, посебно оне које би својим токсичним деловањем ометале рад биоаерационог дела ППОВ.

Санитација насељених зона, које не могу да буду обухваћена малим групним системима са ППОВ, обављаће се по принципима руралне санитације са одвођењем отпадних вода у индивидуалне или групне водонепропусне објекте и комбинацију са секундарним билошким пречишћавањем, уз оперативну организацију даљег поступка са отпадним водама, односно, уклањања и коришћења у пољопривреди на санитарно безбедан начин како не би дошло до загађења површинских и подземних вода.

Како би се вода Лудашког језера заштитила од загађивања, потребно је спровести активности на санацији и ремедијацији Палићког језера (налази се ван подручја посебне намене), с обзиром да су ова два језера повезана каналом „Палић-Лудаш“.

У складу са потребама и могућностима адаптације климатским променама, неопходно је проценити могућности коришћења пречишћених вода (као секундарне сировине), нарочито у шумарству, као и за снабдевање водом одређених вишегодишњих пољопривредних култура.

Санација и ремедијација језера Палић и Лудаш

У циљу очувања и реконструкције језера Палић, неопходно је што пре предузети активности у домену чишћења муља из језера Палић и успоставити одговарајући режим вода (пречишћене отпадне воде, вода за освежавање језера, мониторинг квалитета и квантитета воде у језеру и сл.), водећи рачуна о интересима и приоритету различитих корисника, као и потребама екосистема.

Пре приступања чишћења муља из језера Палић, потребно је све постојеће изворе загађења језера санитарно и технички збринути, што је обавеза локалне самоуправе, а ту спадају: отпадне воде насеља Палић, канали чије се воде без третмана изливају у језеро, као и формирање заштитног појаса око језера како би се спречило загађивање Палићког језера. Превасходно је нужно повезивање канализационог система насеља Палић на градски ППОВ, као и околних загађивача (Велики парк, викенд насеље, околни салаши) и решавање проблема који узрокују фарме које немају одговарајућа решења прикупљања и пречишћавања отпадних вода.

Изградња одушног (обилазног) канала, којим би пречишћене воде обишле оба језера и на крају се излиле у водоток Кереш, започета је још 1980. године, али је систем изграђен само у I фази и то изливом воде са ППОВ, непосредно иза Омладинског језера. Испред излива постојећег канала „Палић-Лудаш“ у језеро Лудаш, пројектован је почетак друге деонице одушног канала. Предвиђен је цевовод у насипу, који трасом пресеца залив Лудашког језера и излива се у водоток Кереш.

Према подацима из техничке документације (2013. и 2014. година), неопходно је уклонити 1,3 милиона кубних метара муља из језера Палић и 2 милиона кубних метара из језера Лудаш. Решењем Покрајинског завода за заштиту природе (2011. год.), за потребе чишћења и ремедијације муља језера Палић, предложено је да се приликом избора локације за одлагање муља, да приоритет решењима која доприносе ревитализацији шумских станишта. Поред тога, током процене економске оправданости пројекта, треба обрадити и трошкове редовног одржавања и функционисања ремедијације за предложено решење. Овакво решење се може применити и код ремедијације и чишћења Лудашког језера.

4.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

4.3.1. Електроенергетска инфраструктура

Развој електроенергетске инфраструктуре, као крајњи резултат треба да има укупно смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину, што ће имати позитиван утицај на подручје посебне намене.

На делу планског простора планирана је траса 400 kV прекограничног вода од ТС „Суботица 3“ према Мађарској и прикључног 110 kV вода до планиране трафостанице 110/20 kV „Хоргош“ од трафостанице 110/20 kV „Кањижа“.

У наредном планском периоду снабдевање електричном енергијом биће из постојеће и планиране 20 kV електроенергетске мреже, преко 20/0,4 kV које је потребно обезбедити за планиране садржаје који ће се градити у оквиру посебне намене. Постојећи капацитети из којих ће се снабдевати корисници планског простора су: ТС 110/20 kV „Суботица 2“, ТС 110/20 kV „Суботица 4“, ТС 110/20 kV „Палић“, ТС 110/20 kV „Кањижа“ и ТС 35/10 kV „Хоргош“, односно планирана ТС 110/20 kV „Хоргош“.

Дистрибутивна мрежа ће се развијати у складу са Средњорочним плановима надлежног предузећа ЈП ЕПС-а, односно Привредног друштва за дистрибуцију електричне енегије „Електровојводина“, Електродистрибуција „Суботица“.

Предвиђа се потпуни прелазак на 20 kV напонски ниво, тј. прелазак са тростепене трансформације 110/35/10(20)kV на двостепену трансформацију 110/20 kV, чиме ће бити обухваћена реконструкција свих трафостаница 110/35 kV на 110/20 kV, као и 10 kV мрежа и припадајуће дистрибутивне трафостанице 10/0,4 kV у оквиру посебне намене простора.

Електроенергетска мрежа за снабдевање планираних садржаја у оквиру у оквиру просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности ван насеља, биће грађена подземно кабловским водовима, а у насељима електроенергетска мрежа може бити и надземна.

Планирана преносна мрежа 110 kV и 400 kV градиће се надземно у складу са условима надлежне институције за заштиту природе.

Део потребне електричне енергије могуће је обезбедити и из обновљивих извора. У оквиру просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, могу се на постојеће и планиране објекте постављати соларни панели и користити соларна енергија, у виду топлотне и електричне енергије за сопствене потребе.

Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

4.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Постојећа термоенергетска инфраструктура у оквиру посебне намене својим положајем и капацитетом пружа могућност даљег развоја у циљу задовољења крајњих корисника на овом простору и шире.

На простору посебне намене према РПП АПВ, налази се планирани коридор транснационалног гаовода „Јужни ток“, за који ће се коначна траса утврдити кроз израду ППППН.

Даљи развој и изградња термоенергетске инфраструктуре је дозвољена у оквиру подручја посебне намене. У заштићеним подручјима изградњу термоенергетске инфраструктуре је потребно ускладити са важећим уредбама, а на стаништима заштићених и строго заштићених врста са условима и мерама надлежне институције за заштиту природе.

4.3.3. Обновљиви извори енергије

У оквиру посебне намене, могуће је коришћење обновљивих извора енергије: соларне енергије (у виду топлотне и електричне енергије, постављањем соларних панела на постојеће и планиране објекте у оквиру просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности). Коришћење хидрогеотермалне енергије, енергије ветра, биомасе и биогаса, могуће је у оквиру просторне целине остала посебна намена ван просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, у складу са условима заштите природе.

Енергетски производни објекти који користе обновљиве изворе енергије (биомаса, биогас, геотермална енергија, соларна енергија), могу се градити у оквиру просторне целине остала посебна намена ван просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности у: радним зонама и комплексима, као и у оквиру планираних садржаја на пољопривредном земљишту, који ће ову енергију конектовати у јавну мрежу, или користити за сопствене потребе при чему вишак могу конектовати у јавну мрежу.

Парк ветрогенератора, као и појединачни стубови могу се градити мин. 500 m од еколошког коридора/станишта.

4.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

Електронска комуникациона мрежа, у складу са постављеним циљевима и достизања једног од главног покретача снаге нове економије ће се развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавремених технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградњу широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавремених медијума преноса.

То подразумева и потпуну дигитализацију свих система електронских комуникација (фиксна, мобилна, интернет, радио-комуникација, КДС), уз обезбеђење довољно капацитета, равномерног развоја и целокупне покривености простора и обезбеђивање подједнаке доступности свим оператерима.

Развој фиксне комуникациона мреже подразумева:
- равномеран развој на целом подручју;
- потпуну замену аналогних система комутација и старијих дигиталних, новим системима у складу са технологијом развоја истих, а капацитете обезбедити у складу са растућим потребама;
- реконструкцију постојеће електронске комуникационе мреже на свим нивоима;
- употребу оптичких каблова као медиј преноса, где год је то могуће;
- транспорт у нижим равнима мреже засниван искључиво на оптичким кабловима;
- реконструисање постојеће приступне мреже код које би се употреба бакарних каблова максимално скратила, а значајно повећао удео оптичких каблова и могућност бежичног приступа;
- доградњу постојеће мреже да би се постигла потпуна покривеност територије и омогућило увођење свих нових услуга;
- увођења широкопојасне мреже у фиксну телефонију;
- равномеран развој широкопојасне мреже за коришћење универзалних услуга;
- у циљу обезбеђивања нових услуга, приступну мрежу градити довођењем оптичке мреже што ближе корисницима, применом приступних претплатничких концентратора и различитих бежичних (wireless) технологија (нпр. WiMAX, WiFi и др.);
- увођење полагање каблова у микро ров, чиме се убрзава изградња и трошкови смањују;
- дигитализација емисионих система, повезивање емисионе станице међусобно и поред радио-релејних система с центрима дистрибуције програма и оптичким приводом на најближи кабл.

Међумесни електронски комуникациони каблови, планирани су уз све постојеће и планиране путне и железничке коридоре. Приликом планирања нових саобраћајних коридора, потребно је планирати и полагање одговарајућих цеви у коридорима саобраћајница, за накнадно провлачење електронских комуникационих каблова.

Заштита телекомуникационих коридора, и изградња инфраструктурних и других објеката у близини електронских комункационих коридора, мора бити у склади са Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава, радио-коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Службени гласник РС“ број 16/12).

Постојећи међумесни и међународни оптички каблови се налазе у полиетиленским (ПЕ) цевима у постојећим саобраћајним коридорима, већим делом положеним директно у ров или у кабловској телекомуникационој (ТК) канализацији. У наредном планском периоду због потреба за новим капацитетима, може се очекивати вишеструко полагање нових електронских комуникационих каблова у постојеће ПЕ цеви.

За све планиране садржаје који изискују повезивање на постојећу електронску комуникациону мрежу, ради обезбеђења телекомуникационог саобраћаја, планирана је дуж постојећих и планираних путних коридора електронска комуникациона мрежа.

У склопу децентрализације електронских комуникационих мрежа, планира се постављање нових мултисервисних платформи и друге електронске комуникационе опреме у кабинетима у уличним коридорима и другим јавним површинама, као и постављање нових електронских комуникационих уређаја и проширење по-

стојећих капацитета телекомуникационих оператера у објектима у власништву или закупу. Такође, планира се увођење оптичких каблова и у домен приступне мреже, у почетку повезивањем правних лица (бизнис претплатника) на оптичку мрежу, а касније и осталих претплатника у циљу потпуне дигитализације система и могућности пружања најквалитетнијих и најбржих услуга и различитих сервиса (говор, подаци, мултимедијални сервиси и сл.).

Оптички каблови се планирају и до базних станица мобилне телефоније. У наредном планском периоду развој мобилних комуникација ће се заснивати на примени најсавременијих електронских комуникационих (ЕК) технологија, у циљу пружања најсавременијих услуга и сервиса, у скаладу са Еропским стандардима.

Због брзог развоја технологије мобилних комуникација, планиране радиобазне станице (РБС) дате су орјентационо са преферентним зонама пречника око 200 m, а тачне локације биће одређене када се укаже потреба за грађењем истих, уз поштовање услова за грађење дефинисаним овим Просторним планом.

До краја планског периода, постојећи и будући оператери мобилних комуникација ће инсталирати комутационо-управљачке центре, на локацијама које омогућавају оптимално повезивање са фиксном ЕК мрежом на подручју Просторног плана. На истом подручју базне станице мобилних комуникација ће се градити у складу са плановима развоја оператера мобилних комуникација.

За међусобно повезивање комутационо-управљачких центара и контолора радио базних станица користиће се фиксна ЕК мрежа или радио релејне станице. Ове радио релејне станице (РРС) ће бити на локацијама базних радио станица (РБС). Уређаји РБС и РРС биће инсталирани у постојећим објектима уз минималне адаптације, на крововима постојећих објеката (кровна контејнерска варијанта или на земљи (контејнерска варијанта)). Антене РБС и РРС ће бити монтиране на типским носачима који се фиксирају за постојеће грађевинске објекте или на посебним слободностојећим антенским стубовима који се могу градити ван заштићеног природног добра.

Кабловски дистрибутивни систем је вишенаменски, широкопојасни ЕК систем намењен како дистрибуцији радио и ТВ сигнала, тако и пружању широкопојасних, интерактивних, двосмерних сервиса корисницима. Савремени кабловско-дистрибутивни систем (КДС) је комлексна целина, која подразумева коришћење најновијих технолошких решења у погледу опреме у станицама и дистрибутивним центрима, као и у погледу мреже.

На подручју Просторног плана поштанске услуге пружа јавни поштански оператер ЈПО-ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“, Радна јединица поштанског саобраћаја „Суботица“, као и Радна јединица „ПТТ НЕТ“ која пружа услуге КДС и ИКТ (информационо-комуникационе технологије) и други поштански оператери из домена нерезервисаних поштанских услуга. Пружање поштанских услуга и у наредном периоду остваривање се преко јединица поштанске мреже у насељима: Суботици, Палићу, Бачким Виноградима, Хајдукову, Мартоношу и Хоргошу. У складу са постављеним циљевима, поштанска мрежа ће се развијати по следећој концепцији: стварање стабилне регулативе на тржишту поштански услуга, пружање универзалне поштанске услуге, развој тржишта поштанских услуга, развој и реструктуирање јавног поштанског оператера, развој поштанске мреже и капацитета, унапређивање квалитета поштанских услуга, сигурност и безбедност, стандардизација адресовања, тарифна политика.

Стратешки приоритети за остваривање концепције развоја су:
- достизање стандарда квалитета поштанских услуга прописаних у ЕУ;
- обезбеђивање поштанске услуге за све кориснике по приступачним ценама;
- успостављање ефикасне поштанске мреже;
- формирање и примена адресног кода;
- израда и примена методологије обрачуна поштанских услуга базиране на трошковном принципу и усклађене са стандардима ЕУ;
- постепено увођење конкуренције;
- примена европских стандарда у области сигурности и безбедности;
- модернизација поштанске технологије и подизање нивоа техничко–технолошке опремљености за базичне поштанске капацитете;
- развој нових сервиса и унапређење кадровског потенцијала, како би се у делу поштанских услуга одговорило на савремене захтеве и актуелне тенденције развоја ПТТ саобраћаја у земљама ЕУ.

5. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНог наслеђа, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА И ОДБРАНА ЗЕМЉЕ у оквиру подручја посебне намене

5.1. ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

У оквиру посебне намене простора се налазе подручја значајна за очување биолошке разноврсности: заштићена подручја (ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“), станишта заштићених и строго заштићених врста и еколошки коридори (међународни еколошки коридор Кереш, прекогранични - канал Мадарас-Црвени крст и Волујски пашњак и локални еколошки коридори) - Референтна карта бр. 3.1. Заштита природних и непокретних културних добара.

Заштита природе у оквиру посебне намене подразумева:
- Праћење стања свих природних вредности и заштиту биодиверзитета целокупног подручја,
- Израду програма, пројеката и студија којима ће се омогућити заштита и развој природних вредности,
- Спровођење научно-истраживачких и културно-образовних активности у заштићеним подручјима,
- Активности на спровођењу програма санације и ревитализације заштићених подручја, побољшање водног режима заштићених подручја, санација и ревитализација станишта заштићених и строго заштићених врста и еколошких коридора,
- Обезбеђење традиционалног коришћења природних ресурса (ливаде, пашњаци и трстици) у функцији очувања станишта и врста,
- Заштиту и коришћење биолошких ресурса на принципима „одрживости“,
- Дефинисање активности у заштићеним подручјима у складу са капацитетом простора и потребама заштите врста и станишта, као и предеоних типова који обезбеђују оптималне услове опстанка живом свету,
- Ограничене активности у циљу очувања природних вредности подручја посебне намене, где у први план избија заштита, а не газдовање природним добрима,
- Ревизију статуса (врсте, режима и граница заштите) СРП „Селевењске пустаре“,
- Евидентирање приоритетних станишта за заштиту Европске уније („NATURA 2000“),
- Формирање будућег прекограничног заштићеног подручја под називом „Körös-ér“.

5.1.1. Заштићена подручја

У заштићеним подручјима, установљена је просторна заштита и заштитна зона око заштићених подручја. На основу важећих уредби, потребно је придржавати се прописаних мера и активности којима су забрањене оне активности које нарушавају обележја природних добра, а обезбеђују се оне које доприносе његовом очувању, унапређењу и презентацији.

Заштићена подручја на простору посебне намене заједно са Парком природе (ПП) „Палић“, чине групу заштићених подручја која ће према плановима вишег реда и Међународном протоколу о заштити, чинити будући прекогранични заштићени простор, са 13 заштићених мозаично распоређених просторних јединица од Келебије до Морохалома на територији Републике Мађарске. Водоток Кереш чини окосницу планираног заједничког природног добра под

називом „Körös-ér“. Овај некадашњи природни водоток, данас је највећим делом каналисан и служи за одводњавање вишка подземних вода. Овакав положај идеалан је за реализацију прекограничних пројеката из области заштите природе и уређења вода. У његовом сливу су се очували остаци природних фрагмената предела и то само на местима депресија и деловима земљишта са лошим производним карактеристикама. Пешчарска и степска станишта, заједно са заслањеним депресијама овог подручја, налазе се на списку приоритетних станишта за заштиту Европске уније („NATURA 2000“).

Заштита, уређење и развој заштићених подручја је потребно спроводити на основу планова управљања, многобројних студија, пројеката, резултата биомониторинга угрожених биљних и животињских врста, мониторинга вода и других бројних истраживања. Са важећим уредбама о заштити заштићених подручја, потребно је усагласити, осим планова управљања заштићеним подручјима и шумске и ловне основе, хидротехничке и друге активности.

На основу Плана управљања, приоритетне активнисти у заштићеним подручјима су:

- обезбедити спровођење режима заштите и очувања природног добра,
- ускладити коришћење ресурса и развојне активности са циљевима очувања и унапређења природних вредности и
- спроводити активности везано за презентацију природних вредности, едукацију и научно-истраживачки рад.

У ПИО „Суботичка пешчара“, планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, ће бити засноване на концепту екстензивирања пољопривредне производње, крчењу алохтоне вегетације, прилагођавању шумске праксе очувању станишта и биодиверзитета, као и промовисању одрживог коришћења заштићеног подручја. Локално становништво треба да препозна свој интерес у чувању природних вредности и предела. У том смислу је у наредном периоду потребно уређивати простор Суботичке пешчаре са циљем развијања еко-туризма и рекреације. Поред постојеће едукативне стазе код Ловачке куће на локалитету „Храстовача“, потребно је трасирати нове стазе по ободу и периферним зонама заштићеног подручја. Ове едукативне стазе ће повезати више локалитета, међу којима су и „Старо стрелиште“ на коме је планиран визиторски центар са еко кампом и излетнички локалитети „Тресетно језеро“ и „Мајдан“.

Планирана траса едукативне стазе је: Келебија државна граница, окретница аутобуске линије 1 – Келебијска шума - језеро Мајдан – Дашчанска шума – Храстовача, Шиштак – Буквић, Стрелиште – Радановачка шума – језеро Тресетиште – Палић и Мајкин салаш, где се траса спаја са трасом Европског пешачког пута Е-7 чија је израда у току. Стазу треба обележити двострано, што значи да се може безбедно њоме пешачити у оба смера. Траса едукативне стазе је: Буквић, Гатер, Сунчани салаш, поред Крчевина до Тресетног језера, са упознавањем станишта, заштићених врста и проблемима очувања биодиверзитета.

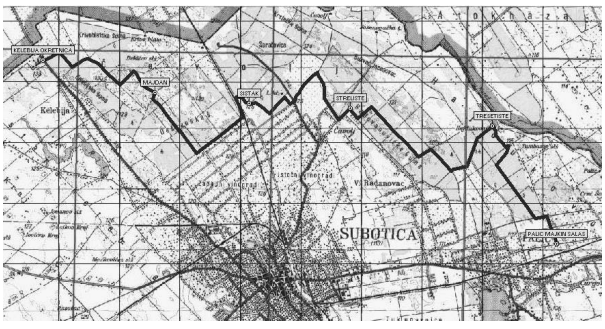

Слика 14. Едукативне стазе у ПИО „Суботичка пешчара“16

У СРП „Лудашко језеро“, имајући у виду природне карактеристике и историјат намене простора, као и присутне тенденције од стране локалног становништва, могуће је развијати пољопривреду и еко-туристичке активности. Усмеравање пољопривреде на екстензивно коришћење, у складу са вековним развојем околних насеља и традиционалне видове коришћења у сточарству (испаша, узгој традиционалних раса, органски производи од меса и млека), треба да буде једна од мера заштите биолошке разноврсности Резервата.

16 Извор: ЈП „Палић Лудаш“

Коришћење тршћака и њихова сеча као потребна мера активне заштите природе, пружа оквир за даљи развој коришћења трске (мануфактурна прерада трске у грађевински изолациони материјал и сл.). Планирано је уређење постојећег визиторског центра „Лудаш“ у Хајдукову и наставак одвијања едукативних активности, као и уређење локалитета за културни туризам „Буџак“ и спорт и рекреацију у насељу Шупљак и на локалитету „Переш“. Око Лудашког језера је потребно формирати мултифункционално заштитно зеленило, према условима надлежне институције за заштиту природе, у функцији управљања и заштите вода (од дифузног загађења са околног пољопривредног земљишта) и екотуризам.

На Лудашком језеру су су уређене две стазе за посетиоце опремљене ознакама, информативним таблама и другом инфраструктуром. Према локалитету „Чурго“ је траса дужине, 2700 m, са 8 станица и темама презентованим на едукативним таблама о традиционалном животу поред језера, насељу и култури, утицају језера Палић на водни режим језера Лудаш, језеру као Резервату, биљном и птичијем свету влажних ливада, стаништима степе и влажних ливада.

Према Керешу је стаза дужине 2300 m, са 4 станице и тема о геолошким и педолошким карактеристикама, заштићеним биљним врстама, водном режиму речице Кереш и прстеновању птица. Пешачке туре дуж едукативних стаза су лимитиране и морају се одвијати под надзором водича (максимум 100 посетилаца одједном, распоређено у две групе) – чиме се обезбеђује минимално нарушавање мира у Резервату.

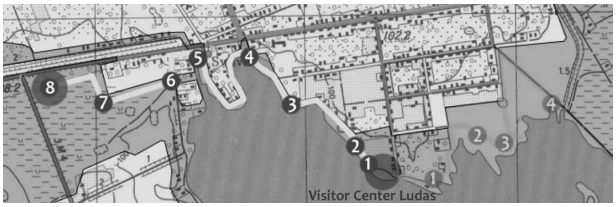

Слика 15. Едукативне стазе у СРП „Лудашко језеро“17

На простору СРП „Селевењске пустаре“, имајући у виду природне карактеристике и историјат намене простора, такође, биће присутна пољопривредна производња, а планира се и развој еко-туристичких активности. Активности у Резервату треба да буду засноване на концепту екстензивирања коришћења земљишта, крчењу алохтоне вегетације и очувању чистина у Селевењској шуми, као и промовисању одрживог коришћења заштићеног подручја. У Селевењској шуми је планирано уређење „Шумарске куће“ као локалитета за едукацију.

У СРП „Селевењске пустаре“ је уређена и опремаљена посетилачка инфраструктура (едукативне стазе, осматрачнице, инфо табле). Шетња је могућа дуж посетилачке трасе: Селевењска шума- Лофејсевер. Дуж ове трасе, дужине 3800 m, се налази 12 станица са постављеним едукативним таблама на којима се приказују теме везане за Резерват његову заштиту, врсте станишта, традиционалне видове коришћења, промене и притиске на станишта и ретке врсте итд. Пешачке туре дуж стазе су лимитиране и морају се одвијати под надзором водича (максимум 100 посетилаца одједном, распоређено у две групе) – чиме се обезбеђује минимално нарушавање мира у Резервату.

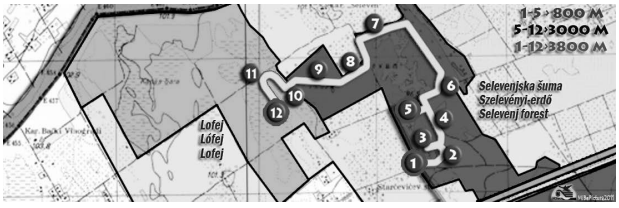

Слика 16. Едукативне стазе у СРП „Селевењске пустаре“18

17 Извор: ЈП „Палић Лудаш“
18 Извор: ЈП „Палић Лудаш“

5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

Заштита строго заштићених врста се спроводи у складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/10 и 47/11), забраном коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама. Заштита заштићених дивљих врста се спроводи ограничењем коришћења, забраном уништавања и предузимања других активности којима се наноси штета врстама и њиховим стаништима као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама.

Део станишта југоисточно од СРП „Селевењске пустаре“ је на простору који је планиран за заштиту, кроз Ревизију Студије за ово заштићено подручје.

5.1.3. Еколошки коридори

Еколошки коридори омогућавају комуникацију између заштићених подручја и/или станишта заштићених и строго заштићених врста. Формирање и очување проходности еколошких коридора, који треба да преузму неке функције природне вегетације, је од приоритетног значаја за дугорочни опстанак биодиверзитета ширег региона. У том смислу је посебно значајан водоток Кереш, који ће као међународни еколошки коридор, осим што повезује заштићена подручја у посебној намени и значајно утуче на побољшање њиховог водног режима, представља и окосницу будућег прекограничног подручја и повезује два подручја еколошке мреже „NATURA 2000“ у Републици Србији и Републици Мађарској.

Концепција заштите еколошких коридора, подразумева и успостављање њихових заштитних зона у којима је потребно уважавати мере заштите од штетних спољних утицаја, како би ови коридори испуњавали своју функцију. Еколошки коридори заједно са делом еколошки значајног подручја бр. 1 Суботичка језера и пустаре, чине део еколошке мреже. Заштиту еколошке мреже је потребно је спроводити на основу Уредбе о еколошкој мрежи, којом се обезбеђује спровођење мера заштите ради очувања предеоне и биолошке разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста.

5.2. ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Унутар подручје посебне намене, евидентирана су непокретна културна добра (НКД), а надлежна установа заштите – Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица је утврдио мере и смернице заштите, које постају обавеза власника и корисника културних добара у даљем поступку коришћења, уређења и изградње овог простора. Анализом градитељског наслеђа, установљено је да је опште стање веома лоше.

Не постоји интерес нити свест грађана о значају наслеђа, као ни мотивација власника/корисника да чувају наслеђе. Објекти без функције убрзано пропадају, попут Магазина за жито у атару Хоргоша (споменик културе), док се стари салаши, услед напуштања, руше или непримерено осавремењују, чиме губе своје основне споменичке вредности.

У планирању заштите, уређења и коришћења културног наслеђа, неопходно је обезбедити пуно учешће локалне самоуправе и сарадњу са установама које учествују у процесу очувања културног наслеђа, у циљу проналажења оптималних решења, која укључују компромис у контексту постизања одрживости уређења и коришћења културне баштине и савремених потреба друштва. Овај феномен је нарочито изражен код планирања у подручју посебне намене, где постоје сукоби између потреба за економским развојем (пољопривреда, туризам) и очувања културних и природних вредности, као ненадокнадивих ресурса.

Утицај посебне намене на заштиту и унапређење културног наслеђа се односи на:

- сређивање базе података за сва културна добра на подручју посебне намене;
- брз и ефикасан рад на појачаној заштити НКД, са стварањем нове саобраћајне, комуналне и туристичке инфраструктуре;
- ревитализацију запуштених и напуштених места и објеката за које постоји интерес, уз спречавање губљења аутентичности културних вредности;
- унапређен приступ значају и презентацији археолошких локалитета;
- идентификацију културног наслеђа као туристичког потенцијала;
- планирање и израду пројеката ревитализације старих салаша са локалним карактеристикама.

5.3. ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА

Полазиште за очување и унапређења вредности предела, представља утврђивање његовог подручја, као и подручја целина и подцелина, утврђених на основу изражених природних и културних вредности у простору и њихове генезе и историјске повезаности. У оквиру подручја посебне намене су препозната три предеона обрасца дефинисана карактеристичним предеоним елементи који су груписани око три заштићена подручја: ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“.

У дефинисаним подручјима, морају се очувати и заштити све вредности и специфичне просторне целине, а притом и створити могућност за одрживи развој туризма и других активности којима се неће угрозити предеони карактер. Морају се очувати структуре, разноврсност и међусобне интеракције природних (абиотичких и биотичких) и културних (руралних и урбаних) елемената предеоних подцелина. Приоритет имају:

- ревитализација и рекултивација деградираних природних елемената предела, у смислу њихове међусобне геоморфолошке и хидрографске повезаности;
- очување и регенерација постојећих структура и вредности урбаних и периурбаних структура насеља чији су делови у посебној намени и њихових атара и унапређење њихових природних вредности;
- очување, рехабилитација, рестаурација, ревитализација, пренамена заштићених културних добара и добара под предходном заштитом у оквиру посебне намне, у сврху активирања просторних подцелина, увођењем нових активности које ће побољшати економију подручја.

Основне активности везане за развој и уређење предела, као механизма одрживог развоја, заштите и идентитета интеракције културних и природних вредности, груписане су и представљене као три основне активности:

- успостављање контролисаног и селективног развоја активности, начина и интензитета коришћења простора који могу да имају негативан утицај на очување и унапређење слике (доживљаја) предела, посебно дефинисаних целина ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“;
- стварање информативне инфраструктуре (инфо-пунктови, натписи, дигиталне апликације, визиторски центри и др.) у циљу презентације (интерпретације), развоја свести и анимирања јавности о вредностима и значају овог предела;
- умањење и превенција даље деградације карактера предела и праћење ефеката предузетих мера на очувању и унапређењу предела;

За потребе заштите, презентације, контролисања и селективног развоја активности, начина и интензитета коришћења простора који могу да имају негативан утицај на доживљај, унапређење и очување слике предела, посебно на дефинисане подцелине, морају се обезбедити услови за интегрално управљање овим пределом. У циљу презентације предела мора се, у складу са планским решењима датим овим Просторним планом, изградити туристичка инфраструктура.

5.4. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешко опредељење просторног развоја подручја посебне намене, усмерено је ка поштовању режима заштите заштићених подручја, и осталих просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, унапређењу природних вредности и усклађивању различитих интересних потреба за уређењем овог простора. У смислу дефинисања планских елемената, заштита животне средине представља полазну основу за рационални просторни развој.

Заштита природних ресурса и природних добара, подразумева дефинисање низа мера и активности ради заштите воде, ваздуха, земљишта и биодиверзитета, чија ће имплементација у процес просторног планирања подручја посебне намене, резултирати квалитетним и међусобно усаглашеним планским решењима. Реализацијом мера и активности које су предвиђене, зауставиће се даља деградација природних ресурса и унапредиће се квалитет животне средине (Референтна карта бр. 3.2. Природни ресурси и заштита животне средине).

У циљу заштите животне средине, дефинишу се планске активности које се односе на подручје посебне намене, али и на шири простор који је у обухвату Просторног плана, а чији садржаји могу имати директан или посредан утицај на ово подручје:

- планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије;
- повезивање међусобно удаљених фрагментисаних и изолованих станишта еколошким коридорима и заштитним појасевима зеленила;
- успостављање континуираног праћења стања животне средине: успостављање континуираног мониторинга: воде, ваздуха, земљишта (пољопривредног и непољопривредног), биомониторинга и мониторинга буке (у зони утицаја саобраћаја и постојећих привредних објеката);
- подизање квалитета и модернизација постојећих инфраструктурних система, као и формирање заштитних појасева зеленила;
- забрана упуштања непречишћених вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама;
- забрана упуштања у природне реципијенте било какве воде осим атмосферских и условно чистих расхладних вода, које по Уредби о категоризацији вода одговарају IIб класи;
- обавезно комплетно пречишћавање (примарно и секундарно) отпадних вода до траженог степена квалитета, уколико се планира њихово испуштање у реципијенте;
- успостављање адекватног мониторинга квалитета водотокова у случају загађења услед акцидентних ситуација;
- коришћење биолошких и биотехничких средстава у пољопривреди, у циљу очувања биолошке разноврсности на територији заштићених подручја;
- примена хемијских средстава у заштићеним подручјима у складу са прописаним режимима заштите уз претходно прибављање одобрења и сагласност надлежног Министарства;
- санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада и осталих деградираних површина;
- одлагање комуналног и других врста отпада у складу са Регионални планом управљања отпадом (регионална депонија је на територији Града Суботице ван обухвату овог Просторног плана) и локалним плановима за територијалне јединице које су обухваћене овим Просторним планом (трансфер станица општине Кањижа је на простору посебне намене, а Града Суботице ван обухвату овог Просторног плана);
- нешкодљиво одлагање лешева животиња и других отпадака животињског порекла које организује локална самоуправа са својом зоохигијенском службом у складу са Законом о ветеринарству, до објеката за сабирање, прераду или уништавање отпада животињског порекла, на начин који не представља ризик по друге животиње, људе или животну средину.

5.5. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

При утврђивању просторне организације и уређења насеља, неопходно је поштовати и имплементирати опште принципе заштите од елементарних непогода и других несрећа, имајући у виду и постојећу просторну организацију. Општи принципи управљања ризиком од елементарних непогода и других несрећа су: планирање и имплементација превентивних мера и активности; заштита, отклањање могућих узрока угрожавања (превенција); приправност и правовремено реаговање; смањење утицаја елементарних непогода; спречавање других несрећа и умањење њихових последица (санација).

5.6. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

У зависности од процене степена угрожености, планирање и уређење простора за потребе одбране, подразумева предузимање одговарајућих просторних и урбанистичких мера у поступцима планирања, уређења и изградње, на усаглашавању просторног развоја у циљу обезбеђења услова за потребе деловања и извршење одбране.

Основу планирања и уређења простора за потребе одбране земље, чини укупна постојећа инфраструктура, оптимално прилагођена за извршавање додељених мисија и задатака Војске и других снага одбране Републике Србије, у супротстављању идентификованим изазовима, ризицима и претњама безбедности.

Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље урађено је у складу са условима добијеним од Министарства одбране Републике Србије, који су уграђени у овај Просторни план.

6. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Табела 6. Биланс површина у подручју обухвата Просторног плана

Р.бр.	ПОДРУЧЈЕ ОБУХВАЋЕНО ПРОСТОРНИМ ПЛАНОМ	Површина	
		ha	%
1.	Подручје посебне намене „Суботичке пустаре и језера“	17 061,63	37,00
	Предеона целина заштићених подручја	6 873,35	
	Предеона целина заштитне зоне заштићених подручја	4 138,39	
	Предеона целина остала посебна намена	6 049,89	
2.	Подручје ван посебне намене у обухвату Просторног плана	28 438,06	63,00
	Подручје територије Града Суботице	16 973,99	
	Подручје територије општине Кањижа	11 464,07	
УКУПНА ПОВРШИНА ПОДРУЧЈА ОБУХВАЋЕНА ПЛАНОМ		45 499,69	100,00

Табела 7. Биланс површина подручја посебне намене

Р.бр.	ЦЕЛИНЕ И ПОДЦЕЛИНЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ „СУБОТИЧКЕ ПУСТАРЕ И ЈЕЗЕРА“	Површина	
		ha	ha
1.	Предеона целина заштићених подручја са подцелинама	6 873,35	41,00
1.1.	ПИО „Суботичка пешчара“	5 346,86	
	Режим I степена заштите	443,61	
	Режим II степена заштите	1 152,19	
	Режим III степена заштите	3 751,06	
1.2.	СРП „Лудашко језеро“	851,65	
	Режим I степена заштите	65,50	
	Режим II степена заштите	401,61	
	Режим III степена заштите	384,54	
1.3.	СРП „Селевењске пустаре“	674,84	
	Режим II степена заштите	301,92	
	Режим III степена заштите	372,92	
2.	Предеона целина заштитне зоне заштићених подручја	4 138,39	24,00
	ЗЗ ПИО „Суботичка пешчара“	2 067,50	
	ЗЗ СРП „Лудашко језеро“	873,61	
	ЗЗ СРП „Селевењске пустаре“	1 197,28	
3.	Предеона целина остала посебна намена	6 049,89	35,00
УКУПНА ПОВРШИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ		17 061,63	100,00

Табела 8. Биланс постојеће и планиране намене по категоријама земљишта у оквиру подручја посебне намене

Р.бр.	Намена простора	Постојеће (2014)		Планирано (2024)	
		ha	%	ha	%
1.	Пољопривредно земљиште	11 584,52	68	11 415,53	66
2.	Шумско земљиште	3 994,36	23	3 976,31	23
	- шуме и шумско земљиште	3 994,36		3 976,16	
	-локалитет „Шумарска кућа“	/		0,15	
3.	Водно земљиште	653,46	4	653,46	4
	- језера	439,17		405,58	
	- канали и мањи водотоци	214,29		214,29	
	- спорт.рекр.локал.“Келебијско језеро“	/		33,59	
4.	Грађевинско земљиште	829,59	5	1016.33	7
	- грађевинско подручје насеља	82,59		82,59	
	- зона ретког становништва ван грађ. подручја насеља	120,44		120,44	
	- салашарска насеља	13,89		13,89	
	- викенд зоне	228,63		228,63	
	- радне зоне	24,78		24,78	
	- инфраструктурни и комунални комплекси	9,08		30,65	
	- едукатив-спорт-рекреат. и туристички локал.	9,77		128,09	
	Саобраћајна инфраструктура	340,11		477,26	
	-линијска инфраструктура	340,11		379,85	
	- гранични прелаз Бачки Виногради	/		7,41	
УКУПНО (1+2+3+4)		17 061,63	100	17 061,63	100

Исказани биланс постојеће и планиране намене по категоријама земљишта у оквиру подручја посебне намене, одговара графичком приказу из Просторног плана (Референтна карта бр. 1 – Посебна намена простора). Може се уочити да су површине под шумским и водним земљиштем остале непромењене.

Постојећа шумовитост у оквиру подручја посебне намене од 23%, која је добијена графичким очитавањем, превазилази планирну шумовитост према ППРС за АПВ од 14,3%, односно за Севернобачку област од 10,1%. Повећање шумовитости у планском периоду, према правилима уређења из овог Просторног плана се планира због очувања укупног биодиверзитете и повезивања изолованих станишта, а може се постићи кроз формирање заштитних појасева зеленила, пошумљавање пољопривредног земљишта према Програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта и пошумљавање непошумљеног шумског земљишта у заштићеним подручјима у складу са важећим уредбама и кроз прибављање услова од надлежне институције за заштиту природе за сваку конкретну локацију.

У оквиру површина под водним земљиштем, на простору Келебијског језера које је тренутно без воде, планира се довођење воде и уређење другог сектора за спорт и рекреацију.

Планирано је повећање грађевинског земљишта за 2% на рачун постојећих пољопривредних површина. У планском периоду, планирано је да максимално заузеће под грађевинским земљиштем буде 998.28 ha, односно 7% од укупне површине подручја посебне намене. Планирано повећање је на рачун уређења постојећих и планираних садржаја: инфраструктурни и комунални садржаји, едукативно-спортско-рекреативни и туристички локалитети и саобраћајна инфраструктура. Зона ретког становања ван грађевинског подручја насеља је дефинисана овим Просторним планом, изузимањем из грађевинског подручја насеља Суботица, како би се планским мерама смањио утицај на режим III степена заштите ПИО „Суботичка пешчара“.

Планирано је да се на површинама пољопривредног земљишта од око 1 385,23 ha, које је планирано за заштиту на територији општине Кањижа, у наредном периоду спроведе ревизија заштите СРП „Селевењске пустаре“. Кроз израду Студије заштите у оквиру ове површине, биће дефинисана врста, режими и границе заштите.

У следећим табелама је дат биланс по предеоним целинама (заштићена подручја, делови њихових заштитних зона и остала посебна намена) и предеоним подцелинама (режими заштите I, II и III степена), како би се сагледало коришћење простора по категоријама земљишта.

Табела 9. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине ПИО „Суботичка пешчара“ са подцелинама

Ред. бр.	Намена земљишта	Режим I степена		Режим II степена		Режим III степена		Свега	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1.	Пољопривредно	385,39	86	592,75	51	843,84	22	1 821,98	34
2.	Шумско	58,22	14	542,99	47	2 858,61	77	3 477,88	65
3.	Водно	/		11,29	1			11,29	0,5
4.	Грађевинско	/		5,16	1	48,61	1	35,71	0,5
	Едукативно спортско рекреативни и турист. локалитети			1,78		23,34			
	Инфраструктурни и комунални садржаји	/		3,38		25,27			
5.	Укупно	443,61	100	1 152,19	100	3 751,06	100	5 346,86	100

Табела 10. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине СРП „Лудашко језеро“ са подцелинама

Ред. бр.	Намена земљишта	Режим I степена		Режим II степена		Режим III степена		Свега	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1.	Пољопривредно	/		128,10	32	300,79	79	428,89	50
2.	Шумско	/							
3.	Водно	65,50	100	273,51	68	41,40	11	380,41	45
4.	Грађевинско	/		/		42,35	10	42,35	5
	Едукативно спортско рекреативни и туристички локалитети	/		/		37,41			
	Грађевинско подручје насеља	/		/		4,94			
	Инфраструктурни и комунални садржаји	/		/		/			
5.	Укупно	65,50	100	401,61	100	384,54	100	851,65	100

Табела 11. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине СРП „Селевењске пустаре“ са подцелинама

Ред. бр.	Намена земљишта	Режим II степена		Режим III степена		Свега	
		ha	%	ha	%	ha	%
1.	Пољопривредно	232,56	77	355,93	95	588,49	87
2.	Шумско	69,36	23	2,69	1	72,05	10
	Едукативно спортско рекреативни и туристички локалитети	0,14		/			
	Инфраструктурни и комунални садржаји	/		/			
3.	Водно	/		14,30	4	14,30	3
4.	Грађевинско	/		/		/	/
5.	Укупно	301,92	100	372,92	100	674,84	100

Табела 12. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“

Ред. бр.	Намена земљишта	Заштитна зона	
		ha	%
1.	Пољопривредно	1 448,38	70
2.	Шумско	112,94	5
3.	Водно	115,00	5
	Едукативно спортско рекреативни и туристички локалитети	33,59	
4.	Грађевинско	391,18	20
	Зона ретког становања ван грађевинског подручја насеља	120,44	
	Викенд зоне	228,63	
	Едукативно-спортско-рекреативни и турист. локалитети	18,78	
	Инфраструктурни и комунални садржаји	23,33	
5.	Свега	2 067,50	100

Табела 13. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине заштитна зона СРП „Лудашко језеро“

Ред. бр.	Намена земљишта	Заштитна зона	
		ha	%
1.	Пољопривредно	809,75	93
2.	Шумско	/	/
3.	Водно	11,75	1
4.	Грађевинско	52,11	6
	Инфраструктурни и радни садржаји	52,11	
5.	Свега	873,61	100

Табела 14. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“

Ред. бр.	Намена земљишта	Заштитна зона	
		ha	%
1.	Пољопривредно	940,24	78
2.	Шумско	154,16	12
3.	Водно	5,09	1
4.	Грађевинско	97,79	9
	Едукативно спортско рекреативни и туристички локалитети	25,03	
	Инфраструктурни и комунални садржаји	72,76	
5.	Свега	1 197,28	100

Табела 15. Намена и биланс површина у подручју предеоне целине остала посебна намена

Ред. бр.	Намена земљишта	Остала посебна намена	
		ha	%
1.	Пољопривредно	5 546,79	91
2.	Шумско	177,33	3
3.	Водно	115,62	3
4.	Грађевинско	210,15	3
	Грађевинско подручје насеља	77,65	
	Салашарска насеља	13,89	
	Едукативно спортско рекреативни и туристички локалитети	7,95	
	Радне зоне и комплекси	24,78	
	Инфраструктурни и комунални садржаји	85,88	
5.	Свега	6 049,89	100

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ) У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА, ПОДЦЕЛИНАМА И ЗОНАМА

Правила уређења по предеоним целинама и подцелинама

У оквиру подручја посебне намене издвојене су три предеоне целине: заштићена подручја, делови њихових заштитних зона и остала посебна намена која представља зоне утицаја наприродна добра. У оквиру предеоних целина заштићених подручја, дефинисане су предеоне подцелине, које чине режими заштите I, II и III степена.

Правила уређења у оквиру подручја посебне намене подразумевају:

- директну примену овог Просторног плана на основу дефинисаних правила грађења за дефинисане зоне и локалитете,
- директну примену овог Просторног плана уз обавезну израду урбанистичких пројеката за дефинисане локалитете, уз прибављање услова и сагласности надлежних органа, институција и служби,
- израду планова детаљне регулације за дефинисане зоне и локалитете на основу смерница за уређење и мера заштите утврђених овим Просторним планом,
- обавезну израду плана детаљне регулације, уколико је потребно утврдити јавни интерес или нову регулацију, односно извршити разграничење површина јавне и остале намене,
- примену посебних мере заштите природе у деловима грађевинског подручја насеља која су у посебној намени, а за које се примењују плански документи Града Суботице и општине Кањижа (део грађевинског подручју насеља Бачки Виногради и део грађевинског подручја насеља Мале Пијаце) и
- директну примену овог Просторног плана за уређење и активности на пољопривредном, шумском и водном земљишту уз поштовање мера заштите природе, ради заштите и очувања, пре свега, природних вредности и предеоног мозаика подручја.

1.1.1. Правила уређења у предеоној целини заштићених подручја

Ову предеону целину чине три заштићена подручја: ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“ (Прегледна карта бр.1. Целине и подцелине посебне намене и Референтна карта бр.1. Посебна намена простора).

1.1.1.1. Предеона целина ПИО „Суботичка пешчара“

На пољопривредном, шумском и водном земљиште у оквиру ове предеоне целине, забрањена је градња објеката, изузев: објеката инфраструктуре, објеката у функцији шумске привреде и објеката у дефинисаним зонама и локалитетима у складу са овим Просторним планом. За постојеће објекте у режиму III степена заштите правила грађења ће бити дата овим Просторним планом.

На шумском земљишту на коме се прогласи општи интерес, врши се промена намене у скаладу са Законом о шумама. Заштита и уређење простора ће се спроводити уз поштовање мера заштите које су дате у важећој Уредби о заштити и мера заштите за међународни еколошки коридор (водоток Кереш) са заштитним зонама.

Правила уређења за предеоне подцелине режима I, II и III степена заштите

- У режиму I степена заштите је забрањено коришћење простора, осим научних истраживања и контролисане едукације;
- У режиму II степена заштите је забрањено: изградња грађевинских објеката и извођење радова којима би се нарушиле геоморфолошке одлике подручја; одвођење или превођење вода водотока Кереш, прокопавање канала и изградња заливних система, као и промена намене земљишта; пошумљавање травних и потенцијално травних површина; пошумљавање шумских чистина и осталих отворених површина, осим фрагментарно у циљу ревитализације станишта; пошумљавање алохтоним врстама;
- У режиму III степена заштите је забрањено: уситњавање постојећих грађевинских парцела и повећање постојеће спратности и изграђености; извођење радова којима би се нарушиле геоморфолошке одлике подручја; промена намене земљишта и подизање рибњака; одвођење или превођење вода водотока Кереш, прокопавање канала осим реверзибилних; одводњавање и копање јама ради коришћења подземне воде за заливање; пошумљавање травних и потенцијално травних површина; уношење нових алохтоних врста; промена намене земљишта ради интензивнијег коришћења.

На подручју ПИО „Суботичка пешчара“ предвиђене су следеће мере заштите и унапређења: у режиму II степена ревитализација деградираних и уништених шумских станишта шумским засадима; на целом подручју се предвиђа реинтродукција аутохтоних врста, очување пејзажних елемената, прописивање режима коришћења путева, спровођење хидротехничких мера за одржавање оптималног водног режима на влажним стаништима и развој еко-туризма.

Локалитети у предеоној целини ПИО „Суботичка пешчара“

У оквиру предеоне целине коју чини ПИО „Суботичка пешчара“, дефинисани су планирани локалитети и зоне у подцелини режим III степена заштите:

- излетиште на локалитету „Тресетно језеро“ (проширење постојећег),
- излетиште на локалитету „Мајдан“ (део се налази у режиму II степена заштите),
- зона водозахвата и - визиторски центар са летњим кампом на локалитету „Старо стрелиште“.

За зону водозахвата, локалитет „Тресетно језеро“ и локалитет „Мајдан“ је обавезна израда планова детаљне регулације на основу смерница за уређење и мера заштите утврђених овим Просторним планом. Планирање и изградња водозахвата на подручју ПИО „Суботичка пешчара“ је могуће само под условима дефинисаним чланом 10. и уз компензацијске мере у складу са чланом 12. Закона о заштити природе.

Слика 17. Локалитет „Мајдан“

За визиторски центар са летњим кампом на локалитету „Старо стрелиште“ је предвиђена директна примена овог Просторног плана уз обавезну израду урбанистичког пројекта и прибављање услова и сагласности надлежних органа, институција и служби уз поштовање мера заштите природе.

Слика 18. Локалитет „Тресетно језеро“.

За постојећи инфраструктурни комплекс НИС-а који је у режиму III степена заштите (СС „Келебија 1“) је обавезна израда плана детаљне регулације, уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница датих овим Просторним планом за нове радне комплексе.

Слика 19. „3D“ приказ планираног уређења локалитета „Тресетно језеро“

1.1.1.2. Предеона целина СРП „Лудашко језеро“

На пољопривредном, шумском и водном земљиште у оквиру ове предеоне целине, забрањена је градња објеката, изузев: објеката инфраструктуре и објеката на дефинисаним локалитетима у складу са овим Просторним планом. За постојеће објекте у режиму II и III степена заштите, правила грађења ће бити дата овим Просторним планом. У складу са Уредбом о заштити на подручју СРП „Лудашко језеро“ се предвиђа уређење туристичких објеката и реконструкција постојећих старих салаша у традиционалном стилу. У овој предеоној целини је могуће подизање заштитних појасева зеленила (ветрозаштитни појасеви) од аутохтоних врста зеленила у складу са интересима очувања биодиверзитета и карактеристика предела. Заштита и уређење простора ће се спроводити уз поштовање мера заштите које су дате у важећој Уредби о заштити и према мерама заштите за међународни еколошки коридор (водоток Кереш) са заштитним зонама.

Правила уређења за предеоне подцелине режима I, II и III степена заштите

- У режиму I степена заштите је забрањено коришћење простора, осим научних истраживања и контролисане едукације;
- У режиму II степена заштите је забрањено: градити нове објекте осим привремених за потребе спровођења мера заштите и унапређења природног добра; повећавати спратност и габарите постојећих објеката при реконструкцији; мењати намену површина, вршити експлоатацију минералних и енергетских ресурса, градити заливне системе, одводити или преводити воде водотока Кереша, обављати хидромелиорационе радове који би довели до смањења нивоа подземних вода и пошумљавати површине;
- У режиму III степена заштите је забрањено: мењати намену површина; градити нове објекте, осим за спровођење мера заштите и унапређења добра, а у складу са планским документом; повећавати спратност и габарите постојећих објеката при реконструкцији; градити молове осим традиционалних пристана код старих салаша и у научно-истраживачке сврхе; вршити геолошка истраживања и експлоатацију минералних и енергетских ресурса; обављати хидромелиорационе радове који би довели до смањења нивоа подземних вода; градити заливне системе; уносити алохтоне врсте; пошумљавати осим фрагментарно за спровођење мера унапређења предела.

На подручју СРП „Лудашко језеро“ предвиђене су следеће мере заштите и унапређења: уређење туристичких објеката и реконструкција постојећих старих салаша у традиционалном стилу; одржавати оптимални водни режим, ревитализовати средњи ток Кереша, спровести измуљивање језера; унапредити постојеће и формирати нове еколошке коридоре, као и ветрозаштитне појасеве; коришћење пољопривредног земљишта и развој сточарства на традиционалан начин.

Локалитети у предеоној целини СРП „Лудашко језеро“

У оквиру предеоне целине коју чини СРП „Лудашко језеро“, дефинисани су планирани локалитети, у подцелини режим III степена заштите. Изградња објеката је могућа реорганизацијом грађевинских површина и поштујући принцип компензације станишта:

- локалитет Визиторски центар „Лудаш“,
- локалитет културног туризма „Буџак“,
- локалитет за спорт и рекреацију у насељу Шупљак и
- локалитет за спорт и рекреацију на локалитету „Пореш“ у близини сеоског насеља Носа.

За локалитете Визиторски центар „Лудаш“, локалитет културног туризма „Буџак“ и локалитете за спорт и рекреацију „Пореш“ и у насељу Шупљак је обавезна израда плана детаљне регулације на основу смерница за уређење и мера заштите утврђених овим Просторним планом. Спорт и рекреација на локалитету „Пореш“, биће обрађени у склопу ПДР-а којим ће бити обухваћени и приступни путеви и радни комплекс Фабрике амбалаже. Уколико се укаже потреба, ПДР-ом обухватити и шири простор ради дефинисања наведених садржаја.

За уређење приобаља Лудашког језера и ради подизања мултифункционалних заштитних појасева зеленила у функцији управљања, заштите вода и развоја екотуризма, у случају потребе утврђивања јавног интереса и разграничења јавног од осталог земљишта, потребна је израда планова детаљне регулације.

1.1.1.3. Предеона целина СРП „Селевењске пустаре“

На пољопривредном, шумском и водном земљиште у оквиру ове предеоне целине, забрањена је градња објеката, изузев: објеката инфраструктуре, објеката у функцији шумске привреде и објеката на дефинисаним локалитетима у складу са овим Просторним планом. За постојеће објекте у режиму III степена заштите правила грађења ће бити дата овим Просторним планом. На шумском земљишту на коме се прогласи општи интерес, вршиће се промена намене у скаладу са Законом о шумама. У овој предеоној целини је могуће подизање заштитних појасева зеленила у коридору трасе аутопута Е-75 од аутохтоних врста зеленила у складу са интересима очувања биодиверзитета и предеоних одлика. Избегавати стварање станишта типа „замке“ које привлаче дивље врсте, повећавајући њихово страдање на аутопуту. Заштита и уређење простора ће се спроводити уз поштовање мера заштите које су дате у важећој Уредби о заштити и према мерама заштите за прекогранични еколошки коридор са заштитним зонама.

Правила уређења за предеоне подцелине режима II и III степена заштите

- У режиму II степена заштите обезбеђује се: укључивање „Шумарске куће“ (раније назване „етно-чарда“) у презентацију Резервата;
- У режиму III степена заштите обезбеђује се: изградња информационог центра и других неопходних објеката за организовање туристичких активности, презентација културно-историјских вредности на подручју „Темпломпарта“ и традиционално сточарство.

На целом подручју СРП „Селевењске пустаре“ је забрањено: изградња објеката осим објеката у традиционалном стилу на локалитету „Темпломпарт“; промена намене површина; прокопавање канала осим реверзибилних, јама за заливање и исушивање мочвара и други радови који би довели до промене водног режима; изградња рибњака; отварање позајмишта песка и нафтних бушотина и други радови који могу утицати на морфологију терена и стабилност екосистема; уношење алохтоних врста биљака и животиња; чиста сеча шума осим у засадима багрема и euроамеричких топола; проредне (узгојне) и санитарне сече шума, ако нису у функцији очувања и унапређивања заштићених и других угрожених врста и њихових станишта; пошумљавање, осим ако је то у функцији очувања и унапређивања разноврсности вегетације на одређеним деловима Резервата.

На целом подручју предвиђене су следеће мере заштите и унапређења: одржавање оптималног водног режима; озелењавање дела трасе аутопута Е-75; одређивање земљаних некатегорисаних путева чије се коришћење за саобраћај ограничава рампама; контролисана презентацији природног добра и реинтродукција аутохтоних врста, укључујући и домаће животиње.

Локалитети у предеоној целини СРП „Селевењске пустаре“

У оквиру предеоне целине коју чини СРП „Селевењске пустаре“ дефинисан је планирани локалитет у режиму II степена заштите:

- локалитет за едукацију „Шумарска кућа“ (раније назване „етно-чарда“) у Селевењској шуми.

За овај локалитет је предвиђена директна примена овог Просторног плана уз примену мера заштите које су дате у важећој Уредби о заштити.

1.1.2. Правила уређења у предеоној целини заштитне зоне заштићених подручја

Правила уређења у предеоној целини заштитне зоне заштићених подручја се односе на: заштитну зону ПИО „Суботичка пешчара“, заштитну зону СРП „Лудашко језеро“ и заштитну зону СРП „Селевењске пустаре“.

1.1.2.1. Предеона целина заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“

У оквиру заштитне зоне ПИО „Суботичка пешчара“ је: забрањено проширивати грађевинско подручје; градити индустријске и друге објекте; изводити радове који би довели до опадања нивоа подземних вода и депоновати чврст и течан отпад. Заштита и уређење простора ће се спроводити у складу са важећом Уредбом и уз поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

У оквиру предеоне целине коју чини заштитна зона ПИО „Суботичка пешчара“ дефинисане су следећи локалитети и зоне:

- туристичко-спортско рекреативни локалитет „Келебијско језеро“ (планирани),
- зона ретког становања ван грађевинског подручја насеља Суботица (планирана) и
- викенд зоне на четири локалитета (постојеће).

За туристичко-спортско рекреативни локалитет на „Келебијском језеру“ је обавезна израда плана детаљне регулације на основу смерница за уређење и мера заштите утврђених овим Просторним планом.

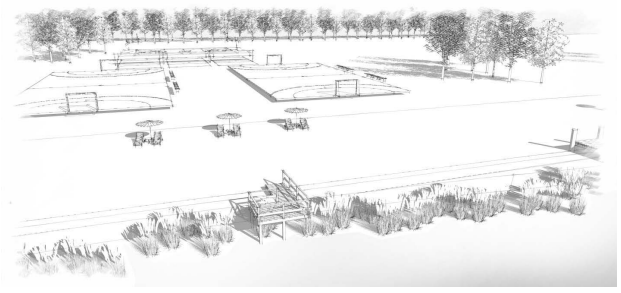

Слика 20. „3D“ приказ уређења планираног локалитета на „Келебијском језеру“

За зону ретког становања и викенд зоне је превиђена директна примена овог Просторног плана. Зона ретког становања је дефинисана овим Просторним планом кроз измену граница дела грађевинског подручја насеља Суботица (ГП Суботица-Палић до 2020., „Службени лист Општине Суботица бр. 16,17 и 26 /06). Предлог за измену граница дела грађевинског подручја насеља Суботица је дат у поглављу овог Просторног плана које се односи на имплементацију (поглавље V/2./2.1.Смернице за израду планске документације за подручје Просторног плана).

За постојећи инфраструктурни комплекс НИС-а (СС „Келебија 2“) је предвиђена директна примена овог Просторног плана, применом правила грађења дефинисиних за радне зоне и комплексе и урбанистичких и других услова за изградњу инфраструктуре, уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту природе.

У случају потребе дефинисања регулације, обавезна је израда плана детаљне регулације, уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница датих овим Просторним планом за нове радне комплексе.

За пољопривредно, шумско и водно земљиште у оквиру ове предеоне целине ће бити дата правила грађења за директну примену овог Просторног плана.

1.1.2.2. Предеона целина заштитна зона СРП „Лудашко језеро“

У оквиру заштитне зоне СРП „Лудашко језеро“ забрањено је: проширивати грађевинско подручје, градити објекте изван грађевинских подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима; градити индустријске и друге објекте који нарушавају еколошки и визуелни интегритет подручја; изводити радове који негативно утичу на хидролошки режим Резервата и одлагати све врсте отпада. Заштита и уређење простора ће се спроводити у складу са важећом Уредбом и уз поштовање мера заштите у еколошким коридорима са заштитним зонама.

За постојећи инфраструктурни комплекс НИС-а (СС „Хајдуково“) је предвиђена директна примена овог Просторног плана, применом правила грађења дефинисиних за радне зоне и комплексе и урбанистичких и других услова за изградњу инфраструктуре, уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту природе.

У случају потребе дефинисања регулације обавезна је израда плана детаљне регулације, уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница датих овим Просторним планом за нове радне комплексе.

За пољопривредно, шумско и водно земљиште у оквиру ове предеоне целине ће бити дата правила грађења за директну примену овог Просторног плана.

1.1.2.3. Предеона целина заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“

У оквиру заштитне зоне СРП „Селевењске пустаре“ забрањено је: изводити хидромелиорационе и друге радове који би мењали режим подземних вода; депоновати смеће, отварати депоније и позајмишта песка као и нафтне бушотине. У оквиру заштитне зоне могу се градити објекти у традиционалном стилу (салаши) и организовати интегрална пољопривредна производња. Заштита и уређење простора ће се спроводити у складу са важећом Уредбом и уз поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

У оквиру предеоне целине коју чини заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“ дефинисани су следећи локалитети:

- туристички садржај на локалитету „Мали Хоргош“ ДОО Хоргош (планирани),
- локалитет културног туризма „Темпломпарт“ (планирани) и
- туристичко спортско рекреативни локалитет „Хоргошка чарда“ (постојећи).

За локалитет културног туризма „Темпломпарт“ је предвиђена израда ПДР-а, а за остале локалитете предвиђена је директна примена овог Просторног плана уз обавезну израду урбанистичког пројекта и прибављање услова и сагласности надлежних органа, институција и служби и уз поштовање мера заштите за заштитну зону СРП „Селевењске пустаре“.

За пољопривредно, шумско и водно земљиште у оквиру ове предеоне целине ће бити дата правила грађења за директну примену овог Просторног плана.

1.1.3. Правила уређења у предеоној целини остала посебна намена

Предеону целину коју чини остала посебна намена - зона утицаја на природна добра, у највећем проценту чини пољопривредно, затим водно, шумско и у најмањем делу грађевинско земљиште.

За пољопривредно, шумско и водно земљиште у оквиру ове целине је обавезна директна примена овог Просторног плана уз поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

Грађевинско земљиште чине следећи дефинисани локалитети и зоне:

- туристичко спортско рекреативни локалитет „Пецарошко језеро“ (проширење постојећег),
- салашарска насеља (постојећа),
- инфраструктурни и комунални садржаји (постојећи: сабирне станице и сабирна станица гаса, комплекс станице за снабдевање горивом; планирани: трансфер станица и локација за третман отпада животињског порекла),
- радне зоне и комплекси и појединачни радни садржаји (постојеће) и
- зоне грађевинског подручја насеља Бачки Виногради и Мале Пијаце која су у еколошком коридору и заштитној зони водотока Кереш (постојеће).

За туристичко-спортско рекреативни локалитет „Пецарошко језеро“, предвиђена је директна примена овог Просторног плана, кроз обавезну спровођење урбанистичких пројекта који су урађени 2008. и 2014. године и уз поштовање мера заштите природе.

За салашарска насеља је предвиђена директна примена овог Просторног плана, уз поштовање мера заштите природе.

За постојеће радне, комуналне и инфраструктурне садржаје, предвиђена је директна примена овог Просторног плана, а у случају промене делатности је обавезна израда урбанистичког пројекта, уз прибављање услова и сагласности надлежних органа, институција и служби, као и поштовање мера заштите. За постојећу Фарму „Габрић“ је предвиђено спровођење урбанистичког пројекта из 2013. године, а за постојећи комплекс станице за снабдевање горивом у КО Хоргош спровођење урбанистичког пројекта из 1998. године.

Уколико је за дефинисане локалитете потребно одредити грађевинско земљиште, утврдити јавни интерес или нову регулацију, обавезна је израда плана детаљне регулације.

Изградња у комплексу Сабирно гасне станице (СГС) „Мартонош запад“ ће се спроводити на основу важећег Плана детаљне регулације одводног канала „Шест путева“ у КО Мартонош у чијем обухвату се налази.

За трансфер станицу (КО Мартонош) је предвиђена израда урбанистичког пројекта, а овим Просторним планом је резервисан простор за одлагање отпад животињског порекла у расхладне контејнере за који је, такође, потребна израда урбанистичког пројекта.

За зоне грађевинског подручја насеља која су у еколошком коридору и заштитној зони водотока Кереш (део грађевинског подручја насеља Бачки Виногради и грађевинског подручја насеља Мале Пијаце), примењиваће се шематски прикази насеља који су дати важећим просторним плановима, уз посебне мере заштите које се односе на мере заштите природних добара за еколошки коридор и његове заштитне зоне које су дате овим Просторним планом (поглавље IV/1./1.6./1.6.1./1.6.1.3. Еколошки коридори и заштитна зона еколошких коридора и станишта).

1.2. ОПИС ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА НАСЕЉА У ОСТАЛОЈ ПОСЕБНОЈ НАМЕНИ ЗА ПРИМЕНУ ПОСЕБНИХ МЕРА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Опис дела грађевинског подручја насеља Бачки Виногради

Део грађевинског подручја насеља Бачки Виногради који се налази у осталој посебној намени за примену посебних мера заштите природе, обухвата следеће парцеле: 3444 (део), 3442/4, 3442/3, 3442/5, 3442/2, 3442/1, 3441, 4063/1 (део), 3418 (део), 3419/1 (део), 3419/3 (део), 3419/4 (део), 3419/2, 3434/3 и 3439/1 у КО Бачки Виногради.

Опис дела грађевинског подручја насеља Мале Пијаце

Део грађевинског подручја насеља Мале Пијаце који се налази у осталој посебној намени за примену посебних мера заштите природе дефинисан је на следећи начин:

- са северне стране јужном међом парцела 16570, 16571 и 16572/1 (КО Хоргош),
- са источне стране границом посебне намене,
- са јужне стране јужном границом грађевинског подручја насеља Мале Пијаце (Просторни план општине Кањижа),
- са западне стране западном међом границе грађевинског подручја насеља Мале Пијаце (Просторни план општине Кањижа).

1.3. ОПИС ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА НАСЕЉА У ПОСЕБНОЈ НАМЕНИ ЗА ДИРЕКТНУ ПРИМЕНУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Зона ретког становања ван граница грађевинског подручја насеља (у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“):

- са јужне и северне стране је дефинисана границом посебне намене,
- са северне стране, северном међом путева, парцеле 23336 и 25494 (КО Стари Град) и северном међом железничке пруге, парцела 25519, јужном и западном међом пута, парцела 25495/1 и северном међом пута, парцела 25497 (КО Нови Град),
- са источне стране, западном међом пута, парцела 25500 (КО Нови Град).

Викенд зоне (4 локалитета у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“, који су на Рефералној карти бр. 4- Карта спровођења, означени бројевима 1-4)

Локација 1 – се налази северно од насеља Келебија у катастарској општини Стари Град и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране, јужном међом пута, парцела 27011,
- са источне стране, источном међом пута, парцела 27018,
- са јужне стране, северном међом пута, парцела 27713,
- са западне стране, западном међом пута, парцела 27012/31 и источном међом пута, парцела 31089.

Локација 2 – се налази источно од насеља Келебија у катастарској општини Стари Град и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране, јужном међом парцеле 27141, јужном међом путева, парцеле 27155, 27156/5, 27165 и 27189,
- са источне стране, западном међом пута, парцела 27717,
- са западне стране, источном међом путева, парцеле 27130 и 27301 и западном међом пута, парцела 27140.

Локација 3 – се налази источно од насеља Келебија у катастарској општини Стари Град и дефинисана је на следећи начин:

- са западне и северне стране, јужном и источном међом пута, парцела 27715,
- са источне стране, западном међом парцеле 26602,
- са јужне стране, северном међом пута, парцела 2771.

Локација 4 – се налази северно од насеља Палић у катастарској општини Палић и обухвата следеће парцеле: 3760, 3761, 3762, 3763, 3764, 3765, 3766/1, 3766/2, 3766/3, 3766/4, 3766/5, 3766 и 3767.

Салашарска насеља (у осталој посебној намени на територији Општине Кањижа)

- делови парцела 4179, 4178, 4177, 4176, 4175, 4174, 4173, 4172, 4171, 4170, 4169, 4168, 4167, 4166, 4164, 4163, 4162, 4149, 7061 и 6966 (КО Мартонош),
- парцеле 1088, 1087, 1086, 1085, 1084, 1079, 1078, 1077, 1076, 1071, 1068, 1064, 1060, 1058 (део), 1056, 1055, 1052/1, 1049, 1045/1, 1045/2, 1042, 1038, 1037, 1036 (део), 1035/3 (део), 1034, 1031, 1032, 1026, 1024, 1018, 1019/1, 1019/2, 1017, 1015, 1016 (део), 1014 (део), 1013, 4989 (део), 991, 990, 994, 995, 1000, 999/1, 999/2, 998/1, 998/2, 1009, 1012, 1011, 1008, 1003/3, 1003/2, 1003/1, 1006, 1007, 1004/1, 1004/2, 1004/2 и 1004/3 (КО Мале Пијаце),
- парцеле 13964/1, 13962, 13964/2, 13963, 13967 (део), 14008, 14009/1, 14009/2, 14010, 14011, 14012, 14013, 14015/1, 14015/2, 14015/3, 14015/4, 14014/5, 14014, 14017/2, 14016/1, 14016/20, 14016/3, 14016/4, 14016/5, 14018, 14019, 14020/1, 14020/2, 14020/3, 14020/4, 14020/5, 14022, 14021, 14023/1, 14023/2, 14005/2, 14003/2, 14002/2, 14001/2, 14000/5, 14000/4, 13999/2, 13997/1, 13996/4, 13966/3, 13995/2, 16855/2 (део), 14164, 14163, 14166/1, 14166/3, 14165, 14170, 14171, 14174, 14175, 14026, 14027, 14024, 14029/2, 14029/1, 14030, 14035/1, 14035/2, 14032, 14031, 14033/1, 14033/2, 14037, 14038, 14039/2, 14039/1, 14039/3, 14043/2, 14043/3, 14042, 14043/1, 14040, 14041/1, 14047, 14046, 14045, 14041/2, 14044, 14045, 14050, 14051, 14052, 14049, 14048, 14053, 14054, 14060/1, 14060/2, 14059, 14058, 14056, 14055, 14057, 13707, 13708, 13709, 13712, 13711, 13710, 13713, 13716/2, 13719, 13718, 13717, 16853, 13961, 13959, 13960, 13957, 13956 13958, 13955, 13955/4, 13955, 13953, 13954/3, 13954/2, 13954/1, 13952, 13951, 13949, 13950/1, 13948, 13950/2, 13947, 13946, 13943, 13941/2, 13940/2, 13940/1, 13941/3, 13936, 13937, 13934, 13927/1, 13927/2, 13924, 13928, 13925, 13921, 13922, 13920/3, 13918, 13919, 13915, 13912, 13907, 13904, 13900, 13896, 13895, 13894, 13893, 13882, 13883 (КО Хоргош).

Радне зоне и појединачни радни комплекси (у осталој посебној намени на територији општине Кањижа)

- У катастарској општини Мале Пијаце, западно од насеља Мале Пијаце и дефинисана је на следећи начин: почетне тачка описа границе радне зоне се налази на тромеђи канала Кереш, парцела 4987 и парцела 1968 и 1970. Од тромеђе граница у правцу југоистока прати западну међу канала до тромеђе канала, парцела 4987 и парцела 2954 и 2956, мења правац ка југозападу и пратећи западну међу парцела 2954, 2952 и 2953 долази до тромеђе парцела 2956, 2955 и 2965/3. Од тромеђе граница наставља у правцу северозапада и прати источну међу парцела 2965/3, 2965/4, 2965/2 и 2965/5 до тромеђе парцела 2965/5, 2969 и 2956/1, скреће ка североистоку и прати западну међу парцеле 2956/1, пресеца парцелу 2969 и даље ка северозападу прати западну међу парцела 2967 и 4983 (Суботички пут) до тромеђе пута и парцела 2992 и 2993. Од тромеђе граница у правцу североистока пресеца пут и западном међом парцеле 1970 долази до почетне тачке описа.
- Комплекса фарме за козе „Габрић“ за коју је урађен урбанистички пројекат се налази у катастарској општини Хоргош, у потесу Галамбош и обухвата парцелу 13544.

Инфраструктурни и комунални садржаји

- СС „Келебија 2“ у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“ се налази источно од насеља Келебија у катастарској општини Стари Град и обухвата парцеле 26398/2 и 26399/2,
- СС „Хајдуково“ у заштитној зони СРП „Лудашко језеро“ се налази источно од насеља Хајдуково у катастарској општини Бачки Виногради и обухвата парцелу 3886/6,
- Трансфер станица уосталој посебној намени у катастарској општини Мартонош на парцелама 6015/2, 6013, 6012 и 7146,
- Одлагање отпада животињског порекла у осталој посебној намени у катастарској општини Мартонош на парцелама 6014 и 7147,
- Комплекс станице за снабдевање горивом у осталој посебној намени у катастарској општини Хоргош на парцелама 3334,
- Комплекс гробља у осталој посебној намени у катастарској општини Мале Пијаце на парцели 2980 и 2981.

Едукативно спортско рекреативни и туристички локалитети

- Визиторски центар са летњим кампом на локалитету „Старо стрелиште“ (у режиму III степена заштите ПИО „Суботичка пешчара“ на к.п. бр. 3120 КО Палић),
- Туристички локалитет „Мали Хоргош“ (заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“ на к.п. бр.9901/1,2,3, 9903, 9904, 9905, 9906, 9985 КО Хоргош),
- Туристичко спортско рекреативни локалитет „Хоргошка чарда“ (заштитна зона СРП „Селевењске пустаре“ на к.п. бр. 11034 КО Хоргош),
- Туристичко спортско рекреативни локалитет „Пецарошко језеро“ (остала посебна намена к.п. 4180, 4179 и 4149 КО Мартонош).

1.4. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКАТА ПОСЕБНЕ И ДРУГЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И УСЛОВИ ЗА ЊИХОВО ПРИКЉУЧЕЊЕ

Овим Просторним планом су за посебну намену простора:

- дати услови за директну примену овог Просторног плана за уређење и изградњу саобраћајне и друге линијске инфраструктуре и објеката, који се односе на прикључење објеката на инфраструктуру на планираним локалитетима у оквиру подручја посебне намене простора,
- дата правила уређења, грађења и реконструкције за директну примену овог Просторног плана за постојеће енергетске објекте и комплексе, као и за енергетске објекте који ће се градити у оквиру других садржаја на подручју посебне намене простора,
- дате смернице за израду планова детаљне регулације за планиране енергетске и инфраструктурне комплексе који ће се градити као засебне целине на подручју посебне намене простора (предеона целина остала посебна намена), које треба ускладити са мерама заштите за просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности (поглавље IV/1./1.6./1.6.1. Мере заштите и уређења природних добара).

Постојећа и планирана линијска инфраструктура и инфраструктурни објекти (Референтна карта бр. 2. Мрежа насеља и инфраструктурни системи и Референтна карта бр. 4. Карта спровођења), који се налазе на територији јединица локалне самоуправе, које су обухваћене овим Просторним планом, спроводиће се на основу просторних планова подручја посебне намене за инфраструктурни коридор (аутопут Е-75 и основни правац ДП првог реда бр.24) и просторних планова јединица локалне самоуправе. Спровођење на основу просторних планова јединица локалне самоуправе подразумева примену услова за уређење и мера заштите природе који су дати овим Просторним планом.

Планирана линијска инфраструктура која ће се спроводити кроз израду просторне или урбанистичке документације уз примену смерница за урбанистичку разраду које су дате овим Просторним планом је:

- планирани државни пут – пут регионалног значаја на територији општине Кањижа,
- планирани општински путеви на територији Града Суботица и општине Кањижа,
- планирани други колосек магистралне пруге на територији Града Суботица,
- планирани регионални пружни правац Сегедин – Суботица – Чикерија – Бачалмаш – Баја (дефинисан је у РПП АП Војводине и предвиђена је израда Студије оправданости и Генералног пројекта),
- планирани DV 400 kV и
- планирани DV 110 kV.

1.4.1. Саобраћајна инфраструктура

Објекти јавне путне - друмске и железничке инфраструктуре (државни путеви у складу са Уредбом о категоризацији државних путева, постојећа и планирана железничка инфраструктура), као и пратећи садржаји уз путеве, ће се реконструисати/градити на основу услова из донетих просторних планова.

Планирање и изградња свих саобраћајница које прелазе преко елемената еколошке мреже, треба да се врши у складу са потребама заштите дивљих врста, укључујући и обезбеђење сигурног пролаза дивљих врста на одређеним локацијама (еколошки коридори, миграторни путеви између субјединица заштићених подручја или станишта).

Путна мрежа

Државни и општински путеви ће се реконструисати/градити на основу услова - правила уређења и грађења из просторних и урбанистичких планова, уз придржавање законске и подзаконске регулативе и услова надлежног предузећа - управљача над предметним јавним путевима. Реализацију изградње/реконструкције путне инфраструктуре извршити уз уважавање анализе постојећих и перспективних саобраћајних токова, као и експлоатационог стања коловозних површина и осталих елемената предметних јавних путева, у складу са циљем смањења негативних утицаја на осетљиве просторне целине заштићених подручја.

Некатегорисана путна мрежа

Атарски путеви

Изградњу и одржавање атарских путева ускладити са препорукама и смерницама из просторних планова јединица локалне самоуправе и мерама заштите заштићених подручја.

Шумски путеви

Изградњу и одржавање шумских путева ускладити са шумским основама, важећим Правилником о условима за коришћење шумских саобраћајница („Службени гласник РС“ бр. 22/98) и са мерама заштите заштићених подручја.

Железничка мрежа

Железничка инфраструктура ће се реконструисати/градити на основу услова - правила уређења и грађења из просторних и урбанистичких планова, уз придржавање законске и подзаконске регулативе и услова надлежног предузећа - управљача над предметном инфраструктуром. Реализацију изградње/реконструкције железничке инфраструктуре би требало извршити уз уважавање анализе постојећих и перспективних саобраћајних токова, као и експлоатационог стања пружне инфраструктуре.

Остали приступни путеви

Изградњу и одржавање осталих приступних путева, ускладити са важећом регулативом и техничким прописима (SRPS за путеве са малим саобраћајем). Уколико приликом реализације ових саобраћајних капацитета дође до потребе за заузимањем новог земљишта, обавезна је израда одговарајуће планске документације (план детаљне регулације).

Немоторни саобраћај

Пешачке и колско-пешачке стазе

Пешачке и колско-пешачке стазе (до локалитета у оквиру посебне намене), могуће је градити уз следеће препоруке:

- минимална ширина пешачке стазе 2 m;
- изградња застора је могућа од доступних материјала (препорука: земља, камени агрегат, шљунак и сл.) као и од савремених материјала (асфалт и др.) у складу са осетљивошћу датог простора. За колско-пешачке стазе обавезна је стабилизација застора.

Бициклистичке стазе

Бициклистичке стазе потребно је реконструисати/градити уз следеће препоруке:

- минимална ширина бициклистичке стазе 1,5 m (2,5 m – двосмерни саобраћај),
- изградња застора од доступних материјала уз обавезну стабилизацију истог, могућа је и примена савремених материјала (асфалт),
- застор мора бити раван, без улегнућа и одговарајуће носивости,
- бициклистичка одморишта могуће је градити непосредно уз саму стазу, са комплементарним садржајима (мањи капацитети за одмор и освежење: клупе, надстрешнице, санитарни чвор, питка вода, сервисни део и друго).

1.4.2. Водопривредна инфраструктура

- Трајно решење водоснабдевања представља изградња регионалних, микрорегионалних, као и општинских и локалних система водоснабдевања;
- Дефинисати зоне санитарне заштите изворишта око постојећих и планираних изворишта подземних вода;
- Извршити изградњу неопходних објеката на мрежи: резервоари, црпне станице итд., како би се комплетирао цео систем и обезбедили потребни капацитети;
- Тамо где нема услова за прикључење на јавни систем водоснабдевања, снабдевање водом обезбедити из бунара бушених на парцелама корисника, а у складу са Законом о водама;
- Снабдевање индустрије водом нижег квалитета, обезбедити захватењем из речних система или из подземља захватањем прве издани. Висококвалитетну воду могу користити само индустрије које по природи технолошког процеса захтевају квалитетну воду (прехрамбена индустрија);
- Код снабдевања индустријских капацитета, који продукују веће количине отпадних вода, увести обавезу рационализације потрошње увођењем процеса рециркулације;
- Трасе регионалних система полагати уз главне путне правце, а према усвојеним пројектним решењима;
- Пролазак испод саобраћајница и укрштање са осталим инсталацијама, обезбедити челичном заштитном цеви, односно према рангу пута и условима путне привреде;
- Дубина укопавања не би смела да је плића од 1,0 m - 1,2 m од нивелете терена, због зоне мржњења и саобраћајног оптерећења;
- Сви радови на пројектовању и изградњи водоводног система морају се извести у складу са законом и уз сагласност надлежних органа.
- У насељима пројектовати и градити канализациону мрежу као сепаратну, тако да се посебно прихватају санитарне, а посебно атмосферске воде;
- Извршити предтретман отпадне воде индустрије до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, па тек онда их упустити у насељску канализациону мрежу;
- Минимални пречник уличних канализационих колектора је Ø 200 mm;
- Минималне падове колектора одредити у односу на усвојене пречнике, према важећим прописима и стандардима;
- Црпне станице фекалне канализације радити као шахтне и лоцирати их у зеленој површини са прилазом за сервисно возило;
- Пре упуштања у реципијент, отпадне воде пречистити на насељским постројењима за пречишћавање отпадних вода (ППОВ), до степена који пропише надлежно водопривредно предузеће;
- До изградње фекалне канализације и ППОВ, отпадне воде прикупљати путем водонепропусних објеката одговарајућег капацитета у комбинацији са секундарним биолошким пречишћавањем, посебно за локалитете који су у заштићеним подручјима. Водонепропусни објекти ће се периодично према потребама празнити аутоцистернама, ангажовањем надлежног комуналног предузећа, а садржај одвозити на депонију;

- Атмосферску канализацију градити делимично као зацевљену, положену уз уличне саобраћајнице, а делимично као отворену, у зависности од техно - економске анализе;
- Атмосферске воде пре упуштања у реципијент очистити од механичких нечистоћа на таложнику, односно сепаратору уља и масти;
- Одвођење атмосферских вода из индустријских зона и комплекса вршити искључиво преко сепаратора уља и масти;
- Све колске прилазе и укрштања са саобраћајницама обавезно зацевити према важећим прописима и стандардима.
- Забрањује се спречавање несметаног протицаја воде, успоравање и дизање нивоа воде, чиме би се могао пореметити постојећи режим вода на објектима и у земљишту;
- Улив атмосферских вода у мелиоративне канале и потоке извести путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала-потока;
- Улична кишна канализација се може прикључити на постојеће мелиорационе канале-потоке, али под условом да сакупљају само условно чисте атмосферске воде чији квалитет одговара II класи вода;
- Све друге отпадне воде прикључити на јавну канализацију са њиховим пречишћавањем на заједничком уређају за пречишћавање до нивоа секундарног третмана и са њиховим препумпавањем у реципијент;
- Уређење водотока, отворених канала и регулационих радова на коритима водотока, мелиоративних канала и потока, биће дефинисано израдом одговарајуће техничке документације и према мишљењу Јавног водопривредног предузећа „Воде Војводине“ - Нови Сад и условима надлежног органа;
- Дуж мелиорационих канала и водотока, ван грађевинског подручја, са обе стране обезбедити по минимум 10 m слободног простора преко којег ће се вршити одржавање канала (у грађевинском подручју ово ограничење износи 5 метара), односно према мишљењу надлежног водопривредног предузећа и условима надлежног органа и у том појасу забрањено је градити објекте, садити дрвеће, орати и копати земљу и обављати друге радње којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала;
- У случају паралелног вођења инфраструктуре на водном земљишту, у појасу експропријације канала, трасу планирати по линији екпропријације или на минимум 1 метар од ње, али под условом да растојање између трасе инсталације и ивице канала буде минимум 7 метара у грађевинском подручју, односно 14 метара у ванграђевинском подручју;
- У случају паралелног постављања инфраструктуре ван експропријационог појаса канала када је он мањи од 5 метара, трасу планирати на минималном растојању трасе инсталације и ивице канала од 5 метара;
- Изнад трасе зацевљеног канала не сме се планирати изградња објеката. У изузетним случајевима може се планирати измештање трасе постојећег цевовода уз планирање трошкова измештања;
- Саобраћајне површине планирати изван линије експропријације канала, а њихова укрштања планирати изградњом пропуста или мостова;
- Приликом планирања објеката и радова у зони насипа I одбрамбене линије, са брањене стране у појасу ширине 10 метара од ножице насипа, оставити слободан простор за радно инспекциону стазу за возила и механизацију службе одбране од поплава и у том појасу не сме се планирати изградња никаквих надземних и подземних објеката, нити постављање ограде и сл.;
- У заштитном појасу насипа I одбрамбене линије, са брањене стране, планирати заштитни појас од 10 до 50 метара од ножице насипа. Услови под којим се у том појасу могу градити објекти и изводити радови, даће се кроз посебне водне услове за израду техничке документације;
- У случају планирања инфраструктуре на водном земљишту по траси која је паралелна са насипом I одбрамбене линије, трасу планирати по линији експропријације насипа или на растојању минимум од 1 метар, али тако да растојање трасе и брањене ножице насипа мора бити минимум 25 метара;
- У зони насипа I одбрамбене линије, са небрањене стране, планирати заштитини појас ширине од минимум 10 метара од ножице насипа за пролаз возила и грађевинске механизације службе за одбрану од поплава;
- На одбрамбеним насипима не сме се планирати изградња објеката који би довели у питање стабилност и функционалност насипа и објеката који задиру у тело насипа;
- Ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода и заштитних и других водних објеката, спречавања погоршања водног режима, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, као и заштите животне средине, забрањено је вршити радње на начин како је дефинисано члановима 133. и 134. Закона о водама.

Прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности:

- При регулацији водног режима на заштићеним подручјима;
- За изградњу и реконструкцију инфраструктуре и објеката, уређење вода, радове на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остале мелиорационе радове, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запуштеног бунара) на стаништима заштићених и строго заштићених врста која се налазе ван грађевинских подручја;
- За примену техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор при изради техничке документације за регулацију водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала.

1.4.3. Енергетска инфраструктура

1.4.3.1. Електроенергетска инфраструктура

- Електроенергетска мрежа у насељу као и преносна мрежа (400 kV и 110 kV) ван насеља ће бити надземна, грађена на бетонским и гвоздено решеткастим стубовима;
- За преносну мрежу (400 kV и 110 kV) потребна је израда урбанистичког плана;
- У зони заштићених подручја и еколошких коридора, далеководне објекте и инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама, носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- У појасу 200 m од границе заштићених подручја и станишта заштићених и строго заштићених врста и еколошких коридора, применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона;
- Дистрибутивна електроенергетска мрежа у насељу се може градити и подземно;
- За садржаје ван насеља, у оквиру посебних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, електроенергетску средњенапонску и нисконапонску мрежу градити подземно;
- Електроенергетску мрежу градити у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова назívног напона 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ“, бр. 65/88 и „Службени лист СРЈ“, бр.18/92).

Зона заштите надземних високонапонских водова

- Заштитни коридор, у зависности од напонског нивоа, износи: за водове од 110 кV је 25 m од осе вода са обе стране (укупно 50 m), односно за 400 кV у зависности од типа стубова је 40 m од осе вода са обе стране укупно 80 m;
- Грађење објеката у овом коридору мора бити у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова назívног напона 1 кV до 400 кV („Службени лист СФРЈ“, бр. 65/88 и „Службени лист СРЈ“ 18/92), Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских постројења назívног напона изнад 1000 V („Службени лист СФРЈ“, бр. 4/74, 13/78-др. пропис, 61/95-др. пропис), Правилником о техничким нормативима за уземљење електроенергетског постројења назívног напона изнад 1000 V („Службени лист СФРЈ“, бр. 61/95), Техничким условима заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења СР ПС Н.ЦО.105 („Службени лист СРЈ“, бр. 61/95), Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења, Заштитом од опасности СР ПС ЦО.101 („Службени лист СФРЈ“, бр. 68/88), Законом о заштити од нејонизујућих зрачења, као и условима надлежног предузећа.

Подземна електроенергетска мрежа

- Дубина полагања каблова треба да је најмање 0,8-1,0 m;
- У коридорима државних путева каблови који се граде паралелено са државним путем, морају бити постављени минимално 3,0 m од крајње тачке попречног профила пута-ножице насипа трупа пута, или спољне ивице путног канала за одводњавање;
- Укрштање са путем извести искључиво механичким подбушивањем испод трупа пута, управно на предметни пут у прописаној заштитној цеви;
- Заштитна цев мора бити постављена на целој дужини између крајњих тачака попречног профила пута, увећана за по 3,0 m са сваке стране;
- Минимална дубина постављања каблова и заштитних цеви (при укрштању са државним путем) износи 1,35-1,50 m мерено од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви;
- Минимална дубина предметних инсталација и заштитних цеви испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног) од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,0-1,2 m;
- Укрштање планираних инсталација удаљити од укрштања постојећих инсталација на мин. 10,0 m;
- При паралелном вођењу енергетских каблова до 10 кV и електронских комуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,50 m , односно 1,0 m за каблове напона преко 10 кV;
- При укрштању енергетских и електронских комуникационих каблова угао укрштања треба да буде око 90°;
- Није дозвољено полагање електроенергетских каблова изнад електронских комуникационих, сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5 m;
- Паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни, при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,50 m;
- Није дозвољено полагање електроенергетског кабла изнад или испод цеви водовода или канализације;
- При укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода, вертикално растојање мора бити веће од 0,30m, а при приближавању и паралелном вођењу 0,50m.

Правила за изградњу јавног осветљења

- Светиљке за осветљење поставити на стубове расвете поред саобраћајница и пешачких стаза у оквиру садржаја ван насеља;
- У насељу где је електроенергетска мрежа надземна, расветна тела поставити на стубове електроенергетске мреже;
- Користити расветна тела у складу са новим технологијама развоја и условима надлежног завода за заштиту природе;
- У зони еколошких коридора, за потребе садржаја који изискују осветљење, избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим релацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.). Применити заторе којима се спречава расипање светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже. У зонама становања, осветљење поставити мин. 20 m од обале, а оптимално растојање је 50 m од обале;
- У појасу 200 m од коридора/станишта, применити мере заштите од утицаја светлости;
- У појасу 200 m од коридора/станишта, на грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља), применити мере заштите од утицаја светлости;
  - планирање јавног осветљења у границама заштићених подручја вршити у складу са потребама заштите фауне, са посебним освртом на присутност заштићених и строго заштићених врста;
  - осветљење пешачких и бициклистичких стаза унутар граница заштићених подручја је дозвољено само унутар насеља, односно на деоницама које се пружају уз фреквентне саобраћајнице.

Правила за изградњу трафостаница 20/0,4кV

- Дистрибутивне трафостанице у насељима градити у уличним коридорима као монтажно-бетонске или стубне за 20/0,4 кV напонски пренос, у складу са важећим законским прописима и техничким условима надлежног ЕД предузећа;
- У оквиру посебне намене, трафостанице ван насеља градити као монтажно-бетонске или компактне за 20/0,4 кV напонски пренос, у складу са важећим законским прописима и техничким условима надлежног ЕД предузећа;
- Минимална удаљеност трафостанице од осталих објеката мора бити 3,0 m;
- Монтажно-бетонске трафостанице, градиће се као слободностојећи објекти. Могуће је изградити једноструке (са једним трансформатором назívне снаге до 630 кVA и могућношћу прикључења до 8 нисконапонских извода) и двоструке (са два трансформатора назívне снаге до 630 кVA и могућношћу прикључења до 16 нисконапонских извода);
- За изградњу оваквих објеката потребно је обезбедити слободан простор максималних димензија 5,8x6,3 m за изградњу једноструке монтажно-бетонске трафостанице и слободан простор максималних димензија 7,1x6,3 m за изградњу двоструке монтажно-бетонске трафостанице;
- За постављање носећег портала (порталног стуба) стубне трансформаторске станице, мора се обезбедити слободан простор димензија 4,2x2,75 m за изградњу темеља портала и постављање заштитног уземљења. Ове трансформаторске станице не могу бити прикључиване на подземне средњенапонске водове;
- Поред објеката ових трафостаница, обавезно предвидети слободан простор за изградњу слободностојећег ормана, мерног места за регистровање утрошене електричне енергије јавног осветљења.

Правила за реконструкцију надземне електроенергетске мреже и објеката трафостаница 20/04 кV

- Реконструкција надземних водова свих напонских нивоа, вршиће се на основу овог Просторног плана и условима надлежног предузећа, а подразумева замену стубова, проводника или уређаја и опреме за уземљење и заштиту и др, трансформацију напона, поштујући постојећу трасу вода и локацију трафостаница 20/0,4 кV;

- За реконструкцију електроенергетске мреже унутар станишта, морају се прибавити посебни услови заштите природе;
- Приликом реконструкције/обнављања постојећих водова у зонама заштићених подручја, станишта заштићених врста и еколошких коридора, као и у појасу 200 m од граница наведених просторних целина, применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона.

1.4.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Гасоводи високог притиска

Приликом пројектовања и изградње гасовода потребно је придржавати одредби из Правилника о техничким условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar („Службени гласник РС“, бр. 37/13), као и техничких улова добијених од надлежних институција, органа, организација, јавних и енергетских система и привредних субјеката са чијим инфраструктурним објектима се гасовод укршта, паралено води или пролази у близини.

При избору трасе, пројектовању и изградњи гасовода, мора се осигурати безбедан и поуздан рад гасовода, као и заштита људи и имовине, тј. спречити могућност штетних утицаја околине на гасовод и гасовода на околину.

Изградња гасовода на експлоатационом пољу на коме се врши експлоатација минералних сировина и других геолошких ресурса, може се изводити само по претходно прибављеној сагласности, у складу са законом којим се уређује рударство.

Ширина заштитног појаса гасовода (за све пречнике) притиска 16 до 50 bara од насељених објеката је 30 m.

Табела 16. Минимална растојања спољне ивице подземних гасовода од других објеката или објеката паралелних са гасоводом

Притисак	Притисак 16 ДО 50 bar (m)			
Пречник цевовода	DN ≤150	150 < DN ≤ 500	500 < DN ≤1000	DN > 1000
Насељске саобраћајнице (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5	5	5	5
Подземни линијски инфраструктурни објекти (рачунајући од спољне ивице објекта)	0,5	1	3	5

Растојања се могу изузетно смањити уз примену додатних мера као што су: смањење пројектног фактора, повећање дубине укопавања или примена механичке заштите при ископавању.

Минимално потребно растојање при укрштању гасовода са подземним линијским инфраструктурним објектима је 0,5 m.

Табела 17. Минимална растојања подземних гасовода од надземне електро мреже и стубова далековода

	паралелно вођење (m)	при укрштању (m)
≤ 20 kV	10	5
20 kV < U ≤ 35 kV	15	5
35 kV < U ≤ 110 kV	20	10
110 kV < U ≤ 220 kV	25	10

Минимално растојање се рачуна од темеља стуба далековода и уземљивача.

Минимално растојање спољне ивице надземних гасовода (притисак 16 до 50 bara) од путева (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса) је 30 m.

Гасовод средњег притиска

Минимална дубина укопавања гасовода средњег притиска:
- у зеленим површинама и тротоарима је 0,8 m. Изузетно дубина укопавања може бити минимално 0,6 m, али на деоницама краћим од 50 m и на местима где нема опасности од великих оптерећења;
- при уздужном вођењу гасовода у коловозу је 1,3 m;
- при укрштању са улицама је 1,3 m.

Када се гасовод средњег и ниског притиска води паралелно са саобраћајницама његово растојање од спољне ивице одводног канала мора бити минимално 0,5 m.

Удаљеност укопаног гасовода средњег и ниског од стубова електричне расвете, ваздушне нисконапонске и ПТТ мреже, мора бити толика да се не угрожава стабилност стуба, али не мања од 0,5 m слободног размака.

Табела 18. Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода средњег притиска са другим подземним инсталацијама

Минимална дозвољена растојања	паралелно вођење (m)	укрштање (m)
гасовод	0,5	0,3
водовод	0,5	0,3
вреловод или топловод	0,7	0,3
канализација од бетонских цеви	0,7	0,3
ПТТ инсталације	0,6	0,3
ТВ и комуникациони каблови	0,5	0,3
високонапопски водови	0,5	0,5
нисконапонски водови	0,5	0,3
вишегодишње дрвенасто растиње	1,0	/
шахтови	0,3	/

Минимално дозвољено растојање гасовода средњег притиска до ближе ивице темеља објекта је:
- 1,0 m за гасоводе притиска од 2-4 bar;
- 3,0 m за гасоводе притиска 7-13 bar.

Дата растојања могу бити и мања, али не мања од 0,5 m за гасоводе од 2-4 bar и 1 m за гасоводе 7-13 bar, ако се гасовод полаже у заштитну цев и ако се тиме не нарушава стабилност објекта.

Приликом укрштања гасовода са саобраћајницама, водотоцима и каналима, гасовод се по правилу води под правим углом. Уколико то није могуће, угао између осе препреке и осе гасовода може бити од 60 до 90°.

Гасовод ниског притиска

Дубина полагања гасовода је минимум 0,6 до максимум 1,0 m од његове горње ивице. Препоручује се дубина од 0,8 m. Изузетно је дозвољена дубина 0,5 m код укрштања са другим укопаним инсталацијама или на изразито тешком терену, уз примену додатних техничких мера заштите.

Локација ровова по могућности треба бити у зеленом појасу. На локацији где нема зеленог појаса гасовод се води испод тротоара, бетонираних платоа и површина или испод канала за одвод атмосферске воде на дубини 1,0 m од дна канала или ригола. Изузетно, гасовод се полаже дуж трупа пута, уз посебне мере заштите од механичких и других оштећења.

Трасе ровова за полагање гасне инсталације се постављају тако да гасна мрежа задовољи минимална прописана одстојања у односу на друге инсталације и објекте инфраструктуре.

Табела 19. Вредности минималних прописаних растојања гасовода ниског притиска у односу на укопане инсталације

Минимална дозвољена растојања	укрштање	паралелно вођење
други гасовод	0,2 m	0,3 m
водовод, канализација	0,5 m	1,0 m
ниско и високо-напонски електро каблови	0,5 m	0,5 m
телефонски каблови	0,5 m	1,0 m
технолошка канализација	0,5 m	1,0 m
бетонски шахтови и канали	0,5 m	1,0 m
високо зеленило	-	1,5 m
темељ грађевинских објеката	-	1,0 m
путеви и улице	1,0 m	0,5 m

Удаљеност гасовода стубова електричне расвете, ваздушне нисконапонске и ПТТ мреже мора бити min 0,5 m.

Гасни прикључак је део дистрибутивног гасовода ниског притиска који спаја уличну мрежу са унутрашњом гасном инсталацијом.

При полагању гасног прикључка нарочито поштовати следеће одредбе прописа:
- цевовод се полаже на дубину укопавања од минимум 0,8 m,
- најмање растојање цевовода од свих укопаних инсталација мора бити 0,2 m,
- траса цевовода се води најкраћим путем и мора остати трајно приступачна,
- положај и дубина укопавања гасног прикључка снимају се геодетски,
- гасни прикључак не полаже се у складишта запаљивих и експлозивних материја,
- гасни прикључак завршава се на приступачном месту главним запорним цевним затварачем, који може да се угради непосредно по уласку у објекат или ван њега (у прикључном ормарићу или у зидном ормарићу),
- мерно-регулациони сет не сме се постављати унутар објекта, на места где нема природне вентилације, мора бити удаљен од електричног ормарића минимално 1 m, као и од отвора на објекту (прозора, врата) минимално 1 m, мерено по хоризонтали.

При пројектовању и изградњи гасне котларнице, придржавати се Правилника о техничким нормативима за пројектовање, грађење, погон и одржавање гасних котларница („Службени лист СФРЈ“, бр. 10/90 и 52/90).
- Вентилацију котларнице извести природним путем, преко доводне вентилационе решетке у спољашњим вратима, и одводне вентилационе решетке, која се уграђује на наспрамном зиду котларнице (при врху зида);
- Одвод продуката сагоревања се врши преко димњака са димњачком цеви. Не постоји опасност од прескока пламена;
- Код улазних врата котларнице предвидети тастер за нужно искључење комплетне електро инсталације у котларнице.

Комплекс МРС

Мерно-регулационе станице (МРС) се по правилу смештају у засебне објекте или металне ормане на посебним темељима.

Табела 20. Растојања МРС од других објеката

	Улазни притисак до 7 бар	Улазни притисак од 7 до 13 бар
до зграда и других објеката	10 m	15 m
до пута (до ивица)	5 m	8 m
До надземних електро водова	1,5 пута висина стуба	

Простор на коме се подиже МРС, мора бити ограђен мрежом или неком другом врстом ограде. Удаљеност ограде од спољних зидова МРС мора бити 3,0 m. Ограда мора бити висока најмање 2,0 m.

Бушотине
- Удаљеност бушотине од заштитног појаса далековода, јавних објеката и стамбених зграда износи најмање две висине торња бушотине,
- Од ивице појаса и путева првог и другог реда, удаљеност осе бушотине мора износити најмање 30 m, а од других јавних саобраћајница, најмање 15 m,
- Објекти за експлоатацију нафте, земних гасова и слојне воде, не смеју бити удаљени мање од 30 m од ивице јавних објеката и стамбених зграда и 10 m од ивице појаса јавних саобраћајница и заштитног појаса далековода и телефонских линија.

Складишта запаљивих течности

Изградња постројења за запаљиве течности и ускладиштавање и претакање запаљивих течности, чија је тачка запаљивости испод 100 оС врши се на начин одређен Техником прописима о изградњи постројења за запаљиве течности и о ускладиштавању и претакању запаљивих течности („Службени лист СФРЈ“, бр. 20/71 и 23/71).

Објекти високоградње

У склопу постојећег енергетског комплекса/парцеле је, у складу са захтевима технолошког процеса, могућа изградња пословних, производних и складишних објеката директном применом овог Просторног плана, применом правила грађења дефинисиних за радне зоне и комплексе, уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту.

У случају потребе формирања новог енергетског комплекса, при чему се мења намена земљишта из пољопривредног у грађевинско, обавезна је израда плана детаљне регулације, уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница датих овим Просторним планом за нове радне комплексе.

1.4.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије

У оквиру посебне намене простора на постојећим и планираним објектима (на крововима), могу се постављати соларни панели који ће користити сунчеву енергију за производњу топлотне или електричне енергије за сопствене потребе.

Производни енергетски објекти обновљивих извора енергије

Производни енергетски објекти обновљивих извора енергије, могу да се граде у просторној целини остала посебна намена ван просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности.
- Енергетски производни објекти који користе обновљиве изворе енергије (биомаса, биогас, геотермална енергија, соларна енергија и др.) за производњу енергије (електричне, топлотне), снаге мање од 10 MVA, који ће ову енергију конектовати у јавну мрежу, према условима надлежног предузећа (ЕД) или користити за сопствене потребе, могу се градити у: радним зонама и комплексима, спортско-рекреативним комплексима, како у насељима тако и ван насеља, као и у оквиру планираних садржаја на пољопривредном земљишту, ван просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности;
- Енергетски производни објекти који би користили биомасу, биогас и др, за производњу енергије (топлотне, електричне), као и енергетски производни објекти који би користили сунчеву енергију, који ће произведену енергију конектовати у јавну високонапонску, односно средњенапонску мрежу, према условима надлежних предузећа (ЕМС и ЕД), могу се градити ван насеља, као засебне комплексе на основу плана детаљне регулације;

– Енергетски производни објекти који ће се користити за сопствене потребе, могу се градити у складу са условима дефинисаним овим Просторним планом за: радне зоне и комплексе ван насеља, спортско-рекреативне комплексе ван насеља и садржаје на пољопривредном земљишту;
– Могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта: објекат који производи енергију (топлотну, електричну), соларни колектори, трансформаторско и разводно постројење, пословни објекат, средњенапонски подземни водови;
– Комплекс опремити инфраструктуром коју захтева ова врста енергетског објекта;
– Соларни панели се могу постављати на објекте, стубове или на тло преко носача;
– Електроенергетску мрежу и осталу неопходну инфраструктуру у функцији производног енергетског објекта каблирати;
– Парк ветрогенератора се може градити ван насеља и мин. 500 m од станишта;
/коридора, на пољопривредном земљишту уз сагласност надлежног министарства за пољопривреду, на основу плана детаљне регулације;
– Ветрогенератор, као појединачни стуб за производњу електричне енергије за сопствене потребе, може се градити ван грађевинског подручја насеља у оквиру садржаја на пољопривредном земљишту, радних комплекса и радних зона предвиђених овим Просторним планом, мин. 500 m од станишта/коридора;
– Ветрогенератор за сопствено снабдевање електричном енергијом (салаши, радни комплекси и др.), може се градити на основу овог Просторног плана;
– Стуб на који се поставља ветрогенератор, може се градити као слободностојећи у складу са законским условима и прописима који важе за изградњу таквих објеката.

1.4.4. Електронска комуникациона инфраструктура

Подземна електронска комуникациона мрежа
- Електронску комуникациону мрежу градити у коридорима саобраћајница;
- Дубина полагања каблова треба да је најмање 0,8-1,2 m;
- У коридорима државних путева каблови који се граде паралелено са државним путем, морају бити постављени минимално 3,0 m од крајње тачке попречног профила пута-ножице насипа трупа пута, или спољне ивице путног канала за одводњавање;
- Укрштање са путем извести искључиво механичким подбушивањем испод трупа пута, управно на предметни пут, у прописаној заштитној цеви;
- Заштитна цев мора бити постављена на целој дужини између крајњих тачака попречног профила пута, увећана за по 3,0 m са сваке стране;
- Минимална дубина постављања каблова и заштитних цеви (при укрштању са државним путем), износи 1,35-1,50 m мерено од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви;
- Минимална дубина предметних инсталација и заштитних цеви испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног) од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,0-1,2 m;
- Укрштање планираних инсталација удаљити од укрштања постојећих инсталација на мин. 10,0 m;
- Ако постоје постојеће трасе, нове електронске комуникационе каблове полагати у исте;
- Заштита телекомуникационих коридора, и изградња инфраструктурних и других објеката у близини електронских комуникационих коридора мора бити у складу са Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава радио коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Службени гласник РС“ број 16/12).
- За потребе удаљених корисника, ван насеља, може се градити бежична (РР) електронска комуникациона мрежа.

Правила за прикључење на електронску комуникациону мрежу
- У циљу обезбеђења потреба за новим прикључцима на електронску комуникациону мрежу и преласка на нову технологију развоја у области електронских комуникација, потребно је обезбедити приступ свим планираним објектима путем канализације од планираног окна до просторије планиране за смештај електронско комуникационе опреме унутар парцела корисника;

Услови грађења бежичне ЕК мреже (РР) и припадајућих објеката:
- Објекти за смештај електронских комуникационих уређаја фиксне, мобилне комуникационе мреже и опреме за РТВ и КДС, мобилних централа, базних радио станица, радио релејних станица, као и антене и антенски носачи, могу се поставити на објекте у оквиру посебне намене простора;
- Ван просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, антене и антенски носачи, могу се поставити на слободностојеће антенске стубове, као и на објекте;
- Слободностојеће антенске стубове, као носаче антена по могућности градити на пољопривредном земљишту, привредним зонама и ободима насеља;
- Слободностојећи антенски стубови, као носачи антена не могу се градити у насељима у комплексима школа, вртића, домовима здравља, старачким домовима и сл.;
- У централним деловима насеља као носаче антена, користити постојеће антенске стубове;
- Објекат за смештај електронске комуникационе опреме, може бити зидани или монтажни;
- Комплекс са електронском комуникационом опремом и антенски стуб морају бити ограђени;
- Напајање електричном енергијом вршиће се из нисконапонске мреже 0,4 кV;
- До комплекса за смештај електронске комуникационе опреме и антенских стубова са антенама, обезбедити приступни пут мин. ширине 3 m до најближе јавне саобраћајнице.

1.4.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила

Подизање заштитних појасева зеленила је могуће на просторима заштићених подручја и њихових заштитних зона (ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Лудашко језеро“ и СРП „Селевењске пустаре“) и у оквиру остале посебне намене у складу са интересима очувања биодиверзитета и предеоним карактеристикама подручја. На просторним целинама пустарског карактера (доминација степских и слатинских станишта) заштићених подручја, као и у зони утицаја на њих, није дозвољено подизање високог зеленила.

Око Лудашког језера је потребно уредити приобаље формирањем мултифункционалног заштитног зеленила у функцији управљања, заштите вода и развоја екотуризма, а према условима надлежне институције за заштиту природе. Такође је са мерама заштите природе, потребно ускладити формирање заштитних појасева на стаништима заштићених врста и уз еколошке коридоре:
- на степским и слатинским стаништима, еколошким коридорима, стаништима заштићених и строго заштићених врста, у појасу 200 m од граница наведених просторних целина, као и у појасу 500 m од гнездилишта угрожених слатинских и степских птичјих врста, није дозвољено подизање високог зеленила,
- обезбедити повезивање шумских станишта подизањем/обнављањем појасева високог зеленила,
- обезбедити повезивање слатинских станишта очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор и
- обезбедити повезивање степских и шумостепских станишта, подизањем пољозаштитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације.

Заштитни појасеви зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта ће бити и у функцији заштите од ветра, заштите пољопривредног земљишта и усева.

Услови за формирање заштитних појасева у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре:

- за формирање ових појасева је потребна довољна ширина регулације у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре, а најмања препоручена ширина ових појасева је 5 m.
- планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајиице I и II реда у обухвату Просторног плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја,
- није дозвољено озелењавање уз сам појас саобраћајнице, јер би привлачио животињске врсте и довео до повећања морталитета њихових популација,
- поред подизања ремиза високог зеленила које усмеравају кретање дивљачи према прелазима, на предметном простору је неопходно обезбедити и травне површине за врсте отворених станишта,
- на местима међусобног укрштање саобраћајне и друге инфраструктуре, при садњи заштитних појасева зеленила, потребно је придржавати се услова везаних за безбедност саобраћаја,
- ускладити положај заштитних појасева зеленила са постојећом и планираном подземном и надземном инфраструктуром,
- уз канале и насипе, заштитне појасеве зеленила формирати ван појаса потребног за њихово одржавање.

Услови за формирање заштитних појасева зеленила у оквиру пољопривредног земљишта:

- формирање појасева од просечно 10 m ширине (минимум 6 m),
- формирање главних појасева управно на правац дувања ветра, а споредних управно на правац главних појасева,
- формирање једноредних или дворедних појасева у зони мање угрожености од ветра, а у зони јаког ветра и суше појасева од 3-5 редова од лишћарских врста аутохтоног порекла,
- формирање појасева на међусобном растојању од 30 њихових висина, како би се остварили ефекти заштите од ветра, одношења земљишта и усева у фази семена,
- формирање ажурних типова појасева (са већим бројем отвора распоређених по целом профилу појаса),
- ускладити формирање заштитних појасева на стаништима заштићених врста и уз еколошке коридоре са мерама заштите природе.

За уређење приобаља Лудашког језера ради подизања мултифункционалних заштитних појасева зеленила, у случају потребе утврђивања јавној интереса и разграничења јавног од осталог земљишта, потребна је израда планова детаљне регулације. Уколико се заштитни појасеви зеленила подижу у оквиру постојећих регулационих линија јавних путева и канала, према условима из овог Просторног плана, потребна је израда пројектне документације. Пројектном документацијом одредити просторни распоред заштитних појасева зеленила, типове, ширину, међусобна растојања и конкретан избор врста уз забрану примене инвазивних врста.

За формирање свих заштитних појасева зеленила је потребно прибавити услове од надлежне институције за заштиту природе.

1.5. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ПО ЦЕЛИНАМА И ЗОНАМА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ

За грађевинско земљиште у посебној намени, у коридору јавне саобраћајне површине за сваку грађевинску парцелу, за потребе издавања локацијске и грађевинске дозволе, обезбедити услове за прикључење према условима/сагласностима надлежних предузећа на:

- саобраћајну инфраструктуру (обезбедити колски, бициклистички и пешачки приступ);
- водну инфраструктуру:
  - снабдевање водом (за потребе снабдевања водом нижег квалитета, за заливање и прање, снабдевање водом обезбедити захватењем из каналске мреже или из подземља, захватањем прве издани, а у просторним целинама од значаја за очување биолошке разноврсности (заштићена подручја и станишта заштићених врста), снабдевања водом нижег квалитета обезбедити у складу са уредбама о заштити и условима за заштиту природе;
  - одвођење површинских атмосферских и отпадних вода вршити у складу са условима заштите животне средине (све зауљене воде пре упуштања у атмосферску канализацију пречистити на сепаратору уља и брзоталожних примеса);
  - одвођење фекалних вода у складу са условима заштите животне средине (до изградње насељске канализационе мреже, фекалне отпадне воде упуштати у водонепропусне септичке јаме које се граде на истој парцели као и главни објекат, а у заштићеним подручјима у складу са уредбама о заштити и условима за заштиту природе);
- енергетску инфраструктуру (електроенергетску и гасну инфраструктуру, или енергију из обновљивих извора у складу са условима заштите природе);
- електронску комуникациону мрежу - ЕК (неопходну за одвијање електронског комуникационог саобраћаја);

Сву комуналну инфраструктуру изводити подземно, како би се што више очувала природна средина.

1.6. ОПШТИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ

1.6.1. Мере заштите и уређења природних добара

1.6.1.1. Заштићена подручја

ПИО „Суботичка пешчара“

Режим заштите I степена

На подручју „Суботичке пешчаре“ у режиму заштите I степена забрањује се коришћење природних богатстава и други облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације.

Режим заштите II степена

На подручју ПИО „Суботичка пешчара“ у режиму заштите II степена забрањено је:

1) узнемиравање, уништавање и сакупљање заштићених врста и врста стављених под контролу коришћења промета;
2) пошумљавање травних и потенцијално травних површина, а на шумском земљишту пошумљавање чистина и осталих отворених површина, осим фрагментарно у циљу ревитализације станишта;
3) пошумљавање алохтоним врстама;
4) сеча храста лужњака, као и чиста сеча састојина или групација осталих аутохтоних врста;
5) паљење трске;
6) привредни риболов и подизање рибњака;
7) лов, осим према посебном програму просторно и временски ограничен;
8) примена хемијских средстава и минералних ђубрива и свако друго хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада, испуштање отпадних и загађених вода;
9) кошење тешком механизацијом и у генеративном периоду биљака;
10) испаша, осим у контролисаним условима (број, врста, начин);

11) извођење радова и активности које би нарушиле геоморфолошке одлике подручја (отварање нафтних бушотина, експлоатација гаса, отварање нових позајмишта песка, експлоатација тресета), обављање и других делатности и извођење радова којим се угрожавају вредности предела и нарушава интегритет простора (прекопавање, ископавање и други земљани радови);
12) одвођење или превођење вода водотока Кереш, прокопавање канала и изградња заливних система;
13) промена намене земљишта ради интензивнијег коришћења (претварање ливада и пашњака у обрадиво земљиште, претварање других врста пољопривредног земљишта у воћњаке и винограде);
14) изградња грађевинских објеката;
15) проширивање капацитета и промена инфраструктуре;
16) приступ посетиоцима осим под посебним условима (просторно и временски ограничено).

Режим заштите III степена

На подручју режима заштите III степена забрањено је:
1) узнемиравање, уништавање и сакупљање заштићених и строго заштићених врста;
2) уношење нових алохтоних врста;
3) пошумљавање травних и потенцијално травних површина;
4) промена намене земљишта ради интензивнијег коришћења (претварање ливада и пашњака у обрадиво земљиште, претварање других врста пољопривредног земљишта у воћњаке и винограде);
5) одвођење или превођење вода водотока Кереш, као и прокопавање канала, осим реверзибилних, одводњавање и копање јама ради коришћења подземне воде за заливање;
6) подизање рибњака,
7) хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада, испуштање отпадних и загађених вода;
8) употреба земљишних хербицида осим хормоналних препарата који се употребљавају сплит апликацијом;
9) извођење радова и активности које би нарушиле геоморфолошке одлике подручја (отварање нафтних бушотина, експлоатација гаса, отварање нових позајмишта песка, експлоатација тресета), обављање и других делатности и извођење радова којима се угрожавају вредности предела и нарушава интегритет простора (прекопавање, ископавање и други земљани радови);
10) уситњавање постојећих грађевинских парцела и повећање постојеће спратности објеката и изграђености.

На подручју „Суботичке пешчаре“ обезбеђује се:
1) на подручју у режиму заштите II степена: ревитализација деградираних и уништених шумских станишта шумским засадима подизаних у мозаичном распореду тако да заузимају највише 30% сваког појединачног станишта, уклањање изданака багрема и страних инвазивних врста и спречавање ширења и обнављања шумских састојина алохтоних врста;
2) на целом подручју: евидентирање типова посебно значајних станишта и животних заједница, врста флоре и фауне, односно укупног биодиверзитета предела, а нарочито угрожених врста; планска ревитализација деградираних и уништених станишта заштићених врста; успостављање мониторинга терестричних и водених заједница (праћење стања природних вредности, сезонско праћење квалитета воде и стања рибљег фонда тресетних језера, праћење тока ревитализације); прописивање режима коришћења путева; реинтродукција аутохтоних врста, очување пејзажних елемената (шикаре, шумарци и мозаичност предела), предузимање превентивних биолошких мера против пожара, крчење жбунасте вегетације на влажним ливадама; прописивање оптималног водног режима влажних станишта и спровођење хидротехничких мера за одржавање оптималног водног режима на влажним стаништима; примена принципа одрживог развоја, коришћење добра у едукативне сврхе, развој еко-туризма, научноистраживачки рад, презентација природних вредности и друге активности на очувању и унапређењу природних вредности добра.

Заштитна зона

На подручју заштитне зоне ПИО „Суботичка пешчара“ забрањено је извођење радова који би довели до опадања нивоа подземних вода, проширење грађевинске зоне, подизање индустријских објеката, хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада, отпадних и загађених вода.

СРП „Лудашко језеро“

Режим заштите I степена

На подручју СРП „Лудашко језеро“ у режиму заштите I степена забрањује се коришћење природних богатстава и искључују се сви други облици коришћења простора и активности, осим научних истраживања и контролисане едукације.

Режим заштите II степена

На подручју СРП „Лудашко језеро“ у режиму заштите II степена забрањено је:
1) мењати намену површина (претварати ливаде и пашњаке у обрадиво земљиште, претварати пољопривредно земљиште у воћњаке и винограде, градити рибњаке и др.), осим у циљу заштите и развоја Резервата;
2) градити нове објекте, осим привремених за потребе спровођења мера заштите и унапређења добра;
3) повећавати постојећу спратност и габарите при реконструкцији постојећих објеката;
4) градити молове, осим традиционалних пристана код старих салаша и у научноистраживачке сврхе;
5) обављати геолошке и друге истражне радове, осим ако су неопходни за спровођење мера заштите и унапређења природних и културних вредности добра;
6) експлоатисати нафту, гас, минералне сировине, тресет и грађевински материјал;
7) примењивати хемијска средстава и минерална ђубрива, осим када је то неопходно за спровођење мера активне заштите заштићених врста;
8) одлагати било коју врсту отпада;
9) прихрањивати рибу;
10) користити воду из језера и прве фреатске издани у било којем облику;
11) градити заливне системе;
12) упуштати воду испод II класе квалитета (мезосапробну);
13) користити чамце на моторни погон, осим за потребе старaоца;
14) држати чамце у води и користити их у периоду од 1. јануара до 30. јуна, осим за потребе старaоца;
15) било шта радити на води, осим за потребе спровођења мере заштите, научноистраживачких радова и едукације;
16) одводити или преводити воде Кереша, изузев када је констатован проток већи од 7 m^3/sec;
17) обављати хидромелиорационе радове који би довели до смањења нивоа подземних вода (прокопавати нове канале, продубљивати постојеће и др.);
18) мењати рељеф терена (раскопавати и насипати обалу, отварати позајмишта песка и сл.), осим ради побољшања хидролошких и еколошких услова станишта;
19) узнемиравати, уништавати, сакупљати и користити дивљу фауну и флору, осим у научноистраживачке сврхе у циљу унапређења природних вредности;
20) уносити алохтоне врста биљака и животиња;
21) палити вегетацију, осим ради усмеравања сукцесије природне вегетације;
22) косити тешком механизацијом и косити у генеративном периоду;
23) бавити се привредним риболовом;
24) пошумљавати;
25) ловити, осим кад је то потребно ради очувања бројности популације и заштите од заразних болести уз прибављене услове организације надлежне за послове заштите природе;
26) загађивати животну средину и радити било шта што потенцијално може угрозити заштићено природно добро.

Режим заштите III степена

На подручју СРП „Лудашко језеро“ у режиму заштите III степена забрањено је:

1) мењати намену површина (претварати ливаде и пашњаке у обрадиво земљиште, претварати пољопривредног земљишта у воћњаке и винограде, градити рибњаке и др.);
2) градити нове објекте, осим за потребе спровођења мера заштите и унапређења добра, а у складу с планским документом;
3) повећавати постојећу спратност и габарите при реконструкцији постојећих објеката у складу с планским документом;
4) градити молове, осим традиционалних пристана код старих салаша и у научноистраживачке сврхе;
5) обављати геолошке и друге истражне радове, осим ако су неопходни за спровођење мера заштите и унапређења природних и културних вредности добра;
6) експлоатисати нафту, гас, минералне сировине, тресет и грађевински материјал;
7) примењивати хемијска средстава и минерална ђубрива, осим када је то неопходно за спровођење мера активне заштите заштићених врста;
8) одлагати било коју врсту отпада;
9) обављати хидромелиорационе радове који би довели до смањења нивоа подземних вода (прокопавати нове канале, продубљивати постојеће и др.);
10) градити заливне системе;
11) мењати рељеф терена (раскопавати и насипати обалу, отварати позајмишта песка и сл.), осим ради побољшања хидролошких и еколошких услова станишта;
12) узнемиравати, уништавати, сакупљати и користити дивљу фауну и флору, осим у научноистраживачке сврхе у циљу унапређења природних вредности;
13) уносити алохтоне врста биљака и животиња;
14) палити вегетацију, осим ради усмеравања сукцесије природне вегетације;
15) пошумљавати, осим фрагментарно за спровођење планираних мера унапређења предела;
16) користити воду из језера и прве фреатске издани у било којем облику;
17) користити чамце на моторни погон, осим за потребе старааоца;
18) упуштати воду испод II класе квалитета (мезосапробну);
19) бавити се привредним риболовом;
20) ловити, осим кад је то потребно ради очувања бројности популације и заштите од заразних болести уз прибављене услове организације надлежне за заштиту природе.

На подручју Специјалног резервата „Лудашко језеро“ обезбеђује се: одржавање оптималног водног режима у складу с природном хидролошком динамиком подручја; ревизија пројеката и програма управљања водним режимом подручја и њихово прилагођавање постојећим наменама простора; ревитализација средњег тока Кереша; очување природне динамике хидрохемијског режима језера која обезбеђује зонални карактер хемизма вода; измуљивање језера; управљање рибљим фондом језера ради генетске одрживости популација; одржавање оптималног стања фрагментираних станишта заштићених врста мерама активне заштите; одржавање и ревитализација фрагмената шумарака пољског јасена и врбе иве на забареним теренима; реинтродукција биљних и животињских врста, ревитализација станишта; сузбијање инвазивних врста; усмеравање структуре и сукцесије природне вегетације; коришћење заштићених површина у складу с мерама и програмима заштите, као и у складу с правилником унутрашњег реда; контролисано сечење трске и кошење ливада, контролисана испаша; контролисан рекреативни риболов (одређивање делова подручја добра и периода на којима се ове активности могу спроводити, начина и других правила ради очувања природних вредности и њиховог одрживог коришћења); унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора како између одвојених делова Резервата, тако и према другим природним добрима и према Тиси; формирање ветрозаштитних појасева аутохтоним врстама у складу с интересима очувања биодиверзитета и примена других противерозионих мера; успостављање мониторинга; научноистраживачки и образовни рад и презентација природних и културних вредности; на делу подручја Резервата са режимом заштите III степена - развој интегралне пољопривреде и производње здраве хране, коришћење пољопривредног земљишта и сточарство на традиционални начин; одржавање отворених водених површина на местима предвиђеним за рекреацију; изградња ограниченог броја типских дашчаних молова; уређење туристичких објеката и реконструкција постојећих старих салаша у традиционалном стилу уже околине Резервата; планско уређење и коришћење простора сагласно утврђеном режиму заштите и потребама спровођења програма заштите и развоја природног добра.

Заштитна зона

На подручју заштитне зоне СРП „Лудашко језеро“ забрањено је: уносити инвазивне (агресивне алохтоне) врсте; изводити радове који негативно утичу на хидролошки режим Резервата; проширивати грађевинске зоне и градити објекте изван грађевинског подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима; одлагати све врсте отпада; градити индустријске и друге објекте и изводити радове који нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја.

СРП „Селевењске пустаре“

На целом подручју СРП „Селевењске пустаре“:

1. забрањено је:
   1) изградња објеката, осим у границама „Темпломпарта“ у традиционалном стилу и промена намене површина;
   2) прокопавање канала осим реверзибилних, јама за заливање и исушивање мочвара и други радови који би довели до промене водног режима;
   3) изградња рибњака;
   4) отварање позајмишта песка и нафтних бушотина и други радови који могу утицати на морфологију терена и стабилност екосистема;
   5) уношење алохтоних врста биљака и животиња;
   6) чиста сеча шума, осим у засадима багрема и еуроамеричких топола;
   7) проредне (узгојне) и санитарне сече шума, ако нису у функцији очувања и унапређивања заштићених врста и других угрожених врста и њихових станишта;
   8) пошумљавање, осим ако је то у функцији очувања и унапређивања разноврсности вегетације на одређеним деловима Резервата;
   9) лов, осим санитарног и селективног одстрела;
   10) употреба хемијских средстава у пољопривредној производњи, осим строго селективних, преоравање станишта ретких врста и површина са природном вегетацијом и извођење других радова који нарушавају њихова станишта, интегритет простора и стабилност екосистема;
   11) сакупљање биљних и животињских врста;
   12) паљење трске и травних површина;
   13) вожња моторима и организовање трка;
   14) депоновање смећа и отварање депонија, као и физичко и хемијско загађење;
   15) сви други видови угрожавања природних заштићених врста и њихових станишта;

2. обезбеђују се мере заштите и спроводе активности на:
   1) одржавању оптималног водног режима (довођењем неопходне воде путем одговарајућих хидролошких пројеката, контролом режима подземних вода у контролним бунарима, одржавањем режима мочварних делова Резервата приликом регулације подземних вода, обезбеђењем вештачког регулисања режима подземних вода);
   2) праћењу стања популације биљних и животињских врста различитог степена угрожености и предузимању конкретних мера њихове заштите и очувања, мера на реинтродукцији аутохтоних врста, укључујући и реинтродукцију исконских врста домаћих животиња (подолско говече, рацка овца);

3) чишћењу подрасета багрема и других дрвенастих и жбунастих врста које обрастају степска, пешчарска и ливадска станишта, ревитализацији и реконструкцији некадашње степске вегетације и спровођењу других мера на очувању разноврсности станишта и вегетације;
4) уређивању отворених позајмишта песка ради стварања неопходних еколошких услова за живот ретких птица;
5) спречавању криволова и других радњи којима би се могле уништити или угрозити заштићене врсте и друге дивље биљне и животињске врсте;
6) подизању објеката за допунску прехрану животиња, ремиза (озелењавање) за дивљач у контактној зони аутo-пута и испред улазно-излазних отвора на пролазима за животиње и постављању заштитне конструкције за смањење буке на најугроженијим местима;
7) озелењавању трасе аутопута Е 75, осим врстама Crataegus monogina, Piracantha sp. и Cotoneaster sp. и ниским чемпресом;
8) одређивању земљаних некатегорисаних путева чије се коришћење за саобраћај ограничава рампама;
9) контролисаној презентацији добра (одређивањем пријемног капацитета, односно броја посетилаца у одређено време на одређеним деловима подручја Резервата, обезбеђењем контроле њиховог кретања, одређивањем места за паркирање возила и др), едукацији и усмереној популаризацији и подизању екокампа;
10) на сталном праћењу стања екосистема и заштићених врста и промена стања после предузимања мера на њиховој заштити и презентацији (мониторинг).

Режим заштите II степена

На подручју режима заштите II степена, поред претходних мера заштите:

1. забрањено је:
1) ложење ватре и испаша стоке;
2) употребљавати хербициде на лаким песковитим земљиштима на подручју Килапош;

2. обезбеђују се мере заштите на:
1) ограђивању мравињака рићег шумског мрава у Селевењској шуми, постављању вештачких дупљи за гнежђење птица дупљарица и сова, очувању мозаика шумских и зељастих животних заједница;
2) превентивној заштити од пожара;
3) укључивање бивше етно-чарде (Шумарска кућа) са додатним садржајима у презентацију Резервата;
4) довођење неопходне воде за подручје Богарзо и Трањик и ревитализацији језерца (баре) у Богарзо и интродукцији аутохтоних врста типичних за овакве биотопе;
5) периодичном кошењу ливада, с тим да се обави у периоду од 13. јуна до 20. августа, а начин кошења ливада прилагоди карактеру вегетације и условима и начинима гнежђења птица;
6) затрпавању јама које су отворене ради заливања подземном водом на подручју Богарзо, уношењу аутохтоних врста у складу са начелима разноврсности шумских екосистема и побољшања структуре животних заједница.

Режим заштите III степена

На подручју режима заштите III степен, поред мера заштите из члана 5. ове уредбе:

1. забрањено је исушивање мочварних станишта приликом регулисања режима подземних вода на подручју Лофеј;

2. обезбеђују се мере заштите и активности на:
1) реинтродукцији текуница на подручју Сточног пашњака;
2) рекултивацији девастираних терена;
3) кошењу ливада на начин којим се неће угрожавати карактер вегетације и репродукција птица и друге дивљачи;
4) изградња информационог центра на подручју „Темпломпарта“ и других неопходних објеката за организовање туристичких активности;
5) очувању и презентацији културно-историјског наслеђа на подручју „Темпломпарта“, посебно остатака црквице (Темплома) из XIII века;
6) узгоју традиционалних врста домаћих животиња и пашарењу, осим на подручју Темпломпарта;
7) уношењу аутохтоних врста биљака и животиња;
8) обнови бара у природним депресијама од значаја за живот птица.

Заштитна зона

На подручју заштитне зоне СРП „Селевењске пустаре“ забрањено је извођење хидромелиорационих и других радова којим би се мењао режим подземних вода, депоновање смећа и отварање депонија, отварање позајмишта песка и нафтних бушотина и свако хемијско и физичко загађивање.

На подручју из става 1. овог члана могу се градити објекти у традиционалном стилу (салаши) и организовати интегрална пољопривредна производња.

1.6.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

На стаништима заштићених и строго заштићених врста која се налазе ван грађевинских подручја мере заштите су:

Забрањено је: мењати намену и културу површина (преорават површине под природном вегетацијом, градити рибњаке и сл), осим у циљу еколошке ревитализације станишта, уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња.

Неопходно је: ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.), обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским станишшма до 20% покровности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha, ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и надлежне институције за заштиту природе.

Прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остали мелиорациони радови; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила; сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња; паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запуштеног бунара), као и за подизање привремених објеката (надстрешнице и сл.).

Ове мере се примењују и на простору који је планиран за заштиту кроз ревизију СРП „Селевењске пустаре“.

1.6.1.3. Еколошки коридори и заштитна зона еколошких коридора и станишта

1.Опште мере очувања и унапређења природних и полуприродних елемената еколошких коридора:
- Није дозвољена промена намена површина под вегетацијом у природном и блиско-природном стању (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.), као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора;
- Обезбедити повезивање станишта заштићених врста:
- Шумских станишта подизањем/обнављањем појасева високог зеленила,

- Слатинских станишта очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор,
- Степских и шумостепских станишта подизањем пољозаштитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације;
- Поплочавање и изградњу обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора:
- Свести на минимум, уз примену еколошки повољних техничких решења,
- Поплочани или бетонирани делови обале, изузев пристана, морају садржати појас нагиба до 45° а структура овог појаса треба да омогућује кретање животиња малих и средњих димензија, првенствено током малих и средњих водостаја,
- Током реконструкције/одржавања постојећих обалоутврда поплочане или бетониране делове комбиновати са мањим просторима који ублажавају негативне особине измењене обалне структуре (грубо храпава површина обалоутврде, нагиб мањи од 45%, површина са вегетацијом) и на тај начин омогућити кретање врста кроз измењене деонице реке,
- Поплочане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптимално на 100 m), прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила. Обезбедити надовезивање зелених површина између вештачких деоница обале, односно зелених површина формираних код еколошких типова обалоутврде на мрежу зеленила на копну. Ова зелена острва (дужине неколико десетина метара уз обалу), такође је неопходно повезати са зеленим коридором уз насип;
- Обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацевљених деоница) и обезбедити проходност уређењем зеленила у зони црпних станица;
- Обезбедити очување и редовно одржавање травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;
- Прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор за израду техничке документације приликом:
- Регулације водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала,
- Изградње и/или обнављања саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима,
- Изградње нових и обнављања старих мостова;
- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим локацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.). Применити заторе којима се спречава расипање светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже;
- На грађевинском земљишту, наменити што већи део приобаља деонице еколошког коридора за зеленило посебне намене са улогом очувања и заштите биолошке разноврсности:
- Очувати појас приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала,
- Проценат високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар еколошког коридора треба да буде најмање 50%, а на другим површинама 30-40%,
- Неопходно је обезбедити континуирани зелени коридор ширине 20-50 m унутар плавног подручја. Континуитет коридора травне и шумске вегетације обезбедити формирањем дрвореда и уређених зелених површина са жбунастим врстама уз отворене и/или изграђене делове простора (манифестациони простори, купалишта, спортски терени), као и унапређењем стања вегетације насипа,
- На деоницама где се грађевинско земљиште пружа у већој дужини од 500 m, поред предвиђеног континуалног зеленог појаса 20-50 m ширине, планским документима обезбедити и блокове заштитног зеленила на сваких 200-500 m дужине обале. Минимална површина ових блокова заштитног зеленила је 0,1 ha, а минимална ширина блока је 20 m;
- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
- На деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља, стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета.

2. Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- Током изградње и функционисања објеката чија је намена директно везана за воду и/или обалу, спречити ширење последица евентуалног акцидентног изливања горива и уља у еколошки коридор, постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама. Гориво и уље просуто на површину воде, као и друге загађујуће материје, морају се покупити у најкраћем могућем року употребом органских абсорбента. За заштиту околних екосистема од последица евентуалне дисперзије горива воденом површином, предвидети одговарајуће хемијско-физичке мере за поспешивање разградње нафтних деривата и биолошке мере санације (према посебним условима надлежне институције за заштиту природе),
- Није дозвољено складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора, управљање отпадом вршиће се у складу са Законом о управљању отпадом и другим важећим прописима,
- У зонама водопривредних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње,
- Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајиице I и II реда у обухвату Просторног плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја,
- Није дозвољено стварање пошумљеног коридора уз сам појас саобраћајнице који би привлачио животињске врсте и довео до повећања морталитета њихових популација,
- На степским и слатинским стаништима заштићених и строго заштићених врста, није дозвољено подизање високог зеленила,
- Далеководне објекте и инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама: носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- Због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације. Озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
- Забрањено је сађење инвазивних врста у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста,
- Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста плавног подручја (тополе, врбе, панонски јасен, брест, храст лужњак итд.), који је неопходно обогатити жбунастим врстама плавног подручја,

- Обезбедити редовно одржавање зелених површина;
- Приликом парцелисања, обезбедити континуитет обале са вегетацијом у природном или блископриродном стању, у ширими од 20-50 m од линије средњег водостаја, односно у ширини од 10 m код високих обала. Овај појас приобаља, поред своје улоге кључног станишта и еколошког коридора, може да садржи пешачку стазу;
- Уређењем окућница и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње, уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm), обезбедити проходност обале канала и водотокова за ситне животиње. Приликом легализације, захтевати прилагођавање постојећих ограда функцији еколошког коридора (померање ограда или измене делова ограда код међних тачака суседних парцела према речној обали).

3. Распоред урбаних садржаја у еколошком коридору

Урбане садржаје потребно је распоредити по принципу зонације којом се одређује минимална удаљеност објеката од еколошких коридора и намена простора унутар зоне директног утицаја на коридор:

- На просгору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растрјању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока;
- У зонама становања, минимална удаљеност планираних објеката који захтевају поплочавање и/или осветљење је 20 m а оптимална 50 m од обале коридора, односно од обале;
- Уз обалу чији је део планиран за спортско-рекреативне активности, могу бити смештени објекти везани за активности на води (нпр. привез за чамце или монтажко-демонтажни молови), на тај начин да не прекидају континуитет коридора, а у појасу вишеспратног зеленила планирати објекте који не захтевају вештачку подлогу и осветљење (трим стаза, дечије игралиште, уређена зелена површина).

4.Мере за заштитну зону еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја:

4.1. У појасу од 500 m од еколошког коридора/станишта:

- Забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина) забрањују се планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова;

4.2. У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта:

- Услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор;

Планским решењима мора се обезбедити:

- примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења,
- дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста;

4.3. У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља:

- Забрањује се изградња нових салаша,
- На постојећим салашима дозвољена је рекокструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно-хигијенских услова живота и рада на салашу,
- На постојећим салашима дозвољена је:
- доградња постојећих објеката до 50%,
- надоградња постојећих објеката до макс П+1,
- Изградња надземних објеката се ограничава:
- на воћарско-виноградарске кућице и оставе за смештај воћа у воћњацима и виноградима,
- на пољопривредне и водопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење коридора или датог станишта (објекти сточарства на пашњацима, рибарства код рибњака и сл.), који су лоцирани и изграђени у складу са условима заштите природе,
- Изградња инфраструктуре, уз примену следећих услова:
- трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица,
- применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона;

4.4. У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта на грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља):

- Услов за изградњу објеката је да њихове граничне вредности индикатора буке на граници идентификованих (означених) природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не прелази 50dB (A) за дан и вече, односно 40dB (A) за ноћ, а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор;

4.5 У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта: забрањује се:

- Примена техничких решења којима се формирају рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту,
- Уситњавање парцела за потребе формирања грађевинског земљишта, изузев за инфраструктурне објекте примењују се следеће мере:
- очувати проходност еколошког коридора површинских вода: забраном ограђивања појаса уз обалу или применом типова ограде које омогућују кретање ситних животиња,
- обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 m код постојећих објеката, а 20 m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектној документацији,
- објекте који захтевају поплочавање и/или осветљење лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта;

4.6 У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта (пољопривредно, шумско и водно земљиште) забрањена је изградња објеката осим:

- Надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица,
- Водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре;

4.7 У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на грађевинском земљишту (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко-рекреативне и сл.) услов за изградњу:

- Вештачких површина (паркинг, спортски терени и сл.) је да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта,
- Саобраћајница са тврдим застором за мотона возила (у насељима, као и приступних саобраћајница водопривредним објектима ван насеља) је примена техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора/станишта.

1.6.1.4. Подизање пољозаштитног зеленила

Приликом подизања пољозаштитног зеленила са улогом вишефункционалног пуфер појаса, потребно је:

- Постојеће и планиране површине заштитних појасева, повезати у целовит систем зеленила и фокусирати планирање заштитног зеленила на промену намене обрађених површина слабијег квалитета (испод 4. класе),
- Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде најмање 50% ради очувања биодиверзитета аграрног и урбаног предела уз одговарајућу разноврсност врста и физиономије, односно спратности дрвенасте вегетације заштитних појасева будући да монокултуре еуроамеричких топола не испуњавају функције заштитног зеленила,
- Избегавати коришћење инвазивних врста.

1.6.1.5. Геолошко и палеонтолошко наслеђе

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.), која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

1.6.2. Мере заштите и уређења непокретних културних добара

Мере заштите споменика културе и добара под претходном заштитом

За све заштићене споменике културе, као и евидентирана добра под претходном заштитом, примењују се одредбе Закона о културним добрима. Власници и корисници ових објеката обавезни су да пре предузимања било каквих радова прибаве услове од Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица, на основу којих се израђује пројектна документација неопходна за радове, као и сагласност на пројектну документацију.

За споменике културе и евидентиране објекте под претходном заштитом утврђене су следеће мере заштите:

1) Очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа.
2) Очување основних вредности функционалног склопа.
3) Очување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објекта.
4) На овим објектима се не дозвољава надоградња, али је дозвољено осавремењавање објеката у циљу бољег коришћења, што подразумева следеће интервенције, које се морају извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите:
   - увођење савремених инсталација, под условом да се не наруше ентеријерске вредности објекта;
   - уређење поткровља могуће је само у постојећем габариту крова, са приступом из постојећег степенишног простора, али само у случају да се тиме не нарушава изворно функционално решење објекта;
   - уређење подрума могуће је остварити са приступом из постојећег степенишног простора, из неке друге просторије или из дворишта, али само у случају да се тиме не нарушавају основне вредности здања и његова стабилност (извршити претходна испитивање тла и носеће конструкције објекта).
5) Остали објекти на парцели не подлежу режиму главног објекта, решавају се у складу са валоризацијом, али тако да не угрозе главни објекат. Накнадно дограђени неестетски делови грађевине и неадекватни помоћни објекти са парцеле и из окружења се уклањају. Дворишни простор у свему ускладити са главним објектом. Могуће је наткривање (застакљивање) атријумских дворишних простора.
6) Могућа је промена намене, с тим да нове функције морају бити примерене архитектури, постојећем функционалном и конструктивном склопу објекта. Могућа је културна, едукативна, туристичка, пословна или нека слична намена у склопу пољопривреде, али без производње, у складу са условим заштите природе на подручју посебне намене.
7) Ажурно праћење, санација конструктивно-статичког система, кровног покривача, свих фасада, ентеријера и инсталација.

Мере заштите археолошких налазишта

За сва евидентирана археолошка налазишта на подручју посебне намене важе одредбе Закона о културним добрима, које обавезују власника/носиоца права коришћења да пре предузимања било каквих земљаних радова обезбеди посебне услове и сагласност Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица, јер се земљани радови не могу вршити без археолошког надзора, а по потреби (у зависности од значаја налазишта), морају се вршити и заштитна археолошка ископавања.

1.6.3. Мере заштите и уређења предела

Заштита и уређење предела је суштинска потреба за одрживи развој подручја посебне намене и треба се спроводити кроз:

- мере заштите свих заступљених типова предеоних елемената очувањем карактеристичних обележја екосистима која су проистекла из природне конфигурације;
- управљање пределом у оквиру посебне намене простора, поступцима којима се из перспективе одрживог развоја, обезбеђује редовно одржавање предела, са циљем усмеравања и усклађивања промена изазваних друштвеним и економским процесима, као и процесима у животној средини и
- стварање услова за спровођење предеоне политике (општих принципа, стратегија и смерница, дефинисаних од стране надлежних органа), која омогућава предузимање одређених мера у циљу заштите, управљања и планирања предела.

Осим наведених општих и посебних услова и мера заштите природног и културног наслеђа, додатно се наводе и мере које се односе на структуирање предела и заштиту вредности предеоних елемената, а односе се на простор посебне намене:

- забрањена је изградња објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме, изгледом, прекомерном буком или могућношћу да на други начин могу да наруше природне и остале вредности подручја, а посебно амбијенталне вредности насеља, непокретних културних добара, геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња;
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала;
- обавезно се морају одржавати еколошки коридори (и унутар грађевинских подручја) успостављањем континуитета зелених површина, чија структура и намена подржава функције коридора;
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије;
- неопходно је одржавање непосредног окружења културних добара, историјских споменика и јавних чесми, обрадивог пољопривредног и шумског земљишта, водотокова и канала и земљишта уз њих, површина за рекреацију, саобраћајне инфраструктуре, и др.

1.6.4. Мере заштите живота и здравља људи

Адекватна имплементација планских решења у области заштите животне средине, пре свега, препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студије утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена планова на животну средину, има важну улогу у очувању здравља људи.

Одрживо управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени утицаји и њихово синергијско дејство са природним, као и њихови међусобни утицаји. Утицаји животне средине на здравље људи су велики и представљају последичну реакцију, те је становништво у обухвату Просторног плана свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

Код нас се заштита здравља или здравствена заштита најчешће дефинише са пет нивоа мера и активности усмерених на унапређење и очување здравља, спречавање и сузбијање обољења, рано откривање болести, благовремено лечење и рехабилитацију.

Јавно здравље подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне средине. Темељи се на промоцији здравља и примарној превенцији, а инструментализује кроз тимски и интердисциплинарни рад, мултисекторску сарадњу, као и све облике партнерства. Формулисање политике и стратегије у овој области усклађено је са препознатим функцијама јавног здравља, у складу са препорукама Светске здравствене организације.

Под појмом здравствена заштита, подразумева се целокупност мера политичког, економског, правног, социокултурног, научног, социјално-медицинског, хигијенско противепидемијског карактера, усмерених на очување и унапређење физичког, психичког и социјалног здравља сваког човека појединца и друштва, са циљем постизања дуговечности и потребног квалитета живота, као и обезбеђење адекватне медицинске помоћи за случај потребе.

Зато здравствену заштиту дефинишемо као скуп мера превенције, лечења и вођења болести и повреда коју спроводе лекарски, сестрински и други здравствени и нездравствени професионалци и сарадници.

Израз „мере здравствене заштите“ се уобичајено употребљава у опису јавних, организованих програма заштите ширих заједница и угрожених група становништва, и има призвук смишљеног, планираног и дугорочног деловања (нпр. мере у оквиру програма заштите околине, заштите радника, програма менталног здравља и сл.) .

Данас се све више употребљава и за поступке са појединцима, посебно када је у питању трајна нега:

- у оквиру терапијског плана за одређеног хроничног болесника,
- у програму рехабилитације,
- у праћењу и осигурању здравља одојчета итд.

Здравствена заштита, је организована и свеобухватна делатност друштва са основним циљем да се оствари највиши могући ниво очувања здравља грађана и породице. Здравствена заштита је све оно што једна држава или друштво (заједница) у целини, као и здравствена служба посебно, чине да заштите и побољшају здравље становништва. То могу бити разноврсне активности и мере на различитим нивоима.

Мере заштите живота и здравља људи могу се поделити у неколико кључних области дејства, према доминантном утицају у складу са законском регулативом из појединих области:

- обезбеђење безбедне и здраве околине неопходне за здравље становништва, посебно деце, кроз заштиту и очување квалитета животне средине,
- елиминисање загађења ваздуха које настаје као продукт сагоревања чврстих горива које је у вези са многим болестима,
- благовремено упозоравања и превенције од штетних ефеката дејства хемикалија које представљају потенцијални ризик за здравље људи,
- заштита здравља људи од електромагнетног зрачења,
- заштита живота и здравља људи у ванредним ситуацијама планирањем превенције и адекватним реаговањем на насталу ситуацију, чиме би се смртност и болести од последица ванредних ситуација, несрећа и избијања епидемија који су повезани са факторима ризика животне средине средине значајно смањили,
- заштита живота и здравља људи од последица климатских промена као глобалне опасности по здравље људи, које изазивају оштећења озонског омотача, губљење биодиверзитета и др.

1.6.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине

Интегрално управљање простором подразумева и заштиту, уређење и унапређење животне средине која подразумева примену мера и активности чијом реализацијом ће се зауставити и спречити негативни утицаји на животну средину које могу имати поједини оператери и активности.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине прописано је да ће, за постојећа постројења и активности оператер прибавити дозволу најкасније до 2015. године у складу са Програмом усклађивања појединих привредних грана са одредбама овог Закона. На основу Уредбе о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Службени гласник РС“, бр. 108/08), утврђују се рокови у оквиру којих се подносе захтеви за издавање интегрисане дозволе, по врстама активности и постројења.

Сва постројења и активности која се не налазе на Прелиминарном списку постојећих постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе на територији Републике Србије, сачињеним од стране Министарства животне средине и просторног планирања Републике Србије, а која у складу са Уредбом о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола („Сл. гласник РС“, бр. 84/05), подлежу обавези прибављања интегрисане дозволе, дужни су да се обрате надлежном органу.

Према подацима надлежног Министарства, у посебној намени простора не постоји ни једно севесо постројење вишег и нижег реда. Севесо оператери вишег реда у непосредном окружењу обухвата Просторног плана и подручја посебне намене су у насељу Суботица (Чантавирски пут бб), као и један комплекс оператера нижег реда „Азотара“ Суботица (ул. Биково 33).

За постројења у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (севесо постројење), важе мере које су прописане Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима.

Локална самоуправа је у обавези да, на основу Планова заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о ванредним ситуацијама.

Ради спречавања утицаја негативних својстава муља који настаје у процесу пречишћавања отпадних вода на животну средину, потребно је извршити његову категоризацију и класификацију у складу са Законом о управљању отпадом и Правиликом о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС“, бр. 56/10).

На основу овог Закона и подзаконских аката, спроводити планско управљања отпадом на територији јединица локалних самоуправа у оквиру обухвата Просторног плана.

Третман отпада животињског спроводити у складу са Законом о ветеринарству, који подразумева нешкодљиво уклањање лешева животиња и других отпадака животињског порекла до објеката за сабирање, прераду или уништавање отпада животињског порекла на начин који не представља ризик по друге животиње, људе или животну средину.

С обзиром на то, да ће се разрада појединих планских решења вршити израдом одговарајуће урбанистичке документације, за наведене урбанистичке планове орган надлежан за њихову припрему, може донети Одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган мора прописати израду студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 114/08).

1.6.6. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Елементарне непогоде

Снаге, објекти и средства за заштиту и спасавање, као и саме мере и надлежности органа и организација заштите и спасавање регулисане су Законом о ванредним ситуацијама и пратећим подзаконским актима.

Планом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, планирају се превентивне и оперативне мере за спречавање и умањење последица елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа – удеса и катастрофа, као и снаге и средства субјеката система заштите и спасавања, њихово организовано и координирано ангажовање и деловање. План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ради се на основу Процене угрожености. Проценом угрожености извршиће се идентификација извора (узроци) могућег угрожавања, сагледавање могућих последица, процена потреба и могућности спровођења мера и активности заштите и спасавања од елементарних непогода и других несрећа, што ће утицати на утврђивање степена концентрације физичких структура и инфраструктурних објеката на одређеном простору.

На подручју Просторног плана, континуирано ће се спроводити мере заштите и одбране од елементарних непогода, које настају као последица климатских, хидролошких, орографских и сеизмичких карактеристика.

Акцидентне ситуације (удеси)

Концепција планирања и заштите простора од елементарних непогода и технолошких удеса, базира се на минимизацији ризика по људско здравље и животе, природне и створене вредности, као и на санацији простора који су евидентно угрожени овим појавама.

Усаглашавање националне законске регулативе са међународном, јачање институционалних капацитета за примену законских обавеза, сектора за рану најаву и одбрану, као и формирање јединствене базе о угроженим просторима, потенцијално угроженим просторима, постојећим и планираним објектима одбране, пружа основу за планирање намене простора и његовог савременог концепта развоја у складу са природним условима и ограничењима. Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о ванредним ситуацијама. Одредбе овог закона односе се на израду Планова заштите од удеса и предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама - удесима и катастрофама.

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса. Ове мере се односе на:

- адекватно просторно планирање и зонирање насеља (подразумева одређивање зона заштите, удаљености опасних активности од насеља, дислокацију постојећих ризичних садржаја, планирање одговарајућих садржаја у циљу спречавања ширења последица од потенцијалних удеса, итд.);
- специфичне услове за изградњу објеката и инфраструктуре са повећаним ризиком од удеса;
- израду анализе ризика од удеса и давање мишљења и сагласности на њих;
- избор и примену технологија чијом се експлоатацијом мање загађује животна средина и обезбеђује већи степен заштите од потенцијалног загађења;
- благовремено отклањање свих уочених техничко-технолошких недостатака;
- утврђивање траса транспорта опасних материја изван насељених места.

Постројења у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (у даљем тексту: севесо постројење), регулисана су Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима, на основу чега се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, прописује се листа опасних материја и њихове количине и критеријуми за одређивање врсте документа које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја. Локална самоуправа је у обавези да, на основу Планова заштите од удеса оператера, који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о ванредним ситуацијама. Повредиви објекти јесу они који се налазе на 1000 метара од граница севесо постројења.

Заштита простора од ванредних ситуација врши се у складу са одредбама Националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, број 86/11), Закона о ванредним ситуацијама, Уредбе о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Службеном гласнику РС“, бр. 8/11), Правилника о начину израде и садржају плана заштите од удеса („Службеном гласнику РС“, бр. 82/12), Правилника о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службеном гласнику РС“, бр. 41/10) и др.

Ради заштите од земљотреса, обавезно је строго поштовање прописаних услова који се односе на индекс изграђености парцеле, густину насељености, систем изградње објеката и др. Такође, мере заштите од земљотреса су правилан избор локације за градњу објеката, примена одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др. Код изградње нових објеката, потребна је примена важећих законских прописа за пројектовање и градњу објеката на сеизмичким подручјима.

Ради заштите од пожара, поред урбанистичких, потребно је примењивати и грађевинско-техничке мере заштите од пожара у складу са прописима о изградњи објеката, прописима и мерама заштите од пожара код електроенергетских и гасних инсталација и објеката, прилагођавање природних водотокова и уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара. Заштита пољопривредног земљишта од пожара, врши се применом мера заштите које прописују локалне самоуправе, у складу са Законом о пољопривредном земљишту. Заштита шума обухвата спровођење мера за њихово уређење и очување, као и за спречавање појаве пожара као што су: обнова шума уношењем аутохтоних врста дрвећа (лишћара), санација и ревитализација угрожених и деградираних делова, израда карте шума по степену угрожености од пожара, планирање мера за борбу против потенцијалних

изазивача пожара, планирање мера биолошо-техничке заштите шума, изградња шумских путева и заштитних просека у складу са програмом предузећа која газдују овим природним добрима, одређивање локација на природним водотоцима за уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара (дефинише се у Плановима заштите од пожара које израђују предузећа која газдују овим природним добрима).

Уоквиру посебне намене налази се 3 (три) противградне станице, са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете. У пречнику од 100 m од противградних станица није дозвољена градња нових објеката без сагласности Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

1.6.7. Уређење простора од интереса за одбану земље

Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље урађено је у складу са условима добијеним од Министарства одбране Републике Србије, који су уграђени у овај Просторни план. У обухвату Просторног плана постоји један војни комплекс који је „перспективан“ (неопходан за функционисање Војске Србије) и који ће бити третиран кроз нижи плански документ (ГУП Суботица-Палић).

Такође, у обухвату Просторног плана се налазе и објекти Војске Србије који су део Мастер плана. Мастер план обухвата списак непокретности које нису неопходне за функционисање Војске Србије, а који се стављају у функцију прибављања неопходних средстава за спровођење реформе система одбране и побољшање материјалног положаја Војске Србије. За војне комплексе „Александрови салаши“, „Коста Нађ“ и „Ул. Бориса Кидрича и Вука Караџића“ намена ће бити дефинисана кроз ГУП Суботица-Палић, а за војни комплекс „Храстовача-стрелиште“, намена је дефинисана кроз овај Просторни план, а то је: визиторски центар и еко камп. Спровођење намене дефинисане Просторним планом и изградња објеката могу се реализовати тек након регулисања својинских односа у складу са одредбама Закона о јавној својини („Сл. Гласник РС“ бр. 72/11, 88/13 и 105/14), а у поступку пред Републичком дирекцијом за имовину Републике Србије. За комплексе који се налазе у Мастер плану је дефинисано да приоритет у поступку преноса права јавне својине над непокретностима има јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе и други корисници средстава у својини Републике Србије.

Циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране је стварање услова за деловање цивилне заштите становништва и заштиту материјалних и природних ресурса у случају ратних дејстава. Применом законске регулативе за планирање и уређење простора од интереса за одбрану земље, стварају се просторни услови за функционисање цивилне заштите становништва.

У случају непосредне ратне опасности и у рату, све мере цивилне заштите (заштита људи и материјалних добара, померање становништва, збрињавање становништва и др.), спроводиће се у складу са Законом о ванредним ситуацијама и прописима који регулишу ову област. У складу са Законом о ванредним ситуацијама ради заштите од елементарних непогода и других несрећа, органи локалне самоуправе, привредна друштва и друга правна лица, у оквиру својих права и дужности, дужна су да обезбеде да се становништво, односно запослени, склоне у склоништа и друге објекте погодне за заштиту.

Склањање људи, материјалних и културних добара, обухвата планирање и коришћење постојећих склоништа, других заштитних објеката, прилагођавање нових и постојећих комуналних објеката и подземних саобраћајница, као и објеката погодних за заштиту и склањање, њихово одржавање и коришћење за заштиту људи од природних и других несрећа. Приликом коришћења склоништа за мирнодопске потребе, не могу се вршити адаптације или реконструкције које би утицале или би могле утицати на исправност склоништа, нити се склоништа могу користити у сврхе које би погоршале њихове хигијенске и техничке услове. Ближе прописе о начину одржавања склоништа и прилагођавања комуналних, саобраћајних и других подземних објеката за склањање становништва, доноси надлежно Министарство. Као други заштитни објекти користе се подрумске просторије и друге подземне просторије у стамбеним и другим зградама, прилагођене за склањање људи и материјалних добара. Приликом изградње стамбених објеката са подрумима, над подрумским просторијама, гради се ојачана плоча која може да издржи урушавање објекта.

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Пољопривредно земљиште се користи за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту и у складу са овим Просторним планом, као и урбанистичким плановима који се доносе на основу овог Просторног плана. Коришћење пољопривредног земљишта у заштитним зонама заштићених подручја, потребно је усагласити са мерама које се односе на заштитне зоне према важећим уредбама о зашити и мерама заштите на стаништима заштићених врста, еколошким коридорима и њиховим заштитним зонама. Коришћење пољопривредног земљишта у осталој посебној намени усагласити са мерама које се односе на станиша заштићених врста, еколошке коридоре и њихове заштитне зоне.

Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе и промена намене земљишта није дозвољена, осим у изузетним случајевима и у складу са условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту, а за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта и коришћење у непољопривредне сврхе плаћа се одговарајућа накнада.

2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеним подручјима

2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју ПИО „Суботичка пешчара“

У складу са Уредбом о заштити у режиму I и II степена заштите је забрањена изградња грађевинских објеката, а у режиму III степена заштите је забрањено уситњавање постојећих грађевинских парцела и повећање постојеће спратности и изграђености. Постојећи објекти у режиму III степена заштите се могу реконструисати, санирати и адаптирати у постојећем габариту и са постојећом спратношћу само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту.

На целом подручју у складу са Уредбом обезбеђује се коришћење пољопривредног земљишта и развој сточарства на традиционалан начин, што подруземава пашарење у контролисаним условима (испашу стоке), а од објеката је могућа само изградња надстрешница.

2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју СРП „Лудашко језеро“

У режиму I степена заштите је забрањена изградња грађевинских објеката, а у режиму II степена заштите је забрањено градити нове објекте, осим привремених за потребе спровођења мера заштите и унапређења природног добра, као и повећавати спратност и габарите постојећих објеката при реконструкцији. У режиму III степена заштите је забрањено градити нове објекте, осим за спровођење мера заштите и унапређења добра, а у складу са планским документом, као и повећавати спратност и габарите постојећих објеката при реконструкцији.

У складу са Уредбом о заштити, на подручју СРП „Лудашко језеро“ је дозвољено уређење туристичких објеката и реконструкција постојећих старих салаша у традиционалном стилу. Овде треба нагласити да је утицај савремених салаша на животну средину неупоредиво разноврснији и интензивнији у поређењу са класичним салашима без електричне енергије, а присутни су и

други проблеми (у већој мери користе необновљиве ресурсе воде, скоро је немогуће њихово прикључење на канализацију, итд.). Такође, уочено је претварање некадашњих салаша у викендице (укључујући и изградњу нових објеката на парцелама чији су салаши одавно срушени), што директно угрожава неке заштићене врсте и типове станишта.

Постојећи објекти у режиму II и III степена заштите се могу реконструисати, санирати и адаптирати, односно обнављати, у постојећем габариту и са постојећом спратношћу, само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту.

Такође, у режиму III степена обезбеђује се коришћење пољопривредног земљишта и развој сточарства на традиционалан начин, што подразумева пашарење (испашу стоке), а од објеката је могућа само изградња надстрешница.

2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју СРП „Селевењске пустаре“

На целом подручју СРП „Селевењске пустаре“ је забрањена изградња објеката и промена намене површина, прокопавање канала, јама за заливање и исушивање мочвара и други радови који би довели до промене водног режима, изградња рибњака и отварање позајмишта песка и нафтних бушотина.

На подручју под режимом III степена заштите обезбеђује се традиционално сточарство, као мера на реинтродукцији аутохтоних врста, укључујући и реинтродукцију исконских врста домаћих животиња (подолско говече, рацка овца). Овај вид сточарства је екстензиван и подразумева пашарење, док је од објеката могућа само изградња надстрешница. Постојећи објекти у режиму III степена заштите се могу реконструисати, санирати и адаптирати, односно обнављати, у постојећем габариту и са постојећом спратношћу, само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту.

2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја

Ова правила грађења се односе на пољопривредно земљиште унутар посебне намене, али ван заштићених подручја, дакле у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени, а односе се на изградњу салаша, фарми, рибњака, воћарско-виноградарских и других објеката, чија изградња је могућа на овом пољопривредном земљишту. Након тога следе посебна правила грађења, где су наведени конкретни садржаји/објекти који се у њима могу градити и под којим условима. Изградњу објеката је потребно ускладити са мерама и условима које је потребно прибавити од надлежне институције за заштиту природе, а које се односе на заштиту станишта заштићених врста, еколошке коридоре и њихове заштитне зоне (поглавље IV/1./1.6./1.6.1./1.6.1.3). Забрана градње салаша се односи на заштитну зону коридора/станишта у појасу од 200,0 m.

Минимално растојање фарми, газдинстава и објеката за примарну обраду и складиштење пољопривредних производа од коридора/станишта је 200,0 m, а на хидролошки или еколошки осетљивим деловима заштитних зона природних добара растојање се одређује проценом утицаја планираних активности на заштићено подручје. У појасу 500 m од гнездилишта угрожених слатинских и степских птичјих врста није дозвољена изградња рибњака. Забрана градње свих објеката чија намена није директно везана за воду се односи на растојање мање од 50,0 m од обале стајаћих вода, односно од линије средњег водостаја водотока који имају функцију еколошког коридора.

2.1.2.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства - салаши

На пољопривредном земљишту могућа је изградња објеката пољопривредног домаћинства - салаша, који садрже објекте намењене породичном становању и објекте намењене пољопривредној производњи.

Под салашима и њиховим простором подразумева се ангажована површина на подручју атара насеља, на којој ће се одвијати специфична и разноврсна пољопривредна производња у области повртарства, воћарства, виноградарства и сточарства.

Производња ће се одвијати на посебно уређеном простору, што подразумева издвајање просторних целина за башту са воћем и лозом, економско двориште са капацитетима за смештај ратарских култура и механизације, простор за изградњу објеката за смештај стоке са уређеним делом за одлагање стајњака, као и простор за изградњу стамбеног објекта, и др.

За потребе пољопривредног домаћинства, на салашу, дозвољена је изградња:

- породичног стамбеног објекта;
- помоћног објекта уз стамбени објекат (гаража за путничко возило, остава хране за сопствене потребе, подрум, ограда, водонепропусна септичка јама и сл.);
- економског објекта: објекти за гајење животиња (сточна стаје као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетониране сило јаме и сило тренчеви); објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични објекти на пољопривредном газдинству (објекти за пољопривредне машине и возила, пушнице, сушнице, магацини хране - складиштење пољопривредних производа за сопствене потребе: поврћа, воћа, житарица, производа животињског порекла и сл.;
- пословног објекта (објекат за храну, пиће и смештај за потребе организовања туристичке понуде на салашу - сеоски/етно туризам, само ако постоји и пољопривредна производња на салашу);
- објеката/површина за спорт и рекреацију (за сопствене потребе или за потребе организовања туристичке понуде, само ако постоји и пољопривредна производња на салашу), уз обезбеђивање санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова и уз неопходну инфраструктурну опремљеност парцеле.

Услови за избор локације за изградњу салаша:

- изградња салаша дозвољава се на парцелама индивидуалних пољопривредних произвођача у виду изградње нових салаша или доградње и адаптације постојећих салаша;
- не дозвољава се изградња нових салаша на просторима коридора планираних инфраструктурних капацитета који су дефинисани важећом просторно планском документацијом, на просторима специјалне намене и просторима заштићених делова природе, у појасу од 200,0 m од еколошког коридора/станишта, као и на простору заштићених културних добара;
- просторних органичења у смислу максималне величине површине ангажоване за салашарску производњу нема;
- услов за стварање новог салаша је поседовање најмање 3,0 ha обрадиве пољопривредне површине;
- постојећи салаши на мањој парцели могу и даље егзистирати (доградивати се, реконструисати).

Услови за изградњу објеката и просторну организацију салаша

Минимална величина парцеле за изградњу нових објеката за потребе пољопривредног домаћинства (салаша) је 1500,0 m2. Минимална ширина парцеле износи 19,0 m. Степен заузетости парцеле не сме прелазити 30% површине парцеле салаша. Зелене површине треба да заузимају најмање 20% парцеле.

Није дозвољена изградња породичног стамбеног објекта без изградње објеката за потребе пољопривредне производње. Дозвољена је изградња само једног породичног стамбеног објекта. Макси-

мални габарит стамбеног објекта у основи је 200 m2, максимална спратност објеката је П+Пк, са могућношћу изградње подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају, минимална удаљеност стамбеног објекта од суседне парцеле је 1,0 m, од атарског пута 5,0 m, а од јавног пута у складу са Законом о јавним путевима.

Дозвољена је изградња помоћних објеката уз стамбени објекат, у складу са потребама пољопривредног домаћинства. Максимална спратност помоћног објекта је П. Дозвољена је изградња засебног објекта - подрума, који може бити укопан или полуукопан, уколико то хидролошки услови дозвољавају. Минимална удаљеност помоћног објекта од породичног стамбеног објекта је 5,0 m, а од суседне парцеле је 1,0 m.

Водонепропусна септичка јама гради се на минимум 3,0 m од свих објеката и од границе суседне парцеле.

Економски објекти се могу градити само ако на парцели постоји или се гради породични стамбени објекат за потребе пољопривредног домаћинства. Дозвољена је изградња више економских објеката, у складу са потребама пољопривредног домаћинства. Максимална спратност економског објекта је П+Пк. Минимална удаљеност економског објекта од породичног стамбеног, односно од пословног објекта је 20,0 m, а од суседне парцеле удаљеност је минимум 1,0 m. Минимална удаљеност објекта као што су стаје, ђубришта од бунара је 20,0 m.

Дозвољена је изградња мањих објеката намењених за прераду примарних производа пољопривреде (воћа, поврћа, шумских плодова, лековитог биља, млека, меса и сл.).

Изградња пословних објеката за пружање услуга хране, пића и смештаја, као и за потребе организовања туристичке понуде на салашу, дозвољена је само ако постоји и пољопривредна производња на салашу. Дозвољена је изградња само једног пословног објекта. Максимална спратност пословног објекта је П+Пк. Минимална удаљеност пословног објекта од породичног стамбеног објекта је 5,0 m, од границе суседне парцеле је 1,0 m а од економског објекта удаљеност је минимум 20,0 m.

Дозвољена је изградња објекта за спорт и рекреацију за сопствене потребе или за потребе организовања туристичке понуде, само ако постоји и пољопривредна производња на салашу. Максимална спратност објекта је П+Пк. Минимална удаљеност објекта/површине од породичног стамбеног објекта је 5,0 m, од границе суседне парцеле је 1,0 m, а од економског објекта минимална удаљеност је 20,0 m.

Салаш мора имати приступ са атарског или другог пута. Објекте салаша градити са косим крововима, као покривач користити цреп, трску. Примењивати традиционалан вид грађења. Салаш може бити ограђен, а макс. висина ограде је 1,8 m. Ограда мора да се повуче од међе парцеле са пољопривредним усевима најмање 1,0 m.

Висок ниво уређености и опремљености салаша подразумева:
- грађевински део салашког простора, односно грађевински објекти морају бити удаљени од јавних саобраћајница у складу са прописима који регулишу област саобраћајне инфраструктуре;
- препоручује се да грађевински објекти буду изграђени од чврстог материјала и да буду приземни (са подрумом);
- просторно раздвајање стамбеног и економског дела салаша, а нарочито објеката намењених сточарској производњи, као и подизање заштитног зеленила;
- изграђен приступни пут са чврстом подлогом;
- подигнуту ограду око грађевинског дела салаша;
- обезбеђено снабдевање питком водом и изграђеност одговарајућих водоводних инсталација у стамбеном објекту и објектима сточарске производње - објекти салаша треба да су снабдевени водом за пиће из водоводне мреже или из сопственог извора (бунара);
- регулисање одвођења отпадних вода - отпадне воде из стаја и осока се не смеју упуштати у мелиорационе канале и природне водотоке;
- уређен простор за одлагање чврстог дела сточног отпада;
- изграђен објекат за прикупљање осоке;
- поплочан дворишни плато стамбеног дела и дела намењеног за сточарску производњу.

Објекти на постојећим салашима се могу реконструисати и дограђивати, реконструисати инсталације, побољшати услови живота и рада до максималних параметара прописаних овим Просторним планом и под следећим условима:
- Дозвољена је замена постојећег објекта новим објектом у оквиру услова датих овим Просторним планом;
- Реконструкција објеката је дозвољена, ако се неће нарушити параметри дати овим Просторним планом;
- Адаптација објеката се може дозволити у оквиру намена датих овим Просторним планом;
- Ако парцела салаша не задовољава неки од услова дефинисаних овим Просторним планом, може се дозволити реконструкција и доградња до испуњења преосталих урбанистичких параметара.

2.1.2.2. Објекти за узгој животиња – фарме и газдинства

Фарма, према Правилнику о ветеринарско-санитарним условима објеката за узгој и држање копитара, папкара, живине и кунића („Службени гласник РС“, бр. 81/06), јесте газдинство у коме се држи или узгаја 20 и више грла копитара, папкара (20 и више грла говеда, 100 и више грла свиња, 150 и више грла оваца и коза) или 350 и више јединки живине и кунића и може да се гради на:
- локацији која се налази на подручју и у зони која, у зависности од врсте и броја животиња, као и еколошких услова не угрожава, нити би била угрожена од стамбених и других објеката у ближој или даљој околини,
- компактном земљишту које не сме бити подводно и које мора имати добро одвођење атмосферских вода,
- локацији која се налази изван зоне која може бити угрожена поплавом и клизањем терена.

Изградња и реконструкција објеката пољопривредне производње (фарме) који се, због величине капацитета или специфичне технологије производње, не могу градити у насељу, вршиће се у атару имајући у виду и следеће услове за избор локације:
- објекте треба лоцирати на мање квалитетним типовима земљишта, а уколико ово није могуће, према предностима осталих локационих фактора,
- одређена ограничења могу представљати рељефне и микрорељефне карактеристике, што се посебно односи на изградњу већих сточарских капацитета са неопходним додатним површинама и економским двориштима који захтевају заравњене површине,
- производно-сточарске капацитете градити у близини ливада и пашњака, како би се створили услови за комбиновану исхрану на слободним просторима и у затвореним објектима,
- код изградње објеката сточних фарми мањег капацитета предност имају локације уз локалне и атарске путеве, у близини насеља, како би се могао обезбедити прикључак на постојећу насељску инфраструктуру (пут, електро-енергетска мрежа, водоводна мрежа...),
- основни услов при избору локације је могућност трајног решења прихватања и одвођења сувишних површинских и подземних вода; предност у овом смислу имају локације у непосредној близини мелиоративних канала који немају функцију еколошких коридора, јер ће се тако постићи боље одвођење сувишних вода са уређене површине комплекса.

Фарма мора да буде изграђена тако да омогући одговарајуће микроклиматске и зоохигијенске услове зависно од врсте животиња. Сви објекти намењени држању и узгоју стоке морају бити пројектовани и грађени према нормативима и стандардима за изградњу ове врсте објеката и конкретне врсте животиња, уз примену санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова. Максимална спратност објеката у комплексу је П+Пк, максимална спратност објеката за узгој животиња и помоћних објеката је приземље (П).

Круг фарме мора да:
- буде довољно пространа, да одговара капацитету, броју и величини изграђених објеката како би се обезбедила њихова функционална повезаност и међусобна удаљеност;
- у оквиру фарме морају се обезбедити два одвојена блока и то технички део (објекти за запослене, пословни објекти, објекат за боравак као и потребни пратећи објекти - котларнице, машинске радионице, складишта) и изоловани производни део;
- има улаз који је контролисан или под надзором и на којем се обавезно води евиденција о уласку и изласку људи, животиња и возила из круга фарме;
- буде ограђен оградом висине максимум 2,2 m која спречава неконтролисан улазак људи и животиња;
- буде уредно и редовно одржаван.

Путеви (спољни и унутрашњи), морају да испуњавају следеће услове:
- прилазни путеви и путеви у кругу фарме морају да буду довољно широки и изграђени од чврстог материјала, или морају да имају подлогу од шљунка;
- испред сваког објекта на фарми мора бити бетонирана или асфалтирана површина за лакше кретање возила;
- путеви у кругу фарме морају бити погодни за чишћење и прање, а уз њих мора да се налази довољан број хидраната и сливника;
- путеви који се користе за довоз животиња, хране за животиње, чистих простирки и опреме, не смеју да се укрштају са путевима који се користе за одвоз стајског ђубрива, отпадних вода и лешева животиња.

Такође, фарма мора бити снабдевена довољном количином воде за пиће из јавног водовода или сопственог бунара, која мора бити контролисана и мора испуњавати стандарде прописане за пијаћу воду. За прање објеката и путева може се користити и вода која не испуњава прописане стандарде за пијаћу воду.

Одвођење отпадних вода вршиће се тако што ће се:
- атмосферске воде уливати у канализацију или у природни реципијент без пречишћавања,
- отпадне воде које настају током производног процеса или прања објеката и опреме обавезно сакупљати у водонепропусне испусте и пречишћавати пре испуштања у природне реципијенте;
- одвод отпадне воде на обрадиве површине мора бити у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- фекалне воде сакупљати у одвојене непропусне септичке јаме или испуштати у канализацију.

Простор за одлагање и збрињавање стајског ђубрива из објекта мора бити смештен, односно изграђен, тако да се спречи загађивање околине и ширење узрочника заразних болести животиња и људи, насупрот правцу главних ветрова и мора да буде удаљен најмање 50 m од објекта за узгој животиња.

Фарма са више од 100 условних грла копитара и папкара мора да има одвојен колски и пешачки улаз. На колском и пешачком улазу морају бити изграђене дезинфекционе баријере димензија 6,0x3,0x0,25 m и 1,0x0,5x0,05 m и испуњене воденим раствором средства за дезинфекцију. Дезинфекционе баријере морају бити изграђене на начин који омогућава њихово чишћење и прање, као и испуштање раствора кроз дренажни отвор.

На фарми је неопходно обезбедити и простор, односно просторије за смештај, сортирање и складиштење хране за животиње.

За изградњу нових фарми, као и за потребе повећања капацитета или пренамене објеката у друге садржаје у функцији пољопривредне производње на постојећим фармама, неопходна је израда урбанистичког пројекта. За реконструкцију и доградњу објеката на постојећим фармама, услови ће се издавати директном применом овог Просторног плана.

2.1.2.3. Узгајалишта дивљачи

У атару се дозвољава подизање и постављање објеката за прихват, негу и исхрану дивљачи током целе године, као и објекти за прехрањивање током зимског периода.

Уколико се граде на пољопривредном земљишту минимална парцела комплекса је 1,0 ha, или се задржава постојећа парцела, поштујући прописане услове Закона о пољопривредном земљишту.

Максимални индекс заузетости парцеле је 50%. Максимална спратност објеката је П+Пк са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају. Минимална удаљеност објеката од суседне парцеле је 10,0m.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 1,6 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0 m од међне линије. Комплекс мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитрана вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

2.1.2.4. Рибњаци

Избор локације за изградњу рибњака вршити након претходних анализа расположивих количина и квалитета воде, која ће се користити за пуњење рибњака, као и анализа потенцијалних утицаја рибњака на хидролошки режим подручја. За подизање рибњака на обрадивом пољопривредном земљишту потребна је сагласност Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду.

Основни технички услови за изградњу рибњака су:
- границе рибњака морају бити означене видљивим ознакама,
- рибњак мора да располаже уређајима за упуштање и испуштање воде, уређајима за регулисање нивоа воде, као и уређајима који спречавају пролаз риба, рибље млађи и икре у или из рибњака,
- рибњак мора бити заштићен од поплава;
- за уклањање смећа и штетних отпадака из рибњака, мора постојати уређено место или изграђен технички уређај, који онемогућава загађење рибњака и његове околине;
- уколико је могуће рибњак треба да је ограђен.

У саставу рибњака морају да постоје уливно-изливни објекти, уставе, аератори, хранидбене платформе и насипи који спречавају продор спољних вода у комплекс рибњака.

У оквиру техничког дела, неопходно је обезбедити посебну просторију за ветеринарске прегледе и дневно праћење здравственог стања и прираста популације. Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 3,0 m, а максимална спратност је П+Пк.

Изградња рибњака условљена је израдом урбанистичког пројекта, са провером инфраструктурне опремљености.

2.1.2.5. Воћарско-виноградски објекти

На парцели плодног земљишта, која је према начину коришћења сврстана у културу воћњак, односно виноград, дозвољена је изградња воћарско-виноградарске кућице, бунара, пољског wc и оставе за смештај алата, воћа и сл., уз обезбеђивање следећих услова:
- површина нових парцела на којима је могућа изградња воћарско-виноградарске кућице не може бити мања од 1500,0 m2;
- најмање 70% површине парцеле мора се користити као виноград, воћњак или повртњак;
- површина воћарско-виноградарског објекта износи максимум 25,0 m2. Дозвољена је изградња надстрешнице, лође, трема, пергола испред и у склопу објекта, који уколико нису застакљени или затворени, не улазе у састав дозвољене површине објекта;

- спратност објекта је приземље (П). Објекат може имати и подрум, уколико дозвољавају хидротехнички услови или се гради на терену у нагибу. Висина подрума изнад терена не може бити виша од 90 cm (ако је терен у нагибу рачуна се просечна висина терена дуж објекта);
- укупна висина објекта - од нулте коте до коте слемена (рачунајући и подрум изнад терена), не може бити виша од 5,00 m;
- објекат треба градити претежно од лаких материјала, са већом употребом природног материјала, а форму објекта прилагодити традиционалном облику овог поднебља;
- кров мора бити кос без назитка (нагиб крова мин. 30˚, а макс. 40˚), са покривачем од црепа, ћерамиде, теголе и слично;
- ограда може бити жива зелена или транспарентна (жичано плетиво и сл. комбиновано са зеленилом) која се поставља тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде, максималне висине 1,4 m;
- парцеле на којима постоје изграђене воћарско-виноградарске куће задржавају се онакве какве јесу;
- површина оставе за смештај воћа и поврћа, механизације и алата, може бити максимум 150,0 m2, а спратности П+0 (приземље);
- минимална удаљеност објеката од границе суседне парцеле је 3,0 m, а од суседовог објекта 10,0 m.

2.1.2.6. Објекти за примарну обраду и складиштење пољопривредних производа

Ово су објекти за примарну обраду (прање, сушење и сл.), складиштење и чување пољопривредних производа (житарица, индустријског, крмног и лековитог биља, цвећа, воћа и поврћа), затим ђубрива и др. репроматеријала, као и пратећи и други слични објекти у функцији пољопривредне производње.

Објектима за складиштење пољопривредних производа сматрају се све врсте складишта (полуотворене и затворене хале, надстрешнице, силоси, трапови, подна складишта, хладњаче, вински подруми и др.). Објекти у којима се пољопривредни производи могу примарно обрађивати су сушнице, пушнице, млинови и сл. објекти.

Минимална удаљеност ових објеката од границе суседне парцеле не може бити мања од висине планираног објекта, односно минимум 5,0 m. Максимална спратност објеката је П, изузетно и више, ако то захтева технолошки процес (силоси и сл.), са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом, висине максимално до 2,0 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од мин. 1,0 m од међне линије или на међи, уз прибављену сагласност суседа. Постављање ограде од границе парцеле атарског пута мора бити на удаљености која обезбеђује слободни профил пута. Забрањује се постављање пуне, тешке и масивне ограде.

Дозвољена је изградња наведених објеката уз примену хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и др. услова и потребну инфраструктурну опремљеност: приступни пут, електроинсталације, вода и сл.

2.1.2.7. Стакленици и пластеници

У циљу побољшања пољопривредне производње на пољопривредном земљишту је дозвољена изградња или постављање стакленика и пластеника. Удаљеност оваквих објеката од граница парцеле не може бити мања од висине планираног објекта, односно минимално 3,0 m.

Парцеле са стакленицима/пластеницима се могу ограђивати транспарентном оградом, висине максимално до 2,0 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од мин. 1,0 m од међне линије или на међи, уз прибављену сагласност суседа.

2.1.3. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони заштићених подручја

2.1.3.1. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“

У обухвату заштитне зоне ПИО „Суботичка пешчара“ забрањено је проширивити грађевинско подручје на рачун пољопривредног земљишта, градити индустријске и друге објекте, изводити радове који би довели до опадања нивоа подземних вода и депоновати чврст и течан отпад.

Постојећи објекти у функцији пољопривреде (фарма крава у КО Келебија, салаши, воћарско-виноградарски објекти и сл.) се могу реконструисати и дограђивати до максималних урбанистичких параметара утврђених овим Просторним планом за ту намену објекта (тачка 2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја), уз поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, степен заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Просторним планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У случају замене постојећег објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим Просторним планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове овог Просторног плана (удаљења од граница парцеле, удаљења од суседних објеката и др.).

Постојећи објекти изграђени на пољопривреденом земљишту у заштитној зони чија намена није у функцији пољопривреде или едукације и презентације природног добра (породични стамбени објекти, викендице, пословни објекти...), могу се реконструисати, санирати и адаптирати у постојећем габариту и са постојећом спратношћу само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције која је утврдила зону заштите. Нажалост, оваквих објеката у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“ има много (викендице и стамбени објекти ван насеља и дефинисаних викенд зона). У циљу заштите природног добра, у наредном периоду оваква „дивља насеља“ и појединачне објекте никако не треба ревитализовати и комунално опремати, већ постепено гасити.

Нови објекти у функцији пољопривреде се могу градити у заштитној зони само изузетно, уз прибављену сагласност и услове надлежне институције за заштиту и поштовање правила грађења утврђених овим Просторним планом за ту намену објекта (тачка 2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја).

2.1.3.2. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони СРП „Лудашко језеро“

У обухвату заштитне зоне СРП „Лудашко језеро“ забрањено је проширивити грађевинско подручје на рачун пољопривредног земљишта, градити индустријске и друге објекте који нарушавају интегритет подручја, изводити радове који негативно утичу на хидролошки режим Резервата и депоновати све врсте отпада.

Постојећи објекти у функцији пољопривреде (стари салаши, воћарско-виноградарски објекти и сл.), могу се реконструисати и дограђивати до максималних урбанистичких параметара утврђених овим Просторним планом за ту намену објекта (тачка 2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја), уз поштовање мера заштите у еколошким коридорима са заштитним зонама.

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, степен заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Просторним планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У случају замене постојећег објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим Просторним планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове овог Просторног плана (удаљења од граница парцеле, удаљења од суседних објеката и др.). Такође, стриктно поштовати постојећу, односно дозвољену намену објеката, јер је, нажалост, уочена појава да на месту некадашњих старих салаша настају викендице, па и луксузни стамбени објекти ван насеља и дефинисаних грађевинских зона.

Постојећи објекти изграђени на пољопривреденом земљишту у заштитној зони чија намена није у функцији пољопривреде (породични стамбени објекти, викендице, пословни објекти...) могу се реконструисати, санирати и адаптирати у постојећем габариту и са постојећом спратношћу само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту. Тежња је да се овакви објекти (којих нажалост има много у заштитној зони СРП „Лудашко језеро“) не обнављају, нити комунално опремају, већ да „живе док живе“, те да постепено нестану.

Нови објекти у функцији пољопривреде се могу градити у заштитној зони само изузетно, уз прибављену сагласност и услове надлежне институције за заштиту и поштовање правила грађења утврђених овим Просторним планом за ту намену објекта (тачка 2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја).

2.1.3.3. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони СРП „Селевењске пустаре“

У обухвату заштитне зоне СРП „Селевењске пустаре“ забрањено је изводити хидромелиорационе и друге радове, који би мењали режим подземних вода, депоновати смеће, отварати депоније и позајмишта песка, као и нафтне бушотине.

Постојећи објекти у функцији пољопривреде (салаши, воћарско-виноградарски објекти и сл.) се могу реконструисати и доградивати до максималних урбанистичких параметара утврђених овим Просторним планом за ту намену објекта (тачка 2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја), уз поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, степен заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Просторним планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У случају замене постојећег објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим Просторним планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове овог Просторног плана (удаљења од граница парцеле, удаљења од суседних објеката и др.).

Постојећи објекти изграђени на пољопривреденом земљишту у заштитној зони чија намена није у функцији пољопривреде (породични стамбени објекти, викендице, пословни објекти...) могу се реконструисати, санирати и адаптирати у постојећем габариту и са постојећом спратношћу само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту.

Нови објекти у функцији пољопривреде (салаши у традиционалном стилу и др. објекти интегралне пољопривредне производње) се могу градити у заштитној зони уз прибављену сагласност и услове надлежне институције за заштиту и поштовање правила грађења утврђених овим Просторним планом за ту намену објекта (тачка 2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја).

2.1.4. Посебна правила грађења на пољопривредном земљишту у осталој посебној намени

На пољопривредном земљишту у предеоној целини остала посебна намена је дозвољена изградња објеката у функцији пољопривредне производње (салаши, фарме, воћарско-виноградарски објекти, стакленици, објекти за примарну обраду и складиштење пољопривредних производа и др.), уз поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

Постојећи објекти у функцији пољопривреде (стари салаши, воћарско-виноградарски објекти и сл.) могу се реконструисати и доградивати до максималних урбанистичких параметара утврђених овим Просторним планом за ту намену објекта (тачка 2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја). Доградивање се мора изводити тако да се не наруши однос према суседним објектима, тј. обавезно је поштовати правила о позиционирању објеката на парцели. Дограђени део објекта мора бити у складу са постојећим елементима објекта, у истој, односно усклађеној материјализацији и композицији.

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, степен заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Просторним планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У случају замене постојећег објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим Просторним планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове овог Просторног плана (удаљења од граница парцеле, удаљења од суседних објеката и др.). Такође, стриктно поштовати постојећу, односно дозвољену намену објеката, јер је, нажалост, уочена појава да на месту некадашњих старих салаша настају викендице, стамбени и пословни објекти ван насеља и дефинисаних грађевинских зона.

Постојећи објекти изграђени на пољопривреденом земљишту, чија намена није у функцији пољопривреде (породични стамбени објекти, викендице, пословни објекти...) могу се реконструисати, санирати и адаптирати у постојећем габариту и са постојећом спратношћу само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту. Оваквих објеката, нажалост има много у предеоној целини остала посебна намена. То су низови стамбених објеката - некадашњи салаши, сада повремено (викенд) или стално породично становање ван дефинисаних грађевинских подручја насеља (између Палића и Хајдукова, северно од Хајдукова, око Бачких Винограда...).

Како ово подручје (остала посебна намена) представља зону утицаја на природна добра, у циљу заштите природних вредности, у наредном периоду оваква „насеља“ и појединачне објекте никако не треба ревитализовати и комунално опремати, већ постепено гасити.

Нови објекти у функцији пољопривреде могу се градити у осталој посебној намени, уз прибављену сагласност и услове надлежне институције за заштиту и поштовање правила грађења утврђених овим Просторним планом за ту намену објекта (тачка 2.1.2. Општа правила грађења на пољопривредном земљишту ван заштићених подручја), као и уз стриктно поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Шумско земљиште у складу са Законом о шумама, је земљиште на коме се гаји шума, или земљиште на коме је због његових природних особина рационалније да се гаји шума, као и земљиште које је просторним, односно урбанистичким планом намењено за шумску производњу. Шумама и шумским земљиштем, као и заштитним појасевима, газдоваће се на основу Планова развоја шумског подручја, односно основа газдовања шумама и програма газдовања шумама, као оперативних планских докумената, који међусобно морају бити усаглашени. Спровођење основа и програма газдовања шумама обезбедиће се годишњим планом газдовања. Уређење и опремање шумског земљишта ће се вршити усклађивањем плана развоја шумског подручја и основа газдовања шумама са наменом из овог Просторног плана. На шумском земљишту на коме се прогласи општи интерес, вршиће се промена намене у скаладу са Законом о шумама.

2.2.1. Правила грађења на шумском земљишту у предеоној целини заштићених подручја

На шумском земљишту, у режиму II степена заштите је забрањена изградња грађевинских објеката, а у режиму III степена заштите је забрањено уситњавање постојећих грађевинских парцела и повећање постојеће спратности и изграђености постојећих објеката. Постојећи објекти у режиму III степена заштите се могу реконструисати, санирати и адаптирати у постојећем габариту и са постојећом спратношћу само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту.

СРП „Селевењске пустаре“

Локалитет за едукацију „Шумарска кућа“ у СРП „Селевењске пустаре“ у режиму II степена заштите, (к.п. бр. 10137 КО Хоргош).

Слика 21. Локалитет „Шумарска кућа“ у Селевењској шуми
На овом локалитету је предвиђена директна примена овог Просторног плана, уз поштовање мера заштите за режим II степена заштите. Постојећи објекат је потребно реконструисати у традиционалном стилу, уз неопходну доградњу санитарног чвора са пречистачем отпадних вода. Архитектонском обрадом (природни материјали уз поштовање оригиналне, традиционалне карактеристике објекта), тежити уклапању овог објеката у околни пејзаж.

Слика 22. „3D“ приказ планираног уређења локалитета „Шумарска кућа“ у Селевењској шуми

2.2.2. Правила грађења на шумском земљишту у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени

На шумском земљишту у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени, поштујући уредбе о заштити заштићених подручја и услове заштите природе који се односе на станишта заштићених врста, еколошке коридоре и њихове заштитне зоне, могу градити:

- објекти у функцији шумске привреде - објекти за одржавање и експлоатацију шума у складу са шумским основама;
- објекти инфраструктуре-приступне саобраћајне површине и пратећа инфраструктура у складу са овим Просторним као и урбанистичким плановима који се доносе на основу овог Просторног плана;
- објекти у функцији туризма, рекреације и ловства, према овом Просторном плану и у складу са Планом развоја шумског подручја.

У ловиштима је дозвољена уз поштовање уредби о заштити заштићених подручја и услова заштите природе:

- изградња ловно-техничких објеката од природних материјала које треба уклопити у природни амбијент;
- изградња ловно-производних објеката;
- постављање ограда (ограђивање делова ловишта ради интензивног гајења, заштите и лова дивљачи);
- подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи (подизање једногодишњих или вишегодишњих засада на мањим површинама);
- изградња еколошких прелаза у виду специјалних техничко-технолошких решења у оквиру саобраћајне и друге инфраструктуре, ради стварања еколошких коридора за кретање ниске и крупне ловне дивљачи;

2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Водно земљиште у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде (корито за велику воду и приобално земљиште), због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште користи се на начин којим се не утиче штетно на воде и приобални екосистем и не ограничавају права других. Коришћење и уређење водног земљишта регулисано је Законом о водама, којим су дефинисане забране, ограничења права и обавезе власника и корисника водног земљишта и водних објеката.

Приобално земљиште јесте појас непосредно уз корито за велику воду водотока, који служи одржавању заштитних објеката и корита за велику воду и обављању других активности које се односе на управљање водама.

2.3.1. Правила грађења на водном земљишту у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени

Водећи рачуна о основним принципима заштите вода, на водном земљишту у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени, а према условима заштите природе се могу градити следећи садржаји:

- објекти у функцији водопривреде, одржавања и реконструкције водотока и канала;
- објекти инфраструктуре;
- објекти за спорт, рекреацију и туризам.

Изградња нових водопривредних објеката и реконструкција постојећих водопривредних објеката, као и објеката у служби истих на постојећим каналима (црпне станице, уставе, трафостанице), вршиће се на основу Просторног плана, услова надлежног водопривредног предузећа и других услова. Уколико је потребно дефинисати регулацију, обавезна је израда плана детаљне регулације. Изградња нових канала вршиће се на основу плана детаљне регулације.

Изградња објеката инфраструктуре ће са вршити у складу са Просторним планом и урбанистичким плановима на основу овог Просторног плана.

Објекти за спорт, рекреацију и туризам ће се градити на основу одговарајућег урбанистичког плана, а у складу са: условима заштите животне средине, заштите природних добара, заштите културних добара и првенствено на основу мишљења надлежног водопривредног предузећа и услова надлежног министарства.

Изградња и опремање објеката намењених спорту рекреацији и туризму, мора бити првенствено од монтажних елемената, са неопходним санитарно-техничким уређајима и архитектонском обрадом која се уклапа у пејзаж. На локалитетима који су предвиђени за подизање оваквих објеката, слободан простор око објеката се мора користити заједнички, без ограђивања и парцелисања. На овим просторима уколико је присутна аутохтона вегетација, пејзаж треба задржати у његовом изворном облику, не уносећи нове врсте.

У заштитној зони заштићених подручја и осталој посебној намени у складу са условима заштите природе се могу градити објекти намењени риболову. Изградња и уређење површина за риболов са пратећим садржајима може се реализовати директно на основу одредби овог Просторног плана. Ови објекти морају имати неопходне пратеће садржаје и санитарно-техничке уређаје. Објекте изводити као монтажно-демонтажне, од лаких природних материјала (дрво, трска), а архитектонском обрадом тежити уклапању ових објеката у околни пејзаж.

За делове водног земљишта на којима постоји нелегална градња стамбених, викенд објеката или објеката неке друге намене, локалној управи је остављена могућност легализације затечених објеката, без обавезе комуналног опремања и сношења последица ризика од поплава тих простора.

2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Грађевинско земљиште у обухвату посебне намене, које ће се реализовати директном применом овог Просторног плана, чине:

- зона ретког становања (у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“),
- четири викенд зоне (у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“),
- два салашарска насеља (у осталој посебној намени - коридор и заштитна зона еколошког коридора водотока Кереш),
- четири едукативно-спортско-рекреативна и туристичка локалитета,
- радне зоне и појединачни радни комплекси и
- комунални и инфраструктурни садржаји.

2.4.1. Правила грађења у зони ретког становања ван насеља (у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“)

Зона ретког становања је овим Просторним планом издвојена из грађевинског подручја Суботице и дефинисана као посебан садржај. Како се непосредно наслања на границу ПИО „Суботичка пешчара“ (налази се у заштитној зони), за овај садржај су прописана посебна правила грађења, а реализоваће се директном применом овог Просторног плана.

У циљу заштите природних вредности, у овој зони нема ширења грађевинског земљишта, у смислу формирања нових грађевинских парцела и нове изградње на њима, односно није дозвољена пренамена парцела које још нису изграђене (из пољопривредног у грађевинско земљиште). Изузетно, се може дозволити изградња садржаја од јавног интереса, уз претходно прибављену сагласност надлежне установе за заштиту природе.

На постојећим грађевинским парцелама се могу градити нови објекти, односно реконструисати, дограђивати и адаптирати постојећи, до максималних урбанистичких параметара утврђених овим Просторним планом. Дограђивање се мора изводити тако да се не наруши однос према суседним објектима. Дограђени део објекта мора бити у складу са постојећим елементима објекта, у истој, односно усклађеној материјализацији и композицији.

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, степен заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Просторним планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У случају замене постојећег објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим Просторним планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове овог Просторног плана (удаљења од граница парцеле, удаљења од суседних објеката и др.).

Грађевинске парцеле у оквиру ове зоне морају имати излаз на јавни пут и бити снабдевене неопходном инфраструктуром: електрична енергија, санитарна вода, канализациона мрежа (односно, водонепропусне септичке јаме, као прелазно решење до изградње канализације), телефон.

Задржава се постојећа парцелација, а у случају препарцелације, односно формирања нових парцела, минимална ширина фронта парцеле је 12,0 m, минимална површина парцеле је 400 m2, а максимална 3000 m2. Ако је постојећа парцела мања од минимално дозвољене, може се задржати постојећа парцелација, уз услов да су задовољени остали услови за изградњу дати овим Просторним планом. Такође, ако је постојећа парцела већа од максимално дозвољене, може се задржати постојећа парцелација, уз услов, да се индекс заузетости и индекс изграђености грађевинске парцеле рачунају у односу на максимално дозвољену површину парцеле од 3000 m2.

На парцелама у оквиру ове зоне дозвољени су: породични стамбени објекти, пословни објекти и стамбено-пословни објекти, затим помоћни објекти (гараже, оставе, летње кухиње, надстрешнице) и економски објекти (сточне стаје, испусти за стоку, пушнице, сушнице, кош, амбар, надстрешнице за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке и сл.).

У овој зони, као компатибилне становању, дозвољене су чисте и тихе делатности, мањих капацитета (трговине на мало, угоститељске и услужне делатности и занатске радионице), које не нарушавају животну средину. У овој зони производне делатности нису дозвољене, као ни складишни објекти већих капацитета (укупне површине макс. 150,0 m2).

Удаљеност стамбеног објекта од било ког другог објекта је мин. 4,0 m, а удаљеност сточне стаје од стамбеног, односно, пословног објекта не може бити мања од 15,0 m, односно не може бити мања од 50,0 m у односу на било који јавни објекат у окружењу. Удаљеност економских објеката у којима се складиште запаљиви материјал од других објеката не може бити мања од 6,0 m.

Пословни, помоћни и економски објекат могу да се граде на међусобном размаку од 0,0 m ако су задовољени санитарни, противпожарни и други технички услови, односно међусобни размак не може бити мањи од 4,0 m, ако пословни објекат има отворе са те стране, тј. међусобни размак не може бити мањи од половине висине вишег објекта. Удаљеност ђубришта и пољског WC-а од стамбеног, односно, пословног објекта и бунара не може бити мања од 20,0 m, односно 50,0 m у односу на било који јавни објекат. Ђубриште се гради на минимално 1,0 m од границе суседне парцеле уз услов да се гради ободни зид висине мин. 1,0 m (да не би дошло до разасипања) и да је материјал од којег се гради ђубриште водонепропусан.

Индекс заузетости парцеле је макс. 40%, а индекс изграђености парцеле је макс. 1,0. Дозвољена спратност објеката је П+1+Пк за стамбене и пословне објекте, а П за помоћне и економске објекте, а евентуално и већа, у зависности од технологије складиштења (кошеви за кукуруз, силоси и сл.).

Парцеле се могу ограђивати транспарентном или комбинованом оградом (комбинација зидане и транспарентне ограде), с тим да укупна висина ограде не буде већа од 1,8 m. Ограда и стубови ограде постављају се тако да буду на парцели која се ограђује, с тим да се морају повући од међе суседне парцеле са пољопривредним усевима мин. 1,0 m. Врата и капије на уличној огради не могу се отварати ван регулационе линије.

Након изградње канализационе мреже, обавезно је прикључење свих објеката на исту, а до тада, као прелазно решење за одвођење отпадних вода из објеката, примењивати водонепропусне септичке јаме. Такође, у случају изградње базена, вештачких језера и сличних садржаја, неопходно је коришћење непропусног материјала, који ће обезбедити изолацију од подземних вода.

2.4.2. Правила грађења у викенд зонама (у заштитној зони ПИО „Суботичка пешчара“)

У оквиру посебне намене су као (постојећа) грађевинска подручја дефинисане четири викенд зоне (три на Келебији и „Тресетиште“), које ће се реализовати директном применом овог Просторног плана.

Парцела на којој се гради кућа за одмор (викендица) код нове парцелације не може бити мања од 1250 m2, са ширином уличног фронта мин. 14,0 m. У зонама кућа за одмор где је извршена парцелација, парцела може да буде и мање површине, али не мања од 600 m2, минималне ширине фронта 12,0 m.

Индекс заузетости парцеле је макс. 20%, а индекс изграђености парцеле је макс. 0,3, с тим да укупна површина куће за одмор износи највише 150,0 m2. На парцели се, поред куће за одмор (викендице) могу изградити и помоћни објекти, који су у функцији главног објекта (остава, гаража и сл.).

Највећа дозвољена спратност куће за одмор је П+Пк, односно П за помоћне и економске објекте. Површина поткровља куће за одмор износи највише 2/3 површине приземља. Дозвољава се изградња лођа, тремова и пергола испред и у склопу објекта према осунчаним просторима, истакнутим природним садржајима и видиковцима. Те површине, уколико нису застакљене, не улазе у састав дозвољене површине објеката.

Препоручује се употреба локалних материјала и елемената локалне архитектуре, а архитектонска обрада објекта мора се прилагодити непосредном амбијенту и околном пејзажу. Делови зграда, њен структурални склоп од утицаја на обликовање и визуелни изглед (прозори, стрехе, димњачке капе, тремови са гредним системом и јастуцима) уз велику примену дрвета, морају бити у духу војвођанске куће и архитектонског наслеђа овог подручја.

Свака парцела мора да има приступ на јавни пут, те да по правилу буде ослоњена на пут ужом страном. Минимално растојање регулационе линије од грађевинске линије за нови објекат је 5,0 m, а удаљеност од бочне стране парцеле је мин. 1,5 m. Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом, висине макс. 1,8 m.

Након изградње канализационе мреже, обавезно је прикључење свих објеката на исту, а до тада, као прелазно решење за одвођење отпадних вода из објеката, примењивати водонепропусне септичке јаме. Такође, у случају изградње базена, вештачких језера и сличних садржаја, неопходно је коришћење непропусног материјала, који ће обезбедити изолацију од подземних вода.

Наведена правила грађења се искључиво односе на постојеће викенд зоне, дефинисане као грађевинско земљиште. Постојећи викенд објекти изграђени ван наведених викенд зона се могу реконструисати, санирати и адаптирати у постојећем габариту и са постојећом спратношћу, само уз претходно прибављену сагласност и посебне услове надлежне институције за заштиту. Нажалост, оваквих објеката у оквиру посебне намене има много, а у циљу заштите природних вредности подручја, овакви објекти се не могу доградњивати, ревитализовати, односно заменути новим објектом уместо старог, опремати инфраструктуром и слично.

2.4.3. Правила грађења у салашарским насељима (у осталој посебној намени - коридор и заштитна зона еколошког коридора водотока Кереш)

У обухвату посебне намене (на територији општине Кањижа), се налазе два салашарска насеља, а реализоваће се директном применом овог Просторног плана уз примену мера заштите за еколошке коридоре и заштитне зоне (поглавље IV/1./1.6./1.6.1./1.6.1.3). Еколошки коридори и заштитна зона еколошких коридора и станишта). У зонама салашарских насеља постоје изграђени објекти породичног становања са пољопривредном производњом (воћњаци, виногради, сточарске фарме и сл.).

У овој зони могу се градити: породични стамбени објекти, пословно-стамбени и пословни објекти, мањи производни и складишни објекти за потребе пољопривредног домаћинства, као и економски и помоћни објекти (остава, гаража, водонепропусна септичка јама, бунар, ограда, трафо станица и сл.).

Дозвољена је изградња само једног пословног објекта, а намена може бити за пружање услуга хране, пића и смештаја, као и за потребе организовања туристичке понуде (објекти за спорт и рекреацију). Поред тога, за потребе становника салашарских насеља могу се дозволити делатности за потребе снабдевања (продавнице, апотеке), односно садржаји који не нарушавају и не загађују природну и створену средину (објекти производног и услужног занатства).

Није дозвољена изградња објеката који загађују околину или прекомерно оптерећују комуналну инфраструктуру, затим производних и складишних објеката већих капацитета, нити бављење делатношћу која буком, штетним гасовима, зрачењем, повећаним обимом саобраћаја или на други начин може угрозити квалитет становања.

Економски објекти се могу градити само ако на парцели постоји или се гради породични стамбени објекат. Дозвољена је изградња више економских објеката, у складу са потребама пољопривредног домаћинства. Економски објекти су: објекти за гајење животиња (сточне стаје као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетониране сило јаме и сило тренчеви); објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични објекти на пољопривредном газдинству (објекти за пољопривредне машине и возила, пушнице, сушнице, магацини хране - складиштење пољопривредних производа за сопствене потребе: поврћа, воћа, житарица, производа животињског порекла и сл.).

У салашарским насељима се задржава постојећа парцелација, а у случају препарцелације, односно формирања нових парцела, минимална ширина фронта парцеле износи 19,0 m, а минимална површина 800,0 m2.

Главни објекат (стамбени, пословни) се предњом фасадом поставља на грађевинску линију, која се повлачи у дубину парцеле за минимум 5,0 m од регулационе линије. Ако је улица (путно земљиште) ужа од 8,0 m, објекат се поставља минимум 10,0 m од осе пута.

Индекс заузетости парцеле износи максимално 30%, а индекс изграђености је макс. 0,4. Зеленило треба да буде заступљено на минимум 30% површине парцеле.

Дозвољена спратност породичног стамбеног, пословног и пословно-стамбеног објекта је максимално П+Пк. Дозвољена је изградња подрумске етаже, ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе. Висина назидка поткровне етаже не може бити виша од 1,2 m. Укупна висина објекта не може прећи 7,0 m. Спратност производног објекта је максимално П (дозвољена је изградња подрумске етаже, ако постоје услови за то). Укупна висина објекта је максимално 6,0 m.

Економски објекат (магацин, сточна стаја) је максималне спратности П, а максималне висине 5,0 m. Економски објекат (пушнице, сушнице, кош, амбар, објекти за машине и возила и др.) је максималне спратности П, а максималне висине 7,0 m. Помоћни објекти (остава, гаража) су максималне спратности П, а максималне висине 4,0 m од коте заштитног тротоара објекта до венца.

Удаљеност слободностојећег породичног стамбеног објекта од других објеката не може бити мања од 5,0 m (основни габарит са испадом). Минимална удаљеност економског објекта од породичног стамбеног, односно од пословног објекта (на сопственој и суседним парцелама) је 20,0 m, а од суседне парцеле удаљеност је минимум 1,0 m.

Минимална удаљеност стаје и ђубришта од бунара је 20,0 m. Међусобни размак између економских објеката (на истој парцели) може бити 0,0 m, ако су задовољени услови противпожарне заштите, односно минимално половина висине вишег објекта. Ђубриште се гради на минимално 1,0 m од границе суседне парцеле уз услов да се гради ободни зид висине 1,0 m (да не би дошло до расипања) и да је материјал од којег се гради ђубриште водонепропусан. Растојање пољског клозета од границе суседне парцеле не може бити мање од 3,0 m. Држање сточне хране и запаљивог материјала може бити на удаљености најмање 10,0 m од границе суседне парцеле.

Водонепропусна септичка јама за прихват фекалних и отпадних вода се гради на парцели власника, удаљена минимум 10,0 m од бунара, минимум 2,5 m од уличне регулационе линије, односно 3,0 m од осталих граница парцеле (међа), а минимум 5,0 m од свих стамбених објеката.

Свака грађевинска парцела треба да има директан колски и пешачки приступ са јавне саобраћајне површине. Прилазни пут који се прикључује на јавни пут, мора да је са тврдом подлогом, ширине најмање 5,0 m. Прикључак прилазног пута на јавни пут може се градити уз сагласност управљача јавног пута. Паркирање возила и пољопривредне механизације мора бити обезбеђено на парцели пољопривредног домаћинства.

Грађевинске парцеле могу се ограђивати транспарентном, комбинованом или живом зеленом оградом, а макс. висина ограде је 1,8 m.

Ограда и стубови ограде постављају се тако да буду на парцели која се ограђује, с тим да се морају повући од међе суседне парцеле са пољопривредним усевима најмање 1,0 m. Врата и капије на уличној огради не могу се отварати ван регулационе линије.

Објекте градити са косим крововима, а као покривач користити цреп, трску. Примењивати традиционалан вид грађења. Спољни изглед објеката, кров, примењени материјали, боје и други елементи морају бити у складу са локалном архитектуром, односно са суседним објектима.

На изграђеним објектима у зони салашарских насеља су дозвољени радови на реконструкцији, доградњи, адаптацији и обнови у складу са овим условима.

Наведена правила грађења се искључиво односе на постојећа салашарска насеља, дефинисана као грађевинско земљиште. Постојећи салаши изграђени ван наведених салашарских насеља се могу реконструисати и дограђивати у складу са условима дефинисаним овим Просторним планом у тачки 2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту, у ком је, такође, обрађена и изградња нових салаша у атару.

2.4.4. Правила грађења за едукативно-спортско-рекреативне и туристичке локалитете

За локалитете: визиторски центар са летњим кампом на локалитету „Старо стрелиште“, туристички локалитет „Мали Хоргош“, туристичко-спортско-рекреативни локалитет „Хоргошка чарда“ и туристичко-спортско-рекреативни локалитет „Пецарошко језеро“, обавезна је израда урбанистичког пројекта за изградњу, у складу са општим и посебним условима из овог Просторног плана и предходно прибављеним условима надлежних организација и предузећа у чијој је надлежности њихово издавање.

2.4.4.1. Општа правила грађења за едукативно-спортско-рекреативне и туристичке локалитете

Приликом израде урбанистичких пројеката за едукативно-спортско-рекреативне и туристичке локалитете важе следећа општа правила грађења:

- У склопу локалитета могу се градити различити објекти у функцији туризма (едукативни, излетнички, спортско-рекреативни, ловни и риболовни туризам), спорта и рекреације (спортски терени и објекти за мале спортове, спортове на води, стрелишта, јахалишта, голф терени и др.), едукације и културе (школа у природи, парк културе, уметничка колонија, летња позорница, амфитеатар и сл.), као и угоститељски објекти за пружање смештаја и услуживање храном и пићем (мотели, ловачки домови, ресторани, кампови и слични садржаји);
- Индекс заузетости парцеле износи максимум 40%, а индекс изграђености макс. 1,0;
- Спратност објеката је максимално П+1+Пк за главне и П за помоћне објекте;
- На постојећим објектима дозвољени су радови на реконструкцији и доградњи (неопходни пратећи садржаји и површине), уколико то просторне могућности дозвољавају;
- Туристичко-рекреативни комплекси морају бити опремљени неопходном комуналном инфраструктуром и санитарно-техничким уређајима;
- Архитектонска обрада објеката може се третирати слободно, са циљем да се уклопе у околни амбијент, уз примену природних материјала (дрво, трска, опека);
- Зелене површине треба да чине 40-50% (мин. 30%) комплекса, уз примену аутохтоних врста, а где год је то могуће сачувати постојећу вегетацију;
- Зелене површине уз спортско-рекреативне садржаје треба да буду распоређене тако да створе сенку на јужним експозицијама, а на местима окупљања посетилаца применити декоративне врсте уколико су локалитети ван заштићених подручја, а ако су у заштићеним подручјима применити аутохтоне врсте;
- У склопу комплекса, слободан терен мора се користити заједнички без ограђивања и парцелисања, а сам комплекс (или део) се може по потреби оградити заштитном транспарентном или живом зеленом оградом, висине макс. 2,0 m;
- Урбанистичко, архитектонско и пејзажно уређење мора се ускладити са предходним условима надлежних завода за заштиту природе и споменика културе (за непокретна културна добра под заштитом);
- Режими коришћења морају да буду такви да осигурају земљиште од појаве ерозивиних и др. негативних процеса и поремећаја;
- У оквиру комплекса потребно је обезбедити довољан број паркинг површина за очекиван број посетилаца и запослено особље, потребне сервисне саобраћајнице, као и прилазе возилима специјалне намене;
- Све површине намењене јавном коришћењу, изградити у складу са потребама хендикепираних лица и лица са посебним потребама;
- Осим ових општих правила грађења, за сваки конкретан локалитет применити и посебна правила, која следе.

2.4.4.2. Посебна правила грађења за едукативно-спортско-рекреативне и туристичке локалитете

Визиторски центар са летњим кампом на локалитету „Старо стрелиште“ (у режиму III степена заштите ПИО „Суботичка пешчара“)

Слика 23. Локалитет „Старо стрелиште“

На овом локалитету је потребно формирати (изградњом нових објеката и/или реконструкцијом постојећих) објекат визиторског центра, приступни пут, паркинг простор, летњи камп, санитарни чвор, као и остале пратеће садржаје.

Слика 24. „3D“ приказ планираног уређења локалитета „Старо стрелиште“

Слика 25. „3D“ приказ планираног уређења локалитета „Старо стрелиште“

Туристички локалитет „Мали Хоргош“ (у заштитној зони СРП „Селевењске пустаре“)

На овом локалитету је потребно развијати садржаје који се односе на: пољопривредну делатност (производња вина, прерада воћа и сл.), коњички спорт и презентацију пољопривредних производа (продајне изложбе, такмичење произвођача, дегустације и сл.). За све будуће активности неопходно је прибавити услове Покрајинског завода за заштиту природе.

Постојеће објекте ставити у функцију туризма (едукативни, излетнички, спортско-рекреативни, ловни, гастрономски, вински, итд.). У склопу овог локалитета се налази и један споменик културе - стари магазин за жито, који тренутно без функције убрзано пропада. За овај објекат треба изнаћи адекватну намену и ревитализовати га у складу са претходно прибављеним условима надлежне установе за заштиту споменика културе.

Туристичко спортско-рекреативни локалитет „Хоргошка чарда“ (у заштитној зони СРП „Селевењске пустаре“)

Уз постојећи угоститељски објекат „Хоргошка чарда“, би се реконструкцијом постојећих и изградњом нових, пре свега спортских терена и пратећих објеката, формирао локалитет намењен спортско-рекреативном, излетничком и транзитном туризму.

Туристичко-спортско-рекреативни локалитет „Пецарошко језеро“ (у осталој посебној намени)

За локалитет „Пецарошко језеро“ су 2008. и 2014. године урађени урбанистички пројекти, на основу којих ће се овај туристичко-спортско-рекреативни комплекс реализовати. Део комплекса је већ уређен, а планирана је изградња вештачког језера за рекреативни риболов, као и пратећи садржај (приступни пут, паркинг простор, информациони пункт, простор за продају и изнајмљивање опреме за пецање и за боравак у природи, као и простор за припремање рибе). Постојећи објекти ће се реконструисати за потребе смештаја гостију (типа хостела), капацитета до 80 лежаја. Објекте треба обликовати у традиционалном стилу, по узору на старе салаше, уз примену аутохтоних грађевинских материјала са овог подручја.

2.4.5. Правила грађења за радне зоне и појединачни радни комплексе

У простору посебне намене налази се радна зоне код насеља Мале Пијаце, као и појединачни радни комплекси. То су постојећи и планирани радни садржаји, дефинисани као грађевинско земљиште, чија ће се даља изградња реализовати директном применом овог Просторног плана.

У оквиру радне зоне код Малих Пијаца неопходно је испоштовати мере заштите прописане за еколошки коридор и заштитне зоне водотока Кереш (поглавље IV/1./1.6./1.6.1./1.6.1.3. Еколошки коридори и заштитна зона еколошких коридора и станишта). У случају нове изградње (формирања новог радног комплекса), као и промене постојеће делатности неопходна је израда урбанистичког пројекта.

У радне зоне се сврставају најразличитији производни садржаји који прерађују примарне производе минералног, биљног, животињског или синтетичког порекла. Могу се појавити комплекси за прераду нафтиних деривата, грађевинских материјала, пилане, дрвопрерађивачки комплекси, прерађивачи пољопривредних производа (воће, поврће, лековито биље и др), кланице, прерада млека, меса и др. Не треба искључити ни друге делатности: металургију, електронику, текстилну, кожну, хемијску и сл. Сем тога могу се појавити и занатски произвођачи са веома разноврсним и специфичним производима (производи од сирка, трске, вуне, глине, пластике и др).

Задржава се постојећа парцелација, а у случају нове парцелације, минимална величина парцеле је 1500,0 m2, а минимална ширина фронта парцеле је 20,00 m.

У оквиру парцеле радног комплекса могу се градити пословни објекти, производни, услужни, складишни и економски објекти. Објекте на працели треба груписати према њиховим функцијама. Одвојити чисти и нечисти део производње, а код лоцирања објеката придржавати се противпожарних и техничких прописа за одређену врсту објеката.

Индекс заузетости парцеле износи макс. 70% (са платоима, саобраћајницама и паркинзима на парцели), а индекс изграђености је макс. 1,5. Зелене површине треба да заузимају најмање 30% парцеле.

Спратност објеката у радној зони је макс. П+2 за пословне објекте, П+1 за производне, а П за остале објекте. Висина производних и складишних објеката (хале, силоси) ће зависити од технолошких потреба. Радни комплекс се може оградити транспарентном или комбинованом оградом, максималне висине 2,0 m.

Радни комплекс мора бити прикључен на мрежу јавних путева приступним путем са тврдом подлогом, миним. 5,0 m ширине. Изградња паркинг простора се мора решити унутар комплекса. Такође, радни комплекс мора да има одговарајућу комуналну инфраструктуру (струја, вода, енергија) обезбеђену из јавне мреже или из сопствених извора и мора задовољити услове заштите животне средине. Загађене отпадне воде се не смеју упуштати у мелиоративне канале и природне водотоке. Такве воде се морају претходно пречишћавати и неутрализирати. Чврсти отпаци се морају одвозити на комуналну депонију или на даљу прераду.

Наведена правила грађења се искључиво односе на постојеће грађевинско земљиште и овим Просторним планом дефинисане радне зоне и комплексе. За евентуално формирање нових радних комплекса (у предеоној целини остала посебна намена), при чему се мења намена земљишта из пољопривредног у грађевинско, је обавезна израда плана детаљне регулације, уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница дефинисаних овим Просторним планом у тачки V/2./2.2./2.2.2. Нови радни комплекси.

2.4.6. Правила грађења за комуналне и инфраструктурне садржаје

Трансфер станица и одлагање отпада животињског порекла (на територији Општине Кањижа у осталој посебној намени)

Изградња у оквиру ових комуналних садржаја ће се реализовати на основу урбанистичких пројеката.

Трансфер станица је сакупљачка станица комуналног отпада, односно место до којег ће се мешани комунални отпад допремати и привремено складиштити ради раздвајања, претовара, и смањења запремине, пре транспорт на третман или одлагање на регионалну депонију.

У складу са технолошким захтевима, комплекс трансфер станице треба да има пријемно отпусну зону, плато претоварне станице и плато сабирне станице са рециклажним двориштем. У оквиру комплекса, осим поменутих садржаја, се могу градити и

други објекти у функцији основне намене, до дозвољеног индекса заузетости макс. 70% или индекса изграђености макс. 1,0[19]. Планирани објекти су макс. спратности П+Пк. Објекти треба да буду од чврстог материјала, покривени косим кровом. Могу имати подрумске или сутеренске просторије, ако не постоје сметње геотехничке и геомеханичке природе.

Комплекс трансфер станице треба да буде одговарајуће инфраструктурно опремљен, да поседује стубну трафо станицу, да буде ограђен, до висине од 2,0 m. По ободу локације, унутар ограде, треба формирати заштитни појас зеленила. Заштитно зеленило формирати од лишћарских врста претежно аутохтоног порекла. У склопу комплекса обезбедити мин. 30% зелених површина.

На локацији предвиђеној за одлагање отпада животињског порекла, предвидети простор за постављање контејнера са расхладним системом.

Гробље (на територији општине Кањижа у осталој посебној намени)

Задржава се постојећа локација гробља. Дозвољени су радови на уређењу гробља, уз могућност изградње пратећих комуналних и других садржаја и објеката у функцији намене простора. Код изразито архитектонске концепције гробља, однос површина за сахрањивање према осталим садржајима је 60:40%, док је код пејзажне 40:60%.

Функционална подела новог гробља (ако се ради о изразито архитектонској концепцији гробља), треба да се састоји од следећих односа:

- 60% намењено гробним местима
- 20% заштитни зелени појас и парковски обликовани простор,
- 16% површине за саобраћајнице,
- 3% трг за испраћај,
- 1% остали садржаји

Избором садног материјала треба да се избегне претерано засенчење. Околина треба да буде достојанствена, мирна са превагом зелених боја разних нијанси. У појасу зеленила формирају се места за одмор, пре свега у близини улаза и прилаза гробљу. Треба тежити постизању јединственог обележавања гробова. Уз комплекс гробља обезбедити простор за паркирање аутомобила и бицикла. Код улаза у гробље изградити капелу, максималне спратности П (приземље) са тргом за испраћај.

Комплекса станице за снабдевање горивом у КО Хоргош (на територији општине Кањижа у осталој посебној намени)

У склопу постојећег комплекса станице за снабдевање горивом у КО Хоргош, неопходно је ново саобраћајно решење и реконструкција, уз изградњу пословног и угоститељског објекта (спратност П+1+Пк), паркинг простора и зелених површина у складу са урбанистичким пројектом из 1998. године. Индекс заузетости парцеле износи макс. 70% (са платоима, саобраћајницама и паркинзима на парцели), а индекс изграђености је макс. 1,5. Зелене површине треба да заузимају најмање 30% парцеле.

2.5. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКАТА

2.5.1. Заштитни појас јавних путева

Заштитни коридор око јавних путева дефинисан је Законом о јавним путевима и чини га заштитни појас (члан 2. тачка 38. и члан 29.) и појас контролисане изградње (члан 2. тачка 39) овог Закона.

Заштитни појас са сваке стране јавног пута износи:

- 40 m од спољне ивице земљишног појаса уз државног пута I реда – ауто пут,
- 20 m од спољне ивице земљишног појаса државног пута I реда,
- 10 m од спољне ивице земљишног појаса државног пута II реда,
- 5 m од спољне ивице земљишног појаса општинског пута.

У заштитном појасу пута у складу са чланом 28. Закона о јавним путевима могуће је градити пратеће путне садржаје (станице за снабдевање моторних возила горивом, продавнице, објекте за рекреацију, мотеле, угоститељске објекте и друге објекте намењене пружању услуга корисницима пута), као и инфраструктурну мрежу и објекте.

Подизање ограда у близини јавних путева мора се вршити у складу са чланом 35. Закона о јавним путевима. У појасу контролисане изградње у складу са чланом 30. Закона о јавним путевима забрањено је отварање рудника и депонија отпада и смећа.

2.5.2. Заштитни пружни појас

Заштитни пружни појас дефинисан је Законом о железници члан. 3. тачка 9. и износи 100 m са обе стране пруге, рачунајући од осе крајњих колосека. У инфраструктурном пружном појасу пруге члан. 3 тачка 13. (25 m од осе колосека са обе стране пруге), могу се градити објекти и инфраструктура у складу са Законом о железници члан 58. и овим Просторним планом ван грађевинских подручја насеља, односно урбанистичким планом у насељу.

2.5.3. Зоне заштите изворишта водоснабдевања

На подручјима која се користе као изворишта за снабдевање водом за пиће и за санитарно-хигијенске потребе одређују се три зоне санитарне заштите, и то: шира зона заштите, ужа зона заштите и зона непосредне заштите. Заштитна зона око изворишта дефинисана је Законом о водама и Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС“, бр. 92/08), а кроз израду елабората о зонама санитарне заштите изворишта.

Зона непосредне заштите (зона I) - Зона I изворишта подземне воде формира се на простору изворишта непосредно око водозахватног објекта. Зона I изворишта подземне воде засађује се декоративним зеленилом и растињем које нема дубоки корен и може се користити као сенокос. Зона I изворишта подземне воде, у којој не борави стално запослена особа, ограђује се ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом, која не може бити ближа од 3,0 m од водозахватног објекта који окружује. У зони I не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, као и друге радње дефинисане чланом 29. важећег Правилника.

Ужа зона заштите (зона II) - У зони II не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, као и друге радње дефинисане чланом 28. важећег Правилника.

Шира зона заштите (зона III) - У зони III не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, као и друге радње дефинисане чланом 27. важећег Правилника.

2.5.4. Зоне заштите одбрамбених насипа

Од ножице насипа према водотоку, у појасу ширине 10,0 m не могу се градити никакви објекти, а даље према реци, само изузетно, могу се лоцирати објекти постављени на стубове са котом пода изнад 1% велике воде. Ови објекти могу имати само привремени карактер, до момента техничких и других разлога за њихово уклањање, без права на надокнаду штета инвеститору. Нове објекте у инундацији лоцирати тако да заштитна шума испред насипа остане у функцији, односно да се не сече.

19 У индекс заузетости, односно индекс изграђености се рачунају и поменути платои, платформе и хале

2.5.5. Зона заштите надземних високонапонских водова

Заштитни коридор у зависности од напонског нивоа износи: за водове од 110kV је 25,0 m од осе вода са обе стране (укупно 50,0 m), а за 400 kV је 40,0 (35,0) m од осе вода са обе стране (укупно 80,0 (60,0) m, у зависности од типа далековода). Грађење објеката у овом коридору, мора бити у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1kV do 400kV („Службени лист СФРЈ“, број 65/88 и „Службени лист СРЈ“, број 18/92), техничким условима заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења СР ПС Н.ЦО.105 („Службени лист СФРЈ“, бр. 68/86), Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења, Заштитом од опасности СР ПС ЦО.101 („Службени лист СФРЈ“, број 68/88), Законом о заштити од нејонизујућих зрачења, као и условима надлежног предузећа.

2.5.6. Зона ветроелектрана

Зона ветрогенератора, за парк ветрогенератора дефинисаће се урбанистичким планом. У овој зони не могу се градити објекти, сем инфраструктурне мреже, а земљиште се може користити као пољопривредно.

2.5.7. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза

У заштитној зони радио-релејних коридора могу се градити објекти ограничене висине. У овом коридору не могу се градити објекти који ће својим радом ометати систем радио-релејне везе.

2.5.8. Зона заштите термоенергетске инфарструктуре

Заштитни појас гасовода, нафтовода и продуктовода је појас ширине од 200,0 m са обе стране гасовода, рачунајући од осе гасовода, у ком други објекти утичу на сигурност гасовода, нафтовода и продуктовода.

У појасу ширине 30,0 m на једну и другу страну од осе гасовода, нафтовода и продуктовода забрањено је градити зграде намењене за становање или боравак људи, без обзира на степен сигурности са којим је гасовод изграђен и без обзира на то у који је разред појас цевовода сврстан. Све планиране објекте и инсталације поставити на безбедној удаљености од гасовода, нафтовода и продуктовода.

2.5.9. Зона заштите око противградних станица

Око објеката противградних станица, у кругу полупречника 100,0 m, дефинисана је заштитна зона утицаја противградне станице. Изградња било каквих објеката у овој зони могућа је само по обезбеђивању посебне сагласности и мишљења Министарства унутрашњих послова, Сектора за ванредне ситуације.

2.5.10. Зона заштите строго заштићених и заштићених врста и еколошких коридора са заштитним зонама

На стаништима заштићених и строго заштићених врста која се налазе ван грађевинских подручја, забрањено је мењати намену и културу површина. Потребно је прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности и уређење вода.

На простору еколошких коридора изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока.

На простору еколошких коридора у зонама становања, минимална удаљеност планираних објеката који захтевају поплочавање и/или осветљење је 20 m а оптимална 50 m од обале коридора, односно од обале.

У појасу од 500 m од еколошког коридора/станишта, забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина), као и планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.

У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, забрањује се изградња нових салаша.

У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта (пољопривредно, шумско и водно земљиште), забрањена је изградња објеката осим:

- надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица и
- водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре.

2.5.11. Зона заштите државне границе

За потребе израде овог Просторног плана у складу са условима МУП-а Дирекција полиције, Управа граничне полиције, а у складу са чланом 58. Закона о заштити државне границе, дефинисани су следећи услови:

Уз граничну линију, а у дубину територије Републике Србије од 300,0 m, не треба предвидети изградњу објеката који би ометали безбедност и довели у питање видљивост граничне линије. Исто се односи на нове засаде високог растиња и пољопривредних култура.

У складу са овим Условима, имајући у виду проблематику илегалних прелазака државне границе, МУП планира постављање нових антенских стубова на које би биле постављене фиксне термовизијске камере. Предлог позиције нових антенских стубова је:

- у висини граничног камена ГК Е-363, објекат напуштене карауле Чавољ, са циљем покривања терена од ГК Е-345 до Е-395 и
- у висини граничног камена ГК Е-497, у кругу СГП Мартонош, са циљем покривања терена ГК Е-480 до Ф-8.

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Имплементација Просторног плана, представља процес примене и спровођења циљева и решења утврђених Просторним планом. Реализација овог процеса захтева дефинисање система управљања просторним развојем (у оквиру актуелног законодавства и институционалног амбијента), утврђивање потребних активности, мера и инструмената за имплементацију, утврђивање приоритета у имплементацији, као и утврђивање учесника у процесу имплементације и њихових обавеза, овлашћења и одговорности.

Управљање просторним развојем се заснива на постојећем систему управљања у Републици Србији и подразумева координиране активности различитих нивоа органа државне управе у процесу коришћења, уређења, развоја и заштите планског подручја: државни ниво – ресорна министарства Владе Републике Србије; покрајински ниво – ресорни покрајински секретаријати и Покрајинска влада и ниво локалних самоуправа – ресорна одељења и службе јединица локалне самоуправе.

Управљање просторним развојем представља процес доношења одлука, заснованих на реализацији циљева и решења утврђених Просторним планом, при чему приоритет имају функције и садржаји од заједничког, јавног значаја. Примарну одговорност за реализацију ових садржаја имају наведени органи државне управе. Реализација функција и садржаја јавног значаја, представља неопходан предуслов за реализацију свих осталих планских решења. Без њихове реализације, не могу се очекивати значајни развојни ефекти у другим областима привређивања. Највећи значај у овом погледу има спровођење границе подручја посебне намене и грани-

ца предеоних целина и подцелина, као и изградња мреже и објеката инфраструктуре. Посебно је значајно уређење локалитета који су у функцији развоја едукативних, спортско рекреативних и туристичких активности, као и усклађивање свих активности у оквиру посебне намене простора са мерама заштите природе. Наведени државни органи, у складу са својим нивоом, овлашћењима, обавезама и одговорностима, морају бити координатори планираних активности и актера у процесу имплементације. Активности свих нивоа управљања морају бити међусобно усклађене.

Просторни план представља добру основу за развој међународне сарадње између Републике Србије и Републике Мађарске, пре свега у области заштите природе, затим туризма и руралног развоја, у циљу повезивања природних добара две државе. Учесници у остваривању Просторног плана у Републици Србији су органи и институције на националном, регионалном и локалном нивоу, које се пре свега баве заштитом природних и културних добара и природних ресурса, и развојем привреде, првенствено туризма, пољопривреде, шумарства и водопривреде. У имплементацији овог Плана учествују:

- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
- Министарство рударства и енергетике;
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација;
- Министарство културе и информисања;
- Министарство привреде;
- Министарство пољопривреде и заштите животне средине;
- Министарство финансија, Управа царина;
- Министарство спољних послова Републике Србије;
- Министарство унутрашњих послова Републике Србије;
- Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру;
- Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине;
- Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине;
- Покрајински секретеријат за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу;
- Покрајински секретеријат за привреду, запошљавање и равноправност полова;
- Покрајински секретеријат за културу и јавно информисање;
- Покрајински секретеријат за здравство, социјалну политику и демографију;
- Покрајински секретеријат за спорт и омладину;
- Покрајински секретеријат за науку и технолошки развој;
- Покрајински секретеријат за образовање, управу и националне заједнице;
- Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство;
- Град Суботица;
- Општина Кањижа;
- Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад;
- ЈП „Палић-Лудаш“;
- Међуопштински завод за заштиту споменика културе, Суботица;
- Туристичка организација Војводине;
- Туристичка организација Града Суботица;
- Туристичка организација општине Кањижа;
- Дирекција за водне путеве „Пловпут“, Београд;
- Директорат за цивилно ваздухопловство, Сектор за ваздушну пловидбу, Нови Београд;
- ЈП „Путеви Србије“, Сектор за стратегије, пројектовање и развој, Београд;
- АД „ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ“, Сектор за инвестиције, развој и технологију, Београд;
- ЈП „ВОЈВОДИНАШУМЕ“, Петроварадин;
- ЈВП „ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ“, Нови Сад;
- ЈКП „Водовод и канализација Суботица“, Суботица;
- ДОО „Потиски водовод Хоргош“, Хоргош;
- ЈП „Електромрежа Србије“, Београд;
- ПД за дистрибуцију електричне енергије „ЕЛЕКТРОВОЈВОДИНА“ ДОО Нови Сад;
- ПД за дистрибуцију електричне енергије „ЕЛЕКТРОВОЈВОДИНА“ ДОО Нови Сад, Електродистрибуција „Суботица „„ Суботица;
- „VIP MOBILE“, ДОО, Нови Београд;
- „Telenor“ ДОО, Нови Београд;
- Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“, Нови Београд;
- Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“, Дирекција за технику, Извршна јединица Суботица, Суботица;
- РДУ РТС, Дирекција РДУ РТС Сертификационо тело РТС Развој и сертификација, Београд;
- ЈП „ПТТ Србије“, РЈ Поштанског саобраћаја „Суботица“, Суботица;
- ЈП „СРБИЈАГАС“, Нови Сад;
- НИС АД НОВИ САД, Нови Сад;
- АД „СЛОГА“ Кањижа;
- ЈКП „СУБОТИЦА ГАС“, Суботица;
- ЈКП „СУБОТИЧКА ТОПЛАНА“, Суботица.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНИХ И УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА И ДРУГЕ РАЗВОЈНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА

2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Сва планска документа чије је доношење у надлежности јединице локалне самоуправе, а чији делови представљају подручје посебне намене у оквиру Просторног плана, морају се усагласити у посебној намени са овим Просторним планом. При усаглашавању планских докумената чије је доношење у надлежности јединице локалне самоуправе, не може се мењати подручје посебне намене. До усаглашавања ових планских докумената, за подручје посебне намене се примењују правила уређења и грађења из овог Просторног плана.

За подручје обухвата Просторног плана које је ван подручја посебне намене, примењују се важећи просторни и урбанистички планови чије је доношење у надлежности јединице локалне самоуправе.

При изради урбанистичких планова за насељена места која су у обухвату Просторног плана:

- Ограничити ширење грађевинских подручја насеља у окружењу подручја посебне намене, а границе насеља усагласити са границама заштићених подручја, режимима њихове заштите и заштитним зонама, поштујући важеће уредбе о заштити;
- За делове насеља која су на простору заштићених подручја и њихових заштитних зона, применити мере заштите из важећих уредби о заштити и мере заштите надлежне институције за заштиту природе;
- Кроз израду генералног урбанистичког плана за насеља Суботица-Палић, спровести измену границе дела грађевинског подручја насеља Суботица (ГП Суботица-Палић до 2020., „Службени лист Општине Суботица“, бр. 16, 17 и 26 /06), како би се смањио утицај на ПИО „Суботичка пешчара“, режим III степена заштите.

Измене граница дела грађевинског подручја насеља Суботица

Досадашња граница грађевинског подручја Суботица – Палић (Генерални плана Суботица-Палић до 2020. год. („Службени лист Општине Суботица бр. 16,17 и 26 /06), у северном делу иде од тромеђе улице, парцела 25533, пута, парцела 23336 и парцеле 26225 и у правцу североистока прати северну међу путева, парцеле 23336 и 25494 до тромеђе улица, парцеле 25494 и 27708/1 и границе катастарских општина Стари Град и Нови Град. Од тромеђе граница у правцу југа прати границу катастарских општина Стари Град и Нови Град до четворомеђе парцела 25492 и 25493 (КО Стари Град, железничке пруге, парцела 25519 (КО Нови Град). Од четворомеђе граница у правцу североистока пресеца пругу, прелази у катастарску општину Нови Град, прати јужну и западну међу улице пар-

цела 25495/1 до тромеђе улица, парцеле 25495/1 и 25496 и парцеле 14819, пресеца улицу, парцела 25495/1 и даље наставља у правцу североистока и прати северну међу улице 25497 до петомеђе улица, парцеле 25497 и 25500 и парцела 25600/1, 25569/2 и 25569/1.

Овим Просторним планом у овом делу се мења граница грађевинског подручја Суботица – Палић и дефинисана је тромеђом улице, парцела 25533, пута, парцела 23336 и парцеле 26225 одакле наставља у правцу југа и прати источну међу улице 25533 до тромеђе улица, парцеле 25533 и 23424 и парцеле 23422. Од тромеђе граница наставља у правцу североистока и прати северну међу улица, парцеле 23424, 25176 и 25451 до тромеђе улице, парцела 25451 и парцела 25485/3 и 25485/4. Од тромеђе граница у правцу југа пресеца улицу и прати западну међу парцела 25413 и 25405, пресеца улицу, парцела 25371 и долази до тромеђе улице, парцела 25371,парцеле 25303 и границе катастарских општина Стари Град и Нови Град.

Од тромеђе граница у правцу југа прати границу катастарских општина до тромеђе улице, парцела 25301 и парцеле 25303 и границе катастарских општина Стари Град и Нови Град. Од тромеђе граница у правцу североистока прелази у катастарску општину, пресеца железничку пругу, парцела 25519 (КО Нови Град) и прати јужну међу улица, парцеле 25507 и 25498 и долази до тромеђе улица, парцеле 25498 и 25500 и парцеле 14933/2.

2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРОСТОРА

Овим Просторним планом за подручје посебне намене се прописује обавезна израда плана детаљне регулације, тамо где је неопходно дефинисати грађевинско земљиште, односно тамо где је неопходно разграничити јавно од осталог грађевинског земљишта. При изради планова детаљне регулације планиране садржаје усагласити са мерама заштите, које су прописане важећим уредбама и условима надлежне институције за заштиту природе, а дате су овим Просторним планом.

2.2.1. Едукативно-спортско-рекреативни и туристички локалитети

У подручју посебне намене планирани су следећи едукативно-спортско-рекреативни и туристички локалитети:

- Излетиште на локалитету „Тресетно језеро“ (планирани садржаји су: камп, ресторан, санитарни чвор, дрвени молови за прилаз води и пецање – рекреативни риболов, вртни мобилијар, зелене површине према језеру, паркинг простор и приступни пут...);
- Излетиште „Мајдан“ (планирани садржаји треба да обезбеде све неопходне функције, приступ и остале компатибилне садржаје ради функционисања излетишта);
- Туристичко-спортско-рекреативни локалитет на Келебијском језеру (планирани садржаји су: спортски терени, ресторан, санитарни чвор, плажа, дрвени молови за прилаз води и пецање – рекреативни риболов, партерно уређење, вртни мобилијар, зелене површине према насељу Келебија, паркинг простор и приступни пут, стаза за јахање...);
- Визиторски центар „Лудаш“ (планирани су: садржаји везани за едукацију, паркинг простор и приступни пут, као и дефинисање коришћења простора у функцији заштите природе...);
- Локалитет културног туризма „Буџак“ (планирани садржаји су: објекат за информациони центар и изложбени простор, уређење простора око археолошког налазишта, паркинг простор и приступни пут, партерно уређење, зелене површине...);
- Локалитет за спорт и рекреацију у насељу Шупљак (планирани садржаји су: спортски терени, еко камп, паркинг простор, плажа, дрвени молови за прилаз води, партерно уређење, вртни мобилијар...);
- Локалитет „Пореш“ за спорт и рекреацију у близини насеља Носа (планирани су: спортско-рекреативни терени, санитарни чвор, партерно уређење, приступни пут и бициклистичка стаза, зелене површине према СРП „Лудашко језеро“ и заштитно зеленило, као и дефинисање – разграничење и уређење постојећег комплекса Фабрике амбалаже);
- Локалитет културног туризма „Темпломпарт“ (планирани садржаји - информациони центар и музеја на отвореном, треба да обезбеде све неопходне функције, приступ и остале компатибилне садржаје ради презентације културних и природних вредности).

За наведене локалитете за које је обавезна израда плана детаљне регулације, овим Просторним планом је дата оријентациона граница (Реферална карта бр. 4. Карта спровођења), која ће бити дефинисана кроз одлуку о изради урбанистичког плана у складу са важећим уредбама којима се дефинишу режими и мере заштите. При изради ПДР-а, потребно је прибавити услове надлежних институција и предузећа у чијој је надлежности њихово издавање, посебно надлежне институције за заштиту природе, уз примену смерница које су дефинисане овим Просторним планом:

- Могу се градити садржаји у функцији спорта, рекреације и различитих видова туризма, као што су: излетнички, спортско-рекреативни, едукативни, културно-манифестациони, ловни, риболовни, еколошки и етно туризам;
- Дозвољена је изградња најразноврснијих објеката, као што су: излетишта, стрелишта, јахалишта, голф терени, купалишта, језера за рекреативни риболов, школе у природи, уметничке колоније, летење позорнице, као и кампови, хостели, ресторани и слични садржаји;
- Комплекс мора бити опремљен неопходном саобраћајном, водном, енергетском и електронском комуникационом инфраструктуром, а архитектонска обрада планираних објеката може се третирати слободно, са циљем да се уклопе у околни пејзаж;
- Режими коришћења морају да буду такви да осигурају земљиште од појаве ерозивних и др. негативних процеса и поремећаја, а уз услове и сагласности надлежних предузећа и установа за заштиту;
- Све површине намењене јавном коришћењу морају бити изграђене у складу са потребама хендикепираних лица и лица са посебним потребама;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

2.2.2. Нови радни комплекси

У предеоној целини остала посебна намена је могућа изградња нових радних комплекса, уз стриктно поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

За формирање новог радног комплекса, при чему се мења намена земљишта из пољопривредног у грађевинско, је обавезна израда плана детаљне регулације уз прибављање услова надлежних институција и јавних предузећа у чијој је надлежности њихово издавање, као и поштовање смерница дефинисаних овим Просторним планом:

- У склопу радног комплекса могућа је изградња најразличитијих производних и пословних садржаја, али превасходно објеката, односно делатности које у погледу простора, саобраћаја, инфраструктурне опремљености или радног процеса, не угрожавају стање животне средине;
- Сваки радни комплекс мора имати довољно простора за потребе одвијања производног процеса, одговарајућу комуналну инфраструктуру и мора задовољити противпожарне услове и услове заштите животне средине;
- Радни комплекси морају имати: приступни пут са тврдом подлогом до јавног пута и бити снадбевени инфраструктуром и инсталацијама неопходним за производни процес; загађене отпадне воде морају се претходно пречистити пре испуштања у природне реципијенте; неорганski отпад мора се одвозити на одговарајуће депоније, а органски на даљу прераду;
- У оквиру радног комплекса могу се градити: пословни објекти, производни, складишни, економски, услужни, објекти инфраструктуре и слично;

- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са одређеним технолошким процесом и законском регулативом, која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

2.2.3. Саобраћајна инфраструктура

ПДР-е за планирани пут регионалног значаја, планиране општинске и приступне путеве

Планиране капацитете државног пута – пута регионалног значаја као и планираних општинских путева, потребно је осим у складу са основним Законом о планирању и изградњи, израдити и у складу са законима и прописима који ближе регулишу проблематику пројектовања и изградње саобраћајница. Осим резервације простора за коридоре предметних саобраћајних капацитета, основне смернице за пројектовање и изградњу обилазница државних путева директно су везане за обезбеђивање одговарајућих геометријских и елемената пута и путних објеката, као и за одговарајућа решења одводњавања, заштите животне средине и односа према комуналној и осталој инфраструктури (зоне укрштања и решења истих). Уколико није обезбеђен одговарајући простор/парцеле за реализацију приступних путева до локалитета, потребна је израда урбанистичког плана.

Трасе саобраћајница треба планирати оптималним путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица у појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља.

Такође потребно је прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор за израду техничке документације приликом:
- изградње саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима и
- изградње мостова.

ПДР за гранични друмски прелаз Бачки Виногради

име	изграђеност	тип	путни правац
Бачки Виногради[20] (Р.Србија) / Ashothalom (Р.Мађарска)	делимично изграђен2	друмски/ путни	ДП IIа реда бр.101

Гранични прелаз су намењен искључиво путничком саобраћају, па је сходно томе потребно инфраструктурно и капацитивно опремање за путничке саобраћајне токове који се очекују.

У оквиру комплекса граничног прелаза сви планирани садржаји треба да су усклађени са потребама активних корисника (Министарство унутрашњух послова-МУП, Управа Царине-УЦ).

Уз садржаје активних корисника МУП-а, УЦ-а, предвидети и минимално неопходне пратеће садржаје: АМС-а (ауто-мото савез), банка, пошта, шпедиција.

У простору комплекса предвидети и потребан број јавних тоалета за потребе путника, као и одговарајући санитарно – хигијенски објекат (дезобаријера).

За правилну поставку диспозиције садржаја, неопходно је установити функционално- технолошке и хигијенско-техничке услове за рад и боравак свих запослених и ускладити их са важећим стандардима примењујући савремена техничка решења, одговарајуће капацитете и функционалну унутрашњу организацију просторија у објектима са службеним, пратећим, техничким и осталим садржајима, притом уводећи потребне инсталације, визуелну контролу комплекса, међусобне везе радних места у објектима итд.

20 Овај гранични прелаз је отворен 16.05.2013 год. као део IPA projekat SER i HUN, са минималним садржајима и ограниченим режимом функционисања, као алтернатива ГП-а Хоргош и Келебија. За комплетно опремање потребно је израдити одговарајући ПДР-е и пратећу техничку документацију.

За поставку комплекса граничног прелаза с обзиром на потребне инфраструктурне и остале садржаје, потребно је обезбедити простор оквирне површине од око 2 - 3 ha.

2.2.4. Водопривредна инфраструктура

ПДР за водозахват

За планирано изворište, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:
- У складу са условима и правилима надлежних институција и јавних предузећа, дефинисати обухват Плана и физичке карактеристике простора за изградњу у погледу габарита и опремљености потребном саобраћајном и комуналном инфреструктуром;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати конкретни садржаји.

У оквиру планираног извориште за снабдевање водом за пиће и за санитарно-хигијенске потребе, одредити зоне санитарне заштите дефинисане Законом о водама и Правилником о начину одређивања и одржавања санитарне заштите изворишта за водоснабдевање.

Смернице за израду планова детаљне регулације за канале

За нове мелиоративне канале, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:
- У складу са условима и правилима надлежних институција и јавних предузећа, дефинисати обухват Плана и физичке карактеристике простора за изградњу, у погледу габарита и опремљености потребном инфраструктуром;
- Основни урбанистички показатељи и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује.

2.2.5. Електроенергетска инфраструктура

ПДР за преносне водове (400 kV и 110kV)
- Далековод пројектовати и градити на основу Правилника о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 kV do 400 kV („Службени лист СФРЈ“, бр. 65/88 и „Службени лист СРЈ“, бр. 18/92);
- Далековод се може градити на пољопривредном, шумском и водном земљишту у складу са Законом о енергетици;
- Око надземних водова 400 kV и 110 kV обезбедити заштитне коридоре за несметано функционисање електроенергетског објекта, а такође безбедно функционисање осталих објеката;
- На местима укрштања далековода са осталом инфраструктуром морају се поштовати услови надлежних предузећа имаоца инфраструктуре и технички прописи.

Соларне електране

За соларне електране, као засебни комплекси, ван грађевинског подручја насеља, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:
- Могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта-соларне електране: соларни колектори, трансформаторско и разводно постројење, пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови;
- Комплекс опремити инфраструктуром коју захтева ова врста енергетског објекта;

- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу, биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Ветроелектране

За ветроелектране ван грађевинског подручја насеља реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

– Парк ветрогенератора се може градити ван насеља и мин. 500 m од станишта/коридора, на пољопривредном земљишту уз сагласност надлежног министарства за пољопривреду, на основу плана детаљне регулације;
- Могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта-ветрогенератора: стубови за ветрогенераторе, трансформаторско и разводно постројење, пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови;
- Комплекс по потреби опремити инфраструктуром коју захтева ова врста енергетског објекта;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.
- Стуб на који се поставља ветроелектрана, градити као слободностојећи у складу са законским условима и прописима који важе за изградњу таквих објеката;
- Парк ветроелектрана се може градити на пољопривредном земљишту уз добијање сагласности надлежног Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду.

Енергетски производни објекти (биомаса, биогас, комунални отпад, геотермална енергија и др.)

За енергетске производне објекте обновљивих извора енергије (биомаса, биогас, комунални отпад, геотермална енергија и др.), као засебни комплекси вангрђевинског подручја насеља, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- Могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта: објекат који производи енергију (топлотну, електричну), пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови, трансформаторско и разводно постројење;
- Комплекс по потреби опремити неопходном инфраструктуром, а архитектонска обрада планираних објеката у комплексу трафостанице 400/X kV или 110/x kV и инфраструктурне мреже по условима за ову врсту објеката из овог Просторног плана;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу, биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Траснсформаторска постројења 400/x kV и 110/x kV

- Могу се градити садржаји у функцији енергетског објекта: пословни објекат, високонапонски и средњенапонски водови, трансформаторско и разводно постројење и др;
- Комплекс по потреби опремити неопходном инфраструктуром;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Табела 21.Спровођење Просторног плана у оквиру посебне намене простора[21] [22]

ПРЕД. ЦЕЛИНЕ	ПОСЕБНА НАМЕНА ПРОСТОРА	ОСНОВНА И ПОСЕБНА НАМЕНА ПРОСТОРА		СПРОВОЂЕЊЕ У ПОСЕБНОЈ НАМЕНИ			
				ДИРЕКТНА ПРИМЕНА	УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ	ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ	СПРОВОЂЕЊЕ ППО КАЊИЖА И ППГ СУБОТИЦА УЗ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ЗАШТИТНА ПОДРУЧЈА	ПИО“СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА“	Пољопривредно,шумско, водно		●			
		Грађ.	Локал. „Старо стрелиште“		●		
			Локал.„Тресетно језеро“„Мајдан“и водозахв.			●	
			Инфраструктурни комплекси			●	
	СРП“ЛУДАШКО ЈЕЗЕРО“	Пољопривредно, водно		●			
		Пољоп., водно-заштитни појасеви зеленила		●		●	
		Грађев. - Визиторски „Лудаш“ - Локалитет „Буџак“ - Центар „Шупљака“ - Локалитет „Переш“				●	
	СРП“СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ“	Пољопривредно, шумско, водно		●			
		Шумско-Лок. „Шумарска кућа“		●			

21 - Осим на подручјима посебне намене где ће се спроводити други ПППИН; - Осим постојеће и планиране саобраћајне и остале линијске инфраструктуре на територији локалних самоуправа, која ће се реконструисати/градити на основу просторних планова ј. л.с. уз примену услова за уређење и мера заштите природе који су дати овим Просторним планом (поглавље Просторног плана IV/1./1.4.)

22 - Остала инфраструктура за прикључење објеката на инфраструктуру на локалитетима на подручју посебне намене, постојећи енергетски објекти и комплекси, као и енергетски објекти у оквиру других садржаја, ће се реконструисати/градити на основу услова из овог Просторног плана (поглавље Просторног плана IV/1./1.4./1.4.1.-1-4.5.); - У случају потребе дефинисања регулације за претходне садржаје, као и за планиране енергетске и инфраструктурне комплексе који ће се градити као засебна целина, обавезна је израда плана детаљне регулације на основу смерница из овог Просторног плана (поглавље Просторног плана V/2./2.2./2.2.3.-2.2.5.)

ЗАШТИТНЕ ЗОНЕ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА	ПИО“СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА“	Пољопривредно, шумско, водно		●			
		Водно и грађ. - Лок. „Келебиско језеро“				●	
		Грађ.	Грађ. - зона ретког становања и викенд зоне	●			
			Инфраструктурни комплекси	●			
	СРП“ЛУДАШКО ЈЕЗЕРО“	Пољопривредно, шумско, водно		●			
		Грађевинско - инфраструктурни комплекси		●			
	СРП“СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ“	Пољопривредно, шумско, водно		●			
		Грађев.	Лок. „Мали Хоргош“ Лок. „Хоргошка чарда“		●		
			Лок. „Темпломпарт“			●	
ОСТАЛА ПОСЕБНА НАМЕНА	ЗОНА УТИЦАЈА НА ПРИРОДНА ДОБРА	Пољопривредно, шумско, водно		●			
		Грађ.	- Салашарска насеља, - Радне зоне и појединачни комплекси	●			
			- Лок.“Пецарошко језеро“ - Трансфер станица и одлагање жов.отпада - Постојећи инфраструкт. комплекси - Фарма „Габрић“		●		
			- Гранични прелаз Бачки Виногради - Нови радни, инфр. и енергетски комплекси			●	
			Грађ.подр.насеља Б.Виногради и М. Пијаце				●

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Заштита природних добара

- Ревизија граница и режима заштите СРП „Селевењске пустаре“;
- Санација и рекултивација деградираних простора у заштићеним подручјима;
- Израда програма, пројеката и студија којима ће се омогућити заштита и развој природних вредности на простору посебне намене (регулисање оптималног хидролошког режима у заштићеним подручјима, заштита и унапређење стања еколошких коридора и станишта заштићених врста);
- Формирање будућег прекограничног заштићеног подручја „Körös-ér“.

Мрежа насеља и јавних служби

- Изградња недостајуће инфраструктуре, посебно канализационе мреже;
- Повећање доступности јавних служби и услуга (здравствена и социјална заштита, месне канцеларије, комуналне и техничке службе, сервиси) развојем савремених информационих технологија и мобилних јавних служби.

Пољопривреда

- Екстензивирање коришћења неквалитетног пољопривредног земљишта унутар заштићеног подручја са циљем постепеног повратка традиционалној пољопривреди;
- Усклађивање пољопривредних делатности са принципима органске производње, где год за то постоје елементарни услови;
- Спровођење програма откупа, или замене парцела са циљем груписања већих подручја са истим режимом одрживог развоја пољопривреде;
- Спровођење пилот пројеката алтернативне производње (лековито и зачинско биље и сл.);
- Потискивање алохтоних, инвазивних врста коровских биљака (дивљи дуван, артемизија) и поред тога што имају значај као медоносне биљке.

Туризам

- Развој специфичних видова екотуризма у заштићеним подручјима у складу са мерама заштите природних добара;
- Ревитализација и рестаурација салаша у циљу јединствене понуде етно-културолошког садржаја;
- Дефинисање више врста итинерера, у сарадњи са суседним општинама и Републиком Мађарском, који би се нашли у туристичкој понуди (пут вина, стаза природе, пут салаша, бициклистичке стазе);
- Повећање смештајних капацитета и мотивисање приватног сектора за улагање у туристичке центре;
- Унапређење туристичке понуде формирањем туристичких инфо пунктова, штампање пропагадног материјала, јасно обележавање маркантних објеката и целина, билборди, интернет презентације и др.

Шумско земљиште и заштитни појасеви

- Газдовање шумама у складу са условима заштите природе и уредбама о заштити;
- Повећање површина под шумама према програмима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта;
- Формирање заштитних појасева зеленила у складу са условима заштите природе, посебно у склопу уређења приобаља СРП „Лудашко језеро“.

Саобраћајна инфраструктура

– Реконструкција/изградња путне мреже нижег хијерархијског нивоа: општински, приступни путеви, атарски и шумски, као и инфаструктуре немоторног саобраћаја (пешачких и бициклистичких стаза свих нивоа);

– Реконструкција постојећих државних путева према економским критеријумима cost – benefit, уз подизање нивоа одржавања;
– Изградња/реконструкција капацитета и објеката железничког саобраћаја.

Водопривредна инфраструктура

- Спровођење хидротехничких мера за одржавање оптималног хидролошког режима заштићених подручја;
- Ревитализација водотока Кереш;
- Завршетак повезивања канализационих система насеља Палић и околних загађивача на градски ППОВ;
- Израда Студије уређења хидросистема Палићко-Омладинско-Лудашко језеро, којом би се прецизирала техничка решења система као и питања еколошке заштите;
- Измуљивање вода Лудашког језера.

Електроенергетска инфраструктура

- Обезбеђење електроенергетске инфраструктуре до свих планираних садржаја, поуздано и квалитетно напајање електричном енергијом и максимализација енергетске ефекасности.

Електронска комуникациона инфраструктура

- Развој електронске комуникационе инфраструктуре која подржава пружање најсавременијих услуга електронских комуникација фиксних, мобилних комуникација и радио-дифузног система.

Термоенергетска инфраструктура

- Обезбеђење термоенергетске инфраструктуре до свих планираних садржаја, поуздано и квалитетно снабдевање свих потрошача топлотном енергијом.

Заштита непокретних културних добара

- Рестаурација Магазина за жито у заштитној зони СРП „Селевењске пустаре“ у функцији туристичке понуде и изналажење адекватне намене за овај споменик културе (који без функције убрзано пропада);
- Уређење археолошких локалитета у функцији туристичке понуде („Буџак“ у СРП „Лудашко језеро“ и „Темпломпарт“ у заштитној зони СРП „Селевењске пустаре“).

Заштита и унапређење животне средине

- Континуирано унапређење локалних регистара извора загађивања животне средине Града Суботице и општине Кањижа чија подручја обухвата Просторни план;
- Израда техничке документације и санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада и других деградираних простора, као и почетак одлагања комуналног отпада на Регионалну депонију на територији Града Суботице;
- Рекултивација бушотина нафте и гаса након завршетка експлоатационог периода, посебно оних које су у заштићеним подручјима.

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Управљање заштитом, развојем, уређењем и коришћењем подручја посебне намене, заснивaће се на стратешким, развојно–управљачким документима (програми и планови), изворима финансирања, стимулативним политикама, институционалној подршци, информатичкој, промотерско-маркентишкој, истраживачкој и другим подршкама.

Извори финансирања развоја и заштите посебне намене простора, зависиће од врсте приоритетних пројеката који ће се реализовати и нивоа надлежности. Основне линије финансирања чиниће буџетска средства републичког, покрајинског и локалног нивоа, кредитна средства фондова и банака, као и учешће у различитим програмима Европске Уније ради коришћења средстава из претприступних и структурних фондова за реструктурирање привреде и изградњу капиталних објеката.

Финансијско-економске мере подразумевају и учешће јединица локалне самоуправа у обухвату Просторног плана и општина из окружења приликом реализације регионалних пројеката.

Институционална подршка се односи на активно учешће свих субјеката, који су наведени као учесници у имплементацији. Неопходна је сарадња свих учесника како на вертикалном, тако и на хоризоналном нивоу.

Стратешко опредељење Републике Србије је да у што скоријој будућности постане држава кандидат за учлањење у Европску Унију (ЕУ), што отвара могућности за приступ читавом низу специфичних фондова, конституисаних управо као подршка просторном развоју, са циљем да се унапреде и усагласе постојеће и потенцијалне просторне структуре са европским, те је неопходно обезбедити стратешке пројекте којима би се конкурисало за подршку из ових фондова. Део тих пројеката предложен је овим Просторним планом.

Спровођење Просторног плана (Референтна карта бр. 4. Карта спровођења)

Спровођење Просторног плана у оквиру посебне намене простора

Правила уређења у оквиру подручја посебне намене, осим за подручје на коме је дефинисана друга посебна намена тј. директна примена других просторних планова подручја посебне намене, подразумевају:

- Директну примену овог Просторног плана за уређење и активности на пољопривредном, шумском и водном земљишту уз поштовање мера заштите природе, ради заштите и очувања, пре свега, природних вредности и предеоног мозаика подручја,
- Директну примену овог Просторног плана на основу правила грађења за дефинисане зоне и локалитете,
- Директну примену овог Просторног плана уз обавезну израду урбанистичких пројеката за дефинисане локалитете, уз прибављање услова и сагласности надлежних органа, институција и служби,
- Директну примену овог Просторног плана за уређење и изградњу саобраћајне и друге линијске инфраструктуре и објеката, који се односе на прикључење објеката на инфраструктуру на планираним локалитетима у оквиру подручја посебне намене простора,
- Спровођење постојеће и планиране линијске инфраструктуре и инфраструктурних објеката који се налазе на територији јединица локалне самоуправе које су обухваћене овим Просторним планом, на основу просторних планова јединица локалне самоуправе уз примену услова за уређење и мера заштите природе који су дати овим Просторним планом,
- Израду планова детаљне регулације за дефинисане зоне и локалитете и линијске инфраструктурне коридоре, инфраструктурне објекте и комплексе на основу правила уређења, мера заштите и смерница утврђених овим Просторним планом,
- Обавезну израду плана детаљне регулације, уколико је потребно утврдити јавни интерес или нову регулацију, односно извршити разграничење површина јавне и остале намене,
- Примену посебних мере заштите природе у деловима грађевинског подручја насеља која су у посебној намени, а за које се примењују плански документи Града Суботице и општине Кањижа (шеме насеља за део грађевинског подручју насеља Бачки Виногради и део грађевинског подручја насеља Мале Пијаце).

На подручју посебне намене простора остају на снази следећи плански и урбанистичко-технички документи, у деловима у којима нису у супротности са овим Просторним планом:

1. Документи просторног и урбанистичког планирања Општине Кањижа:
- План детаљне регулације одводног канала „Шест путева“ у КО Мартонош („Службени лист општине Кањижа“, број 22/13),
- Урбанистички пројекат комплекса фарме за козе „Габрић“, бр. 350-33/2013-III,
- Урбанистички пројекат комплекса „Пецарошко језеро салаш Тандари“ у Мартоношу, бр. 350-49/2008-III ,
- Урбанистички пројекат за урбанистичко-архитектонско решење туристичко-спортско-рекреативног комплекса „Пецарошко језеро“, бр. 350-5/2014-III,
- Урбанистички пројекат за изградњу бензинске станице „Хоргош“ („Службени лист општине Кањижа“, број 11/98).

2.Документи просторног и урбанистичког планирања Града Суботице:
- План детаљне регулације за регулацију приступног пута од Тресетишта до атарског пута на к.п. 3402 КО Палић, („Службени лист Града Суботице“, број 39/14),
- План детаљне регулације за део простора улице Мушкатла у коридору од улице Гробљанске до границе Републике Мађарске у МЗ „Бачки Виногради“ у Суботици, („Службени лист Града Суботице“, број 6/10).

3.Доношењем овог Просторног плана престаје да важи:
- Урбанистички пројекат уређења трансфер станице са рециклажним двориштем у општини Кањижа , бр. 350-32/2013-III,

Спровођење докумената просторног и урбанистичког планирања у обухвату Просторног плана

- Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Суботица - Нови Сад - Београд (Батајница), („Службени гласник РС“, бр. 69/03 и 36/10) и Измена и допуна Просторног плана подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, Суботица-Београд (Батајница), („Службени гласник РС“, број 143/14),
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу ДП првог реда бр.24 (Одлука о изради, „Службени лист АПВ“, број 5/09),
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15),
- Просторни план Града Суботица (шеме насеља: Келебија, Хајдуково, Шупљак, Бачки Виногради и Носа), („Службени лист Града Суботице“, број 16/12),
- Просторни план општине Кањижа (шеме: Мартонош, Мали Песак, Мале Пијаце), („Службени лист општине Кањижа“, број 19/12),
- Генерални урбанистички план Суботица-Палић (Одлука о усклађивању Генералног плана Суботица-Палић до 2020. год., „Службени лист Града Суботице“, број 26/09), а до израде ГУП-а спровођење Генералног плана Суботица-Палић до 2020. год. („Службени лист Општине Суботица бр. 16,17 и 26 /06), уколико није у супротности са овим Просторним планом),
- План генералне регулације насеља Хајдуково (Одлука о изради Плана генералне регулације за насеље Хајдуково, „Службени лист Града Суботице“, број 40/13), а до израде ПГР-а спровођење ППГ Суботица, шема насеља Хајдуково, уколико није у супротности са овим Просторним планом),
- План генералне регулације Хоргош („Службени лист општине Кањижа“, бр. 12/11),
- План детаљне регулације за комплекс бензинске станице уз мотел „Палић“ на стационажи km 20+000 аутопута Е-75, Суботица - Београд U-187/2004 („Службени лист Општине Суботица“, број 27/2004),
- План детаљне регулације за комплекс бензинске станице уз одморište (ТИП II) „Бачки Виногради“ на стационажи km 13+150 аутопута Е-75, Хоргош - Суботица - Београд U-261/2003 („Службени лист Општине Суботица“, број 16/2006),
- План детаљне регулације комплекса бензинске станице уз одморište (ТИП II) „БАЧКИ ВИНОГРАДИ“ са леве стране (јужне) аутопута Е-75 ХОРГОШ - СУБОТИЦА - БЕОГРАД на стационажи 13+150, U-6/2006 („Службени лист Општине Суботица“, број 30/2007),
- План детаљне регулације комплекса „Хоргош“ на инфраструктурном коридору аутопута Е-75 Суботица-Београд на стационажи km 2+00 („Службени лист општине Кањижа“, број 14/04),
- Урбанистички пројекат постројења за пречишћавање отпадних вода у насељу Мартонош на парцели бр. 3591/2 КО Мартонош под бројем 350-6/2013-III,
- Урбанистички пројекат новог граничног прелаза у Хоргошу („Службени лист општине Кањижа“, број 1/01),
- Урбанистички пројекат за гранични прелаз Келебија U-80/96 („Службени лист Општине Суботица“, број 13/97 и 52/03),
- „НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ“ АД, Нови Сад, Урбанистички пројекат за урбанистичко-архитектонску разраду локације - к.п. бр 1227 и 1243/1 КО Бачки Виногради намењене за изградњу садржаја бензинске станице уз одморište „Бачки Виногради“ на стационажи km 13+150 аутопута Е-75 Хоргош - Суботица - Београд, број: IV-04/I-353-156/2012,
- Јовановић Драган, Урбанистички пројекат за урбанистичко архитектонску разраду локације к.п. бр. 3509 КО Бачки Виногради намењен за изградњу хале за сортирање и паковање воћа, број: IV-04/I-353-480/2012,
- НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ“ АД, Нови Сад, Урбанистички пројекат за урбанистичко-архитектонску разраду локације катастарских парцела број 1242/1, 1242/2, 1250/1 и 1250/2 КО Бачки Виногради намењене за изградњу садржаја бензинске станице уз одморište „Бачки Виногради“ на стационази km 13+150 ауто-пута Е-75 (М-22) Хоргош – Суботица – Београд, број: IV-044-353-28/2013,
- „ЕУРОПЕТРОЛ“ д.о.о. из Суботице, Урбанистички пројекат бр. U-437/07 Урбанистичко архитектонско решење планиране изградње комплекса бензинске станице уз мотел „Палић“ на стационажи km 20+000 аутопута Е-75. Суботица - Београд на к.п. бр. 1791/1 КО Палић. број: II-02-353-6/2008.

243.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1 Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 35. став 2. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 54/13 – УС, 98/13 – УС, 132/2014 и 145/2014), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ДОНОШЕЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ТИТЕЛСКИ БРЕГ”

Члан 1.

Доноси се Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Тителски брег” (у даљем тексту: Просторни план), који је одштампан уз ову одлуку и чини њен саставни део.

Члан 2.

Просторним планом разрађују се начела просторног уређења, утврђују циљеви просторног развоја, организација, заштита, коришћење и намена простора, као и други елементи значајни за подручје Специјалног резервата природе „Тителски брег”.

Члан 3.

Просторни план садржи текстуални и графички део.

Графички део чине рефералне карте и то: прегледна карта под називом „Целине и подцелине подручја посебне намене" у размери 1: 50.000; реферална карта бр. 1 – „Посебна намена простора" у размери 1:25.000; реферална карта бр. 2 – „Мрежа насеља и инфраструктурни системи" у размери 1:25.000 ; реферална карта бр. 3– „Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара " у размери 1:25.000; реферална карта бр. 4 – „Карта спровођења" у размери 1:25.000.

Текстуални и графички део – рефералне карте Просторног плана из става 2. израђују се у шест примерака, а својим потписом оверава их овлашћено лице органа који доноси плански документ.

Члан 4.

Саставни део Просторног плана чини Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Тителски брег" на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Тителски брег" на животну средину састоји се из текстуалног дела и графичког прилога.

Текстуални део и графички прилог из става 2. овог члана израђује се у шест примерака, а својим потписом оверава га овлашћено лице органа који доноси плански документ.

Члан 5.

Графички део Просторног плана из члана 3. став 2. ове одлуке трајно се чува у Скупштини АП Војводине (један комплет), Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (два комплета), Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један комплет), општини Тител (један комплет) и Јавном предузећу Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад (један комплет).

Документациона основа на којој се заснива Просторни план чува се у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине.

Члан 6.

Право на непосредан увид у Просторни план – и у текстуални и у графички део – имају правна и физичка лица, под условима и на начин који детаљније прописује министар надлежан за послове просторног планирања.

Члан 7.

Просторни планови јединица локалне самоуправе, урбанистички планови и пројекти ускладиће се са одредбама ове одлуке на начин утврђен Просторним планом.

Планови и програми развоја који се доносе по посебним прописима, као и прописи и други општи акти ускладиће се са одредбама ове одлуке у року од годину дана од дана њеног ступања на снагу.

Просторни планови јединица локалне самоуправе, урбанистички планови и пројекти, планови и програми развоја донети до дана ступања на снагу ове одлуке, примењују се у деловима који нису у супротности с њом.

Члан 8.

Текстуални део Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Тителски брег", објављује се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

Просторни план се у целости објављује у електронском облику и доступан је путем интернета.

Члан 9.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 3-1/16
Нови Сад, 04. март 2016. године

ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „ТИТЕЛСКИ БРЕГ"

Носилац израде плана:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ, ГРАДИТЕЉСТВО И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Покрајински секретар
др Слободан Пузовић

Обрађивач:

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ-НОВИ САД

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.планер

ВД ДИРЕКТОРА
др Александар Јевтић

Нови Сад, 2015. године

СИНТЕЗА И КООРДИНАЦИЈА:
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план.

СТРУЧНИ ТИМ:

Посебна намена простора, општа концепција развоја и заштита природних добара:
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план.
Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.

Заштита предела:
мр Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.

Мрежа насеља и јавне службе:
Радомир Овука, дипл.инж.арх.

Основна намена простора и непокретна културна добра:
Радомир Овука, дипл.инж.арх.
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план.

Регионални и прекогранични аспекти развоја:
Теодора Томин Рутар, дипл. правник

Становништво и привреда:
Љиљана Јовичић Малешевић, дипл.екон.

Пољопривреда:
Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ.

Природни услови и туризам:
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план.

Саобраћајна инфраструктура:
Зоран Кордић, дипл.инж.саоб.

Водопривредна инфраструктура:
Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.

Електроенергетска и електронска комуникациона инфраструктура:
Зорица Санадер, дипл.инж.елек.

Термоенергетска инфраструктура:
Милан Жижић, дипл.инж.маш.

Заштита животне средине:
др Тамара Зеленовић Васиљевић

Заштита од елементарних непогода:
Теодора Томин Рутар, дипл. правник

Одбрана земље:
Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх.

Правна регулатива:
Теодора Томин Рутар, дипл.правник

Геодетско-документациона и аналитичко-информациона основа:
Милко Бошњачић, мастер дипл.инж.геод.
Оливера Његомир, дипл.матем.
Дејан Илић, грађ.техничар
Драгана Матовић, оператер
Душко Ђоковић, копирант

КОНСУЛТАЦИЈЕ И САРАДЊА:

Шумарство и предели:
Здравко Ристивојевић, дипл.инж.шум.

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.....1

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....3

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА,ГРАНИЦА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ГРАНИЦА ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....5
1.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....5
1.2. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....6
1.3. ОПИС ГРАНИЦА ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....7
2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА.....12
2.1. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА.....12
2.2. СМЕРНИЦЕ ИЗ ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА.....20
3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, SWOT АНАЛИЗА.....22
3.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА.....22
3.1.1. Природни услови подручја.....22
3.1.2. Природне вредности подручја.....24
3.1.2.1. Природни ресурси.....24
3.1.2.2. Природна добра.....26
3.1.2.3. Предеона разноврсност.....26
3.1.3. Непокретна културна добра.....27
3.1.4. Стање животне средине.....28
3.1.5. Становништво.....29
3.1.6. Мрежа и функције насеља.....29
3.1.7. Јавне службе.....30
3.1.8. Привреда.....30
3.1.9. Инфраструктура.....32
3.1.10. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације.....34
3.2. SWOT АНАЛИЗА.....35

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....37

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....37
2. ОПШТИИОПЕРАТИВНИЦИЉЕВИПРОСТОРНОГРАЗВОЈА.....37
2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ.....38
2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ.....38
2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности....38
2.2.2. Заштита непокретних културних добара.....39
2.2.3. Заштита животне средине.....39
2.2.4. Становништво.....40
2.2.5. Мрежа насеља и јавне службе.....40
2.2.6. Привреда.....40
2.2.7. Инфраструктурни системи.....41
2.2.8. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација.....42
3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ.....42
4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....43

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....45

1. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА.....45
1.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ.....45
1.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ.....46

1.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ.....46
1.4. ЛОВНА И РИБОЛОВНА ФАУНА.....47
1.5. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ.....47
2. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ.....47
2.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ.....47
2.2. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА И РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ.....47
3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ.....49
3.1. РУРАЛНИ РАЗВОЈ, ПОЉОПРИВРЕДА И РИБОЛОВ.....49
3.2. ШУМАРСТВО И ЛОВ.....50
3.3. ТУРИЗАМ.....50
4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА.....52
4.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА.....52
4.2.ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА.....53
4.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА.....55
4.3.1. Електроенергетска инфраструктура.....55
4.3.2. Термоенергетска инфраструктура.....56
4.3.3. Обновљиви извори енергије.....56
4.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА.....56
5. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА И ОДБРАНА ЗЕМЉЕ.....57
5.1. ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА 57
5.2. ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА.....59
5.3. ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА 60
5.4. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....61
5.5. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА.....62
5.6. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ.....63
6. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....63

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....64

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА 64
1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ПРЕДЕОНИМ ЦЕЛИНАМА И ПОТЦЕЛИНАМА 64
1.1.1. Правила уређења у предеоној целини заштићеног подручја и потцелинама (површине са режимима заштите I, II и III степена).....65
1.1.2. Правила уређења у заштитној зони заштићеног подручја.....66
1.1.3. Правила уређења у зони утицаја на заштићено подручје.....67
1.1.4. Правила уређења у осталој посебној намени (еколошки коридор реке Тисе са заштитним зонама до 200 m и до 500 m и станишта заштићених и строго заштићених врста).....67
1.2. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКАТА ПОСЕБНЕ И ДРУГЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И УСЛОВИ ЗА ЊИХОВО ПРИКЉУЧЕЊЕ.....68
1.2.1. Саобраћајна инфраструктура.....68
1.2.2. Водопривредна инфраструктура.....69
1.2.3. Енергетска инфраструктура.....71
1.2.3.1. Електроенергетска инфраструктура.....71
1.2.3.2. Термоенергетска инфраструктура.....73
1.2.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије.....75
1.2.4. Електронска комуникациона инфраструктура 76
1.2.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила 76
1.3. ОПШТИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ 77
1.3.1. Мере заштите и уређења природних добара 77
1.3.2. Мере заштите и уређења непокретних културних добара 82
1.3.3. Мере заштите и уређења предела 83
1.3.4. Мере заштите живота и здравља људи.....83
1.3.5. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација.....84
1.3.6. Уређење простора од интереса за одбрану земље 86
2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....87
2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ.....87
2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју у појасу до 200 m од еколошког коридора Тисе/станишта 89
2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на заштићено подручје 89
2.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на заштићено подручје у појасу до 200 m од еколошког коридора или станишта заштићених врста 95
2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ.....95
2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ.....96
2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ 98
2.4.1. Правила грађења у грађевинском подручју насеља 99
2.4.1.1. Правила грађења у грађевинском подручју насеља у заштитној зони.....100
2.4.1.2. Правила грађења у грађевинском подручју насеља планског подручја у појасу до 200 m од еколошког коридора реке Тисе, односно станишта заштићених врста.....100
2.4.2. Правила грађења у викенд зони 100

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА.....101

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ.....101
2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНИХ И УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА И ДРУГЕ РАЗВОЈНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА.....102
3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ 102
4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ... .104

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Ред.број	Прегледна карта	Размера
1.	Целине и потцелине подручја посебне намене	1:50000

Ред.број	Референтне карте	Размера
1.	Посебна намена простора	1:25000
2.	Мрежа насеља и инфраструктурни системи	1:25000
3.	Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:25000
4.	Карта спровођења	1:25000

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА:

ТАБЕЛЕ

Табела 1. Обухват Просторног плана 5
Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама 6
Табела 3. Постојеће и планиране јавне службе у насељима која захвата планско подручје 48
Табела 4. Противградне станице 63
Табела 5. Биланс површина у обухвату просторног плана 63
Табела 6. Биланс површина подручја посебне намене СРП „Тителски брег“ 64
Табела 7. Целине и потцелине у осталој посебној намени 67
Табела 8. Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода средњег притиска са другим подземним инсталацијама 74
Табела 9. Вредности минималних прописаних растојања гасовода у односу на укопане инсталације 74
Табела 10. Растојања мерно-регулационе станице од других објеката 75

СЛИКЕ

Слика 1. Црква светог великомученика
Слика 2. Иконостас цркве.....27
Слика 1. Црква светог великомученика
Слика 2. Иконостас цркве.....27
Слика 3. Атар насеља Лок
Слика 4. Река Тиса.....51
Слика 3. Атар насеља Лок
Слика 4. Река Тиса.....51

СКРАЋЕНИЦЕ:

АПВ	– Аутономна Покрајина Војводина
ГМРС	– главна мерно-регулациона станица
ДП	– државни пут
ДТД	– Дунав–Тиса–Дунав
ЕА	– евроамеричка (топола)
IBA	– (Important Bird Areas) – значајна подручја за птице
IPA	– (Important Plants Areas) – значајна ботаничка подручја
ЈП	– јавно предузеће
ЈВП	– јавно водопривредно предузеће
КО	– катастарска општина
к.п.	– катастарска парцела
МРС	– мерно-регулациона станица
PBA	– (Prime Butterfly Areas) – значајна подручја за дневне лептире
ПГР	– план генералне регулације
ПП	– просторни план
ППО	– просторни план општине
ППОВ	– постројење за пречишћавање отпадних вода
ПППППН	– просторни план подручја посебне намене
РПП	– регионални просторни план
РС	– Република Србија
СРЈ	– Савезна Република Југославија
СРП	– специјални резерват природе
СП	– споменик природе
SRPS	– ознака за стандарде и сродне документе које доноси Институт за стандардизацију Србије
СФРЈ	– Социјалистичка Федеративна Република Југославија
SWOT	– Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats - снаге, слабости, прилике, претње

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

На основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Тителски брег“ („Службени лист АПВ“, број 36/13), приступило се изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Тителски брег“ (у даљем тексту: Просторни план). Саставни део ове одлуке је и Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене „Тителски брег“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 36/13).

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам, грађитељство и заштиту животне средине. Припрему, координацију и праћење израде Просторног плана вршила је Републичка агенција за просторно планирање, Организациона јединица за територију Аутономне Покрајине Војводине у Новом Саду до децембра 2014.године, односно до ступања на снагу Закона о измени и допуни Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, број 132/14), када је престала са радом, а ове послове је преузео Покрајински секретаријат за урбанизам, грађитељство и заштиту животне средине. Обрађивач Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад.

У складу са одребом члана 130. став 2. Закона о измени и допуни Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, број 132/14), поступак израде Просторног плана настављен је по одредбама закона по којима је и започет.

Прелиминарна граница обухвата Просторног плана дефинисана је Одлуком о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Тителски Брег“. У току израде Концепта Просторног плана, у сагласности са Покрајинским заводом за заштиту природе (допис бр. 02-1672/2 од 07.10.2013. год.), предложена је граница подручја зоне посебне намене. С тим у вези, дат је и предлог нове границе обухвата Плана, која ће се смањити и бити истоветна са предложеном границом подручја посебне намене (Извештај Покрајинског завода за заштиту природе, бр. 04-1869 од 13.12.2013. године).

Предмет израде овог плана је подручје посебне намене са три издвојене целине: заштићено подручје (са три дефинисане потцелине, са режимом I, II и III степена заштите), заштитна зона заштићеног подручја и зона утицаја на заштићено подручје као и остала посебна намена (еколошки коридор реке Тисе са заштитним зонама до 200 m и до 500 m). Просторни план ће представљати планский основ за заштиту, уређење и коришћење у оквиру дефинисаног подручја посебне намене.

Прву фазу израде Просторног плана представља Концепт плана, заснован на анализи постојеће документације и експертизама урађеним за све области од значаја за планско подручје и дефинисање планских решења. Концепт Просторног плана је верификован и прихваћен од стране Комисије за стручну контролу планских докумената коју је образовао Покрајински секретаријата за урбанизам, грађитељство и заштиту животне средине Нови Сад (Извештај о извршеној стручној контроли Просторног плана подручја посебне намене „Тителски брег“ број: 130-06-52/2014-01 од 12.03.2014. године).

Упоредо са Концептом Просторног плана припремљена је и Документациона основа планског документа, која се састоји од пристиглих услова и мишљења надлежних органа и организација, студија, стратешких докумената општина и других експертиза.

Нацрт Просторног плана је друга фаза у изради планске документације. Саставни део Просторног плана је Стратешка процена утицаја Просторног плана подручја посебне намене СРП „Тителски брег“ на животну средину.

У припреми и изради Просторног плана успостављена је сарадња са стручним институцијама и организацијама, као и предузећима која имају надлежност на планском подручју, у оквиру које су добијени услови за израду Просторног плана.

Овај просторни план се ради у ГИС-у (географски информациони систем), технологији намењеној управљању просторно орјентисаним подацима, што ће омогућити једноставнију размену просторних података, формирање информационог система планских докумената и стања у простору као и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

Просторнопланска решења су усклађена са прописима, који посредно или непосредно регулишу ову област:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената („Службени гласник РС“, бр. 31/10, 69/10 и 16/11);
- Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС“, бр. 51/09 и 30/10);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, број 129/07);
- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 18/10 и 65/13);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 83/14-др.закон);
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне Покрајине Војводине („Службени гласник РС“, бр. 99/09 и 67/12-УС);
- Закона о јавним службама („Службени гласник РС“, бр.42/91, 71/94, 79/05-др.закон и 83/14-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 53/95, 23/01-СУС, („Службени лист СРЈ“, број 16/01-СУС и „Службени гласник РС“ бр. 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 65/08-др. закон и 41/09);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 10/13-др.закон);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05, 30/10 и 93/12);
- Закон о добробити животиња („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93 - др.закон, 67/93-др. закон, 48/94 - др.закон, 54/96, 101/05 - др.закон, престао да важи осим одредаба чл.81 до 96.);
- Закон о јавним путевима („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 123/07, 101/11, 93/12 и 104/13);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС и 55/14);
- Закон о железници („Службени гласник РС“, број 45/13);
- Закон о безбедности и интероперабилности железница („Службени гласник РС“, број 104/13);
- Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС“, бр. 73/10 и 121/12);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон и 43/11-УС);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, број 135/04);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“,бр.135/04 и 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС“, бр. 107/05, 72/09-др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13,-др. Закон , 93/14);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“, бр. 36/09,88/10, 92/11 и 93/12);
- Закон о сахрањивању и гробљима („Службени гласник СРС“, бр. 20/77, 24/85-др.закон и 6/89, „Службени гласник РС“, бр. 53/93- др.закон, 67/93- др.закон, 48/94- др. закон, 101/2005 - др. закон, 120/12-УС и 84/13-УС);
- Закон о туризму („Службени гласник РС“, бр.36/09,88/10,99/11-др.закон и 93/12);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11- др. закон, 52/11- др. закон и 99/11-др. закон);
- Закон о спорту („Службени гласник РС“, бр. 24/11, 99/11-др.закон и 99/11-др.закон);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 88/11);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“,бр.44/10 и 60/13-УС, и 62/14);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка 6) и став 2. у делу који се односи на тачку 6) и члан 14. став 2.);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ бр. 46/91, 83/92, 53/93-др.закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 91/10-исправка);
- Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС“, број 18/10);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 128/14);
- Закон о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, бр.111/09, 92/11 и 93/12);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др.закон, 104/09-др.закон 10/15);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, број 111/09 и 20/15);
- Уредба о проглашењу Специјалног резервата природе „Тителски брег“(„Службени гласник РС“, број 56/12);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник СРС“, број 5/68);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10).

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план подручја посебне намене доноси се за подручје које због природних вредности захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора у складу са чланом 21. Закона о планирању и изградњи.

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10) и Регионалним просторним планом АПВ („Службени лист АПВ“, број 22/11), утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене, на основу чега су се стекли услови за израду Просторног плана подручја посебне намене СРП „Тителски брег“. Основни разлог за израду Просторног плана је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене у складу са заштитом природе.

Специјални резерват природе „Тителски брег“ (у даљем тексту Резерват) проглашен је 2012. године за заштићено природно добро од изузетног значаја, I категорије, на основу Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Тителски брег“.

Он представља ретко очуван геоморфолошки комплекс са специфичним природним, културно-историјским, туристичким, амбијенталним и другим вредностима.

На подручју Резервата је установљен тростепени режим заштите на укупној површини од 496 хектара, од чега је 98,58% у јавној својини а 1,42% у приватној својини. Око Резервата је успостављена заштитна зона на територији општине Тител, у деловима КО Шајкаш, КО Вилово, КО Лок, КО Тител и КО Мошорин, површине 8.643 ha.

Резерват ужива и међународну заштиту. Због орнитолошких вредности ово природно добро је издвојено као станиште птица (IBA подручје), али и биљних врста и дневних лептира (IPA, PBA подручје). Део је EMERALD мреже којом су обухваћена подручја значајна за заштиту и очување дивљих биљних и животињских врста и њихових станишта. Такође, постоји иницијатива да се Тителски брег номинује за укључење у Европску мрежу геопаркова.

Специфичности Резервата:

Аутентичност и аутохтоност се огледа у очуваности типичних и специфичних вредности изворне природе. Значајна концентрација геолошких и геоморфолошких вредности регионалног карактера на релативно малом простору темељна је вредност због које се овај брег штити.

Репрезентативност Тителског брега проистиче из његових рељефних карактеристика - на малом простору је изузетно велика концентрација лесних профила регионалног и глобалног значаја, као и несвакидашњег диверзитета. Богатство зељастог покривача чини јединствени мозаик – комплекс аутохтоних екосистема Тителског брега који делује импресивно.

Разноликост се огледа у изразито високом степену геоморфолошког диверзитета и великој разноликости биљних заједница различитих типова екосистема.

Интегралност, односно функционално јединство екосистема – Преовлађују термофилни типови станишта, ређе се јављају мезофилни, док у полоју Тисе постоје и хидрофилни типови станишта. Њихов комплекс чини јединствену целину и одраз је основних одлика овог панонског типа предела.

Пејзажна атрактивност - Површина ове лесне заравни има изузетне амбијенталне и естетске квалитете. Насупрот заравњености самог вршног дела Тителског брега, универзална је заступљеност стрмих одсека и падина различитог нагиба који га опасују.

Старост - Тителски брег и његова непосредна околина изграђени су од стена квартарне старости.

Очуваност - Тителски брег је изузетно очувано „лесно острво“, са добро очуваном реликтном степском вегетацијом на брежуљкастим теренима који опасују брег, падинама сурдука, вршним деловима лесних одсека, висећим долинама и другим геоморфолошким облицима који представљају њихова изворна тј. исконска станишта.

Посебне намене простора у обухвату Просторног плана

На подручју обухвата Просторног плана, у оквиру дефинисане посебне намене заштићеног подручја Специјалног резервата природе „Тителски Брег“, издвајају се три целине и потцелине:

- СРП „Тителски брег“ са границом заштите - режим I, II и III степена заштите,
- Заштитна зона СРП „Тителски брег“,
- Зона утицаја на СРП „Тителски брег“.

Поред посебне намене, на планском подручју дефинисане су и остале посебне намене простора са издвојеним целинама и потцелинама.

- Еколошки коридор Тисе са заштитним зонама:
  - еколошки коридор Тисе,
  - заштитна зона еколошког коридора Тисе до 200 m,
  - заштитна зона еколошког коридора Тисе до 500 m.

Поступак израде и доношења планских докумената је утврђен одредбама Закона о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената. Планска решења, као и начин коришћења, уређења и организације могуће је и потребно прилагодити специфичностима простора који је предмет планског документа.

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА,ГРАНИЦА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ГРАНИЦА ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Чланом 11. Став 2. Правилника о садржини, начину и поступку израде планских докумената, утврђено је да се границе планског подручја (за просторне планове подручја посебне намене) одређују границама општина, катастарских општина или катастарских парцела.

Подручје Плана налази се простору југоисточне Бачке у области Шајкашке, односно на подручју општине Тител. Належе на десну обалу реке Тисе.

С обзиром да прелиминарни обухват Просторног плана, одређен Одлуком о изради Просторног плана, износи 18.888,63 ha (делови КО Тител, КО Лок, КО Вилово, КО Шајкаш, КО Мошорин) општине Тител, а да је површина Резервата, утврђена Уредбом, свега 496 ha, током израде Концепта и Нацрта плана разматрана је могућност смањења обухвата Плана.

Планирано је да се граница обухвата Плана дата у Одлуци смањи (на 11.434,63 ha) и буде истоветна са границом подручја посебне намене. Такође, разлог смањења обухвата Плана је, с једне стране, у изузимању дела простора који је обухваћен ПППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе, ПППППН међународног пловног пута Е-80, ПППППН транснационалног гасовода „Јужни ток“ и ПППППН система продуктовода Републике Србије. С друге стране, из обухвата планског подручја изузета су грађевинска подручја насељених места (Тител, Лок, Шајкаш и Мошорин), која ће се приликом усаглашавања ППО Тител са Законом о планирању и изградњи, разрадити као шематски приказ и за насеља: Лок, Вилово, Мошорин, док ће се за Тител и Шајкаш радити планови генералне регулације и за које ће ППО бити основ за спровођење. На тај начин би се избегло преклапање подручја обухваћених наведеним плановима.

Табела 1. Обухват Просторног плана

КО/Насеља	Обухват просторног плана према Одлуци (ha)	Обухват просторног плана (ha)
Тител	6.593,78	3.194,70
Лок	2.893,02	1.127,01
Вилово	2.633,46	1.804,06
Шајкаш	3.861,14	702,37
Мошорин	6.768,36	4.606,29
Укупно (ha)	18.888,63	11.434,63

1.2. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Граница подручја посебне намене почиње на тромеђи катастарских парцела бр. 2377, 4625 и 4257 у катастарској општини Мошорин. Од ове тромеђе граница иде у правцу југа пратећи западну међу к.п бр. 4265, 2000/1, 648/1, 648/3, 662, 1998, 675, 676 и 1981 до тромеђе к.п. бр. 3331, 1981 и 2020.

Након ове тромеђе, граница скреће на југ до главног пута који улази у насеље. Граница даље иде кроз насеље Мошорин у правцу истока улицом Књићанском, Петра Драпшина, Јовановићевом, Новосадском, Косовском и Светозара Милетића, до насипа, к.п. бр. 4173 где скреће на северозапад границом к.п. бр. 4173 до канала, к.п. бр. 4161. Граница затим наставља у правцу истока, пресеца к.п. бр. 4173 и иде северном линијом к.п. бр. 4161 до канала, к.п. бр. 4150, онда скреће на југоисток пратећи северну границу к.п. бр. 4150 до насипа, к.п. бр. 4171, наставља у правцу истока, пресеца насип и иде до десне обале реке Тисе. Граница овде скреће на југоисток и иде обалом Тисе, односно границом к.п. бр. 2357 и 4125, до међне тачке к.п, бр. 3985/1, КО Мошорин и иде на југоисток десном обалом реке Тисе која се поклапа са границом Специјалног резервата природе „Тителски брег“ до ресторана „Алас“ на Тиси. Граница затим скреће на запад до Потиске улице у Тителу и иде даље кроз насеље Тител улицом Рибарском, Доситејевом, Светозара Милетића, Јована Рајића, Ђорђа Стратимировића, Мошоринском, Милоша Цветића и улицом Ледине, онда наставља на запад јужном границом к.п. бр. 4825, КО Тител до к.п. бр. 3945, затим скреће на југ источном међом к.п. бр. 3945 до к.п. бр. 4827, даље скреће на запад северном границом к.п. бр. 4827, пресеца пут, к.п. бр. 4741 и западном међом к.п. бр. 4741 односно ивицом пута иде на југ до железничке пруге, к.п. бр. 4739. Граница овде скреће на запад северном границом к.п. бр. 4739 (железничка пруга), улази у КО Лок и иде до канала, к.п. бр. 2340, КО Лок, онда наставља на северозапад западном границом к.п. бр. 2340, затим иде јужном границом к.п. бр. 2434 до границе грађевинског подручја насеља Лок и даље на запад том границом до к.п. бр. 2425, онда северном к.п. бр. 2425 и 2423, азатим иде на запад до железничке пруге. Овде граница скреће на северозапад до границе КО Вилово, пресеца к.п. бр.1825, КО Вилово, а потом наставља у правцу северозапада пратећи североисточну међу к.п. бр. 1945 и 1941. Граница се даље ломи и иде у правцу североистока пратећи северозападну међу к.п. бр. 1641, 1524, 1938, 1425, 755 и 778/2 до тромеђе к.п. бр. 778/2, 771 и 1815.

Након ове тромеђе, граница се ломи и иде у правцу југозапада и запада пратећи југоисточне и источне међе к.п. бр. 1815, 1851, 1525, 1820, 1078, 1817 и 1816 до тромеђе к.п. бр. 1892 у КО Вилово и к.п. бр. 3871 и 3870 у КО Шајкаш.

Од ове тромеђе граница се ломи и иде у правцу севера и северозапада пратећи источну међу к.п. бр. 3870, 3869, 3857, 3772, 3771, 3753, 3754, 3720, 3719 и 1866. Даље се граница ломи и иде у правцу североистока пратећи границе катастарских општина Шајкаш и Мошорин до почетне тачке описа.

Површина обухваћена границом подручја посебне намене износи 11434.63 ha.

Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама

Површине		ha	%
1.	Предеона целина заштићено подручје са потцелинама:	496,00	4,34
	- Режим I степена заштите	69,00	
	- Режим II степена заштите	246,00	
	- Режим III степена заштите	181,00	
2.	Предеона целина заштитна зона заштићеног подручја	8.643,00	75,59
3.	Предеона целина зона утицаја на заштићено подручје	2.295,63	20,07
1+2+3 Укупна површина подручја посебне намене		11.434,63	100,00

1.3. ОПИС ГРАНИЦА ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Граница Специјалног резервата природе „Тителски брег“

Сектор Тител–Мошорин

Граница почиње на четворомеђи катастарских парцела бр. 3985/2 и 4125, КО Мошорин, и к.п. бр. 2442 и 4674, КО Тител, иде на северозапад кроз КО Мошорин границом к.п. бр. 3985/2 и 4125 до тачке удаљене 84 m од међне тачке к.п. бр. 3985/1, затим скреће на југозапад, пресеца к.п. бр. 3985/2 до к.п. бр. 3987, где скреће на северозапад границом к.п. бр. 3987 и 3985/2, 3987 и 3985/1, 4439 и 3985/1, 4439 и 2357, наставља на северозапад границом к.п. бр. 2782 и 4175, 2783 и 4175, 2784 и 4175; 2882 и 4175 и к.п. бр. 2969 и 4175, повија у правцу запада границом к.п. бр. 2969, 2980 и 2988 и границом грађевинског подручја насеља Мошорин до крајње северозападне тачке к.п. бр. 2988. Граница затим скреће на југ западном границом к.п. бр. 2988, пресеца к.п. бр. 4364 до њене јужне преломне тачке где скреће на исток идући јужном граничном линијом к.п. бр. 4364 до њене крајње јужне међне тачке, савија у правцу истока и обухвата к.п. бр. 4352 до њене крајње југоисточне међне тачке, повија у правцу југоистока и иде границом к.п. бр. 2790 и 2784, 2790 и 2783 и к.п. бр. 4349 и 2783 до к.п. бр. 4348 наставља даље на југоисток обухватајући к.п. бр. 4348 њеном јужном међном линијом крајње међне тачке и граничне тачке са КО Тител. Граница даље иде кроз КО Тител у истом правцу и обухвата к.п. бр. 4743 до преломне тачке наспрам к.п. бр. 4802, затим скреће на североисток пресецајући к.п. бр. 4743, а онда обухвата к.п. бр. 4802 до јужне преломне међне тачке, наспрам к.п. бр. 3109. Граница затим скреће на југоисток пресецајући к.п. бр. 4802, онда иде западном граничном линијом к.п. бр. 2443, пресеца к.п. бр. 735 и наставља западном граничном линијом к.п. бр. 774 и 771/1, даље скреће на исток јужном међном линијом к.п. бр. 771/1, онда савија у правцу севера источном међном линијом к.п. бр. 774 до северозападне међне тачке к.п. бр. 775 где скреће на исток северном међном линијом к.п. бр. 775 и иде до к.п. бр. 4674 (река Тиса), а онда скреће на север западном граничном линијом к.п. бр. 4674 и иде до почетне тачке.

Сектор Мошорин–Вилово

Граница почиње на североисточној међној тачки к.п. бр. 3079, КО Мошорин, онда иде на запад северном границом к.п. бр. 3079, 3126, 3165, 3164, 3627 до међног камена на граници КО Мошорин и КО Вилово, затим скреће у правцу југа и иде западном границом к.п. бр. 801, 802, 894, 967, КО Мошорин, до к.п. бр. 1100 где скреће на север источном границом к.п. бр. 1100 до к.п. бр. 1879, затим пресеца к.п. бр. 1879 и иде на запад северном и источном границом к.п. бр. 943, до југозападне међне тачке к.п. бр. 942. Граница затим скреће на запад и пресеца к.п. бр. 1878 до северозападне међне тачке к.п. бр. 1866, онда скреће на југ западном, а затим на северозапад северном границом к.п. бр. 1866 до међног камена на граници КО Вилово и КО Мошорин. Граница даље скреће на североисток источном границом к.п. бр. 4374, КО Мошорин, до њене крајње југоисточне међне тачке, затим иде у правцу северозапада, а онда североистока и обухвата к.п. бр. 4373 до североисточне међне тачке к.п. бр. 3062 где скреће на север, пресеца к.п. бр. 4373, а потом иде источном границом к.п. бр. 3079 до почетне тачке.

Сектор Вилово–Лок

Граница почиње на северној међној тачки к.п. бр. 1238, КО Вилово, иде на југоисток источном међном линијом к.п. бр. 1238 до к.п. бр. 1909, наставља у правцу југоистока и пресеца исту и наставља источном граничном линијом к.п. бр. 1909 до њене крајње северозападне међне тачке, онда у правцу југоистока пресеца к.п. бр. 1835, скреће на југозапад па на југоисток обухватајући к.п. бр. 1919 до к.п. бр. 1920. Граница овде скреће на исток границом к.п. бр. 191 и 1920, к.п. бр. 1256 и 1920 и к.п. бр. 1921 и 1920, затим скреће на југозапад и обухвата к.п. бр. 1921 до к.п. бр. 1920, онда иде на југозапад источном граничном линијом к.п. бр. 1926 до наспрам к.п. бр.1927. Овде граница скреће на запад, пресеца к.п. бр. 1926 и иде спољном границом к.п. бр. 1927 до к.п. бр. 1348, затим њеном границом иде на југоисток до преломне тачке са к.п. бр. 1926, пресеца к.п. бр. 1926 и наставља на југоисток спољном границом к.п. бр. 1926 до њене северне међне тачке, затим скреће на исток, пресеца к.п. бр. 1925 до међног камена на граници КО

Вилово и КО Лок. Граница затим у правцу југ-југоистока обухвата к.п. бр. 2415, КО Лок, до њене крајње међне тачке, онда скреће на југ до к.п. бр. 1473/2 где савија на исток нана север спољном границом к.п. бр. 1473/2 и 2408 до међне тачке к.п. бр. 2413. Овде граница скреће на исток, пресеца к.п. бр. 2408, а затим скреће на југ њеном источном граничном линијом, до к.п. бр. 1265, обухвата к.п. бр. 1265 до к.п. бр. 2396, наставља у правцу југоистока и обухвата к.п. бр. 2393 до к.п. бр. 2380, затим скреће на исток и пресеца к.п. бр. 2380, савија на југ источном граничном линијом к.п. бр. 2395 до к.п. бр. 2394, даље скреће на исток јужном међном линијом к.п. бр. 2394 и 2388 до североисточне међне тачке к.п. бр. 2391, иде у правцу југоистока и обухвата к.п. бр. 2391 до наспрам северозападне међне тачке к.п. бр. 1219, савија на југ и пресеца к.п. бр. 2391, онда иде границом к.п. бр. 1221 и 1219 и к.п. бр. 1221 и 1220 до к.п. бр. 2392. Граница даље обухвата к.п. бр. 2392 и иде у правцу југа источном границом к.п. бр. 1218 до међног камена на граници КО Лок и КО Тител, затим иде на исток северном међном линијом к.п. бр. 4781, КО Тител, до међне тачке к.п. бр. 3911, онда скреће прво на исток а затим на север северном и западном границом к.п. бр. 3911 до к.п. бр. 4783 где скреће на југоисток јужном границом к.п. бр. 4783 до североисточне међне тачке к.п. бр. 3912, затим њеном источном границом иде на југ, пресеца к.п. бр. 4781 и источном границом к.п. бр. 3916 иде до к.п. бр. 4741 коју пресеца до међне тачке на граници КО Тител и КО Лок, односно до преломне међне тачке к.п. бр. 1634, КО Лок. Граница затим иде на југ источном границом к.п. бр. 1634 до југоисточне међне тачке к.п. бр. 243, онда у правцу запада и северозапада обухвата к.п. бр. 2431 до к.п. бр. 2338, наставља на северозапад јужном границом к.п. бр. 2338, 2430, 2337, 2427, 2378, 2336, 1615, 2426, 1614 до к.п. бр. 2417, затим скреће на североисток западном границом к.п. бр. 1614 и пресеца к.п. бр. 2416 и 2377 до унутрашње ивице путног појаса јавног пута Вилово–Мошорин преко Тителског брега. Граница овде скреће на северозапад идући ивицом асфалтног пута до међног камена на граници КО Лок и КО Вилово, затим иде даље на северозапад ивицом асфалтног пута кроз к.п. бр. 1832, КО Вилово, до међне тачке са грађевинским подручјем насеља Вилово, наставља у истом правцу и иде границом грађевинског подручја и к.п. бр. 1243 и 1238 до почетне тачке.

На подручју Резервата установљене су површине са режимом заштите I, II и III степена.

Површине са режимом заштите I степена

1) Пирамида – Циглана

Граница почиње на јужној међној тачки к.п. бр. 774, КО Тител, иде на север границом заштићеног подручја до југоисточне међне тачке к.п. бр. 2443, наставља на север источном границом к.п. бр. 2443 до наспрам југоисточне међне тачке к.п. бр. 3101, онда скреће на запад и пресеца к.п. бр. 2443, затим иде на југ западном границом к.п. бр. 2443 и 774 и долази до почетне тачке.

2)Циглана – Стрелиште

Граница почиње на тромеђи к.п. бр. 4743, 3099 и 2443, КО Тител, иде на североисток, пресеца к.п. бр. 2443 до к.п. бр. 2442, затим скреће на север границом к.п. бр. 2443 и 2442 у дужини од 210 m, онда скреће на запад, пресеца к.п. бр. 2443, даље иде на југ западном границом к.п. бр. 2443 до почетне тачке.

3)Стрелиште – сурдук Дукатар

Граница почиње на преломној тачки к.п. бр. 2443 и 2442, иде на северозапад границом к.п. бр. 2443 и 2442 до међног камена на граници КО Тител и КО Мошорин, наставља у истом правцу границом к.п. бр. 3987 и 3985/2, КО Мошорин, до тачке удаљене 84 m од југозападне међне тачке к.п. бр. 3985/1, даље скреће на југозапад, и пресеца к.п. бр. 3987 до к.п. бр.4348.

Овде граница скреће на југоисток границом к.п. бр. 3987 и 4348 до међног камена на граници КО Мошорин и КО Тител, наставља у истом правцу границом к.п. бр. 4743 и 2443 до наспрам почетне тачке, затим скреће на североисток, пресеца к.п. бр. 2443 и иде до почетне тачке. Катастарска парцела број 3986, КО Мошорин, и некатегорисани пут кроз сурдук источно од те катастарске парцеле, а који су обухваћени претходно описаном границом, налазе се у режиму заштите III степена.

Површине са режимом заштите II степена

1) Северни обод

Граница почиње на преломној тачки на граници к.п. бр. 3987, КО Мошорин, која је удаљена 84 m од југозападне међне тачке к.п. бр. 3985/1, затим иде на северозапад границом к.п. бр. 3987 и 3985/2, к.п. бр. 3987 и 3985/1, к.п. бр. 3987 и 4439 и к.п. бр. 3987 и 4348 до преломне тачке на граници к.п. бр. 3987 наспрам почетне тачке, онда скреће на североисток и пресеца к.п. бр. 3987 до почетне тачке. Граница даље обухвата у целости к.п. бр. 2782, 2784, 2882, 2969, 2980, 2988, 3079, 3126, 3165 и 3164, КО Мошорин.

2) Западни обод

Границом се обухватају у целости к.п. бр. 3627, КО Мошорин и к.п. бр. 801, 802, 894, 967, КО Вилово.

3) Јужни обод

Границом се обухватају у целости к.п. бр 943, 1100, 1238, 1243, 1348 и 1349, КО Вилово, к.п. бр. 1473/2, 1265, 1264, 1222, 1221 и 1218, КО Лок, к.п. бр. 3627, КО Мошорин, и к.п. бр. 3915, КО Тител.

4) Пашњаци код Лока

Граница почиње на југозападној међној тачки к.п. бр, 1614, КО Лок, иде на североисток границом к.п. бр. 1614, пресеца к.п. бр. 2416, затим скреће на југоисток границом к.п. бр. 2416 и 2377 до крајње међне тачке к.п. бр. 2416, онда скреће на југозапад источном границом к.п. бр. 2336 до њене југоисточне међне тачке где скреће на северозапад и иде границом к.п. бр. 2325 и 2336, к.п. бр. 2325 и 1615, к.п. бр. 2325 и 2426 и к.п. бр. 2325 и 1614 до почетне тачке.

5) Пашњаци код Водица

Граница почиње на југозападној међној тачки к.п. бр. 1633, КО Лок, иде на североисток до к.п. бр. 2377, затим скреће на исток-југоисток северном границом к.п. бр. 1633 обухватајући у целости к.п. бр. 1634, 2338, 2429, 2337, онда иде у правцу северозапада јужном границом к.п. бр. 1633 до почетне тачке.

Површине са режимом заштите III степена су преостали простор, односно подручје Резервата које није обухваћено заштитом I и II степена.

1) Видиковац „Калварија“ изнад Тителa,
2) Подручје са цигланом и стрелиштем,
3) Засади ЕА топола уз Тису,
4) Багремар код Лока,
5) Археолошко налазиште Феудвар,
6) Путеви који воде кроз сурдуке,
7) Део пута ДП IIа реда бр.129 /(Р-110)[1] деоница Вилово-Тител,
8) Ободни део платоа са пољским путем.

Граница заштитне зоне СРП „Тителски брег“

Граница заштитне зоне почиње од северне међне тачке к.п, бр. 3985/1, КО Мошорин и иде на југоисток десном обалом реке Тисе која се поклапа са границом Резервата до ресторана „Алас“ на Тиси.

Граница затим скреће на запад до Потиске улице у Тителу и иде даље кроз насеље Тител улицом Рибарском, Доситејевом, Светозара Милетића, Јована Рајића, Ђорђа Стратимировића, Мошоринском, Милоша Цветића и улицом Ледине, онда наставља на запад

1 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: Р-110 је ДП Пареда бр.129; Р-122 је ДП Пареда бр.114

јужном границом к.п. бр. 4825, КО Тител до к.п. бр. 3945, затим скреће на југ источном међом к.п. бр. 3945 до к.п. бр. 4827, даље скреће на запад северном границом к.п. бр. 4827, пресеца пут, к.п. бр. 4741 и западном међом к.п. бр. 4741 односно ивицом пута иде на југ до железничке пруге, к.п. бр. 4739. Граница овде скреће на запад северном границом к.п. бр. 4739 (железничка пруга), улази у КО Лок и иде до канала, к.п. бр. 2340, КО Лок, онда наставља на северозапад западном границом к.п. бр. 2340, затим иде јужном границом к.п. бр. 2434 до границе грађевинског подручја насеља Лок и даље на запад том границом до к.п. бр. 2425, онда северном к.п. бр. 2425 и 2423, а затим иде на запад до железничке пруге. Овде граница скреће на северозапад до границе КО Вилово, пресеца к.п. бр.1825, КО Вилово, онда иде даље на северозапад спољашњом границом к.п. бр. 1825 до грађевинског подручја насеља Вилово, односно до улице Жарка Зрењанина где скреће прво на север, па на северозапад улицом 22. октобра, Тиме Берара и Светозара Марковића, до к.п. бр. 1834. Граница затим наставља на северозапад границом к.п. бр. 1834, 1883 и спољашњом међном линијом к.п. бр. 1814 до КО Шајкаш, онда иде на северозапад западном граничном линијом к.п. бр. 3650, КО Шајкаш, затим скреће на исток северном границом к.п. бр. 3759 до к.п. бр. 4165, КО Мошорин и иде на исток, па на североисток каналом до атарског пута к.п. бр. 4387, КО Мошорин. Граница даље наставља на североисток, кроз КО Мошорин, међом к.п. бр. 4387 (пут) до међне тачке грађевинског подручја насеља Мошорин, затим скреће на југ до главног пута који улази у насеље. Граница даље иде кроз насеље Мошорин у правцу истока улицом Књиганском, Петра Драпшина, Јовановићевом, Новосадском, Косовском и Светозара Милетића, до насипа, к.п. бр. 4173, где скреће на северозапад границом к.п. бр. 4173 до канала, к.п. бр. 4161. Граница затим наставља у правцу истока, пресеца к.п. бр. 4173 и иде северном линијом к.п. бр. 4161 до канала, к.п. бр. 4150, онда скреће на југоисток пратећи северну границу к.п. бр. 4150 до насипа, к.п. бр. 4171, наставља у правцу истока, пресеца насип и иде до десне обале реке Тисе. Граница овде скреће на југоисток и иде обалом Тисе, односно границом к.п. бр. 2357 и 4125, до почетне тачке границе заштитне зоне (Уредба о проглашењу СРП „Тителски брег“).

Зона утицаја на СРП „Тителски брег“ представља трећу издвојену целину подручја посебне намене. Заузима површину између границе заштитне зоне Резервата и дефинисане границе посебне намене. На простору зоне утицаја издвајају се :

1) Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
   - „Mošorinske livade“ (TITO5b) , слатине – налазе се у северном делу обухвата Плана посебне намене, у катастарској општини Шајкаш у потесу Пашњак, омеђене са западне стране каналом, парцела 3650, а са источне стране границом катастарских општина Шајкаш и Мошорин, а у катастарској општини Мошорин се налази у потесима Сигет и Рит. Површина станишта „ Mošorinske livade“ (TITO5b) износи око 168,63 ha.
   - „Mošorinske livade“ (TITO5c), слатине – налазе се у северном делу обухвата Плана посебне намене, у катастарској општини Мошорин у потесу Греда, ограничене са западне стране каналом, парцеле 4138 и 4151, а са источне стране границом катастарских општина Мошорин и Ђурђево. Површина станишта „Mošorinske livade“ (TITO5c) износи око 34,47 ha.
   - „Pašnjaci kod Jurišine humke“ (ŽABO4d), слатине, мочваре и ритови – налазе се у катастарској општини Мошорин, у северном делу обухвата Плана посебне намене, у потесу Греда. Површина станишта „Pašnjaci kod Jurišine humke“(ŽABO4d) износи око 164,97 ha.
   - „Bara Mutnjača“ (ŽABO7) , слатине, сталне баре и језера – налази се у западном делу обухвата Плана посебне намене у катастарској општини Шајкаш у потесима Криви Шарић, Пашњак и први Шарић, са западне стране се граничи са границом обухвата Посебне намене, а са источне стране прати канал, парцела 3650, и делом се налази у катастарској општини Мошорин у потесу Греда. Површина станишта „Bara mutnjača“(ŽABO7) износи око 252,77 ha.

Станишта су регистрована у бази података Завода у складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива Број 110-00-18/2009-03 од 20.1.2010 („Службени гласник РС“, број 5/2010).

2) Локални еколошки коридори
   - део канала, парцела 4126 у катастарској општини Мошорин у северном делу обухвата Посебне намене, уз границу са катастарском општином Жабаљ,
   - канали, парцеле 4152 и 4153 у катастарској општини Мошорин, канал, парцела 3650 у катастарској општини Шајкаш и канали, парцеле 1815, 755 и 1825 у катастарској општини Вилово,
   - део канала, парцела 4150 у катастарској општини Мошорин уз северну границу обухвата Посебне намене.

Укупна површина локалних еколошких коридора износи око 44,35 ha.

3) Грађевинско подручје насеља Вилово; граница је дефинисана Урбанистичким планом месне заједнице Вилово („Службени лист општине Тител“, број 7/91), односно ППО Тител („Службени лист општине Тител“, број 17/2008).

4) Постројење за пречишћавање отпадних вода (ППОВ); граница обухвата дефинисана је Планом детаљне регулације чија је израда у току. (Одлука о изради плана детаљне регулације објављена у „Службеном листу општине Тител“, број 4/14).

ГРАНИЦА ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ЗА ОСТАЛЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Међународни еколошки коридор Тисе са заштитним зонама до 200 m и до 500 m

...”На графичким прилозима су приказане и заштитне зоне посебне намене које обухватају површине до 200 m и до 500 m од еколошког коридора и не приказују се по парцелама...”

Еколошки коридор Тисе

...”Граница иде на северозапад кроз КО Тител, западном границом парцела 4674, 4590 до тачке на међној линији парцела 4677 и 4590, удаљене 60 m од Радине рупе. Скреће на североисток, пресеца парцеле 4590, 4378/1, 4735, скреће на североисток, северозападном међном линијом парцеле 4735 до међне тачке са грађевинским рејоном. Граница наставља на север, западном границом парцеле насипа 2358, границом парцела 774 и 775 до међне тачке са ванграђевинским рејоном. Ломи се на запад границом грађевинског рејона, скреће на североисток, западном граничном линијом парцеле 2443, пресеца парцелу пута 4802 и њеном северном, односно западном међном линијом иде на север, наставља западном границом парцеле 2443 до пута бр. 4743. Његовом западном међном линијом иде на северозапад до међне тачке са КО Мошорин. Наставља у истом правцу југозападном граничном линијом парцеле 4348 КО Мошорин, до преломне међне тачке наспрам југозападне међне тачке парцеле 4175, западно од викенд насеља „Форланд“. Скреће на исток пресеца парцелу 2782 и ломи се на северозапад, западном границом парцеле насипа бр. 2357, југозападном границом парцела 2358, 4331, западном границом парцеле 4329, северозападном границом парцела 4144, 4222 до међне тачке са КО Ђурђево, општина Жабаљ...”.

Граница међународног еколошког коридора који пролази кроз простор Посебне намене Специјалног резервата природе „Тителски Брег“ је преузет из ПППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе.

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

2.1. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из:

- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10),
- Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11),
- Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15)

Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020.

Основни циљеви заштите и одрживог коришћења природног наслеђа су: очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и усклађивање националног са међународним системом заштите природе.

Развој заштите биодиверзитета заснива се на:

- Заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара;
- Заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста;
- Успостављању европске еколошке мреже Натура 2000;
- Идентификацији станишта међународног значаја.

Основни циљ заштите, уређења и развоја предела су разноврсни, висококвалитетни и адекватно коришћени предели и физички уређена, за живот и боравак пријатна рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

Заштита, уређење и развој предела подразумева различите приступе обезбеђивања квалитета предела, који се утврђују Студијом о пределима Србије:

- Развој усклађен са специфичним развојним и регионалним карактером предела и физичком структуром насеља на целој територији;
- Промоција, заштита и одрживо коришћење проглашеног природног и културног наслеђа (предела и природних и културних вредности у насељима) и њихово повезивање у простору (локалне, регионалне, државне еколошке и културне мреже);
- Јачање и промовисање постојећих и креирање нових вредности у просторима у којима је вредност предела и амбијената насеља од посебног значаја за развој (туристичка, културна подручја);
- Санација и креирање нових вредности у просторима у којима је вредност предела у потпуности деградирана па је могућа рестаурација или креирање нових вредности;
- Минимизирање негативних и стимулисање позитивних утицаја новог развоја на карактер и диверзитет предела у просторима са развојним приоритетом.

Основни циљ заштите и одрживог коришћења културног наслеђа је да се оно артикулише као развојни ресурс, заштити и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног идентитета у складу са европским стандардима заштите. Подручје општине Тител припада новосадском културном подручју.

Заштита и унапређење животне средине заснива се на:

- Заштити природних вредности и непокретних културних добара кроз делотворно управљање заштићеним подручјима;
- Планирању на основама одрживог развоја односно рационалног коришћења природних ресурса - земљишта, воде, сировина и других природних ресурса, уважавајући „еколошки” капацитет простора, уз повећано коришћење обновљивих извора енергије.

Према просторној диференцијацији животне средине у ПП РС, дефинисаној на основу стања и мера заштите животне средине, које је потребно предузимати у односу на категорију, подручје обухваћено Планом припада подручју веома квалитетне животне средине.

Основни циљ управљања шумама у шумским подручјима је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на такав начин и у таквом степену да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи при том рачуна да се не угрозе и не оштете неки други екосистеми.

Одрживо ловно газдовање подразумева газдовање ресурсима популација дивљачи на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популације дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање еколошких, економских и социјалних функција ловства одржавајући њихов потенцијал ради задовољења потреба и тежњи садашњих и будућих генерација.

Пољопривреда - Посматрано подручје припада региону I, који обухвата руралне општине у Војводини. Има повољне земљишне и климатске услове, претежно задовољавајући демографски потенцијал, капитално - интензивну пољопривредну производњу, добру инфраструктуру и повезаност са прерађивачком индустријом. Уже посматрано, подручје у обухвату Плана налази се у Јужнобачкој области. Водећа грана у пољопривреди је ратарство, а комплементарне су свињарство и живинарство. На ужим локалитетима, као спорадично усмерење јавља се виноградарство.

Туризам - Подручје у обухвату Плана налази се на простору издвојеног туристичког кластера АП Војводине.

Основни циљ просторног развоја туризма је остваривање концепта одрживог развоја туризма као и заштита и уређење уз оптимално задовољавање просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа.

Оперативни циљеви просторног развоја туризма су: комплетирање и заокруживање целогодишње туристичке понуде; јачање постојећих и увођење нових туристичких производа; изградња туристичке инфраструктуре и сигнализације као и информатичка и истраживачка подршка развоју туризма.

За развој туризма на посматраном подручју релевантни су следећи туристички производи: градски туризам (манифестације), touring (салаши, вина, гастрономија, пешачење, лов и риболов), наутички и други видови водног туризма, догађаји, рурални туризам и туризам специјалних интереса (спортско-рекреативни туризам).

У односу на издвојене туристичке дестинације, простор третиран Планом припада дестинацији са мањим учешћем целогодишње понуде (Доње Потисје).

У погледу мреже насеља и њене функционалне организације, насеља која се у целини (Вилово) или делом (Мошорин и Тител) налазе на планском подручју, као и насеља блиског окружења (Лок и Шајкаш), преко општинског центра (Тител) гравитирају функционалном урбаном подручју међународног значаја са центром у Новом Саду.

У области саобраћајне инфраструктуре, Просторни план Републике Србије је утврдио саобраћајне капацитете који се односе на простор у обухвату Плана.

У оквиру концепта путног (друмског) саобраћаја планиране су одређене активности на следећим путним правцима:

- ДП IIа реда бр.129 / (P-110)[2] од ДП I бр. 7 – Шајкаш – Вилово – Тител – Ковачица – Селеуш,
- ДП IIа реда бр.114 / (P-122)[2] Сента – Ада – Мол – Бечеј – Жабаљ – Шајкаш – E-75 (петља Ковиљ).

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или вишерегионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција. На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута. Активности на одређеном путном правцу подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

У оквиру концепта развоја железничке мреже Србије на подручју обухвата Плана егзистираће регионална железничка пруга бр. 6:

- (Нови Сад) – Распутница Сајлово – Римски Шанчеви – Орловат Стајалиште.

Регионалне пруге повезују регионе са магистралном мрежом и имају велики значај у интеграцији железнице у регионални развој земље. Планира се ревитализација и модернизација (респективно електрификација) постојеће једноколосечне пруге.

Концептом ваздушног саобраћаја, у оквиру гравитационог подручја овог простора егзистираће аеродром у Новом Саду (Ченеј), док ће и даље основни капацитет у трансферу путника и карго саобраћаја за овај део Војводине бити аеродром „Никола Тесла“ у Београду.

Сви делови мреже унутрашњих пловних путева у Србији су директно или индиректно ослоњени на Дунав, који као стратешки правац треба да постане стециште највећих транспортних токова Србије. Поред овога, треба радити на развоју наутичког туризма у Републици Србији како на каналима хидросистема ДТД тако и на међународним пловним путевима, планирањем марина и наутичко-туристичких центара. У контактној зони обухвата ПППППН налази се међудржавни/међународни пловни пут реке Тисе, као унутрашњи пловни пут међународног значаја (класа IV).

Водопривредна инфраструктура - На јединственом водопривредном простору Србије развијају се две класе водопривредних система: (а) регионални системи за снабдевање водом насеља; (б) речни системи – у оквиру којих се реализују објекти и мере за интегрално коришћење, уређење и заштиту вода. Дугорочна стратегија водоснабдевања у Војводини се заснива на формирању више регионалних система за водоснабдевање који се ослањају на акумулационе просторе површинских вода и заштићена изворишта подземних вода. Из њих ће се снабдевати највећи број насеља као и они технолошки процеси у којима је неопходна вода највишег квалитета.

Општина Тител припада Новосадском регионалном систему (изворište: подземне воде; насеља и општине које снабдева: Нови Сад, Беочин, Бачки Петровац, Бачка Паланка, Темерин, Жабаљ).

Речне системе чине објекти за уређење водних режима, акумулације, хидроелектране, ретензије за ублажавање великих вода, канални системи са уставама, постројења за пречишћавање отпадних вода, захвати воде за разне технолошке потребе и наводњавање. Простор обухваћен овим планом, припада Бачком речном систему (кључне постојеће акумулације и објекти: Бачки хидросистем ДТД, хидросистем Северна Бачка, ППОВ; кључне нове акумулације и објекти: обнова + повећање проточности, хидроелектрана „Северна Бачка“, ППОВ). У речним системима реализују се објекти и мере који обезбеђују њихово вишенаменско деловање.

2 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: P-110 је ДП IIа реда бр.129, P-122 је ДП IIа реда бр.114

Оперативни циљеви у области енергетике су:

- Континуитет технолошке модернизације и ревитализације постојећих енергетских инфраструктурних система;
- Изградња разводне/дистрибутивне мреже природног гаса.

Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Општи циљ развоја електроенергетске инфраструктуре је синхронизација са свим активностима на овом подручју и обезбеђење најповољнијих услова за заштиту животне средине и очување природних вредности.

Коришћење обновљивих извора енергије - Основни циљ је повећање њиховог коришћења, уз смањење негативних утицаја на животну средину, што је у економском интересу Републике Србије.

Основни циљ је повећање енергетске ефикасности у секторима грађарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу Републике Србије, од значаја за заштиту животне средине, а све у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Развој електронских комуникација, подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградњу сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима.

Основни циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране, ради сигурног функционисања у условима угрожавања безбедности, обезбеђење просторних услова за несметано функционисање војних комплекса и објеката од посебног значаја за одбрану земље, смањење негативних утицаја војних комплекса на животну средину и простор за посебне намене и стварање услова за цивилну заштиту становништва, материјалних и природних ресурса у случају природних непогода и техничко-технолошких удеса.

Регионални просторни план Аутономне Покрајине Војводине

Основни циљ заштите природних добара и биодиверзитета подразумева њихову заштиту и унапређење. У заштићеним подручјима нису дозвољене активности и радње којима се угрожава изворност биљног и животињског света, хидрографске, геоморфолошке, геолошке, културне и пејзажне вредности, осим радњи којима се одржава или успоставља природна равнотежа и остварују функције природног добра, сагласно утврђеном режиму заштите и његовом значају.

Предстојећим процесом валоризације станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја утврдиће се на којим стаништима постоје услови за трајно очување природних вредности, а за које постоје други приоритети одрживог развоја.

Еколошки значајна подручја и коридори националне еколошке мреже, биће предложени за европску еколошку мрежу Натура 2000 до дана приступања Републике Србије Европској унији.

Основни циљ заштите, уређења и развоја предела је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. Природне пределе у заштићеним подручјима планским решењима и плановима управљања заштитити: обезбедити заштиту структуре предела и несметано функционисање природних процеса; обезбедити заштиту биодверзитета и очување и успостављање еколошких мрежа; санирати нарушене природне и естетске вредности природних предела (ревитализација и рестаурација) у складу са режимом заштите; обезбедити ревалоризацију вредности и презентацију природних, културно-историјских и естетских вредности предела.

Развој руралних предела засновати на уважавању њиховог специфичног предеоног карактера, затечених вредности и капацитета предела.

Приоритети заштите и уређења предела на простору обухвата Плана до 2015. године су подручја посебних природних и културних вредности, туристичке дестинације (река Тиса), угрожени и деградирани простори у којима је потребно спроводити мере санације као и простори под посебним притиском развоја (простори и насеља уз саобраћајне коридоре).

Заштита, уређење и унапређење културних добара, на простору у обухвату Плана односно посебне намене, посматраће се у оквиру развоја укупног културног наслеђа, које представља развојни ресурс и које је потребно штитити, уредити и користити у складу са европским стандардима заштите.

Основни циљ у области заштите животне средине је снажна афирмација концепта заштите и унапређења животне средине као основе уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора.

У контексту заштите и унапређења животне средине неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја, поштовањем следећих принципа: одрживо коришћење природних ресурса и очување и унапређење еколошки осетљивих природних вредности, смањење нивоа загађења животне средине, санација најугроженијих подручја, успостављање локалних регистара извора загађивања животне средине, као дела националног регистра, са системом контроле и континуираним праћењем параметара, који карактеришу квалитет животне средине. Такође, неопходно је предвидети заштиту, обнову и санацију заштићених природних подручја, уз очување еколошке равнотеже. Мере и активности у делу заштите животне средине, дефинисане РПП АПВ, спроводе се према просторној диференцијацији животне средине, према којој планско подручје спада у подручја веома квалитетне животне средине.

У области управљања отпадом дефинисана је неопходност удруживања општина, у складу са одредбама Стратегије управљања отпадом и ПП РС, ради заједничког управљања отпадом чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом.

Основни циљ развоја шума и шумског земљишта је одрживо управљање. Концепција развоја шума као природног ресурса на подручју Просторног плана заснива се на следећим поставкама и опредељењима: допринос шума и шумских станишта стабилности укупног екосистема, увећању природног богатства и биодиверзитета; повећање површина под шумском вегетацијом пошумљавањем, подизањем заштитних појасева, ловних ремиза и других облика зеленила.

Концепција развоја у области ловног газдовања се обезбеђује кроз одрживо газдовање популацијама дивљачи и њихових станишта на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популација дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање економских, еколошких и социјалних функција ловства.

Оперативни циљеви развоја пољопривреде су: унапређење продуктивности примарне пољопривредне производње; подизање одговарајућих прерађивачких капацитета у руралним областима; обезбеђење подршке пословном организовању пољопривредних газдинстава на селу; повећање доприноса пољопривреде у области заштите животне средине, развоја руралног туризма, производње обновљивих извора енергије и очувања свеукупних природних и створених вредности простора.

Издвајају се два основна правца развоја и унапређивања пољопривредне производње:

- конвенционална пољопривреда, коригована поштовањем стандарда квалитета животне средине, заштите здравља људи, животиња и биљака, добробити животиња и заштите пољопривредног земљишта, оријентисана на конкурентну производњу основних пољопривредних производа за масовну потрошњу, прехрамбену индустрију и извоз;
- производња хране и пића високе биолошке вредности и/или познатог географског порекла у системима органске, интегралне и традиционалне пољопривреде, паралелено са активностима на одрживом управљању и заштити природних ресурса и развоју локалних прерађивачких капацитета и других пратећих делатности.

Туризам - Подручје третирано Планом, у односу на издвојене туристичке дестинације на простору АП Војводине припада туристичкој дестинацији Доње Потисје (Тиса, канал ДТД, Тител, туристичке манифестације, риболовни ревири).

У функцији афирмације наутичког туризма, планирана је изградња наутичко-туристичког центра у Тителу.

За даљи развој туризма на подручју обухваћеном Планом, од посебног значаја су: манифестација „Регата“, пловни водни пут Тиса са развијеним наутичким туризмом, села и салаши, где је рурални туризам досегао ниво развоја и афирмације, природни потенцијали за афирмисање екотуризма (едукативни и рекреативни туризам).

Кључни туристички производи са одређеним облицима туризма су: манифестациони туризам („Регата“), ловни туризам – појединачни лов и у мањим групама, рурални туризам (туризам на селу...), екотуризам (посматрање птица, едукативни туризам, научноистраживачки и рекреативни туризам).

У области водних ресурса основни циљ је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите.

Регионални просторни план АП Војводине је утврдио концепцију развоја саобраћајне инфраструктуре кроз успостављање – системско формирање интегрисаног саобраћајног система (путна мрежа државних путева II реда, регионалне и локалне пруге, национални пловни путеви, луке и објекти, регионални аеродром), који ће имати основну улогу међуопштинског, регионалног и субрегионалног повезивања, као и сарадњу региона са обе стране границе. Развој регионалне саобраћајне мреже има и значајну улогу у употпуњавању основне мреже државних путева I реда и аутопутева.

Планским активностима предвиђена је и реконструкција–рехабилитација на изграђеним деловима путне мреже вишег нивоа, као и активности на реализацији (пројектовање и изградња) обилазница око насеља као сегмената постојећих путних праваца: обилазница ДП бр. 110 око Тителa и Шајкаша.

Регионалним просторним планом АП Војводине, осим већ дефинисаних међународних бициклистичких стаза (EuroVelo – европска мрежа бициклистичких рута: руте 6 (уз Дунав) и 11[3] (уз Тису), утврђене су и бициклистичке стазе уз основну каналску мрежу хидросистема Дунав–Тиса–Дунав. За развој бициклистичког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама (национални парк, специјални резервати природе и др).

За утврђивање међунасељских бициклистичких коридора (локалног и регионалног значаја) основа могу бити просторни планови јединица локалне самоуправе док ће обезбеђење услова за кретање бицикала унутар насеља бити обавеза градова.

У оквиру развоја железничког саобраћаја планира се реконструкција, модернизација, регионалног пружног правца Нови Сад – Сајлово – Римски Шанчеви – Орловат.

Планске активности, из Просторног плана РС, из домена водног саобраћаја су кроз Регионални просторни план АП Војводине надограђене са класификацијом лука где су у оквиру обухвата Плана утврђени локална лука и пристаниште Тител, као и прихватни објекат наутичког туризма - Тител.

3 Cap du nord-Les lacs finlandais-Helsinki-Tallin-Tartu-Vilnius-Varsovie-Cracovie-Kosice-Belgrade-Skopje-Thessaloniki-Athens

У области водопривредне инфраструктуре општи циљ је уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

У погледу енергетске инфраструктуре приоритет представља повећање коришћења природног гаса и обновљивих извора енергије, коришћење нових енергетски ефикаснијих и еколошки прихватљивих енергетских технологија и уређаја и опреме за коришћење енергије.

Електроенергетска инфраструктура, обухвата развој дистрибутивне мреже којим се планира потпуни прелазак на 20 kV напонски ниво, тј. прелазак са тростепене трансформације. Трафостанице 35/10 kV реконструисаће се у разводна 20 kV чворишта, а 10 kV мрежу и припадајуће дистрибутивне трафостанице 10/0,4 kV потребно је реконструисати за рад на 20 kV.

У погледу минералних сировина, коришћење геолошких ресурса АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима, који су значајно присутни у Војводини а нарочито у подручју заштићених природних добара.

Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

Од обновљивих извора енергије, потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал, с обзиром на заступљеност пољопривредног и шумског подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске и шумске производње.

Коришћење геотермалних извора треба усмерити у правцу производње топлотне енергије за потребе пољопривредне производње (за које постоје исказани интереси инвеститора за даља улагања), загревање санитарне воде и просторија.

Коришћење топлотних пумпи је врло ефикасна технологија која би могла и требала наћи већу примену у ефикасном коришћењу обновљивих извора енергије. У практичној примени могу се користити само топлотне пумпе или хибридни системи са соларним колекторима.

Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника али и укупна енергетска зависност овог простора.

У складу са постављеним циљевима, електронска комуникациона мрежа ће се развијати равномерно на целом подручју у складу са новим технологијама развоја истих. Обезбеђење капацитета у складу са потребама. Употреба оптичких каблова као медија преноса, где год је то могуће.

Основни циљ у области заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса је минимизација ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности. Приоритети заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса односе се на идентификацију најугроженијих локалитета на територији АПВ, израду катастра простора угрожених елементарним непогодама, развој система заштите и спасавања, доношење стратешких докумената интегралне заштите од елементарних непогода, санацију деградираних површина услед дејства природних непогода.

Основу планирања и уређења простора за потребе одбране земље чини укупна постојећа инфраструктура, оптимално прилагођена за извршавање додељених мисија и задатака Војске и других снага одбране. У зависности од процене степена угрожености, планирање и уређење простора за потребе одбране подразумева предузимање одговарајућих просторних и урбанистичких мера у поступцима планирања, уређења и изградње, на усаглашавању просторног развоја у циљу обезбеђења услова за потребе деловања и извршење одбране.

Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе

С обзиром да је еколошки коридор Тисе са заштитним зонама до 200 m и до 500 m у обухвату овог Плана и издвојен као целина „остала посебна намена“, дат је кратак извод из ППППН мултифункционалног коридора Тисе.

Еколошки коридор Тисе представља коридор од међународног значаја и укључује реку Тису са обалним појасом, заштићена подручја ПП „Камараш”, ПП „Стара Тиса код Бисерног острва”, као и подручја предвиђена/резервисана за заштиту: Горња Тиса и Доња Тиса[4].

Поред водног тела, еколошки коридор Тисе обухвата и катастарске парцеле небрањеног дела плавног подручја и одбрамбених насипа, а већим делом се налази на простору водног земљишта[5]. На одређеним локацијама еколошки коридор Тисе обухвата и делове брањеног дела плавног подручја која су значајна за функционисање коридора, као што су ливаде, трстици и сл., који не припадају водном земљишту (ове просторне целине су такође дефинисане катастарским парцелама). Посебна намена Просторног плана дефинисана је у целини еколошког коридора Тисе са заштитним зонама.

У оквиру целине еколошког коридора са заштитним зонама дефинисане су потцелине: еколошки коридор Тисе и заштитне зоне еколошког коридора до 200 m и до 500 m.

Заштитне зоне су издвојене на основу процене фактора угрожавања биолошке разноврсности:

- Појас до 200 m од границе коридора где делују негативни утицаји надземних инфраструктура и урбанизације (јаки извори осветљења и буке);
- Појас до 500 m од границе коридора, који представља спољну границу заштитне зоне еколошког коридора, са значајним утицајем на хидролошки режим, утицајем домаћих животиња на дивље врсте, као и утицајем неких типова инфраструктуре као што су ветропаркови.

Заштита предела – Релативно хетероген предео Еколошког коридора Тисе (по диверзитету предеоних елемената) има изражен регионални значај утолико што захтева повезивање и уређење у координацији са осталим регионима са којима се граничи и који имају сличне предеоне елементе. Ово ће свакако захтевати додатна истраживања уз регионалну и међуграничну сарадњу локалних самоуправа у окружењу ради прецизније карактеризације предела.

Схватајући дефинисање јединственог предеоног образца као ресурс за развој, ово подручје са свим предеоним елементима има све предиспозиције за развој туризма и рекреације на нивоу ширем од локалног. Осовину регионалног повезивања, поред самог пловног пута реке Тисе чини и регионални пут Кањижа - Сента - Ада - Бечеј - Чуруг - Жабаљ - Тител. У ширем смислу, овај регионални путни правац има наставак преко Новог Сада и Сремских Карловаца у правцу Београда и на тај начин, повезујући карактеристичне тачке историје и културе, може бити и једна од осовина за развој организованог туризма на регионалној основи. За ово је неопходан одговарајући облик институционалне сарадње на интеррегионалном нивоу. У том смислу, оваква туристичка рута би могла постати и део неке од европских културних рута.

Еколошки кородор Тисе, заједно са предеоним елементима заштићених природних и културних добара у границама овог плана, постају конкурентни у ширем регионалном оквиру за развој специфичних облика туризма. И ово такође захтева од-

4 У складу са Уредбом о еколошкој мрежи

5 Чл. 8 и 9 Закона о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12) који одређује појам „приобалног земљишта“

говарајући облик сарадње локалних самоуправа уз Тису, око повезивања туристичке понуде и програма, између осталог и кроз јединствену интерпретацију предела. Развој туризма на простору обухваћеном Планом, односно Потисја, базира се на успостављању одрживог развоја туризма и стварање конкурентних услова за развој рецептивног туризма који ће допринети економском просперитету локалних средина и потиског региона као целине. Од облика туризма у наредном периоду развијаће се, пре свега, екотуризам, ловни, културни и рурални туризам.

Са аспекта заштите животне средине, на подручју у обухвату Плана, одрживо коришћење простора и природних ресурса представља полазну основу у планирању свих активности. У контексту заштите и унапређења животне средине, неопходно је зауставити даљу деградацијуи вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја. Заштиту животне средине овог подручја неопходно је конципирати на основним принципима одрживог развоја, који подразумевају, пре свега, рационално коришћење природних ресурса, посебно необновљивих, уз фаворизовање обновљивих извора енергије. Такође, неопходно је адекватно управљати заштићеним природним добрима и природним ресурсима.

Добијени услови и захтеви од Министарства одбране, а који се односе на просторна решења у обухвату ППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе (утврђене зоне просторне заштите), уграђени су у ППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе и детаљно обрађени у посебном прилогу који је саставни део поменутог плана.

2.2. СМЕРНИЦЕ ИЗ ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

У Плана су уграђене смернице и стратешка опредељења из следећих развојних докумената:

- Национална стратегија одрживог развоја („Службени гласник РС“, број 57/08). Циљ Стратегије је да уравнотежи одрживи развој економије, привреде и технологије, одрживи развој друштва на бази социјалне равнотеже и заштиту животне средине уз рационално располагање природним ресурсима. Истовремено, циљ стратегије је да споји наведене делове у целину коју ће подржавати одговарајуће институције.
- Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године („Службени гласник РС“, број 13/11) даје кратак преглед биодиверзитета Републике Србије кроз специјски, екосистемски, генетички биодиверзитет и описује систем заштите и заштићених подручја у Републици Србији.
- Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС“, број 33/12) садржи начела одрживог развоја у националној политици управљања природним ресурсима и добрима; обухвата стратешка опредељења, оквире за одрживо коришћење кључних природних ресурса: минералних ресурса; обновљиве изворе енергије; шумске ресурсе; заштићена подручја, биодиверзитет, геодиверзитет и предеони диверзитет; рибље ресурсе; водне ресурсе и земљиште.
- Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 12/10). Спровођењем Програма, обезбеђује се и остварује планирање и управљање заштитом животне средине. На основу Националног програма Министарство надлежно за послове животне средине припрема Акциони план за његову имплементацију, који доноси Влада за период од пет година.
- Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024.године („Службени гласник РС“, број 85/14) дефинише стратешке приоритете и циљеве развоја у пољопривреди и управљање шумским и водним ресурсима; развијање тржишта и његових механизама и развој села и очување средине.
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС“, број 59/06) као један од циљева поставља очување и унапређење биодиверзитета у шумским подручјима, као део концепта одрживог газдовања шумама. Основни циљ Стратегије развоја шумарства је очување и унапређивање стања шума и развој шумарства као привредне гране.
- Стратегија развоја туризма Републике Србије („Службени гласник РС“, број 91/06) садржи опис постојећег стања у туризму, могућности развоја туризма у Републици Србији у односу на кретања у светском туризму, опис развојних инструмената конкурентских земаља, стратешке предности и недостатке туризма Републике Србије, циљеве развоја туризма, визију туризма Републике Србије, стратешко туристичко позиционирање Републике Србије, избор приоритетних српских туристичких производа, туристичко структурирање Републике Србије, модел раста, предуслове за ефикасну политику развоја туризма, план конкурентности, инвестициону стратегију и план потребних улагања и маркетиншки план.
- Стратегија развоја туризма Војводине – Маркетинг Стратегија туризма Војводине („Службени лист АПВ“, 6/10).
- Стратегија развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године („Службени гласник РС“, број 4/08).
- Стратегија водоснабдевања и заштите вода у АП Војводини („Службени лист АПВ“, број 1/10) поставља циљеве за временски хоризонт од 20 година, почев од 2008. године. Овом регионалном стратегијом дат је детаљан приказ стања водоснабдевања у АП Војводини, са изворištима, најбољим доступним техникама припреме воде и пречишћавања отпадних вода насеља, дефинисани су критеријуми приоритета изградње водоводних система и приоритети заштите вода.
- Приоритетни програми Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године („Службени гласник РС“, број 44/05). Основни приоритет је континуитет технолошке модернизације постојећих енергетских објеката/система/ извора, у секторима: нафте, природног гаса, електроенергетике; са производним објектима: термоелектране, хидроелектране и термоелектране-топлане и преносним системом односно дистрибутивним системима, и сектор топлотне енергије – градске топлане и индустријске енергане.
- Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019 („Службени гласник РС“, број 29/10).
- Стратегија локалног одрживог развоја општине Тител 2013–2022. године (нацрт). У току израде стратегије дефинисани су стратешки циљеви: подстицање економског развоја, унапређење друштвеног развоја, унапређење заштите животне средине. Овим документом за сваки специфичан циљ дати су предлози мера и активности којима се остварују. Као један од стратешких циљева, из области заштите животне средине је „обезбеђивање одрживог развоја, оптимално коришћење радом створених вредности и управљање природним ресурсима и заштићеним подручјима, и унапређења животне средине“, који се овим планом испуњава.

Осим поменуте Стратегије за подручје општине Тител урађена је Стратегија развоја комуналних услуга у општини Тител (септембар 2006. године) и Стратегија развоја социјалне заштите општине Тител 2008-2012 (Тител, 2008. година).

Поред наведених стратегија коришћена је и друга развојна документација од значаја за планско подручје:

- Студија заштите – Предлог за стављање под заштиту СРП „Тителски брег“ као заштићено подручје I категорије; Покрајински Завод за заштиту природе, Нови Сад, 2011.
- План управљања СРП „Тителски брег“за период 2013–2022 година; ЈП „Тителски брег“, Тител, 2013. год.
- ППО Тител („Службени лист општине Тител“, број 17/08).

3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, SWOT АНАЛИЗА

3.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1.1. Природни услови подручја

Геолошке, хидрогеолошке и геоморфолошке карактеристике

Морфолошки, подручје у обухвату Плана показује релативно изражене разлике у надморској висини терена. Оне се крећу од 76 m до 130 m надморске висине. Најнижу тачку чини ушће Тисе у Дунав, које је лоцирано у југоисточном делу. Највиша тачка је изражена у виду највишег дела Тителског брега. Поменути висински распон обухвата три физичкогеографска комплекса, три целине: Тителски брег, лесна тераса и алувијална раван Тисе. Прелази су релативно нагли, поготово уочљиви између Тителског брега и алувијалне равни.

Тителски брег је узвишење облика елипсе. Пружа се између Мошорина, Лока, Вилова, Тителa и Тисе. Највиши и најизразитији одсеци се јављају на источним и североисточним странама, односно према кориту Тисе. Тителски брег има облик платоа, мање или више је заталасан, ижљебљен предолицама и другим лесним микрооблицима. Просечна висина Брега износи 120 m, док на Тиси код Пејићевих салаша износи око 130 m. Састоји се од леса на бази глинице, глине и песковите глине. Због својих физичких и хемијских карактеристика лес поседује велики водни капацитет. Ободни делови Тителског брега дисецирани су кратким вододеринама које су познате под називом „долине“. Најдужа долина на Тителском брегу назива се Бусија.

Лесна тераса заузима простор између Шајкаша и Гардиноваца све до границе општине према западу. Има надморску висину од 82 m до 84 m, а местимично и 85 m. Релативна висина лесне терасе у односу на алувијалну раван износи 6–8 m. Дебљина лесних наслага на местима већих удубљења износи 3–5 m. На фрагментима где су веће висине, дебљина се креће од 4 до 8 m. Геолошки састав терасе чини лес, релативно богатији барском и сувоземном фауном и са много више глиновитих честица.

Алувијална раван представља најнижи терен, надморске висине 76 m. Њена ширина код Тителa износи 10 km. Границу алувијалне равни чине виши одсеци или косе лесне терасе релативне висине и до 8 m. Између Гардиноваца и Лока алувијална раван Дунава спаја се са алувијалном равни Тисе. Алувијална раван Тисе има неуједначену ширину и врло неправилне облике (између Тителa и Перлеза износи само 6 km). Она је речног порекла и састављена од песка, речног муља и глине. У алувијалној равни Тисе постоји и нешто виша целина (за 2–3 m) означена као алувијална тераса.

Сеизмичке карактеристике

У погледу сеизмичности, према Карти макросеизмичке рејонизације за повратни период од 200 година (Сеизмолошки завод Србије, 1987), подручје обухваћено Планом највећим делом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од 70MCS, те су нужне пасивне и активне мере заштите од трусних померања.

Климатске карактеристике

Анализа климатских елемената на подручју обухваћеном Планом, извршена је према подацима са најближе метеоролошке станице у Новом Саду за временски период од 1991. до 2006. године (Републички хидрометеоролошки завод у Београду).

Температура ваздуха – Најнижу средњу месечну температуру ваздуха има јануар (-0,1°C), а највишу јули (21,3°C). Појава летњих дана је од маја до октобра, а врелих од јуна до септембра. Мразни дани се појављују у октобру, у екстремним случајевима у септембру и трају до априла. С обзиром да је температура изнад 15°C најпогоднија за туристичка кретања, подручје општине Тител има најбоље услове за посету током пет месеци (мај, јун, јули, август и септембар), а у неким случајевима и знатно дуже.

Ветровитост – Највећу учесталост има северозападни ветар са 153‰, југоисточни ветар са 129‰, познат као кошава, и западни ветар са 101‰. Средња годишња вредност тишина је 241‰. Просечна брзина ветра је мала и износи 2-3 m/s. Знатно су чешћи ветрови из западног квадранта који доносе падавине. Северни и јужни ветрови нису тако чести. Честина северног ветра износи 70‰, а јужног 57‰.

Релативна влажност ваздуха – Најмања влажност ваздуха је током лета (око 71‰), а највећа у зимској половини године (око 83‰) јер се тада излучи највећа количина падавина.

Облачност – Највећа облачност је у децембру 77%, а најмања у августу и износи 32%. Средња годишња облачност је 53%. Посматрано у појединим годишњим добима, запажа се да је она највећа зими, просечно 68%, најмања лети 38%. Мала облачност у летњим месецима позитивно утиче на све облике туристичких кретања.

Инсолација – Просечна годишња сума осунчаности износи 2.119 сати или просечно 5,8 сати дневно. Највећа инсолација је у јулу, а најмања у децембру.

Падавине – Из података за средње месечне количине падавина произилази да су оне доста равномерно распоређене. Ипак, највећа количина падавина излучи се у јуну (79 mm), а најмања у фебруару (30 mm). Зими је снег редован облик падавина. Појављује се крајем новембра и почетком децембра, а последњи је у другој половини марта.

Педолошке карактеристике

Земљиште на подручју Тителског брега чине два основна типа: иницијално земљиште на лесу и чернозем, док је у окружењу југозападно од Тителa констатована ливадска црница карбонатна на лесној тераси, а уз реку Тису алувијално земљиште.

Иницијално земљиште на лесу, дебљине свега неколико центиметара, јавља се на стрмим теренима на којима је изражена ерозија. По механичком саставу је иловача или глиновита иловача са 14-16% креча. Количина хумуса је веома ниска (испод 1%).

Чернозем карбонатни (мицеларни) на лесном платоу или степска црница је доминантни тип земљишта на Тителском брегу. Чернозем карбонатни мицеларни спада у дубоке педолошке творевине а истовремено у земљиште највеће производне вредности.

Чернозем еродирани је тип земљишта који покрива горње облике израженог макрорељефа на платоу Тителског брега и све искошеније рељефне облике који опасују овај брег. Хумусни хоризонт је мање моћности, дебљине 10–15 cm. Због испирања хумуса одликује га светлосмеђа боја. Механички састав овог земљишта сличан је лесу (глиновита иловача).

Чернозем бескарбонатни, представља један од варијетета чернозема карбонатног мицеларног на лесном платоу. Развија се углавном на ободним деловима платоа или у виду флека на самом платоу.

Чернозем карбонатни заруђени констатован је на јужним падинама Тителске лесне заравни и то увек на добро оцедитим и осунчаним геоморфолошким творевинама. Развијен је у виду флека. Одликује се највећим присуством ситног песка.

Ливадска црница карбонатна на лесној тераси. У њеном стварању основну улогу је одиграо рељеф и близина подземне воде која је на 200–300 cm дубине. Хумусни хоризонт је дебљине око 65 cm, а ређе и до 80 cm.

Алувијална земљишта уз Тису заузимају малу површину на истраживаном подручју. Јављају се у виду ужих или ширих појаса у полоју Тисе. Настала су услед периодичног плављења речне воде. Алувијална земљишта песковито-иловастог састава имају врло повољна физичка својства.

3.1.2. Природне вредности подручја

3.1.2.1. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Анализом педолошких типова земљишта, присутних на простору посебне намене, може се закључити да се ради о пределу велике производне вредности.

Све врсте чернозема, а нарочито карбонатни, спадају у квалитетна пољопривредна земљишта, намењена ратарској производњи. И поред тога што остали черноземи присутни на и око Тителског брега нису као карбонатни, она и даље представљају драгоцен природни потенцијал.

Ливадска црница је земљиште које по својим природним производним вредностима, тек мало заостаје за черноземом и, као таква, представља значајну вредност.

Алувијална земљишта мало су заступљена на посматраном подручју, а она су, по правилу, велике плодности и производних потенцијала. Сматрају се најпожељнијим земљиштем за повртарску производњу.

Глобално посматрано, на подручју Тителског брега пољопривредно земљиште представља најзначајнији природни ресурс и производни потенцијал.

Шуме, шумско земљиште

Субјекти који газдују шумама и шумским земљиштем на простору посебне намене су ЈП „Војводинашуме“ и ЈВП „Воде Војводине“. Највећим површинама шума и шумских земљишта на јужнобачком шумском подручју газдују ЈП „Војводинашуме“, односно Шумско газдинство „Нови Сад“ из Новог Сада (Газдинска јединица Шајкашка).

Ако се посматра посебна намена простора Резервата, укупна површина којом газдује ЈП „Војводинашуме“ Шумско газдинство „Нови Сад“ износи 284,84 ha. Од обрасле површине под шумама је 13,84 ha, док шумске културе заузимају 88,42 ha. Од необрасле површине, 7,20 ha је шумско земљиште, док све остале необрасле површине (баре, земљиште за остале сврхе, путеви, просеке итд.) заузимају 175,38 ha. Укупна дрвна запремина је 19.015,80 m³, док је запремински прираст 699,20 m3.

Посматрајући намену шума на простору посебне намене, а којима газдује ЈП „Војводинашуме“, све шуме су у наменској целини заштићена природна добра.

Преовладавају очуване састојине, а може се оценити да је очуваност шума осредња и да би могла бити боља.

Шуме ЈВП „Воде Војводине“ се простиру дуж насипа и имају улогу заштите насипа и других водопривредних објеката од ударног таласа вода. Подељене су на водозаштитне шуме I и II степена. Изградња насипа и регулација тока Тисе и осталих водотокова је негативно утицала на природну обнову ових шума. Пошто је делом изостала природна обнова у полојима и форландима, дошло је до реконструисања ових шума у правцу оснивања вештачких засада селекционисаних сорти топола и врба.

Ловна фауна

Тителски брег због својих карактеристика представља просторно мали али очуван екосистем. Ловно атрактивне врсте су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Поред њих на овом простору се налази и више врста ситне дивљачи и сисара.

Тителски брег је део Ловишта „Дорошка“ којим газдује Ловачко удружење „Шајкашка“ из Тителa.

Водни ресурси

Површинске воде

У окружењу Тителског брега најзначајнија је свакако Тиса која је своје корито образовала у самом подножју Тителског платоа. На читавом подручју Тителског брега нема ниједног водотока ни извора, а у подножју брега је једини извор у окружењу – Водице.

У ужем окружењу Тителског брега пажњу заслужују другачије настала Виловачка језера.

Прва издан на Тителском брегу је дубоко испод површине земље, тако да подземне воде немају практичног утицаја на вегетацију. Сви плитки бунари на подручју Шајкашке у окружењу Тителског брега се напајају водом из ове прве издани. На самом Тителском брегу су се, међутим, користили копани бунари који су били велике дубине, ниво издани се налазио на котама 75 до 95 метара дубине.

Река Тиса је регулисана у периоду 1850-1875. године, а нешто касније су подигнути и одбрамбени насипи око Шајкашке што је значајно изменило дотадашњи водни режим, високи водостаји су учестали, дуже трају и много су виши него пре регулације. Постојећи одбрамбени насипи дуж обала Тисе чине трајно решење заштите територије општине Тител од поплавних вода, тако да је у наредном периоду нужно одржавање постојећих делова система у пројектованим елементима, као и отклањање евентуалних оштећења облога насипа од утицаја таласа и леда.

Створени су услови за пријем и одвођење свих сувишних вода, а реципијенти су детаљна каналска мрежа хидросистема ДТД и река Тиса.

Постојећу детаљну каналску мрежу је потребно проширити са отвореним каналима или комбиновати са подземном дренажом, нарочито на нижим теренима.

Хидрографски услови пружају могућност за привођење пољопривредних површина под системе за наводњавање. Терене израженијег рељефа би требало третирати као терене за заштиту од ерозија и уређења бујица.

Подземне воде

Поред површинских вода, за пољопривреду и биљни свет овог подручја велики значај имају и подземне воде. Дубина горњег нивоа прве (фреатске) издани на посматраном подручју је различита. На лесној тераси фреатске воде су на већој, а у алувијалној равни на мањој дубини. Ниво подземне воде на површини Тителског брега независно осцилира од осталих нивоа и то стално на великим дубинама. Максималне подземне воде прве издани биле су 1956, 1965. и 1970. године, када су били максимални водостаји на Тиси.

3.1.2.2. Природна добра

На простору обухвата Плана, налази се СРП „Тителски брег“ који је стављен под заштиту на основу Уредбе о проглашењу СРП „Тителски брег“, као и следеће просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности: станишта врста, еколошки коридор од међународног значаја Тиса и локални еколошки коридори.

Станишта заштићених и строго заштићених врста су регистрована у складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/10 и 47/11).

На простору посебне намене су евидентирана следећа станишта:

- Ознака: TIT05b, назив: „Mošorinske livade“, категорије станишта: слатине;
- Ознака: TIT05c, назив: „Mošorinske livade“, категорије станишта: слатине;
- Ознака: ŽAB04d, назив: „Pašnjaci kod Jurišine humke“, категорије станишта: слатине, мочваре и ритови;
- Ознака: ŽAB07, назив: „Banja Mutnjača“, категорије станишта: слатине, сталне баре и језера.

Еколошки коридор међународног значаја, Тиса, утврђен је Уредбом о еколошкој мрежи, и Регионалним просторним планом АПВ и чини део еколошке мреже чија се заштита спроводи на основу ове Уредбе, којом се обезбеђује спровођење мера заштите ради очувања предеоне и биолошке разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста. Резерват је део регионалног еколошког коридора, Слатинско-степског коридора Бачке и регистрована станишта заштићених и строго заштићених врста. Такође, Резерват спада у Еколошки значајна подручја еколошке мреже Републике Србије (бр. 11, утврђено Уредбом о еколошкој мрежи).

У погледу међународног статуса заштићеног подручја, то је IPA подручје – значајно ботаничко подручје на основу вредновања значајних ботаничких подручја у Србији и IBA подручје – значајно подручје за птице Тителски брег (IBA код 037, национални код PC006IPA, површина 14.318 ha).

СРП „Тителски брег“ је природно добро I категорије и заштићено подручје међународног, националног, односно изузетног значаја, на основу Закона о заштити природе. На подручју Резервата утврђују се режими заштите I, II и III степена и заштитна зона. То је подручје IV категорије-подручје управљања стаништем и врстама, а заштита се спроводи интервентним мерама.

3.1.2.3. Предеона разноврсност

Карактер подручја Тителског брега са једне стране дефинишу специфични геоморфолошки услови, а са друге стране ток реке Тисе, гравитационо подручје урбане агломерације Тителa и рурално залеђе уз специфичну рационалност пољопривредне производње развијену кроз различите аграрне политике које су утицале на начин коришћења земљишта и распоред, величину, међусобне релације и морфологију насеља на овом подручју.

Валоризација просторних структура у оквиру обухвата Просторног плана, као елемената идентитета ширег простора, заснива се на идентификацији основних, кључних квалитета предеоних елемената који ће се размотрити у односу на:

- природно-географске услове и геоморфолошке карактеристике,
- квалитет предеоних карактеристика у блиско-природним, руралним и периурбаним подручјима у оквиру посебне намене,
- интерпретациони капацитет предеоног обрасца и могуће моделе управљања пределом Тителског брега.

Претходно идентификовани предеони образац Резервата издваја се и као карактеристична просторна целина по геоморфологији терена.

3.1.3. Непокретна културна добра[6]

Према евиденцији надлежног Завода за заштиту споменика културе, на подручју обухвата Плана, како у насељима тако и изван њих, евидентирана су следећа културна добра:

Споменици културе

Споменици културе од изузетног значаја

1. Црква светог великомученика Стефана Дечанског у Вилову из 1806. г. као споменик културе од изузетног значаја на катастарској парцели бр. 645 КО Вилово. Конципирана је у духу класицизма. Посебну уметничку вредност поседује иконостасна преграда коју је осликао арадски сликар Стефан Тенецки. Конзерваторски радови су изведени 1979. године. Границе заштићене околине још нису утврђене.

6 Елеборат Услови чувања, одржавања и коришћења културних добара и непокретних културних добара од културно - историјског значаја и утврђене мере заштите, који је израдио Покрајински завод за заштиту споменика културе у Петроварадину, са прегледом споменика културе добара и археолошким локалитетима дат је у Документационој основи Плана.

Слика 1. Црква светог великомученика

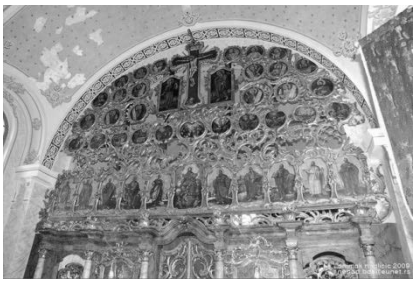

Слика 2. Иконостас цркве Стефана Дечанског

Археологија

Археолошки локалитети

Према евиденцији надлежног Завода за заштиту споменика културе, на подручју обухвата Плана, како у насељима тако и у атарима, до сада је евидентрано 125 археолошких локалитета од праисторије до позног средњег века од којих су најзначајнији археолошки локалитет Калварија (локалитет бр.1) и локалитет Феудвар бивше утврђење (локалитет бр. 21).

Археолошки локалитети од изузетног значаја

1. Археолошки локалитет Калварија – Непокретно културно добро – вишеслојни археолошки локалитет од изузетног значаја налази се на катастарским парцелама бр. 1700/1, 1700/2, 1702, 1703, 1704, 1707, 1701, 1705, 1706, КО Тител. Границе заштићене околине чине спољне ивице парцела бр. 1700/1, 1700/2, 1704 и 1707.

Током праисторије Тителски брег је представљао „острво“ усред меандара и рукаваца разливене Тисе, баруштина и ритских предела, те је погодовао као уточиште древном човеку. О томе сведоче археолошки налази из бронзаног и гвозденог доба. Постојање доказа о низу тврђава, од античких времена до новог века, потврђује стратешки квалитет овог подручја. Југоисточни део Тителског платоа, Калварија, још је 1971. проглашен за културно добро. Након систематских археолошких истраживања локалитета Феудвар и рекогносцирања целог платоа и лесних тераса, извршена је потпуна валоризација ове географске и културно-историјске целине.

3.1.4. Стање животне средине

Подручје обухваћено Просторним планом представља специфичан простор обухваћен глобалним и локалним антропогеним утицајима као и специфичним природним карактеристикама и условима. Велики број фактора утиче на ово вулнерабилно подручје, како природних тако и антропогених: спонтана сукцесија, преоравање степских површина, пошумљавање, крчење багрема-ра,фрагментација станишта, неконтролисано паљење вегетације итд.

Изградња путне и друге линијске инфраструктуре доводи до уништавања или фрагментације станишта, што негативно утиче на биљни и животињски свет. Такође, неконтролисано депоновање отпада представља значајан угрожавајући фактор, који делује на станишта и природну вегетацију. Изградња викенд

објеката (комплекс викендица код Мошорина који се задржава) и објеката за становање на Тителском брегу угрожава аутохтоне карактеристике и све компоненте биодиверзитета. Употреба хербицида и пестицида угрожава такође природну вегетацију али и фауну подручја у обухвату Плана.

Замирање сточарства на планском подручју угрожава неке представнике орнитофауне и одржавање ниског биљног покривача који је суштинска одлика Тителског брега. Ипак, неопходно је водити рачуна у смислу одабира врста којима се дозвољава испаша јер, на пример, свиње ријуу станишта и тиме мењају основне синеколошке прилике станишта те индиректно негативно утичу на текунице.

Према подацима којима располаже Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и општине Тител на подручју обухвата Плана није вршено праћење квалитета ваздуха, те се о квалитету ваздуха на територији обухвата Просторног плана не може ни говорити. Одређено загађење ваздуха од индивидуалних ложишта у непосредном окружењу нема сигнификантног утицаја на квалитет овог природног ресурса.

Према подацима Покрајинског секретаријата, на простору обухвата Просторног плана постоје подаци о праћењу квалитета пољопривредног земљишта у периоду 2002-2004., на локалитету Водице. Подаци указују да измењене вредности нису прекорачене ни за један од тешких метала у земљишту према Уредби о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС“, број 88/10).

На простору обухвата Просторног плана није вршено мерење нивоа буке.

Праћење квалитета површинских вода врши Републичка агенција за заштиту животне средине на профилу Тител на Тиси и, према подацима из 2011. године, површинске воде су у III класи квалитета.

На територији обухвата Просторног плана регистрована је једна општинска депонија у КО Тител, и 2 неуређене депоније и то у КО Лок и КО Вилово. За неуређене депоније неопходно је урадити пројекте санације и рекултивације коју је након тога потребно и спровести.

3.1.5. Становништво

Општа демографска ситуација на подручју у обухвату Плана је неповољна јер је у свим насељима присутна депопулација, становништво перманентно стари (неповољна старосна структура, са високим индексом старења). Проблеми у области демографског развоја, на посматраном подручју, везани су за очекивано даље старење популације и последице које оно може имати по привредни развој подручја, смањење просечне величине домаћинстава и све раширенији самачки живот. Питање је и квалитета становништва, јер негативан природни прираштај становништва значи његово старење, а тај поодмакли процес заоштраваће проблеме обезбеђивања довољног броја радно способног становништва, попуњавање пензионих фондова и збрињавања остарелог становништва.

У оквиру границе посебне намене су: крајњи северни део насеља Тител (који је у заштитној зони, а мали источни део насеља је и у оквиру Резервата), насеље Вилово (које је једним делом и у заштитној зони Резервата и тангира Резерват), као и јужни део насеља Мошорин (такође је у заштитној зони Резервата и тангира Резерват). Северни део насеља Лок (који је у заштитној зони Резервата) изузима се из грађевинског подручја, тако да ће цело насеље бити ван границе посебне намене.

3.1.6. Мрежа и функције насеља

Насеље Вилово, које се целокупно налази у планском подручју, те насеља Тител и Мошорин (чији су делови обухваћени планом) су збијеног панонског типа, настала подно Тителског брега на плодним плавинама великих сурдука, који су омогућавили кретање – физички контакт висоравни (оранице) са подножјем (пашњаци, река Тиса).

Наведена насеља су сеоска насеља, односно локалне заједнице, и заједно са насељима ближег окружења Лок (сеоско насеље, локална заједница) и Шајкаш (локални центар), преко општинског центра (Тител) гравитирају функционално урбаном подручју међународног значаја са центром у Новом Саду.

У погледу ширег окружења, наведена насеља планског подручја, односно општине Тител, повезана су са суседним општинама и њиховим локалним центрима:

- Општином Зрењанин према истоку, са којом су повезана међународним пловним коридором реке Тисе;
- Општином Жабаљ ка северу, са којом су повезана коридором државног пута IIа реда бр.114 /P-122[7];
- Општином Инђија ка југу, са којом су повезана међународним пловним коридором реке Дунав.

Насеља (и делови насеља) планског подручја су међусобно саобраћајно повезана ободом (подножјем) као и преко самог Тителског брега (новоизграђена саобраћајница која повезује Тител, Вилово и Мошорин).

Рурално подручје

На планском подручју уочава се несразмеран привредни развој између општинског центра (Тител) и сеоских насеља Вилово и Мошорин, што је проузроковало глобално слабљење и одрживости руралног концепта подручја. У сеоским насељима је присутна већа депопулација (негативан природни прираштај и исељавање становништва), те смањење броја радно способног становништва.

Са друге стране, успорен развој општинског центра, услед неискоришћеног геосаобраћајног положаја и потенцијала близине реке Тисе, огледа се у незадовољавајућем нивоу комуналне опремљености насеља и стању постојећих саобраћајних капацитета, а тиме и деградацији у погледу заштите животне средине и пејзажа (дивље депоније смећа, сточна гробља, неадекватно озелењавање насеља и др.) што даље доводи до смањеног квалитета живљења.

Евидентирана природна и културна добра, повољан геосаобраћајни положај планског подручја уз међународне пловне путеве река Тисе и Дунава, уз државни пут I реда – аутопут Е-75, уз државне путеве II реда и уз коридор железничке пруге, јесу потенцијали чијим коришћавањем се може утицати на убрзани привредни развој: бржи развој општинског центра и сеоских насеља, међунасељских, општинских и регионалних веза, а тиме и повољног развоја руралног концепта подручја.

3.1.7. Јавне службе

У складу са улогом у мрежи насеља и величином насеља, постојећа заступљеност и стање јавних служби у насељеним местима у обухвату Плана углавном задовољава потребе становника.

3.1.8. Привреда

Резерват се налази унутар аграрног подручја. Најважнији производни ресурс подручја чини квалитетно пољопривредно земљиште погодно за узгој различитих пољопривредних култура. Потенцијали за развој привреде нису у потпуности искоришћени па се може констатовати да се ради о простору који има могућности за финалну прераду производа пољопривреде у оквиру капацитета прехрамбене индустрије у окружењу, као и могућност пласмана производа пољопривреде кроз туристичку понуду овог подручја.

Пољопривреда

У оквиру посебне намене, пољопривредна производња је основна и преовлађујућа привредна делатност. Тителски брег има облик висоравни са заравњеним платоом, на којем се одвија ратарска производња, и стрмим одсецима (баирима) и сурдуцима који су слабо искористиви у пољопривреди.

7 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: P-110 је ДП IIа реда бр.129; P-122 је ДП IIа реда бр.114

Равничарско подручје у окружењу Тителског брега претежно је оријентисано на ратарску производњу. Тител је раније представљао значајан прерађивачки центар за прераду поврћа, воћа и житарица, али је ова функција значајно редукована и умањена. Генерално, цео овај крај познат је као врхунско производно подручје бостана (лубеница, диња), а нарочито село Мошорин, на северном ободу Тителског брега.

Сточарство је релативно развијено, али значајнији напредак ове гране пољопривреде спутава недостатак млекаре на овом подручју. Насеља Вилово и Лок поседују респектабилан сточни фонд, али недостатак прерађивачких капацитета прети да угрози ову производњу.

Претходних година значајан је напредак воћарства (јабуке, ораси), праћен подизањем нових, савремених воћњака. На потесу између Лока и Тителa, на око 10 ha, подигнут је значајан и савремен засад јабука.

Шумарство и ловство

Привредни потенцијал шума се огледа првенствено у укупној дрвној маси и запреминском прирасту. Обим сеча се одређује планским документима. Највећи део укупне запремине у шумама на подручју обухвата Плана чине евроамеричке (ЕА) тополе, а најмање је осталих тврдих лишћара (ОТЛ).

Највеће учешће у прирасту је код ЕА топола. Са аспекта привредне функције шума, приоритет је максимална и трајна производња дрвета најбољег квалитета.

Сви произведени сортименти шумарства највећим делом се продају на територији Војводине. Најчешће се користи обло дрво (трупци и техничко дрво) за производњу фурнира и елемената за намештај, а значајна је и производња резане грађе, фризе за паркет и сл. Огревно дрво се продаје синдикалним организацијама или слободном продајом крајњим потрошачима. Потражња за огревним дрветом је знатно већа од укупне производње тако да је у потпуности обезбеђен и пласман огревног дрвета.

Привредни потенцијал је и непошумљено шумско земљиште, јер ће се његовим пошумљавањем, поред повећања површина под шумама, повећати и дрвна маса подручја. Захваљујући изменама Закона о пољопривредном земљишту створене су могућности за организовано и масовно пошумљавање у Војводини и то зато што је поменутим Законом омогућено да се пошумљавају све класе пољопривредних земљишта.

За развој лова као привредне гране постоје предуслови, посебно услови станишта који погодују развоју дивљачи. Бујна вегетација је станиште разноврсне дивљачи, што представља потенцијал за унапређивање ловног туризма.

Од производа лова и ловне привреде из шума на подручју обухвата Плана најважнији су месо дивљачи и ловно-туристичке услуге. Ловишта и смештајне капацитете користе углавном домаћи ловци, а мањим делом и ловци из иностранства. Месо дивљачи се продаје на домаћем и страном тржишту.

Туризам

Вредности планског подручја, са аспекта туристичке валоризације, односе се на туристичко-географски положај – приступачност дестинацији, природне и антропогене вредности, еколошку очуваност, богатство мотива.

Простор у обухвату Плана има повољан туристичко-географски положај јер се налази на подручју који омеђавају Дунав и Тиса а територију пресеца и важна путна саобраћајница Нови Сад – Зрењанин, преко Тителa, као и у односу на градска насеља, као матична места потенцијалних туриста: Зрењанин, Београд и Нови Сад. Тителски брег је изванредан видиковац, са њега се пружа поглед на цео околни простор, (ушће Бегеја и ушће Тисе у Дунав и на насеље Тител). Највећу туристичку вредност чини река Тиса са приобаљем, која пружа услове за риболов, купање, спортове на води, пловидбу.

Тиса, мртваја и рукавци су богати рибљим фондом (шаран, сом, штука, караш, смуђ, деверика и друге врсте) и представљају велики потенцијал за развој риболовног туризма. Постоји риболовачко друштво са око 200 чланова, организовано као удружење грађана. Значајни су и ловни терени богати разним врстама ловне дивљачи. У укупном ловном фонду најбројнија је зечија и перната ловна дивљач а слабије је заступљена срнећа дивљач као и дивље свиње.

Поред природних, подручје обухваћено Планом располаже и значајним антропогеним туристичким мотивима који се могу валоризовати кроз туризам. Садашња вредност антропогених активности је таква да не погодује развоју туризма, али постоје моућности да се организоване културне манифестације, уз побољшање амбијенталних вредности, укључе у укупну туристичку понуду („Веслачки клуб“, „Регата клуб“, „Златни котлић“).

Постојећа материјална база туризма, смештајни капацитети, не задовољавају потребе и то, пре свега, у погледу квалитета. Хотел „Анкер“ је „С“, односно „D“ категорије, затвореног типа (последњих петнаестак година био је избеглички центар). Хотел „Тиса“ је отворен 1995. године, „В“ категорије у приватној својини, располаже са 110 лежаја смештајног капацитета и једним рестораном. У центру Тителa је ресторан „Војводина“, а на обали Тисе рибљи ресторан „Алас“.

3.1.9. Инфраструктура

Саобраћајна инфраструктура

Путна инфраструктура

За простор обухвата Просторног плана најважнија је веза са путним правцем државног пута бр.1/(М-22) делом коридора Хб - аутопутем Е-75, индиректно преко ДП бр.114/Р-122.

Саобраћајне везе између насеља у обухвату Просторног плана остварују се преко постојеће мреже државних путева II реда.

За остваривање интерречне везе користе се углавном мостови на Тиси (Тител), тако да и то утиче на повећање других итинерера кретања, као и на стварање потенцијалних саобраћајних уских грла на појединим местима у појединим временским периодима.

Територијом обухваћеном овим Просторним планом пролази делимично својом трасом, или у непосредном окружењу, више државних путева[8]:

- ДП IIа реда бр.129/Р-110, Кањ – Шајкаш – Перлез – Ковачица – Сечањ – државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић);
- ДП IIа реда бр.114/Р-122, Бачко Градиште – Чуруг – Жабаљ – Шајкаш – веза са државним путем А1.

Државни путеви (ДП бр.129/Р-110 и ДП бр.114/Р-122)6 представљају и прилазне путеве појединим локалитетима у оквиру Резервата, што се, с аспекта доступности и приступачности, може сматрати врло повољним, али као линијски инфраструктурни системи они представљају негативан фактор у смислу функционисања самог Резервата.

Општа карактеристика категорисаних путева је да су на крају експлоатационог периода и да су у врло лошем стању (коловозне површине, банкине, одводни канали). Разлози таквог стања су саобраћајно оптерећење и проблеми са одржавањем, што је резултирало значајним смањењем њихове пропусне моћи и нивоа услуге.

Општински (локални) путеви, осим примарне функције повезивања унутаропштинских и делимично међуопштинских насеља и локација, повезују и неколико туристичких и излетничко-рекреативних локалитета (Калварија, викенд насеље и др.) и представљају потенцијал који би се морао искористити. Већи део локалних (општинских) путева је са савременим коловозом али у веома лошем стању.

8 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: Р-110 је ДП IIа реда бр. 129; Р-122 је ДП IIа реда бр. 114

Туристичка саобраћајна мрежа обухвата објекте везане за одређене видове туризма: објекти наутичког туризма, риболовни терени и сл. Постојећа мрежа је недовољна и релативно неизграђена и као таква представља лимитирајући фактор развоја туризма у обухвату Плана.

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама.

Међутим, са експанзијом друмског саобраћаја, железнички саобраћај је, због својих одређених недостатака (фиксиране линије кретања, потребе преседања при промени правца кретања и друго), изгубио позиције које је некад имао.

У ранијем периоду (седамдесетих и почетком осамдесетих година прошлог века) знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. У обухвату Просторног плана налази се:

- регионална пруга бр. 6, (Нови Сад) – Распутница Сајлово – Римски Шанчеви – Орловат Стајалиште.

Уз бољу организацију и модернизацију капацитета (пруге, постројења и превозна средства) због веће удобности у односу на друмски превоз, могао би имати значајно учешће у евентуалним туристичким кретањима првенствено код путовања већег броја путника.

Водни-речни саобраћај путничко-туристичког и робног типа, на овом пловном правцу (пловни пут – река Тиса), ни поред врло добре основе, није развијен. Садашње стање је такво да путнички и саобраћај за туристичке потребе Тисом практично не постоји.

За потребе наутичког туризма постоји мали број прихватних објеката (углавном привезишта), што значи да не постоји ниједан наутички капацитет који би имао све садржаје који су предвиђени европским и домаћим стандардима.

Планирано интензивно коришћење међудржавног (међународног) пловног пута на Тиси у туристичко-рекреативне сврхе мора се заснивати на реконструкцији и изградњи одговарајуће инфраструктуре, што подразумева ревитализацију постојећих и изградњу нових путничких пристаништа и прихватних објеката наутичког туризма са свим потребним пратећим садржајима.

Немоторни саобраћај у обухвату Плана је значајно заступљен, углавном кроз унутарнасељска (пешачка и бициклистичка) кретања, док у међунасељским комуникацијама, туристичким и рекреативним кретањима и поред утврђене међународне бициклистичке стазе бр. 11, није развијен. Основни проблем је недовољна безбедност, као и трасе кретања које углавном нису дефинисане, посебно до садржаја у оквиру обухвата Плана.

Водопривредна инфраструктура

Водоснабдевање

На простору обухваћеном Планом једино Тител и Мошорин имају делимично организовано снабдевање водом, док се у осталим насељима снабдевање водом одвија преко микроводоводних заједница, индивидуално путем копаних бунара.

У градском насељу Тител, организовано снабдевање насеља водом за пиће обавља се каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса на изворишту које се налази са десне стране пута ДП II реда Лок–Тител, а кота терена изворишта је око 86 m надморске висине. На изворишту је избушено 12 бунара, од којих су у овом тренутку у функцији четири, капацитета од 4 l/s по бунару, а на изворишту се налази и постројење за прераду воде капацитета око Q=20 l/s. Из ове црпне станице, вода се потискује према насељу све до резервоара на Тителском брегу, запремине 500 m3.

Ниво подземних вода је слободан и не мења се значајно. Није запажен тренд генералног опадања нивоа који на изворишту осцилира на дубини између 10 и 15 m. Квалитет захваћених подземних вода не задовољава нормативе за воду за пиће – садржај амонијум јона и органских материја је изнад максимално дозвољене концентрације. Поред изворишта за јавно водоснабдевање, на периферији града у индустријској зони постоје још два изворишта за привредне субјекте.

Одвођење отпадних и атмосферских вода

Канализација за прихват и евакуацију отпадних вода делимично је изграђена само у Тителу, док се у осталим насељима општине, одвија путем водопропусних септичких јама и упојних бунара. Систем пречишћавања отпадних вода није реализован ни у једном насељу општине, већ се прикупљена отпадна вода упушта у реципијенте без икаквог претходног пречишћавања.

Одвођење атмосферских вода у свим насељима се одвија преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице. Мрежа канала је на појединим местима у лошем стању (канали су затрпани или обрасли растињем) и функционише као упојни канал. Постигнути степен изграђености је веома низак.

Електроенергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом потрошача на подручју обухвата Плана обезбеђено је из трансформаторске станице 35/20 kV ТС „Перлез”, трансформаторске станице ТС „Тител”, трансформације 35/10 kV, са уграђеним трафоом снаге 8MVA и из 110/35 kV трансформаторске станице ТС „Жабаљ”, снаге 31,5 MVA. Преко 20 kV извода „Вилово” из трансформаторске станице ТС „Тител” и „Шајкаш” из трансформаторске станице ТС 110/35 kV ТС „Жабаљ” напајају се насеља на подручју КО Вилово и КО Шајкаш, а КО Тител и КО Лок се напајају из трансформаторске станице ТС „Перлез” и трансформаторске станице ТС „Тител”, преко 20 kV и 10 kV извода. На подручју у обухвату Плана постоји изграђена средњенапонска 20 kV, 10 kV и нисконапонска 0,4 kV мрежа и припадајуће трафостанице. Средњенапонска мрежа је претежно грађена као надземна, са кратким деоницама подземних каблова. Већи део средњенапонске мреже је грађен за 10 kV напон, а мањи део је прилагођен за рад под 20 kV напоном.

Термоенергетска инфраструктура и енергетски извори

На простору у обухвату Плана не постоји изграђена гасоводна инфраструктура. Од шест насељених места у општини Тител гасификовано је само насеље Шајкаш. Шајкаш се природним гасом снабдева преко разводног гасовода високог притиска прикљученог на постојећи магистрални гасовод МГ-04/II, који тангира територију општине Тител и ГМРС „Шајкаш“. Разводни гасовод високог притиска за насеље Шајкаш и ГМРС „Шајкаш“ димензионисани су тако да имају довољно капацитета за проширење и снабдевање свих потрошача (постојећих и планираних) на територији општине Тител, као и насеља Вилово које је у обухвату Плана. На простору насеља Вилово налазе се гасне бушотине Ви-1и Ви-2, које тренутно нису у производњи.

Електронска комуникациона инфраструктура

На подручју у обухвату Плана, електронска комуникациона инфраструктура (обухваћени су електронски комуникациони објекти, комутациона чворишта, спојни путеви, приступна мрежа) већим делом и по квалитету и по капацитету је на задовољавајућем нивоу. Спојни пут ка надређеној телефонској централи у Новом Саду, реализован је по оптичком каблу довољног капацитета.

3.1.10. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

У погледу сеизмичности, према Карти макросеизмичне рејонизације за повратни период од 200 година (Сеизмолошки завод Србије, 1987), подручје обухваћено Просторним планом, највећим делом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од 7°MCS, те су нужне пасивне и активне мере заштите од трусних померања.

На вом подручју најчешћи је северозападни ветар, и његова вредност је 153‰, друго место са 129‰ заузима југоисточни ветар, познат као кошава, а на трећем месту по честини јављања је западни ветар са 101‰. Број тишина износи 241‰. Знатно су чешћи ветрови из западног квадранта који доносе падавине. Брзине ветрова су мале и најчешће износе 2-3 m/s.

У оквиру обухвата Просторног плана налазе се две противградне станице из општине Тител. Све противградне станице су у надлежности Радарског центра „Фрушка гора“. Положај противградних станица дат је на карти заштите.

У окружењу Тителског брега најзначајнија је свакако Тиса која је своје корито образовала у самом подножју Тителског платоа. На читавом подручју Тителског брега нема ниједног водотока ни извора, а у подножју брега је једини извор у окружењу – Водице. У ужем окружењу Тителског брега налазе се Виловачка језера, чије су басене у један мах издубиле тзв. провале. На овом подручју не постоји опасност од поплава.

Појава пожара се не може искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите.

Превентивне мере заштите од пожара подразумевају планске мере заштите које се разрађују у плановима нижег реда, а обухватају зонирање насеља, изградњу нових саобраћајница и реконструкцију постојећих, одговарајуће ширине, изградњу уличне хидрантске мреже, планирање уређења црпилишта воде за потребе гашења пожара и др. Могућа је појава пожара на пољопривредном земљишту, која се у већини случајева догађа лети услед људске непажње, као и на површинама под шумама.

У протеклом периоду, за територију АП Војводине није вршена категоризација суше (климатолошка, пољопривредна, хидролошка и социоекономска), већ се суша класификовала најчешће по стању усева, те се елементарна непогода проглашавала у случају великих материјалних штета на усевима.

У обухвату Просторног плана нема севесо оператера (постројења у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних, односно техничка јединица унутар комплекса, где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује), ни вишег ни нижег ранга.

Најближе севесо постројење обухвату Плана јесте претакалиште нафтних деривата, узводно на самој реци Тиси, оператера „НИС“ а.д. Нови Сад. Уколико откажу оператерове мере заштите, може доћи до загађења на реци Тиси, при чему би ефекти овог удеса могли бити од утицаја и на планско подручје.

3.2. SWOT АНАЛИЗА

СНАГЕ – ПОТЕНЦИЈАЛИ	СЛАБОСТИ - ОГРАНИЧЕЊА
ПРИРОДНИ КОМПЛЕКС	
- СРП „Тителски брег“ је: заштићено подручје I категорије, међународног, националног и изузетног значаја; подручје IV категорије – подручје управљања стаништем и врстама; међународно значајно ботаничко подручје (IPA) и међународно значајно подручје за птице (IBA), - предеони диверзитет, - потенцијал за производњу хране, - обезбеђивање еколошких и социјалних функција шума, - креативно управљање природним и стеченим ресурсима, - одрживо коришћење природних ресурса.	- дисбаланс између активности у простору и захтева за заштиту природе; недозвољене активности којима се нарушава стање заштићеног подручја; антропогени утицаји и утицаји настали услед глобалних промена у природи, - недовољна шумовитост, - неповољно затечено стање шума, - застарелост и неусклађеност Закона у односу на вишефункционални приступ коришћењу, - нерешени имовински односи, - недовољно коришћење геотермалних потенцијала, - бушотине Ви-1 и Ви-2 нису у производњи.
ДРУШТВЕНИ КОМПЛЕКС	
- веће ангажовање женског становништва, - повољнија функционална повезаност насеља, - заступљеност ресурса културних добара: споменика културе и бројних археолошких налазишта, - пораст опште стопе активности, - богата сировинска база за прехрамбену индустрију, - традиција и искуство у гајењу и преради поврћа и воћа, - људски ресурс недовољно искоришћен за привредни просперитет.	- неповољна старосна структура, - непокривеност подручја планском документацијом (потребна је израда ПГР Тител и Шајкаш као и израда шеме насеља Лок, Вилово, и Мошорин у оквиру преиспитивања ППО Тител), - недовољна презентација, валоризација, слаба истраженост и заштита археолошких налазишта и непокретних културних добара, - незапосленост, - недостатак мера за подстицање рађања на локалном нивоу.
ПРИВРЕДНИ КОМПЛЕКС	
- повољни земљишни и климатски услови за пољопривредну производњу и богата традиција ове делатности, - релативно очуван сточни фонд, - повољан геосаобраћајни и туристички положај, - заштићено подручје и културно-историјско, наслеђе као основа развоја различитих облика туризма, - разноврсност туристичких мотива и садржаја, - сировинска база која је највећим делом сертификована према међународним стандардима, - ловна производња и заштита дивљачи.	- недовољна економска и демографска снага локалне заједнице да се избори за интензивирање пољопривредне производње, - недовољна и неадекватна туристичка валоризација и презентација природних, културних и створених вредности, - неповољно затечено стање шума, - непостојање стратегије развоја ловства, - неповољна и недовољна бројност дивљачи.

КОМПЛЕКС ИНФРАСТРУКТУРЕ	
- нфраструктурни ресурси, - државна путна мрежа: ДП бр.129/Р-110, ДП бр.114 / ОП, - регионална пруга бр.6, - река Тиса као међудржавни (перспективно међународни) пловни–водни пут, - међународни циклокоридор 11, - релативно густа путна мрежа општинских и некатегорисаних путева, - стручни и професионални ресурси - Покривеност подручја електроенергетском инфраструктуром, - потенцијал и постојање законског оквира за коришћење обновљивих извора енергије (геотермална енергија, соларна), - покривеност подручја савременом електронском комуникационом инфраструктуром, - изграђен разводни гасовод високог притиска од постојећег магистралног гасовода МГ-04/II до ГМРС „Шајкаш“ налази се у непосредној близини обухвата Плана, - на простору насеља Вилово налази се гасна бушотина Ви-1.	- неадекватност саобраћајне мреже у смислу квалитета, стања, изграђености и опремљености саобраћајних капацитета, - неинтегрисаност саобраћајних видова, - нерационално коришћење енергије и веома низак степен коришћења обновљивих извора енергије, - недовољна спремност за примену међународних и европских стандарда из области енергетике, - не постоји изграђена гасоводна инфраструктура.
КОМПЛЕКС ЗАШТИТЕ	
- опредељеност покрајинских и институција локалне самоуправе за одрживи развој, - очуваност и висок потенцијал природних ресурса, - висок степен биодиверзитета и геодиверзитета.	- незадовољавајући степен изграђености комуналне инфраструктуре у насељима у обухвату Посебне намене, - постојање деградационих пунктова - неуређених депонија у обухвату Плана.
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
ПРИРОДНИ КОМПЛЕКС	
- очување разноврсних, бројних и изузетно физички изражених облика геолошких, геоморфолошких и педолошких процеса; очување разноврсног и богатог дивљег биљног и животињског света и њихових станишта;могућност коришћења заштићеног подручја у интересу науке, образовања, културе, рекреације и одрживог развоја туризма, пољопривреде, шумарства и ловства, - успостављање система одрживог управљања шумама у складу са потенцијалом, - увећање степена шумовитости и унапређивање затеченог стања шума	- перманентно ерозивно дејство Тисе; преоравање степских површина; фрагментација станишта; уношење инвазивних (алохтоних) врста; осиромашење укупног биодиверзитета и стварање баријера за миграцију врста, - спорост у доношењу и неусаглашеност законских аката, - недовољна институционална и кадровска покривеност, - неефикасан систем финансирања вишенаменског коришћења укупних шумских потенцијала, - угрожавајући фактори (климатске промене, пожари, промена нивоа подземних вода загађивање земље, воде и ваздуха у шумским подручјима и др.).
ДРУШТВЕНИ КОМПЛЕКС	
- програми за развој људских ресурса, - интегрално планирање, заштита и презентација природних и културних предела као фактора одрживог развоја, јединства са окружењем и туристичке атрактивности, - образовање кадрова у туризму, - стварање стимулативног пословног окружења, - подршка приватној иницијативи, - коришћење домаћих и иностраних фондова, - повећање запослености укључивањем локалног становништва у туризам.	- даље смањење броја становника, - даљи пад наталитета, - миграциони процеси - одлив високообразованих кадрова, - деградација културе нестручном валоризацијом.
ПРИВРЕДНИ КОМПЛЕКС	
- активирање, сада запуштених и изградња додатних прерађивачких капацитета, са циљем финализације пољопривредне производње овог краја, - настојање да се што већи удео пољопривредних производа пласира на локалном тржишту, кроз туристичку и угоститељску понуду, - туристичко позиционирање подручја.	- демографско пражњење, као лимитирајући фактор успешног бављења пољопривредом, - сукоб између пољопривредне делатности и заштићеног карактера посматраног подручја, - недостатак финансијских средстава.

КОМПЛЕКС ИНФРАСТРУКТУРЕ	
- максимално искоришћавање повољног гео - саобраћајног положаја, - развој интегралног (мултимодалног) првенствено путничког саобраћаја, - интензивирање туристичког развоја, - очувана природа са еколошким садржајима, - унапређење енергетске ефикасности, модернизација и ревитализација енергетске мреже, - могућност коришћења нових енергетских потенцијала (биомаса, соларна енергија), - коришћење геотермалних потенцијала за развој рекреативног туризма и у друге сврхе, - постојећи капацитети и изграђеност гасоводне мреже у непосредној близини обухвата Плана, пружа могућност њеног проширења и гасификације насеља Вилово.	- Успорена изградња-реконструкција саобраћајне и туристичке инфраструктуре, - нестабилност финансирања развоја транспорта, - угрожавање заштићеног природног добра линијском изградњом у оквиру путних коридора, - недовољна заступљеност коришћења обновљивих извора енергије.
КОМПЛЕКС ЗАШТИТЕ	
- доступност фондова Европске уније за јачање система заштите животне средине и подршку о држивом развоју и интензивирање међународне сарадње, - развој туристичких активности заснованих на постојећим подручјима природних вредности и непокретних културних добара, без угрожавања режима заштите природних добара.	- низак ниво еколошке свести, - успорени привредни раст и недостатак инвестиција у складу са одрживим развојем, - неспровођење закона, програма и планова на локалном нивоу, и споро јачање институција на локалном нивоу и недовољна координација. - недовољна сарадња надлежних министарстава, локалне самоуправе и других институција са управљачем, - недовољан ниво сарадње са другим службама које - обављају делатности на заштићеном подручју.

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни принципи просторног развоја подручја посебне намене су:

- Одрживост, као генерални принцип код свих активности које се одвијају на простору обухвата Плана.
- Унапређење и одрживо коришћење природних и културних вредности као развојних ресурса.
- Очување и заштита животне средине.
- Јавно-приватно партнерство код инвестирања у мреже и објекте од капиталног значаја.

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни циљ просторног развоја подручја посебне намене је очување карактера и диверзитета предела, дефинисање свих просторних могућности, посебно Резервата, у интересу заштите, промоције, одрживог коришћења и одрживог развоја укупног подручја.

2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ

Општи циљеви просторног развоја подручја посебне намене који проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја Републике Србије, усвојених стратегија и специфичности овог подручја у просторно-функционалном смислу су:

- Очување и унапређење природних вредности Резервата кроз очување феолошких, геоморфолошких и педолошких процеса као и предеоних обележја лесног одсека.
- Очување интегритета културних и других створених вредности (археолошких налазишта и др.) кроз валоризацију, заштиту и презентацију.
- Усклађивање развоја пољопривредне производње са природним окружењем, уз реализацију мера заштите и очувања.
- Одрживи развој туризма, лова и риболова коришћењем потенцијала планског подручја.
- Унапређење и заштита шумских комплекса на подручју посебне намене.
- Интегрално уређење, заштита и коришћење вода.
- Дефинисање и синхронизација инфраструктурног развоја са планским активностима.
- Унапређење стања животне средине као основа уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора.
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања, у складу са основним принципима одрживог развоја.
- Унапређење развоја подручја засновано на информационој и комуникационој технологији.

2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

Заштита природних добара

- Заштита Резервата, очување аутохтоног екосистема, ретких и ендемичних врста у складу са Уредбом о заштити;
- Очување и унапређење укупних природних вредности, посебно станишта која служе очувању ретких, ендемичних и угрожених врста флоре и резидентне и миграторне фауне;
- Унапређење и побољшање општих еколошких услова на подручју Резервата и његове заштитне зоне кроз интердисциплинарна научна истраживања.

Заштита предела

- Очување карактера предела и његове посебне намене;
- Успостављање мера интерпретације предеоног обрасца у складу са препознатљивим предеоним елементима;
- Развој локалног идентитета уз јасно дефинисане вредности предела;
- Заштита визура и препознатљивих геолошких структура и контактних подручја, уређивање видиковаца и приобаља;
- Очување и ревитализација традиционалне архитектуре;
- Интеграција у међународне мреже: културне стазе и еколошке мреже.

Заштита и коришћење природних ресурса

Пољопривредно земљиште

- Заштита и рационално коришћење пољопривредног земљишта у границама Резервата у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Тителски брег“ и Законом о заштити природе;

- Заштита и коришћење пољопривредног земљишта ван подручја Резервата у складу са принципима одрживог развоја;
- Заштита пољопривредног земљишта од неконтролисане примене хемијских средстава за заштиту биља.

Шуме и шумско земљиште
- Успостављање мера за санирање изразито лоших и нарушених узгојних стања шума;
- Газдовање шумама у складу са одрживим развојем и еколошким принципима;
- Заштита и обнова шума, посебно мешовитих аутохтоних;
- Повећање доприноса шума у заштити природних вредности, унапређењу ловства, водоснабдевања, заштити водног и пољопривредног земљишта и производњи здраве хране.

Ловна и риболовна фауна
- Унапређење стања популације крупне и ситне дивљачи;
- Стварање услова за реинтродукцију рибљих врста које су некад насељавале ово подручје.

Водни ресурси
- Постизање „доброг“ статуса вода, мисли се пре свега на површинске воде;
- Заштита водених екосистема;
- Потенцирање одрживог коришћења вода.

Минерални ресурси
- Експлоатација природног гаса на постојећим бушотинама Ви-1 и Ви-2, на простору КО Вилово, вршиће се у складу са одрживим развојем, очувањем и заштитом природних и створених ресурса и животне средине.

2.2.2. Заштита непокретних културних добара

- Обједињавање културног и природног добра у једну целину и у складу са условима заштите;
- Утврђивање начина чувања, одржавања, коришћења и доступности културног добра јавности;
- Коришћење културног добра у васпитно-едукативне, културно-уметничке, рекреативне и туристичке сврхе (организовање уметничких колонија, изложби, одржавање музичких вечери, вечери поезије, изградња смештајних капацитета и објеката за спорт и рекреацију у близини културног и природног добра), уз напомену да се интегритет културног и природног добра мора сачувати;
- Чување идентитета насеља Тител, Вилово и Мошорин као окоснице памћења и просторно-културног континуитета;
- Конзервација и урбана обнова.

2.2.3. Заштита животне средине

- Заштита и очување постојећих природних вредности и природних ресурса у обухвату Плана;
- Израда локалних регистара извора загађивања животне средине на подручју Просторног плана, као дела општинског (Тител) и националног регистра извора загађивања;
- Праћење емисије загађујућих материја у ваздуху, квалитета површинских вода и седимента и подземних вода за водоснабдевање као и квалитета пољопривредног и непољопривредног земљишта;
- Рационално коришћење природних ресурса, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије на локалитетима где се покаже постојање могућности;
- Повећање површина под шумама и заштитним појасевима на подручју Плана;
- Пречишћавање комуналних употребљених вода и предтретман индустријских употребљених вода до нивоа могућности упуштања у јавну канализациону мрежу;
- Снабдевање свих корисника потребном количином квалитетне воде за пиће;
- Санација и рекултивација непрописно лоцираних неуређених одлагалишта отпада на подручју обухвата Плана;
- Одлагање отпада животињског порекла у складу са Законом о ветеринарству;
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.

2.2.4. Становништво

- Успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације;
- Побољшање старосне и образовне структуре;
- Стварање услова за повећање степена запослености становништва.

2.2.5. Мрежа насеља и јавне службе

Мрежа насеља
- Уравнотежен популациони раст по појединим насељима;
- Подстицање даљег развоја постојећих насеља;
- Повећање нивоа социо-економске развијености подручја;
- Подстицање развоја сеоског туризма и развоја терцијарних делатности;
- Задржавање и заштита руралних карактеристика насеља;
- Развој и уређење насеља интегрално са уређењем сеоског атара.

Јавне службе
- Организацију рада јавних служби прилагодити потребама и особеностима локалних заједница;
- Повећати доступност јавних служби и установа за грађане;
- Оснивати садржаје из области здравствене заштите, културе и информисања и физичке културе који недостају, у складу са функцијом сваког појединачног насеља;
- Побољшати (осавременити) услове рада и пружања услуга.

2.2.6. Привреда

- Развојну политику дефинисати у складу са принципима рационалног коришћења и заштите постојећих природних ресурса и добара;
- Развој пољопривредне производње у правцу афирмације овог подручја као произвођача здраве хране;
- Развој малих предузећа у насељима у окружењу посебне намене, заснованих, пре свега, на сировинској основи овог подручја, као и широког комплекса активности које се могу организовати у оквиру постојећих предузећа и у сеоским домаћинствима (разне одгајивачке и прерађивачке делатности).

Шумарство и лов

- Стварање услова за коришћење шумских и ловних потенцијала по принципу усмереног, одрживог и мудрог коришћења у складу са условима заштите;
- Дефинисање радњи и мера (станишни услови, технички објекти, и др.) за повећање учешћа бројности аутохтоних врста дивљачи у ловиштима;
- Међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловних основа и планова управљања заштићеним подручјима.

Туризам

- Очување и одрживо коришћење природних добара и природних вредности, разноликости предела, феномена геонаслеђа, биљног и животињског света;
- Обједињавање туристичке понуде засноване на потенцијалима за развој туризма;

- Одрживи развој туризма уз поштовање мера заштите прописаних Уредбом о заштити СРП „Тителски брег“;
- Уређење и опремање постојећих и нових простора намењених рекреацији и туризму са мерама заштите животне средине;
- Рационално коришћење природних ресурса у складу са условима очувања, заштите и унапређења природне и животне средине.

2.2.7. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

- Утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете у оквиру Резервата, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума;
- Развој саобраћајне инфраструктуре у обухвату Плана и у складу са принципима интегралног/мултимодалног саобраћаја;
- Формирање општинске саобраћајне матрице тако да саобраћајни правци према постојећим и новоустановљеним локалитетима представљају важне – засебне саобраћајне правце, како би се задовољили сви нивои будућег интеррегионалног и локалног повезивања овог простора са окружењем;
- Мрежа путева (посебно нижег хијерархијског нивоа) у оквиру подручја посебне намене треба да створи оптималне услове повезивања насеља са окружењем, у циљу остварења комуникација насеља са локалитетима који су у функцији афирмације природног добра;
- Стварање услова за развој саобраћајних капацитета заснованих на европским стандардима тј. стратешким принципима одрживог развоја животне средине;
- Приобаље водног-пловног пута реке Тисе оспособити/изградити/модернизовати за превоз путника водним путем, повезати све видове саобраћаја на интегралном принципу, формирати капацитете наутичког туризма и др.

Водопривредна инфраструктура

У области водопривреде:
- Интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода;
- Контролисано прихватање, спровођење и пречишћавање отпадних вода од свих потрошача воде, у циљу заштите квалитета подземних и површинских вода;
- Обезбеђење довољне количине квалитетне воде за потребе наводњавања обрадивих пољопривредних површина у вегетационом периоду, кад је у већини случајева изражен дефицит воде у земљишту;
- Осигурање заштите и унапређење квалитета вода до нивоа несметаног коришћења вода за предвиђене намене;
- Унапређење свих делатности на водама и око њих, како би се успешно могли реализовати други циљеви у области водопривреде;
- Заштита и уређење сливова са гледишта развоја водопривредних система и развоја других водопривредних грана, посебно шумарства, путем заштите и ревитализације угрожених екосистема, антиерозионог газдовања шумама, унапређења естетских вредности, очувања и унапређења археолошких, историјских, биолошких, геолошких и других природних и створених ресурса и вредности.

У области водоснабдевања, одвођења и заштите вода:
- Стриктно поштовање режима заштите изворишта подземних и површинских вода у свим изворштима комуналних водовода. Изградња система за прикупљање и пречишћавање отпадних вода;
- Стварање могућности за наводњавање пољопривредних површина на самом брегу изградњом неопходних објеката (црпне станице, мрежа);
- Одржавати постојећу мрежу одбрамбених насипа и регулисаних корита, сачувати мелиорационе системе.

Енергетска инфраструктура

- Сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом;
- Смањење штетних утицаја енергетских објеката на животну средину;
- Стварање услова за стимулисање коришћења обновљивих извора.

Гасоводна, нафтоводна инфраструктура и обновљиви извори енергије

- Гасификација на планском подручју;
- Функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса;
- Штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње;
- Развој и коришћење обновљивих извора енергије.

Електронска комуникациона инфраструктура

- Потпуна дигитализација електронске комуникационе инфраструктуре;
- Развој широкопојасне мреже на целом подручју;
- Увођење савремених електронских комуникационих услуга.

Енергетска ефикасност

- Повећање енергетске ефикасности у свим секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу, од значаја за заштиту животне средине, а све у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

2.2.8. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација

- Диференцијација простора у обухвату Плана у контексту угрожености од елементарних непогода (утврђивање зона потенцијалних ризика и вероватноће појаве);
- Дефинисање превентивних мера и активности у контексту очекиване природне непогоде или акцидентне ситуације;
- Приправност за потенцијалну манифестацију непогоде или удеса;
- Планирање локација нових постројења и траса транспорта опасних материја у складу са претходно утврђеном повредивошћу простора, са приоритетом очувања здравља становништва, природних и створених вредности.

3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ

Интегрисање подручја Просторног плана у шири регионални контекст подразумева уважавање најважнијих европских докумената којим је дефинисан просторни развој, као и примену њихових препорука за остваривање међународне сарадње.

Овај простор представља еколошки значајно подручје због чега је Тителски брег проглашен специјалним резерватом природе 2012. године. Непосредно уз посебну намену налази се и еколошки коридор од међународног значаја Тиса, као и станишта заштићених и строго заштићених врста. У погледу међународног статуса заштићеног подручја, то је IPA подручје – значајно ботаничко подручје на основу вредновања значајних ботаничких подручја у Србији; а према критеријумима за IPA, флористичке и екосистемске одлике станишта послужиле су као основ за

укључење Тителског брега у национално IPA подручје централне и источне Европе. Такође је и IBA подручје – значајно подручје за птице Тителски брег (IBA код 037, национални код PC006IPA, површина 14.318 ha). Тителски брег преставља основ и за развој међународне сарадње, пре свега у области заштите природе и заштите животне средине.

Тителски брег представља изоловано лесно острво на крајњем југоистоку Бачке, смештено у међуречју Дунава и Тисе. Синеколошке прилике на Тителском брегу условиле су доминацију вегетације ливадско-степског типа.

Међународним коридором реке Тисе повезани су простори у уском обалном појасу, који су у непосредном контакту са природним и полуприродним стаништима Тителског брега, СРП „Царска бара“ и значајним еколошким подручјима у Потисју. Тителски брег је и део регионалног еколошког коридора, Слатинско-степског коридора Бачке, који обухвата заштићена подручја СП „Хумка“ на потесу Ливаде (Јуришина хумка), СП „Чарнок“, слатинска подручја Бачке предвиђена за заштиту (слатине код Сонте и Богојева, слатине код Руског Крстура) као и регистрована станишта заштићених и строго заштићених врста између наведених слатинских подручја.

Прекогранични пројекат у којем је Србија учествовала, а блиско је повезан са обухватом Плана, јесте пројекат који се односи на реку Тису TICAD (Tisa Catchment Area Development) пројекат – Развој слива реке Тисе. TICAD пројекат подржан је у оквиру транснационалног програма сарадње Југоисточне Европе (SEE програма – South East Europe Transnational Cooperation Programme). Овај пројекат карактерише прекогранична сарадња локалних, регионалних, националних институција, установа за планирање и истраживање из свих пет земаља дуж територије слива реке Тисе (Румунија, Украјина, Словачка, Мађарска и Србија). Заједнички циљ пројекта јесте стварање одрживе стратегије за унапређење природних потенцијала, унапређење социјалних и економских услова, и развој инфраструктуре.

Међународни пројект Joint Tisa Survay (JTS) који је координиран од стране ICPDR (International Commision for the Protection of the Danube River), бавио се испитивањем еколошког стања Тисе и Бегеја, обухвативши екотоксиколошке, лимнохемијске и хидробиолошке анализе као и комплексна испитивања муља речног дна.

У оквиру прекограничне сарадње, у оквиру програма Exchange 3 и IPA Хрватска–Србија, општина Тител је до сада реализовала неке мање пројекте.

4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Општа концепција развоја подручја посебне намене, дефинисана је у односу на:

- Заштиту природних вредности као основну посебну намену;
- Заштиту и одрживо коришћење вода, одрживи развој туризма, развој међународног еколошког коридора Тисе, као остале посебне намене комплементарне основној.

Подручје посебне намене обухвата заштићено подручје Резервата, његову заштитну зону и зону утицаја на заштићено подручје. Овако изиференцирана посебна намена представља три целине просторног развоја, при чему су у оквиру целине заштићеног подручја Резервата, дефинисане три потцелине, које чине режими заштите I, II и III степена.

Поред посебне намене, издваја се и остала посебна намена простора коју представља целина еколошког коридора Тисе са заштитним зонама (и дефинисаним потцелинама: еколошки коридор Тисе, заштитна зона до 200 m и заштитна зона до 500 m), као и евентуалне планиране зоне и комплекси објеката који нису у супротности са условима заштите (изградња ППОВ).

Општа концепција просторног развоја подручја посебне намене, подразумева одрживост развоја, еколошку повезаност и уређеност простора. Приоритет представља заштита природе и њених вредности, посебно наведеног заштићеног подручја Резервата и еколошког коридора реке Тисе, очување биодиверзитета и развој кроз заштиту предела и заштиту животне средине. Међународни еколошки коридор реке Тисе представља окосницу развоја у оквиру посебне намене, повезујући еколошки значајна подручја дефинисана Уредбом о еколошкој мрежи.

У циљу разграничења границе обухвата Просторних планова и њиховог усаглашавања у зони преклапања Еколошког коридора реке Тисе и Резервата, подручје узводно од Резервата је дефинисано у оквиру Просторног плана подручја посебне намене Еколошког коридора Тисе. Овај план обухвата и простор од Тителa до ушћа Тисе у Дунав. Уз реку Тису, граница заштићеног подручја уједно представља и границу заштитне зоне, границу посебне намене и границу обухвата Просторног плана подручја посебне намене СРП „Тителски брег“, док је река Тиса са адама третирана Просторним планом подручја посебне намене Еколошког коридора Тисе.

Концепција развоја подручја посебне намене, подразумева ограничење ширења грађевинског подручја. Делове грађевинских подручја насеља која се налазе у граници посебне намене, односно заштитној зони заштићеног подручја Резервата, потребно је усагласити са режимима њихове заштите. Део грађевинског подручја насеља Лок који улази у границе заштићеног подручја и заштитне зоне Резервата потребно је изузети.

Коришћење природних ресурса, посебно пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, треба да буде контролисано и усклађено са условима заштите природе.

Посебно су значајне активности у области водопривреде, које се односе на изградњу система за наводњавање на Тителском брегу, а треба да буду усмерене на поправљање хидролошких услова, посебно заштићеног подручја и заштиту вода од загађења.

Рурални развој, развој туризма и одрживи развој економских активности, уређеност простора, са посебном акцентом на јачање природног и културног наслеђа, усклађени са заштитом природе и животне средине, представљају основе развоја подручја посебне намене.

У оквиру подручја посебне намене, дефинисаних целина (заштићено подручје, заштитна зона, зона утицаја) и потцелина (режими заштите у оквиру заштићеног подручја) као и остале посебне намене ван заштићеног подручја (целина еколошки коридор реке Тисе са заштитном зоном до 200 m и до 500 m), обезбедиће се плански услови за уређење зона које су просторно дефинисане у складу са условима заштите природе.

Коришћење природних ресурса у оквиру посебне намене, посебно пољопривредног земљишта треба да буде контролисано и усклађено са условима заштите природе, нарочито даља изградња на овом земљишту.

У оквиру посебне намене, шумским земљиштем треба газдовати у складу са мерама заштите биодиверзитета, а у оквиру заштићених подручја у складу са мерама које су прописане у важећим уредбама. Формирање заштитних појасева зеленила и рационално коришћење вода, необновљивих извора енергије и минералних сировина, посебно неметаличних, треба да буде, такође, усклађено са условима заштите природе.

У оквиру инфраструктурних система, примарни задатак је побољшање веза између заштићених подручја у посебној намени, са насељима у окружењу а посебно немоторног саобраћаја. Планира се снабдевање енергентима свих корисника, као и коришћење обновљивих извора енергије у складу са условима заштите природе.

Заштита природних ресурса и природних добара подразумева дефинисање низа мера и активности ради заштите воде, ваздуха, земљишта и биодиверзитета.

Заштита и уређење предела је суштинска потреба за одрживи развој подручја посебне намене који, заједно са културним наслеђем у подручју посебне намене, треба да допринесе успостављању идентитета и презентацији подручја.

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

1.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Знатан део територије у обухвату Просторног плана чини пољопривредно земљиште, што представља потенцијал за успешно организовање различитих видова пољопривредне производње, коју је потребно спроводити уз стриктну примену мера и услова заштите и кроз активности којима ће се трајно обезбедити природне функције земљишта.

Статусом Резервата као заштићеног подручја, пољопривредне активности усмеравају се на традиционални начин обраде земљишта и алтернативни узгој култура, тако да се смање оптерећења на животну средину и омогући постепено обнављање природних ресурса. Овој оријентацији у пољопривредној производњи претходиће откуп или замена пољопривредног земљишта у Резервату и његовој граничној зони, што представља предуслов за правилно газдовање и очување угрожених врста.

Условима коришћења пољопривредног земљишта, утврђеним Законом о пољопривредном земљишту и овим просторним планом, забраном испуштања и одлагања отпадних и штетних материја, контролисаном применом минералних ђубрива и препарата за заштиту, избором адекватних технологија у обради земљишта и противерозионих мера, сачуваће се квалитет земљишта тј. његова физичка, хемијска и биолошка својства.

Пољопривредно земљиште треба заштитити пољозаштитним појасевима од штетеног дејства еолске ерозије којом се односи земљиште и усеви у фази семена што за последицу има смањење приноса.

У циљу адекватног коришћења, уређења и заштите пољопривредног земљишта потребно је:

- Вршити строгу контролу примене хемијских средстава у непосредном окружењу Резервата;
- Избегавати прекомерну механичку обраду земљишта тешким машинама да би се очувао физички, а самим тим и водно-ваздушни режим земљишта;
- Поправити дренажу земљишта у окружењу Резервата, са циљем отклањања евентуалних вишкова воде;
- Фаворизовати вишегодишње биљне културе и културе које омогућавају примену плодореда;
- Узгајати аутохтоне расе стоке на бази пашњачког гајења;
- Преусмеравати произвођаче на органску производњу хране.

1.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шумска вегетација је најстабилнија животна заједница од изузетног значаја за очување биолошких, климатских, хидролошких и пејзажно-естетских вредности Резервата.

Правци развоја шумских заједница и ловне фауне у Резервату су:

- Примена аутохтоних врста дрвећа (домаћа топола и врба) и њихових заједница;
- Конверзија и реконструкција изданачких шума у високи узгојни облик;
- Подизање мешовитих аутохтоних састојина;
- Повећање површина под шумама пошумљавањем шумског земљишта – чистина;
- Организовање трајне максималне шумске производње;
- Формирање заштитног зеленила.

1.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Вода, као добро од општег интереса, под посебном је заштитом и користи се под условима и на начин регулисан Законом о водама. На планском подручју констатована су лежишта питке воде у ширем приобаљу реке Тисе и подручју Тителског брега.

Последњих година формирана су изворишта по ободу Тителског брега (Мошорин) која указују на повољне хидрогеолошке услове за експлоатацију подземних вода које се могу користити за пиће уз класичну тенхологију прераде.

Заштита и коришћења водних ресурса подразумева оптимизирање режима вода, праћење стања и анализу квалитета вода. На подручју Резервата, у планском периоду, утвдиће се стање, начин локалног оптимизирања режима вода и успоставити механизам мониторинга стања.

У контексту заштите воде, као природног ресурса, у оквиру посебне намене, потребно је:

- Пратити стање нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих и дубоких подземних вода;
- Спроводити мере забране упуштања било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама;
- Спровести мере забране упуштања отпадних вода свих врста у мелиорационе канале и водотоке, осим атмосферских и условно чистих расхладних вода, које по Уредби о категоризацији вода одговарају IIб класи;
- Одржавати систем за одводњавање и наводњавање (чишћење канала од муља и растиња).

Коришћење, уређење и заштита водног земљишта у оквиру заштићеног подручја ће се вршити у складу са донетом Уредбом о заштити.

Водно земљиште користи се на начин којим се не утиче штетно на воде и приобални екосистем и не ограничавају права других и то за:

1. Одржавање корита водотока и водних објеката;
2. Спровођење мера заштите вода;
3. Спровођење заштите од штетног дејства вода;
4. Остале намене утврђене законом.

На водном земљишту забрањена је изградња. Дозвољена је, изузетно, у следећим случајевима:

- Изградња објеката у функцији водопривреде, одржавања водотока;
- Изградња објеката инфраструктуре у складу са просторним или урбанистичким планом;
- Изградња објеката у функцији наутике, туризма и рекреације;
- Изградња објеката за експлоатацију речног материјала.

1.4. ЛОВНА И РИБОЛОВНА ФАУНА

Заштита и коришћење ловне и риболовне фауне у планском периоду, подразумева повећање бројности и структуре дивљачи уз очување ретких и угрожених врста. На подручју посебне намене, уз забрану лова, неопходно је повећати број аутохтоних уз излов алохтоних рибљих врста.

С обзиром да на подручју посебне намене нема природних водених површина, неће бити ни утицаја на њих. Ипак, на северном ободу заштитне зоне, источно од села Мошорин, налазе се вештачки рибњаци за производњу рибље млађи и конзумних шарана. Заштићени карактер подручја неће имати значајнијег утицаја на рибљи фонд ових водених ревира.

1.5. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

На простору насеља Вилово налазе се гасне бушотине Ви-1 и Ви-2, која тренутно нису у производњи. Када се стекну услови за експлоатацију лежишта гаса, ове бушотине ће се активирати.

2. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ

2.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ

Очекује се да се негативне популационе тенденције ублаже, пружањем помоћи локалном становништву у преласку на делатности које су у складу са заштитом природе подручја, чиме би се створили услови да се задржи становништво и динамизира привредна активност, што ће за последицу имати и подизање на виши ниво укупних услова живота у насељима посматраног подручја. Становништво насеља која тангирају посебну намену, у извесној мери, а посебно кроз задовољавање својих радних активности (становништво подно Тителског брега је усмерено на пољопривреду), као и активности у оквиру руралног, ловног, културног и екотуризма, утичу на заштићено подручје. Непосредни утицај на Тителски брег, а тиме и на заштићено природно добро имају насеља Тител, Вилово и Мошорин која се налазе уз сам брег, док посредан утицај има насеље Лок.

Од велике је важности да локално становништво препозна свој интерес у чувању природних вредности као део могућности свог развоја у окружењу заштићеног подручја. Истовремено, потребно је пружити локалном становништву стручну помоћ и друге облике сарадње за производњу здраве хране, развој сеоског туризма – екотуризма, брендирање производа традиционалне и органске производње и др. у складу са смерницама заштите природног добра. На тај начин се развој локалне заједнице, усмерен и на очување заштићеног подручја, уклапа у општеусвојену концепцију одрживог развоја.

2.2. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА И РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Мрежа, функције насеља

Насеље Тител ће и даље имати функцију општинског центра. У планском периоду треба да прерасте у туристичко место са развијеним секундарним, терцијарним и непривредним делатностима, а у складу са специфичном функцијом општинског центра у подручју са изузетним природним и културним вредностима.

Добра саобраћајна повезаност са окружењем омогућава боље функционисање производних и услужних, а у самом насељу услужних и непривредних делатности (јавне службе).

Мошорин и Вилово су сеоска насеља која ће и даље имати функцију локалне заједнице.

Рурално подручје

Насеља међусобно и у односу на општински центар треба да имају уравнотежен развој чиме ће се створити услови и за унапређење руралног карактера подручја. У насељима је потребно развијати делатности из области прераде пољопривредних производа и производње здраве хране.

Развојем планског подручја створити услове за повољно комунално опремање насеља са одржавањем и изградњом саобраћајница. Тиме ће се створити услови за остварење високих захтева заштите и одржања квалитета животне средине и пејзажа (подизање уличног зеленила, организовано управљањем отпадом, и сл.)

Квалитет живота становништва ће порасти а тиме и мотивација за остајање на селу. На тај начин ће целокупно планско подручје у потпуности изградити карактер руралног подручја са пољопривредом као основном делатношћу.

Јавне службе

У планском периоду, јавне службе развијати у складу са просторним и демографским развојем насеља. Развој јавних служби зависиће и од расположивог грађевинског фонда, економске моћи и активности локалне заједнице, традиције, културне развијености и потенцијала, заинтересованости инвеститора и сл.

Пожељно је стимулисати и приватну иницијативу у сектору јавних служби и развијати различите програме прилагођене особеностима подручја и локалне заједнице:

- Брига о деци;
- Социјална и здравствена заштита (деце, жена, старих лица, лица са посебним потребама);
- Специјализована образовања (побољшање квалитета основног образовања, образовање за оне који намеравају да остану у области пољопривредне производње, у области туристичке делатности и сл.);
- Организовање агро-ветеринарских установа и сл.;
- Туристичке организације и сл.

Табела 3. Постојеће и планиране јавне службе у насељима која захвата планско подручје

Ред. бр.	Врста јавне службе	Тител	Вилово	Мошорин
-I-	Социјална заштита			
1.	центар за социјални рад	●		
2.	предшколска установа	+	+	+
3.	центар за старе	●		
-II-	Образовање			
1.	подручна школа (I-IV раз.)	+	+	
2.	основна школа (I-VIII раз.)	+		+
3.	средња школа	+		
-III-	Здравствена заштита			
1.	амбуланта, здравствена станица		+	+
2.	дом здравља	+		
3.	апотека	+	●	●
4.	зоохигијенска служба	●		
-IV-	Култура и информисање			
1.	библиотека	+	●	+
2.	музеј	**		
3.	галерија, изложбени простор	+		
4.	дом културе	+	+	+
5.	дом за децу и омладину	●		
6.	народни универзитет	●		
7.	радио-станица, локалне новине	+		
8.	општинска туристичка организација	●		
-V-	Физичка култура			
1.	отворени уређени спортско-рекреативни простор	+	+	●
2.	отворени спортски простор	+	+	+
3.	покривени спортски објекат	●		
4.	мањи спорт. рекр. центар вишенаменског карактера	●		

НАПОМЕНА:
+ постојећи насељски садржај,
● потребан насељски садржај (препорука из ПП РС)
** насељски садржај, ако постоји интерес и економска основа

3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ

3.1. РУРАЛНИ РАЗВОЈ , ПОЉОПРИВРЕДА И РИБОЛОВ

Рурални развој и пољопривреда

На планском подручју, у зони посебне намене, осим насеља Вилово и мањих делова насеља Мошорин и Тител који се налазе у заштитној зони Резервата, нема насеља, тако да ће заштићени статус подручја имати посредан утицај на рурални развој планског подручја. Пољопривреда је свакако делатност на коју ће се статус посебне намене подручја „Тителски брег“ највише одразити.

Повољни природни и створени потенцијали у области пољопривреде омогућили су развој различитих видова пољопривредне производње (ратарство, повртарство, воћарство, виноградарство и сточарство). Развој пољопривреде на планском подручју довео је, између осталог, до драстичног смањења степских површина и до угрожавања степских реликата. На подручју Резервата и у његовој заштитној зони, пољопривредне активности биће редуковане у складу са Уредбом о заштити. Подручје зоне утицаја на Резерват, које се непосредно наслања на њега, треба третирати на посебан начин који има за циљ очување осетљивих екосистема Резервата.

Контролисана примена традиционалних видова коришћења ресурса, као што су кошење и испаша представља основну меру заштите на просторима под природном вегетацијом.

Стимулативним мерама потребно је наводити произвођаче да на додирним подручјима са Резерватом гаје културе које омогућавају редуковану механичку обраду и минималну употребу хемијских средстава. Вештачке препарате за ђубрење потребно је, по могућности, замењивати стајским ђубривом, заоравањем зелене масе или компостирањем.

Када је реч о сточарству, потребно је форсирати пашњачки узгој аутохтоних раса стоке, чије би се мање производне могућности компензовале кроз туристичку понуду планског подручја.

Поред екстензивног коришћење простора (формирање пољозаштитних појасева, екстензивне културе воћњака, пашњаци итд.), на неким деловима платоа треба предвидети развој алтернативних видова пољопривреде. На Тителском платоу на којем је успостављен режим заштитне зоне, а који се обрађује, постоје могућности за производњу здраве хране. Применом биопрепарата, ван сваког контакта са загађеним подземним водама, могла би се производити здрава храна. Производња здраве хране или лековитог биља пореклом са заштићеног добра може да се појави као елеменат комплексне туристичке понуде. Стварање и уређивање заштитног појаса на рубу платоа захтева промену намене пољопривредног земљишта.

Рибарство

Заштићени карактер Резервата не може имати утицаја на риболов, с обзиром да је река Тиса ван планског подручја. Међутим, узгој рибље млађи и конзумне рибе, у рибњацима код Мошорина, има значајну производно-економску вредност и представља основ рибарства на заштићеном подручју, па ће као такав опстајати и у наредном периоду.

С обзиром на заштићени статус посматраног подручја, са једне стране, и економски значај постојећих рибњака са друге стране, ова два аспекта морају бити максимално усклађена, на следећи начин:

- Дефинисати и строго примењивати узгој само аутохтоних рибњачких врста (шаран, линьак и сл.);
- Вршити сузбијање и санитарни излов алохтоних врста;
- Остварити стални мониторинг и пратити корелацију постојећих рибњака и природних водених површина.

3.2. ШУМАРСТВО И ЛОВ

Шумарство као привредна грана, даје значајне резултате посебно у газдинским јединицама које просторно обухватају највеће површине под културама и плантажама ЕА топола које имају највећи запремински прираст, нарочито врсте тополе И–214. Шумама и шумским земљиштем, било да су у државном или приватном власништву, мора се газдовати тако да се очувају њихове основне природне вредности и функције, сагласно Закону о шумама и Закону о заштити природе, као и пратећим подзаконским актима.

У очувању природности и биолошке разноврсности шума, као и њихове комплексне структуре и састава, акцент треба да буде на очувању разноврсности живог света и пратећих заједница. Шуме треба да остваре превасходно заштитне, социо-културне и привредне функције, у оквиру општекорисних функција шума.

У границама обухвата плана потребно је:

- Унапредити стање постојећих шума, имајући у виду режиме заштите заштићених подручја, и мере заштите осталих природних добара;
- Газдовање шумама ускладити са биолошким капацитетима станишта, што подразумева газдовање ЕА тополама и аутохтоним врстама дрвећа на одговарајућим стаништима;
- Пласман дрвне масе усмерити ка прерађивачким капацитетима у земљи;
- Очувати постојеће аутохтоне шумске заједнице и применити их у пошумљавању нових површина;
- Организовати максималну шумску производњу уз заштиту укупног екосистема.

3.3. ТУРИЗАМ

Атрактивни природни и антропогени туристички потенцијали предодредили су коришћење планског подручја односно посебне намене, за следеће доминантне облике туризма:

- Екотуризам је усклађен са правилима заштите и очувања животног простора. У оквиру одрживог туризма, он представља туризам заснован на природи, а укључује и руралне и културне елементе туризма. Све туристичке активности у заштићеном подручју треба да имају за циљ очување природних вредности. Планирање и развој туристичке инфраструктуре у екотуризму треба да се усредсреди на еколошке, друштвене, културне и економске критеријуме одрживости.

Планиране туристичке активности, највећим делом ће се одвијати на просторима са режимом заштите III степена у делу заштитне зоне као и осталој посебној намени. Код обележавања излетничких и едукативних стаза, избор пунктова треба да обухвата различите типове вегетације. Тителски брег је, са својом висином и доминантним положајем, идеална локација за сагледавање уливања Бегеја у Тису, а нешто низводније и ушћа Тисе у Дунав. Са њега је видљиво пространство Шајкашке, токова Бегеја са Царском баром и ечанским рибњацима, као и источни делови Фрушке горе.

- Рурални/сеоски туризам са понудом еко и етно туризма – Етно-смештај туриста је постао обавезна компонента савремене екотуристичке понуде. При томе треба водити рачуна да он буде у околним местима у окружењу Брега и за ту сврху посебно уређеним салашима. Посебну понуду чине производи традиционалних заната у складу са исконским начином живљења. Интересантне су куће које имају облик градње карактеристичан за Шајкашку, које треба укључити у туристичку понуду, као и постављање етно-изложби у етно-кућама са ручним радовима, ношњом и старим дрвеним предметима из овог краја. За подручје Резервата могуће су посете већег броја мањих група које не би требале премашити 25 особа. Такође, постоје у Тителу организоване туре вожње бродом по Тиси са већим бројем туриста који само издалека посматрајуТителски брег, односно рељеф уз Тису. Неопходно је урадити промотивне и информативне материјале доступне сваком посетиоцу.
- Рекреативно–излетнички туризам – Излетничке стазе на падинама Брега уз Тису, као и на Брегу (пешачке, бициклистичке) могу бити само стручно-научног карактера (едукативна стаза). Предлог пројекта стаза треба да уради управљач, према условима Покрајинског завода за заштиту природе. Сам плато пружа могућности организоване вожње фијакерима или санкама кроз највеће сурдуке, који се иначе користе као путни правци, или пољске путеве који иду ободом платоа.

- Едукативни туризам – Еколошка едукација је специфичан елеманат туристичке понуде заштићених добара. Суштина наставе у природи је прикупљање искустава и доживљаја, који заједнички обликују везу младих према појединим елементима природе. Теренске вежбе и излети везани за школске програме у првом реду служе за продубљивање знања. У служби еколошке едукације може да се формира визиторски центар, истраживачка станица, осматрачница и сл. Едукативна стаза може да обухвата део терена и наведене објекте на основу унапред припремљеног, осмишљеног програма.
- Културно-манифестациони туризам, првенствено у оквиру понуде споменика културе, традиционалне салашарске архитектуре, уз функционалну интеграцију туристичке понуде окружења.
- Ловни туризам је саставни део туристичке понуде. Будућа заштита никако не искључује могућност лова и развоја ловног туризма ако се заснива на принципима одрживог развоја. Унапређење ловства у функцији заштите природе треба спроводити следећим заједничким активностима:
  - Ревитализацијом деградираних површина и побољшањем станишних услова дивљачи;
  - Планским подизањем ремиза и хранилишта према условима Завода побољшаће се квалитет ловишта.

Слика 3. Атар насеља Лок

Слика 4. Река Тиса

Развој туризма на простору у обухвату Плана подразумева комплетирање понуде, смештајних капацитета, квалитетнији саобраћајни приступ и боље интегрисање са општинским центром као организационим језгром туристичке понуде.

Приоритети су унапређење и развој туристичко-рекреативне инфраструктуре (терени, стазе, рецептивно-информативни пунктови, туристичка сигнализација и друго) и техничке инфраструктуре (саобраћајна доступност у функцији интегрисања туристичке понуде), али и уређивање и организовање презентација непокретних културних добара. Приоритет има и модернизација, комунално опремање и комерцијализација постојећих и потенцијалних смештајних капацитета. Туристичка понуда, првенствено ће се заснивати на природним вредностима и културно-етнографском наслеђу.

Поред профилисања туристичког производа који се ослања на напред наведене видове туризма, потребно је оснажити постојеће функције ЈП „Тителски брег“ као управљача простора на плану маркетинга у туризму, информатике, промоције туристичке понуде и мониторинга промета, као и установљење локалних туристичких пунктова.

Потребно је реконструисати постојећу путну мрежу у циљу обезбеђивања адекватног приступа свим насељима. У складу са заштитним мерама потребно је обезбедити унапређење, очување и промовисање, као и одрживо коришћење простора, у складу извесним ограничењима у погледу броја туриста унутар заштитне зоне.

4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА

4.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Основно планско опредељење у домену путне–друмске инфраструктуре у обухвату Просторног плана је побољшање капацитивних могућности државног пута, безбедности и нивоа саобраћајне услуге (ДП IIа реда бр. 129/P-110,)[9], као основног путног капацитета, који ће нудити виши ниво комфора и бољу повезаност овог простора са окружењем. Државни пут ће у наредном периоду, поред своје основне функције у међурегионалном и међуопштинском повезивању, преузети и значајан део у обезбеђивању саобраћајне доступности локалитетима у оквиру заштићеног подручја Тителског брега.

Примарни задатак у развоју саобраћајне инфраструктуре је подизање квалитета и модернизација постојеће мреже.

У будућем развоју саобраћаја, посебно се мора инсистирати на реконструкцији и рехабилитацији путних праваца државне путне мреже као и на модернизацији–изградњи мреже општинског нивоа.

Операционализација планских решења путног - друмског саобраћаја је и задржавање свих саобраћајних капацитета најнижег хијерархијског нивоа (општински, атарски, шумски и други приступни путеви) уз потребу реконструкције и уклапања у нове функционално-саобраћајне матрице овог простора и окружења. Овакав концепт уређења саобраћајница у оквиру простора обухвата Плана утицаће на формирање нове јединствене саобраћајне мреже, која ће у потпуности побољшати везе у зони заштићеног подручја са насељима, окружењем, свим садашњим и планираним туристичким и локалитетима под режимима заштите.

Мрежа приступних путева, осим основне функције у обезбеђивању доступности и повезивању свих микролокација, одвијању саобраћаја у оквиру простора обухваћеног Просторним планом, врло је значајна и у функцији обезбеђења приступа до свих садржаја и микролокација у потенцијалним ванредним, непредвиђеним и акцидентним ситуацијама. С обзиром на специфичност и „осетљивост“ оваквих еколошких резервата, ова функција се намеће као једна од најважнијих. Претходном анализом и сагледавањем могућих траса нових приступних путева ка планском подручју, предложена су решења (верификована кроз планове локалних самоуправа у обухвату: ППО општине Тител), која се лако могу реализовати, без повећања трајекторија путовања, експлоатационих трошкова и без значајнијих неповољних утицаја на одрживи развој и биодиверзитет овог простора.

Планом железничког саобраћаја заснованом на усвојеним планским и стратешким документима (ПП РС, РПП АПВ, Стратегија развоја саобраћаја РС) предвиђено је задржавање постојеће пруге у оквиру утврђеног коридора и побољшање експлоатационих пара-

9 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: Р-110 је ДП IIа реда бр. 129;

метара реконструктивним мерама и изградњом. Реконструкцијом/изградњом свих пружних капацитета, знатно ће се побољшати експлоатациони параметри (повећање носивости и експлоатационе брзине), а железница ће се приближити захтеваном европском нивоу превозне услуге. Неопходна је ревитализација и модернизација практично целокупног система, чиме ће се повећати безбедност, ефикасност и економичност. Експлоатационе брзине су данас неприхватљиво ниске (Ve~ 40 km/h), услед чега потенцијални корисници железнице радије бирају друга средства превоза.

Планска решења у домену водног саобраћаја (проистекла из планске и стратешке документације Републике и АП Војводине) предвиђају укључивање потенцијала водног–пловног пута реке Тисе у дестинације транспорта путника (потенцијалних посетилаца у зони обухвата ПППППН) и околних локалитета, путем водних превозних средстава и/или уз интегрално повезивање са осталим облицима саобраћаја. Обнављање путничких пристаништа, као и изградња прихватних објеката наутичког туризма (марина, туристичких пристаништа, привезишта), подстицајно ће утицати на укључивање овог вида саобраћаја у афирмацију локалитета у зони коридора Тисе. За релизацију потребних садржаја водног саобраћаја у оквиру обале Тисе, постоје одговарајући просторни и хидролошки услови.

План развоја немоторног саобраћаја на планском подручју предвиђа формирање и развој капацитета немоторних – пешачко-бициклистичких кретања (кроз дефинисање коридора бициклистичких стаза уз реку Тису – међународног циклокоридора 11, пешачких и бициклистичких стаза унутар и ван насеља и локалитета). Немоторна кретања, као најважнија и еколошки најприхватљивија, доприносе смањењу негативних утицаја саобраћаја на животну средину, побољшању „суживота“ моторног саобраћаја и афирмацији природних, туристичких локалитета заштићеног подручја што је и препорука која произилази из Атинске повеље Европског савета урбаниста (1998. и 2003. год.).

Ваздушни саобраћај, иако се не налази у обухвату, заступљен је преко капацитета летилишта Тител. Планира се перспективно укључивање и овог вида саобраћаја у понуду транспортних услуга, не само за потребе општине Тител, већ и за евентуалне туристичке и спортско-рекреативне захтеве. Планским решењима из домена саобраћаја не утиче се на функционисање летилишта, посебно узимајући у обзир сезонску и повремену употребу овог ваздушног терминала.

4.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Развој водопривредне инфраструктуре, на подручју посебне намене, заснива се на успостављању интегралних регионалних вишенаменских система за уређење, коришћење и заштиту вода. Потребно је обезбедити одговарајуће услове у смислу комуналне опремљености простора (водовод и канализација), као и уређење и обезбеђење водних ресурса од даљег загађивања и расипања.

Водни објекти за заштиту од поплава, ерозија и бујица

Постојећи одбрамбени насип дуж обале Тисе чини трајно решење заштите подручја у обухвату Плана од поплавних вода, тако да је у наредном периоду нужно постојеће делове система одржавати у пројектованим елементима, као и отклањати евентуална оштећења облога насипа од утицаја таласа и леда.

Одбрамбеној линији у ширем смислу припада и шумски заштитни појас у предтерену (форланду). Степен сигурности одбрамбене линије је добар и у складу је са значајем подручја и објеката који се штите. Одбрамбена линија се мора стално одржавати у функционалном стању.

У склопу антиерозионог уређења територије, основни интерес водопривреде се састоји у заштити водопривредних објеката од наноса. Због тога се, при разматрању антиерозионих мера за потребе водопривреде, мора водити рачуна, с једне стране, о степену угрожености појединих објеката, а с друге стране, о степену осетљивости објеката на засипање наносом.

Антиерозионо уређење обухвата радове и мере за заштиту од ерозије и бујица и контролу наноса на разматраном простору. Ови радови и мере могу се разврстати на:

1) Биолошке мере (пошумљавање, мелиорације шума, мелиорације пашњака и ливада и затрављивање);
2) Биотехничке мере (изградња зидова против спирања, контурних ровова, градона, тераса и др.);
3) Техничке мере (бујичарске зидне преграде, рустикалне преграде и др.);
4) Административне антиерозионе мере (прописи којима се регулишу обавезе корисника да антиерозино газдују поседом).

Што се тиче еолске ерозије, мере заштите од овог феномена (ветрозаштитни и пољозаштитни појасеви и агротехничке мере) спадају у домен пољопривреде и шумарства. Међутим, заштита од еолске ерозије може бити и у интересу водопривреде, у случају када се у близини подручја интензивне ерозије ветром налазе водопривредни објекти (акумулације, регулисана речна корита, иригациони канали и др.). Основни задатак водопривреде би се састојао у детерминисању свих водопривредних објеката који могу бити угрожени еолском ерозијом, као и у разради концепције њихове заштите.

Водни објекти за заштиту од штетног дејства унутрашњих вода – одводњавање

Регулисање водног режима у земљишту, уз поштовање услова заштите природе и изградњу и реконструкцију постојећих система за одводњавање, омогућиће побољшање пољопривредне производње. Распрострањеност и изграђеност водопривредне инфраструктуре на територији је задовољавајућа, али је због њихове запуштености и неодржавања, проблем одвођења сувишних вода и даље присутан.

Полазиште за техничка решења у домену хидротехничких мелиорација јесте ревитализација постојећих мелиорационих система. Будући системи се планирају као интегрални мелиорациони системи (одводњавање, наводњавање, заштита од спољних вода), са свим мерама хидротехничких и агротехничких мелиорација.

Систем за наводњавање Тителског брега планиран је тако да се вода захвата на обали Тисе, пумпама диже на виши терен (на сам брег) и затим преко мреже цевовода усмери ка пољопривредним површинама. Због варирања нивоа воде у Тиси, црпне станице ће се поставити на коту изнад максимално забележених водостаја, а повезивање црпне станице са обалом реке вршиће се каналом.

Водни објекти за коришћење вода

Планско решење снабдевања водом засновано је на развоју регионалних система, као најповољнијих са аспекта експлоатационих трошкова и аспекта обезбеђења сигурне и квалитетне дистрибуције. Основу развоја будућих регионалних система за снабдевање водом чине заштићена изворишта подземних и површинских вода. Принцип је да се до рационалних и еколошки прихватљивих граница искористе локална изворишта подземних и површинских вода, а да се тек након тога регионалним системима допрема само недостајућа вода. Имајући у виду садашња економска кретања и финансијску моћ локалних заједница, не може се очекивати брза изградња регионалних система за водоснабдевање. Решења која се сада раде, или ће се радити у скорој будућности, морају бити компатибилна са будућим повезивањем у регионалне системе.

Краткорочно решење за снабдевање водом обухвата развијање микрорегионалних водоводних система (повезивање неколико насеља или општина у једну целину у зависности од расположивих изворишта). Временом, ови системи би се повезивали и обједињавали у веће целине, тј. у одређеном временском периоду у регионални систем ослоњен на извориште воде регионалног нивоа.

Овакав приступ омогућава да се корисници снабдевају са два или више изворишта и да се, уз локалне могућности (микрорегионално и локално изворište), постиже највиши степен сигурности, како у погледу испоруке количине воде, тако и погледу њеног квалитета. Овде је економски елеменат један од најбитнијих чинилаца рационалног развоја.

Подручје посебне намене припада новосадском регионалном систему. Овом систему припадају и насеља у општинама: Нови Сад, Беочин, Бачки Петровац, Бачка Паланка, Темерин, Жабаљ, Зрењанин).

За сеоска насеља предвиђа се техничко побољшање водовода, нарочито у случају прикључења на магистралне доводе и градске водоводне системе као и обнове и побољшања поузданости водовода, спајањем у јединствену целину више мањих групних система, изградњом већих резервоара и смањивањем великих губитака у мрежи.

Појединачни локалитети у оквиру посебне намене простора, водом ће се снабдевати или повезивањем на најближи насељски систем, уколико постоје могућности за такав прикључак, или индивидуално, путем бунара бушених у границама локалитета.

Водни објекти за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода и заштиту вода

Ради заштите подручја посебне намене, предвиђа се интегрална заштита вода, која подразумева примену технолошких, водопривредних и организационо-економских мера заштите. Технолошке мере подразумевају пречишћавање отпадних вода насеља у окружењу у ППОВ свих насеља већих од 5.000 еквивалентних становника (ППОВ Тител), као и мањих насеља која се налазе у зони заштите изворишта. У ППОВ ће се уводити отпадне воде општинских центара и свих приградских насеља повезаних на групне канализационе системе. Производна предузећа ће реализовати своја комплетна ППОВ, или предтретмане. Предтретманом се отпадне воде из технолошких процеса пречишћавају до стања да смеју да буду упуштене у градску канализацију и упућене према ППОВ. Морају се уклонити све опасне материје, посебно оне које би својим токсичним деловањем ометале рад биоаерационог дела ППОВ. Тако ће се отпадне воде из Шајкаша, а касније и Мошорина и Вилова, пречишћавати на ППОВ лоцираном на КО Шајкаш.

4.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

4.3.1. Електроенергетска инфраструктура

Дистрибутивна мрежа ће се развијати у складу са средњорочним плановима надлежног предузећа, односно Привредног друштва за дистрибуцију електричне енегије „Електровојводина“, Електродистрибуција „Зрењанин“ и Електродистрибуција „Нови Сад“. Предвиђа се потпуни прелазак на 20 kV напонски ниво. 10 kV мрежу и припадајуће дистрибутивне трафостанице 10/0,4 kV потребно је реконструисати за рад на 20 kV.

Постојећа електроенергетска мрежа се задржава у постојећим коридорима. За потребе садржаја у оквиру посебне намене електроенергетска мрежа ће се градити подземно или надземно, а могуће је електричну енергију обезбедити из сопствених извора (агрегат, соларни колектори).

У складу са плановима развоја надлежног предузећа за дистрибуцију електричне енергије планиран је средњенапонски вод од насеља Вилово до насеља Мошорин. За осветљење користити расветна тела у складу са новим технологијама развоја и условима надлежног завода за заштиту природе. Део потребне електричне енергије могуће је обезбедити и из обновљивих извора.

У оквиру просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности могу се на постојеће и планиране објекте постављати соларни панели и користити соларна енергија, у виду топлотне и електричне енергије за сопствене потребе. Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

4.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Приоритет развоја гасоводне инфраструктуре на планском подручју јесте изградња разводног гасовода и мерно-регулационих станица за снабдевање природним гасом насеља Вилово.

Гасификација насеља извешће се изградњом разводног гасовода средњег притиска са МРС и прикључењем на најближу гасоводну инфраструктуру према условима и сагласности од власника гасовода, који ће према расположивом капацитету и положају гасовода одредити на који ће се гасовод планирани потрошачи прикључити и на ком месту, као и дистрибутивне гасне мреже ниског притиска у насељу.

Када се буде изградила гасоводна мрежа у насељу Вилово, бушотине Ви-1 и Ви-2 биће повезане бушотинским водовима и приступиће се изградњи адекватног постројења за припрему гаса у близини бушотине.

4.3.3. Обновљиви извори енергије

У границама посебне намене, за производњу електричне и топлотне енергије могу се користити соларни панели (фотонапонске ћелије) постављени на постојеће и планиране објекте (објекти становања, привреде и др.) у насељима или ван њих.

4.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

Електронска комуникациона мрежа ће се, у складу са постављеним циљевима, развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавремених технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградњу широкопојасне мреже на свим нивоима уз употребу најсавремених медијума преноса.

То подразумева и потпуну дигитализацију свих система електронских комуникација (фиксна, мобилна, интернет, радио-комуникација и др.), уз обезбеђење довољно капацитета, равномерног развоја и целокупне покривености простора и обезбеђивање подједнаке доступности свим операторима.

За све планиране садржаје који изискују повезивање на постојећу електронску комуникациону мрежу ради обезбеђења телекомуникационог саобраћаја, планирана је дуж постојећих и планираних путних коридора електронска комуникациона мрежа. У склопу децентрализације електронских комуникационих мрежа, планира се постављање нових мултисервисних платформи и друге електронске комуникационе опреме у кабинетима на јавним површинама. Такође, планира се увођење оптичких каблова и у домен приступне мреже, у почетку повезивањем правних лица (бизнис претплатника) на оптичку мрежу, а касније и осталих претплатника у циљу потпуне дигитализације система и могућности пружања најквалитетнијих и најбржих услуга и различитих сервиса (говор, подаци, мултимедијални сервиси ...).

Оптичких каблови се планирају и до базних станица мобилне телефоније. У наредном планском периоду развој мобилних комуникација ће се заснивати на примени најсавременијих електронских комуникационих (ЕК) технологија, у циљу пружања најсавременијих услуга и сервиса, у скаладу са европским стандардима.

5. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА И ОДБРАНА ЗЕМЉЕ

5.1. ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Заштићена подручја

СРП „Тителски брег“

На подручју Резервата установљена је просторна заштита стављањем под тростепени режим заштите. Око Резервата је установљена заштитна зона. У Уредби о заштити, прописане су мере и активности којима су забрањене оне активности које нарушавају обележја овог природног добра, а дозвољене су оне које доприносе његовом очувању, унапређењу и презентацији. ЈП „Тителски брег“ из Тителa је одређен као управљач над овим природним добром.

Заштита, уређење и развој Резервата спроводе се на основу Плана управљања и годишњих програма управљања, као и на основу резултата студија, пројеката, резултата биомониторинга угрожених биљних и животињских врста и других бројних истраживања која су везана за Резерват.

Заштита Резервата подразумева:

- Праћење стања природних вредности;
- Очување степских станишта и геолошких и геоморфолошких вредности Резервата;
- Мониторинг популација аутохтоне флоре и мониторинг животињских врста (пре свега, фауне инсеката, птица и сисара), као и популаризацију очуваних вредности укупног биодиверзитета природног добра;
- Неопходност заштите Резервата не само као природног добра, већ и као предела јединственог геоморфолошог диверзитета који има својство да буде номинован за геопарк - подручје од посебног значаја за проучавање развоја Земљине коре, које има скуп разноврсних појава и процеса геодиверзитета националног или међународног значаја (European Geoparks Network и UNESCO Global Geoparks Network);
- Заштиту и коришћење биолошких ресурса на принципима „одрживости“;
- Израду планова, програма, пројеката и студија којима ће се омогућити заштита и развој;
- Спровођење научноистраживачких и културно-образовних активности;
- Активности на спровођењу програма санације и ревитализације простора.

Коришћење природног добра треба ускладити са капацитетом простора и потребама заштите врста и станишта, као и предеоних типова који обезбеђују оптималне услове опстанка живом свету.

На остацима природних станишта у виду уског појаса на падинама брега, где је значајан тзв. маргинални утицај (измењени климатски услови, загађење, домаће животиње као предатори и др.), потребно је спровести мере за њихову ревитализацију.

Неопходно је обезбедити контролисано коришћење ливада и пашњака у складу са животним циклусом строго заштићених и заштићених врста. Кошење и испаша, који су вековима деловали супротно деградационим процесима и допринели одржавању одређеног стадијума у сукцесији вегетације, треба да се примењују као мере заштите.

Уређење платоа Тителског брега који припада заштитној зони, треба регулисати прописивањем режима заштитне зоне у складу са потребама очувања биодиверзитетских вредности.

Улога пољозаштитног појаса је ублажавање утицаја аграрних и урбанизованих подручја на природна станишта, кроз поновно успостављање степске вегетације на ободном појасу лесног платоа. У условима непостојања функционалних пољозаштитних појасева, формирање заштитног зеленог појаса на лесном платоу, допринело би смањењу негативних утицаја еолске ерозије, побољшању квалитета животне средине и обогаћењу простора врстама шумо-степских станишта. Потребно је обновити пољске путеве уз ивични руб платоа према падинама, који имају заштитну улогу од ерозије.

За обрадиве површине на платоу препоручује се подстицање производње здраве хране и замена хемијских препарата са биопрепаратима на што већем простору. У оквиру коришћења природног подручја значајно место заузима одрживи туризам.

Заштита станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста

У складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/10 и 47/11), спроводиће се заштита на идентификованим стаништима у оквиру посебне намене простора.

У складу са Правилником, заштита строго заштићених врста се спроводи забраном коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама. Заштита заштићених дивљих врста се спроводи ограничењем коришћења, забраном уништавања и предузимања других активности којима се наноси штета врстама и њиховим стаништима као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама.

Еколошки коридори

На основу Уредбе о еколошкој мрежи на подручју обухвата Плана утврђена је деоница еколошког коридора од међународног значаја – Тиса са обалним појасом. Део еколошке мреже чине и локални еколошки коридори. Међународни коридор реке Тисе је у уском обалном појасу у непосредном контакту са природним и полуприродним стаништима Тителског брега.

Заштиту еколошке мреже је потребно спроводити на основу важеће уредбе, којом се обезбеђује спровођење мера заштите ради очувања предеоне и биолошке разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста.

Еколошки коридори омогућују комуникацију између заштићених подручја и/или станишта заштићених и строго заштићених врста. Формирање и очување проходности ових еколошких коридора, који треба да преузму неке функције природне вегетације, јесте од приоритетног значаја за дугорочни опстанак биодиверзитета ширег региона.

Заштита подручја под међународном заштитом

На простору Резервата који је проглашен за IPA подручје – значајно ботаничко подручје и IBA подручје – значајно подручје за птице Тителски брег, потребно је спроводити препоруке и предлоге мера за заштиту.

5.2. ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА

Европска конвенција о пределу (ЕКП) представља основни оквир и преузету обавезу у процесу дефинисања предеоних образаца подручја обухваћеног Планом. У том смислу, она подразумева одговарајући методолошки приступ успостављању опште концепције планирања предела.

Примена ЕКП је широка и у смислу намене и карактера простора односи се на природна, сеоска, градска, приградска подручја, пољопривредно, водно и шумско земљиште. Примена Конвенције може да се односи и на пределе изузетних одлика, али и на деградиране и „уобичајене“ пределе.

Општим мерама ЕКП утврђена је интеграција планирања предела у институционалне оквире просторног и урбанистичког планирања, успостављање и спровођење предеоне политике доношењем посебних мера и спровођењем постојећих, као и формирање нових процедура партиципације односно укључивање јавности у процесе формулације одређеног предела.

Посебне мере се односе на идентификацију и процену квалитета и вредности предела, и увођење мера у вези са заштитом, управљањем и развојем предела. У оквиру посебних мера, истиче се и важност оспособљавања и едукације локалних самоуправа о управљању пределом на својој територији. Конвенција подразумева и укључивање идентификованих предела у међународне програме, узајамну помоћ и размену информација, прекограничну сарадњу и праћење примене конвенције.

Закон о заштити природе и Закон о заштити животне средине својим садржајем пружају подршку планирању и уређењу предела. Начелно промовишу високи степен заштите природе, у смислу да је свако дужан да при предузимању активности или вршењу делатности допринесе и предеоној разноврсности (чл. 5, став 1 Закона о заштити природе), као и обавезу да се природне вредности „користе под условима и на начин којима се обезбеђује очување вредности геодиверзитета, биодиверзитета, заштићених природних добара и предела" (чл. 9 Закона о заштити животне средине).

Законом о заштити природе успоставља се обавеза заштите предела у смислу „заштите, очувања и унапређења биолошке, геолошке и предеоне разноврсности" (чл. 2, став 1), као и благовремено спречавање људских активности и делатности које могу довести до трајног осиромашења предеоних вредности.

Према Просторном плану Републике Србије, у односу на „развојни карактер, односно степен модификације природног предела", издвајају се природни и културни предели, а у оквиру културних – рурални и урбани предели.

Природни предели представљају просторе где је степен модификације минималан, биофизичка структура углавном природног порекла и где постоје елементи који су последица природних поремећаја. С обзиром да у складу са Европском конвенцијом о пределу није израђена студија карактеризације предела територије Србије која би обухватила и подручје Резервата, дала дефиницију предеоног обрасца Тителског брега и смернице за заштиту и унапређење предеоних елемената планског подручја на основу којих би се успоставио оквир за укључивање планирања предела у процес израде овог просторног плана, опредељење је да се Планом предложи процена карактера предела за простор обухвата Плана.

У складу са оценом карактера предела планског подручја, заштита и уређење предела је суштинска потреба за одрживи развој подручја посебне намене Тителског брега и треба да се спроводи кроз:

- Мере заштите свих заступљених типова предеоних елемената очувањем карактеристичних обележја екосистема која су проистекла из природне конфигурације;
- Управљање пределом поступцима којима се, из перспективе одрживог развоја, обезбеђује редовно одржавање предела, са циљем усмеравања и усклађивања промена изазваних друштвеним и економским процесима, као и процесима у животној средини;
- Стварање услова за спровођење предеоне политике (општих принципа, стратегија и смерница, дефинисаних од стране надлежних органа), која омогућава предузимање одређених мера у циљу заштите, управљања и планирања предела.

Заштита, уређење и развој предела заснива се и на реализацијих различитих приступа у обезбеђивању квалитета предела, а темељи се на:

- Очувању предеоног мозаика и његовог идентитета;
- Постизању равнотеже између активности у простору и предеоних елемената ради минимизирања конфликата;
- Планирању развоја насеља која се налазе у непосредној близини простора дефинисаних предеоних образаца на принципима одрживости и у складу са вредностима предеоних одлика (физичка структура насеља, привредне активности и сл.);
- Правовременој и активној заштити природних вредности, укључујући и фрагменте који тренутно нису под заштитом, а чија се заштита у будућности очекује, као и на заштити споменика културе и препознатљивих и вредних амбијената руралног и урбаног типа;
- Санацији и ревитализацији нарушених предеоних елемената;
- Подстицању позитивних и минимизирању негативних утицаја кроз механизме управљања пределом;
- Промоцији, заштити и одрживом коришћењу природног и културног наслеђа и њиховом повезивању у простору (и на прекограничном нивоу);
- Јачању и промовисању постојећих и креирању нових вредности у простору од посебног значаја за развој (туристичка, културна подручја, погранична област);
- Интерпретацији предеоног обрасца подручја, која подразумева усклађивање развојних активности подручја са очувањем и унапређењем наслеђених система природне и геолошке разноврсности;
- Успостављању процедура за укључивање најшире јавности, локалних и регионалних власти, као и других страна које су заинтересоване за одређивање и примењивање предеоних политика;
- Подизању нивоа свести становника овог подручја, приватних организација и надлежних органа власти, о вредностима предела;
- Утврђивању и праћењу промена предеоних вредности;
- Уређењу водотока и водених површина као важних елемената карактера предела;
- Заштити пољопривредног земљишта од ненаменског коришћења и ширења изградње.

5.3. ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Покрајински завод за заштиту споменика културе у Петроварадину је утврдио мере и смернице заштите које постају обавеза власника и корисника културних добара у даљем поступку коришћења, уређења и изградње планског подручја.

Поред тога, потребно је обезбедити интерес локалне управе, туристичких организација и осталих установа и субјеката чије активности обухватају и заштиту и уређење културних добара, и усмерити их на:

- Сређивање базе података за сва културна добра на планском подручју подручју брз и ефикасан рад на појачаној заштити непокретних културних добара, са стварањем нове саобраћајне, комуналне и туристичке инфраструктуре;
- Ревитализацију запуштених и напуштених места и објеката за које постоји интерес, уз спречавање губљења аутентичности културних вредности;
- Унапређен приступ значају и презентацији археолошких локалитета;
- Коришћење културног наслеђа као туристичког потенцијала;
- Планирање и израду пројеката ревитализације старих утврђења са локалним карактеристикама;
- Осмислити адекватну презентацију културних добара и пружање информација о њима (огласне табле, путокази, публикације и сл.);
- Спровести адекватно уређење ближе околине културног добра са извођењем помоћних објеката за несметан приступ и обилазак и сагледавање.

5.4. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита природних ресурса и природних добара подразумева реализацију низа мера и активности ради заштите воде, ваздуха и земљишта.

Заштита вода

Адекватно управљање водним ресурсима обезбеђује се одрживим коришћењем, које подразумева коришћење воде за пиће и индустријске потребе, као и оптерећивање воде испуштањем отпадних вода у реципијенте уз одговарајући предтретман, на начин да се не умањи могућност вишенаменског коришћења у будућности.

Заштита вода ће се постићи:
- Забраном упуштања непречишћених вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама;
- Забраном упуштања у мелиорационе канале, баре или реке било каквих вода осим атмосферских и условно чистих расхладних вода, које по Уредби о категоризацији вода одговарају IIб класи;
- Обавезним комплетним пречишћавањем (примарно и секундарно) отпадних вода до траженог степена квалитета, уколико се планира њихово испуштање у водотоке и канале (на индустријским и насељским постројењима за пречишћавање отпадних вода или компактним мини–постројењима);
- Изградњом сепарационог канализационог система, посебно за фекалне отпадне воде, а посебно за атмосферске воде, истовремено са развојем система водоснабдевања;
- Заштитом од поплава одржавањем насипа и објеката за заштиту од поплава;
- Изградњом система за пречишћавање отпадних вода;
- Одржавањем система за одводњавање (чишћење канала од муља и растиња) уз евентуалну реконструкцију;
- Успостављањем адекватног мониторинга квалитета водотокова, симулационих хидрауличких модела преноса загађења у случају акцидентних ситуација, пре свега реке Тисе, у циљу заштите и предузимањем мера за заштиту вода.

Заштита ваздуха

Систематизовани подаци о емисији аерополутаната на подручју обухвата Плана не постоје и није успостављено континуирано праћење квалитета ваздуха.

Општа концепција у области заштите ваздуха заснива се на употреби BAT технологија (Best Available Technology – најбоља доступна технологија) код старих и нових постројења као и на интензивирању коришћења браунфилд (brownfield) локација за даљи привредни развој на подручју обухвата Просторног плана.

Заштита земљишта

Заштита земљишта на подручју обухвата Плана треба да има стратешки национални, регионални и локални значај. С тим у вези неопходно је успоставити трајни мониторинг квалитета пољопривредног и непољопривредног земљишта и наставити са применом система контроле плодности земљишта и рационалне примене ђубрива у пољопривредној производњи.

Заштита земљишта ће се реализовати кроз следеће активности:
- Контролисану примену хемијских средстава у пољопривредној производњи, посебно на самом брегу;
- Санацију и рекултивацију неуређених одлагалишта отпада, стихијски изабраних локација за одлагање отпада животињског порекла и осталих деградираних површина на територији обухвата Просторног плана;
- Укључење насеља на територији обухвата Просторног плана у систем мреже регионалних депонија односно трајно опредељење за депоновање отпада на територији Града Зрењанина након изградње регионалне депоније;
- Нешкодљивим одлагањем лешева животиња о других отпадака животињског порекла које организује локална самоуправа са својом зоохигијенском службом у складу са Законом о ветеринарству и на основу Правилника о начину нешкодљивог уклањања и искоришћавања животињских лешева („Службени гласник СРС“, број 7/81), до објеката за сабирање, прераду или уништавање отпада животињског порекла на начин који не представља ризик по друге животиње, људе или животну средину;
- У изузетним случајевима лешеви животиња се закопавају или спаљују на сточном гробљу или јами гробници у складу са Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС“, бр. 31/11 и 97/13) и Правилником о утврђивању мера раног откривања и дијагностике заразне болести трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија, начину њиховог спровођења, као и мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ове заразне болести („Службени гласник РС“, број 96/10);
- Садњом водозаштитних шума и спровођењем других антиерозионих радова и садњом ваншумског зеленила ради заштите земљишта од флувијалне и еолске ерозије.

5.5. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

При утврђивању просторне организације и уређења насеља неопходно је поштовати и имплементирати опште принципе заштите од елементарних непогода и других несрећа, имајући у виду и постојећу просторну организацију. Општи принципи управљања ризиком од елементарних непогода и других несрећа су: планирање и имплементација превентивних мера и активности; заштита, отклањање могућих узрока угрожавања (превенција); приправност и правовремено реаговање; смањење утицаја елементарних непогода; спречавање других несрећа и умањење њихових последица (санација).

Концепција планирања и заштите простора од елементарних непогода и технолошких удеса, базира се на минимизацији ризика по људско здравље и животе, природне и створене вредности, као и на санацији простора који су евидентно угрожени овим појавама. Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о ванредним ситуацијама.

План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама израђује се на основу Процене угрожености, којом ће се извршити идентификација извора могућег угрожавања, сагледавање могућих последица, процена потреба и могућности спровођења мера и активности заштите и спасавања од елементарних непогода и других несрећа, што ће утицати на утврђивање степена концентрације физичких структура и инфраструктурних објеката на одређеном простору.

При утврђивању просторне организације и уређења простора неопходно је поштовати и имплементирати опште принципе заштите од елементарних непогода и других несрећа.

Нужно је у наредном периоду постојеће делове система одржавати у пројектованим елементима, као и отклањати евентуална оштећења облога насипа од утицаја таласа и леда.

Појава пожара је могућа на свим просторима, а могућност настанка је већа у насељеним местима и градовима који имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Поред тога, могућа је појава пожара, шумског пожара, пожара на великим пољопривредним површинама, посебно паљењем стрништа, кад се за то створе погодни услови.

У оквиру обухвата Просторног плана налазе се две противградне станице из општине Тител. Све противградне станице су у надлежности Радарског центра „Фрушка гора“, а њихов списак са Гаус-Кригеровим координатама, дат је у наредној табели.

Табела 4. Противградне станице

Противградна станица	Гаус-Кригерова координата			Надлежни радарски центар	Општина
	Yгк	Хгк	X		
66-Вилово	7433700	5012750	75	Фрушка гора	Тител
70-Тител (Царски салаш)	7445150	5005200	70	Фрушка гора	Тител

Што се тиче хемијских удеса, у обухвату овог плана нема севесо оператера, ни вишег ни нижег ранга. Најближе обухвату Плана јесте претакалиште нафтних деривата, узводно на самој реци Тиси, оператера „НИС“ а.д. Нови Сад. Уколико откажу оператерове мере заштите може доћи до загађења на реци Тиси, при чему би ефекти овог удеса могли бити од утицаја и на планско подручје.

5.6. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

За простор који је предмет израде овог Плана, нема посебних услова и захтева за прилагођавање потребама одбране земље, које прописује Министарство одбране Републике Србије.

6. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Укупно подручје обухваћено Просторним планом износи 11.434,63 ha, од чега Резерват заузима површину од 496 ha односно 4,34 %, према Уредби о проглашењу Специјалног резервата природе „Тителски брег“ .

Површине по режимима заштите износе:
- Режим заштите I (првог) степена: 69,00 ha;
- Режим заштите II (другог) степена:246,00 ha;
- Режим заштите III (трећег) степена:181,00 ha.

Табела 5. Биланс површина у обухвату просторног плана

Р.бр.	Основне категорије земљишта	2014		2024	
		ha	%	ha	%
1.	Пољопривредно земљиште	10.675,04	93,35	10.670,17	93,31
2.	Шумско земљиште	324,47	2,84	324,47	2,84
3.	Водно земљиште	90,24	0,79	90,24	0,79
4.	Грађевинско земљиште	344,88	3,02	349,75	3,06
Укупно		11.434,63	100	11.434,63	100

Пољопривредно земљиште заузима највећу површину од 10.675,04 ha, односно 93,35% од укупне површине у обухвату Плана. У планском периоду доћи ће до незнатног смањења пољопривредних површина због повећања грађевинског земљишта (изградња ППОВ).

Водно земљиште заузима површину од 90,24 ha, односно 0,79% од укупне површине у обухвату и неће се мењати у наредном периоду. Исто је и са шумским земљиштем које заузима 324,47 ha, односно 3,02%.

Површина грађевинског земљишта у обухвату Плана износи 433,88 ha односно 3,02% од укупне површине. У наредном периоду доћи ће до повећања за 4,87 ha.

Табела 6. Биланс површина подручја посебне намене СРП „Тителски брег“

ПОВРШИНЕ		ha	%
1.	Предеона целина заштићено подручје са потцелинама:	496,00	4,34
	-Режим I степена заштите	69,00	
	-Режим II степена заштите	246,00	
	-Режим III степена заштите	181,00	
2.	Предеона целина заштитна зона заштићеног подручја	8.643,00	75,59
3.	Предеона целина зона утицаја на заштићено подручје	2.295,63	20,07
1+2+3	Укупна површина подручја посебне намене	11.434,63	100,00

У оквиру заштитне зоне заштићеног подручја се налазе и заштитне зоне коридора реке Тисе, са заштитним зонама до 200 m и до 500 m, што представља целину остале посебне намене.

	Предеона целина остала посебна намена	937,09	8,20
	-Еколошки коридор Тисе	182,53	1,60
	-Заштитна зона еколошког коридора до 200 m	326,86	2,86
	-Заштитна зона еколошког коиродора до 500 m	427,70	3,74

У оквиру зоне утицаја на заштићено подручје се налазе:

	- Станишта заштићених и строго заштићених врста националног значаја	620,84	5,43
	- Локални еколошки коридори	44,35	0,39
	- Грађевинско подручје насеља Вилово	93,74	0,82
	- ППОВ	4,87	0,04

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА

1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ПРЕДЕОНИМ ЦЕЛИНАМА И ПОТЦЕЛИНАМА

Правила уређења и организације земљишта у оквиру подручја посебне намене дата су по издвојеним целинама и потцелинама која је потребно примењивати приликом израде Просторног плана општине односно Плана генералне регулације за насеље Тител.

У оквиру подручја посебне намене издвојене су целине: заштићено подручје СРП „Тителски брег“ (са потцелинама које чине простори у режиму заштите I, II и III степена), заштитна зона заштићеног подручја, зона утицаја на заштићено подручје (са стаништима заштићених и строго заштићених врста и локалним еколошким коридорима) и целина еколошки коридор реке Тисе са заштитним зонама до 200 m и до 500 m која је дефинисана као остала посебна намена.

Правила уређења у оквиру подручја посебне намене подразумевају:
- Директну примену овог просторног плана на основу дефинисаних правила грађења за дефинисане зоне и локалитете;

- Директну примену овог просторног плана за уређење и активности на пољопривредном, шумском и водном земљишту уз поштовање мера заштите природе, ради заштите и очувања, пре свега природних вредности и предеоног подручја;
- Израду планова детаље регулације за дефинисане зоне и локалитете на основу смерница за уређење и мера заштите утврђених овим просторним планом;
- Обавезну израду плана детаљне регулације, уколико је за дефинисане локалитете потребно одредити грађевинско земљиште, утврдити јавни интерес или нову регулацију, односно извршити разграничење површина јавне и остале намене;
- Примену посебних мера заштите у деловима грађевинских подручја насеља Тител и Мошорин и насељу Вилово која су у посебној намени а за која ће се примењивати планski документи општине Тител.

1.1.1. Правила уређења у предеоној целини заштићеног подручја и потцелинама (површине са режимима заштите I, II и III степена)

За целину заштићено подручје, утврђена су правила уређења и коришћења према режимима заштите. Површине са режимима заштите I, II и III степена представљају предеоне потцелине које су приказане на Прегледној карти - целине и потцелине посебне намене и Рефералној карти бр. 3 – Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара.

Према условима и мерама заштите добијеним од Покрајинског завода за заштиту природе, односно дефинисаним мерама заштите у Уредби о проглашењу СРП „Тителски брег“ на подручју заштићеног подручја није дозвољено обављање радова и активности којима се могу нарушити вредности, пре свега структура лесног одсека, заједнице и станишта биљних и животињских врста, еколошка целовитост подручја и интегритет археолошких налазишта.

На шумском земљишту у СРП „Тителски брег“ не могу се градити други објекти сем шумских саобраћајница (путева),пешачких стаза,бициклистичке стазе (циклокоридор). Шумске путеве градити на основу посебних услова газдовања шумама уз сагласност Покрајинског завода за заштиту природе и у складу са правилима грађења из овог плана.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена спроводи се строга заштита којом се омогућава очување објеката геонаслеђа, станишта, са незнатним утицајем и присуством човека.

Забрањено је коришћење простора, осим научних истраживања и контролисане едукације.

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена спроводи се активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности и уређења археолошких налазишта и традиционалног коришћење природних ресурса.

Радови и активности ограничавају се на:
- Изградњу објеката и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних и културних вредности, реконструкцију и одржавање постојећих објеката саобраћајне и остале инфраструктуре;
- Уређење видиковца, едукативних стаза и других образовних и рекреативних садржаја;
- Очување, рестаурацију и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа традиционалног градитељства;
- Контролисан приступ и боравак посетилаца, а камповање је забрањено.

Дозвољава се контролисана посета у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе.

На површинама на којима је утврђен режим заштите III степена спроводи се проактивна заштита ради очувања еколошке целовитости и одрживог коришћења природних ресурса.

Радови и активности ограничавају се на:
- Реконструкцију и одржавање објеката електроенергетске, телекомуникационе, хидро-техничке, саобраћајне и комуналне инфраструктуре, као и изградњу објеката, прихват и одмор посетилаца и рекултивацију деградираних површина, посебно на локалитетима Феудвар, Калварија и стара циглана – стрелиште;

Дозвољени радови и активности се односе на:
- Унапређење туристичке понуде и развој и промоцију одрживог туризма;
- Контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе;
- Изградњу објеката и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних и културних вредности, реконструкцију и одржавање постојећих објеката саобраћајне и остале инфраструктуре;
- Уређење видиковца, едукативних стаза и других образовних и рекреативних садржаја;
- Очување, рестаурацију и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства.

У оквиру предеоне целине заштићено подручје у потцелини са режимом III степена заштите од постојећих објеката и локалитета регистровани су археолошки локалитети од изузетног значаја Калварија и Феудвар. Активности и уређење на овим локалитетима у надлежности је Покрајинског завода за заштиту споменика културе.

1.1.2. Правила уређења у заштитној зони заштићеног подручја

На подручју заштитне зоне није дозвољено обављати радове и активности које могу оштетити структуру лесног одсека, станишта биљних и животињских врста, нарушити еколошку целовитост подручја и интегритет простора археолошких налазишта.

Заштитна зона заштићеног подручја уређује се према следећим ограничењима и смерницама:
- Забрањена је промена намене ливада и пашњака; стварање депонија, одлагање опасних материјала и сл; упуштање отпадних вода у каналску мрежу; подизање индустријских објеката и извођење радова који нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја;
- Потенцира се очување станишта и формирања заштитних појасева као и ветрозаштитних појасева са минимално 50% учешћа аутохтоних врста, у складу са интересима очувања биодиверзитета подручја.

У заштитној зони заштићеног подручја од постојећих објеката и локалитета регистровани су: рибњаци као објекти на пољопривредном земљишту, грађевинско земљиште (зона кућа за одмор, делови насеља Тител, Вилово и Мошорин као и велики број археолошких налазишта). За наведене локалитете и објекте услови уређења и грађења даће се овим планом.

За планиране локалитете у заштитној зони заштићеног подручја – туристички локалитети (екотуризам, излетнички) као и планиране коридоре путева услови уређења и грађења дефинисаће се планом детаљне регулације.

1.1.3. Правила уређења у зони утицаја на заштићено подручје

У зони утицаја на заштићено подручје Резервата, уређење простора регулише се Просторним планом општине уз поштовање Уредбе о мерама заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама као и условима заштите природе добијеним од Покрајинског завода за заштиту природе.

На простору зоне утицаја за постојеће објекте и локалитете (део насеља Вилово, рибњаци) услови за уређење и грађење су дати кроз овај план. За планиране локалитете (ППОВ, коридор пута, спортско-рекреативни комплекс) правила уређења и грађења биће дефинисана планом детаљне регулације.

1.1.4. Правила уређења у осталој посебној намени (еколошки коридор реке Тисе са заштитним зонама до 200 m и до 500 m и станишта заштићених и строго заштићених врста)

Одрживи развој мултифункционалног еколошког коридора Тисе захтева усклађеност планираних активности са потребама очувања природе и квалитета животне средине.

Остала посебна намена просторног плана дефинисана је целинама и потцелинама.

Табела 7. Целине и потцелине у осталој посебној намени

целина	потцелине
Еколошки коридор Тисе са заштитним зонама	- Еколошки коридор Тисе - Заштитне зоне еколошког коридора Тисе - до 200 m - до 500 m

Извор: ПППППН мултифункционалног еколошког коридоеа Тисе, нацрт плана, ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад, децембар 2012 (стр. 149-150)

У еколошком коридору дозвољене активности су непосредно везане за површинске воде:

- Радови у делу водопривреде и рибарства;
- Објекти и активности водног саобраћаја (луке, пристаништа, привезишта), наутичког туризма и спортова на води;
- Рекреативне активности које не захтевају промене природне морфологије терена и не прекидају континуитет природне вегетације коридора у потпуности, нпр. формирање плаже укључујући и привремено постављање покретних мобилијара (кабине за пресвлачење, рекреативне стазе сезонског карактера без вештачке подлоге и осветљења (за пешачење, јахање и сл.).

Објекти изграђени у складу са раније важећим прописима се задржавају у постојећим хоризонталним и вертикалним габаритима (без промене намене).

Заштитне зоне еколошког коридора Тисе до 200 m и до 500 m

За реализацију активности у оквиру заштитних зона еколошког коридора Тисе потребно је поштовати предложене мере (дате у Плану, у оквиру „Мере за заштитне зоне еколошких коридора и станишта“) и прибавити услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе.

1.2. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКАТА ПОСЕБНЕ И ДРУГЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И УСЛОВИ ЗА ЊИХОВО ПРИКЉУЧЕЊЕ

1.2.1. Саобраћајна инфраструктура

Објекти јавне путне–друмске и железничке инфраструктуре (државни пут у складу са Уредбом о категоризацији државних путева, постојећа и планирана железничка инфраструктура), као и пратећи садржаји уз путеве, реконструисаће се/градити на основу услова из донетог просторног плана локалне самоуправе.

Водни саобраћај

Приликом изградње објеката у оквиру водног–пловног пута реке Тисе, услове треба тражити од надлежног предузећа (Министарство грађевинарства саобраћаја и инфраструктуре–Дирекција за водне путеве) које је задужено за одржавање и развој водних–пловних путева.

Путна мрежа

Државни и општински путеви ће се реконструисати/градити на основу услова – правила уређења и грађења из просторних и урбанистичких планова, уз придржавање законске и подзаконске регулативе и услова надлежног предузећа – управљача над предметним јавним путевима. Правила уређења и грађења за изградњу ће се утврђивати из израђених планова детаљне регулације, док ће се реконструкција реализовати на основу услова из просторног плана јединице локалне самоуправе (ППО Тител).

Реализацију изградње/реконструкције путне инфраструктуре требало би извршити уз уважавање анализе постојећих и перспективних саобраћајних токова, као и експлоатационог стања коловозних површина и осталих елемената предметних јавних путева.

Железничка мрежа

Железничка инфраструктура ће се реконструисати/градити на основу услова – правила уређења и грађења из просторних и урбанистичких планова, уз придржавање законске и подзаконске регулативе и услова надлежног предузећа – управљача над предметном инфраструктуром. Реализацију изградње/реконструкције железничке инфраструктуре вршити уз уважавање анализе постојећих и перспективних саобраћајних токова, као и експлоатационог стања пружне инфраструктуре а на основу услова из просторног плана јединице локалне самоуправе (ППО Тител).

Некатегорисана путна мрежа

Атарски путеви

Изградња и одржавање у складу са препорукама и смерницама из просторних планова јединица локалне самоуправе.

Шумски путеви

Изградња и одржавање у складу са шумском основом и у складу са важећим Правилником („Службени гласник РС“, број 22/98).

Остали приступни путеви

Изградња и одржавање у складу са важећом регулативом и техничким прописима (SRPS за путеве са малим саобраћајем). Уколико приликом реализације ових саобраћајних капацитета дође до потребе за заузимањем новог земљишта, обавезна је израда одговарајуће планске документације (план детаљне регулације).

Немоторни саобраћај

Пешачке и колско-пешачке стазе (до локалитета у оквиру посебне намене) могуће је градити уз следеће препоруке:

- Минимална ширина пешачке стазе 2 m;
- Изградња застора је могућа од доступних материјала (препорука: земља, камени агрегат, шљунак и сл.) као и од савремених материјала (асфалт и др.). За колско-пешачке стазе обавезна је стабилизација застора.

Бициклистичке стазе потребно је реконструисати/градити уз следеће препоруке:

- Минимална ширина бициклистичке стазе 1,5 m (2,5 m – двосмерни саобраћај);
- Изградња застора од доступних материјала уз обавезну стабилизацију истог, могућа је и примена савремених материјала (асфалт);
- Застор мора бити раван, без улегнућа и одговарајуће носивости.

Објекти преко водотока (мостови) у зони посебне намене (мелиоративни канали, баре, рукавци):

Просторни распоред и начин изградње објеката треба да се изврши уз примену мера заштите животне средине и на начин којим се обезбеђује безбедан пролаз животиња обалним појасом. У већем делу посебне намене простора налази се пољопривредно земљиште за чију обраду се користи тешка механизација.

1.2.2. Водопривредна инфраструктура

- Трајно решење водоснабдевања представља изградња регионалних, микрорегионалних, као и општинских и локалних система водоснабдевања;
- Дефинисати зоне санитарне заштите изворишта око постојећих и планираних изворишта подземних вода;
- Извршити изградњу неопходних објеката на мрежи: резервоари, црпне станице итд., како би се комплетирао цео систем и обезбедили потребни капацитети;
- Тамо где нема услова за прикључење на јавни систем водоснабдевања, снабдевање водом обезбедити из бунара бушених на парцелама корисника, а у складу са Законом о водама;
- Снабдевање индустрије водом нижег квалитета обезбедити захватањем из речних система или из подземља захватањем прве издани. Висококвалитетну воду могу користити само индустрије које по природи технолошког процеса захтевају квалитетну воду (прехрамбена индустрија);
- Код снабдевања индустријских капацитета, који продукују веће количине отпадних вода, увести обавезу рационализације потрошње увођењем процеса рециркулације;
- Трасе регионалних система полагати уз главне путне правце, а према усвојеним пројектним решењима;
- Пролазак испод саобраћајница и укрштање са осталим инсталацијама обезбедити челичном заштитном цеви, односно према рангу пута и условима путне привреде;
- Дубина укопавања не би смела да је плића од 1,0 m до 1,2 m од нивелете терена, због зоне мржњења и саобраћајног оптерећења;
- Сви радови на пројектовању и изградњи водоводног система морају се извести у складу са законом и уз сагласност надлежних органа;
- У насељима пројектовати и градити канализациону мрежу као сепаратну, тако да се посебно прихватају санитарне, а посебно атмосферске воде;
- Извршити предтретман отпадне воде индустрије до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, па тек онда их упустити у насељску канализациону мрежу;
- Минимални пречник уличних канализационих колектора је Ø 200 mm;
- Минималне падове колектора одредити у односу на усвојене пречнике, према важећим прописима и стандардима;
- Црпне станице фекалне канализације радити као шахтне и лоцирати их у зеленој површини са прилазом за сервисно возило;
- Пре упуштања у реципијент, отпадне воде пречистити на насељским ППОВ, до степена који пропише надлежно водопривредно предузеће;
- До изградње фекалне канализације и ППОВ, отпадне воде прикупљати путем водонепропусних септичких јама одговарајућег капацитета, које ће се периодично, према потребама, празнити аутоцистернама, ангажовањем надлежног комуналног предузећа, а садржај одвозити на депонију;
- Атмосферску канализацију градити делимично као зацевљену, положену уз уличне саобраћајнице, а делимично као отворену, у зависности од техноекономске анализе;
- Атмосферске воде пре упуштања у реципијент очистити од механичких нечистоћа на таложнику, односно сепаратору уља и масти;
- Одвођење атмосферских вода из индустријских зона и комплекса вршити искључиво преко сепаратора уља и масти;
- Све колске прилазе и укрштања са саобраћајницама обавезно зацевити према важећим прописима и стандардима;
- Забрањује се спречавање несметаног протицаја воде, успоравање и дизање нивоа воде, чиме би се могао померетити постојећи режим вода на објектима и у земљишту;
- Улив атмосферских вода у мелиоративне канале и потоке извести путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала–потока;
- Улична кишна канализација се може прикључити на постојеће мелиорационе канале–потоке, али под условом да сакупљају само условно чисте атмосферске воде чији квалитет одговара II класи вода;
- Све друге отпадне воде прикључити на јавну канализацију са њиховим пречишћавањем на заједничком уређају за пречишћавање до нивоа секундарног третмана и са њиховим препумпавањем у реципијент. Тамо где јавна канализација није изграђена, отпадне воде могу се прикључити на водонепропусне септичке јаме, без упијајућег бунара, које ће празнити месно комунално предузеће;
- Уређење водотока, отворених канала и регулационих радова на коритима водотока, мелиоративних канала и потока, биће дефинисано израдом одговарајуће техничке документације и према мишљењу Јавног водопривредног предузећа „Воде Војводине“ - Нови Сад и условима надлежног органа;
- Дуж мелиорационих канала и водотока, ван грађевинског подручја, са обе стране обезбедити по минимум 10 m слободног простора преко којег ће се вршити одржавање канала (у грађевинском подручју ово ограничење износи 5 m), односно према мишљењу надлежног водопривредног предузећа и условима надлежног органа, и у том појасу забрањено је градити објекте, садити дрвеће, орати и копати земљу и обављати друге радње којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала;
- У случају паралелног вођења инфраструктуре на водном земљишту, у појасу експропријације канала, трасу планирати по линији експропријације или на минимум 1 m од ње, али под условом да растојање између трасе инсталације и ивице канала буде минимум 7 m у грађевинском подручју, односно 14 m у ванграђевинском подручју;
- У случају паралелног постављања инфраструктуре ван експропријационог појаса канала када је он мањи од 5 m, трасу планирати на минималном растојању трасе инсталације и ивице канала од 5 m;
- Изнад трасе зацевљеног канала не сме се планирати изградња објеката. У изузетним случајевима може се планирати измештање трасе постојећег цевовода уз планирање трошкова измештања;
- Саобраћајне површине планирати изван линије експропријације канала, а њихова укрштања планирати изградњом пропуста или мостова;
- Приликом планирања објеката и радова у зони насипа I одбрамбене линије, са брањене стране у појасу ширине 10 m од ножице насипа, оставити слободан простор за радно-инспекциону стазу за возила и механизацију службе одбране од поплава и у том појасу не сме се планирати изградња никаквих надземних и подземних објеката, нити постављање ограде и сл.;
- У заштитном појасу насипа I одбрамбене линије, са брањене стране, планирати заштитни појас од 10 до 50 m од ножице насипа. Услови под којим се у том појасу могу градити објекти и изводити радови биће дати кроз посебне водне услове за израду техничке документације;
- У случају планирања инфраструктуре на водном земљишту по траси која је паралелна са насипом I одбрамбене линије, трасу планирати по линији експропријације насипа или на растојању минимум 1 m, али тако да растојање трасе и брањене ножице насипа мора бити минимум 25 m;

- У зони насипа I одбрамбене линије, са небрањене стране, планирати заштитини појас ширине минимум 10 m од ножице насипа за пролаз возила и грађевинске механизације службе за одбрану од поплава;
- На одбрамбеним насипима не сме се планирати изградња објеката који би довели у питање стабилност и функционалност насипа и објеката који задиру у тело насипа;
- Ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода и заштитних и других водних објеката, спречавања погоршања водног режима, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, као и заштите животне средине, забрањено је вршити радње на начин како је дефинисано члановима 133. и 134. Закона о водама.

1.2.3. Енергетска инфраструктура

1.2.3.1. Електроенергетска инфраструктура

- Електроенергетска мрежа у насељу, као и ван насеља може бити надземна, грађена на бетонским и гвоздено решеткастим стубовима, или подземна, у складу са условима надлежног завода за заштиту природе;
- У зони еколошких коридора, далеководне објекте и инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама, носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- У појасу 200 m од станишта заштићених и строго заштићених врста и еколошких коридора, применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона;
- Дистрибутивна електроенергетска мрежа у насељу се може градити и подземно;
- За садржаје ван насеља, у оквиру посебних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, електроенергетску средњенапонску и нисконапонску мрежу градити подземно;
- Електроенергетску мрежу градити у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова назívног напона 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ“, број 65/88 и „Службени лист СРЈ“, број 18/92).

Подземна електроенергетска мрежа

- Дубина полагања каблова треба да је најмање 0,8-1,0 m;
- У коридорима државних путева, каблови који се граде паралелено са државним путем, морају бити постављени минимално 3,0 m од крајње тачке попречног профила пута – ножице насипа трупа пута, или спољне ивице путног канала за одводњавање;
- Укрштање са путем извести искључиво механичким подбушивањем испод трупа пута, управно на предметни пут у прописаној заштитној цеви;
- Заштитна цев мора бити постављена на целој дужини између крајњих тачака попречног профила пута, увећана за по 3,0 m са сваке стране;
- Минимална дубина постављања каблова и заштитних цеви (при укрштању са државним путем) износи 1,35-1,50 m, мерено од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви;
- Минимална дубина предметних инсталација и заштитних цеви испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног) од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,0-1,2 m;
- Укрштање планираних инсталација удаљити од укрштања постојећих инсталација на минимум 10,0 m;
- При паралелном вођењу енергетских каблова до 10 kV и електронских комуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,50 m, односно 1,0 m за каблове напона преко 10 kV;
- При укрштању енергетских и електронских комуникационих каблова угао укрштања треба да буде око 90°;
- Није дозвољено полагање електроенергетских каблова изнад електронских комуникационих, сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5 m;
- Паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,50 m;
- Није дозвољено полагање електроенергетског кабла изнад или испод цеви водовода или канализације;
- При укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода вертикално растојање мора бити веће од 0,30 m, а при приближавању и паралелном вођењу 0,50 m.

Правила за изградњу јавног осветљења

- Светиљке за осветљење поставити на стубове расвете поред саобраћајница и пешачких стаза у оквиру садржаја ван насеља;
- У насељу где је електроенергетска мрежа надземна, расветна тела поставити на стубове електроенергетске мреже;
- Користити расветна тела у складу са новим технологијама развоја и условима надлежног завода за заштиту природе;
- У зони еколошких коридора, за потребе садржаја који изискују осветљење, избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим релацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.). Применити заторе којима се спречава расипање светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже. У зонама становања, осветљење поставити минимум 20 m од обале, а оптимално растојање је 50 m од обале;
- У појасу 200 m од коридора/станишта, применити мере заштите од утицаја светлости;
- У појасу 200 m од коридора/станишта, на грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља) применити мере заштите од утицаја светлости.

Правила за изградњу трафостаница 20/0,4 кV

- Дистрибутивне трафостанице градити као монтажно-бетонске, компактне или стубне за 20/0,4 кV напонски пренос, у складу са важећим законским прописима и техничким условима надлежног електродистрибутивног предузећа;
- Минимална удаљеност трафостанице од осталих објеката мора бити 3,0 m;
- Монтажно-бетонске трафостанице градиће се као слободностојећи објекти. Могуће је изградити једноструке (са једним трансформатором назívне снаге до 630 kVA и могућношћу прикључења до 8 нисконапонских извода) и двоструке (са два трансформатора назívне снаге до 630 kVA и могућношћу прикључења до 16 нисконапонских извода);
- За изградњу оваквих објеката потребно је обезбедити слободан простор максималних димензија 5,8x6,3 m за изградњу једноструке монтажно-бетонске трафостанице и слободан простор максималних димензија 7,1x6,3 m за изградњу двоструке монтажно-бетонске трафостанице;
- За постављање носећег портала (порталног стуба) стубне трансформаторске станице, мора се обезбедити слободан простор димензија 4,2x2,75 m за изградњу темеља портала и постављање заштитног уземљења. Ове трансформаторске станице не могу бити прикључиване на подземне средњенапонске водове;
- Поред објеката ових трафостаница обавезно предвидети слободан простор за изградњу слободностојећег ормана мерног места за регистровање утрошене електричне енергије јавног осветљења.

Правила за реконструкцију надземне електроенергетске мреже и објеката трафостаница 20/04 kV

- Реконструкција надземних водова свих напонских нивоа вршиће се на основу овог плана и услова надлежног предузећа, а подразумева замену стубова, проводника или уређаја и опреме за уземљење и заштиту и др., трансформацију напона, поштујући постојећу трасу вода и локацију трафостаница 20/0,4 kV;
- За реконструкцију електроенергетске мреже унутар станишта, морају се прибавити посебни услови заштите природе.

1.2.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Гасовод средњег притиска

За гасоводе средњег притиска и МРС поштовати услове који су дати у Правилнику о техничким нормативима за пројектовање и полагање дистрибутивног гасовода од полиетиленских цеви за радни притисак до 4 bar („Службени лист СРЈ“, број 20/1992) и интерним техничким правилима ЈП „Србијагас“-а.

Минимална дубина укопавања гасовода средњег притиска:
- У зеленим површинама и тротоарима је 0,8 m; изузетно, дубина укопавања може бити минимално 0,6 m, али на деоницама краћим од 50 m и на местима где нема опасности од великих оптерећења;
- При уздужном вођењу гасовода у коловозу је 1,3 m;
- При укрштању са улицама је 1,3 m.

Када се гасовод средњег притиска води паралелно са саобраћајницама, његово растојање од спољне ивице одводног канала мора бити минимално 0,5 m.

Удаљеност укопаног гасовода средњег притиска од стубова електричне расвете, ваздушне нисконапонске и ПТТ мреже, мора бити толика да се не угрожава стабилност стуба, али не мања од 0,5 m слободног размака.

Табела 8. Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода средњег притиска са другим подземним инсталацијама

Минимална дозвољена растојања	паралелно вођење (m)	укрштање (m)
гасовод	0,5	0,3
водовод	0,5	0,3
вреловод или топловод	0,7	0,3
канализација од бетонских цеви	0,7	0,3
ПТТ инсталације	0,6	0,3
ТВ и комуникациони кабели	0,5	0,3
високонапопски водови	0,5	0,5
нисконапонски водови	0,5	0,3
вишегодишње дрвенасто растиње	1,0	НЕ
шахтови	0,3	НЕ

Минимално дозвољено растојање гасовода средњег притиска од ближе ивице темеља објекта је:
- 1,0 m за гасоводе притиска од 2-4 bar;
- 3,0 m за гасоводе притиска 7-13 bar.

Дата растојања могу бити и мања, али не мања од 0,5 m за гасоводе 2-4 bar и 1 m за гасоводе 7-13 bar, ако се гасовод полаже у заштитну цев и ако се тиме не нарушава стабилност објекта.

Приликом укрштања гасовода са саобраћајницама, водотоцима и каналима, гасовод се по правилу води под правим углом. Уколико то није могуће, угао између осе препреке и осе гасовода може бити од 60° до 90°.

Гасовод ниског притиска

За дистрибутивну гасну мрежу поштовати услове дате Правилником о техничким нормативима за пројектовање и полагање дистрибутивног гасовода од полиетиленских цеви за радни притисак до 4 bar („Службени лист СРЈ“, број 20/1992).

Дубина полагања гасовода је мин. 0,6 m до макс. 1,0 m од његове горње ивице. Препоручује се дубина од 0,8 m. Изузетно је дозвољена дубина 0,5 m код укрштања са другим укопаним инсталацијама или на изразито тешком терену, уз примену додатних техничких мера заштите.

Табела 9. Вредности минималних прописаних растојања гасовода у односу на укопане инсталације

Минимална дозвољена растојања	укрштање	паралелно вођење
- водовод, канализација	0,5 m	1,0 m
- нисконапонски и високонапонски електрокаблови	0,5 m	0,5 m
- телефонски каблови	0,5 m	1,0 m
- технолошка канализација	0,5 m	1,0 m
- бетонски шахтови и канали	0,5 m	1,0 m
- високо зеленило	-	1,5 m
- темељ грађевинских објеката	-	1,0 m
- локални путеви и улице	1,0 m	0,5 m
- бензинске пумпе	-	5,0 m

Удаљеност укопаних стубова електричне расвете, ваздушне нисконапонске и ПТТ мреже мора бити толика да не угрожава стабилност стубова, минимално 0,5 m.

Гасни прикључак

За дистрибутивну гасну мрежу поштовати услове дате Правилником о техничким нормативима за кућни гасни прикључак за радни притисак до 4 bar („Службени лист СРЈ“, број 20/1992).

Гасни прикључак је део дистрибутивног гасовода који спаја уличну мрежу са унутрашњом гасном инсталацијом.

При полагању гасног прикључка нарочито поштовати следеће одредбе прописа:
- Цевовод се полаже на дубину укопавања од минимум 0,8 m;
- Најмање растојање цевовода од свих укопаних инсталација мора бити 0,2 m;
- Мерно-регулациони сет се не сме постављати унутар објекта, на места где нема природне вентилације, мора бити удаљен од електричног ормарића минимално 1 m, као и од отвора на објекту (прозора, врата) минимално 1 m мерено по хоризонтали.

При пројектовању и изградњи гасне котларнице придржавати се Правилника о техничким нормативима за пројектовање, грађење, погон и одржавање гасних котларница („Службени лист СФРЈ“, бр. 10/90 и 52/90).

Изградња мерно-регулационих станица

Приликом пројектовања и изградње комплекса МРС-а потребно је придржавати се одредби из Правилника о техничким условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar („Службени гласник РС“, број 37/13), као и техничких улова добијених од надлежних институција, органа, организација, јавних предузећа и енергетских система и привредних субјеката са чијим инфраструктурним објектима се гасовод укршта, паралено води или пролази у близини.

Услови за изградњу комплекса МРС ће се издавати на основу овог плана и важећих правилника који ову област уређују.

Минимална удаљеност МРС, у објектима од чврстог материјала,од трафо-станице износи 30 m. МРС се, по правилу, смештају у засебне објекте или металне ормане на посебним темељима.

Табела 10. Растојања мерно-регулационе станице од других објеката

	Улазни притисак до 7 bar	Улазни притисак од 7 до 13 bar
до зграда и других објеката	10 m	15 m
до пута (од ивица)	5 m	8 m
до надземних електричних водова	1,5 висина стуба	

Растојања у табели дата су у метрима, рачунајући, код путева, од ивице путног појаса.

Простор на коме се подиже МРС мора бити ограђен мрежом или неком другом врстом ограде. Удаљеност ограде од спољних зидова МРС мора бити 3 m. Ограда мора бити висока најмање 2 m.

Бушотине

- Удаљеност бушотине од заштитног појаса јавних објеката и стамбених зграда износи најмање две висине торња бушотине;
- Од ивице појаса јавних саобраћајница удаљеност осе бушотине мора износити најмање 15 m;
- Објекти за експлоатацију земних гасова и слојне воде не смеју бити удаљени мање од 30 m од ивице јавних објеката и стамбених зграда и 10 m од ивице појаса јавних саобраћајница и телефонских линија.

1.2.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије

У оквиру посебне намене простора на постојећим и планираним објектима (на крововима) могу се постављати соларни панели (фотонапонске ћелије) који ће користити сунчеву енергију за производњу топлотне или електричне енергије за сопствене потребе.

1.2.4. Електронска комуникациона инфраструктура

Подземна електронска комуникациона мрежа

- Електронску комуникациону мрежу градити у коридорима саобраћајница;
- Дубина полагања каблова треба да је најмање 0,8-1,2 m;
- У коридорима државних путева каблови који се граде паралелено са државним путем, морају бити постављени минимално 3,0 m од крајње тачке попречног профила пута –ножице насипа трупа пута, или спољне ивице путног канала за одводњавање;
- Укрштање са путем извести искључиво механичким подбушивањем испод трупа пута, управно на предметни пут у прописаној заштитној цеви;
- Заштитна цев мора бити постављена на целој дужини између крајњих тачака попречног профила пута, увећана за по 3,0 m са сваке стране;
- Минимална дубина постављања каблова и заштитних цеви (при укрштању са државним путем) износи 1,35-1,50 m, мерено од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви;
- Минимална дубина предметних инсталација и заштитних цеви испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног) од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,0-1,2 m;
- Укрштање планираних инсталација удаљити од укрштања постојећих инсталација на минимум 10,0 m;
- Ако већ постоје трасе, нове електронске комуникационе каблове полагати у исте;
- Заштита телекомуникационих коридора, и изградња инфраструктурних и других објеката у близини електронских комункационих коридора мора бити у складу са Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава радио-коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Службени гласник РС“ број 16/2012);
- За потребе удаљених корисника, ван насеља, може се градити бежична (РР) електронска комуникациона мрежа.

1.2.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила

На простору зоне утицаја на заштићено подручје, могуће је подизање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта (ветрозаштитни и пољозаштитни појасеви), уз примену мера заштите природе које се односе на станишта заштићених врста и еколошке коридоре.

Услови за формирање заштитних појасева у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре:

- За формирање појасева потребна је довољна ширина регулације у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре, а најмања препоручена ширина је 5 m;
- Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајиице I и II реда у обухвату Просторног плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја;
- Није дозвољено озелењавање уз сам појас саобраћајнице јер би привлачио животињске врсте и довео до повећања морталитета њихових популација;
- На местима међусобног укрштање саобраћајне и друге инфраструктуре, при садњи заштитних појасева зеленила, потребно је придржавати се услова везаних за безбедност саобраћаја;
- Ускладити положај заштитних појасева зеленила са постојећом и планираном подземном и надземном инфраструктуром;
- Уз канале и насипе, заштитне појасеве зеленила формирати ван појаса потребног за њихово одржавање.

Услови за формирање заштитних појасева зеленила у оквиру пољопривредног земљишта (пољозаштитни појасеви), уз некатегорисане путеве и каналску мрежу:

- Формирање појасева од просечно 10 m ширине (минимум 6 m);
- Формирање главних појасева управно на правац дувања ветра, а споредних управно на правац главних појасева;
- Формирање једноредних или дворедних појасева у зони мање угрожености од ветра, а у зони јаког ветра и суше појасева од 3 до 5 редова од лишћарских врста аутохтоног порекла;
- Формирање појасева на међусобном растојању од 30 њихових висина, како би се остварили ефекти заштите од ветра, одношења земљишта и усева у фази семена;
- Формирање ажурних типова појасева (са већим бројем отвора распоређених по целом профилу појаса).

Према условима из овог просторног плана, потребна је израда планске документације (основе газдовања шумама) и пројектне документације за подизање заштитних појасева зеленила. Пројектном документацијом одредити просторни распоред заштитних појасева зеленила, типове, ширину, међусобна растојања и конкретан избор врста. Забрањена је примена инвазивних врста, ради очувања биолошког диверзитета. За формирање заштитних појасева на стаништима заштићених врста, потребно је прибавити услове од надлежне институције за заштиту природе.

1.3. ОПШТИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ

1.3.1. Мере заштите и уређења природних добара

Заштићена подручја

Специјални резерват природе „Тителски брег“

На подручју Резервата (режими заштите I, II или III степена) и заштитне зоне није дозвољено обављати радове и активности за које се, у складу са законом којим се уређује заштита природе, утврди да могу оштетити, пре свега, структуру лесног одсека и пратеће облике његовог рељефа, популације, заједнице и станишта биљних и животињских врста, као и нарушити природне процесе, еколошку целовитост подручја и интегритет простора археолошких налазишта или значајно неповољно утицати на карактеристична обележја предела.

Режим заштите I степена.

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена спроводи се строга заштита којом се омогућава спонтано одвијање природне сукцесије и других еколошких и природних процеса, очување објеката геонаслеђа, станишта, животних заједница и популација биљака и животиња у условима дивљине, односно са незнатним утицајем и присуством човека.

Радови и активности ограничавају се на:

1) Научна истраживања и праћење природних процеса;
2) Контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе;
3) Спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пре-намножавања штеточина, у складу са законом.

Режим заштите II степена

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена спроводи се активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере конзервације, уређења и приказивања профила на лесном одсеку и других облика лесног рељефа, управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима, истраживање, рестаурацију и уређење археолошких налазишта и традиционално коришћење природних ресурса.

Радови и активности ограничавају се на:

1) Изградњу објеката и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних и културних вредности, реконструкцију и одржавање постојећих објеката саобраћајне и остале инфраструктуре;
2) Промену намене површина за потребе ревитализације и унапређења природних станишта, ремедијације и рекултивације деградираних површина и дозвољених активности на изградњи објеката и уређењу простора, а друга промена намене површина је забрањена;
3) Геолошка и хидрогеолошка истраживања и коришћење подземних вода, осим истраживања ради експлоатације леса, глине, земље и речног материјала, која је забрањена;
4) Газдовање шумама тако да се обезбеди очување и одржавање делова постојећих природних шума, фрагментарно пошумљавање аутохтоним врстама, ревитализација шумских, шумо-степских и степских станишта, контролисана чиста сеча засада багрема на појединачним површинама до једног хектара, спречавање ширења багрема ван постојећих површина, очување стабала са гнездима строго заштићених врста птица;
5) Реинтродукцију врста дивље флоре и фауне ишчезлих са заштићеног подручја или његових појединих делова и предузимање мера активне заштите фауне као што су хранилишта, вештачка гнезда и др.;
6) Санитарни лов дивљачи, заштиту и унапређивање популација дивљачи у ловишту и мере на унапређивању станишта дивљачи;
7) Контролисано, просторно и временски ограничено кошење и паљење травне вегетације и испашу, осим испаше свиња и постављања торова за стоку, који су забрањени;
8) Коришћење и одржавање ливада и пашњака као травних станишта, а забрањено је њихово преоравање и пошумљавање, преоравање сурдука и уклањање травног покривача и хумусног слоја, осим на малим површинама за потребе дозвољених радова на изградњи и реконструкцији објеката и уређењу простора;
9) Уређење и презентацију облика лесног рељефа, уређење видиковца, едукативних стаза и других образовних и рекреативних садржаја;
10) Очување, рестаурацију и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства;
11) Приступ, обављање посла и боравак власника и корисника земљишта и других непокретности на својим имањима, уз сакупљање и одношење направљеног отпада на прописан начин, а забрањено је руковати моторним возилима, пољопривредним машинама и другим средствима и алатима тако да се угрозе или оштете природне вредности и животна средина;
12) Контролисан приступ и боравак посетилаца, уз одношење направљеног отпада или његово одлагање на местима одређеним за те намене, а камповање је забрањено.

Дозвољени су радови и активности:

1) Научна истраживања и праћење природних процеса;
2) Контролисана посета у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе;
3) Спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, у складу са законом.

Режим заштите III степена

На површинама на којима је утврђен режим заштите III степена спроводи се проактивна заштита ради очувања интегритета лесног одсека, рестаурације, одржања и унапређења природних екосистема и предела, очувања еколошке целовитости и одрживог коришћења природних ресурса.

Радови и активности ограничавају се на:

1) Реконструкцију и одржавање објеката електроенергетске, телекомуникационе, хидро-техничке, саобраћајне и комуналне инфраструктуре, као и изградњу објеката, уређење простора и друге радове за потребе очувања, унапређења и приказивања природних и културних вредности, прихват и одмор посетилаца и рекултивације деградираних површина, посебно на локалитетима Феудвар, Калварија и стара циглана – стрелиште;
2) Газдовање засадима ЕА топола на еколошки и економски прихватљив начин и формирање нових шумских засада на шумском земљишту аутохтоним врстама дрвећа;
3) Одрживо газдовање популацијама и стаништима аутохтоних врста дивљачи, у складу са законом;
4) Обраду постојећих њива и коришћење и одржавање ливада и пашњака као травних станишта, а забрањује се преоравање и пошумљавање травних површина, орање земљишта на ивици лесног платоа и завршних делова сурдука и уклањање травног покривача и хумусног слоја, осим на малим површинама за потребе дозвољених радова на изградњи и реконструкцији објеката и уређењу простора;
5) Уређење места и постављање опреме за привремено одлагање и сакупљање комуналног, пољопривредног и шумског отпада;
6) Унапређење туристичке понуде и развој и промоцију одрживог туризма.

Дозвољени су радови и активности:

1) Научна истраживања и праћење природних процеса;
2) Контролисана посета у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе;
3) Спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, у складу са законом;
4) Изградња објеката и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних и културних вредности, реконструкцију и одржавање постојећих објеката саобраћајне и остале инфраструктуре;
5) Газдовање шумама тако да се обезбеди очување и одржавање делова постојећих природних шума, фрагментарно пошумљавање аутохтоним врстама, ревитализација шумских, шумо-степских и степских станишта, контролисана чиста сеча засада багрема на појединачним површинама до једног хектара, спречавање ширења багрема ван постојећих површина, очување стабала са гнездима строго заштићених врста птица;
6) Реинтродукција врста дивље флоре и фауне ишчезлих са заштићеног подручја или његових појединих делова и предузимање мера активне заштите фауне као што су хранилишта, вештачка гнезда и др.;
7) Санитарни лов дивљачи, заштита и унапређивање популација дивљачи у ловишту и мере на унапређивању станишта дивљачи;
8) Уређење и презентација облика лесног рељефа, уређење видиковца, едукативних стаза и других образовних и рекреативних садржаја;
9) Очување, рестаурација и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства.

Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста

На стаништима заштићених и строго заштићених врста од националног значаја:

Забрањено је: мењати намену површина (осим у циљу еколошке ревитализације станишта), преоравати површине под природном вегетацијом, уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, градити рибњаке, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте бипљака и животиња.

Неопходно је: ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.), обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до 20% покровности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0.05 ha, ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и надлежне институције за заштиту природе.

Прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање и уређење простора за рекреативне активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже (укључујући и уклањање вегетације) и остали мелиорациони радови; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила, сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња, паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запуштеног бунара), као и за подизање привремених објеката (надстрешнице и сл).

Еколошки коридори

Мере за заштиту еколошких коридора

1. Очувати и унапредити природне и полуприродне елементе еколошких коридора у што већој мери:
   1.1. Промена намена или културе површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.) као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила је могућа, само ако не угрожава функционалност еколошког коридора.
   1.2. Обезбедити повезивање шумских станишта заштићених врста подизањем/обнављањем појасева високог зеленила.
   1.3. Обезбедити повезивање слатинских станишта заштићених врста очувањем постојећих ливада и пашњака коридора, као и унапређењем стања обалног појаса мелиоративних канала.
   1.4. Обезбедити повезивање степских и шумо-степских станишта заштићених врста подизањем пољозаштитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације.
   1.5. Очувати приобални појас водних тела у блиско природном стању.
   - Поплочавање и изградњу обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора свести на најнеопходнији минимум. Поплочане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптималмо на 100 m), прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила. Поплочани или бетонирани делови обале не могу бити стрмији од 450, изузев пристана, а структура њихове површине треба да омогућује кретање животиња малих и средњих димензија;
   - Током поправке/реконструкције постојећих обалоутврда прекидати их мањим просторима који ублажавају негативне особине измењене обалне структуре (грубо храпава површина обалоутврде, нагиб мањи од 450 и мала оаза природне вегетације) и на тај начин омогућити кретање врста кроз измењене деонице водотока/канала;
   - Обезбедити отвореност канала/водотока на целој дужини (одстранити постојеће цевоводе);
   - Прибавити посебне услове заштите природе за израду техничке документације регулације водотока, поплочавања и изградње обала, изградње или обнављања мостова и саобраћајница.
   1.6. На простору изван зоне становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока.
   1.7. Испод мостова као и на местима укрштања саобраћајница са еколошким коридорима, приликом изградње или реконструкције наведених објеката применити техничко-технолошка решења којима се обезбеђује безбедно кретање дивљих врста уз коридор.
   1.8. Избегавати директно осветљење коридора и применити одговарајућа техничка решења у складу са еколошком функцијом локације (тип и усмереност светлосних извора, интензитет и период осветљења, боја светлости итд.), у складу са потребама јавних површина.
   1.9. У простору еколошког коридора забрањено је одлагање отпада и свих врста опасних материја, складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) и нерегуларно одлагање отпада.
   1.10. Стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета (испаша, кошење и сл.) на простору еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља.
2. Очувати и унапредити континуитет зелених површина чија структура подржава функције еколошког коридора:
   2.1. Очувати појас приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обала. Приликом уређења континуираног појаса заштитног зеленила обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста.

2.2. Заштитни појас канала и канализованих водотокова (код локалних коридора у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m, а код регионалних коридора у ширини од најмање 10 m, а оптимално 20 m),треба да има травну вегетацију која се одржава редовним кошењем и која не може бити засенчена дрворедом. Забрањено је узурпирати заштитни појас коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.
2.3. Обезбедити очување и редовно одржавање травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта.
2.4. На грађевинском земљишту наменити приобаље деонице еколошког коридора за зеленило посебне намене са улогом очувања и заштите биолошке разноврсности, а урбане садржаје потребно је распоредити по принципу зонације. На просторима, где не постоје услови за формирање напред описаног појаса заштитног зеленила (саобраћајнице и сл.), обалу визуелно одвојити од простора људских активности зеленилом висине 1-3 m.
2.5. Током планирања заштитног зеленила објеката/блокова, уз међне линије парцела које се граниче са обалним појасем наведених водотокова, формирати вишеспратно заштитно зеленило минималне ширине 3-5 m (у зависности од величине парцеле/блока).
2.6. Забрањено је сађење инвазивних врста, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста и обезбедити редовно одржавање зелених површина.

Мере за заштитну зону еколошких коридора и станишта

1. До 500 m од коридора/станишта ван грађевинског подручја (пољопривредно, шумско и водно земљиште, укључујући и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја):
   1.1. Забрањује се изградња:
   · нових стамбених, производних и других објеката чије је коришћење везано за
   присуство људи или животиња, осим објеката под тачком 3.1.;
   · ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина).
   1.2. Ограничава се израда планова на планска решења којима се обезбеђује очување карактеристика хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.
2. До 200 m од коридора/станишта ограничава се:
   2.1. Изградња укопаних складишта на она чије се дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде и која су изграђена на начин којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор.
   2.2. Израда планова са планским решењима којима се обезбеђује:
   · примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења;
   · дефинисање правила озелењавања грађевинском дозволом и забрана коришћења инвазивних врста.
3. До 200 m од коридора/станишта ван грађевинског подручја (пољопривредно, шумско и водно земљиште, укључујући и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја):
   3.1. Ограничава се изградња објеката:
   · на саобраћајнице чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица;
   · на пољопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење просторне целине датог станишта (објекти сточарства, рибарства), који су лоцирани у складу са потребама заштите дивљих врста;
   · на објекте у воћарским–виноградарским зонама;
   · на саобраћајнице чија траса накраћим путем прелази преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица.
   3.2. Ограничава се изградња електричних водова ниског и средњег напона на водове који су изграђени применом посебних техничко-технолошких решења која спречавају колизију и електрокуцију птица.
   3.3. Забрањено је пошумљавање/подизање ваншумског зеленила у заштитиој зони слатинско-степских станишта и травних коридора.
4. До 200 m од коридора/станишта на грађевинском подручју (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко-рекреативне и сл.):
   4.1. Ограничава се изградња објеката:
   · на оне чије граничне вредности индикатора буке не прелазе утврђене норме за чисто стамбена подручја (55-45 dB(A)), а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор.
   · који захтевају поплочавање и/или осветљење, на минимално растојање 50 m од обале коридора.

Мере заштите геолошког и палеонтолошког наслеђа

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.), која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска, и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

1.3.2. Мере заштите и уређења непокретних културних добара

Мере техничке заштите, односно конзервација, рестаурација, реконструкција, ревитализација, и презентација културних добара, као и други радови којима се могу проузроковати промене облика или изгледа културног добра или повредити његова својства могу се предузимати само на основу услова и сагласности на пројекат и документацију издатих од стране Покрајинског завода за заштиту споменика култура Петроварадин.

Услови заштите археолошких локалитета и археолошких зона су следећи:
- Пре предузимања било каквих земљаних радова на простору свих обележених археолошких локалитета и археолошких зона обавезно је тражити од Покрајинског завода за заштиту споменика културе посебне услове заштите;
- На простору локалитета Калварија на Тителском брегу (локалитет 1), који је заштићен као културно добро од изузетног значаја, не дозвољава се извођење било каквих земљаних и грађевинских радова.

1.3.3. Мере заштите и уређења предела

Заштита и уређење предела је суштинска потреба за одрживи развој подручја посебне намене Тителског брега и треба се спроводити кроз:
- Мере заштите свих заступљених типова предеоних елемената очувањем карактеристичних обележја екосистима која су проистекла из природне конфигурације;
- Управљање пределом Тителског брега поступцима којима се, из перспективе одрживог развоја, обезбеђује редовно одржавање предела, са циљем усмеравања и усклађивања промена изазваних друштвеним и економским процесима, као и процесима у животној средини;
- Стварање услова за спровођење предеоне политике (општих принципа, стратегија и смерница, дефинисаних од стране надлежних органа), која омогућава предузимање одређених мера у циљу заштите, управљања и планирања предела.

Заштита, уређење и развој предела Тителског брега заснивање се и на реализацији различитих активности у простору:
- Очување геоморфолошког система у циљу заштите вредности предеоних елемената брега и његовог идентитета;
- Строга контрола експлатације минералних сировина и других активности у простору;
- Заштита препознатљивих и вредних амбијената руралног типа (салаши);

- Санација и ревитализација нарушених својстава природног система који значајно утичу на карактер предела;
- Успостављање механизма управљања и промоције предела;
- Креирање нових вредности у простору од посебног значаја за развој (развој културног подручја);
- Интерпретација предеоног обрасца заснованог на истицању природних и геолошких вредности и јединствености;
- Успостављање процедура за укључивање најшире јавности у процес планирања предела Тителског брега;
- Подизање нивоа свести становника овог подручја, приватних организација и надлежних органа власти о предеоним вредностима брега и Потисја;
- Праћење промена у простору које доводе до деградирања предеоних вредности;
- Заштита водотока и водених површина (пре свега реке Тисе) као важних елемената карактера предела;
- Заштити пољопривредног земљишта од ненаменског коришћења.

1.3.4. Мере заштите живота и здравља људи

Адекватна имплементација планских решења у области заштите животне средине, пре свега препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студије утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена утицаја планова на животну средину имају важну улогу у очувању здравља људи.

Одрживо управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени утицаји.

Утицаји животне средине на здравље људи су велики, и представљају последичну реакцију – становништво у планском подручју је свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

Здравствена заштита је организована и свеобухватна делатност друштва са основним циљем да се оствари највиши могући ниво очувања здравља грађана и породице. У нашој земљи се она најчешће дефинише са пет нивоа мера и активности усмерених на унапређење и очување здравља, спречавање и сузбијање обољења, рано откривање болести, благовремено лечење и рехабилитацију. Здравствена заштита је, дакле, све оно што једна држава или друштво (заједница) у целини, као и здравствена служба посебно, чине да заштите и побољшају здравље становништва.

Јавно здравље подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне средине. Темељи се на промоцији здравља и примарној превенцији, а инструментализује кроз тимски и интердисциплинарни рад, мултисекторску сарадњу, као и све облике партнерства. Формулисање политике и стратегије у овој области усклађено је са препознатим функцијама јавног здравља, у складу са препорукама Светске здравствене организације.

Под појмом здравствена заштита подразумева се целокупност мера политичког, економског, правног, социокултурног, научног, социјално-медицинског, хигијенско противепидемијског и сл. карактера усмерених на очување и унапређење физичког, психичког и социјалног здравља сваког човека појединца и друштва, ради постизања дуговечности и потребног квалитета живота, као и обезбеђење адекватне медицинске помоћи за случај потребе. Зато здравствену заштиту дефинишемо као скуп мера превенције, лечења и вођења болести и повреда коју спроводе лекарски, сестрински и други здравствени и нездравствени професионалци и сарадници.

Израз „мере здравствене заштите“ се уобичајено употребљава у опису јавних, организованих програма заштите ширих заједница и угрожених група становништва, и има призвук смишљеног, планираног и дугорочног деловања (нпр. мере у оквиру програма заштите околине, заштите радника, програма менталног здравља и сл.).

Данас се све више употребљава и за поступке са појединцима, посебно када је у питању трајна нега: у оквиру терапијског плана за одређеног хроничног болесника, у програму рехабилитације, у праћењу и осигурању здравља одојчета итд. То могу бити разноврсне активности и мере на различитим нивоима.

Мере заштите живота и здравља људи могу се поделити у неколико кључних области дејства, према доминантном утицају, у складу са законском регулативом из појединих области:

- Обезбеђење безбедне и здраве околине неопходне за здравље становништва, посебно деце, кроз заштиту и очување квалитета животне средине;
- Елиминисање загађења ваздуха које настаје као продукт сагоревања чврстих горива које је у вези са многим болестима;
- Благовремено упозоравање и превенција од штетних ефеката дејства хемикалија које представљају потенцијални ризик за здравље људи;
- Заштита здравља људи од електромагнетног зрачења;
- Заштита живота и здравља људи у ванредним ситуацијама планирањем превенције и адекватним реаговањем на насталу ситуацију, чиме би се смртност и болести од последица ванредних ситуација, несрећа и избијања епидемија који су повезани са факторима ризика животне средине средине значајно смањили;
- Заштита живота и здравља људи од последица климатских промена као глобалне опасности по здравље људи, које изазивају оштећења озонског омотача, губљење биодиверзитета и др.

На квалитет живота и здравља људи у позитивним смислу, има утицај и одржавање еколошког коридора у функцији, кроз стварање услова и коришћење амбијента који ће позитивно утицати на психофизички и емотивни живот појединаца.

1.3.5. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Планирање и заштита простора од елементарних непогода и технолошких удеса базира се на минимизацији ризика по људско здравље и животе, природне и створене вредности, као и на санацији простора који су евидентно угрожени овим појавама. Такође, формирање јединствене базе о угроженим просторима, потенцијално угроженим просторима, постојећим и планираним објектима одбране, пружа основу за планирање намене простора и његовог савременог концепта развоја у складу са природним условима и ограничењима. Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о ванредним ситуацијама.

Елементарне непогоде

Заштита простора од ванредних ситуација врши се у складу са одредбама Националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, број 86/11), Закона о ванредним ситуацијама, Уредбе о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, број 8/11), Правилника о начину израде и садржају плана заштите од удеса („Службени гласник РС“, број 82/12), Правилника о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС“, број 41/10) и др.

При утврђивању просторне организације и уређења насеља неопходно је поштовати и имплементирати опште принципе заштите од елементарних непогода и других несрећа, имајући у виду и постојећу просторну организацију.

Планом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама планирају се превентивне и оперативне мере за спречавање и умањење последица елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа – удеса и катастрофа, као и снаге и средства субјеката система заштите и спасавања, њихово организовано и координирано ангажовање и деловање. План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ради се на основу процене угрожености.

Проценом угрожености извршиће се идентификација извора (узроци) могућег угрожавања, сагледавање могућих последица, процена потреба и могућности спровођења мера и активности заштите и спасавања од елементарних непогода и других несрећа, што ће утицати на утврђивање степена концентрације физичких структура и инфраструктурних објеката на одређеном простору.

На подручју Просторног плана обавезно је континуирано спроводити мере заштите и одбране од елементарних непогода, које настају као последица климатских, хидролошких, орографских и сеизмичких карактеристика.

Ради заштите од земљотреса, обавезно је строго поштовање прописаних услова који се односе на индекс изграђености парцеле, густину насељености, систем изградње објеката и др. Такође, мере заштите од земљотреса су правилан избор локације за градњу објеката, примена одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др. Код изградње нових објеката потребна је примена важећих законских прописа за пројектовање и градњу објеката на сеизмичким подручјима.

Ради заштите од пожара у насељу је, поред урбанистичких, потребно примењивати и грађевинско-техничке мере заштите од пожара у складу са прописима о изградњи објеката, прописима и мерама заштите од пожара код електроенергетских и гасних инсталација и објеката, прилагођавање природних водотокова и уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара.

Заштита пољопривредног земљишта од пожара врши се применом мера заштите које прописују општине, у складу са Законом о пољопривредном земљишту.

Заштита шума обухвата спровођење мера за њихово уређење и очување, као и за спречавање појаве пожара као што су: обнова шума уношењем аутохтоних врста дрвећа (лишћара), санација и ревитализација угрожених и деградираних делова, израда карте шума по степену угрожености од пожара, планирање мера за борбу против потенцијалних изазивача пожара, планирање мера биолошко-техничке заштите шума, изградња шумских путева и заштитних просека у складу са програмом предузећа која газдују овим природним добрима, одређивање локација на природним водотоцима за уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара (дефинише се у плановима заштите од пожара које израђују предузећа која газдују овим природним добрима).

На подручју Просторног плана изграђене су две противградне станице, са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете, чија је функција и даље у плану.

У пречнику од 100 m од противградних станица није дозвољена градња нових објеката без сагласности Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

Удеси

Одредбе Закона о ванредним ситуацијама односе се на израду Планова заштите од удеса и предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама – удесима и катастрофама.

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Ове мере се односе на:

- Адекватно просторно планирање и зонирање насеља (подразумева одређивање зона заштите, удаљености опасних активности од насеља, дислокацију постојећих ризичних садржаја, планирање одговарајућих садржаја у циљу спречавања ширења последица од потенцијалних удеса, итд.);
- Специфичне услове за изградњу објеката и инфраструктуре са повећаним ризиком од удеса;
- Израду анализе ризика од удеса и давање мишљења и сагласности на њих;
- Избор и примену технологија чијом се експлоатацијом мање загађује животна средина и обезбеђује већи степен заштите од потенцијалног загађења;
- Благовремено отклањање свих уочених техничко-технолошких недостатака;
- Утврђивање траса транспорта опасних материја изван насељених места.

Постројења у којима се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних, регулисана су Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима, на основу чега се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, прописује се листа опасних материја и њихове количине и критеријуми за одређивање врсте документа које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја. Локална самоуправа је у обавези да, на основу планова заштите од удеса оператера, који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији су садржај и методологија израде уређени Законом о ванредним ситуацијама. Повредиви објекти јесу они који се налазе на 1.000 m од граница севесо постројења.

1.3.6. Уређење простора од интереса за одбрану земље

Простор у обухвату Плана није потребно прилагођавати потребама одбране земље. Заштита становништва, материјалних и културних добара (планирање и коришћење склоништа и других заштитних објеката) дефинисани су Законом о ванредним ситуацијама.

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Пољопривредно земљиште се користи за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту и у складу са овим просторним планом, као и урбанистичким плановима који се доносе на основу овог просторног плана.

Коришћење пољопривредног земљишта у заштитној зони заштићеног подручја потребно је усагласити са мерама које се односе на заштитну зону према важећој Уредби о заштити и мерама заштите на стаништима заштићених врста, еколошким коридорима и њиховим заштитним зонама.

Коришћење пољопривредног земљишта у зони утицаја усагласити са мерама које се односе на станишта заштићених врста, еколошке коридоре и њихове заштитне зоне.

Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе и промена намене земљишта није дозвољена, осим у изузетним случајевима и у складу са условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту.

Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју

На подручју Специјалног резервата природе „Тителски брег" и на подручју заштитне зоне није дозвољено обављати радове и активности за које се, у складу са законом којим се уређује заштита природе, утврди да могу оштетити вредности наведене у члану 2. Уредбе о проглашењу СРП „Тителски брег", пре свега структуру лесног одсека и пратеће облике његовог рељефа, попу-

лације, заједнице и станишта биљних и животињских врста, као и нарушити природне процесе и еколошку целовитост подручја или значајно неповољно утицати на естетска обележја предела и животну средину. Из тих разлога забрањује се градња објеката која могу да наруше визуелни интегритет предела.

У заштићеној целини у режиму I степена заштите земљиште се не користи у пољопривредне сврхе.

У заштићеној целини у режиму II степена заштите радови и активности на пољопривредном земљишту ограничавају се на:

- Контролисано, просторно и временски ограничено кошење и паљење травне вегетације и испашу, осим испаше свиња и постављања торова за стоку, који су забрањени;
- Коришћење и одржавање ливада и пашњака као травних станишта, а забрањено је њихово преоравање и пошумљавање, преоравање сурдука и уклањање травног покривача и хумусног слоја, осим на малим површинама за потребе дозвољених радова на изградњи и реконструкцији објеката и уређењу простора;
- Приступ, обављање посла и боравак власника и корисника земљишта и других непокретности на својим имањима, уз сакупљање и одношење направљеног отпада на прописан начин, а забрањено је руковати моторним возилима, пољопривредним машинама и другим средствима и алатима тако да се угрозе или оштете природне вредности и животна средина.

Дозвољени радови и активности:

- Спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, у складу са законом.

Забрањује се:

- Градња објеката која могу да наруше визуелно интегритет предела (за сваки објекат понаособ прибавити услове Покрајинског Завода за заштиту природе и сагласност ЈП Тителски брег).

У заштићеној целини у режиму III степена заштите радови и активности на пољопривредном земљишту ограничавају се на:

- Обраду постојећих њива и коришћење и одржавање ливада и пашњака као травних станишта, а забрањује се преоравање и пошумљавање травних површина, орање земљишта на ивици лесног платоа и завршних делова сурдука и уклањање травног покривача и хумусног слоја, осим на малим површинама за потребе дозвољених радова на изградњи и реконструкцији објеката и уређењу простора;
- Уређење места и постављање опреме за привремено одлагање и сакупљање комуналног, пољопривредног и шумског отпада.

Дозвољени радови и активности:

- Спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, у складу са законом.

Забрањује се:

- Градња објеката која могу да наруше визуелни интегритет предела (за сваки објекат понаособ прибавити услове Покрајинског завода за заштиту природе и сагласност ЈП Тителски брег).

Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштитној зони заштићеног подручја

У заштитној зони радови и активности на пољопривредном земљишту ограничавају се на:

- Обраду постојећих њива и коришћење и одржавање ливада и пашњака као травних станишта, а забрањује се преоравање и пошумљавање травних површина, орање земљишта на ивици лесног платоа и завршних делова сурдука и уклањање травног покривача и хумусног слоја, осим на малим површинама за потребе дозвољених радова на изградњи и реконструкцији објеката и уређењу простора;
- Уређење места и постављање опреме за привремено одлагање и сакупљање комуналног, пољопривредног и шумског отпада;
- Формирање ветрозаштитних појасева са минимално 50% учешћа аутохтоних врста, у складу са интересима очувања биодиверзитета подручја.

Дозвољени радови и активности:

- Спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, у складу са законом;
- Задржавају се постојећи рибњаци.

Потенцира се:

- Откуп и замена површина у циљу очувања станишта и формирања заштитних појасева.

Забрањује се:

- Градња објеката која могу да наруше еколошки или визуелни интегритет предела (за сваки објекат понаособ прибавити услове Покрајинског завода за заштиту природе и сагласност ЈП Тителски брег);
- Извођење радова на Станишту строго заштићене врсте тиског цвета на потесу Тисе, испод Тителског брега;
- Уношење инвазивних (агресивних алохтоних) врста;
- Хемијско и физичко загађивање, отварање депонија, одлагање опасних материјала и сл.;
- Упуштање отпадних вода у каналску мрежу;
- Радови који негативно утичу на хидролошки режим заштићеног подручја;
- Прскање комараца применом биолошких инсектицида у периоду парења тиског цвета;
- Задржавају се постојећи рибњаци уз забрану градње нових.

2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у заштићеном подручју у појасу до 200 m од еколошког коридора Тисе/станишта

- Забрањује се изградња нових салаша;
- На постојећим салашима дозвољена је: реконструкција, доградња до 50% и надоградња постојећих објеката до макс. П+1; без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно-хигијенских услова живота и рада на салашу;
- Изградња надземних објеката се ограничава: на воћарско-виноградарске кућице и оставе за смештај воћа у воћњацима и виноградима; на пољопривредне објекте у складу са условима заштите природе;

2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на заштићено подручје

Ова правила грађења се односе на пољопривредно земљиште планског подручја, али ван заштићених подручја, дакле у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени, а односе се на изградњу салаша, фарми, рибњака, воћарско-виноградарских и других објеката, чија изградња је могућа на овом пољопривредном земљишту. Изградњу објеката је потребно ускладити са мерама и условима које је потребно прибавити од надлежне институције за заштиту природе, а које се односе на заштиту станишта заштићених врста, еколошке коридоре и њихове заштитне зоне.

Забрана градње салаша се односи на заштитну зону коридора/станишта у појасу до 200 m. Забрана градње свих објеката чија намена није директно везана за воду се односи на растојање мање од 50 m од обале стајаћих вода, односно од линије средњег водостаја водотока који имају функцију еколошког коридора.

Објекти за потребе пољопривредног домаћинства - салаши

На пољопривредном земљишту могућа је изградња објеката пољопривредног домаћинства - салаша, који садрже објекте намењене породичном становању и објекте намењене пољопривредној производњи.

Под салашима и њиховим простором подразумева се ангажована површина на подручју атара насеља, на којој ће се одвијати специфична и разноврсна пољопривредна производња у области повртарства, воћарства, виноградарства и сточарства.

Производња ће се одвијати на посебно уређеном простору, што подразумева издвајање просторних целина за башту са воћем и лозом, економско двориште са капацитетима за смештај ратарских култура и механизације, простор за изградњу објеката за смештај стоке са уређеним делом за одлагање стајњака, као и простор за изградњу стамбеног објекта, и др.

За потребе пољопривредног домаћинства, на салашу, дозвољена је изградња: породичног стамбеног објекта; помоћног објекта уз стамбени објекат (гаража за путничко возило, остава хране за сопствене потребе, подрум, ограда, водонепропусна септичка јама и сл.); економског објекта: објекти за гајење животиња (сточна стаје као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетониране сило јаме и сило тренчеви); објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични објекти на пољопривредном газдинству (објекти за пољопривредне машине и возила, пушнице, сушнице, магацини хране - складиштење пољопривредних производа за сопствене потребе: поврћа, воћа, житарица, производа животињског порекла и сл.); пословног објекта (објекат за храну, пиће и смештај за потребе организовања туристичке понуде на салашу- сеоски/етно-туризам, само ако постоји и пољопривредна производња на салашу); објеката/површина за спорт и рекреацију (за сопствене потребе или за потребе организовања туристичке понуде, само ако постоји и пољопривредна производња на салашу), уз обезбеђивање санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова и уз неопходну инфраструктурну опремљеност парцеле.

Услови за изградњу објеката и просторну организацију салаша.

Минимална величина парцеле за изградњу нових објеката за потребе пољопривредног домаћинства (салаша) је 1500 m2. Степен заузетости парцеле не сме прелазити 30% површине парцеле салаша. Зелене површине треба да заузимају најмање 20% парцеле.

Максимални габарит стамбеног објекта у основи је 200 m2, максимална спратност објеката је П+Пк, са могућношћу изградње подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају, минимална удаљеност стамбеног објекта од суседне парцеле је 1,0 m, од атарског пута 5,0m, а од јавног пута у складу са Законом о јавним путевима.

Дозвољена је изградња помоћних објеката уз стамбени објекат, у складу са потребама пољопривредног домаћинства. Максимална спратност помоћног објекта је П. Дозвољена је изградња засебног објекта-подрума, који може бити укопан или полуукопан, уколико то хидролошки услови дозвољавају. Минимална удаљеност помоћног објекта од породичног стамбеног објекта је 5 m, а од суседне парцеле је 1 m.

Водонепропусна септичка јама гради се на минимум 3 m од свих објеката и од границе суседне парцеле.

Економски објекти се могу градити само ако на парцели постоји или се гради породични стамбени објекат за потребе пољопривредног домаћинства. Дозвољена је изградња више економских објеката, у складу са потребама пољопривредног домаћинства. Максимална спратност економског објекта је П+Пк. Минимална удаљеност економског објекта од породичног стамбеног, односно од пословног објекта је 20 m, а од суседне парцеле удаљеност је минимум 1 m. Минимална удаљеност објекта као што су стаје, ђубришта од бунара је 20 m.

Дозвољена је изградња мањих објеката намењених за прераду примарних производа пољопривреде (воћа, поврћа, шумских плодова, лековитог биља, млека, меса и сл.).

Изградња пословних објеката за пружање услуга хране, пића и смештаја, као и за потребе организовања туристичке понуде на салашу, дозвољена је само ако постоји и пољопривредна производња на салашу. Дозвољена је изградња само једног пословног објекта. Максимална спратност пословног објекта је П+Пк. Минимална удаљеност пословног објекта од породичног стамбеног објекта је 5 m, од границе суседне парцеле је 1 m а од економског објекта удаљеност је минимум 20 m.

Дозвољена је изградња објекта за спорт и рекреацију за сопствене потребе или за потребе организовања туристичке понуде, само ако постоји и пољопривредна производња на салашу. Максимална спратност објекта је П+Пк. Минимална удаљеност објекта/површине од породичног стамбеног објекта је 5 m, од границе суседне парцеле је 1 m а од економског објекта минимална удаљеност је 20 m.

Салаш мора имати приступ са атарског или другог пута. Објекте салаша градити са косим крововима, као покривач користити цреп, трску. Примењивати традиционалан вид грађења. Салаш може бити ограђен, а макс. висина ограде је 1,8 m. Ограда мора да се повуче од међе парцеле са пољопривредним усевима најмање 1 m.

Висок ниво уређености и опремљености салаша подразумева:

- Грађевински део салашког простора, односно грађевински објекти морају бити удаљени од јавних саобраћајница у складу са прописима који регулишу област саобраћајне инфраструктуре;
- Препоручује се да грађевински објекти буду изграђени од чврстог материјала и да буду приземни (са подрумом);
- Просторно раздвајање стамбеног и економског дела салаша, а нарочито објеката намењених сточарској производњи, као и подизање заштитног зеленила;
- Изграђен приступни пут са чврстом подлогом;
- Подигнуту ограду око грађевинског дела салаша;
- Обезбеђено снабдевање питком водом и изграђеност одговарајућих водоводних инсталација у стамбеном објекту и објектима сточарске производње - објекти салаша треба да су снабдевени водом за пиће из водоводне мреже или из сопственог извора (бунара);
- Регулисање одвођења отпадних вода - отпадне воде из стаја и осока се не смеју упуштати у мелиорационе канале и природне водотоке;
- Уређен простор за одлагање чврстог дела сточног отпада;
- Изграђен објекат за прикупљање осоке;
- Поплочан дворишни плато стамбеног дела и дела намењеног за сточарску производњу.

Објекти на постојећим салашима се могу реконструисати и дограђивати, реконструисати инсталације, побољшати услови живота и рада до максималних параметара прописаних овим просторним планом и под следећим условима:

- Дозвољена је замена постојећег објекта новим објектом у оквиру услова датих овим просторним планом;
- Реконструкција објеката је дозвољена, ако се неће нарушити параметри дати овим просторним планом;
- Адаптација објеката се може дозволити у оквиру намена датих овим просторним планом;
- Ако парцела салаша не задовољава неки од услова дефинисаних овим просторним планом, може се дозволити реконструкција и доградња до испуњења преосталих урбанистичких параметара.

Објекти за узгој животиња – фарме и газдинства

Фарма, према Правилнику о ветеринарско-санитарним условима објеката за узгој и држање копитара, папкара, живине и кунића („Службени гласник РС“, број 81/06), јесте газдинство у коме се држи или узгаја 20 и више грла копитара, папкара (20 и више грла говеда, 100 и више грла свиња, 150 и више грла оваца и коза) или 350 и више јединки живине и кунића и може да се гради на:

- Локацији која се налази на подручју и у зони која, у зависности од врсте и броја животиња, као и еколошких услова не угрожава, не би била угрожена од стамбених и других објеката у ближој или даљој околини;
- Компактном земљишту које не сме бити подводно и које мора имати добре отоке атмосферских вода;
- Локацији која се налази изван зоне која може бити угрожена поплавом и клизањем терена.

Изградња и реконструкција објеката пољопривредне производње (фарме) који се, због величине капацитета или специфичне технологије производње, не могу градити у насељу, вршиће се у атару имајући у виду и следеће услове за избор локације:

- Објекте треба лоцирати на мање квалитетним типовима земљишта, а уколико ово није могуће, према предностима осталих локационих фактора;
- Одређена ограничења могу представљати рељефне и микрорељефне карактеристике, што се посебно односи на изградњу већих сточарских капацитета са неопходним додатним површинама и економским двориштима који захтевају заравњене површине;
- Производно-сточарске капацитете градити у близини ливада и пашњака, како би се створили услови за комбиновану исхрану на слободним просторима и у затвореним објектима.

Код изградње објеката сточних фарми мањег капацитета предност имају локације уз локалне и атарске путеве, у близини насеља, како би се могао обезбедити прикључак на постојећу насељску инфраструктуру (пут, електроенергетска мрежа, водоводна мрежа...).

Основни услов при избору локације је могућност трајног решења прихватања и одвођења сувишних површинских и подземних вода; предност у овом смислу имају локације у непосредној близини мелиоративних канала који немају функцију еколошких коридора, јер ће се тако постићи боље одвођење сувишних вода са уређене површине комплекса.

Фарма мора да буде изграђена тако да омогући одговарајуће микроклиматске и зоохигијенске услове зависно од врсте животиња. Сви објекти намењени држању и узгоју стоке морају бити пројектовани и грађени према нормативима и стандардима за изградњу ове врсте објеката и конкретне врсте животиња, уз примену санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова. Максимална спратност објеката у комплексу је П+Пк, максимална спратност објеката за узгој животиња и помоћних објеката је приземље (П).

Круг фарме мора да:

- Буде довољно пространи, да одговара капацитету, броју и величини изграђених објеката како би се обезбедила њихова функционална повезаност и међусобна удаљеност;
- У оквиру фарме морају се обезбедити два одвојена блока и то технички део (објекти за запослене, пословни објекти, објекат за боравак као и потребни пратећи објекти - котларнице, машинске радионице, складишта) и изоловани производни део;
- Има улаз који је контролисан или под надзором и на којем се обавезно води евиденција о уласку и изласку људи, животиња и возила из круга фарме;
- Буде ограђен оградом висине максимум 2,2 m која спречава неконтролисан улазак људи и животиња;
- Буде уредно и редовно одржаван.

Путеви (спољни и унутрашњи) морају да испуњавају следеће услове:

- Прилазни путеви и путеви у кругу фарме морају да буду довољно широки и изграђени од чврстог материјала или морају да имају подлогу од шљунка;
- Испред сваког објекта на фарми мора бити бетонирана или асфалтирана површина за лакше кретање возила;
- Путеви у кругу фарме морају бити погодни за чишћење и прање, а уз њих мора да се налази довољан број хидраната и сливника;
- Путеви који се користе за довоз животиња, хране за животиње, чистих простирки и опреме не смеју да се укрштају са путевима који се користе за одвоз стајског ђубрива, отпадних вода и лешева животиња.

Такође, фарма мора бити снабдевена довољном количином воде за пиће из јавног водовода или сопственог бунара, која мора бити контролисана и мора испуњавати стандарде прописане за пијаћу воду. За прање објеката и путева може се користити и вода која не испуњава прописане стандарде за пијаћу воду.

Одвођење отпадних вода вршиће се тако што ће се:

- Атмосферске воде уливати у канализацију или у природни реципијент без пречишћавања;
- отпадне воде које настају током производног процеса или прања објеката и опреме обавезно сакупљати у водонепропусне испусте и пречишћавати пре испуштања у природне реципијенте;
- Одвод отпадне воде на обрадиве површине мора бити у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- Фекалне воде сакупљати у одвојене септичке јаме или испуштати у канализацију.

Простор за одлагање и збрињавање стајског ђубрива из објекта мора бити смештен, односно изграђен тако да се спречи загађивање околине и ширење узрочника заразних болести животиња и људи, насупрот правцу главних ветрова и мора да буде удаљен најмање 50 m од објекта за узгој животиња.

Фарма са више од 100 условних грла копитара и папкара мора да има одвојен колски и пешачки улаз. На колском и пешачком улазу морају бити изграђене дезинфекционе баријере димензија 6x3x0,25 m и 1x0,5x0,05 m и испуњене воденим раствором дезифицијенса. Дезинфекционе баријере морају бити изграђене на начин који омогућава њихово чишћење и прање, као и испуштање раствора кроз дренажни отвор. На фарми је неопходно обезбедити и простор, односно просторије за смештај, сортирање и складиштење хране за животиње.

За изградњу нових фарми, као и за потребе повећања капацитета или пренамене објеката у друге садржаје у функцији пољопривредне производње на постојећим фармама, неопходна је израда урбанистичког пројекта. За реконструкцију и доградњу објеката на постојећим фармама услови ће се издавати директном применом овог просторног плана.

Узгајалишта дивљачи

У атару се дозвољава подизање и постављање објеката за прихват, негу и исхрану дивљачи током целе године, као и објекти за прехрањивање током зимског периода.

– Уколико се граде на пољопривредном земљишту минимална парцела комплекса је 1,0 ha, или се задржава постојећа парцела, поштујући прописане услове Закона о пољопривредном земљишту;
– Максимални индекс заузетости парцеле је 50%. Максимална спратност објеката је П+Пк са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају. Минимална удаљеност објеката од суседне парцеле је 10 m;
– Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 1,6 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0 m од међне линије. Комплекс мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

Рибњаци

Избор локације за изградњу рибњака вршити након претходних анализа расположивих количина и квалитета воде, која ће се користити за пуњење рибњака. За подизање рибњака на обрадивом пољопривредном земљишту потребна је сагласност Министарства за пољопривреду, туризам, шумарство и водопривреду.

Основни технички услови за изградњу рибњака су:
- Границе рибњака морају бити означене видљивим ознакама;
- Рибњак мора да располаже уређајима за упуштање и испуштање воде, уређајима за регулисање нивоа воде, као и уређајима који спречавају пролаз риба, рибље млађи и икре у или из рибњака;
- Рибњак мора бити заштићен од поплава;
- За уклањање смећа и штетних отпадака из рибњака мора постојати уређено место или изграђен технички уређај, који онемогућава загађење рибњака и његове околине;
- Уколико је могуће рибњак треба да је ограђен.

У саставу рибњака морају да постоје уливно-изливни објекти, уставе, аератори, хранидбене платформе и насипи који спречавају продор спољних вода у комплекс рибњака. У оквиру техничког дела неопходно је обезбедити посебну просторију за ветеринарске прегледе и дневно праћење здравственог стања и прираста популације. Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 3 m, а максимална спратност је П+Пк. Изградња рибњака условљена је израдом урбанистичког пројекта, са провером инфраструктурне опремљености.

Воћарско-виноградски објекти

На парцели плодног земљишта, која је према начину коришћења сврстана у културу воћњак, односно виноград, дозвољена је изградња воћарско-виноградарске кућице, бунара, пољског wc-а и оставе за смештај алата, воћа и сл., уз обезбеђивање следећих услова:
- Површина нових парцела на којима је могућа изградња воћарско-виноградарске кућице не може бити мања од 1500 m2;
- Најмање 70% површине парцеле мора се користити као виноград, воћњак или повртњак;
- Површина воћарско-виноградарског објекта износи максимум 25 m2. Дозвољена је изградња надстрешнице, лође, трема, пергола испред и у склопу објекта, који уколико нису застакљени или затворени, не улазе у састав дозвољене површине објекта;
- Спратност објекта је приземље (П). Објекат може имати и подрум уколико дозвољавају хидротехнички услови или се гради на терену у нагибу. Висина подрума изнад терена не може бити виша од 90 cm (ако је терен у нагибу рачуна се просечна висина терена дуж објекта);
- Укупна висина објекта - од нулте коте до коте слемена (рачунајући и подрум изнад терена) не може бити виша од 5 m;
- Објекат треба градити претежно од лаких материјала, са већом употребом природног материјала, а форму објекта прилагодити традиционалном облику овог поднебља;
- Кров мора бити кос без назитка (нагиб крова мин. 30˚, а макс. 40˚), са покривачем од црепа, ћерамиде, теголе и слично;
- Ограда може бити жива зелена или транспарентна (жичано плетиво и сл. комбиновано са зеленилом) која се поставља тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде, максималне висине 1,4 m;
- Парцеле на којима постоје изграђене воћарско-виноградарске куће задржавају се онакве какве јесу;
- Површина оставе за смештај воћа и поврћа, механизације и алата, може бити максимум 150 m2, а спратности П+0 (приземље);
- Минимална удаљеност објеката од границе суседне парцеле је 3 m, а од суседовог објекта 10 m.

Објекти за примарну обраду и складиштење пољопривредних производа

Ово су објекти за примарну обраду (прање, сушење и сл.), складиштење и чување пољопривредних производа (житарица, индустријског, крмног и лековитог биља, цвећа, воћа и поврћа), затим ђубрива и др. репроматеријала, као и пратећи и други слични објекти у функцији пољопривредне производње.

Објектима за складиштење пољопривредних производа сматрају се све врсте складишта (полуотворене и затворене хале, надстрешнице, силоси, трапови, подна складишта, хладњаче, вински подруми и др.). Објекти у којима се пољопривредни производи могу примарно обрађивати су сушнице, пушнице, млинови и сл. објекти.

Минимална удаљеност ових објеката од границе суседне парцеле не може бити мања од висине планираног објекта, односно минимум 5 m. Максимална спратност објеката је П, изузетно и више, ако то захтева технолошки процес (силоси и сл.), са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом, висине максимално до 2 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од мин. 1 m од међне линије или на међи, уз прибављену сагласност суседа. Постављање ограде од границе парцеле атарског пута мора бити на удаљености која обезбеђује слободни профил пута. Забрањује се постављање пуне, тешке и масивне ограде.

Дозвољена је изградња наведених објеката уз примену хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и др. услова и потребну инфраструктурну опремљеност: приступни пут, електроинсталације, вода и сл.

Стакленици и пластеници

У циљу побољшања пољопривредне производње на пољопривредном земљишту је дозвољена изградња или постављање стакленика и пластеника. Удаљеност оваквих објеката од граница парцеле не може бити мања од висине планираног објекта, односно минимално 3 m.

Парцеле са стакленицима/пластеницима се могу ограђивати транспарентном оградом, висине максимално до 2 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од мин. 1 m од међне линије или на међи, уз прибављену сагласност суседа.

2.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на заштићено подручје у појасу до 200 m од еколошког коридора или станишта заштићених врста

– Забрањује се изградња нових салаша;
– Забрањује се изградња нових рибњака;
– На постојећим салашима дозвољена је реконструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно-хигијенских услова живота и рада на салашу.

На постојећим салашима дозвољена је:
– доградња постојећих објеката до 50%;
– надоградња постојећих објеката до макс. П+1.

Изградња надземних објеката се ограничава:
– на воћарско-виноградарске кућице и оставе за смештај воћа у воћњацима и виноградима;
– на пољопривредне објекте у складу са условима заштите природе.

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Шумски путеви и објекти

На шумском земљишту могу се градити:
· Шумски путеви и објекти у функцији шумске привреде у складу са основом газдовања шумама и годишњим извођачким плановима;

- Објекти инфраструктуре у складу са Просторним планом;
- Објекти намењени туризму, рекреацији, одмору и ловству у складу са Просторним планом, урбанистичким планом и условима надлежног завода за заштиту природе.

У шумама могу да се граде објекти у складу са плановима газдовања шумама и посебним прописима којим се уређује област дивљачи и ловства. У шуми и на удаљености мањој од 200 m од руба шуме не могу се градити ћумуране, кречане и други објекти са отвореном ватром. Оптимална отвореност шума саобраћајницама (потребна дужина шумског пута у односу на величину шумског комплекса), планирање и изградња шумских путева, детаљно се разрађују програмом изградње и одржавања шумских саобраћајница, као и планским документима (основама и програмима).

2.2.1. Ловачке куће и ловни објекти

У ловиштима је дозвољена:

- Изградња ловно-техничких објеката од природних материјала које треба уклопити у природни амбијент;
- Постављање ограда (ограђивање делова ловишта ради интензивног гајења, заштите и лова дивљачи);
- Изградња ловно-производних објеката;
- Подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже уточиште, заклон и исхрану дивљачи;
- Изградња еколошких прелаза у виду специјалних техничко-трхнолошких решења у оквиру саобраћајне и друге инфраструктуре, ради стварања еколошких коридора за кретање ниске и крупне ловне дивљачи.

У ловиштима се могу оградити делови ловишта који ће бити намењени интензивном гајењу, заштити, лову, као и размножавању дивљачи ради насељавања ловишта, и унапређења ловног туризма, посебно иностраног.

Објекти на шумском земљишту се могу градити у складу са плановима газдовања шумама и посебним прописима којима се уређује област дивљачи и ловства.

У ловиштима је потребно створити одговарајуће услове за гајење, заштиту и коришћење дивљачи. У том смислу, у ловиштима треба одржавати постојеће и изградити нове ловно-техничке објекте (хранилишта за дивљач – крупну и ситну, солишта, појилишта, стабилне чеке – осматрачнице, и др.). Број ловно-техничких објеката зависиће од бројног стања дивљачи у ловишту. Ловно-техничке објекте градити од природних материјала и уклапати у природни амбијент ловишта.

Поред ловно-техничких објеката у ловиштима се могу градити и ловно-производни објекти (прихватилишта за фазанске пилиће и ремизе).

Прихватилишта за фазанску дивљач градити у свим ловиштима у које се уносе фазанчићи из вештачке производње. У прихватилиштима ће се фазанчићи навићи на природне услове пре пуштања у ловиште.

Фазанерије - Фарме за производњу фазанске дивљачи могу се градити у склопу шумског и пољопривредног земљишта. Локације и објекти за ову намену морају испуњавати ветеринарско-санитарне и друге услове прописане за узгој ове врсте дивљачи. Дозвољена спратност објеката је П+О.

2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Водно земљиште, у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде (корито за велику воду и приобално земљиште), због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште користи се на начин којим се не утиче штетно на воде и приобални екосистем и не ограничавају права других.

Коришћење и уређење водног земљишта регулисано је Законом о водама, којим су дефинисане забране, ограничења права и обавезе власника и корисника водног земљишта и водних објеката.

Приобално земљиште јесте појас непосредно уз корито за велику воду водотока који служи одржавању заштитних објеката и корита за велику воду и обављању других активности које се односе на управљање водама. Ширина појаса приобалног земљишта у подручју заштићеном од поплава је 50 m, рачунајући од ножице насипа према брањеном подручју, а ширина појаса приобалног земљишта у подручју незаштићеном од поплава (висока обала) износи 10 m.

Водећи рачуна о основним принципима заштите вода, на водном земљишту у заштитним зонама заштићених подручја и осталој посебној намени, а према условима заштите природе, могу се градити следећи садржаји:

- Објекти у функцији водопривреде, одржавања и реконструкције водотока, пловних путева, речног и каналског саобраћаја;
- Објекти инфраструктуре у складу са Просторним планом и урбанистичким плановима на основу овог просторног плана;
- Објекти туризма и рекреације, риболова и друго, у складу са условима надлежног водопривредног предузећа.

Изградња и опремање објеката намењених рекреацији, туризму, разоноди на води, спортском риболову и слично, мора бити првенствено од монтажних елемената, са неопходним санитарно-техничким уређајима и архитектонском обрадом која се уклапа у пејзаж. На локалитетима који су предвиђени за подизање оваквих објеката, слободан простор око објеката се мора користити заједнички, без ограђивања и парцелисања.

За делове водног земљишта на којима постоји нелегална градња стамбених, викенд објеката или објеката неке друге намене, локалној управи је остављена могућност легализације затечених објеката, без обавезе комуналног опремања и сношења последица ризика од поплава тих простора, као и могућност примене дестимулативне економске политике.

На водном земљишту је, начелно, забрањена изградња.

Дозвољена је изузетно:

- Изградња водних објеката у функцији водопривреде, одржавања водотока, и других објеката и уређаја у функцији коришћења водног земљишта, у смислу Закона о водама – могу се градити у свим зонама водног земљишта утврђеним у Плану (изградња ових објеката реализује се на основу Закона о водама и Закона о планирању и изградњи, у складу са карактером и врстом објеката);
- У функцији одржавања корита водотока и водних објеката;
- Ради спровођења мера заштите вода;
- Изградња привредних објеката за експлоатацију речног материјала, узгој рибе;
- Изградња објеката намењених рекреацији, туризму, разоноди на води, спортском риболову, објеката за наутику, у складу са Просторним планом и условима надлежног водопривредног предузећа;
- Изградња објеката за туристичко-рекреативне сврхе; пратећих објеката (шанк-барови, просторије за пресвлачење и сл.); дрвених сојеница и надстрешница; партерно уређење (спортски терени, опрема, мобилијар, плаже и сл.).

Изградња и опремање нових или реконструкција постојећих објеката намењених рекреацији, туризму, разоноди на води, спортском риболову и сл., може се вршити само на локацијама утврђеним Просторним планом.

Пре израде урбанистичке документације потребно је прибавити сагласност и услове надлежног водопривредног предузећа и завода за заштиту природе (уколико је у заштићеном природном добру).

Уређење комплекса у функцији спорта, туризма и рекреације (купалишта, плаже, смештајни комплекси и сл.), вршиће се на основу урбанистичког пројекта, док је изградња ових комплекса са објектима у оквиру истих условљена израдом плана детаљне регулације. Изградња и уређење површина за спортски риболов са пратећим садржајима и појединачних објеката може се реализовати директно на основу одредби овог плана на основу локацијске дозволе.

На локалитетима који су предвиђени за подизање објеката намењених рекреацији, туризму, разоноди на води, спортском риболову, слободан простор око објеката мора се користити заједнички, без ограђивања.

Објекти намењени рекреацији, туризму, спортском риболову и сл. морају имати неопходне пратеће садржаје и санитарно-техничке уређаје. Архитектонска обрада ових објеката може се третирати слободно, са циљем да се уклопе у пејзаж. Поред објеката основне намене, могућа је изградња и пратећих објеката у њиховој функцији.

Максимална индекс изграђености се не утврђује овим правилима, већ је условљен планираном наменом и површином земљишта.

- Максимални индекс заузетости земљишта је 40%;
- Максимална спратност објекта је П - П+Пк;
- Минимални ниво комуналне опремљености за ове садржаје је: приступ јавном путу и прикључење на електроенергетску мрежу, интерни систем водовода и канализације (бунар и водонепропусна септичка јама);
- Изградња објеката инфраструктуре, у складу са правилима уређења и грађења за ту врсту објеката у складу са просторним или урбанистичким планом. Изградњу објеката инфраструктуре на водном земљишту могуће је реализовати директно на основу одредби овог плана, уз претходно прибављену сагласност надлежног министарства, односно надлежног водопривредног предузећа.

Правила за изградњу привредних објеката за експлоатацију речних наноса, узгој и прераду рибе и сл.:

- Поред објеката основне намене, могућа је изградња и пратећих објеката у њиховој функцији;
- Максимални индекс заузетости земљишта свим изграђеним садржајима (паркинг, објекти, приступне и манипулативне површине и сл.) је 60%;
- Минимална и максимална површина земљишта/парцеле за ову намену се не утврђује овим планом;
- Спратност објеката – П (приземље); минимални ниво комуналне опремљености за ове садржаје је: приступ јавном путу и прикључење на електроенергетску мрежу, а за објекте за прераду рибе и интерни систем водовода и канализације (бунар и водонепропусна септичка јама);
- Порибљавање вештачких језера је еколошки врло деликатна операција која се сме обављати само на бази ихтиолошких студија и пројеката, урађених од стране за то лиценцираних институција. Није дозвољено да се тај посао обавља самоиницијативно од стране риболовачких друштава. Експлоатација грађевинског материјала из водотока дозвољена је само уз одговарајућу пројектну документацију којом се пројекат експлоатације потпуно усаглашава са пројектима регулације река на тим ширим потезима. То подразумава и стриктан надзор, по принципима као да се изводе радови на регулацији реке;
- Захватање воде из водотока (укључујући и захватање из малих акумулација које би биле реализоване за ту сврху) дозвољено је само уз одговарајуће водне сагласности, уз обавезу обезбеђења гарантованог водопривредног минимума и гарантованог еколошког протока, дефинисаног за хладан и топли део године у функцији карактеристичних малих месечних вода, са ограничењима која утврђују колико се воде мора оставити у току након захватања воде за технолошке потребе;
- Регулације водотока у зони свих насеља поред функционалних критеријума треба да буду примерени и урбаним, естетским и другим условима;
- У складу са Законом о водама нигде није дозвољено да се оградама и на други начин узурпира обални појас водног земљишта.

2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

У Границама локалитета СРП „Тителски брег“ није евидентирано нити је планирано грађевинско земљиште.

У границама планског подручја налази се грађевинско подручје насеља Вилово, делови грађевинског подручја насеља Тител и Мошорин и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља – викенд зона.

У границама планског подручја није евидентирана нити је планирана радна зона.

2.4.1. Правила грађења у грађевинском подручју насеља

Правила грађења у грађевинском подручју насеља у планском подручју спроводе се на основу општих смерница из овог плана приликом израде Просторног плана општине (шеме насеља) или засебног урбанистичког плана, уз усаглашавање са Уредбом о проглашењу специјалног резервата природе „Тителски брег“.

Опште смернице за правила грађења у грађевинском подручју насеља планског подручја:

- Није дозвољено обављати радове и активности за које се, у складу са законом којим се уређује заштита природе, утврди да могу оштетити вредности које се чувају у склопу Резервата: пре свега структуру лесног одсека и пратеће облике његовог рељефа, популације, заједнице и станишта биљних и животињских врста, као и нарушити природне процесе, еколошку целовитост подручја и интегритет простора археолошких налазишта или значајно неповољно утицати на карактеристична обележја предела;
- Све грађевинске парцеле морају имати излаз на јавни пут и бити снабдевене неопходном инфраструктуром: електрична енергија, санитарна вода, канализациона мрежа, телефон. Задржава се постојећа парцелација;
- На парцелама се могу градити породични стамбени објекти, пословни објекти и стамбено-пословни објекти, затим помоћни објекти (гараже, оставе, летње кухиње, надстрешнице) и економски објекти (сточне стаје, испусти за стоку, пушнице, сушнице, кош, амбар, надстрешнице за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке и сл.);
- Дозвољене су чисте и тихе делатности, мањих капацитета (трговине на мало, угоститељске и услужне делатности и занатске радионице), које не нарушавају животну средину. У овој зони производне делатности нису дозвољене, као ни складишни објекти већих капацитета (укупне површине максимално 150 m2);
- Удаљеност стамбеног објекта од било ког другог објекта је минимум 4 m, а удаљеност сточне стаје од стамбеног, односно, пословног објекта не може бити мања од 15 m, односно не може бити мања од 50 m у односу на било који јавни објекат у окружењу. Удаљеност економских објеката у којима се складиште запаљиви материјал од других објеката не може бити мања од 6 m;
- Пословни, помоћни и економски објекат могу да се граде на међусобном растојању од 0,0 m ако су задовољени санитарни, противпожарни и други технички услови, односно међусобни размак не може бити мањи од 4 m, ако пословни објекат има отворе са те стране, тј. међусобни размак не може бити мањи од половине висине вишег објекта;
- Удаљеност ђубришта и пољског WC-а од стамбеног, односно, пословног објекта и бунара не може бити мања од 20 m, односно 50 m у односу на било који јавни објекат. Ђубриште се гради на минимално 1 m од границе суседне парцеле уз услов да се гради ободни зид висине минимум 1 m (да не би дошло до разасипања) и да је материјал од којег се гради ђубриште водонепропусан;

- Индекс заузетости парцеле је макс. 40%, а индекс изграђености парцеле је макс. 1,0. Дозвољена спратност објеката је П+1+Пк за стамбене и пословне објекте, а П за помоћне и економске објекте, а евентуално и већа, у зависности од технологије складиштења (кошеви за кукуруз, силоси и сл.);
- Парцеле се могу ограђивати транспарентном или комбинованом оградом (комбинација зидане и транспарентне ограде), с тим да укупна висина ограде не буде већа од 1,8 m. Ограда и стубови ограде постављају се тако да буду на парцели која се ограђује, с тим да се морају повући од међе суседне парцеле са пољопривредним усевима минимум 1,0 m. Врата и капије на уличној огради не могу се отварати ван регулационе линије;
- Након изградње канализационе мреже обавезно је прикључење свих објеката на исту, а до тада, као прелазно решење за одвођење отпадних вода из објеката, примењивати водонепропусне септичке јаме. Такође, у случају изградње базена, вештачких језера и сличних садржаја, неопходно је коришћење непропусног материјала, који ће обезбедити изолацију од подземних вода;
- На постојећим грађевинским парцелама објекти се могу градити, реконструисати и дограђивати до максималних урбанистичких параметара утврђених овим планом. Дограђивање се мора изводити тако да се не наруши однос према суседним објектима. Дограђени део објекта мора бити у складу са постојећим елементима објекта, у истој, односно усклађеној материјализацији и композицији;
- Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, степен заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.);
- У случају замене постојећег објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове (удаљеност од граница парцеле, удаљеност од суседних објеката и др.).

2.4.1.1. Правила грађења у грађевинском подручју насеља у заштитној зони

У грађевинском подручју насеља у заштитној зони Резервата налазе се северни део насеља Вилово, део насеља Тител и део насеља Мошорин. У погледу правила грађења поред општих смерница за насеља у планском подручју (претходни текст) доносе се и следеће смернице:

– Како се ови делови насеља налазе у заштитној зони Резервата, у циљу заштите природних вредности, овим просторним планом није предвиђено ширење грађевинског подручја насеља, као ни погушћавање. Пренамена парцела из пољопривредног у грађевинско земљиште није дозвољена. Изузетно, се може дозволити изградња садржаја од јавног интереса, уз претходно прибављену сагласност надлежне установе за заштиту. Остале смернице важе из претходног текста.

2.4.1.2. Правила грађења у грађевинском подручју насеља планског подручја у појасу до 200 m од еколошког коридора реке Тисе, односно станишта заштићених врста

Услов за изградњу објеката, поред општих правила за градњу у овим деловима насеља планског подручја (део насеља Тител), јесте да њихове граничне вредности индикатора буке на граници идентификованих (означених) природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не прелази 50 dB(A) за дан и вече, односно 40 dB(A) за ноћ, а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор.

2.4.2. Правила грађења у викенд зони

Викенд зона се налази у заштитном појасу Резервата оносно у појасу до 200 m од еколошког коридора реке Тисе. Правила грађења у викенд зони која се налази у планском подручју доносе се на основу општих смерница из овог плана а приликом израде Просторног плана општине, или засебног урбанистичког плана уз усаглашавање са Уредбом о проглашењу специјалног резервата природе „Тителски брег“. Опште смернице за правила грађења у викенд зони:

– Није дозвољено обављати радове и активности за које се у складу са законом којим се уређује заштита природе утврди да могу одштетити вредности које се чувају у склопу Резервата, пре свега структуру лесног одсека и пратеће облике његовог рељефа, популације, заједнице и станишта биљних и животињских врста, као и нарушити природне процесе, еколошку целовитост подручја и интегритет простора археолошких налазишта или значајно неповољно утицати на карактеристична обележја предела;
– Све грађевинске парцеле морају имати излаз на јавни пут и бити снабдевене неопходном инфраструктуром: електрична енергија, санитарна вода, канализациона мрежа, телефон. Задржава се постојећа парцелација;
- Како се овај део насеља налази у заштитној зони Резервата, у циљу заштите природних вредности, овим планом није предвиђено ширење викенд зоне, као ни погушћавање. Пренамена парцела из пољопривредног у грађевинско земљиште није дозвољена. Изузетно, може се дозволити изградња садржаја од јавног интереса, уз претходно прибављену сагласност надлежне установе за заштиту;
– Услов за изградњу објеката је да њихове граничне вредности индикатора буке на граници идентификованих (означених) природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не прелази 50 dB(A) за дан и вече, односно 40 dB(A) за ноћ, а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор;
– Забрањује се градња викенд објеката која могу да наруше визуелно интегритет предела (за сваки објекат понаособ прибавити услове Покрајинског завода за заштиту природе и сагласност ЈП „Тителски брег“);
– Могућа је изградња главног и помоћних објеката; главни објекат је кућа за одмор; помоћни објекти су: ограде, водонепропусне бетонске септичке јаме и сл.;
– Препарцелација у смислу образовања већих грађевинских парцела је дозвољена само за потребе легализације објеката;
– Миним. површина новоформиране парцеле за изградњу викенд објеката је 1500 m2;
– Дозвољени степен искоришћености земљишта је до 10%, односно, а максимална површина објекта је 150 m2; индекс изграђености парцеле је макс. 0,2;
– Максимална спратност куће за одмор је П+Пк.:
– Градња сутерена или подрума је могућа ако то дозвољавају хидрогеолошки услови тла;
– Куће за одмор треба да се граде углавном од природног материјала; дозвољава се изградња лођа, тремова и пергола испред и/или у склопу објеката према осунчаним просторима, истакнутим природним садржајима и видиковцима; те површине, уколико нису застакљене, не улазе у габарит објекта;
– Архитектонска обрада објеката мора се прилагодити непосредном амбијенту и околном пејзажу. Делови зграда, њен структурални склоп од утицаја на обликовање и визуелни изглед (прозори, стрехе, димњачке капе, тремови са гредним системом и јастуцима) уз велику примену дрвета, морају бити у духу архитектонског концепта овог подручја;
– Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом, висине максимално 1,4 m;
– Услови за изградњу на овом подручју могу се издати на основу овог плана и услова Завода за заштиту природе и Покрајинског завода за заштиту споменика културе.

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Имплементација ППППН Специјалног резервата природе „Тителски брег“, представља процес примене и спровођења циљева и решења утврђених Планом. Реализација овог процеса захтева

дефинисање система управљања просторним развојем (у оквиру актуелног законодавства и институционалног амбијента), затим утврђивање потребних активности, мера и инструмената за имплементацију, утврђивање приоритета у имплементацији, као и утврђивање учесника у процесу имплементације и њихових обавеза, овлашћења и одговорности.

Управљање просторним развојем се заснива на постојећем систему управљања у Републици Србији и подразумева координиране активности различитих нивоа органа државне управе у процесу коришћења, уређења, развоја и заштите планског подручја:

- Државни ниво – ресорна министарства Владе РС;
- Покрајински ниво – ресорни секретаријати Владе АПВ;
- Ниво локалних самоуправа – ресорна одељења и службе јединица локалне самоуправе.

Управљање просторним развојем представља процес доношења одлука, заснованих на потреби реализације циљева и решења утврђених Планом, при чему приоритет имају функције и садржаји од заједничког, јавног значаја. Примарну одговорност за реализацију ових садржаја имају наведени органи државне управе. Наведени државни органи, у складу са својим нивоом, овлашћењима, обавезама и одговорностима, морају бити координатори планираних активности и актера у процесу имплементације. Активности свих нивоа управљања морају бити међусобно усклађене.

Посебне одговорности и обавезе у имплементацији Плана имају:

- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Београд;
- Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Београд;
- Министарство рударства и енергетике, Београд;
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Београд;
- Министарство привреде, Београд;
- Министарство државне управе и локалне самоуправе, Београд;
- Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, Београд;
- Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Нови Сад;
- Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине, Нови Сад;
- Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Нови Сад;
- Покрајински секретаријат за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу;
- Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне заједнице, Нови Сад;
- Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање, Нови Сад;
- Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад;
- Покрајински завод за заштиту споменика културе, Нови Сад;
- ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин;
- ЈП „Воде Војводине“ Нови Сад, ВДП „Западна Бачка“;
- ЈП „Железнице Србије“, Сектор за стратегију и развој, Београд;
- ЈП „Путеви Србије“, Београд;
- Дирекција за водне путеве, Београд;
- ЈП „Електромрежа Србије“, Погон преноса, Нови Сад;
- ЈП „Електромрежа Србије“, Дирекција за пренос електричне енергије, Нови Сад;
- ПД „Електродистрибуција“ Нови Сад;
- „Телеком Србија“, Дирекција за технику, Извршна јединица Нови Сад;
- „Теленор“ д.о.о., Нови Београд;
- „VIP Mobile“ d.o.o., Београд;
- ЈП „Србијагас“, Нови Сад;
- Јединица локалне самоуправе – Општина Тител.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНИХ И УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА И ДРУГЕ РАЗВОЈНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА

План детаљне регулације за планирани општински пут

За планирани општински пут потребно је, осим у складу са Законом о планирању и изградњи, израдити урбанистички план у складу са Законом и прописима који ближе регулишу проблематику пројектовања и изградње саобраћајница. Осим резервације простора за коридоре предметног саобраћајног капацитета, основне смернице за пројектовање и изградњу директно су везане за обезбеђивање одговарајућих геометријских и елемената пута и путних објеката, као и за одговарајућа решења одводњавања, заштите животне средине и односа према комуналној и осталој инфраструктури (зоне укрштања и решења истих).

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Заштита природних добара

- Спровођење мере заштите на заштићеном подручју Резервата у складу са важећим актом о заштити;
- Спровођење активних мера заштите и ревитализација угрожених станишта природних реткости на подручју Резервата.

Заштита непокретних културних добара

- Израда програма конзервације, рестаурације и ревитализације непокретних културних добара на подручју у обухвату Просторног плана, са утврђивањем приоритета и фаза реализације;
- Утврђивање евидентираних непокретних културних добара за заштићена културна добра;
- Укључивање културног наслеђа у туристичку понуду и презентацију.

Заштита животне средине

- Израда локалног регистра извора загађивања животне средине општине Тител на чијем подручју се налази и територија обухвата Просторног плана;
- Израда техничке документације и санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада;
- Подизање еколошке свести у локалним заједницама.

Шуме шумско земљиште

- Унапређење стања постојећих шума;
- Побољшање услова станишта дивљачи и развој ловног туризма.

Риболов

- Развој спортског риболова у оквиру туристичке понуде Резервата.

Пољопривреда

- Примена традиционалних видова пољопривреде (испаша и кошење);
- Измена сетвене структуре усмерена на производњу здраве хране, лековитог биља и других видова производње које подразумевају редукцију обраде и примене хемијских средстава.

Туризам

- Развој специфичних видова екотуризма у заштићеним подручјима у складу са мерама заштите природних добара;
- Дефинисање јединствене понуде етно-културолошког садржаја;
- Унапређење туристичке понуде, јасним обележавањем маркантних објеката и целина, билборди, интернет презентације и др.

Мрежа насеља и јавних служби

- Повећање повезаности унутар функционалног урбаног подручја изградњом нове и реконструкцијом постојеће саобраћајне мреже;

- Изградња недостајуће инфраструктуре, посебно канализационе мреже у насељима;
- Повећање доступности јавних служби и услуга организовањем мобилних јавних служби: здравствена и социјална заштита, комуналне и техничке службе, сервиси, разне услуге.

Саобраћајна инфраструктура
- Реконструкција/изградња путне мреже нижег хијерархијског нивоа: атарских, шумских и приступних путева као и инфраструктуре немоторног саобраћаја – пешачких и бициклистичких стаза свих нивоа.

Водопривредна инфраструктура
- Реализација заливног система Тителског брега;
- Антиерозионо уређење територије.

Електроенергетска инфраструктура
- Изградња 20 kV средњенапонске мреже од насеља Шајкаш до насеља Вилово, од насеља Вилово до насеља Мошорин;
- Реконструкција 10 kV средњенапонске мреже.

Електронска комуникациона инфраструктура
- Развој електронске комуникационе инфраструктуре која подржава пружање најсавременијих услуга електронских комуникација фиксних, мобилних комуникација и радио-дифузног система.

Термоенергетска инфраструктура
- Изградња разводног гасовода средњег притиска и МРС за насеље Вилово;
- Изградња дистрибутивне гасне мреже у насељу Вилово;
- Иизградњи адекватног постројења за припрему гаса у близини бушотине и повезивање бушотинским водовима бушотина Ви-1 и Ви-2 са постројењем за припрему гаса.

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Управљање заштитом, развојем, уређењем и коришћењем подручја у обухвату Плана, заснивaће се на развојно–управљачким документима, изворима финансирања, стимулативним политикама, институционалној подршци, информатичкој, промотерско-маркентишкој, истраживачкој и другим подршкама.

Средства за финансирање приоритетних пројеката просторног уређења, обезбедиће се из буџета и других извора финансирања – буџета АП Војводине, општине Тител, посебних фондова, иностраних донатора и спонзора, као и средстава грађана, корисника и инвеститора на подручју које обухвата План.

244.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1 Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 46. став 1. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13 – УС, 54/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ
О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ „ФРУШКА ГОРА”

Члан 1.

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене „Фрушка гора” (у даљем тексту: Просторни план).

Члан 2.

Утврђује се оквирна граница обухвата Просторног плана, а коначна граница његовог обухвата дефинисаће се нацртом плана.

Подручје у оквиру граница Просторног плана, обухвата делове територије следећих јединица локалних самоуправа:
- Град Нови Сад, катастарске општине: Буковац, Ковиљ, Лединци, Петроварадин и Сремска Каменица;
- Град Сремска Митровица, катастарске општине: Бешеново Прњавор, Бешеново Село, Гргуревци, Дивош, Лежимир, Манђелос, Чалма и Шуљам;
- Општина Бачка Паланка, катастарске општине: Визић и Нештин;
- Општина Беочин, катастарске општине: Баноштор, Беочин, Грабово, Луг, Раковац, Свилош, Сусек и Черевић;
- Општина Инђија, катастарске општине: Бешка, Крчедин, Љуково, Марадик, Нови Сланкамен, Стари Сланкамен и Чортановци;
- Општина Ириг катастарске општине: Банковци, Велика Ремета, Врдник, Гргетег, Добродол, Ириг, Јазак Прњавор, Јазак Село, Крушедол Прњавор, Крушедол Село, Мала Ремета, Нерадин, Ривица и Шатринци;
- Општина Рума, катастарске општине: Павловци и Стејановци;
- Општина Сремски Карловци, катастарска општина: Сремски Карловци;
- Општина Шид, катастарске општине: Бачинци, Беркасово, Бингула, Ђипша, Гибарац, Ердевик, Кукујевци, Љуба, Моловин, Привина Глава, Сот и Шид.

Површина подручја обухваћеног оквирном границом Просторног плана износи 1559,04 км².

Оквирна граница Просторног плана дата је на графичком приказу који чини саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Услови и смернице значајне за израду Просторног плана, садржани су у планским документима вишег реда: у Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и у Регионалном просторном плану Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11).

Плански и стратешки документи значајни за израду Просторног плана јесу: Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 Дунав (Паневропски коридор VII) („Службени гласник РС”, број 14/15), Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Ковиљско-петроварадински рит” („Службени лист АПВ”, број 3/12), Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75 Суботица–Београд, Батајница („Службени гласник РС”, бр. 69/03, 36/10, 143/14), Просторни план подручја инфраструктурног коридора граница Хрватске – Београд, Добановци („Службени гласник РС”, бр. 69/03, 147/14), Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора државног пута I реда бр. 21 Нови Сад – Рума – Шабац и државног пута I реда бр. 19 Шабац–Лозница („Службени гласник РС”, број 40/11), Одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора железничке пруге Београд–Суботица – државна граница, Келебија („Службени гласник РС”, број 31/15) и Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12).

Просторним планом Републике Србије дате су обавезе и смернице за даљу планску разраду:

„У планској разради овог просторног плана утврђује се обавеза израде просторних планова подручја посебне намене за просторне целине чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког интереса, и то за:
- подручје националног парка и друго подручје природног добра;
- подручје непокретног културног добра од изузетног значаја изван грађевинског подручја насеља.”

Регионалним просторним планом Аутономне покрајине Војводине издвојено је, као специфично културно подручје, подручје Фрушке горе. У културном подручју Фрушке горе груписане су културно-пејсажне целине: „Фрушкогорски манастири, Сремски Карловци, Петроварадинска тврђава и историјски град Нови Сад”.

Просторни план биће заснован на планској, студијској, техничкој и другој документацији као резултатима досадашњих истраживања.

За израду Просторног плана користиће се топографске, катастарске и по потреби и катастарско-топографске подлоге, као и друге подлоге које буду неопходне за његову израду.

Члан 4.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора у обухвату Просторног плана заснивaће се на принципима:
- одрживог развоја активности у простору усклађивањем свих интереса заштите са интересима економског развоја;
- ефикасног и ограниченог коришћења необновљивих природних ресурса;
- превенције загађења животне средине;
- очувања вредности заштићених природних добара, геодиверзитета, биодиверзитета, предела и културне баштине;
- очувања специфичности простора и његовој еколошкој повезаности;
- развоја предеоног и културног идентитета и територијалне препознатљивости;
- интегралног приступа заштити културног и природног наслеђа;
- унапређивања и заштите природног и културног наслеђа као развојног ресурса;
- препознавања вредности културног предела на локалном, регионалном и националном нивоу;
- усклађеног развоја са суседним подручјима путем просторно-функционалне интегрисаности са окружењем и прекограничне сарадње у области заштите природе;
- транспарентности у поступку одлучивања о просторном развоју.

Члан 5.

Визија уређења планског подручја јесте одрживо коришћење и заштита природних добара и ресурса и њихово квалитетно унапређивање, заштита и афирмација културне разноликости и идентитета, као и неговање културне баштине у складу с принципима одрживог развоја.

Циљеви планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја јесу:
- заштита и одрживо коришћење природних ресурса и заштићених природних и културних добара;
- очување диверзитета и вредности предела и идентитета простора;
- идентификација предеоних целина;
- успостављање националне еколошке мреже и идентификација подручја за европску еколошку мрежу НАТУРА 2000 и друге еколошке мреже;
- препознавање вредности заштићених подручја ради укључивања у националну листу и у међународне листе еколошки значајних подручја (европска и глобална мрежа геопаркова);
- заштита и презентација манастира, заштита осталих споменика културе, знаменитих места, просторно културно-историјских целина, објеката народног неимарства, археолошких налаза, ради унапређивања вредности културног наслеђа у контексту његовог културног диверзитета, слојевитости, мултикултуралности, мултиконфесионалности и мултинационалности;
- валоризација подручја и дефинисање културног предела, ради утврђивања дугорочне концепције заштите, очувања и презентације планског подручја;
- усклађивање туристичког развоја и заштите, ради унапређивања животне средине, са акцентом на заштиту природног и културног наслеђа и њихово адекватно коришћење;
- утврђивање просторног размештаја туристичких локација, објеката и праваца кретања туриста с ревитализацијом инфраструктурне мреже;
- постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења с могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и с потребама дугорочног привредног развоја;
- обезбеђење превенције, мониторинга и контроле свих облика загађивања.

Члан 6.

Концепција планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја подразумева:
- обезбеђење просторних услова за трајно одрживи (уравнотежени) развој подручја Националног парка „Фрушка гора”, ради стварања препознатљиве слике предела, а у складу са условима заштите;
- заштиту, очување и унапређивање заштићених природних добара и природних вредности;
- заштиту, очување и унапређивање геодиверзитета, његову идентификацију ради препознавања и укључивања у националну, европску и глобалну мрежу геопаркова – Геопарк „Фрушка гора”;
- заштиту и очување културних добара и добара под претходном заштитом;
- заштиту, уређење и развој Културног предела подручја „Фрушка гора”, валоризацију и дефинисање посебне намене простора (заштита материјалног и нематеријалног наслеђа, заштита природе и природних ресурса), стварање просторних капацитета за развој подручја као јединствене целине (интегративни просторни развој) и дефинисање стратешких развојних пројеката;
- интегрално коришћење културног и природног наслеђа у подручју обухвата;
- заштиту животне средине уз обезбеђење планских мера за санацију и ремедијацију деградираних подручја;
- обезбеђење просторних услова за развој туристичке инфраструктуре ради унапређивања туристичке понуде;
- обезбеђење планских мера за заштиту шумског, пољопривредног и водног земљишта од бесправне градње и мера за рационално коришћење простора, уз ограничење ширења грађевинских подручја.

Члан 7.

Ефективан рок за израду Просторног плана јесте 18 (осамнаест) месеци, од дана ступања на снагу ове одлуке.

Члан 8.

Средства за израду Просторног плана обезбеђују се из буџета Аутономне покрајине Војводине.

Члан 9.

Нацрт Просторног плана биће изложен на јавни увид у трајању од 30 дана у Граду Нови Сад, Граду Сремска Митровица, Општини Бачка Паланка, Општини Беочин, Општини Инђија, Општини Ириг, Општини Рума, Општини Сремски Карловци, Општини Шид и у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине у Новом Саду, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 10.

Саставни део ове одлуке јесте Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе на животну средину саставни је део Аналитичко-документационе основе Просторног плана.

Члан 11.

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 12.

Обрађивач Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине” Нови Сад, Железничка број 6/III (у даљем тексту: Обрађивач).

Члан 13.

Органи, организације и јавна предузећа, који су овлашћени да утврђују посебне услове за заштиту и уређење простора и изградњу објеката у фази израде плана, дужни су да по захтеву носиоца израде плана, у року од 30 дана, доставе све тражене податке, без накнаде.

Члан 14.

Просторни план биће сачињен у 14 (четрнаест) примерака у аналогном облику и 14 (четрнаест) примерака у дигиталном облику. Просторни план чуваће се потписан у аналогној и у дигиталној форми, и то: у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један примерак), у Скупштини Аутономне покрајине Војводине (један примерак), у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (два примерка), у Граду Нови Сад (један примерак), Граду Сремска Митровица (један примерак), Општини Бачка Паланка (један примерак), Општини Беочин (један примерак), Општини Инђија (један примерак), Општини Ириг (један примерак), Општини Рума (један примерак), Општини Сремски Карловци (један примерак), Општини Шид (један примерак) и у архиви Обрађивача (један примерак).

Члан 15.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 3-4/16
Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

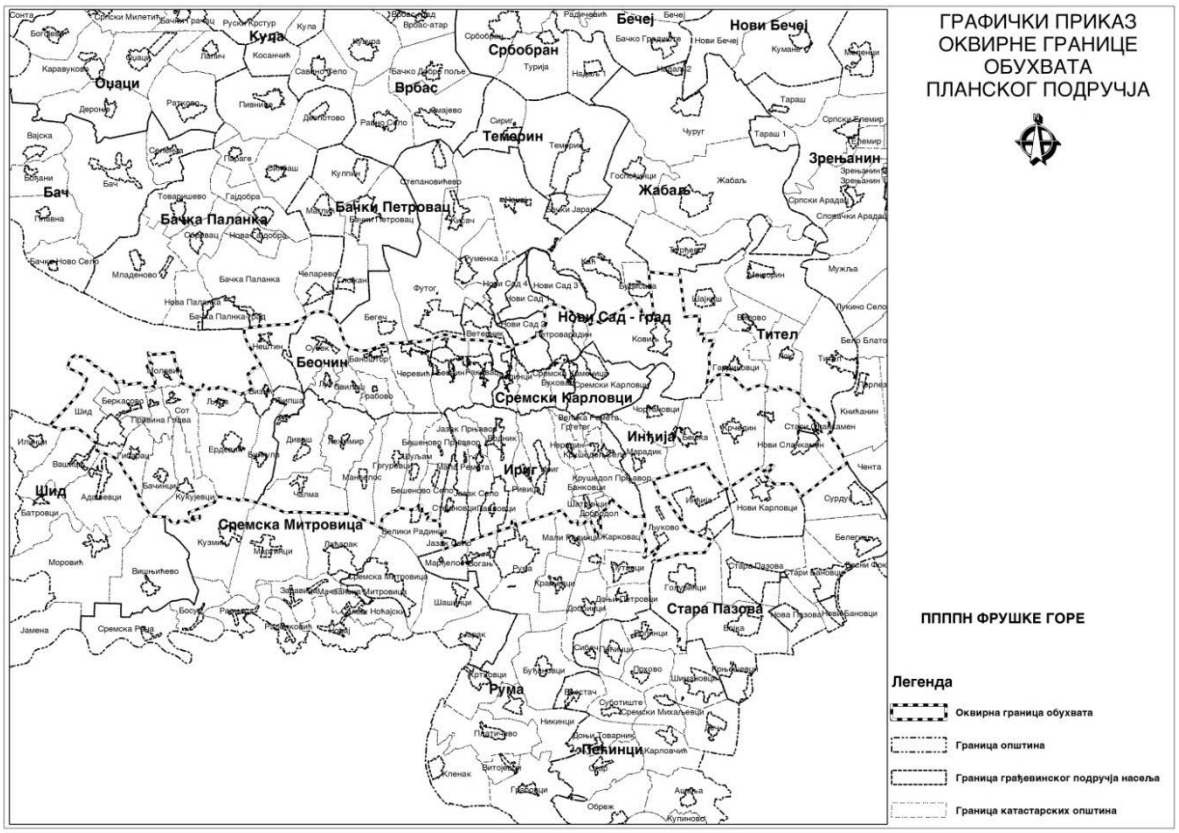

На основу члана 9. став 1. и 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (''Службени гласник РС'', бр. 135/04 и 88/10), члана 39. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АПВ", број 37/14 и 54/14), Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, доноси

ОДЛУКУ
О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ФРУШКЕ ГОРЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Члан 1.

Приступа се изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Члан 2.

Разлози за вршење Стратешке процене су:

- сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину на простору обухваћеном Просторним планом;
- потреба да се у планирању просторног развоја подручја обухваћеног Просторним планом сагледају стратешка питања заштите животне средине, у складу са критеријумима из члана 6. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, предложе мере које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на минимум.

Члан 3.

У оквиру Стратешке процене разматраће се следећа питања и проблеми у области заштите животне средине:

- значај Просторног плана са аспекта заштите животне средине у контексту одрживог развоја планског подручја;
- дефинисање мера за заштиту и одрживо коришћење природних вредности кроз заштиту предела и заштићених подручја;
- очување културног и природног наслеђа на подручју Просторног плана, кроз дефинисање одговарајућих планских решења;
- утицај постојећих и планираних инфраструктурних објеката и других створених вредности са аспекта заштите животне средине на планском подручју;
- успостављање мониторинг система за праћење стања квалитета чинилаца животне средине.

Поред ових питања, стратешком проценом биће обухваћена и друга питања која могу имати утицај на животну средину посматраног подручја.

Члан 4.

Извештај о стратешкој процени, као документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину, садржи:

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

- кратак приказ садржаја циљева Просторног плана
- релевантни плански и други документи
- кратка анализа и оцена постојећег стања животне средине
- карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају
- питања и проблеми заштите животне средине разматрани у Стратешкој процени

– приказ варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у Просторном плану
– резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама

2. ОПШТЕ И ПОСЕБНЕ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА
- општи и посебни циљеви Стратешке процене
- индикатори Стратешке процене

3. ПРОЦЕНУ МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА
- процена утицаја варијантних решења на животну средину
- образложење избора најповољнијег варијантног решења
- процена утицаја Просторног плана на животну средину са описом мера за смањење негативних утицаја на животну средину
- приказ начина на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине
- процена утицаја планских решења у односу на: вероватноћу, интензитет, сложеност/реверзибилност, временску и просторну димензију, кумулативну и синергијску природу утицаја

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- опис циљева плана
- индикатори за праћење стања животне средине
- права и обавезе надлежних органа
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋА ПРИЛИКОМ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

8. ЗАКЉУЧЦИ (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

9. ДРУГЕ ПОДАТКЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ

10. ЛИТЕРАТУРУ.

Члан 5.

За носиоца израде Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе на животну средину одређује се Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка бр. 6/III (у даљем тексту: Завод).

За израду Стратешке процене Завод ће формирати мултидисциплинарни стручни тим у саставу: дипломирани инжењер хортикултуре, дипломирани инжењер заштите животне средине, дипломирани инжењер архитектуре, дипломирани инжењер пејзажне архитектуре, дипломирани биолог, дипломирани инжењер електротехнике, дипломирани инжењер машинства, дипломирани инжењер саобраћаја, дипломирани економиста, дипломирани просторни планер, дипломирани инжењер шумарства, дипломирани инжењер пољопривреде, дипломирани инжењер мелиорације и по потреби друга стручна лица квалификована за анализу елемената стратешке процене утицаја.

Израда Стратешке процене пратиће динамику израде Нацрта Просторног плана, односно ефективнан рок је 18 (осамнаест) месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 6.

Учешће заинтересованих органа и организација и јавности у поступку израде и разматрања Извештаја о стратешкој процени утицаја обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад.

Оглашавање излагања на јавни увид Извештаја о стратешкој процени утицаја спроводи и обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, истовремено са оглашавањем излагања на јавни увид Нацрта Просторног плана, са

подацима о времену и месту излагања на јавни увид, начину на који заинтересована правна и физичка лица могу доставити примедбе, времену и месту одржавања јавне расправе, као и друге информације које су од значаја за јавни увид.

Члан 7.

Средства за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе на животну средину обезбеђују се из буџета АПВ.

Члан 8.

Ову Одлуку објавити у ''Службеном листу Аутономне покрајине Војводине''.

Број: 130-501-271/2016-05
Датум: 25.01.2016.године

Покрајински секретар
др Слободан Пузовић

245.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1 Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 46. став 1. Закона о планирању и изградњи (”Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 54/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „КАРАШ-НЕРА”

Члан 1.

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера” (у даљем тексту: Просторни план).

Члан 2.

Утврђује се оквирна граница обухвата Просторног плана, а коначна граница његовог обухвата дефинисаће се нацртом плана.

Подручје у оквиру граница Просторног плана обухвата део територије општине Бела Црква, катастарске општине Банатска Паланка 1, Банатска Паланка 2, Бела Црква, Врачев Гај 1, Врачев Гај 2, Гребенац, Дупљаја, Кајтасово, Кусић 1 и Кусић 2.

Површина подручја – обухваћеног оквирном границом Просторног плана – износи 230,71 km².

Оквирна граница Просторног плана дата је на графичком приказу који чини саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Услови и смернице од значаја за израду Просторног плана садржани су у планским документима вишег реда: у Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и у Регионалном просторном плану Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11).

Плански и стратешки документи од значаја за израду Просторног плана јесу: Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара” („Службени гласник РС”, број 8/06), Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е – 80 Дунав (Паневропски коридор VII „[„Службени гласник РС”, број 14/15]) и Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12).

Просторни план ће бити заснован на планској, студијској, техничкој и другој документацији – као резултатима досадашњих истраживања.

За израду Просторног плана користиће се топографске и катастарско-топографске подлоге, као и друге подлоге које буду неопходне за његову израду.

Члан 4.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора у обухвату Просторног плана засниваће се на принципима:

- одрживости развоја свих активности у простору;
- заштите животне средине и одрживог коришћења заштићене природне и културне баштине;
- очувања специфичности простора и његове еколошке повезаности;
- развоја предеоног и културног идентитета и територијалне препознатљивости;
- усклађеног развоја са суседним подручјима, путем просторно-функционалне интегрисаности са окружењем и прекограничног повезивања.

Члан 5.

Визија уређења планског подручја јесте одрживо коришћење и заштита природних добара и ресурса и њихово квалитетно унапређивање, у складу с принципима одрживог развоја.

Циљеви планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја јесу постизање рационалне организације и уређења подручја посебне намене у оквиру планског подручја, усклађивањем његовог коришћења с могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и потребама социјалног и економског развоја:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних и културних вредности – заштитом предела, заштићених подручја и природних ресурса;
- Очување диверзитета предела – обезбеђивањем идентитета простора;
- Очување вредности предела – идентификацијом предеоних целина;
- Заштита, рационално коришћење и унапређивање стања пољопривредног, шумског и водног земљишта и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта, у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, у складу с могућностима и ограничењима природних и створених вредности, с циљем дугорочног социјалног и економског развоја;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања.

Члан 6.

Концепција планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја подразумева обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог и уравнотеженог развоја коришћења, уређења и заштите подручја посебне намене у оквиру обухвата Просторног плана, које ће чинити Предео изузетних одлика „Караш-Нера” и природна добра у зонама утицаја на ова заштићена подручја.

Члан 7.

Ефективан рок за израду Просторног плана јесте 15 (петнаест) месеци, од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 8.

Средства за израду Просторног плана обезбеђују се из буџета Аутономне покрајине Војводине.

Члан 9.

Нацрт Просторног плана биће изложен на јавни увид у трајању од 30 дана у општини Бела Црква и у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине у Новом Саду, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 10.

Саставни део ове одлуке јесте Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера” на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину јесте саставни део његове аналитичко-документационе основе.

Члан 11.

Носилац израде Просторног плана јесте Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 12.

Обрађивач Просторног плана јесте Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка број 6/III.

Члан 13.

Органи, организације и јавна предузећа – овлашћени да утврђују посебне услове за заштиту и уређење простора и изградњу објеката у фази израде плана – дужни су да по захтеву носиоца израде плана, у року од 30 дана, доставе све тражене податке, без накнаде.

Члан 14.

Просторни план биће сачињен у шест (6) примерка у аналогном и шест (6) примерака у дигиталном облику. Просторни план ће се чувати потписан у аналогној и у дигиталној форми, и то: у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један примерак), у Скупштини Аутономне покрајине Војводине (један примерак), у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (два примерка), у Општини Бела Црква (један примерак) и у архиви обрађивача (један примерак).

Члан 15.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 3-5/16
Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

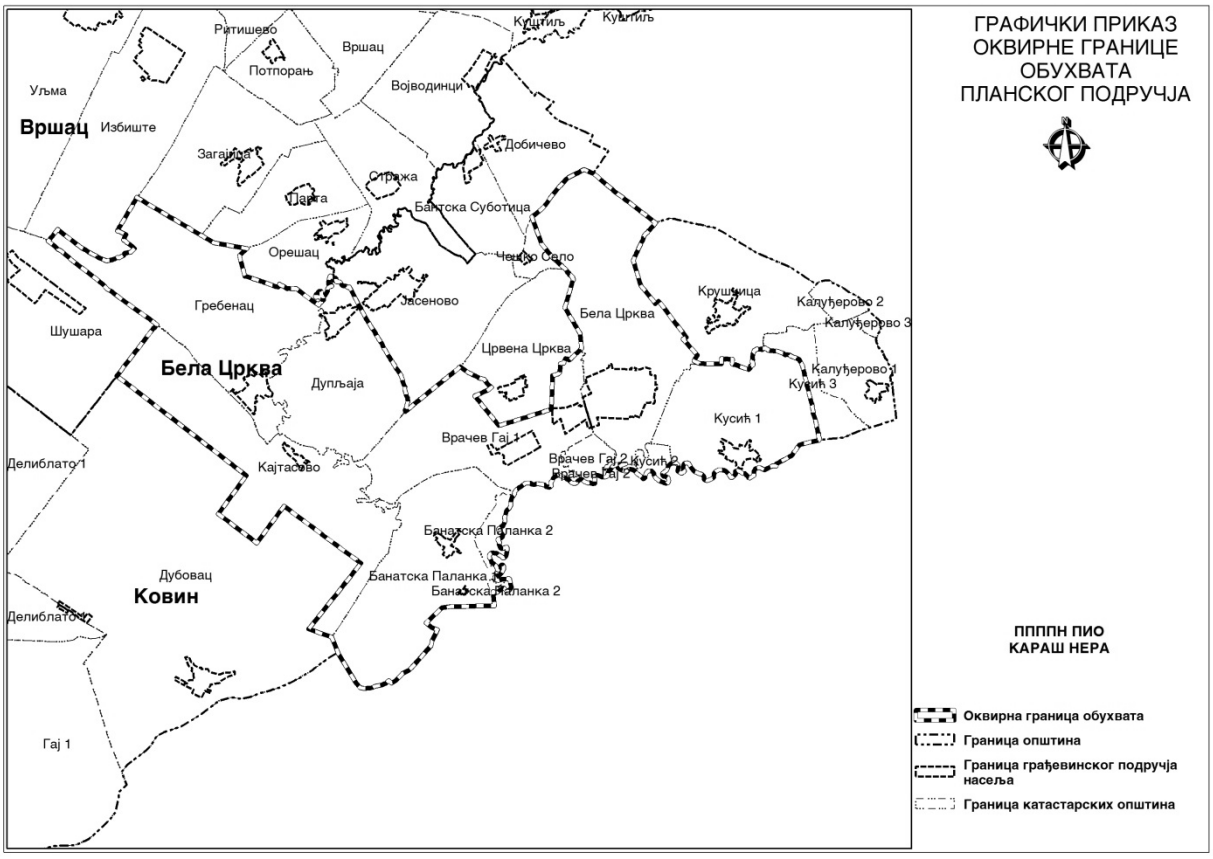

На основу члана 9. став 1. и 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (''Службени гласник РС'', бр. 135/04 и 88/10), члана 39. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АПВ", број 37/14 и 54/14), Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, доноси

ОДЛУКУ
О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „КАРАШ-НЕРА" НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Члан 1.

Приступа се изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене предела изузетних одлика „Караш-Нера" на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Члан 2.

Разлози за вршење Стратешке процене су:
- сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину на простору обухваћеном Просторним планом;
- потреба да се у планирању просторног развоја подручја обухваћеног Просторним планом сагледају стратешка питања заштите животне средине, у складу са критеријумима из члана 6. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, предложе мере које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на минимум.

Члан 3.

У оквиру Стратешке процене разматраће се следећа питања и проблеми у области заштите животне средине:

- значај Просторног плана са аспекта заштите животне средине у контексту одрживог развоја планског подручја;
- дефинисање мера за заштиту и одрживо коришћење природних вредности кроз заштиту предела и заштићених подручја;
- очување културног и природног наслеђа на подручју Просторног плана, кроз дефинисање одговарајућих планских решења;
- утицај постојећих и планираних инфраструктурних објеката и других створених вредности са аспекта заштите животне средине на планском подручју;
- успостављање мониторинг система за праћење стања квалитета чинилаца животне средине.

Поред ових питања и проблема стратешком проценом биће обухваћена и друга питања која могу имати утицај на животну средину посматраног подручја, а која буду евидентирана након исходовања услова надлежних државних органа и институција на предметном простору.

Члан 4.

Извештај о стратешкој процени, као документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину, садржи:

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
   - кратак приказ садржаја циљева Просторног плана
   - релевантни плански и други документи
   - кратка анализа и оцена постојећег стања животне средине
   - карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају

– питања и проблеми заштите животне средине разматрани у Стратешкој процени
– приказ варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у Просторном плану
– резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама

2. ОПШТЕ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА
- општи и посебни циљеви Стратешке процене
- индикатори Стратешке процене

3. ПРОЦЕНУ МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА
- процена утицаја варијантних решења на животну средину
- образложење избора најповољнијег варијантног решења
- процена утицаја Просторног плана на животну средину са описом мера за смањење негативних утицаја на животну средину
- приказ начина на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине
- процена утицаја планских решења у односу на: вероватноћу, интензитет, сложеност/реверзибилност, временску и просторну димензију, кумулативну и синергијску природу утицаја

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- опис циљева плана
- индикатори за праћење стања животне средине
- права и обавезе надлежних органа
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋА ПРИЛИКОМ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

8. ЗАКЉУЧЦИ (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

9. ДРУГЕ ПОДАТКЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ

10. ЛИТЕРАТУРУ.

Члан 5.

За носиоца израде Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера" на животну средину одређује се Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка бр. 6/III (у даљем тексту: Завод).

За израду Стратешке процене Завод ће формирати мултидисциплинарни стручни тим у саставу: дипломирани инжењер хортикултуре, дипломирани инжењер заштите животне средине, дипломирани инжењер архитектуре, дипломирани инжењер пејзажне архитектуре, дипломирани биолог, дипломирани инжењер електротехнике, дипломирани инжењер машинства, дипломирани инжењер саобраћаја, дипломирани економиста, дипломирани просторни планер, дипломирани инжењер шумарства, дипломирани инжењер пољопривреде, дипломирани инжењер мелиорације и по потреби друга стручна лица квалификована за анализу елемената стратешке процене утицаја.

Израда Стратешке процене пратиће динамику израде Нацрта Просторног плана, односно ефективнан рок је 15 (петнаест) месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 6.

Учешће заинтересованих органа и организација и јавности у поступку израде и разматрања Извештаја о стратешкој процени утицаја обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад.

Оглашавање излагања на јавни увид Извештаја о стратешкој процени утицаја спроводи и обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине,

Оглашавање излагања на јавни увид Извештаја о стратешкој процени утицаја спроводи и обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, истовремено са оглашавањем излагања на јавни увид Нацрта Просторног плана, са подацима о времену и месту излагања на јавни увид, начину на који заинтересована правна и физичка лица могу доставити примедбе, времену и месту одржавања јавне расправе, као и друге информације које су од значаја за јавни увид.

Члан 7.

Средства за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш-Нера" на животну средину обезбеђују се из буџета АПВ.

Члан 8.

Ову Одлуку објавити у ''Службеном листу Аутономне покрајине Војводине''.

Број: 130-501-272/2016-05
Датум: 25.01.2016.године

Покрајински секретар

др Слободан Пузовић

246.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1 Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 46. став 1. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13 –УС, 50/13 – УС, 54/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ
О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА
ТРАНСПОРТНОГ ГАСОВОДА СРЕМСКА МИТРОВИЦА – ШИД
СА ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Члан 1.

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода Сремска Митровица Шид са елементима детаљне регулације (у даљем тексту: Просторни план).

Члан 2.

Утврђује се оквирна граница обухвата Просторног плана, а коначна граница његовог обухвата дефинисаће се нацртом плана.

Подручје у оквиру граница Просторног плана, обухвата следеће целе катастарске општине: Шид, Гибарац, Бачинци, Ердевик и Кукујевци у општини Шид, Кузмин, Мартинци, Лаћарак, Сремска Митровица и Шашинци у Граду Сремска Митровица и Марђелос у општини Рума.

Укупна површина ширег обухвата Просторног плана износи око 46.624 ха (подаци о површинама катастарских општина преузети од Републичког геодетског завода из 2015. године).

Оквирна граница Просторног плана дата је на графичком приказу који чини саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Услови и смернице значајни за израду Просторног плана, садржани су у планским документима вишег реда: у Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и у Регионалном просторном плану Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11).

Плански и стратешки документи значајни за израду Просторног плана јесу: Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. године („Службени лист АПВ”, број 16/04), Просторни план подручја инфраструктурног коридора граница Хрватске – Београд (Добановци) („Службени гласник РС”, бр. 69/03 и 147/14), као и Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године („Службени гласник РС”, број 101/15).

Просторни план биће заснован на планској, студијској, техничкој и другој документацији, као резултатима досадашњих истраживања.

За израду Просторног плана користиће се топографске и катастарско-топографске подлоге, као и друге подлоге које буду потребне за његову израду.

Члан 4.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора у обухвату Просторног плана засниваће се на принципима:

- одрживог просторног развоја енергетске инфраструктуре – коришћењем еколошки прихватљивих извора енергије, посебно ресурса природног гаса који представља део европске енергетске мреже, уз постизање економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости;
- смањивања штетног утицаја на животну средину – сагледавањем квалитета животне средине, њеним унапређивањем и очувањем безбедности квалитета, применом мера заштите и превенцијом од негативних утицаја и ризика за животну средину у зони коридора гасовода;
- заштите природних ресурса, природног и културног наслеђа – адекватном заштитом и одрживим коришћењем природних ресурса, у погледу очувања постојећих екосистема, атрактивности подручја ширег коридора, спречавањем нарушавања туристичко-рекреационе вредности и повећањем естетске вредности, презентацијом и јачањем локалног и регионалног идентитета и тако даље.

Принципе изградње предметног гасовода потребно је реализовати уз поштовање: закона и подзаконских аката и добре праксе планирања изградње и коришћења гасовода; еколошке поузданости, којом се обезбеђује заштита од негативних утицаја на животну средину, природу, природне и културне вредности у коридору и контактном подручју гасовода; стабилности система, који омогућава дугорочно функционисање и испуњење основних циљева реализације гасовода; безбедности, којом се с високим степеном поузданости гарантује сигурност људских живота и материјалних добара од евентуалних хаварија на систему; економске исплативости, утврђене студијом оправданости.

Члан 5.

Побољшање енергетске ефикасности и коришћење еколошки прихватљивих ресурса – извора енергије, представља визију и дугорочни циљ просторног развоја Републике Србије. Изградња предметног гасовода допринела би просторној и енергетској интеграцији општине Шид у енергетски систем Републике Србије, редовним, стабилним, безбедним и еколошки оправданим снабдевањем гасом потрошача. Изградња гасовода високог притиска Сремска Митровица – Шид потребна је због тога што је природни гас еколошки најчистије гориво (спречава се загађење ваздуха), а уједно и најекономичније фосилно гориво које се једноставно и лако транспортује до потрошача.

Члан 6.

Концепција планирања, коришћења и уређења гасовода високог притиска, дефинише се на начин који истовремено обезбеђује јавни интерес, еколошки и одрживи привредни развој, а на првом месту изградњу и експлоатацију транспортног гасовода високог притиска Сремска Митровица – Шид.

Просторни план директно ће се спроводити издавањем локацијских услова, а по потреби, биће основ за израду докумената урбанистичког планирања. Просторни план је основ за формирање грађевинских парцела за јавну намену, решавање својинских односа, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи.

Члан 7.

Ефективан рок за израду нацрта просторног плана је 45 (четрдесет пет) радних дана од дана достављања извештаја о обављеном раном јавном увиду плана, ажурних катастарско-топографских планова, достављања података и документације који су значајни за израду Просторног плана и извештаја о стратешкој процени утицаја и неопходних услова од овлашћених органа, организација и предузећа који су битни за њихову израду.

Члан 8.

Средства за израду Просторног плана обезбедиће ЈП „Србијагас”, Нови Сад, Народног фронта број 12.

Члан 9.

Нацрт Просторног плана биће изложен на јавни увид у трајању од 30 дана у Сремској Митровици, Шиду и у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине у Новом Саду, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 10.

Саставни део ове одлуке јесте Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене транспортног гасовода Сремска Митровица – Шид са елементима детаљне регулације на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене транспортног гасовода Сремска Митровица – Шид са елементима детаљне регулације на животну средину је саставни део Документационе основе Просторног плана.

Члан 11.

Носилац израде Просторног плана јесте Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 12.

Обрађивач Просторног плана јесте Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка број 6/III (у даљем тексту: Обрађивач).

Члан 13.

Органи, организације и јавна предузећа, који су овлашћени да утврђују посебне услове за заштиту и уређење простора и изградњу објеката у фази израде плана, дужни су да по захтеву носиоца израде плана, у року од 30 дана, доставе све тражене податке, без накнаде.

Члан 14.

Просторни план биће сачињен у 10 (десет) примерка у аналогном и 10 (десет) примерака у дигиталном облику. Просторни план ће се чувати потписан у аналогној и у дигиталној форми, и то: у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један примерак), у Скупштини Аутономне покрајине Војводине (један примерак), у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (два примерка), у Општини Шид (један примерак), у Граду Сремска Митровица (један примерак), у Општини Рума (један примерак), у архиви Обрађивача (један примерак) и у архиви ЈП „Србијагас" Нови Сад (два примерка).

Члан 15.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 3-8/16
Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

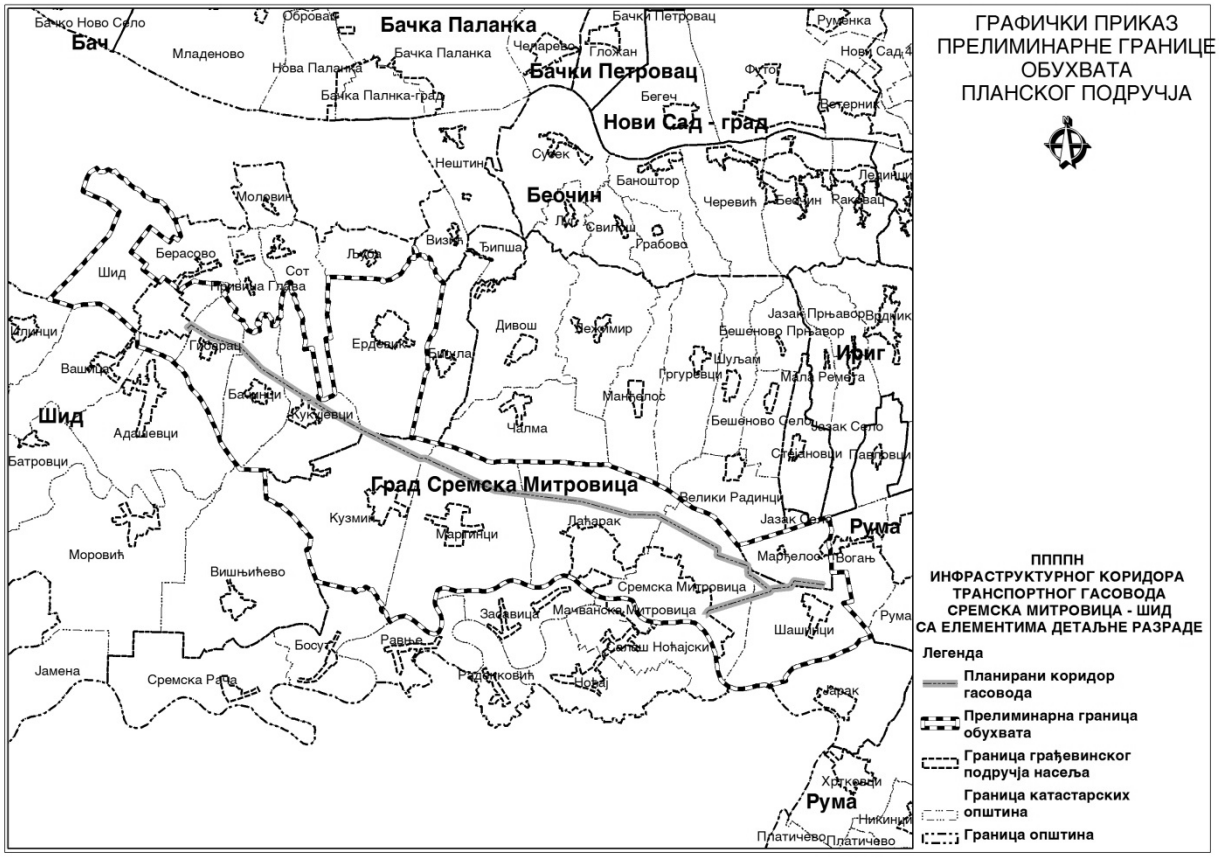

На основу члана 9. став 1. и 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (''Службени гласник РС'', бр. 135/04 и 88/10), члана 39. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АПВ“, број 37/14 и 54/14), Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, доноси

ОДЛУКУ
О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА ТРАНСПОРТНОГ ГАСОВОДА СРЕМСКА МИТРОВИЦА-ШИД СА ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Члан 1.

Приступа се изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода Сремска Митровица-Шид са елементима детаљне регулације на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Члан 2.

Разлози за вршење Стратешке процене су:
- сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину на простору обухваћеном Просторним планом подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода Сремска Митровица-Шид са елементима детаљне регулације на животну средину (у даљем тексту: Просторни план);
- потреба да се у планирању просторног развоја подручја обухваћеног Просторним планом сагледају стратешка питања заштите животне средине, у складу са критеријумима из члана 6. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, предложе мере које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на минимум.

Члан 3.

У оквиру Стратешке процене разматраће се следећа питања и проблеми у области заштите животне средине:
- очување постојећих природних и створених карактеристика подручја у обухвату Просторног плана приликом изградње предметног инфраструктурног коридора транспортног гасовода;
- утицај постојећих и планираних инфраструктурних објеката и постојећих намена на планирани инфраструктурни коридор и вршење стратешке процене утицаја на планском подручју;
- успостављање мониторинг система за праћење стања квалитета чинилаца животне средине.

Поред ових питања и проблема стратешком проценом биће обухваћена и друга питања која могу имати утицај на животну средину посматраног подручја, а која буду евидентирана након исходовања услова надлежних институција за објекте и активности у предметном простору.

Члан 4.

Извештај о стратешкој процени, као документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину, садржи:

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
   - кратак приказ садржаја циљева Просторног плана
   - релевантни плански и други документи
   - кратка анализа и оцена постојећег стања животне средине

– карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају
– питања и проблеми заштите животне средине разматрани у Стратешкој процени
– приказ варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у Просторном плану
– резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама

2. ОПШТЕ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА
- општи и посебни циљеви Стратешке процене
- индикатори Стратешке процене

3. ПРОЦЕНУ МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА
- процена утицаја варијантних решења на животну средину
- образложење избора најповољнијег варијантног решења
- процена утицаја Просторног плана на животну средину
- решења и мере за смањење негативних утицаја на животну средину

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- опис циљева плана
- индикатори за праћење стања животне средине
- права и обавезе надлежних органа
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋА ПРИЛИКОМ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

8. ЗАКЉУЧЦИ (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

9. ДРУГЕ ПОДАТКЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ

10. ЛИТЕРАТУРУ.

Члан 5.

За носиоца израде Извештаја о стратешкој процени утицаја одређује се Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка бр. 6/III (у даљем тексту: Завод).

За израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Завод ће формирати мултидисциплинарни стручни тим у саставу: дипломирани инжењер хортикултуре, дипломирани инжењер заштите животне средине, дипломирани инжењер архитектуре, дипломирани инжењер пејзажне архитектуре, дипломирани биолог, дипломирани инжењер електротехнике, дипломирани инжењер машинства, дипломирани инжењер саобраћаја, дипломирани економиста, дипломирани просторни планер, дипломирани инжењер шумарства, дипломирани инжењер пољопривреде, дипломирани инжењер мелиорације и по потреби друга стручна лица квалификована за анализу елемената стратешке процене утицаја.

Израда Извештаја о стратешкој процени утицаја пратиће динамику израде Нацрта Просторног плана, односно ефективнан рок је 45 (четрдесетпет) радних дана од дана достављања Заводу Извештаја о обављеном раном јавном увиду Просторног плана, адекватних катастарско-топографских планова, достављања податка и документације који су од значаја за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја, као и неопходних услова од овлашћених органа, организација и предузећа, који су од значаја за израду Стратешке процене.

Члан 6.

Учешће заинтересованих органа и организација и јавности у поступку израде и разматрања Извештаја о стратешкој процени утицаја обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад.

Оглашавање излагања на јавни увид Извештаја о стратешкој процени утицаја спроводи и обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, истовремено са оглашавањем излагања на јавни увид Нацрта Просторног плана, са подацима о времену и месту излагања на јавни увид, начину на који заинтересована правна и физичка лица могу доставити примедбе, времену и месту одржавања јавне расправе, као и друге информације које су од значаја за јавни увид.

Члан 7.

Средства за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја обезбеђује ЈП „Србијагас“, Нови Сад, Народног фронта број 12.

Члан 8.

Ову Одлуку објавити у ''Службеном листу Аутономне покрајине Војводине''.

Број: 130-501-270/2016-05
Датум: 21.01.2016.године

Покрајински секретар

др Слободан Пузовић

247.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1 Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 46. став 1. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 54/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА ТРАНСПОРТНОГ ГАСОВОДА, САБИРНА ГАСНА СТАНИЦА ТИЛВА – БЕЛА ЦРКВА СА ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Члан 1.

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода, сабирна гасна станица Тилва – Бела Црква са елементима детаљне регулације (у даљем тексту: Просторни план).

Члан 2.

Утврђује се оквирна граница обухвата Просторног плана, а коначна граница његовог обухвата дефинисаће се нацртом плана.

Подручје у оквиру граница Просторног плана, обухвата следеће целе катастарске општине: Николинци у општини Алибунар, Шушара у оштини Вршац и Кајтасово, Гребенац, Дупљаја, Врачев Гај 1, Јасеново, Црвена Црква и Бела Црква у општини Бела Црква.

Укупна површина ширег обухвата Просторног плана износи око 34.904 ха (подаци о површинама катастарских општина преузети од Републичког геодетског завода из 2015. године).

Оквирна граница Просторног плана дата је на графичком приказу који чини саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Услови и смернице значајни за израду Просторног плана, садржани су у планским документима вишег реда: Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и Регионалном просторном плану Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11).

Плански и стратешки документи значајни за израду Просторног плана јесу: Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе Делиблатска пешчара („Службени лист АПВ”, број 8/06), Просторни план подручја посебне намене за инфраструктурни коридор за далековод 2x400kV ТС „Панчево2” – граница Румуније („Службени лист АПВ”, број 3/12), као и Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године („Службени гласник РС”, број 101/15).

Просторни план биће заснован на планској, студијској, техничкој и другој документацији као резултатима досадашњих истраживања.

За израду Просторног плана користиће се топографске и катастарско-топографске подлоге, као и друге подлоге за које се укаже да су нужне за његову израду.

Члан 4.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора у обухвату Просторног плана заснивaће се на принципима:

- одрживости просторног развоја енергетске инфраструктуре – коришћењем еколошки прихватљивих извора енергије, посебно ресурса природног гаса који представља део европске енергетске мреже, уз постизање економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости;
- смањивања штетног утицаја на животну средину – сагледавањем квалитета животне средине, њеним унапређивањем и очувањем безбедности квалитета, применом мера заштите и превенцијом од негативних утицаја и ризика за животну средину у зони коридора гасовода;
- заштите природних ресурса, природног и културног наслеђа – адекватном заштитом и одрживим коришћењем природних ресурса, у погледу очувања постојећих екосистема, атрактивности подручја ширег коридора, спречавањем нарушавања туристичко-рекреационе вредности и повећањем естетске вредности, презентацијом и јачањем локалног и регионалног идентитета и тако даље.

Принципе изградње предметног гасовода потребно је реализовати уз поштовање: закона и подзаконских аката и добре праксе планирања изградње и коришћења гасовода; еколошке поузданости, којом се обезбеђује заштита од негативних утицаја на животну средину, природу, природне и културне вредности у коридору и контактном подручју гасовода; стабилности система, који омогућава дугорочно функционисање и испуњење основних циљева реализације гасовода; безбедности, којом се с високим степеном поузданости гарантује сигурност људских живота и материјалних добара од евентуалних хаварија на систему; економске исплативости, утврђене студијом оправданости.

Члан 5.

Побољшање енергетске ефикасности и коришћење еколошки прихватљивих ресурса – извора енергије, представља визију и дугорочни циљ просторног развоја Републике Србије. Изградња предметног гасовода допринела би просторној и енергетској интеграцији општине Бела Црква у енергетски систем Републике Србије, редовним, стабилним, безбедним и еколошки оправданим снабдевањем гасом потрошача. Изградња гасовода високог притиска, сабирна гасна станица Тилва – Бела Црква, потребна је будући да је природни гас еколошки најчистије гориво (спречава се загађење ваздуха), а уједно и најекономичније фосилно гориво које се једноставно и лако транспортује до потрошача.

Члан 6.

Концепција планирања, коришћења и уређења гасовода високог притиска, дефинише се на начин који истовремено обезбеђује јавни интерес, еколошки и одрживи привредни развој, а на првом месту изградњу и експлоатацију транспортног гасовода високог притиска, сабирна гасна станица Тилва – Бела Црква.

Просторни план директно ће се спроводити издавањем локацијских услова, а по потреби, биће основ за израду докумената урбанистичког планирања. Просторни план је основ за формирање грађевинских парцела за јавну намену, решавање својинских односа, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи.

Члан 7.

Ефективан рок за израду нацрта просторног плана јесте 45 (четрдесет пет) радних дана од дана достављања извештаја о обављеном раном јавном увиду плана, ажурних катастарско-топографских планова, достављања података и документације који су значајни за израду Просторног плана и извештаја о стратешкој процени утицаја и неопходних услова од овлашћених органа, организација и предузећа који су важни за њихову израду.

Члан 8.

Средства за израду Просторног плана обезбедиће ЈП „Србијагас”, Нови Сад, Народног фронта број 12.

Члан 9.

Нацрт просторног плана биће изложен на јавни увид у трајању од 30 дана у Алибунару, Белој Цркви, Вршцу и у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине у Новом Саду, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 10.

Саставни део ове одлуке јесте Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода, сабирна гасна станица Тилва – Бела Црква са елементима детаљне регулације на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора гасовода високог притиска, сабирна гасна станица Тилва – Бела Црква са елементима детаљне регулације на животну средину јесте саставни део његове документационе основе.

Члан 11.

Носилац израде Просторног плана јесте Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 12.

Обрађивач Просторног плана јесте Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка број 6/III (у даљем тексту: Обрађивач).

Члан 13.

Органи, организације и јавна предузећа, који су овлашћени да утврђују посебне услове за заштиту и уређење простора и изградњу објеката у фази израде плана, дужни су да по захтеву носиоца израде плана, у року од 30 дана, доставе све тражене податке, без накнаде.

Члан 14.

Просторни план биће сачињен у десет (10) примерака у аналогном облику и десет (10) примерака у дигиталном облику. Просторни план ће се чувати потписан у аналогној и у дигиталној форми, и то: у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један примерак), у Скупштини Аутономне покрајине Војводине (један примерак), у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (два примерка), у Општини Алибунар (један примерак), у Општини Бела Црква (један примерак), у Општини Вршац (један примерак) у архиви Обрађивача (један примерак) и у архиви ЈП „Србијагас" Нови Сад (два примерка).

Члан 15.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 3-6/16
Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

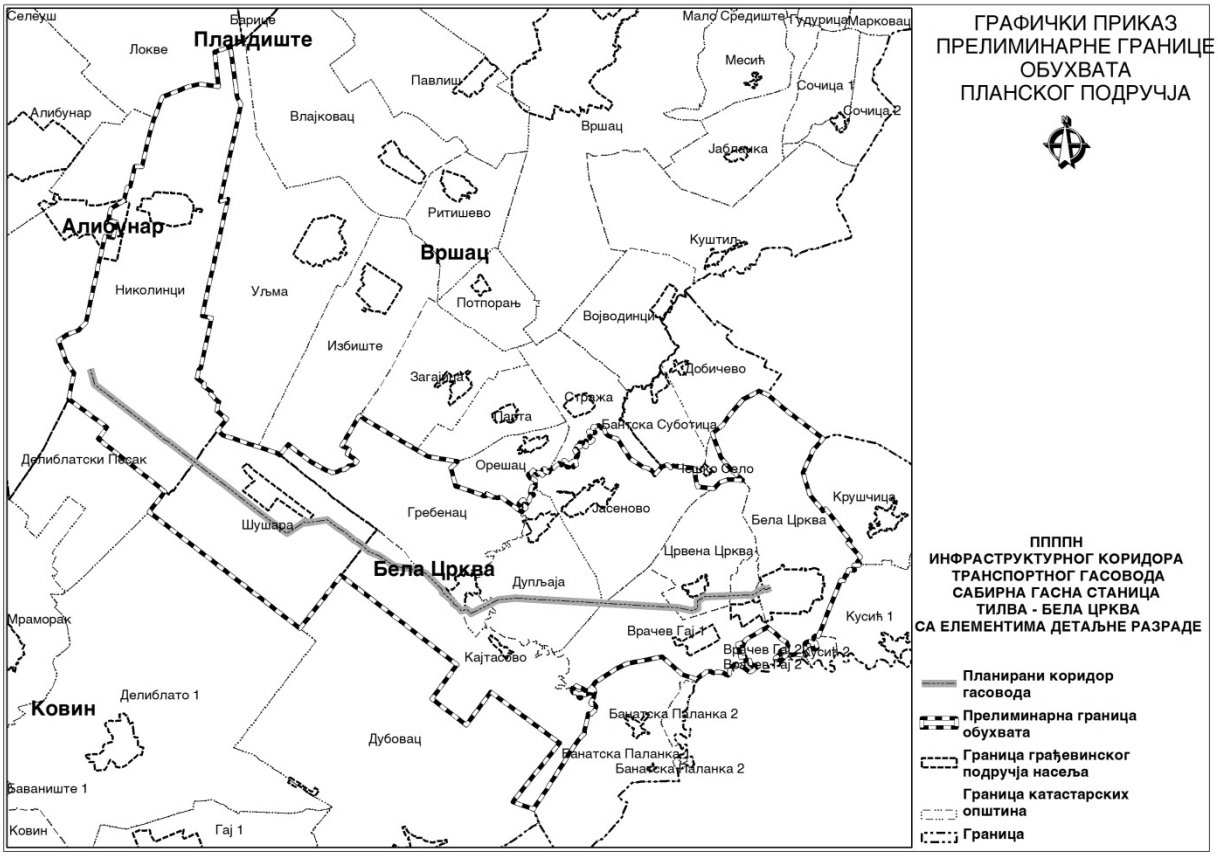

На основу члана 9. став 1. и 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (''Службени гласник РС'', бр. 135/04 и 88/10), члана 39. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АПВ", број 37/14 и 54/14), Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, доноси

ОДЛУКУ
О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА ТРАНСПОРТНОГ ГАСОВОДА САБИРНА ГАСНА СТАНИЦА ТИЛВА – БЕЛА ЦРКВА СА ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Члан 1.

Приступа се изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода сабирна гасна станица Тилва-Бела Црква са елементима детаљне регулације на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Члан 2.

Разлози за вршење Стратешке процене су:
- сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину на простору обухваћеном Просторним планом подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода сабирна гасна станица Тилва-Бела Црква са елементима детаљне регулације (у даљем тексту: Просторни план);
- потреба да се у планирању просторног развоја подручја обухваћеног Просторним планом сагледају стратешка питања заштите животне средине, у складу са критеријумима из члана 6. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, предложе мере које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на минимум.

Члан 3.

У оквиру Стратешке процене разматраће се следећа питања и проблеми у области заштите животне средине:
- очување постојећих природних и створених карактеристика подручја у обухвату Просторног плана приликом изградње предметног инфраструктурног коридора транспортног гасовода;
- утицај постојећих и планираних инфраструктурних објеката и постојећих намена на планирани инфраструктурни коридор и вршење стратешке процене утицаја на планском подручју;
- успостављање мониторинг система за праћење стања квалитета чинилаца животне средине.

Поред ових питања и проблема стратешком проценом биће обухваћена и друга питања која могу имати утицај на животну средину посматраног подручја, а која буду евидентирана након исходовања услова надлежних институција за објекте и активности у предметном простору.

Члан 4.

Извештај о стратешкој процени, као документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину, садржи:

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
   - кратак приказ садржаја циљева Просторног плана

- релевантни плански и други документи
- кратка анализа и оцена постојећег стања животне средине
- карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају
- питања и проблеми заштите животне средине разматрани у Стратешкој процени
- приказ варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у Просторном плану
- резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама

2. ОПШТЕ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА
- општи и посебни циљеви Стратешке процене
- индикатори Стратешке процене

3. ПРОЦЕНУ МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА
- процена утицаја варијантних решења на животну средину
- образложење избора најповољнијег варијантног решења
- процена утицаја Просторног плана на животну средину
- решења и мере за смањење негативних утицаја на животну средину

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- опис циљева плана
- индикатори за праћење стања животне средине
- права и обавезе надлежних органа
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋА ПРИЛИКОМ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

8. ЗАКЉУЧЦИ (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

9. ДРУГЕ ПОДАТКЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ

10. ЛИТЕРАТУРУ.

Члан 5.

За носиоца израде Извештаја о стратешкој процени утицаја одређује се Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка бр. 6/III (у даљем тексту: Завод).

За израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Завод ће формирати мултидисциплинарни стручни тим у саставу: дипломирани инжењер хортикултуре, дипломирани инжењер заштите животне средине, дипломирани инжењер архитектуре, дипломирани инжењер пејзажне архитектуре, дипломирани биолог, дипломирани инжењер електротехнике, дипломирани инжењер машинства, дипломирани инжењер саобраћаја, дипломирани економиста, дипломирани просторни планер, дипломирани инжењер шумарства, дипломирани инжењер пољопривреде, дипломирани инжењер мелиорације и по потреби друга стручна лица квалификована за анализу елемената стратешке процене утицаја.

Израда Извештаја о стратешкој процени утицаја пратиће динамику израде Нацрта Просторног плана, односно ефективнан рок је 45 (четрдесетпет) радних дана од дана достављања Заводу Извештаја о обављеном раном јавном увиду Просторног плана, адекватних катастарско-топографских планова, достављања податка и документације који су од значаја за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја, као и неопходних услова од овлашћених органа, организација и предузећа, који су од значаја за израду Стратешке процене.

Члан 6.

Учешће заинтересованих органа и организација и јавности у поступку израде и разматрања Извештаја о стратешкој процени утицаја обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад.

Оглашавање излагања на јавни увид Извештаја о стратешкој процени утицаја спроводи и обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, истовремено са оглашавањем излагања на јавни увид Нацрта Просторног плана, са подацима о времену и месту излагања на јавни увид, начину на који заинтересована правна и физичка лица могу доставити примедбе, времену и месту одржавања јавне расправе, као и друге информације које су од значаја за јавни увид.

Члан 7.

Средства за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја обезбеђује ЈП „Србијагас", Нови Сад, Народног фронта број 12.

Члан 8.

Ову Одлуку објавити у ''Службеном листу Аутономне покрајине Војводине''.

Број: 130-501-269/2016-05
Датум: 21.01.2016.године

Покрајински секретар

др Слободан Пузовић

248.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1 Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 20/14) и члана 46. став 1. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13-УС, 54/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ КУЛТУРНОГ ПРЕДЕЛА СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

Члан 1.

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци (у даљем тексту: Просторни план).

Члан 2.

Утврђује се оквирна граница обухвата Просторног плана, а коначна граница његовог обухвата дефинисаће се нацртом плана.

Подручје у оквиру граница Просторног плана, обухвата делове територија следећих јединица локалних самоуправа:

- Град Нови Сад, катастарске општине: Буковац и Петроварадин (део),
- Општина Сремски Карловци, катастарска општина Сремски Карловци,
- Општина Инђија, катастарска општина Чортановци (део).

Опис оквирне границе обухвата Просторног плана почиње тачком број 1 у катастарској општини Петроварадин, на тромеђи катастарских парцела 3005 и 6610/1 и границе катастарске општине Нови Сад 3. Од тачке број 1 граница иде у правцу југоистока пратећи границу катастарске општине Петроварадин до тачке број 2 на тромеђи катастарских општина Нови Сад 3, Петроварадин и Ковиљ.

Након тачке број 2 граница се ломи и иде у правцу југоистока пратећи границу катастарских општина Ковиљ и Чортановци до тачке број 3 на граници катастарских општина Чортановци, Ковиљ и Бешка.

Од тачке број 3 граница се ломи и иде у правцу југа пратећи источне међе катастарских парцела 3026, 3027, 3050, 2814, 2803, 2805 и 3193 до тачке број 4 на тромеђи катастарских парцела 3193, 2795/1 и 3156.

Након тачке број 4 граница се ломи и иде у правцу северозапада и југозапада пратећи западну међу катастарских парцела 3193, 3190, 3192, 3175, 3153, 3151/1, а потом сече катастарске пацеле 2717, 2706, 2684, 2687, 2684, 2694, 2695/1, 2695/2, 2695/6, 2695/4, 2696, 2702, 2701/2, 2701/1, 2682/2, 2682/1, 2679/13, 2679/14, 2678, 2677/5, 2677/4, 2677/10, а потом граница прати границу катастарске општина Чортановци у правцу југа и северозапада до тачке број 5 на тромеђи катастарских општина Чортановци, Сремски Карловци и Марадик.

Од тачке број 5 граница иде у правцу северозапада пратећи границу катастарске општине Сремски Карловци до тачке број 6 на тромеђи катастарских општина Сремски Карловци, Гргетег и Буковац.

Након тачке број 6 граница иде у правцу севера пратећи границу катастарске општине Буковац до тачке број 7 на тромеђи катастарске општине Буковац и катастарских парцела 6064 и 6039 у катастарској општини Петроварадин.

Од тачке број 7 граница се ломи и иде у правцу севера пратећи западну међу катастарских парцела 6039, 6043, 6049, 6052, 6057, 6612/3, 6612/2, 6612/1, 6611/1, 2863 и 6610/1, до тачке број 1, почетне тачке описа.

Површна подручја обухваћеног оквирном границом обухвата Просторног плана износи око 110,25 km2.

Оквирна граница Просторног плана дата је на графичком приказу који чини саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Услови и смернице значајни за израду Просторног плана, садржани су у: Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и Регионалном просторном плану Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11).

Плански и стратешки документи од значаја за израду Просторног плана су: Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 Дунав (Паневропски коридор VII) („Службени гласник РС“, број 14/15), Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Ковиљско-петроварадински рит“ („Службени лист АПВ“, број 3/12), Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. године („Службени лист АПВ“, број 16/04), Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора државног пута I реда бр. 21 Нови Сад-Рума-Шабац и државног пута I реда бр. 19 Шабац-Лозница („Службени гласник РС“, број 40/11), као и Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС“, број 33/12).

Просторни план биће заснован на планској, студијској, техничкој и другој документацији, као и на резултатима досадашњих истраживања.

За израду Просторног плана користиће се топографске и катастарско-топографске подлоге, као и друге подлоге које буду неопходне за његову израду.

Члан 4.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора у обухвату Просторног плана заснивање се на принципима:

- одрживости просторног развоја и увођења културне димензије одрживости, препознавањем значаја културног диверзитета и културног наслеђа као потенцијала за развој локалног и регионалног идентитета;
- холистичког сагледавања подручја обухвата Просторног плана као целине, односно система структурних елемената предела и њихових међусобних односа;
- интегративног просторног планирања;
- предеоне екологије, односно еколошке стабилности и визуелне интерпретације сагледаног подручја;
- заштите јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби;
- релативизације конфликата и симбиоза заштите културних и природних вредности с динамиком промене подручја.

Члан 5.

Визија уређења планског подручја јесте успостављање дугорочног система одрживог развоја Културног предела Сремски Карловци као препознатљивог подручја, доследног и јасног предеоног карактера, које је резултат кумулативног деловања природних и културних фактора.

Циљеви планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја јесу постизање рационалне организације и уређења подручја посебне намене, усклађивањем његовог коришћења с могућностима и ограничењима у располагању просторним вредностима и потребама развоја:

- утврђивањем границе подручја Културног предела Сремски Карловци као подручја посебне намене;
- дефинисањем предеоних целина и успостављањем њихових режима заштите;

- очувањем и ревитализацијом културних вредности и заштитом природних елемената предела задржавањем и очувањем постојећих структура и њихове међусобне повезаности;
- идентификовањем културног предела као туристичког потенцијала подручја;
- очувањем постојећих структура и вредности пољопривреног земљишта;
- очувањем, уређењем и одрживим коришћењем геолошких, геоморфолошких и хидрографских карактеристика подручја;
- утврђивањем дугорочне концепције и мерама заштите, очувања и унапређивања идентитета предела као развојног ресурса;
- утврђивањем мера за обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика деградације предела и загађивања животне средине.

Члан 6.

Концепција планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја подразумева обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог и уравнотеженог развоја коришћења, уређења и заштите подручја посебне намене у оквиру обухвата Просторног плана. Концептуални оквир планирања заснива се на унапређивању заштићених подручја и локалитета, који ће резултирати стварањем препознатљиве слике предела.

Члан 7.

Ефективан рок за израду нацрта Просторног плана јесте 12 (дванаест) месеци, од дана ступања на снагу ове одлуке.

Члан 8.

Средства за израду Просторног плана обезбеђују се из буџета Аутономне покрајине Војводине. Процењена финансијска средства потребна за израду Просторног плана и Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину износе 8.000.000,00 динара.

Члан 9.

Нацрт Просторног плана биће изложен на јавни увид у трајању од 30 дана у Граду Новом Саду, Општини Сремски Карловци, Општини Инђија и у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине у Новом Саду, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 10.

Саставни део ове одлуке јесте Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Културног предела Сремски Карловци на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Културног предела Сремски Карловци на животну средину јесте саставни део његове аналитичко-документационе основе.

Члан 11.

Носилац израде Просторног плана јесте Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Члан 12.

Обрађивач Просторног плана јесте Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка број 6/III (у даљем тексту: Обрађивач).

Члан 13.

Органи, организације и јавна предузећа, који су овлашћени да утврђују посебне услове за заштиту и уређење простора и изградњу објеката у фази израде плана, дужни су да по захтеву носиоца израде плана, у року од 30 дана, доставе све тражене податке, без накнаде.

Члан 14.

Просторни план биће сачињен у 8 (осам) примерка у аналогном облику и 8 (осам) примерака у дигиталном облику. Просторни план чуваће се потписан у аналогној и у дигиталној форми, и то: у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један примерак), у Скупштини Аутономне покрајине Војводине (један примерак), у Покрајинском секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (два примерка), у Граду Нови Сад (један примерак), у Општини Сремски Карловци (један примерак), у Општини Инђија (један примерак) и у архиви Обрађивача (један примерак).

Члан 15.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 3-7/16
Нови Сад, 04. март 2016. године

ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

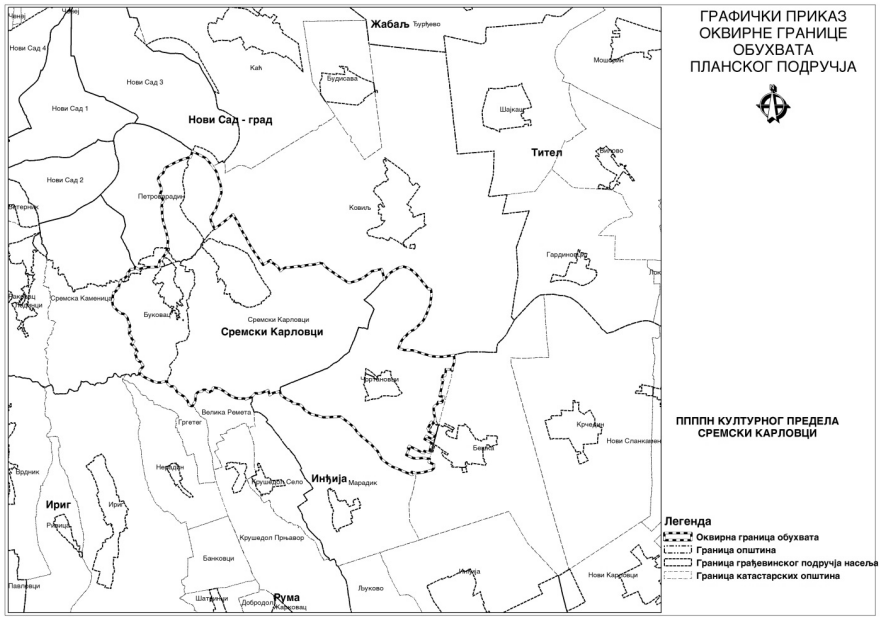

На основу члана 9. став 1. и 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (''Службени гласник РС'', бр. 135/04 и 88/10), члана 39. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АПВ", број 37/14 и 54/14), Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, доноси

ОДЛУКУ
О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ КУЛТУРНОГ ПРЕДЕЛА СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Члан 1.

Приступа се изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Културног предела Сремски Карловци на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Члан 2.

Разлози за вршење Стратешке процене су:

- Сагледавање, процена и утврђивање могућих значајнијих утицаја на животну средину на простору обухваћеним Просторним планом
- Потреба да се у процесу планирања даљег просторног развоја подручја обухваћеног Просторним планом сагледају стратешка питања из области заштите животне средине, у складу са критеријумима из члана 6. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, предложе мере које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на одрживи минимум.

Члан 3.

У оквиру Стратешке процене разматраће се следећа питања и проблеми у области заштите животне средине:

- Значај Просторног плана са аспекта животне средине у контексту одрживог равоја;
- Дефинисање мера за заштиту и одрживо коришћење природних вредности кроз заштиту предела и заштиту подручја;
- Очување културног и природног наслеђа на подручју Просторног плана, кроз дефинисање одговарајућих планских решења;
- Утицај инфраструктурних објеката, и других створених вредности на културни предео;
- Други значајнији утицаји планских решења са аспекта заштите животне средине.

Поред ових питања и проблема стратешком проценом биће обухваћена и друга питања која могу имати утицај на животну средину посматраног подручја, а која буду евидентирана након исходовања услова надлежних државних органа и институција у предметном простору.

Члан 4.

Извештај о стратешкој процени, као документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину, садржи:

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
   - кратак приказ садржаја циљева Просторног плана
   - релевантни плански и други документи
   - кратка анализа и оцена постојећег стања животне средине
   - карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају
   - питања и проблеми заштите животне средине разматрани у Стратешкој процени
   - приказ варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у Просторном плану

– резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама

2. ОПШТЕ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА
- општи и посебни циљеви Стратешке процене
- индикатори Стратешке процене

3. ПРОЦЕНУ МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА
- процена утицаја варијантних решења на животну средину
- образложење избора најповољнијег варијантног решења
- процена утицаја Просторног плана на животну средину са описом мера за смањење негативних утицаја на животну средину
- приказ начина на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине
- процена утицаја планских решења у односу на: вероватноћу, интензитет, сложеност/реверзибилност, временску и просторну димензију, кумулативну и синергијску природу утицаја

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- опис циљева плана
- индикатори за праћење стања животне средине
- права и обавезе надлежних органа
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋА ПРИЛИКОМ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

8. ЗАКЉУЧЦИ (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

9. ДРУГЕ ПОДАТКЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ

10. ЛИТЕРАТУРУ.

Члан 5.

За носиоца израде Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Културног предела Сремски Карловци на животну средину одређује се Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка бр. 6/III (у даљем тексту: Завод).

За израду Стратешке процене Завод ће формирати мултидисциплинарни стручни тим у саставу: дипломирани инжењер хортикултуре, дипломирани инжењер заштите животне средине, дипломирани инжењер архитектуре, дипломирани инжењер пејзажне архитектуре, дипломирани биолог, дипломирани инжењер електротехнике, дипломирани инжењер машинства, дипломирани инжењер саобраћаја, дипломирани економиста, дипломирани просторни планер, дипломирани инжењер шумарства, дипломирани инжењер пољопривреде, дипломирани инжењер мелиорације и по потреби друга стручна лица квалификована за анализу елемената стратешке процене утицаја.

Израда Стратешке процене пратиће динамику израде Нацрта Просторног плана, односно ефективан рок је 12 (дванаест) месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 6.

Учешће заинтересованих органа и организација и јавности у поступку израде и разматрања Извештаја о стратешкој процени утицаја обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад.

Оглашавање излагања на јавни увид Извештаја о стратешкој процени утицаја спроводи и обезбеђује Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад, истовремено са оглашавањем излагања на јавни увид Нацрта Просторног плана, са подацима о времену и месту излагања на јавни увид, начину на који заинтересована правна и

физичка лица могу доставити примедбе, времену и месту одржавања јавне расправе, као и друге информације које су од значаја за јавни увид.

Члан 7.

Средства за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Културног предела Сремски Карловци на животну средину обезбеђују се из буџета АПВ.

Члан 8.

Ову Одлуку објавити у ''Службеном листу Аутономне покрајине Војводине''.

Број: 160-501-273/2016-05
Датум: 25.01.2016. године

Покрајински секретар
др Слободан Пузовић

249.

На основу члана 16. Покрајинске скупштинске одлуке о избору посланика у Скупштину Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 23/2014), Скупштина Аутономне покрајине Војводине на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

О Д Л У К У
О ИЗМЕНИ ОДЛУКЕ
О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСЕДНИКА, ЧЛАНОВА
И СЕКРЕТАРА ПОКРАЈИНСКЕ ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ
И ЊИХОВИХ ЗАМЕНИКА

I

У Одлуци и именовању председника, чланова и секретара Покрајинске изборне комисије и њихових заменика („Службени лист АПВ“, број 26/2012, 26/2013 24/2014 и 42/2015), у делу I у алинејама шест и девет врше се следеће измене:

Разрешавају се:
- Маја Мрнуштик, дипломирана правница из Новог Сада, дужности заменице члана Покрајинске изборне комисије,
- Јово Цвјетојевић, дипломирани правник из Новог Сада, дужности члана Покрајинске изборне комисије.

II

Именују се у Покрајинску изборну комисију :
- за заменика Душан Теофиловић, дипломирани правник из Сремских Карловаца,
- за члана Никола Бањац, дипломирани правник из Новог Сада.

III

Ову одлуку објавити у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине“.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 013-8/12
Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

250.

На основу члана 35. став 1. тачка 8. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, број 99/09 и 67/12-одлука УС) и члана 7. став 1. Покрајинске скупштинске одлуке о Скупштини Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број:28/14) Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

О Д Л У К У
О РАЗРЕШЕЊУ ЧЛАНА САВЕТА
АКАДЕМИЈЕ УМЕТНОСТИ У НОВОМ САДУ

I

ДРАГАНА МИЛОШЕВИЋ разрешава се дужности члана Савета Академије уметности у Новом Саду именована Одлуком о именовању чланова Савета Академије уметности у Новом Саду („Службени лист АПВ“, број: 51/15), са даном доношења ове одлуке.

II

Ову одлуку објавити у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине“.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 022-20/15
Нови Сад, 04. март 2016. године

Председник
Скупштине Ап Војводине
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

251.

На основу члана 35. став 1. тачка 8. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, број 99/09 и 67/12-одлука УС) и члана 7. став 1. Покрајинске скупштинске одлуке о Скупштини Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број: 28/14) Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

О Д Л У К У
О РАЗРЕШЕЊУ ЧЛАНА САВЕТА
ФАКУЛТЕТА СПОРТА И
ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА У НОВОМ САДУ

I

ЈОВАНЧЕВИЋ мр ВОЈИН разрешава се дужности члана Савета Факултета спорта и физичког васпитања у Новом Саду именован Одлуком о именовању чланова Савета Факултета спорта и физичког васпитања у Новом Саду („Службени лист АПВ“, број:51/15), са даном доношења ове одлуке.

II

Ову одлуку објавити у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине“.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01Број:022-21/15
Нови Сад, 04.март 2016.година

ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

252.

На основу члана 35. став 1. тачка 8. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, бр. 99/09 и 67/12-одлука УС) и члана 52. а у вези са чланом 108. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, број 76/05,100/07-аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 - аутентично тумачење и 68/15), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. марта 2016. године, донела је

О Д Л У К У
О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНА САВЕТА
ФАКУЛТЕТА СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
У НОВОМ САДУ

I

За члана Савета Факултета спорта и физичког васпитања у Новом Саду из реда представника оснивача, именује се Петар Томић, професор физичког васпитања из Новог Сада, уместо мр Војина Јованчевића.

II

Ову одлуку објавити у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине“.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

01Број:022-21/15
Нови Сад, 04.март 2016.година

ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Иштван Пастор,с.р.
(Pásztor István,s.k.)

С А Д Р Ж А Ј

Редни број	Предмет	Страна

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

241.	Покрајинска скупштинска одлука о Програму заштите животне средине Аутономне покрајине Војводине за период 2016 – 2025. године;	281
242.	Покрајинска скупштинска одлука о доношењу Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“;	339
243.	Покрајинска скупштинска одлука о доношењу Просторног плана подручја посебне намене специјалног резервата природе „Тителски брег“;	442
244.	Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене „Фрушка гора“;	
245.	Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене предела изузетих одлука „Караш - Нера“;	504
246.	Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода Сремска Митровица – Шид са елементима детаљне регулације;	509
247.	Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора транспортног гасовода, сабирна гасна станица Тилва – Бела Црква с елементима детаљне регулације;	514
248.	Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци;	519
249.	Одлука о измени одлуке о именовању председника, чланова и секретара Покрајинске изборне комисије и њихових заменика;	524
250.	Одлука о разрешењу члана Савета Академије уметности у Новом Саду;	524
251.	Одлука о разрешењу члана Савета Факултета спорта и физичког васпитања у Новом Саду;	524
252.	Одлука о именовању члана Савета Факултета спорта и физичког васпитања у Новом Саду.	524

ОГЛАШАВАЊЕ НЕВАЖЕЋИМ ИЗГУБЉЕНИХ ИСПРАВА: 250 динара
Уплата на рачун бр 340-15329-18 /позив на бр. 13/ ДОО Мађар со Кфт. Нови Сад, Војводе Мишића бр1,
Текст огласа , са потврдом о уплати /примерак или фотокопија уплатнице/ слати на адресу:
„Службени лист АПВ” Мађар со Кфт, Војводе Мишића бр.1 Нови Сад

Издавач: Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице.
Одговорни уредник: Дијана Катона, Тел. 021- 487 44 27
Штампа: ДОО Мађар со Кфт. Штампарија ФОРУМ, Војводе Мишића бр1, Нови Сад. Телефони; редакција 021 457 060,
Служба претплате: 021 557 244 , Огласно одељење: 021 457 633, E mail:sl.listapv@magyarszo.com